

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ
ΚΑΤΑ 75% ΑΠΟ ΤΟ Ε.Τ.Π.Α.
ΚΑΙ 25% ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

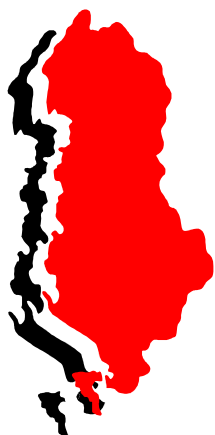
INTERREG III : «Πρόγραμμα Γειτνίασης Ελλάδα – Αλβανία» Άξονας 2 – Μέτρο 2.1.

Έργο : «ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ»

Ενέργεια Γ

«ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ, ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ»

Φάση Α΄

ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ : ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΛΛΑΡΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

Ιωάννινα, Σεπτέμβριος 2008

Η παρούσα μελέτη, συντάχθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Interreg III : «Πρόγραμμα Γειτνίασης Ελλάδα – Αλβανία», Άξονας 2 – Μέτρο 2.1. και ειδικότερα αναφέρεται στη διερεύνηση των επενδυτικών ευκαιριών που υφίστανται ή είναι δυνατόν να δημιουργηθούν στον Πρωτογενή, τον Δευτερογενή και τον Τριτογενή Τομέα τόσο στο σύνολο της Αλβανίας όσο κυρίως και στο Νότιο τμήμα της.

Φορέας της επένδυσης είναι το Επιμελητήριο Ιωαννίνων, το οποίο ανέλαβε το έργο, σε συνεργασία με το αντίστοιχο του Αργυροκάστρου.

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της μελέτης, εκτιμάται ότι θα είναι χρήσιμα και για τις δύο χώρες και θα συμβάλουν στην αύξηση βιώσιμων επενδύσεων στην γειτονική χώρα. Παράλληλα, από την διαδικασία αυτή, είναι δυνατό να επωφεληθούν και Έλληνες επενδυτές, ειδικότερα δε Ηπειρώτες, δεδομένης αφ' ενός της γειτνίασης της περιοχής με την Αλβανία και αφ' ετέρου των σημαντικών συνεργασιών που έχουν ήδη αναπτυχθεί.

Θεωρούμε ανυπόκριτη υποχρέωση να ευχαριστήσουμε τα δύο συνανάδοχα Επιμελητήρια για την πολύτιμη βοήθεια που μας προσέφεραν, σε εμπειρίες που μέχρι σήμερα είχαν αποκτήσει, κυρίως από μέλη τους που ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες στην Αλβανία.

Επιπρόσθετα, καθοριστική υπήρξε η βοήθεια των Αλβανών συνεργατών - μελών της ομάδας έργου κ.κ. : Βαγγέλη Γκέλιου, γεωπόνου, Βασίλη Παγούνα, οικονομολόγου και Νέλης Γκριμπίζη, Πολιτικού Μηχανικού, οι οποίοι συνέβαλαν στην πληρότητα και την αξιοπιστία της μελέτης τόσο με την επιστημονική γνώση, όσο κυρίως με τη γνώση και την εμπειρία τους στις ιδιαιτερότητες, τις εξειδικευμένες ανάγκες και τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιοχής.

Με εκτίμηση

Ο

Ανάδοχος μελετητής

Κώστας Δελλάρης, Οικονομολόγος

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. ΓΕΝΙΚΑ – ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	
1.1. Γενικά	σελ. 1-1
1.2. Ο ευρύτερος χώρος της Ν.Α. Ευρώπης	σελ. 1-2
1.3. Ευρωπαϊκή Ένωση και Αλβανία	σελ. 2-3
1.4. ΝΑΤΟ και Αλβανία	σελ. 3-3
1.5. Ελλάδα και Αλβανία	σελ. 3-3
2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ – ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	σελ. 4-7
3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ – ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	σελ. 8-11
4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ – ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	
4.1. Εξέλιξη πληθυσμού	σελ. 12-14
4.2. Φυσική κίνηση πληθυσμού	σελ. 14-19
4.3. Ηλικιακή σύνθεση – Δομή πληθυσμού	σελ. 20-22
4.4. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού ανά περιφέρεια	σελ. 22-24
4.5. Αστικοποίηση	σελ. 25-25
4.6. Προβολές πληθυσμού 2001 - 2021	σελ. 26-28
5. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	
5.1. Γενικά – Ιστορικά στοιχεία	σελ. 29-29
5.2. Αριθμός μεταναστών	σελ. 29-31
5.3. Η μετανάστευση Αλβανών προς την Ελλάδα	σελ. 31-33
5.4. Λαθρομετανάστευση	σελ. 33-33
5.5. Οικονομικές – Κοινωνικές διαστάσεις της μετανάστευσης Αλβανών προς την Ελλάδα	
5.5.1. Γενικά	σελ. 34-35
5.5.2. Σύνολο μεταναστευτικών εμβασμάτων	σελ. 36-38
5.5.3. Τα εμβάσματα στην Ελλάδα	σελ. 39-39

5.5.4.	Αποταμιευτική συμπεριφορά των Αλβανών μεταναστών	σελ. 39-41
5.5.5.	Πρόθεση Αλβανών μεταναστών για παλιννόστηση	σελ. 41-47
5.6.	Πρόσθετες διαπιστώσεις και συμπεράσματα	σελ. 47-49
6.	ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
6.1.	Παγκόσμια Τράπεζα	σελ. 50-50
6.2.	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	σελ. 51-51
6.3.	Ευρωπαϊκή Ένωση	σελ. 51-51
6.4.	ΝΑΤΟ	σελ. 51-51
6.5.	Διάφοροι Διεθνείς Οργανισμοί	σελ. 52-52
6.6.	Ελλάδα - Αλβανία	σελ.52-53
7.	ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ	σελ. 54-57
8.	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ – ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	
8.1.	Γενικά	σελ. 58-58
8.2.	Κεντρική Τράπεζα	σελ. 58-59
8.3.	Εμπορικές Τράπεζες	σελ. 59-61
8.4.	Χρηματιστήριο	σελ. 61-61
8.5.	Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου	σελ. 61-61
8.6.	Ο κλάδος των ασφαλειών	σελ. 62-62
8.7.	Σταθερότητα Χρηματοοικονομικού Συστήματος	σελ. 63-63
9.	ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ	
9.1.	Γενικά	σελ. 64-64
9.2.	Νομικό πλαίσιο	σελ. 64-65
9.3.	Η πορεία των ξένων επενδύσεων στην Αλβανία	σελ. 65-68
9.4.	Οι επιδόσεις της Αλβανίας σε σύγκριση με τις άλλες Βαλκανικές χώρες	σελ. 69-70
9.5.	Η Ελληνική επιχειρηματική παρουσία στην Αλβανία	σελ. 71-78

9.6.	Προβλήματα - Προοπτικές	σελ. 79-83
10. ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ		
10.1.	Γενικά	σελ. 84-84
10.2.	Νομοθετικό πλαίσιο	σελ. 85-85
10.3.	Μέθοδοι ιδιωτικοποίησης	σελ. 85-85
10.4.	Στάδια ιδιωτικοποίησης	σελ. 86-86
10.5.	Αρμόδιοι φορείς ιδιωτικοποιήσεων	σελ. 86-87
10.6.	Πορεία των ιδιωτικοποιήσεων	σελ. 87-88
11. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ		
11.1.	Γενικά	σελ. 89-90
11.2.	Μορφές εταιριών	σελ. 90-91
12. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ		
12.1.	Νομοθετικό πλαίσιο	σελ. 92-93
12.2.	Πηγές εισοδήματος	σελ. 93-93
12.3.	Συνοπτική εικόνα του φορολογικού συστήματος	σελ. 94-95
12.4.	Οι πρόσφατες αλλαγές στο φορολογικό σύστημα	σελ. 95-96
12.5.	Φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ χωρών των Βαλκανίων	σελ. 96-98
12.6.	Το πρόγραμμα TTFSE στην Ν.Α. Ευρώπη	σελ. 98-98
13. Η ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		
13.1.	Πρόσφατες εξελίξεις	σελ. 99-100
13.2.	Σύμβαση εργασίας	σελ. 100-100
13.3.	Ωράριο εργασίας	σελ. 101-101
13.4.	Απελευθέρωση μισθών	σελ. 101-101
13.5.	Κοινωνική ασφάλιση	σελ. 101-101
14. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		
14.1.	Γενικά	σελ. 102-102
14.2.	Η Διεθνής και η Ευρωπαϊκή Οικονομία	σελ. 103-105

14.3.	Η οικονομία της Ν.Α. Ευρώπης και της περιοχής των Βαλκανίων	σελ.105-107
14.4.	Α.Ε.Π. της Αλβανίας	σελ. 107-115
14.5.	Πληθωρισμός	σελ.115-123
14.6.	Απασχόληση – Ανεργία – Αποδοχές	
14.6.1.	Απασχόληση	σελ.123-128
14.6.2.	Ανεργία	σελ.128-134
14.6.3.	Αποδοχές	σελ.134-137
14.7.	Ισοζύγιο Πληρωμών – Εμπορικό Ισοζύγιο	
14.7.1.	Ισοζύγιο Πληρωμών	σελ. 138-142
14.7.2.	Εμπορικό Ισοζύγιο	σελ. 142-154
14.7.3.	Το εμπόριο της Ελλάδας με την Αλβανία	σελ. 154-164
14.7.4.	Το πρότυπο των Ελληνικών εξαγωγών προς την Αλβανία	σελ. 165-172
14.8.	Εξωτερικό και Εσωτερικό χρέος	
14.8.1.	Εξωτερικό χρέος	σελ. 173-175
14.8.2.	Εσωτερικό χρέος	σελ. 175-177
14.9.	Ενέργεια	
14.9.1.	Γενικά	σελ. 178-180
14.9.2.	Ηλεκτρική ενέργεια	σελ. 181-188
14.9.3.	Αργό πετρέλαιο	σελ. 188-191
14.9.4.	Στερεά καύσιμα – Ορυκτά	σελ. 192-193
14.9.5.	Φυσικό αέριο	σελ. 193-194
14.9.6.	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	σελ. 194-197
14.10.	Περιβάλλον	
14.10.1.	Γενικά	σελ. 198-198
14.10.2.	Συνοπτική προσέγγιση	σελ. 198-198
14.10.3.	Προστατευόμενες περιοχές	σελ. 199-201
14.10.4.	Χλωρίδα – Πανίδα	σελ. 202-203
14.10.5.	Έδαφος	σελ. 203-203
14.10.6.	Διαχείριση απορριμμάτων – Υγρών αποβλήτων	σελ. 203-205
14.10.7.	Ύδατα – Ύδρευση	σελ.205-206
14.10.8.	Χρήση χημικών	σελ. 206-207

14.10.9.	Ατμοσφαιρική ρύπανση	σελ. 207-209
14.10.10.	Καθεστώς προστασίας του περιβάλλοντος	σελ. 210-210

15. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

15.1.	Γενικά	σελ. 211-212
15.2.	Το προφίλ των επιχειρήσεων στην Αλβανία	σελ. 213-221
15.2.1	Ενεργές επιχειρήσεις	σελ. 213-214
15.2.2.	Ίδρυση νέων επιχειρήσεων	σελ. 215-216
15.2.3.	Δραστηριότητες των επιχειρήσεων	σελ. 216-220
15.2.4.	Μέγεθος των επιχειρήσεων με κριτήριο τον αριθμό των απασχολούμενων	σελ. 220-221
15.3.	Πρωτογενής τομέας	
15.3.1.	Γενικά	σελ. 221-222
15.3.2.	Ο τύπος της αγροτικής εκμετάλλευσης	σελ. 223-223
15.3.3.	Γεωργία	
15.3.3.1.	Η γεωργική γη	σελ. 224-225
15.3.3.2.	Άρδευση	σελ. 225-228
15.3.3.3.	Εγγειοβελτιωτικά έργα	σελ. 229-230
15.3.3.4.	Εκμηχάνιση – εκσυγχρονισμός της γεωργίας	σελ. 230-233
15.3.3.5.	Γεωργικές καλλιέργειες – Παραγωγή	σελ. 234 -250
15.3.4.	Κτηνοτροφία	σελ. 251-251
15.3.4.1	Το ζωικό κεφάλαιο	σελ. 251-256
15.3.4.2.	Παραγωγή κρέατος	σελ. 257-258
15.3.4.3.	Διαχρονική εξέλιξη προϊόντων ζωικής παραγωγής : 2000 – 2006	σελ. 258-259
15.3.5.	Αλιεία	σελ. 259-262
15.3.6.	Δάση - Λιβάδια	
15.3.6.1.	Δάση	σελ. 262-265
15.3.6.2.	Λιβάδια	σελ. 265-266
15.3.7.	Συμπεράσματα – Επιστημάνσεις – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Πρωτογενή Τομέα	σελ. 267-270
15.4.	Δευτερογενής τομέας	
15.4.1.	Γενικά	σελ. 271-273

15.4.2.	Εξορυκτική βιομηχανία	σελ. 273-274
15.4.3	Μεταποιητική βιομηχανία	σελ. 275-278
15.4.4.	Ηλεκτρισμός – Αέριο – Νερό	σελ. 279-280
15.4.5.	Ο δευτερογενής τομέας στη Νότια περιοχή	σελ. 280-287
15.4.6.	Συμπεράσματα – Επισημάνσεις – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Δευτερογενή Τομέα	σελ. 288-289
15.5.	Τομέας κατασκευών	
15.5.1.	Γενικά	σελ. 290-290
15.5.2.	Στοιχεία αγοράς	σελ. 291-296
15.5.3.	Διαχρονική εξέλιξη του τομέα κατασκευών : Ποσοτικά μεγέθη	σελ. 296-299
15.5.4.	Ο κατασκευαστικός τομέας στη Νότια Αλβανία	σελ. 299-300
15.5.5.	Συμπεράσματα – Επισημάνσεις – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Κατασκευαστικό Τομέα	σελ. 300-301
15.6.	Τριτογενής τομέας	
15.6.1.	Εμπόριο	σελ. 303-305
15.6.2.	Τουρισμός	
15.6.2.1.	Γενικά	σελ. 306-306
15.6.2.2.	Ξενοδοχειακή υποδομή	σελ. 307-310
15.6.2.3.	Τουριστική κίνηση	σελ. 311-315
15.6.2.4.	Βασικοί οικονομικοί δείκτες ξενοδοχείων	σελ. 316-316
15.6.2.5.	Τουριστική δαπάνη κατοίκων Ελλάδας στην Αλβανία	σελ. 317-318
15.6.2.6.	Πολιτιστικοί πόροι	σελ. 318-323
15.6.2.7	Συμπεράσματα	σελ. 323-325
15.6.3.	Μεταφορές	
15.6.3.1	Γενικά	σελ. 325-325
15.6.3.2.	Βραχυπρόθεσμες εξελίξεις	σελ. 325-327
15.6.3.3.	Οδικές μεταφορές	σελ. 327-329
15.6.3.4.	Σιδηροδρομικές μεταφορές	σελ. 330-331
15.6.3.5.	Θαλάσσιες μεταφορές	σελ. 331-333
15.6.3.6.	Αεροπορικές μεταφορές	σελ. 334-335

15.6.3.7.	Η αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών στα Δυτικά Βαλκάνια και ο ρόλος της Ε.Ε.	σελ. 335-336
15.6.3.8.	Συμπεράσματα	σελ. 336-337
15.6.4.	Ταχυδρομεία – Τηλεπικοινωνίες	
15.6.4.1.	Γενικά	σελ. 337-338
15.6.4.2.	Βραχυπρόθεσμες οικονομικές εξελίξεις	σελ. 338-339
15.6.4.3.	Διαχρονική εξέλιξη της δραστηριότητας	σελ. 339-341
15.6.5.	Συμπεράσματα – Επισημάνσεις – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Τριτογενή Τομέα	σελ. 342-345
16. S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ		σελ. 346-352
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		σελ. 353-359

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1

1. ΓΕΝΙΚΑ – ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

1.1. Γενικά

Η Αλβανία βρίσκεται σε στρατηγική θέση στα Δυτικά Βαλκάνια, στη Ν.Α. Ευρώπη και στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., κατά μήκος του πορθμού Οτράντο που συνδέει την Αδριατική Θάλασσα με το Ιόνιο Πέλαγος και τη Μεσόγειο. Μαζί με τις άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων βρίσκεται σε μετάβαση από τις αρχές της δεκαετίας του '90 και οραματίζεται την ένταξή της στην Ε.Ε. και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Αυτή η μεταβατική περίοδος είναι εξαιρετικά κρίσιμη για την περιοχή, λόγω του ασταθούς γεωπολιτικού περιβάλλοντος και της «αλλαγής» της σημασίας των συνόρων στον ευρωπαϊκό χώρο. Στόχος της Ε.Ε. είναι το κάθε σύνορο να μην αποτελεί διαχωριστική γραμμή αλλά γέφυρα επικοινωνίας, που θα οδηγεί στην εμπέδωση της σταθερότητας και της ευημερίας και θα αποτρέπει τη δημιουργία νέων διαχωριστικών γραμμών στην Ευρώπη.

Ταυτόχρονα όμως είναι και μια περίοδος γεμάτη προσδοκίες. Οι προοπτικές γεωοικονομικής εκδίπλωσης, δημιουργίας ενιαίου οικονομικού χώρου στα πλαίσια της Ε.Ε. και πολιτικής σταθεροποίησης, φαίνονται ευνοϊκές παρά τις ανακατατάξεις που σημειώνονται σε περιοχές της πρώην ενιαίας Γιουγκοσλαβίας.

1.2. Ο ευρύτερος χώρος της Ν.Α. Ευρώπης

Η ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης, στην οποία εντάσσεται και η Αλβανία, έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια και χαρακτηρίζεται ως η νέα αναπτυσσόμενη δύναμη. Οι αναδυόμενες οικονομίες της περιοχής εντάσσονται στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα με κύρια χαρακτηριστικά την απελευθέρωση του εμπορίου και των επενδύσεων, καθώς και την ενσωμάτωση των ραγδαίων τεχνολογικών μεταβολών (Σακελλάρης Π., 2006).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, εδώ και πολλά χρόνια, έχει αναλάβει τη δέσμευση για κοινό πολιτικό και οικονομικό μέλλον με τις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, μέσω της «διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης» η οποία οδηγεί στην υπογραφή συμβατικών συμφωνιών για προτιμησιακό εμπορικό καθεστώς, δέσμη μέτρων αναπτυξιακής βοήθειας, μακροοικονομική στήριξη, ανθρωπιστική βοήθεια, ενίσχυση του εκδημοκρατισμού κ.α. (Συμβούλιο Ε.Ε. – Δ. Βαλκανίων, 2003). Απώτερος στόχος αυτής της προσπάθειας είναι να οικοδομηθούν στη Ν.Α. Ευρώπη θεσμοί, στα πρότυπα της Ε.Ε., οι οποίοι θα διευκολύνουν την εξεύρεση λύσης στα πολλά και σοβαρά προβλήματα της περιοχής.

Μερικές από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες της Ε.Ε. για το χώρο της Ν.Α. Ευρώπης είναι :

- Το Νέο Μέσο Γεινίασης, η δεύτερη φάση του οποίου ξεκίνησε μετά το 2006 και μεταθέτει το βάρος της εστίασης από μέτρα τεχνικού και διοικητικού συντονισμού στο πραγματικό περιεχόμενο της διασυνοριακής συνεργασίας (ΥΠ.ΟΙ.Ο., 2004)
- Το πρόγραμμα «Χωρική Συνεργασία στη Ν.Α. Ευρώπη, 2007 – 2013». Ο ρόλος της συνεργασίας αυτής αυξάνεται σημαντικά στα πλαίσια της διεύρυνσης, η οποία προκάλεσε σημαντική αύξηση των περιοχών που συνορεύουν με την Ε.Ε. και του αντίστοιχου πληθυσμού που ζει σε αυτές. (Σωτηροπούλου Β., 2005)
- Το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2007 – 2013 : Νοτιοανατολική Ευρώπη», διακρατικής συνεργασίας, το οποίο απευθύνεται σε δεκαέξι (16) χώρες της περιοχής και ενισχύει τις προτεραιότητες :
 - Καινοτομία
 - Περιβάλλον
 - Προσβασιμότητα
 - Περιοχές βιώσιμης ανάπτυξης
 - Τεχνική βοήθεια (MEMO, 2008)
- Οι Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας (Ε.Ο.Ε.Σ.), για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων που θα εξυπηρετούν το στόχο της Ευρωπαϊκής χωρικής συνεργασίας για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 (ΥΠ.ΟΙ.Ο., 2005)

1.3. Ευρωπαϊκή Ένωση και Αλβανία

Η γεωπολιτική – γεωοικονομική θέση της Αλβανίας ενισχύεται σημαντικά και από τη δρομολογημένη προοπτική ένταξης στην Ε.Ε. Με την υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (Σ.Σ.Σ.) μεταξύ Αλβανίας και Ε.Ε. (Λουξεμβούργο, 12/2/2006), εισήλθε σε νέα τροχιά η ενταξιακή πορεία και

ανοίγει ο δρόμος για σημαντικές αλλαγές και επίλυση σημαντικών προβλημάτων εναρμόνισης της νομοθεσίας, εκδημοκρατισμού, πολιτικών σχέσεων, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, οικονομικής ανάπτυξης κ.α., τα οποία κρατούσαν σε υστέρηση τη χώρα.

1.4. NATO και Αλβανία

Η πρόσφατη πρόσκληση της Αλβανίας για ένταξη στο NATO (Βουκουρέστι, Απρίλιος 2008), σηματοδοτεί την είσοδο της Αλβανίας στην ομάδα των ισχυρών ευρωατλαντικών κρατών, την εμπέδωση της σταθερότητας και ασφάλειας στη χώρα και την ενίσχυση της γεωπολιτικής της θέσης.

1.5. Ελλάδα και Αλβανία

Η Αλβανία θεωρείται σημαντικός εταίρος για την Ελλάδα στην περιοχή και οι σχέσεις των δύο χωρών χαρακτηρίζονται από στενή συνεργασία σε πολλούς τομείς. Κύρια θεσμική ρύθμιση της συνεργασίας αυτής είναι το «Σύμφωνο Φιλίας, Συνεργασίας, Καλής Γειτονίας και Ασφάλειας» που υπογράφηκε το 1996.

Η Ελλάδα στηρίζει σταθερά τις προσπάθειες της Αλβανίας για την είσοδό της στην Ε.Ε., στο NATO και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς και έρχεται αρωγός στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις τις οποίες πρέπει να προωθήσει η Αλβανία για την προσέγγιση αυτή.

Για τις σχέσεις της Αλβανίας με την Ε.Ε., με διεθνείς οργανισμούς και με την Ελλάδα, γίνεται εκτενής αναφορά και αξιολόγηση, σε ξεχωριστό κεφάλαιο της μελέτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ – ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Αλβανία βρίσκεται στα Δυτικά της Βαλκανικής χερσονήσου, στο Νοτιοανατολικό άκρο της Αδριατικής Θάλασσας, απέναντι από τη Νότια Ιταλία με γεωγραφικές συντεταγμένες :

Γεωγραφικό πλάτος :

- Βόρειο : 42° 39'
- Νότιο : 39° 38'

Γεωγραφικό μήκος :

- Ανατολικό 21° 40'
- Δυτικό : 19° 16'

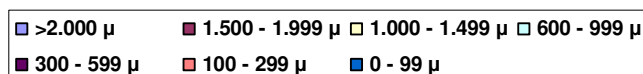
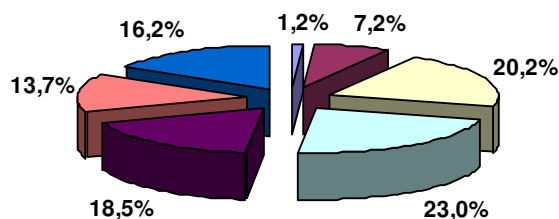
Συνορεύει με το Μαυροβούνιο (ΒΔ), το Κόσοβο (Β), την ΠΓΔΜ (Α) και την Ελλάδα (Ν).

Βρέχεται από την Αδριατική Θάλασσα (Δ) και το Ιόνιο Πέλαγος (ΝΔ). Το συνολικό μήκος των συνόρων της ανέρχεται σε 1.094 χλμ, από τα οποία :

- Χερσαία : 657 χλμ ⇒ 60,0%
 - Θαλάσσια : 316 χλμ ⇒ 28,9%
 - Ποτάμια : 48 χλμ ⇒ 4,4%
 - Λιμναία : 73 χλμ ⇒ 6,7%
- 1.094 χλμ ⇒ 100,0%

Είναι από τις πιο ορεινές χώρες της Ευρώπης, όπως προκύπτει και από την κατανομή της συνολικής της έκτασης (28.748 χλμ²) ανάλογα με το υψόμετρο στο επόμενο γράφημα :

ΓΡΑΦΗΜΑ 1
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΥΨΟΜΕΤΡΟ
(σε μ.)

Οι παραγωγικές πεδινές εκτάσεις καταλαμβάνουν τη Δυτική παραλιακή περιοχή και τις παραποτάμιες περιοχές. Στη Νότια περιοχή οι πεδινές εκτάσεις βρίσκονται στις περιοχές της Δρόπολης – Αγίων Σαράντα, της Αυλώνας και στις παραποτάμιες εκτάσεις κυρίως του ποταμού Δρίνου.

Τα κυριότερα ποτάμια, λίμνες και βουνά της Αλβανίας παρατίθενται στους επόμενους πίνακες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΟΤΑΜΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Όνομα	Μήκος στην Αλβανική Επικράτεια (χλμ)	Επιφάνεια (χλμ ²)	Μέσο υψόμετρο (μ)
Drini	285	14.173	97,1
Semani	281	5.649	863
Vjosa	272	6.706	855
Shkumbini	181	2.444	753
Mati	115	2.441	746
Erzeni	109	760	435

Πηγή : INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΛΙΜΝΕΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Όνομα	Έκταση (χλμ ²)	Υψόμετρο (μ)	Μέγιστο βάθος (μ)
Φυσικές λίμνες			
Shkodra	368,0	5	9
Ohri	362,6	695	287
Prespa	285,0	853	35
Burtini	16,3	0	21
Τεχνητές λίμνες			
Fierza	72,6	295	128
Vau i Dejes	24,7	74	52
Ulza	12,5	129	61
komani	13,0	170	96

Πηγή : INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Όνομα	Ύψος (μ)	Οροσειρά	Περιοχή
Korabi	2.751	Vargu lindor	Diber
Jezecra	2.694	Alpet e Shqiperise	Shkoder
Radohima	2.570	Alpet e Shqiperise	Shkoder
Gramozi	2.523	Gramozi	Kolonje
Gjallica e Lumes	2.487	Vargu lindor	Kukes
Nemercka	2.485	Dhembel - nemercka	Permet
Tomorri	2.417	Tomorri	Berat
Koritniku	2.396	Vargu lindor	Kykes
Mali i Thate	2.288	Mali i Thate	Korce
Shebeniku	2.253	Kurizzi gendor	Elbasan
Lunxheria	2.155	Dhembel - Nemercka	Gjirokaster
Dhembeli	2.080	Dhembel - Nemercka	Permet
Cika	2.045	Vargu detar	Vlore

Πηγή : INSTAT

Η Αλβανία βρίσκεται στη μεσογειακή κλιματολογική ζώνη και χαρακτηρίζεται από ζεστό – ξηρό καλοκαίρι και χειμώνα με πολλές βροχοπτώσεις. Η περίοδος ηλιοφάνειας υπολογίζεται σε 2.000 μέχρι 2.800 ώρες ετησίως, η περίοδος βροχοπτώσεων σε 100 μέχρι 130 ημέρες (περίπου 800 χιλ. στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας, 1.000 – 1.200 χιλ. στη δυτική πεδινή ζώνη και σχεδόν 2.500 χιλ. στην ορεινή περιοχή) και οι μέσες χιονώδεις ημέρες μέχρι 40, στις βόρειες και νοτιοανατολικές περιοχές. Ο χειμώνας είναι ηπιότερος στο δυτικό τμήμα της χώρας, λόγω της επιρροής των θερμών θαλάσσιων αέριων μαζών και κρύος στο ανατολικό τμήμα, το οποίο βρίσκεται υπό την επιρροή των ψυχρών ηπειρωτικών αέριων μαζών.

Η επιλέξιμη περιοχή της Αλβανίας για το «Πρόγραμμα Γειτνίασης Ελλάδα – Αλβανία» περιλαμβάνει τις περιοχές : Άγιοι Σαράντα, Αργυρόκαστρο, Πρεμετή, Κολόν, Κορυτσά και Ντεβόλ, που ανήκουν διοικητικά στα νομαρχιακά διαμερίσματα Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Βλόρε. Οι ανωτέρω περιοχές καλύπτουν έκταση 6.492 χλμ², η οποία αντιπροσωπεύει το 23,62% της συνολικής έκτασης της Αλβανίας. Η κατανομή της εν λόγω έκτασης κατά περιοχή, καταγράφεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΕΚΤΑΣΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΚΤΑΣΗ (χλμ²)	% ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
Αργυρόκαστρο	Αργυροκάστρου	1.137	3,96
	Πρεμετής	926	3,23
Κορυτσά	Κορυτσάς	2.100	7,32
	Ντεβόλ	429	1,49
	Κολόν	804	2,80
Βλόρε	Άγιοι Σαράντα	1.096	3,82
ΣΥΝΟΛΟ	--	6.492	22,62

Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Ελλάδας

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3

3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ – ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Η Αλβανία διαιρείται σε δώδεκα (12) νομαρχιακά διαμερίσματα, στα οποία εντάσσονται τριάντα έξι (36) περιφέρειες και εξήντα (65) πέντε δήμοι. Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα νομαρχιακά διαμερίσματα, οι περιφέρειες ανά νομαρχιακό διαμέρισμα, ο αριθμός των πόλεων και των χωριών ανά περιφέρεια, καθώς και οι κυριότερες πόλεις.

Από τα στοιχεία του πίνακα αυτού, προκύπτει ότι στην επιλέξιμη περιοχή της Αλβανίας καταγράφονται :

- ⇒ Στην περιοχή Αργυροκάστρου δύο (2) πόλεις, με μεγαλύτερη το Αργυρόκαστρο και ενενήντα πέντε (95) χωριά.
- ⇒ Στην περιοχή Πρεμετής δύο (2) πόλεις και ενενήντα εφτά (97) χωριά.
- ⇒ Στην περιοχή Κορυτσάς δύο (2) πόλεις, με μεγαλύτερη την Κορυτσά και εκατόν πενήντα πέντε (155) χωριά.
- ⇒ Στην περιοχή Ντεβόλ μία (1) πόλη και σαράντα τέσσερα (44) χωριά.
- ⇒ Στην περιοχή Κολόν δύο (2) πόλεις και εβδομήντα έξι (76) χωριά.
- ⇒ Στην περιοχή Αγίων Σαράντα δύο (2) πόλεις, με μεγαλύτερη των Αγίων Σαράντα και εξήντα δύο (62) χωριά.

Συνολικά στην επιλέξιμη περιοχή εντάσσονται έντεκα (11) πόλεις (15% του συνόλου) και πεντακόσια είκοσι εννέα (529) χωριά (18% του συνόλου).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

A/A	Νομός - Επαρχία	Περιοχή – Περιφέρεια	Αριθμός πόλεων	Αριθμός χωριών	Κυριότερες πόλεις – αστικά κέντρα και πληθυσμός (2004)
1	Berat (Μπεράτι)	Berat	2	122	Berat (Μπεράτι) 45.448
2		Kucove	1	17	
3		Skrapar	2	103	
			5	242	
4	Diber (Ντιμπέρ)	Diber	1	141	
5		Mat	3	76	
6		Bulqize	2	62	
			6	279	
7	Durrës ()	Durrës	4	61	Durrës () 139.979
8		kruje	2	43	
			6	104	
9	Elbasan (Ελμπασάν)	Elbasan	2	176	Elbasan (Ελμπασάν) 98.145
10		Pegin	1	49	
11		Gramsh	1	95	
12		librazhd	2	75	
			6	395	
13	Fier (Φιέρι)	Fier	3	117	
14		Mallakaster	1	40	
15		Lushnje	2	121	Lushnje (Λούσνια) 37.892
			6	278	
16	Girokaster (Αργυρόκαστρο)	Girokaster	2	95	Girokaster (Αργυρόκαστρο) 23.558
17		Tepelene	2	77	
18		Permet	2	97	
			6	269	
19	Korce (Κορυτσά)	Korce	2	155	Korce (Κορυτσά) 60.871
20		Devoll	1	44	
21		Kolonje	2	76	
22		Pogradec	1	72	Pogradec (Πόγραδετς) 26.180
			6	347	
23	Kukes (Κούκες)	Kukes	1	90	
24		Has	1	30	
25		Tropoje	3	68	
			5	188	
26	Lezhe (Λέζιε)	Lezhe	2	63	
27		Kurbin	3	28	
28		Midrite	4	80	
			9	171	

A/A	Νομός - Επαρχία	Περιοχή – Περιφέρεια	Αριθμός πόλεων	Αριθμός χωριών	Κυριότερες πόλεις – αστικά κέντρα και πληθυσμός (2004)
29	Shkoder (Σκόδρα)	Shkoder	2	139	Shkoder (Σκόδρα) 84.364
30		Malesi e Madhe	2	56	
31		Puke	2	75	
			6	270	
32	Tirane (Τίρανα)	Tirane	3	155	Tirane (Τίρανα) 432.652 - Δήμος
33		Kavaje	2	65	Kavaje (Καβάγια) 29.724
34		Bashkia Tirane	1	0	
			6	220	
35	Vlore (Αυλώνα)	Vlore	4	99	Vlore (Αυλώνα) 934.402 – Δήμος
36		Sarande	2	62	Sarande (Άγιοι Σαράντα) 17.584
37		Delvine	1	38	
			7	199	
	ΣΥΝΟΛΟ	--	74	2.962	--

Πηγές : INSTAT
Πρεσβεία της Ελλάδας στα Τίρανα (2004)

ΧΑΡΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4

4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ – ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

4.1. Εξέλιξη πληθυσμού

Ο πληθυσμός της Αλβανίας κατά την απογραφή του έτους 2001, ανέρχονταν σε 3.069.275 άτομα, από τα οποία 1.530.500 άντρες και 1.538.775 γυναίκες. Από το σύνολο του πληθυσμού, το 42,1% χαρακτηρίζεται ως αστικός και το 57,8% ως αγροτικός, ενώ η πυκνότητα ήταν 106,8 άτομα ανά τετρ. χλμ.

Η διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού (1990 – 2005), με βάση τις εκτιμήσεις του Ινστιτούτου Στατιστικής (INSTAT), φαίνεται στον επόμενο πίνακα. Από τα στοιχεία του και από το γράφημα που ακολουθεί προκύπτουν οι ακόλουθες παρατηρήσεις :

- ➔ Στην περίοδο 1990 – 2005 ο πληθυσμός ακολούθησε ελαφρά πτωτική τάση με μέσο ετήσιο ρυθμό μείωσης -0,13%.
- ➔ Η μείωση ήταν εντονότερη στην περίοδο 1990 – 1994. Ακολούθησαν, μια περίοδος μικρής ανοδικής πορείας, 1995 – 1997, μια διετής μικρότερης πτωτικής πορείας (1998 – 1999) και συνεχής ελαφρά ανοδική πορεία από το 2000 μέχρι το 2005, όπου ο πληθυσμός επανήλθε σε επίπεδο λίγο χαμηλότερο από αυτό του 1991.
- ➔ Στην ίδια περίοδο παρατηρείται έντονη μείωση του αγροτικού πληθυσμού με μέσο ετήσιο ρυθμό -1,07% και αντίστοιχη αύξηση του αστικού πληθυσμού με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,28%. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού μεταξύ αστικού και αγροτικού, από 36,1% και 63,9% αντίστοιχα που ήταν το έτος 1990, διαμορφώθηκε σε 44,5% και 55,5% το έτος 2005. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στην έντονη εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση.
- ➔ Η πυκνότητα του πληθυσμού μειώθηκε ελαφρά από 111,2 κατοίκους ανά τετρ. χλμ. το 1990, σε 109,1 κατοίκους το 2005.

Με δεδομένο ότι η φυσική κίνηση του πληθυσμού (γεννήσεις μείον θάνατοι) εξακολουθεί να είναι θετική, έστω και με φθίνοντα ρυθμό, η μείωση του πληθυσμού οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στη μετανάστευση σημαντικού αριθμού Αλβανών κατοίκων στο εξωτερικό.

Τα επιμέρους στοιχεία της εξέλιξης και της κατάστασης του πληθυσμού στην περιοχή της μελέτης, είναι ελαφρά δυσμενέστερα από τα αντίστοιχα του συνόλου της χώρας κυρίως λόγω της συγκριτικά μεγαλύτερης εξωτερικής μετανάστευσης. Οι διαφοροποιήσεις όμως που παρατηρούνται δεν επηρεάζουν αισθητά τη γενικότερη κατάσταση ούτε μεταβάλουν τους σχετικούς δείκτες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΝ 1^η ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1990 - 2005 (σε χιλιάδες)

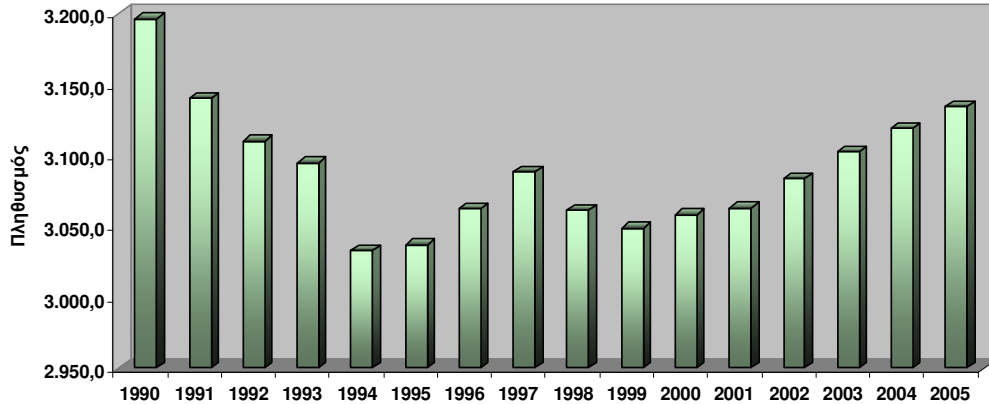
ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%)		ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
							ΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ	
1990	3.196,8		1.635,7	1.561,1	1.154,0	2.042,7	36,1	63,9	111,2
1991	3.140,7	-1,75	1.582,3	1.558,4	1.149,8	1.991,0	36,6	63,4	109,2
1992	3.110,3	-0,97	1.548,5	1.561,8	1.154,5	1.955,9	37,1	62,9	108,2
1993	3.095,1	-0,49	1.527,2	1.567,9	1.164,5	1.930,6	37,6	62,4	107,7
1994	3.033,3	-2,00	1.574,9	1.458,4	1.156,7	1.876,6	38,1	61,9	105,5
1995	3.037,1	0,13	1.566,4	1.470,7	1.173,6	1.863,5	38,6	61,4	105,6
1996	3.062,9	0,85	1.573,9	1.489,0	1.199,1	1.863,8	39,1	60,8	106,5
1997	3.088,2	0,82	1.580,9	1.507,3	1.224,7	1.863,5	39,7	60,3	107,4
1998	3.061,5	-0,86	1.551,9	1.509,6	1.229,7	1.831,8	40,2	59,8	106,5
1999	3.049,2	-0,40	1.533,9	1.515,3	1.240,2	1.808,9	40,7	59,3	106,1
2000	3.058,5	0,31	1.531,7	1.526,8	1.259,6	1.798,9	41,2	58,8	106,4
2001	3.063,3	0,16	1.537,5	1.536,5	1.277,10	1.786,2	41,7	58,3	106,6
2001*	3.069,3		1.530,5	1.538,8	1.292,8	1.774,9	42,1	57,8	106,8
2002	3.084,1	0,68	1.537,7	1.546,4	1.300,6	1.783,6	42,2	57,8	107,3
2003	3.102,8	0,60	1.546,7	1.556,1	1.342,2	1.760,6	43,3	56,7	107,9
2004	3.119,5	0,54	1.554,7	1.564,8	1.369,0	1.750,6	43,9	56,1	108,5
2005	3.135,0	0,49	1.562,0	1.573,0	1.369,0	1.739,0	44,5	55,5	109,1

Πηγή : INSTAT

Ο πληθυσμός 1990 – 2000 υπολογίστηκε με βάση τις προβλέψεις της INSTAT

* Ο πληθυσμός σύμφωνα με την απογραφή Απριλίου 2001

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΤΗΝ 1^η ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ (1990 – 2005)

4.2. Φυσική κίνηση πληθυσμού

Στον επόμενο πίνακα καταγράφεται η διαχρονική εξέλιξη των γεννήσεων, των θανάτων και της φυσικής κίνησης του πληθυσμού της Αλβανίας, για την περίοδο 1990 – 2004.

Οι γεννήσεις παρουσιάζουν σημαντική μείωση, με μέσο ετήσιο ρυθμό - 4,5% και από 25,9 ανά 1.000 κατοίκους το έτος 1990, περιορίστηκαν σε 13,8 το έτος 2004. Η αρνητική αυτή εξέλιξη οφείλεται στη μεγάλη μετανάστευση, νέων κυρίως ατόμων, σε χώρες του εξωτερικού, γεγονός που αποτυπώνεται και στη μείωση των γάμων (πίνακας 8) οι οποίοι από 9,1 ανά 1.000 κατοίκους το έτος 1990 περιορίστηκαν σε 6,7 το 2004. Στη μείωση των γεννήσεων συνέβαλε σημαντικά και η αύξηση των διαζυγίων, τα οποία από 9,2 ανά 100 γάμους το έτος 1990, αυξήθηκαν σε 14,2 το 2004 (πίνακας 8).

Οι αρνητικές εξελίξεις στο ρυθμό των γεννήσεων θα ήταν ακόμη εντονότερες αν δεν περιορίζονταν σημαντικά η παιδική θνησιμότητα και οι αμβλώσεις και αν δεν παρέμενε διαχρονικά χαμηλή η μέση ηλικία γάμου (πίνακες 9 και 10).

Οι θάνατοι παρουσιάζουν μείωση με μέσο ετήσιο ρυθμό - 0,18% και κινούνται διαχρονικά στο επίπεδο των 5 έως 6 ανά 1.000 κατοίκους. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στη θεαματική αύξηση του προσδοκώμενου ορίου ζωής, το οποίο από 53 έτη που ήταν κατά την περίοδο 1950 – 1951, αυξήθηκε σε 75,4 έτη κατά την περίοδο 2001 – 2005 (πίνακας 11).

Το σύνολο των προαναφερθέντων στοιχείων δεν διαφοροποιείται αισθητά στην περιοχή μελέτης έναντι του συνόλου της χώρας, με εξαίρεση μια απόκλιση των γεννήσεων, των οποίων η μείωση είναι ελαφρά μεγαλύτερη κυρίως λόγω της μεγαλύτερης εξωτερικής μετανάστευσης ατόμων παραγωγικών ηλικιών.

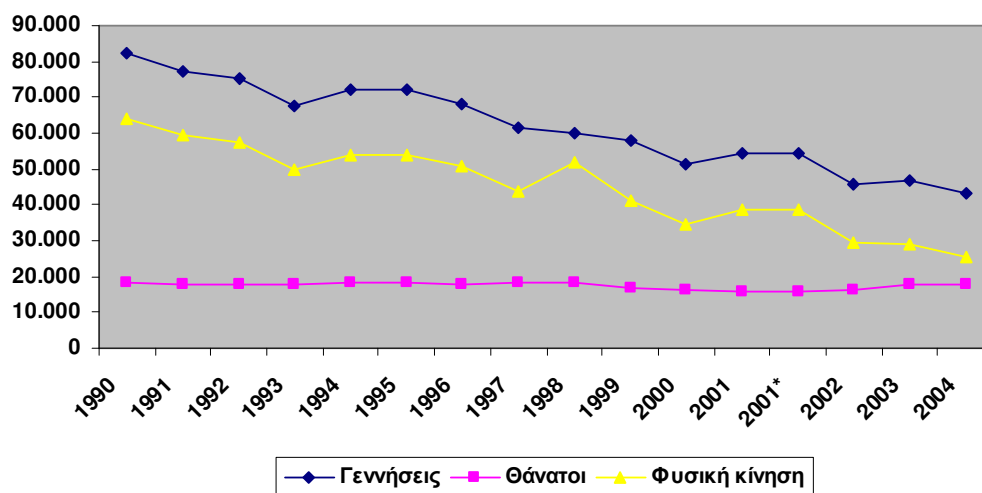
ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ – ΘΑΝΑΤΟΙ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΕΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ ΑΝΑ 1.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ ΑΝΑ 1.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ
1990	3.168.747	82.125	18.193	63.932	25,9	5,7
1991	3.125.522	77.361	17.743	59.618	24,8	5,7
1992	3.102.736	75.425	18.026	57.399	24,3	5,8
1993	3.064.202	67.730	17.920	49.810	22,1	5,8
1994	3.035.181	72.179	18.342	53.837	23,8	6,0
1995	3.050.012	72.081	18.060	54.021	23,6	5,9
1996	3.075.545	68.358	17.600	50.758	22,2	5,7
1997	3.074.832	61.739	18.237	43.502	20,1	5,9
1998	3.055.331	60.139	18.250	41.889	19,7	6,0
1999	3.053.831	57.948	16.720	41.228	19,0	5,5
2000	3.060.908	51.242	16.421	34.821	16,7	5,4
2001	3.073.733	54.283	15.813	38.470	17,7	5,1
2001*	3.069.275	54.283	15.813	38.470	17,7	5,2
2002	3.093.465	45.515	16.248	29.267	14,7	5,3
2003	3.111.163	47.012	17.967	29.045	15,1	5,8
2004	3.127.263	43.022	17.749	25.273	13,8	5,7

Πηγή : INSTAT

* Πληθυσμός απογραφής 2001

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

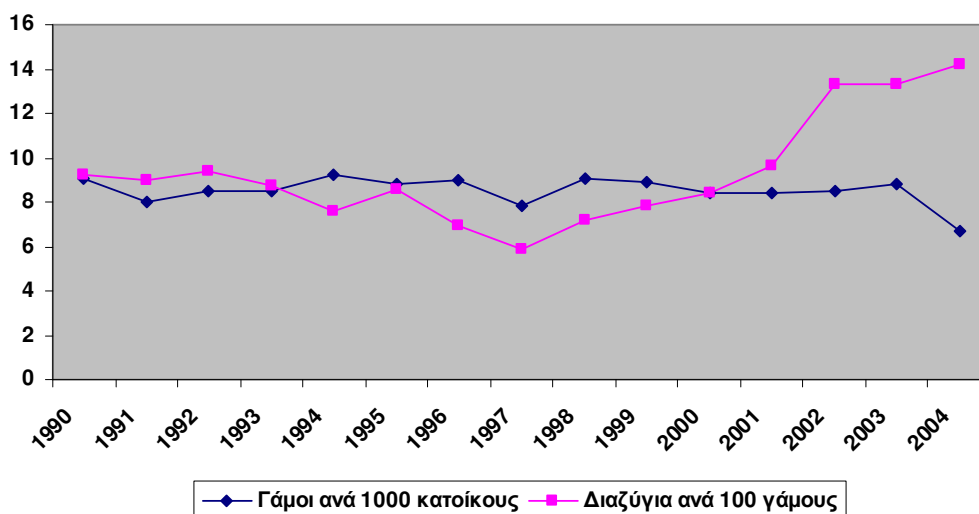

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
ΓΑΜΟΙ - ΔΙΑΖΥΓΙΑ

ΕΤΟΣ	ΓΑΜΟΙ	ΓΑΜΟΙ ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ	ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑ ΓΑΜΟΥ		ΔΙΑΖΥΓΙΑ	
			ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΑ 100 ΓΑΜΟΥΣ
1990	28.992	9,1	27,3	23,0	2.675	9,2
1991	24.853	8,0	27,0	22,8	2.236	9,0
1992	26.405	8,5	27,3	22,8	2.480	9,4
1993	25.963	8,5	27,2	22,6	2.251	8,7
1994	27.895	9,2	27,3	22,6	2.108	7,6
1995	26.989	8,8	27,8	23,0	2.331	8,6
1996	27.690	9,0	28,4	23,4	1.901	6,9
1997	24.122	7,8	28,5	23,5	1.430	5,9
1998	27.871	9,1	29,1	23,6	2.005	7,2
1999	27.254	8,9	29,2	23,5	2.114	7,8
2000	25.820	8,4	28,1	23,0	2.168	8,4
2001	25.717	8,4	29,3	24,1	2.462	9,6
2002	26.202	8,5	28,8	23,3	3.494	13,3
2003	27.342	8,8	28,9	23,3	3.634	13,3
2004	20.949	6,7	29,2	23,8	2.968	14,2

Πηγή : INSTAT (επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης)

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

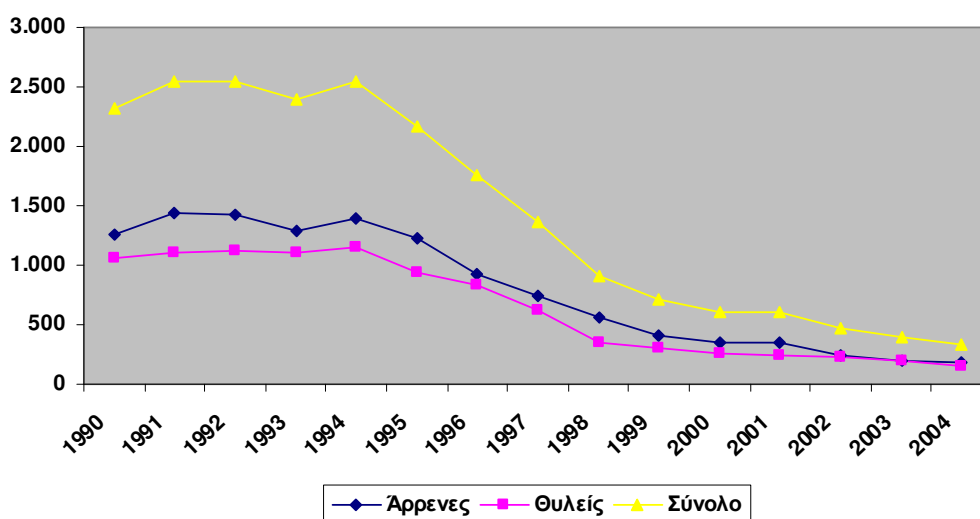

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΦΥΛΟ 1990 - 2004

ΕΤΟΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1990	1.258	1.063	2.321
1991	1.444	1.103	2.547
1992	1.430	1.120	2.550
1993	1.290	1.111	2.401
1994	1.393	1.154	2.547
1995	1.220	942	2.162
1996	925	837	1.762
1997	749	619	1.368
1998	561	342	903
1999	408	300	708
2000	344	264	608
2001	342	243	603
2002	243	223	466
2003	200	195	395
2004	180	156	336

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

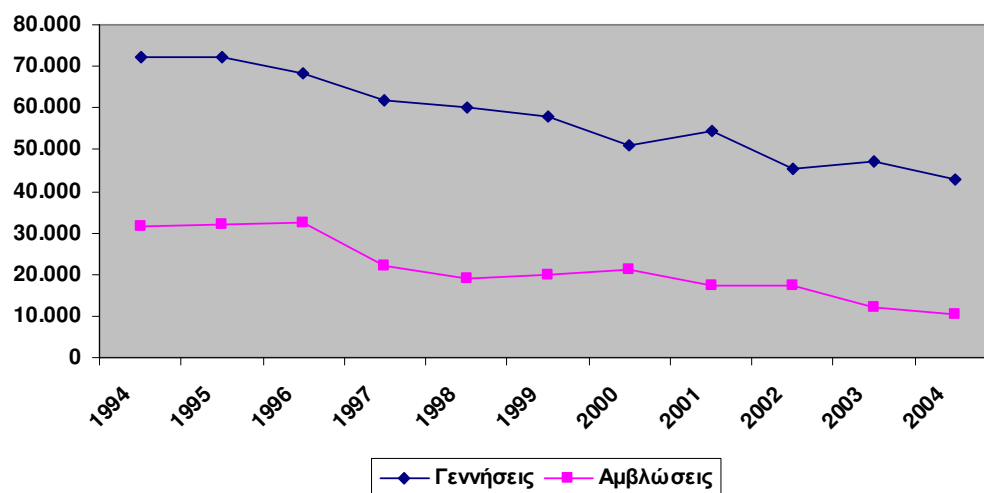

ΠΙΝΑΚΑΣ 10
ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ – ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ 1994 - 2004

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ	ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ
1994	72.179	31.622	438
1995	72.081	31.874	442
1996	68.358	32.538	476
1997	61.739	22.103	358
1998	60.139	18.944	315
1999	57.948	19.930	344
2000	51.242	21.004	419
2001	54.283	17.125	325
2002	45.515	17.500	384
2003	47.012	12.087	257
2004	43.022	10.517	244

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

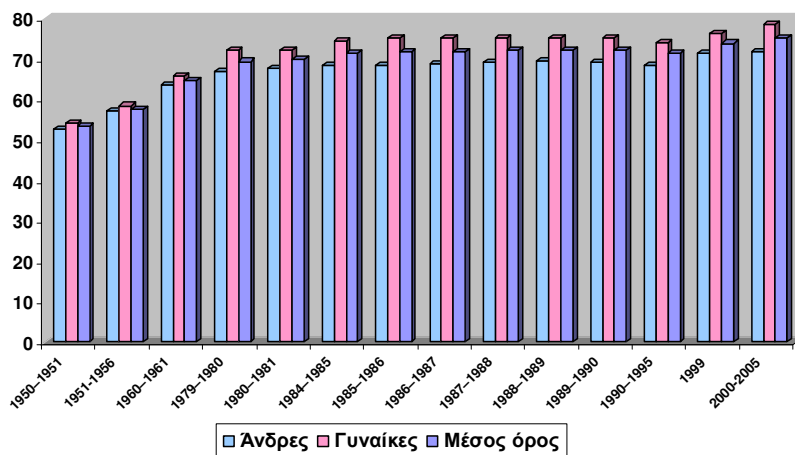

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ (σε έτη)

ΕΤΟΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
1950 – 1951	52,6	54,4	53,5
1951 - 1956	57,2	58,6	57,8
1960 – 1961	63,7	66,0	64,9
1979 – 1980	67,0	72,3	69,5
1980 – 1981	67,7	72,2	70,2
1984 – 1985	68,7	74,4	71,5
1985 – 1986	68,7	75,5	71,9
1986 – 1987	68,8	75,5	72,0
1987 – 1988	69,4	75,5	72,2
1988 – 1989	69,6	75,5	72,4
1989 – 1990	69,3	75,4	72,2
1990 – 1995	68,5	74,3	71,4
1999	71,7	76,4	74,0
2001 - 2005	72,1	78,6	75,4

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

4.3. Ηλικιακή σύνθεση – Δομή πληθυσμού

Η διαχρονική σύνθεση του πληθυσμού, κατά ομάδες ηλικιών, για την περίοδο 2001 – 2005, καταγράφεται στον επόμενο πίνακα, από τα στοιχεία του οποίου προκύπτουν οι ακόλουθες παρατηρήσεις :

- ➔ Ο πληθυσμός ηλικίας έως 15 ετών μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό - 2,11%, ως αποτέλεσμα της μείωσης των γεννήσεων.
- ➔ Αντίθετα στις ομάδες ηλικιών 15 – 64 και άνω των 65 ετών παρατηρείται αύξηση με μέσους ετήσιους ρυθμούς 1,42% και 3,49% αντίστοιχα, ως αποτέλεσμα της εντονότερα θετικής φυσικής κίνησης του πληθυσμού κατά τα έτη προ του 2001 και της μείωσης των θανάτων.
- ➔ Οι ανωτέρω διαπιστώσεις επιβεβαιώνονται και από την εξέλιξη της ποσοστιαίας κατανομής του συνόλου του πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών, καθώς και από τους δείκτες δομής του πληθυσμού (πίνακες 12 και 13).
- ➔ Αν ληφθεί υπόψη ότι ο δείκτης γήρανσης για το Νομό Ιωαννίνων το 2001 ήταν 143,06 και για το σύνολο της Ελλάδας 110,06 και ο δείκτης εξάρτησης 48,73 και 46,81 αντίστοιχα, προκύπτει ότι τόσο η ηλικιακή σύνθεση όσο και η δομή του πληθυσμού της Αλβανίας εξακολουθούν να είναι υγιείς.

Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα (2021) η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού προβλέπεται να επιδεινωθεί, όπως αναφέρεται αναλυτικά στην ενότητα : «Προβολές πληθυσμού : 2001 – 2021».

Όσον αφορά τα προαναφερθέντα στοιχεία της ηλικιακής σύνθεσης και δομής του πληθυσμού του συνόλου της χώρας, δεν παρατηρούνται ουσιώδεις διαφορές από τα αντίστοιχα της περιοχής μελέτης, τα οποία είναι ελαφρώς δυσμενέστερα, κυρίως λόγω της μεγαλύτερης εξωτερικής μετανάστευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ 2001 – 2005

5ΤΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	5ΕΤΗ / ΕΤΟΣ				
	2001	2002	2003	2004	2005
0 - 4	273.949	265.310	258.850	254.833	249.727
5 - 9	307.052	298.431	290.969	283.525	275.949
10 - 14	324.130	325.892	320.712	312.923	305.370
15 - 19	293.105	302.033	308.081	313.548	315.476
20 - 24	230.536	237.004	248.863	258.239	270.810
25 - 29	212.926	213.652	212.300	217.064	218.952
30 - 34	215.431	216.320	216.074	208.860	207.773
35 - 39	222.185	214.908	212.511	212.037	208.993
40 - 44	213.430	217.586	221.377	222.031	222.354
45 - 49	168.947	176.966	185.071	193.310	199.126
50 - 54	139.787	147.791	148.997	152.364	156.188
55 - 59	121.451	118.450	115.981	117.545	123.998
60 - 64	112.957	113.348	118.811	120.456	119.364
65 - 69	85.736	91.082	94.394	97.204	99.861
70 - 74	64.650	66.961	68.033	70.113	73.543
75 - 79	38.451	39.680	41.946	44.774	46.907
80 +	38.505	38.735	39.807	40.717	40.591
ΣΥΝΟΛΟ	3.063.318	3.084.149	3.102.777	3.119.543	3.134.982
ΑΝΤΡΕΣ					
< 15	464.392	457.072	447.670	438.208	428.146
15 - 64	957.194	970.025	984.559	997.583	1.011.215
> 65	105.910	110.604	114.492	118.945	122.658
ΣΥΝΟΛΑ	1.527.496	1.537.701	1.546.721	1.554.736	1.562.019
ΓΥΝΑΙΚΕΣ					
< 15	440.739	432.561	422.861	413.073	402.900
15 - 64	973.561	988.033	1.003.507	1.017.873	1.031.818
> 65	121.522	125.854	129.690	133.864	138.245
ΣΥΝΟΛΑ	1.535.822	1.546.448	1.556.058	1.564.810	1.572.963
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ					
< 15	905.131	889.633	870.531	851.281	831.046
15 - 64	1.930.755	1.958.058	1.988.066	2.015.454	2.043.034
> 65	227.432	236.458	244.180	252.808	260.902
ΣΥΝΟΛΑ	3.063.318	3.084.149	3.102.777	3.119.543	3.134.982
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ					
< 15	29,55	28,85	28,06	27,29	26,51
15 - 64	63,03	63,49	64,07	64,61	65,17
> 65	7,42	7,67	7,87	8,10	8,32
ΣΥΝΟΛΑ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Πηγή : INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 13
ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΔΕΙΚΤΕΣ	ΦΥΛΟ	2001	2005
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΦΥΛΩΝ			
$\frac{\text{Αριθμός ανδρών}}{\text{Αριθμός γυναικών}} \times 100$	--	99,46	99,30
ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ			
$\frac{\text{Αριθμός ατόμων (> 65)}}{\text{Αριθμός ατόμων (0 - 14)}} \times 100$	Άνδρες	22,81	28,65
	Γυναίκες	27,57	34,31
	Σύνολο	25,13	31,39
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ			
$\frac{\text{Αριθμός ατόμων (0 -14) + (>65)}}{\text{Αριθμός ατόμων ηλικίας (15 - 64)}} \times 100$	Άνδρες	59,59	54,47
	Γυναίκες	57,75	52,45
	Σύνολο	58,66	53,45

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 12

4.4. Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού ανά Περιφέρεια

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί , κατά το έτος 2001 το 55,2% του πληθυσμού ήταν συγκεντρωμένο στην κεντρική περιοχή της Αλβανίας. Από το ποσοστό αυτό το 23% περίπου ήταν συγκεντρωμένο στα Τίρανα, πρωτεύουσα της χώρας και στο Δυρράχιο.

Στη νότια περιοχή ήταν συγκεντρωμένο το ένα τρίτο περίπου του συνολικού πληθυσμού και στη βόρεια περιοχή μόλις το 12,1%.

Το 2006 παρατηρείται μια μικρή μεταβολή στην κατανομή αυτή, με αύξηση του ποσοστού της κεντρικής περιοχής κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες και μειώσεις των ποσοστών της νότιας και της βόρειας περιοχής κατά 1,5 και 0,8 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα.

Οι εξελίξεις αυτές δείχνουν μια τάση έντονης αστικοποίησης του πληθυσμού, για την οποία γίνεται εκτενέστερη αναφορά στη συνέχεια.

Η επιλέξιμη περιοχή της Αλβανίας, κατά το έτος 1999 είχε πληθυσμό 471.018 κατοίκους, η κατανομή του οποίου στις επιμέρους περιοχές φαίνεται στον πίνακα 14.

Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού ήταν συγκεντρωμένο στην περιοχή Κορυτσάς 58,9%, στην Περιφέρεια Αργυροκάστρου το 25% και στην περιοχή Βλόρε (Άγιοι Σαράντα) το 18,6%.

Στις περιοχές αυτές είναι έντονη η παρουσία του ομογενειακού στοιχείου και η αύξηση του πληθυσμού κατά την τελευταία τριαντακονταετία ήταν σημαντική, με μεγαλύτερη αυτή του Νομού Αγίων Σαράντα (82,47%) και μικρότερη του Δήμου Κολόν (41,61%). Στο σύνολο της χώρας, η αύξηση ήταν ακόμη μεγαλύτερη (96,10%).

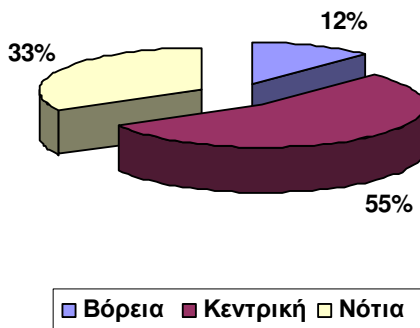
Οι παραμεθόριες ζώνες της περιοχής μελέτης είναι οι πλέον αραιοκατοικημένες, με δυσμενέστερη θέση αυτή του Δήμου Κόλον (30,8 κάτοικοι / τετρ.χλμ.). Η πιο πυκνοκατοικημένη είναι η περιοχή του Νομού Κορυτσάς (102,5 κάτοικοι / τετρ.χλμ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 14
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

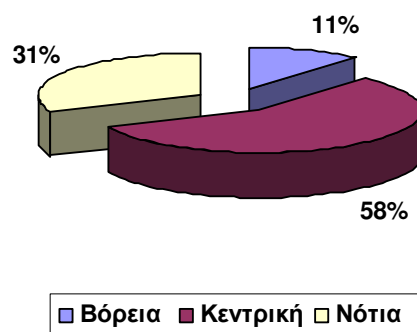
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	2001	2006
Βόρεια	12,1	11,3
Κεντρική	55,2	57,5
<i>Τίρανα – Δυρράχιο</i>	<i>22,9</i>	<i>25,5</i>
<i>Λοιπές κεντρικές περιοχές</i>	<i>32,3</i>	<i>32,0</i>
Νότια	32,7	31,2
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0

Πηγή : INSTAT (Population Projections for Albania
2001 – 2021), Copyright 2004

ΓΡΑΦΗΜΑ 8
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
2001

ΓΡΑΦΗΜΑ 9
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
2006

ΠΙΝΑΚΑΣ 15
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ – 1999

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%) (τελευταία 30ετία)
Αργυρόκαστρου	Αργυροκάστρου	66.373	14,1	50,17
	Πρεμετής	39.775	8,4	47,86
Κορυτσάς	Κορυτσάς	215.221	45,7	54,5
	Ντεβόλ	37.100	7,9	Μ.Δ.Σ *
	Κολόν	24.781	5,3	41,61
Βλόρε	Άγιοι Σαράντα	87.768	18,6	82,47
ΣΥΝΟΛΟ	--	471.018	100,0

* Μ.Δ.Σ. : Μη Διαθέσιμα Στοιχεία

Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Ελλάδας

4.5. Αστικοποίηση

Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι, ήδη από το 1969 όλα τα αστικά κέντρα της Αλβανίας γνωρίζουν πληθυσμιακή ανάπτυξη, με τρία κύρια χαρακτηριστικά. Πρώτον, η μητρόπολη των Τιράνων κατέχει την πρώτη θέση στην αστική ιεραρχία ως το μεγαλύτερο αστικό κέντρο, το οποίο μεγεθύνεται συνεχώς. Δεύτερον, υπάρχει σαφής τάση αστικοποίησης της χώρας, καθώς όλες οι πόλεις γνωρίζουν πληθυσμιακή αύξηση και ο αριθμός των αστικών κέντρων (πόλεις άνω των 10.000 κατοίκων) αυξάνεται. Τρίτον, οι μικρές πόλεις πληθυσμού κάτω των 40.000 κατοίκων, φαίνεται να μεγεθύνονται γρηγορότερα, παρέχοντας ενδείξεις για μια πιθανή τάση αποσυγκεντροποίησης του αστικού συστήματος (Αρβανιτίδης κλπ, 2005).

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, με την πολιτική αλλαγή εκδημοκρατισμού της χώρας και τη μετάβασή της στην ελεύθερη οικονομία, ενισχύθηκε η εσωτερική μετανάστευση πληθυσμού από την περιφέρεια προς τα μεγάλα αστικά κέντρα, διαταράσσοντας σημαντικά την παραδοσιακή ισορροπία μεταξύ των περιφερειών της χώρας τόσο ως προς την κατανομή του πληθυσμού όσο και ως προς την ηλικιακή σύνθεση (INSTAT - α, 2004).

Τόσο από τα στοιχεία της απογραφής όσο και από τις προβολές του πληθυσμού, για τις οποίες γίνεται αναφορά στην συνέχεια, προκύπτει ότι το μεγαλύτερο τμήμα της εσωτερικής μετανάστευσης κατευθύνεται προς τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της κεντρικής περιοχής της Αλβανίας, δηλαδή την πρωτεύουσα τα Τίρανα και το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας το Δυρράχιο (INSTAT, ο.π.).

Σημειώνεται πάντως ότι παρόμοιες τάσεις αστικοποίησης και μητροπολιτικής κυριαρχίας καταγράφονται σε όλες τις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, όπου η πρώτη πόλη είναι κατά πολύ μεγαλύτερη, πληθυσμιακά, από την αμέσως επόμενη. Εκτιμάται τέλος ότι η πληθυσμιακή ανάπτυξη των μητροπόλεων δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη την οικονομική τους ανάπτυξη, κυρίως λόγω των δημιουργούμενων αντισοικονομιών συγκέντρωσης που δημιουργούνται, όπως τα κυκλοφοριακά προβλήματα, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής κλπ. (Αρβανιτίδης ο.π.).

Για την κατανομή του πληθυσμού σε αστικό και αγροτικό, κατά την περίοδο 1990 – 2005, καθώς και για τους ρυθμούς μεταβολής έγινε ειδική αναφορά στην πρώτη παράγραφο της παρούσας ενότητας (Εξέλιξη πληθυσμού).

Ο βαθμός αστικοποίησης της περιοχής μελέτης υπήρξε αμελητέος και δεν επηρεάστηκε αισθητά από την εσωτερική μετανάστευση.

4.6. Προβολές πληθυσμού: 2001 – 2021

Για την προβολή του πληθυσμού, 2001 – 2021, το Ινστιτούτο Στατιστικής της Αλβανίας (INSTAT) χρησιμοποίησε συνδυασμούς σεναρίων και προϋποθέσεων (INSTAT – α, 2004), όπως :

- ➔ Με συνυπολογισμό της μετανάστευσης (Migration – Migr)
- ➔ Χωρίς συνυπολογισμό της μετανάστευσης (No migration – NoM)
- ➔ Με υψηλότερη (Higher – H) ή χαμηλότερη (Lower – L) γονιμότητα (Fertility – F)
- ➔ Με υψηλότερη ή χαμηλότερη θνησιμότητα (Mortality – M)

Οι σχετικές προβολές έδωσαν τα αποτελέσματα του επόμενου πίνακα :

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2001 – 2021 ΑΝΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (1 ^η Ιανουαρίου)								
Μετανάστευση	NoM				Migr			
Γονιμότητα	HF		LF		HF		LF	
Θνησιμότητα	LM	HM	LM	HM	LM	HM	LM	HM
2001	3.063.318	3.063.318	3.063.318	3.063.318	3.063.318	3.063.318	3.063.318	3.063.318
2006	3.238.650	3.238.650	3.229.075	3.229.075	3.158.485	3.158.485	3.149.147	3.149.147
2011	3.413.683	3.410.990	3.370.359	3.367.889	3.246.778	3.244.217	3.205.573	3.203.224
2016	3.584.463	3.576.067	3.486.282	3.478.899	3.324.824	3.317.037	3.233.757	3.226.908
2021	3.726.945	3.711.393	3.568.194	3.554.857	3.371.425	3.357.357	3.227.818	3.215.753
ΜΕΡΜ*	0,49%	0,48%	0,38%	0,37%	0,24%	0,23%	0,13%	0,12%

Πηγή : INSTAT – α, 2004

* ΜΕΡΜ : Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής 2001 - 2021

Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι για όλα τα σεναρία προβλέπεται αύξηση του πληθυσμού κατά την περίοδο 2001 – 2021, η οποία θα κινείται με μέσο ετήσιο ρυθμό από 0,37% έως 0,49% στην περίπτωση μη συνυπολογισμού της μετανάστευσης και από 0,12% έως 0,24% στην περίπτωση συνυπολογισμού της.

Οι προβολές πληθυσμού ανά Περιφέρεια (2001 – 2021) έγιναν με υποθέσεις υψηλότερης θνησιμότητας (HM), υψηλότερης γονιμότητας (HF) και με υπολογισμό της εσωτερικής μετανάστευσης (Internal Migration) και απεικονίζονται στον πίνακα 17 και στο γράφημα 10.

Με βάση τις ανωτέρω προβολές, ο πληθυσμός της βόρειας περιοχής θα μειώνεται συνεχώς με μέσο ετήσιο ρυθμό – 0,43% και το 2021 θα είναι χαμηλότερος κατά – 8,30% σε σύγκριση με το 2001. Ο πληθυσμός της κεντρικής περιοχής (πλην Τιράνων και Δυρραχίου) θα αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 0,81% και το 2021 θα είναι αυξημένος κατά 17,43% σε σύγκριση με το 2001. Στη νότια περιοχή, ο πληθυσμός θα αυξάνεται μέχρι το έτος 2016 με μειούμενο ετήσιο ρυθμό μεταβολής και στην τελευταία πενταετία θα μειωθεί με μέσο ετήσιο ρυθμό – 0,17% για να διαμορφωθεί τελικά το 2021 ελαφρά υψηλότερα κατά 0,85% σε σύγκριση με το έτος 2001. Στην περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου η αύξηση του πληθυσμού θα κινείται με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,75% και το 2021 θα είναι αυξημένος κατά 72,15% σε σύγκριση με το 2001.

Όπως αναφέρεται στη σχετική έκδοση του Ινστιτούτου Στατιστικής (INSTAT – α, 2004), «Η περιφερειακή κατανομή του αλβανικού πληθυσμού θα μεταβληθεί δραματικά στις δύο επόμενες δεκαετίες εάν οι σημερινές ροές μετανάστευσης διατηρηθούν στα ίδια επίπεδα στη διάρκεια όλης της περιόδου (2001 – 2021). Η περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου θα προσελκύει σχεδόν το σύνολο της πληθυσμιακής αύξησης, την ώρα που ο πληθυσμός στις άλλες περιοχές θα παραμείνει στάσιμος ή θα αυξηθεί πολύ περιορισμένα. Η εκτιμώμενη αύξηση κατά 70% σε είκοσι χρόνια οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μετανάστευση εσωτερικών μεταναστών από άλλες περιοχές της χώρας. Χωρίς αυτές τις εισροές ο πληθυσμός της εν λόγω περιοχής θα ήταν μόνο 830.000 το 2021».

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

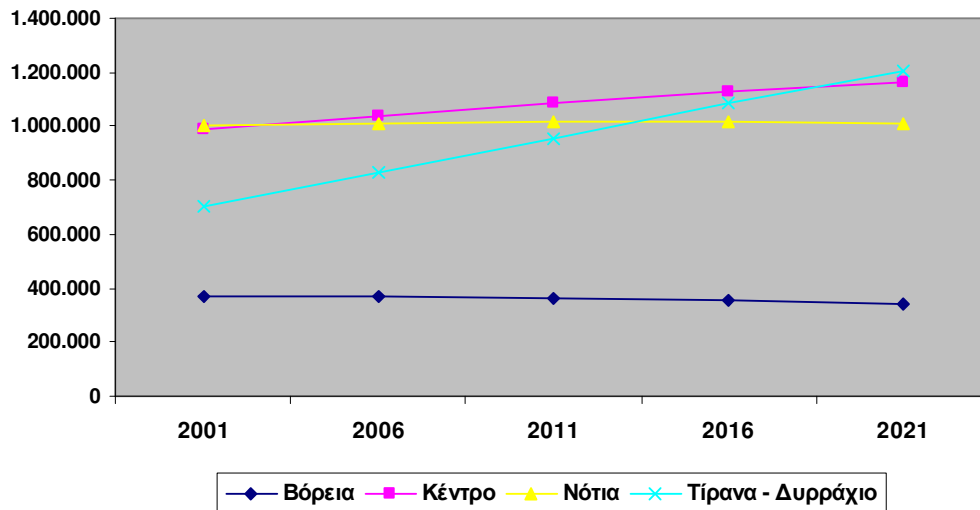
ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ 2002 – 2021

ΕΤΟΣ	ΒΟΡΕΙΑ	ΚΕΝΤΡΟ (εκτός Τιράνων – Δυρραχίου)	ΝΟΤΙΑ	ΤΙΡΑΝΑ - ΔΥΡΑΧΙΟ
2001	371.396	990.641	1.001.264	700.017
2006	366.759	1.040.137	1.010.720	828.130
2011	360.546	1.086.544	1.016.994	956.393
2016	352.254	1.129.517	1.018.386	1.083.997
2021	340.564	1.163.330	1.009.740	1.205.074
ΜΕΡΜ*	(- 0,43%)	0,81%	0,04%	2,75%
Δ% 2021/2001	(- 8,30%)	17,43%	0,85%	72,15%

Πηγή : INSTAT (2004), Population Projections for Albania 2001 – 2021
(επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης)

* ΜΕΡΜ : Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής

ΓΡΑΦΗΜΑ 10
ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ ΚΑΙ
ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (2001 – 2021)

Με βάση τα στοιχεία της ανωτέρω μελέτης, η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στις Περιφέρειες, δείχνει μια διαχρονική τάση γήρανσης, η οποία χαρακτηρίζει το σύνολο της χώρας και απεικονίζεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18
ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ (2001 – 2021)
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ

ΕΤΗ	ΠΕΡΙΟΧΗ											
	ΒΟΡΕΙΑ			ΚΕΝΤΡΙΚΗ (Χωρίς Τηρ.Δυρ.)			Νότια			Τίρανα – Δυρράχιο		
	0-14	15-64	65 +	0-14	15-64	65 +	0-14	15-64	65 +	0-14	15-64	65 +
2001	34,80%	59,20%	6,00%	30,80%	62,30%	6,90%	27,80%	64,00%	8,20%	27,50%	64,80%	7,70%
2006	31,90%	61,30%	6,80%	26,80%	65,20%	8,00%	23,70%	66,60%	9,70%	25,00%	65,90%	9,10%
2011	29,80%	63,00%	7,20%	23,70%	67,20%	9,00%	21,50%	68,10%	10,50%	23,10%	66,90%	10,00%
2016	29,10%	63,50%	7,40%	22,40%	67,70%	9,80%	20,60%	68,00%	11,50%	22,20%	66,90%	10,90%
2021	28,00%	64,40%	7,60%	21,70%	67,50%	10,80%	20,10%	67,00%	12,90%	21,20%	66,80%	12,00%

Πηγή : INSTAT – α (2004)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 5

5. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

5.1. Γενικά – Ιστορικά στοιχεία

Η εξωτερική, όπως και η εσωτερική, μετανάστευση αλβανικού πληθυσμού μπορεί να χαρακτηριστεί από διάφορες φάσεις. Παραδοσιακά, η Αλβανία ήταν χώρα μεταναστών. Από τον 15^ο έως τον 17^ο αιώνα υπήρξε μαζική μετανάστευση προς τις ιταλικές ακτές εξαιτίας της τουρκικής κυριαρχίας. Στον 20^ο αιώνα καταγράφονται επίσης τέσσερα κύματα μετανάστευσης (INSTAT – β, 2004) :

- ➔ Από το 1912 έως το 1923, περίπου 21.000 αλβανικές οικογένειες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα εξαιτίας της καταστροφής της αγροτικής οικονομίας από τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, της έλλειψης βιομηχανικής ανάπτυξης και της κακής χρήσης των φυσικών πόρων.
- ➔ Από το 1923 έως το 1939, οι λανθασμένες οικονομικές πολιτικές σε συνδυασμό με την ανασφάλεια που επικρατούσε σε όλη την Ευρώπη, ανάγκασαν 110.000 Αλβανούς να εγκαταλείψουν τη χώρα.
- ➔ Στην περίοδο του Β' παγκοσμίου πολέμου και της επικράτησης του κομμουνιστικού καθεστώτος, 19.000 Αλβανοί – κυρίως αντίπαλοι του καθεστώτος – μετανάστευσαν στο εξωτερικό.
- ➔ Λίγο πριν την πτώση του καθεστώτος (1991), ξεκίνησε το πρώτο μεγάλο κύμα μετανάστευσης προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και κυρίως προς την Ελλάδα και την Ιταλία. Από τότε η μετανάστευση αλβανικού πληθυσμού συνεχίστηκε αμείωτα, με αποκορύφωμα το δεύτερο μεγάλο κύμα του 1997.

5.2. Αριθμός μεταναστών

Από τα διαθέσιμα στοιχεία, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με ακρίβεια ο αριθμός των μεταναστών. Υπολογίζεται ότι μεταξύ των ετών 1985 και 2001, περίπου 700.000 Αλβανοί εγκατέλειψαν τη χώρα (INSTAT-β, ο.π. σελ. 10).

Η φυσική κίνηση του πληθυσμού (γεννήσεις μείον θάνατοι) κατά την περίοδο 1990 – 2004 ανήλθε στα 644.157 άτομα, ενώ η πραγματική μεταβολή ήταν αρνητική (μείωση) κατά 41.484 άτομα. Συνεπώς, στη συγκεκριμένη περίοδο σημειώθηκε εκροή πληθυσμού κατά 685.641 άτομα, όπως αναλύεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19
ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ – ΕΙΣΡΟΗ / ΕΚΡΟΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(1990 – 2004)

Πληθυσμός 1990	3.168.747
Γεννήσεις 1990 – 2004	889.414
Θάνατοι 1990 – 2004	245.257
Φυσική κίνηση πληθυσμού 1990 – 2004	644.157
Πληθυσμός από φυσική κίνηση (2004)	3.812.904
Πραγματικός πληθυσμός (2004)	3.127.263
Εκροή πληθυσμού	685.641

Πηγή : INSTAT
(Επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης)

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (International Organization of Migration – IOM, www.iom.int), στοιχεία της οποίας δημοσιεύτηκαν στο διαδίκτυο (Forthnet, 2007), η Αλβανία κατατάσσεται στις χώρες με τα μεγαλύτερα ποσοστά μετανάστευσης παγκοσμίως, αναλογικά με τον πληθυσμό της.

Η συγκεκριμένη έρευνα η οποία βασίζεται σε στοιχεία του αλβανικού Υπουργείου Εργασίας, αναφέρει :

«Σε λίγο περισσότερο από δέκα χρόνια, 1.093.000 Αλβανοί πολίτες (περίπου το 30% του πληθυσμού της χώρας) θα έχει μεταναστεύσει σε διάφορες χώρες του κόσμου.

Οι χώρες στις οποίες δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση οι Αλβανοί μετανάστες είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Γερμανία, οι ΗΠΑ, η Βρετανία, το Βέλγιο, ο Καναδάς, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες κ.α.

Το 49% των Αλβανών που θέλουν να μεταναστεύσουν είναι ηλικίας 20 – 24 ετών και το 42,7% ηλικίας 15 – 17 ετών.

Η μετανάστευση θεωρείται ευεργετική για την Αλβανία για δύο κυρίως λόγους, αφ' ενός μεν μειώνεται η ανεργία στη χώρα, αφ' ετέρου δε ενισχύεται η οικονομία λόγω των εμβασμάτων των μεταναστών.

Πρόκειται, ωστόσο, για το μεγαλύτερο μεταναστευτικό κύμα από το 1920, οπότε ιδρύθηκε το αλβανικό κράτος. Την περίοδο από το 1920 έως το 1944 μετανάστευσαν περίπου 150.000 Αλβανοί, που αντιστοιχούσαν στο 13% του συνολικού πληθυσμού της χώρας εκείνη την περίοδο. Το μεταναστευτικό κύμα έπληξε τότε κυρίως το νότο της σημερινής Αλβανίας, συμπεριλαμβανομένων των νομών Αργυροκάστρου, Κορυτσάς, Κολόνιας κλπ».

5.3. Η μετανάστευση Αλβανών προς την Ελλάδα

Από τα τέλη της δεκαετίας του '80 η Ελλάδα μετατράπηκε από χώρα προέλευσης σε χώρα υποδοχής μεταναστών, οι οποίοι αποτελούν και την κύρια πηγή αύξησης του πληθυσμού, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί με ακρίβεια η έκταση της παρουσίας τους στη χώρα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής πληθυσμού του 2001, που θεωρείται η εγκυρότερη πηγή στοιχείων, οι μετανάστες στην Ελλάδα ήταν περίπου 760.000 και αντιπροσώπευαν το 7% του μόνιμου πληθυσμού, έναντι περίπου 167.000 το 1991 (1,6% του μόνιμου πληθυσμού). Όμως, ακόμη και τα στοιχεία της απογραφής δεν είναι βέβαιο ότι κατέγραψαν το σύνολο των μεταναστών, νομίμων και παρανόμων (Τράπεζα Της Ελλάδος, 2007).

Η πολυπληθέστερη ομάδα μεταναστών είναι η προερχόμενη από την Αλβανία (57,5%), ενώ η δεύτερη σε μέγεθος, με πολύ μεγάλη διαφορά, είναι η προερχόμενη από τη Βουλγαρία (4,6%). Το γεγονός ότι ο κύριος όγκος των μεταναστών προέρχεται από μια χώρα συνεπάγεται, μεταξύ άλλων και την ταχύτερη ενσωμάτωσή τους.

Νεότερες έρευνες ανεβάζουν κατά πολύ τον αριθμό των ξένων μεταναστών και των Αλβανών, στην Ελλάδα.

➔ Μελέτη για λογαριασμό του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ, 2004) αναφέρει ότι :

«Μέχρι το 2004 ο αλλοδαπός πληθυσμός (με συντηρητικούς υπολογισμούς των παράνομων μεταναστών) ανέρχεται στις 900.000 άτομα που δεν ανήκουν σε χώρες της Ε.Ε. ή της Ε.Ζ.Ε.Σ. ή έχουν την ιδιότητα του ομογενή. Αν συμπεριληφθούν οι πολίτες της Ε.Ε., ο συνολικός αριθμός των αλλοδαπών ανέρχεται στις 950.000. Αυτός ο αριθμός ξεπερνά κατά 200.000 τον αριθμό των αλλοδαπών που έχουν εγγραφεί στην απογραφή του 2001 και ανεβάζει το ποσοστό των αλλοδαπών επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας στο 8,5%. Αν όμως προστεθεί και ο αριθμός των μεταναστών που έχουν κάρτα ομογενή, τότε ο αριθμός ανέρχεται σε 1,15 εκατ. άτομα, δηλαδή περίπου στο 10,3% του συνολικού πληθυσμού. Ωστόσο, χωρίς αξιοποίησιμα στοιχεία για όλους τους νόμιμους μετανάστες στην Ελλάδα και χωρίς αξιόπιστα στοιχεία για τις παροχές υπηκοότητας αυτοί οι αριθμοί δεν είναι αξιόπιστοι».

- ➔ Μελέτη του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής – ΕΛΙΑΜΕΠ (Τριανταφυλλίδου Άννα, 2005), εκτιμά τους νόμιμους μετανάστες σε 700.000 περίπου, από τους οποίους 57% προέρχονται από την Αλβανία, τους παράτυπους μετανάστες σε 200.000, τους ομογενείς από την Αλβανία (Βορειοηπειρώτες) σε 100.000 και το σύνολο των μεταναστών σε 1.011.000 (βλ. πίνακα 20).

ΠΙΝΑΚΑΣ 20
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΠΟΥ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
(αριθμοί στρογγυλοποιημένοι στην πλησιέστερη χιλιάδα)

Πηγή στοιχείων	Αριθμός αλλοδαπών
Καταγεγραμμένοι το 1997, SOPEMI report 1999*	75.000
Πρόγραμμα νομιμοποίησης 1998, αιτούντες για πράσινη κάρτα*	212.000
Πρόγραμμα νομιμοποίησης 2001, αιτούντες*	372.000
Ομογενείς (Βορειοηπειρώτες) από την Αλβανία που έχουν ειδικές αστυνομικές ταυτότητες (δεν περιλαμβάνονται στα στοιχεία της παραπάνω απογραφής)	100.000
Ομογενείς από την πρώην Σοβιετική Ένωση καταγεγραμμένοι στην ειδική απογραφή του 2000	152.000
Παράτυποι μετανάστες (εκτίμηση) που δεν περιλαμβάνονται στα παραπάνω στοιχεία**	200.000
Σύνολο	1.011.000
Σύνολο νομίμων μεταναστών (εκτίμηση)	700.000

Πηγή : ΕΛΙΑΜΕΠ (Τριανταφυλλίδου Άννα, 2005)

* Δεν είναι γνωστό πόσοι από τους αλλοδαπούς που αναφέρονται σε αυτές τις κατηγορίες διαμένουν ακόμα νόμιμα στη χώρα ή λόγω απώλειας της άδειας διαμονής ή εργασίας τους βρέθηκαν πάλι σε καθεστώς παρανομίας.

** Στην κατηγορία αυτή εκτιμάται το σύνολο των παράτυπων μεταναστών που δεν έχουν καταγραφεί προηγουμένως σε μια από τις παραπάνω κατηγορίες.

Νεότερη έρευνα – έκθεση του ΕΛΙΑΜΕΠ (Τριανταφυλλίδου Άννα, 2008) εκτιμά ότι ο συνολικός πληθυσμός των μεταναστών στην Ελλάδα, το 2007, υπολογίζεται σε 1.247.000 άτομα. Σε αυτά περιλαμβάνονται 200.000 ομογενείς από την Αλβανία και 150.000 από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Οι Αλβανοί μετανάστες αποτελούν το 63% όσων είχαν νόμιμη άδεια εργασίας το 2007.

Η μετανάστευση κατοίκων της περιοχής μελέτης προς την Ελλάδα υπήρξε συγκριτικά ελαφρώς υψηλότερη από την αντίστοιχη του συνόλου της χώρας και τούτο συνέβη για γνωστούς και αυτονόητους λόγους (γεωγραφική εγγύτητα, ομογενείς κλπ).

Επισημαίνεται ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος των μεταναστών παρέμεινε μόνιμα ή προσωρινά κυρίως στα Ιωάννινα και σε άλλες πόλεις της Ηπείρου και το υπόλοιπο κατέληξε σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας με βασικό κριτήριο τη δυνατότητα εξεύρεσης εργασίας και την ύπαρξη συγγενικών ή φιλικών τους προσώπων.

5.4. Λαθρομετανάστευση

Η εκτίμηση της παράνομης μετανάστευσης δεν μπορεί να γίνει με απόλυτη ακρίβεια και δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη μεθοδολογία (Ζαβός Αλέξανδρος, 2007). Η βιβλιογραφία για το θέμα της λαθρομετανάστευσης είναι πολύ περιορισμένη και η συγκέντρωση στοιχείων είναι αντικειμενικά δύσκολη έως αδύνατη. Οι συνήθεις τρόποι προσέγγισης του αριθμού των μεταναστών είναι ο εντοπισμός τους στα σύνορα, χερσαία ή θαλάσσια ή εντός της επικράτειας χωρίς νόμιμα έγγραφα. Τα αποτελέσματα αυτών των καταγραφών απέχουν πολύ από την ολοκληρωμένη καταγραφή των λαθρομεταναστών.

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980 η λαθρομετανάστευση στην Ελλάδα ήταν περιορισμένη. Στη δεκαετία του 1980 όμως, μια σειρά καθοριστικών πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών στις εγγύς περιοχές (κατάρρευση του καθεστώτος της Σοβιετικής Ένωσης και των Βαλκανικών κρατών, Κουρδικό πρόβλημα στην Τουρκία, πόλεμος στο Ιράκ κλπ) καθώς και οι τοπικές συγκρούσεις, η φτώχεια και η εξαθλίωση σε χώρες της Αφρικής και της Ασίας, έφεραν μεγαλύτερα κύματα λαθρομεταναστών στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Είναι ενδεικτικό ότι το 2005 οι αρχές συνέλαβαν περίπου 65.000 λαθρομετανάστες και οδηγούς, κατά 21.000 περισσότερους από το έτος 2004.

Πολλοί λαθρομετανάστες, γνωρίζοντας την προβληματική και γραφειοκρατική πολιτική ασύλου στην Ελλάδα, επιλέγουν να μην καταθέσουν αίτηση ασύλου και παραμένουν χωρίς έγγραφα, ανασφαλείς, με την ελπίδα ότι θα μπορέσουν να ζητήσουν άσυλο σε κάποια άλλη χώρα στο εγγύς μέλλον. Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, τα ποσοστά αναγνώρισης στην Ελλάδα, για προσφυγικό και ανθρωπιστικό καθεστώς ήταν τα χαμηλότερα όλων των ευρωπαϊκών χωρών (Παπαδοπούλου – Κούρκουλα Α., 2007).

5.5. Οικονομικές – Κοινωνικές διαστάσεις της μετανάστευσης Αλβανών προς την Ελλάδα

5.5.1. Γενικά

Η αναπτυξιακή διάσταση της μετανάστευσης είναι αναμφίβολη και επισημαίνεται τόσο από τους θεωρητικούς αναλυτές όσο και από εμπειρικές έρευνες. Οι μεταβιβάσεις των μεταναστών (εμβάσματα) σε παγκόσμιο επίπεδο αυξήθηκαν σημαντικά σε απόλυτο μέγεθος κατά την περίοδο 1998 – 2002 και είναι η μόνη χρηματική ροή με συνεχή ανοδική πορεία όπως προκύπτει από τον πίνακα και από το γράφημα που ακολουθούν (Σάρρας Μ., 2007).

Οι συνέπειες της μετανάστευσης για τις χώρες προέλευσης είναι συνάρτηση των επιδράσεων που έχουν τα αποστελλόμενα εμβάσματα των μεταναστών, του βαθμού βελτίωσης της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης των αποδεκτών, του βαθμού εξειδίκευσης των μεταναστών, της ηλικίας επιστροφής τους στην πατρίδα και του βαθμού ενσωμάτωσης νέων δεξιοτήτων και νέων επιχειρηματικών ιδεών που μπορούν να επηρεάσουν την ανάπτυξη της χώρας τους.

Μετά από 15 χρόνια αλβανικής μετανάστευσης προς την Ελλάδα και άλλες αναπτυγμένες χώρες (Ε.Ε. – Β.Αμερική), άρχισε να εξελίσσεται η διαδικασία «ωρίμανσης» του μεταναστευτικού ρεύματος. Οι Αλβανοί μετανάστες συνοδεύονται πλέον από τα μέλη των οικογενειών τους, παρουσιάζουν δείγματα επαγγελματικής και κοινωνικής ανέλιξης και δείχνουν διάθεση μακροχρόνιας ή και μόνιμης εγκατάστασης στις χώρες υποδοχής. Τα φαινόμενα αυτά είναι περισσότερο έντονα στους Αλβανούς μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα, λόγω της δυνατότητας που έχουν να επισκέπτονται τη χώρα τους και τα συγγενικά τους πρόσωπα πιο συχνά, εξαιτίας της γεινιάσης των χωρών και των μικρών αποστάσεων (βλ. και παράγραφο 5.5.5. της παρούσας ενότητας).

Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν τόσο την αποταμιευτική τους συμπεριφορά, όσο και τα ποσά που εμβάζουν στην Αλβανία. Τα φαινόμενα πολιτικής και οικονομικής αστάθειας στη γειτονική χώρα, ωθούν τους περισσότερους μετανάστες να διατηρούν τις αποταμιεύσεις τους στις χώρες υποδοχής και να εμβάζουν μέρος αυτών των αποταμιεύσεων. Το γεγονός αυτό καταγράφεται πλέον και επίσημα. Το 2007 τα συνολικά μεταναστευτικά εμβάζοντα προς την Αλβανία, υπολογίζονται σε 947 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 1,3% σε σχέση με το 2006. Η αύξηση αυτή είναι η μικρότερη της τελευταίας δεκαετίας (Bank of Albania, 2008).

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

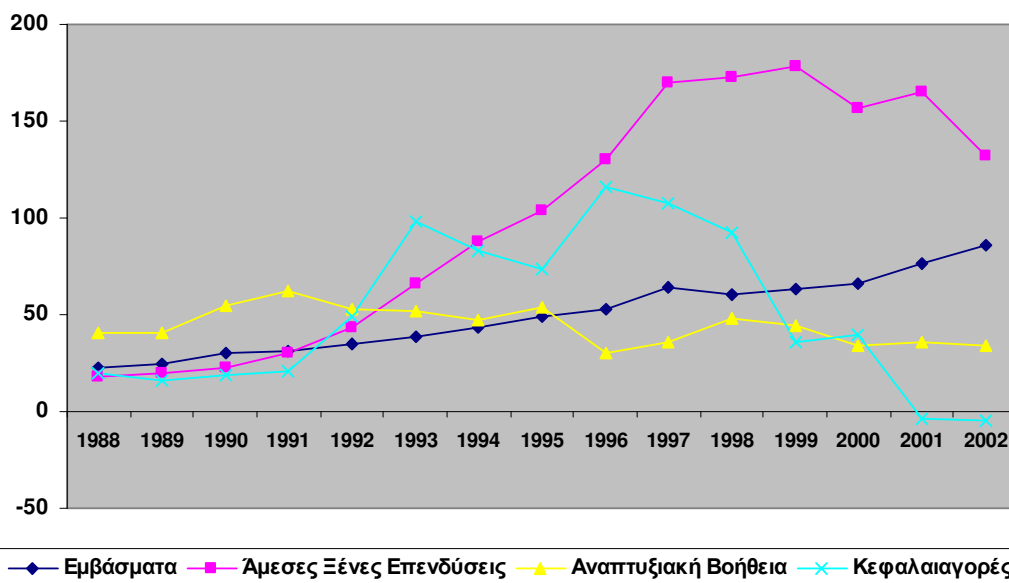
ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΡΟΕΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ (σε δισεκ. δολάρια)

ΕΤΟΣ	ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ	ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	ΚΕΦΑΛΑΙ- ΑΓΟΡΕΣ
1988	23	18	41	20
1989	25	20	41	16
1990	30	23	55	19
1991	31	30	62	21
1992	35	43	53	49
1993	39	66	52	98
1994	43	88	47	83
1995	49	104	54	74
1996	53	130	30	116
1997	64	170	36	108
1998	60	173	48	92
1999	63	178	44	36
2000	66	157	34	40
2001	76	165	36	- 4
2002	86	132	34	- 5

Πηγή : Σάρρας Μ., 2007

ΓΡΑΦΗΜΑ 11

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΡΟΕΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ (σε δισεκ. δολάρια)

5.5.2. Σύνολο μεταναστευτικών εμβασμάτων

Το συνολικό ποσό των απεσταλλόμενων εμβασμάτων προς την Αλβανία από τους μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια γιατί σημαντικά ποσά μεταφέρονται μέσω «ανεπίσημων οδών» και όχι διαμέσου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Το μέγεθος των εμβασμάτων εξαρτάται από τον αριθμό των μεταναστών, από το επίπεδο της ροπής προς αποταμίευση το οποίο είναι υψηλό και από το επίπεδο της ροπής προς κατανάλωση, το οποίο, αντιθέτως, είναι χαμηλό (Νίκας Χ., 2006).

Η Τράπεζα της Αλβανίας στην ετήσια έκθεσή της για το έτος 2006 αναφέρει ότι τα εμβάσματα είναι παράγοντας ζωτικής σημασίας για πάρα πολλούς Αλβανούς και έχουν καταστεί ένα τυπικό φαινόμενο για την αλβανική οικονομία. Σήμερα δεν αντιμετωπίζονται μόνο ως πηγή εισοδημάτων για μη παραγωγικούς σκοπούς και για αντιμετώπιση ουσιαστών αναγκών που σχετίζονται με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, αλλά και ως πηγές χρηματοδότησης παραγωγικών επενδύσεων όπως οι κτηματομεσιτικές και άλλες μακροπρόθεσμες επενδύσεις (Bank of Albania, 2007).

Επισημαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος του προϊόντος των εμβασμάτων χρησιμοποιείται για την κάλυψη καταναλωτικών και οικιστικών αναγκών και το υπόλοιπο για τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων. Η επισήμανση που προηγήθηκε ισχύει για το σύνολο της χώρας και δεν παρατηρούνται ουσιώδεις διαφοροποιήσεις για την περιοχή μελέτης.

Το συνολικό ποσό των μεταναστευτικών εμβασμάτων για το έτος 2006 εκτιμάται, από την ίδια πηγή, στο ποσό των 933 εκατ. ευρώ περίπου ή 12,8% του ΑΕΠ και για το έτος 2007, όπως προαναφέρθηκε, στα 947 εκατ. ευρώ (12% του ΑΕΠ). Η συνεισφορά τους στη μείωση του εμπορικού ελλείμματος ήταν 55,4%. Τα στοιχεία αυτά αφορούν τις επίσημες μεταφορές εμβασμάτων και υποεκτιμούν το πραγματικό τους μέγεθος, δεδομένου ότι σημαντικά ποσά μεταφέρονται μέσω «ανεπίσημων οδών».

Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας τα οποία δημοσιεύτηκαν στην αλβανική εφημερίδα «Σέκουλι», περισσότερα από 1,3 δις δολάρια έστειλαν στις οικογένειες τους οι Αλβανοί μετανάστες που εργάζονται στο εξωτερικό. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 13% του ΑΕΠ της Αλβανίας, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του προέρχεται από Αλβανούς μετανάστες που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα (Γκοτσίνιας Γ., 2007).

Σύμφωνα με σχετική μελέτη του Παγκόσμιου Οργανισμού για τη Μετανάστευση, στοιχεία της οποίας ανακοινώθηκαν σε επιστημονικό συνέδριο (Νίκας Χ., 2006), στην περίπτωση της Αλβανίας τα μεταναστευτικά εμβάσματα για την περίοδο 1993 – 2003 ήταν πενταπλάσια των κεφαλαίων που εισέρευσαν ως ξένες επενδύσεις, αντιπροσωπεύουν το 15,3% του ΑΕΠ και το 64,3% των εισαγωγών της. Οι αναγωγές αυτές βασίζονται σε επίσημα στοιχεία, τα οποία όπως προαναφέρθηκε, υποεκτιμούν το πραγματικό μέγεθος των μεταναστευτικών εμβασμάτων. Έτσι μπορεί κανείς αβίαστα να συμπεράνει ότι το βασικό εξαγωγίμο «προϊόν» της Αλβανίας κατά την περίοδο μετάβασης ήταν το

εργατικό της δυναμικό. Είναι χαρακτηριστικό ότι το σύνολο των μεταναστευτικών εμβασμάτων, το οποίο το 1992 ανέρχονταν σε 150 εκατ. δολάρια, εφταπλασιάστηκε σχεδόν το 2004 και έφτασε στα 1.028 εκατ. δολάρια. Αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη των εμβασμάτων φαίνεται στον πίνακα και στα γραφήματα που ακολουθούν.

Από τα στοιχεία του εν λόγω πίνακα προκύπτει επίσης ότι η αποστολή εμβασμάτων μέσω «επίσημων καναλιών» συνεχώς αυξάνεται και από 7,5% του συνόλου που ήταν το έτος 1994 έφτασε στο 45,7% το έτος 2004. Παρά την αύξηση αυτή παραμένει πολύ υψηλό το ποσοστό των εμβασμάτων που αποστέλλονται μέσω «ανεπίσημων καναλιών» (54,3%).

Για το έτος 2007, το ποσό των μεταναστευτικών εμβασμάτων εκτιμάται σε 1,3 δις ευρώ, με τουλάχιστον το 50% να προέρχεται από μετανάστες που ζουν, εργάζονται ή αναπτύσσουν δικές τους επιχειρηματικές δραστηριότητες στην Ελλάδα (www.greekmoney.gr/node/5057).

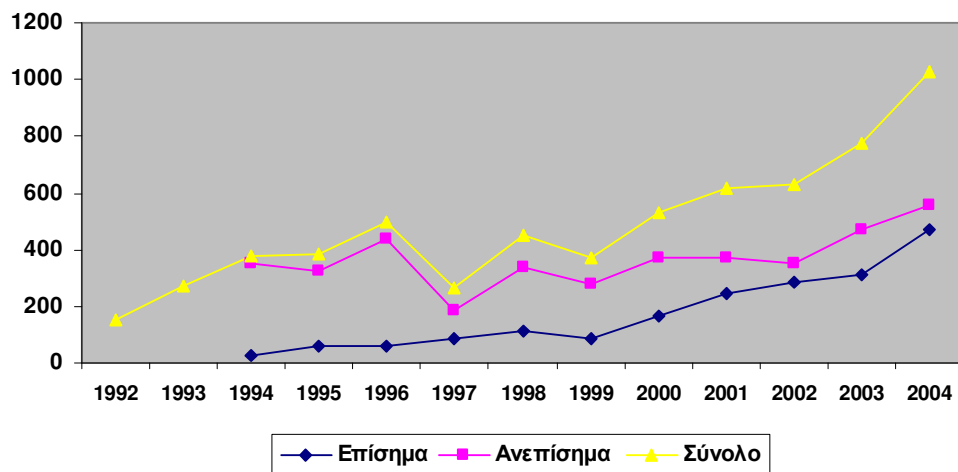
ΠΙΝΑΚΑΣ 22

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΜΕΣΩ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΚΑΙ ΑΝΕΠΙΣΗΜΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ (σε εκατ. δολάρια)

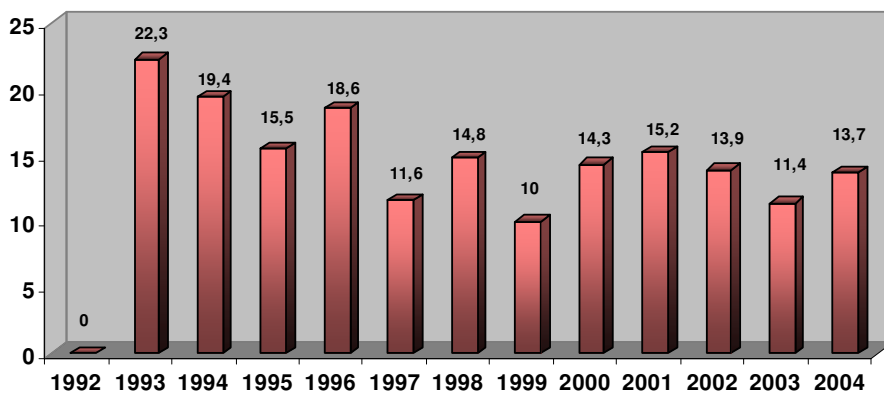
ΕΤΟΣ	ΜΕΣΩ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ	ΜΕΣΩ ΑΝΕΠΙΣΗΜΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ	ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (%)	ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΟΥ ΑΕΠ
1992			150,0	---	---
1993			274,8	83,2	22,3
1994	28,3	349,6	377,9	37,5	19,4
1995	59,5	325,1	384,6	1,8	15,5
1996	60,0	439,6	499,6	29,9	18,6
1997	83,6	183,3	266,9	- 46,6	11,6
1998	113,7	338,6	452,3	69,5	14,8
1999	89,1	279,0	368,1	- 18,6	10,0
2000	162,8	368,0	530,8	44,2	14,3
2001	243,9	371,0	614,9	15,8	15,2
2002	282,3	349,2	631,5	2,7	13,9
2003	310,3	467,8	778,1	23,2	11,4
2004	470,0	558,0	1.028,0	32,1	13,7

Πηγή : Νίκας Χ., 2006

ΓΡΑΦΗΜΑ 12
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ
 (σε εκατ. δολάρια)

ΓΡΑΦΗΜΑ 13
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ
 ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΟΥ ΑΕΠ (σε εκατ. δολάρια)

5.5.3. Τα εμβάσματα από την Ελλάδα

Στην Ελλάδα ζουν οι περισσότεροι Αλβανοί μετανάστες οι οποίοι αποστέλλουν σημαντικά εμβάσματα στη χώρα τους. Η Τράπεζα της Ελλάδας εκτιμά ότι το 2006 το σύνολο των μεταναστευτικών εμβασμάτων προς τις χώρες προέλευσης των μεταναστών, ανήλθε στο ποσό των 500 εκατ. ευρώ και σημειώνει ότι το υπολογιζόμενο μέγεθος υποεκτιμά την πραγματική εκροή, στο βαθμό που αυτή δεν καταγράφεται από τις δύο επίσημες πηγές : «Εμβάσματα μέσω χρηματοπιστωτικών οργανισμών» και επίσημη «έρευνα συνόρων» (Τράπεζα της Ελλάδος, 2007).

Από την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της «έρευνας συνόρων» για την περίοδο 2003 – 2005, προκύπτει ότι από τα ποσά που καταγράφονται ως ταξιδιωτική δαπάνη στο συνοριακό σταθμό Κακαβιάς, ένα μέρος είναι χρηματικά ποσά που αποτελούν ενίσχυση του εισοδήματος των οικογενειών των ταξιδιωτών και μεταφέρονται «χέρι με χέρι» σε τραπεζογραμμάτια εξαιτίας της περιορισμένης ανάπτυξης του τραπεζικού δικτύου στην Αλβανία. Τα ποσά αυτά είναι ουσιαστικά μονομερείς μεταβιβάσεις και θα πρέπει να διαχωρίζονται από την ταξιδιωτική δαπάνη (Παντελίδης Ε. – Κουβατσέας Γ., 2006).

Στο ίδιο ποσό εκτιμά τα συνολικά εμβάσματα και η Eurostat, με στοιχεία έτους 2004 και σημειώνει ότι το 56% αντιπροσωπεύουν εμβάσματα προς την Αλβανία. Με βάση τα στοιχεία αυτά, η χώρα μας καταλαμβάνει την 9^η θέση στην Ευρώπη των 27, από πλευράς ύψους νομίμων και καταγεγραμμένων εμβασμάτων μεταναστών με προορισμό τη χώρα προέλευσης (Greek Insight, 2007).

Μελέτη της Alpha Bank υπολογίζει ότι από την Ιταλία και την Ελλάδα εισέρχονται στην Αλβανία περίπου 850 εκατ. δολάρια το χρόνο (Καθημερινή, 2006).

Σημειώνεται ότι υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό (33,8%) Αλβανών μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα, οι οποίοι δεν απέστειλαν εμβάσματα το έτος 2004. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους Αλβανούς μετανάστες που ζουν στην Ιταλία είναι 26,2%. Η εξήγηση που δίνεται για τα υψηλά αυτά ποσοστά είναι ότι οι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα και στην Ιταλία (σε μικρότερο βαθμό) ζουν με τις οικογένειές τους, οπότε το κίνητρο για αποστολή εμβασμάτων είναι λιγότερο έντονο, (Νίκας Χ., 2006).

5.5.4. Αποταμιευτική συμπεριφορά των Αλβανών μεταναστών

Από τα στοιχεία των επόμενων πινάκων, προκύπτει ότι το 57,3% των Αλβανών μεταναστών πραγματοποιεί ετήσιες αποταμιεύσεις μεγαλύτερες των 3.000 ευρώ. Η μέση ετήσια αποταμίευση ανά νοικοκυριό εκτιμάται σε 5.390 ευρώ και ο μέσος χρόνος παραμονής τους στο εξωτερικό υπολογίζεται σε 14,6 έτη. Με βάση αυτές τις εκτιμήσεις και με εναλλακτικές υποθέσεις για τον συνολικό

αριθμό Αλβανών μεταναστών, υπολογίζεται ότι θα δημιουργηθεί μια «δεξαμενή» αποταμιεύσεων από 10,8 μέχρι 15,8 δις ευρώ, από τις οποίες υπολογίζεται ότι θα επενδυθεί στην Αλβανία το 38,15%.

Στην Ελλάδα υπολογίζεται ότι 200 έως 250 χιλιάδες μετανάστες διατηρούν τραπεζικούς λογαριασμούς στην Ελλάδα, με καταθέσεις που υπερβαίνουν τα 3 δις ευρώ. Από τα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας εκτιμάται ότι το 90% των Αλβανών μεταναστών είναι πελάτες ελληνικών τραπεζών (Δάμα Γ. 2007)

ΠΙΝΑΚΑΣ 23
ΕΤΗΣΙΕΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ ΑΛΒΑΝΩΝ
(σε ευρώ)

ΚΛΙΜΑΚΙΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ	% ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΚΛΙΜΑΚΙΟ
0 – 2.000	28,7
2.001 – 3.000	14,0
3.001 – 5.000	23,6
5.001 – 10.000	24,7
> 10.000	9,0
ΣΥΝΟΛΟ	100,0

Πηγή : Νίκας Χ., 2006

ΠΙΝΑΚΑΣ 24
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΑΛΒΑΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
(σε χιλιάδες ευρώ και με εναλλακτικές υποθέσεις για τον αριθμό τους)

Εναλλακτικός αριθμός μεταναστών	Εκτίμηση αριθμ. νοικοκυριών (πληθυσμός/3,5)	Νοικοκυριά με τραπεζικό λογαριασμό (73,8%)	Μέση αποταμίευση ανά νοικοκυριό (5.390 x 14,6 έτη μέσης παραμονής)	Εκτίμηση Δεξαμενής Αποταμιεύσεων	Πιθανή επένδυση από τη Δεξαμενή Αποταμιεύσεων (38,15%)
650.000	185.715	137.060	78,7	10.786.620	4.115.100
750.000	214.285	158.140		12.445.620	4.748.000
800.000	228.571	168.686		13.275.510	5.064.607
850.000	242.860	179.230		14.105.400	5.381.200
950.000	271.430	200.315		15.674.790	6.014.267

Πηγή : Νίκας Χ., 2006

Για τον ανωτέρω πίνακα οι υποθέσεις για τον αριθμό των μελών ανά νοικοκυριό (3,5), για ποσοστό των νοικοκυριών που τηρούν τραπεζικό λογαριασμό (73,8%), για τη μέση αποταμίευση ανά νοικοκυριό (5.390 €), για τη μέση παραμονή των μεταναστών στο εξωτερικό (14,6 έτη) και για την πιθανή ροπή για επενδύσεις (38,15%), προέκυψαν από έρευνα πεδίου, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2005, στα πλαίσια εκπόνησης της προαναφερθείσας μελέτης για λογαριασμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Μετανάστευσης (IOM) και είχε τα ακόλουθα χαρακτηριστικά :

- Δείγμα : 2000 Αλβανοί μετανάστες στην Ελλάδα, στην Ιταλία και στη Μ.Βρετανία, όπου ζει το 94% των Αλβανών μεταναστών, καθώς και μέλη των οικογενειών τους που εισπράττουν τα εμβάσματα
- Μέθοδος έρευνας : Με ερωτηματολόγια
- Χρόνος έρευνας : Άνοιξη 2005
- Ερευνητέα ζητήματα : α) Ο όγκος και η διαδικασία εισροής των μεταναστευτικών εμβασμάτων στην Αλβανία και β) Η δύναμη επίδραση των εμβασμάτων αυτών στην οικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας

5.5.5. Πρόθεση Αλβανών μεταναστών για παλιννόστηση

Με βάση τα στοιχεία απογραφής πληθυσμού της Ελλάδας (2001), διαφαίνεται η δημιουργία τάσης για μακροχρόνια παραμονή των Αλβανών μεταναστών στη χώρα μας, η οποία είναι εντονότερη σε σχέση με το σύνολο των μεταναστών. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα 25 και από το γράφημα 14 από τους Αλβανούς μετανάστες που δήλωσαν ως λόγο εγκατάστασης την εργασία, το 48% βρίσκονταν στη χώρα για πέντε και πλέον έτη, το 44% από ένα έως πέντε και μόλις το 8% ένα έτος. Για το σύνολο των μεταναστών τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 41%, 47% και 12%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

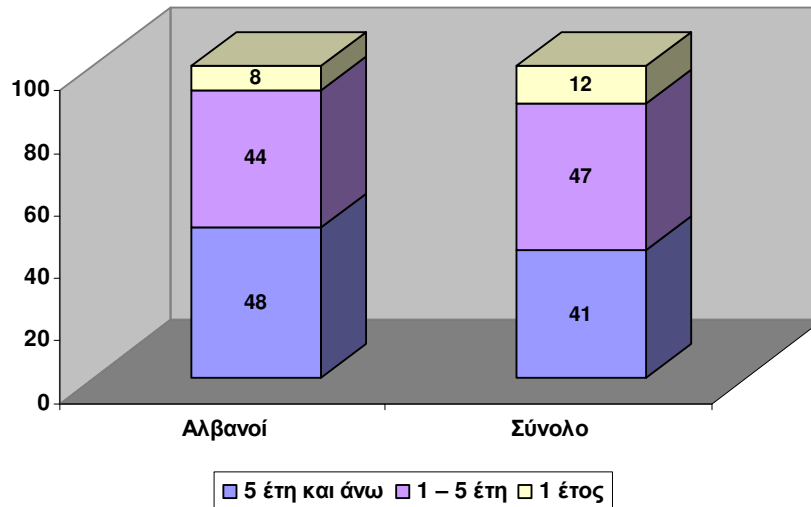
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (2001)

	5 ΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΩ	1 – 5 ΕΤΗ	1 ΕΤΟΣ	Σύνολο
Αλβανοί	48	44	8	100
Σύνολο	41	47	12	100

Πηγή : ΕΣΥΕ (απογραφή πληθυσμού 2001) – (Επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης)

ΓΡΑΦΗΜΑ 14

ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Από τα στοιχεία της ίδιας απογραφής (2001) προκύπτει επίσης ότι το σύνολο των μεταναστών που βρίσκονται στην Ελλάδα με σκοπό την ανεύρεση εργασίας για περισσότερα από πέντε έτη, τα 2/3 και πλέον προέρχονται από την Αλβανία. Από αυτούς που βρίσκονταν στην Ελλάδα από ένα έως πέντε χρόνια, το 54,6% περίπου προέρχονται από την Αλβανία ενώ για όσους βρίσκονταν στην Ελλάδα μέχρι ένα έτος, το 40%.

Από τα στοιχεία της προαναφερθείσας έρευνας για λογαριασμό του Παγκόσμιου Οργανισμού για τη Μετανάστευση (I.O.M.), αποτυπώνονται οι προθέσεις των Αλβανών μεταναστών για παλιννόστηση. Το ποσοστό αυτών που ζουν στην Ελλάδα και προτίθενται να παλιννοστήσουν ανέρχεται στο 57,6% και είναι υψηλότερο από τα αντίστοιχα ποσοστά για όσους έχουν μεταναστεύσει στην Ιταλία (53,7%) και στο Ηνωμένο Βασίλειο (41,2%). Τα αντίστοιχα ποσοστά για όσους προτίθενται να παραμείνουν μόνιμα στις χώρες υποδοχής είναι 15,3%, 26,5% και 34,1%. Εξαιρετικά υψηλό (27,1%) είναι το ποσοστό των αναποφάσιστων Αλβανών μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26
ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΑΛΒΑΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΗΣΗ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Χώρα Εγκατάστασης	Επιθυμούν παλιννόστηση	Δεν επιθυμούν παλιννόστηση	Αναποφάσιστοι	Σύνολο
Ελλάδα	57,6%	15,3%	27,1%	100%
Ιταλία	53,7%	26,5%	19,8%	100%
Ηνωμ. Βασίλειο	41,2%	34,1%	24,7%	100%
Άλλη	42,4%	30,3%	27,3%	100%
Σύνολο	54,5%	21,1%	24,4%	100%

Πηγή : Νίκας Χ. (2006)

Η επιθυμητή περίοδος παλιννόστησης καταγράφεται στον πίνακα 27 από τον οποίο προκύπτει ότι το 40,2% επιθυμεί να παλιννοστήσει μέσα στην πρώτη πενταετία από τη μετανάστευση και το 45,5% στη δεύτερη πενταετία. Μόνο το 8,6% εκφράζει επιθυμία να παλιννοστήσει στην τρίτη πενταετία και το 5,8% στην τέταρτη.

Είναι προφανές ότι τα στοιχεία αυτά εκφράζουν περισσότερο την επιθυμία των μεταναστών, παρά την οριστική τους απόφαση. Στη χώρα μας το μεταναστευτικό κύμα από την Αλβανία συμπλήρωσε ήδη δέκα οχτώ (18) χρόνια, χωρίς μέχρι σήμερα να διαφαίνεται ισχυρή τάση παλιννόστησης. Η άποψη αυτή αρχίζει να τεκμηριώνεται και στατιστικά, όπως αναφέρεται και στην αρχή της παρούσας ενότητας (πίνακας 25, γράφημα 14).

ΠΙΝΑΚΑΣ 27
ΠΙΘΑΝΗ – ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΗΣΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ (Έτη)	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
0 - 5	40,1
6 - 10	45,5
11 - 15	8,6
16 - 20	5,8
Σύνολο	100,0

Πηγή : Νίκας Χ. , 2006

Η επιθυμία μετανάστευσης φαίνεται να είναι εντονότερη για τους μετανάστες που προέρχονται από την Κεντρική και Νότια Αλβανία όπως προέκυψε από παλαιότερη έρευνα πεδίου σε παλιννοστήσαντες Αλβανούς μετανάστες για λογαριασμό του ΟΑΕΔ (Λαμπρινίδης Λ., κ.α., 2002) και αποτυπώνεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΠΡΩΗΝ ΑΛΒΑΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΤΑΛΙΑ	Σύνολο
Βόρεια Αλβανία	2,5%	3,5%	2,8%
Κεντρική Αλβανία	61,1%	81,2%	66,4%
Νότια Αλβανία	36,4%	15,3%	30,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%

Πηγή : Λαμπρινίδης Λ. – Χατζηπροκοπίου Π. (2003)

Το υψηλότερο ποσοστό που καταγράφεται για την παλιννόστηση από την Ελλάδα προς τη Νότια Αλβανία, σε σύγκριση με το αντίστοιχο για την Ιταλία (36,4% έναντι 15,3%) σχετίζεται με την παρουσία και το ρόλο των ομογενών, με τις επενδύσεις που πραγματοποιούν και με τη δυνατότητα που έχουν να μετακινούνται συχνότερα από και προς την Ελλάδα, τόσο οι ίδιοι όσο και τα συγγενικά τους πρόσωπα που διαμένουν κυρίως στη Νότια Αλβανία, ακόμη και αυθημερόν. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και από την επιβατική κίνηση (είσοδος – έξοδος) στους μεθοριακούς σταθμούς Κακαβιάς και Μέρτζιανης (Κόνιτσα) η οποία διαχρονικά παρουσιάζει ανοδική τάση (πίνακας 29 και γράφημα 15). Σημαντική είναι και η κίνηση μέσω του μεθοριακού σταθμού Κρυσταλλοπηγής προς την περιοχή της Κορυτσάς, για την οποία όμως δεν υπάρχουν επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία.

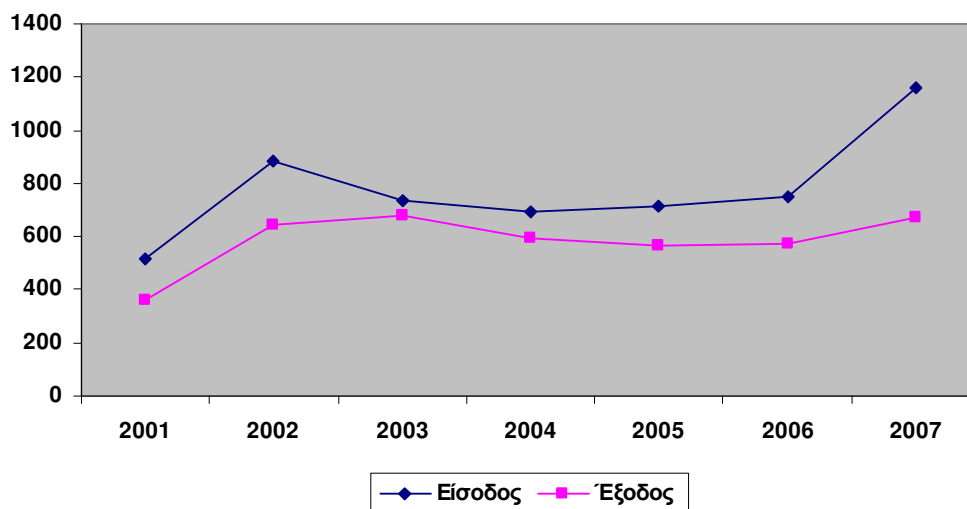
ΠΙΝΑΚΑΣ 29

ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΚΑΚΑΒΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΤΖΙΑΝΗΣ (σε χιλιάδες)

ΕΤΟΣ	ΚΑΚΑΒΙΑ		ΜΕΡΤΖΙΑΝΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Είσοδος	Έξοδος	Είσοδος	Έξοδος	Είσοδος	Έξοδος
2001	518,6	362,6	--	--	518,6	362,6
2002	882,4	642,7	--	--	882,4	642,7
2003	700,9	652,3	36,6	27,7	737,5	680,0
2004	645,7	556,3	46,9	34,7	692,6	591,0
2005	662,6	516,9	51,7	52,0	714,3	568,9
2006	695,4	526,9	51,0	47,3	746,4	574,2
2007	1.099,5	621,9	57,2	48,5	1.156,7	670,4

ΓΡΑΦΗΜΑ 15

ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΚΑΚΑΒΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΤΖΙΑΝΗΣ (σε χιλιάδες)

Η κίνηση αυτή παρουσιάζει έντονη εποχικότητα και είναι πολύ αυξημένη στη διάρκεια των εορτών, των Χριστουγέννων και του Πάσχα, των θερινών διακοπών (Αύγουστος) και της έναρξης του σχολικού έτους (Σεπτέμβριος : Είσοδος), όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα 30 και του σχετικού γραφήματος 16 Η εποχικότητα αυτή δείχνει και τους έντονους δεσμούς που διατηρούν οι μετανάστες, ιδιαίτερα οι ομογενείς, με την πατρίδα τους, την οποία επισκέπτονται σε κάθε δυνατή ευκαιρία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

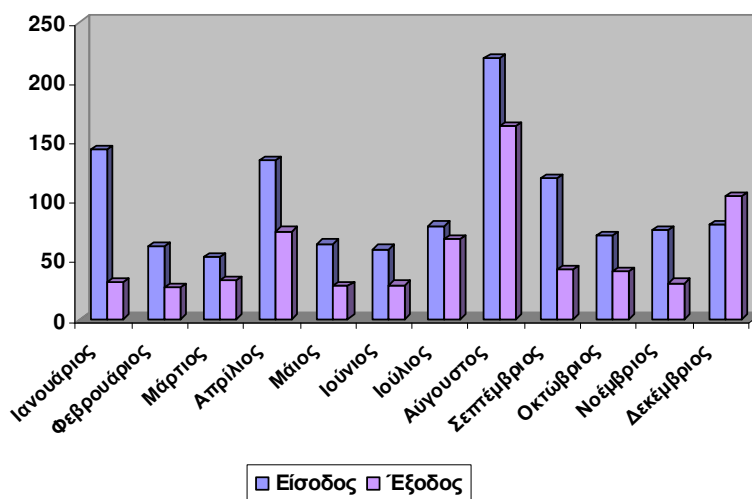
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΤΟΥΣ 2007 ΣΤΟΥΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΚΑΚΑΒΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΤΖΙΑΝΗΣ (σε χιλιάδες)

ΜΗΝΑΣ	ΕΙΣΟΔΟΣ	ΕΞΟΔΟΣ
Ιανουάριος	143,2	31,2
Φεβρουάριος	61,0	26,6
Μάρτιος	52,6	33,2
Απρίλιος	134,5	74,5
Μάιος	63,5	28,6
Ιούνιος	59,4	29,1
Ιούλιος	78,8	68,0
Αύγουστος	219,9	162,6
Σεπτέμβριος	119,0	42,0
Οκτώβριος	70,8	40,7
Νοέμβριος	74,7	30,5
Δεκέμβριος	79,2	103,4
ΣΥΝΟΛΟ	1,156,6	670,4

Πηγή : Αστυνομική Δ/ση Ιωαννίνων

ΓΡΑΦΗΜΑ 16

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΤΟΥΣ 2007 ΣΤΟΥΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΚΑΚΑΒΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΤΖΙΑΝΗΣ (σε χιλιάδες)

Η αυξημένη κίνηση στο μεθοριακό σταθμό Κακαβιάς καταγράφεται και από την προαναφερόμενη Έρευνα Συνόρων (Frontier Travel Survey) για την ταξιδιωτική δαπάνη, που διενεργεί η Τράπεζα της Ελλάδος, από το έτος 2003, σε τέσσερις οδικούς και ένα σιδηροδρομικό συνοριακούς σταθμούς, μεταξύ των οποίων και ο σταθμός Κακαβιάς, σε εννιά αεροδρόμια και τρία μεγάλα λιμάνια της χώρας. Στην πρώτη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων αυτής της έρευνας, για την περίοδο 2003 – 2005 (Παντελίδης Ε. – Κουβατσέας Γ., 2006), αναφέρεται ότι, «Η πιο σημαντική χώρα προορισμού φαίνεται να είναι η Αλβανία, με ποσοστά συμμετοχής 12% και 16%. Τα αυξημένα αυτά ποσοστά οφείλονται στο γεγονός ότι, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, καταγράφονται ως κάτοικοι Ελλάδος οι μετανάστες αλβανικής υπηκοότητας που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια».

5.6. Πρόσθετες διαπιστώσεις και συμπεράσματα

Στα 18 χρόνια που μεσολάβησαν από την έναρξη της διαδικασίας μετάβασης της Αλβανίας στη δημοκρατική διακυβέρνηση και στην ανοιχτή οικονομία, ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της, πάνω από 20%, μετανάστευσε κυρίως προς την Ελλάδα και την Ιταλία.

Οι μετανάστες αυτοί ήταν στην πλειοψηφία τους νέοι, άρρενες και υψηλού μορφωτικού επιπέδου. Οι περισσότεροι νομιμοποιήθηκαν, ενσωματώθηκαν σε μεγάλο βαθμό στην Ελληνική κοινωνία και οικονομία και πέτυχαν την επανένωση με τις οικογένειές τους.

Ως προς την απασχόληση παρατηρείται μια μετακίνησή τους από την ανειδίκευτη αγροτική εργασία προς την οικοδομή, τις μικρές επιχειρήσεις με ειδικευμένη εργασία, τον τουρισμό και την εστίαση – αναψυχή. Σε ποσοστό πάνω από 80% έχουν σταθερή εργασία και περίπου το 60% είναι ασφαλισμένοι. Οι εξελίξεις αυτές τους προσέφεραν κοινωνική και οικονομική ώθηση. Οι γυναίκες στην πλειοψηφία τους εξακολουθούν να είναι εγκλωβισμένες σε υπηρεσίες καθαρισμού και φροντίδας. Αρκετές, ωστόσο, αποχωρούν πλέον από την εργασία για να γίνουν νοικοκυρές, γεγονός που επιβεβαιώνει την οικονομική και κοινωνική πρόοδο των μεταναστών.

Στην Ελλάδα, οι Αλβανοί μετανάστες υπολογίζεται ότι αντιπροσωπεύουν το 60% περίπου του συνολικού αριθμού των ξένων μεταναστών. Η λαθρομετανάστευση εξακολουθεί να είναι ένα σημαντικό πρόβλημα που αντικατροπτίζει, εκτός των άλλων, τη χαλαρότητα και την αναποτελεσματικότητα της μεταναστευτικής πολιτικής (Καψάλης Α., 2007).

Οι Αλβανοί μετανάστες έχουν υψηλή ροπή προς αποταμίευση και χαμηλή προς κατανάλωση. Αποταμιεύουν σημαντικά ποσά και οι περισσότεροι (75% - 90%) έχουν τουλάχιστον έναν τραπεζικό λογαριασμό. Τα εμβάσματα αποτελούν τη μεγαλύτερη πηγή συναλλάγματος για την Αλβανία, μεγαλύτερη από τις εξαγωγές και την εισροή ξένων κεφαλαίων. Χρηματοδοτούν κυρίως καθημερινές καταναλωτικές ανάγκες των οικογενειών τους και σε μικρότερο βαθμό

επενδύσεις στον κατασκευαστικό τομέα ή σε μικρές επιχειρήσεις εταιρικής κυρίως μορφής με Αλβανούς ή/και Έλληνες συνεταιίρους.

Το 56% των μακροχρόνιων μεταναστών επιθυμεί να επιστρέψει στην Αλβανία αφού ολοκληρώσει ένα μεταναστευτικό κύκλο 17,6 ετών από την αρχική μετανάστευση, ή 14,6 ετών από τη νομιμοποίηση. Ήδη, όμως, διαμορφώνεται μια τάση πιο μακροχρόνιας παραμονής ή και μόνιμης εγκατάστασης, για μεγάλο τμήμα Αλβανών μεταναστών.

Τα εμβάσματα, που αποστέλλουν στην Αλβανία, σε συνδυασμό με τις αποταμιεύσεις στη χώρα υποδοχής, δημιουργούν μια σημαντική δεξαμενή κεφαλαίων η οποία, με ορθολογική διαχείριση και αξιοποίηση, μπορεί να χρηματοδοτήσει σημαντικά έργα υποδομής στην Αλβανία και παράλληλα να ενισχύσει την κατανάλωση και το ρυθμό ανάπτυξης. Σήμερα ενισχύουν σχεδόν αποκλειστικά την κατανάλωση και το ζητούμενο για τις αλβανικές αρχές είναι η αντιστροφή αυτού του κλίματος, με στόχους τη μεγιστοποίηση της ροής των εμβασμάτων και την επένδυσή τους σε παραγωγικές δραστηριότητες και έργα υποδομής.

Για την Ελλάδα ο σημερινός ρυθμός μεταναστευτικών εμβασμάτων δεν δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα, πέραν της επιβάρυνσης του ισοζυγίου αδήλων πόρων και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Πρόβλημα μπορεί να υπάρξει μόνο στην περίπτωση απότομης και μαζικής αύξησης των εμβασμάτων, η οποία θα μπορούσε να λειτουργήσει αποσταθεροποιητικά, τόσο για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όσο και για το ισοζύγιο πληρωμών της χώρας.

Η μετανάστευση, ως ένα βαθμό, λειτουργούσε και ως «βαλβίδα ασφαλείας» για την αποκλιμάκωση εσωτερικών προβλημάτων της Αλβανίας, όπως είναι η ανεργία, ιδιαίτερα στην κρίσιμη μεταβατική περίοδο που έλαβε χώρα η μετανάστευση. Οι ανειδίκευτοι εργάτες που μεταναστεύουν, ενσωματώνουν νέες δεξιότητες και ικανότητες, εξοικειώνονται με νέες τεχνολογίες, αποκτούν εμπειρίες στην οργανωμένη παραγωγή, αποκτούν επιχειρηματικό πνεύμα και κεφάλαια, τα οποία μπορούν να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά όταν επιστρέψουν στην πατρίδα τους.

Από την ανάλυση οικονομικών δεδομένων των παλιννοστούντων, προκύπτει μια σαφής βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και του επιπέδου ζωής τους σε σύγκριση τόσο με την περίοδο πριν τη μετανάστευση όσο και με την περίοδο της μετανάστευσης (Λαμπρινίδης Λ. – Χατζηπροκοπίου Π. , 2003).

Στις αρνητικές συνέπειες για την Αλβανία, εξαιτίας της μεταναστευτικής αιμορραγίας του ενεργού δυναμικού της, είναι οι τεράστιες αναπτυξιακές εμπλοκές. Η μετανάστευση δημιουργεί, στις χώρες προέλευσης, δομικά ή μακροπρόθεσμα προβλήματα όπως η γήρανση του πληθυσμού, η ερήμωση της υπαίθρου, η πτώση της παραγωγικότητας, η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού κ.α.

Η Ελλάδα και η Αλβανία έχουν κάθε συμφέρον να υποστηρίξουν την ανάπτυξη της Αλβανίας μέσω πολιτικής για τη παλιννόστηση, για πολλούς λόγους. Η Ελλάδα έχει λόγους να επιδιώξει την ανάπτυξη των Βαλκανίων και η Αλβανία για να αποκτήσει έμπειρο επιστημονικό και εργατικό δυναμικό και για να

προσελκύσει πολύτιμα μεταναστευτικά κεφάλαια, απαραίτητα για τις αναπτυξιακές της επενδύσεις (Λαμπρινίδης Λ. – Χατζηπροκοπίου Π. , ο.π.).

Παραδείγματα στήριξης της επιστροφής μεταναστών υπήρξαν, έστω και περιορισμένα, διαμέσω προγραμμάτων του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης για την επιστροφή προσφύγων και «εγκεφάλων» και προσπαθειών χωρών, όπως η Γερμανία και η Ολλανδία, που υποβοήθησαν την επιστροφή οικονομικών μεταναστών στην πατρίδα τους, προσφέροντας χρηματικά και άλλα κίνητρα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 6

6. ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Αλβανία, καταβάλλεται προσπάθεια να ενταχθεί η χώρα στο διεθνές σύστημα αναπτυξιακών, πολιτικών και οικονομικών οργανισμών. Η πορεία αυτή δεν είναι εύκολη και χρειάζεται εκ μέρους της κυβέρνησης να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες ώστε να ανταποκριθεί η χώρα στις απαιτήσεις και τις προϋποθέσεις που θέτουν οι εν λόγω οργανισμοί.

6.1. Παγκόσμια Τράπεζα

Η Αλβανία είναι μέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας και του IDA (International Development Association) από το 1991. Η παροχή χρηματοδότησης από την Παγκόσμια Τράπεζα αποβλέπει στη μείωση του ποσοστού φτώχειας, καθώς επίσης και στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της ενίσχυσης του ιδιωτικού τομέα στη χώρα. Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται μέσω επενδύσεων στους βασικούς τομείς της οικονομίας, παροχής υποστήριξης για την ενίσχυση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και βελτίωσης των υποδομών.

Κατά τη διάρκεια της κρίσης στο Κόσοβο, η Αλβανία έλαβε σημαντική οικονομική βοήθεια από την Παγκόσμια Τράπεζα, αλλά και στη συνέχεια εντάχθηκε σε σημαντικό πρόγραμμα βοήθειας με στόχο τη χρηματοδότηση διαρθρωτικών αλλαγών, τη δημιουργία υποδομών, την ανάπτυξη της γεωργίας και των άλλων τομέων παραγωγής, τη βελτίωση του επιπέδου κοινωνικών υπηρεσιών κλπ.

6.2. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) ξεκίνησε τη δραστηριότητά της στην Αλβανία το 1994 και μέχρι σήμερα έχει χορηγήσει δάνεια για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων στους τομείς μεταφορών και ενέργειας, καθώς και για την ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων.

6.3. Ευρωπαϊκή Ένωση

Το Δεκέμβριο του 1992 η Αλβανία και η Ε.Ε. υπέγραψαν συμφωνία, με την οποία τα συμβαλλόμενα μέρη παρέχουν καθεστώς του πλέον ευνοούμενου κράτους σε θέματα που σχετίζονται με τους τελωνειακούς δασμούς και άλλες επιβαρύνσεις των εισαγωγών – εξαγωγών, τους φόρους και τις λοιπές επιβαρύνσεις σε εισαγόμενα προϊόντα, τις πληρωμές και τις μεταβιβάσεις πληρωμών, τη διακίνηση αγαθών στην τοπική αγορά κλπ.

Η απελευθέρωση του εμπορίου συνεχίστηκε με ικανοποιητικούς ρυθμούς με αποτέλεσμα οι δασμοί εισαγωγών να μειωθούν διαχρονικά, από 15,3% το 1998 σε 3,1% το 2007 και με στόχο το 2010 να περιοριστούν στο 1%.

Στη συνέχεια υπογράφηκαν σημαντικές συμφωνίες για το εμπόριο και τη συνεργασία, για χρηματοδότηση από Κοινοτικά Προγράμματα (Phare, Interreg κλπ.), για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων, για τη νέα Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (SAP), για το προτιμησιακό καθεστώς στο εμπόριο με την Ε.Ε., για την κατάργηση δασμών σε ορισμένα αλβανικά προϊόντα που εξάγονται στην Ε.Ε., για την ένταξη στο πρόγραμμα CARDS κλπ. Όλη αυτή η πορεία οδήγησε στην υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης μεταξύ Αλβανίας και Ε.Ε. (12.06.2006), η οποία έθεσε σε νέα τροχιά την ενταξιακή πορεία της Αλβανίας.

Παράλληλα η Αλβανία περιλαμβάνεται στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης για τις οποίες η Ε.Ε. έχει λάβει σημαντικές πρωτοβουλίες, που αναφέρθηκαν ήδη στο κεφάλαιο 1 της παρούσας μελέτης.

6.4. NATO

Τον Απρίλιο του 2008 η Αλβανία έλαβε πρόσκληση για ένταξη στο NATO, η οποία χρηματοδοτεί την είσοδό της στην ευρωατλαντική συμμαχία.

6.5. Διάφοροι Διεθνείς Οργανισμοί

Παράλληλα, η Αλβανία συμμετέχει ή συνεργάζεται με πολλούς ευρωπαϊκούς και περιφερειακούς αναπτυξιακούς οργανισμούς, με οργανισμούς του συστήματος Ηνωμένων Εθνών, με διεθνείς οργανισμούς και με οργανισμούς περιφερειακής συνεργασίας (www.bankofgreece.gr/Σύνδεσμοι).

6.6. Ελλάδα – Αλβανία

Η Αλβανία επέχει θέση σημαντικού εταίρου για την Ελλάδα. Οι σχέσεις των δύο χωρών χαρακτηρίζονται από στενή συνεργασία σε πολλούς τομείς. Κύριο θεσμικό βάθρο αυτής της συνεργασίας είναι το «Σύμφωνο Φιλίας, Συνεργασίας, Καλής Γειτνίασης και Ασφάλειας» (21.03.1996). Επίσης, υπάρχει ένα ευρύτατο πλέγμα ειδικότερων συμφωνιών σε επιμέρους σημαντικούς τομείς (www.yplex.gov.gr).

Οι οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών σημειώνουν συνεχή πρόοδο τόσο στον εμπορικό τομέα (εισαγωγές – εξαγωγές), όπως αναλύεται στο Κεφάλαιο 14, όσο και στον τομέα των ελληνικών επενδύσεων στην Αλβανία (βλ. Κεφ. 9). Επιπλέον, η Ελλάδα, μέσω του ΕΣΟΑΒ χρηματοδοτεί έργα υποδομών, ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις στην Αλβανία, μικρά έργα κλπ. Παράλληλα, η Ελλάδα και η Αλβανία συμμετέχουν σε σειρά διασυνοριακών προγραμμάτων και δράσεων που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. (Interreg III, Νέο Μέσο Γειτνίασης, Χωρική Συνεργασία την Ν.Α. Ευρώπη, Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας (IPA) για την Αλβανία κλπ).

Σημαντική είναι και η συνεργασία των δύο χωρών στον πολιτιστικό τομέα με διοργάνωση μουσικών, θεατρικών κλπ. εκδηλώσεων, εικαστικών εκθέσεων και εκθέσεων βιβλίου, διαλέξεων κλπ. Με επαφές και συναντήσεις αντιπροσωπειών προωθείται η ανταλλαγή εμπειριών, η ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών μνημείων, οι ανασκαφές αρχαιολογικών χώρων κλπ.

Σημαντικό ρόλο στην προώθηση και εδραίωση της συνεργασίας και φιλίας διαδραματίζουν η Εθνική Ελληνική Μειονότητα στην Αλβανία και η πολυπληθής κοινότητα των Αλβανών μεταναστών στην Ελλάδα (Κεφ. 5).

Στην Αλβανία υπάρχει γηγενής Εθνική Ελληνική Μειονότητα (ΕΕΜ), η παρουσία της οποίας ανάγεται ήδη στον 7^ο αιώνα π.Χ. Ο κύριος όγκος της είναι συγκεντρωμένος στην ευρύτερη περιοχή του Αργυροκάστρου, των Αγίων Σαράντα, του Δελβίνου και της Χειμάρρας, αλλά υπάρχει παρουσία των μελών της σε όλη την Αλβανία. Κύριο όργανο πολιτιστικής εκπροσώπησης της είναι η οργάνωση «Ομόνοια». Δεν υπάρχουν, δυστυχώς, ακριβή στατιστικά στοιχεία για το μέγεθος της μειονότητας, διότι δεν έχει μέχρι στιγμής διενεργηθεί απογραφή με ειδικό για την εθνικότητα ερώτημα, κάτι που, άλλωστε, αποτελεί ανειλημμένη υποχρέωση και έναντι της Ε.Ε. Πάντως, ενώ ο ελληνικής καταγωγής πληθυσμός, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο

Συνέδριο των Παρισίων το 1919 υπολογιζόταν στις 120.000, η τελευταία απογραφή επί κομμουνιστικού καθεστώτος το 1989 τους υπολόγισε μόνο σε 60.000, αν και ο συνολικός πληθυσμός της Αλβανίας τριπλασιάστηκε κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Στην τελευταία απογραφή του 2001 δεν συμμετείχε η Εθνική Ελληνική Μειονότητα, επειδή δεν συμπεριελήφθη ερώτημα για την εθνική καταγωγή. (www.ypex.gov.gr).

Η Ελλάδα εκπροσωπείται στην Αλβανία σε επίπεδο Πρεσβείας, με έδρα τα Τίρανα, στο πλαίσιο της οποίας λειτουργεί Προξενικό Γραφείο, όπως και Γραφείο Εμπορικών και Οικονομικών Υποθέσεων, Γραφείο Τύπου, Γραφείο Ακολούθου Αμύνης και Γραφείο Αστυνομικού Συνδέσμου.

Επίσης, η Ελλάδα διαθέτει δύο Γενικά Προξενεία, στο Αργυρόκαστρο και στην Κορυτσά.

Η Αλβανία εκπροσωπείται στην Ελλάδα σε επίπεδο Πρεσβείας με έδρα την Αθήνα και με δύο Προξενεία, ένα στα Ιωάννινα και ένα στη Θεσσαλονίκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7. ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ

Στα επιμέρους κεφάλαια της μελέτης, γίνεται εκτενής αναφορά για την υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα των υποδομών, γενικών και εξειδικευμένων, παρατίθενται στοιχεία για τις προβλέψεις και τους προγραμματισμούς και εκτιμώνται τα προβλήματα και οι αναγκαίες κινήσεις για την προώθηση της δημιουργίας βασικών υποδομών και μεγάλων έργων που αποτελούν τον κύριο πυλώνα για την προσέλκυση επενδύσεων, οι οποίες θα επιταχύνουν την αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας.

Παρότι κοντεύουν να συμπληρωθούν δύο δεκαετίες από την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Αλβανία και την προσπάθεια μετάβασης στο καθεστώς της ελεύθερης οικονομίας, στον τομέα «Βασικές υποδομές – Μεγάλα έργα», συνεχίζουν να καταγράφονται, από Διεθνείς Οργανισμούς, σημαντικές ελλείψεις και υστερήσεις. Οι σημαντικότερες αιτίες γι' αυτές τις υστερήσεις είναι :

- Οι συχνές πολιτικές και οικονομικές κρίσεις που σημειώθηκαν κατά τη μεταβατική περίοδο, οι οποίες ανέτρεπαν τους κάθε φορά σχεδιασμούς και προγραμματισμούς.
- Η έλλειψη εθνικού στρατηγικού σχεδίου για τον συγκεκριμένο τομέα.
- Οι δυσκολίες στην εξεύρεση των αναγκαίων πόρων.
- Ο μη σεβασμός των συμβατικών υποχρεώσεων, με συνεχείς υπαναχωρήσεις, αναθεωρήσεις ή / και ακυρώσεις συμβάσεων.
- Η κακή διαχείριση των έργων και οι συχνές εμφανίσεις φαινομένων διαφθοράς.
- Τα προβλήματα στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και η προβληματική λειτουργία του δικαστικού συστήματος.

Όπως προκύπτει και από την ανάλυση ανά τομέα, οι σημαντικότερες παρεμβάσεις που πρέπει να δρομολογηθούν άμεσα είναι :

1. Στον τομέα των μεταφορών

Η ολοκλήρωση της κατασκευής του οδικού άξονα «Δυρράχιο – Κούκες – Μορίν», ο οποίος ξεκινά από το Δυρράχιο και καταλήγει στο Μορίν, σε

απόσταση μεγαλύτερη των 200 χλμ. από τα Τίρανα, στο Β.Α. τμήμα της χώρας. Το έργο που περιλαμβάνει και την κατασκευή σηράγγων, μήκους 7 χλμ., κατασκευάζεται από την τουρκο-αμερικανική κοινοπραξία «Μπεχτέλ – Ένκα». Το έργο βρέθηκε στο επίκεντρο έντονου πολιτικού διαλόγου, πριν ένα χρόνο με συλλήψεις πολιτικών και υπηρεσιακών στελεχών για διαφθορά (νόθευση διαγωνισμού κλπ).

Ολοκλήρωση του διαδρόμου 8 που συνδέει την θάλασσα της Αδριατικής με τη Μαύρη θάλασσα. Ξεκινάει από τα ιταλικά λιμάνια Μπάρι και Μπρίντζι, διέρχεται από το Δυρράχιο, τα Τίρανα, τα Σκόπια, τη Σόφια και καταλήγει στο Μπουργκάς και τη Βάρνα της Βουλγαρίας. Στο έδαφος της Αλβανίας βρίσκονται σήμερα υπό κατασκευή τρία (3) τμήματα : Λίμπραζντ – Καφέ Θάνε, Λούσνιε – Φιέρι και Λεβάν – Αυλώνα.

Υλοποίηση της πρόθεσης της κυβέρνησης για κατασκευή του οδικού άξονα βορρά – νότου, ο οποίος αποκαλείται και «αυτοκινητόδρομος Ιονίου – Αδριατικής». Αποτελεί τμήμα ενός μεγαλύτερου περιφερειακού άξονα ο οποίος θα συνδέσει την Κροατία με την Ελλάδα, παραλιακά. Η σημασία του εν λόγω άξονα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την παραλιακή νοτιοδυτική ζώνη (Άγιοι Σαράντα – Αυλώνα) η οποία αναπτύσσεται τουριστικά.

Βελτίωση και επέκταση του τοπικού συγκοινωνιακού δικτύου στην ανωτέρω τουριστική περιοχή.

Ολοκλήρωση των έργων υποδομής στα λιμάνια Δυρραχίου και Αυλώνας, στο αεροδρόμιο Τιράνων και αποπεράτωση και λειτουργία του αεροδρομίου στο Κουέξ.

Για την κατασκευή λιμανιού επεξεργασίας κοντέινερς στην Αυλώνα, προϋπολογισμού 1,2 εκατ. ευρώ, υπάρχει πρόταση της βρετανικής εταιρίας «ZUMAX». Αν υλοποιηθεί θα είναι το σημαντικότερο στη μεσόγειο και θα δημιουργήσει 2.000 θέσεις εργασίας.

Υλοποίηση της πρόθεσης της κυβέρνησης για εκσυγχρονισμό και λειτουργία του πολιτικού και στρατιωτικού αεροδρομίου Αργυροκάστρου. Η σημασία του έργου είναι εξαιρετικά σημαντική για την τουριστική ανάπτυξη της προαναφερθείσας νοτιοδυτικής ζώνης.

Εκπόνηση project για τον εκσυγχρονισμό και επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου. Επειδή το κόστος υλοποίησης ενός τέτοιου project είναι πολύ υψηλό η κυβέρνηση πρέπει να μεριμνήσει για την ένταξή του στο «σχέδιο ευρώ – αλβανικής ένωσης στον τομέα των σιδηροδρόμων», για την προσέλκυση ξένων επενδυτών και δανειστών και για τη διασφάλιση της ίδιας συμμετοχής.

Βελτίωση και επέκταση του εσωτερικού επαρχιακού και τοπικού δικτύου.

2. Στον τομέα της ενέργειας

Όπως αναλύεται στη σχετική ενότητα της μελέτης και όπως επισημαίνεται από διεθνείς οργανισμούς (ΔΝΤ, ΕΕ κλπ) ο ενεργειακός τομέας λειτουργεί με πολύ μεγάλα προβλήματα (ανεπάρκεια παραγωγής και δικτύων, υψηλό κόστος παραγωγής, προβλήματα τιμολόγησης κλπ). Από την πλευρά της κυβέρνησης

έχουν ανακοινωθεί κατά καιρούς πολλά σχέδια για επενδύσεις και για ιδιωτικοποίηση της κρατικής εταιρίας KESH, τα οποία είτε αναιρούνται στη συνέχεια είτε αντιμετωπίζουν προβλήματα στις φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης. Τον τελευταίο καιρό ανακοίνωσε ότι προτίθεται να προχωρήσει και στην παραγωγή πυρηνικής ενέργειας. Η ανακοίνωση αυτή προκάλεσε ήδη τις αντιδράσεις γειτονικών χωρών, οι οποίες δεν αποκλείεται να ενταθούν σε περίπτωση που επιμείνει στην υλοποίηση του σχεδίου.

Η επίλυση του ενεργειακού προβλήματος καθίσταται επιτακτική ανάγκη και η κυβέρνηση πρέπει να προχωρήσει, με ολοκληρωμένο σχέδιο, στην υλοποίηση των απαιτούμενων επενδύσεων. Αν δεν επιλυθεί σύντομα το πρόβλημα της ενέργειας είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι επιπτώσεις στο σύνολο της οικονομίας θα είναι έντονα αρνητικές, με ανάσχεση του ρυθμού ανάπτυξης της χώρας.

3. Στον τομέα του τουρισμού

Παρά τις προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια, ο τομέας του τουρισμού φαίνεται να αναπτύσσεται χωρίς μελετημένο σχέδιο. Τα προβλήματα στο ιδιοκτησιακό καθεστώς, στη θεσμοθέτηση ζωνών τουριστικής ανάπτυξης, στα βασικά έργα υποδομής κλπ. αποτελούν ανασχετικούς παράγοντες για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Και για τον τομέα αυτό, πέρα από τις υποδομές στον τομέα μεταφορών, απαιτείται ολοκληρωμένο project με στοχευμένες παρεμβάσεις.

4. Στον πρωτογενή τομέα

Τα πολλά και σημαντικά προβλήματα στις υποδομές του πρωτογενή τομέα, αναλύονται εκτενώς στο κεφάλαιο 15 της μελέτης, όπου κατατίθενται και οι σχετικές προτάσεις για τις απαιτούμενες επενδύσεις.

Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης, την τελευταία διετία, να διαθέσει σημαντικά κονδύλια από τον κρατικό προϋπολογισμό για τον εκσυγχρονισμό του πρωτογενή τομέα, τα προβλήματα παραμένουν.

Επειδή θεωρείται βέβαιο ότι για τις επόμενες 2 – 3 δεκαετίες θα συνεχίσει να διαμένει στην ύπαιθρο σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της χώρας, πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες της κυβέρνησης, στον τομέα των υποδομών, με έμφαση στις επενδύσεις οδικών και εγγειοβελτιωτικών έργων. Κυρίως όμως η κυβέρνηση πρέπει να διασφαλίσει τις απαιτούμενες χρηματοδοτήσεις από την Ε.Ε., άλλους διεθνείς οργανισμούς, δανειστές κλπ.

Για τη βελτίωση των δυνατοτήτων της Αλβανικής κυβέρνησης να υποστηρίξει σταθερά την ανάπτυξη του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού τουρισμού, βρίσκεται σε εξέλιξη «Πρόγραμμα Υποστήριξης του Περιβαλλοντικού και Πολιτιστικού Τουρισμού» (Απρίλιος 2006 – Απρίλιος 2009), προϋπολογισμού 3.560.000 δολαρίων.

5. Στον τομέα της βιομηχανίας

Κύρια χαρακτηριστικά της μεταβατικής περιόδου στην Αλβανία ήταν η αποβιομηχάνιση της χώρας. Οι πρώτες προσπάθειες για ανάκαμψη του τομέα ξεκίνησαν στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90 με τη δημιουργία μικρών μονάδων έντασης εργασίας και τη στοιχειώδη ανασυγκρότηση ορισμένων βασικών κρατικών μονάδων, σε στρατηγικούς τομείς (ενέργεια κλπ).

Την ίδια περίοδο ξεκίνησαν δειλά και ξένοι επενδυτές, οι οποίοι άρχισαν να επενδύουν σε προνομιακούς παραγωγικούς τομείς όπως η αλευροβιομηχανία, η κατασκευή προφίλ αλουμινίου, η παραγωγή οικοδομικών υλικών κλπ.

Η πρόσφατη οριστική απόφαση για την δημιουργία έξι (6) βιομηχανικών πάρκων (Κοπλίκ Σκόδρας, λιμάνι Σενγκίν, Σπιτάλια Δυρραχίου, Αυλώνα, Ελμπασάν και Σκόδρα) κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Μετά από την απόφαση αυτή της κυβέρνησης, το Υπουργείο Οικονομίας διοργάνωσε συνάντηση, όπου μετείχαν και 20 ξένοι επενδυτές, για το θέμα των βιομηχανικών πάρκων και ειδικά αυτό του Δυρραχίου, το οποίο θα κατασκευασθεί στην τοποθεσία Σπιτάλλα, πολύ κοντά στο λιμάνι Δυρραχίου, κοντά στον Οδικό Άξονα Δυρράχιο – Κούκες – Κόσοβο και μόλις 15 χλμ. από το αεροδρόμιο Ρίνας των Τιράνων. Το πάρκο θα καλύπτει έκταση 8.500 στρεμμάτων, προβλέπεται να απορροφήσει ξένες επενδύσεις και να απασχολήσει 30 χιλιάδες εργαζομένους. Σύντομα θα αρχίσει η κατασκευή του δρόμου που θα συνδέει το πάρκο με το εθνικό οδικό δίκτυο, καθώς και η ηλεκτροδότηση και η υδροδότηση του χώρου. Το πάρκο θα παραχωρηθεί για 35 χρόνια με το καθεστώς της εκχώρησης δικαιωμάτων. Το ίδιο θα συμβεί και με τα υπόλοιπα βιομηχανικά πάρκα.

Όμως η ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα έχει ανάγκη και τα υπόλοιπα έργα υποδομής και κυρίως τα έργα του μεταφορικού τομέα και της ενέργειας, πέραν των θεσμικών ρυθμίσεων που απαιτούνται, ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη παραγωγική ροή και η γρήγορη και με χαμηλό κόστος διακίνηση πρώτων υλών και προϊόντων.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι το θέμα της δημιουργίας των βασικών έργων υποδομής είναι ίσως το σημαντικότερο όλων για την αναπτυξιακή πορεία της Αλβανίας. Το έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώνεται στα Βαλκάνια, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η Βουλγαρία και η Ρουμανία είναι πλέον χώρες μέλη της Ε.Ε. και μπορούν να αντλήσουν κεφάλαια για έργα υποδομών με μεγαλύτερη ευχέρεια, καθιστά επιτακτική την ανάγκη για την αλβανική κυβέρνηση να κινηθεί με συντονισμένα και γρήγορα βήματα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 8

8. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ – ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

8.1. Γενικά

Στον τραπεζικό τομέα της Αλβανίας έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές από το 1992, με στόχο να διευκολυνθεί η μετάβαση της χώρας προς την οικονομία της αγοράς. Οι διαδοχικές αναθεωρήσεις της νομοθεσίας που έγιναν από το 1996 και μετά, βελτίωσαν σημαντικά τη λειτουργία του συστήματος.

Τα προβλήματα του τραπεζικού τομέα και η έλλειψη διαθέσιμων πιστώσεων, συνέβαλαν στην δημιουργία των πυραμιδικών σχημάτων, η επακόλουθη κατάρρευση των οποίων κλόνησε την εμπιστοσύνη του κοινού στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Η ανάπτυξη σύγχρονου τραπεζικού συστήματος αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη μακροοικονομική ανάπτυξη της χώρας. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν γίνει υποδείξεις τόσο από το ΔΝΤ όσο και από την Παγκόσμια Τράπεζα, με αποτέλεσμα να σημειωθεί πρόοδος στον τομέα εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

8.2. Κεντρική Τράπεζα

Η Τράπεζα της Αλβανίας λειτουργεί ως ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο υποκείμενο απευθείας στο κοινοβούλιο της χώρας και είναι υπεύθυνη για τη χάραξη και την εφαρμογή της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής.

Πρωταρχικός στόχος της Τράπεζας της Αλβανίας είναι η επιδίωξη και η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Για να πετύχει το στόχο αυτό, η τράπεζα διαμορφώνει τις νομισματικές και συναλλαγματικές πολιτικές που είναι απαραίτητες για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Εκδίδει άδειες, εποπτεύει και ρυθμίζει τις δραστηριότητες των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, τηρεί και διοικεί τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας, εκδίδει το εθνικό νόμισμα, διανέμει χρεόγραφα για λογαριασμό του κράτους και εκδίδει χρεόγραφα για δικό της λογαριασμό.

Για την προώθηση της ανάπτυξης του τραπεζικού τομέα, η Τράπεζα της Αλβανίας ακολουθεί φιλελεύθερη πολιτική και παρέχει άδειες ίδρυσης ιδιωτικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ξένων ή μικτών.

8.3. Εμπορικές Τράπεζες

Οι εμπορικές τράπεζες ιδρύονται ως ανώνυμες εταιρίες (joint stock companies), σύμφωνα με το Νόμο 7638 για τις Εμπορικές Εταιρίες. Οι τράπεζες που έχουν ιδρυθεί σύμφωνα με ξένο νόμο, μπορούν να ιδρύσουν θυγατρική, υποκαταστήματα ή άλλα τραπεζικά γραφεία στην Αλβανία, για την άσκηση δραστηριότητας στον τραπεζικό τομέα.

Με την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, εγκαταστάθηκαν στην Αλβανία πολλές ξένες τράπεζες, μεταξύ των οποίων και ελληνικές (Εθνική, Πειραιώς, Εμπορική, Alpha bank).

Η κρίση και κατάρρευση του πυραμιδικού συστήματος το 1997, είχε ως συνέπεια να παραμείνει αναποτελεσματικό το τραπεζικό σύστημα της Αλβανίας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Από το έτος 2001 και μετά, με την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος και αποκαταστάθηκε, σε μεγάλο βαθμό, η εμπιστοσύνη του κοινού και των επιχειρήσεων προς τα πιστωτικά ιδρύματα.

Ο τραπεζικός τομέας στην Αλβανία κατέχει κυρίαρχη θέση στην οικονομία της χώρας. Οι περισσότερες εμπορικές τράπεζες ελέγχονται από ξένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τα συνολικά κεφάλαια του τραπεζικού τομέα υπερβαίνουν το 60% του ΑΕΠ. Ο μεγαλύτερος βαθμός διείσδυσης ξένου κεφαλαίου στο τραπεζικό σύστημα των Βαλκανίων καταγράφεται στην Αλβανία και στη Βουλγαρία (90% περίπου).

Ο ανταγωνισμός στον τραπεζικό τομέα της Αλβανίας αναμένεται να ενταθεί στα επόμενα χρόνια και δεν αποκλείεται να εκδηλωθεί, μεταξύ άλλων, με συμπίεση των επιτοκιακών περιθωρίων και των προμηθειών. Μια τέτοια εξέλιξη θα είναι επωφελής για το καταναλωτικό κοινό και τις επιχειρήσεις, θα οδηγήσει δε σε αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ.

Σημαντικός είναι και ο βαθμός πρόσβασης του ενήλικου πληθυσμού της Αλβανίας σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας (πίνακας 31) για την περιοχή των Βαλκανίων, η Αλβανία καταλαμβάνει την 4^η θέση στη σχετική κατάταξη και προηγείται όχι μόνον της FYROM, της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης και της Μολδαβίας, αλλά και της Ρουμανίας και της Σερβίας – Μαυροβουνίου. Το υψηλό ποσοστό του αλβανικού πληθυσμού με πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες ερμηνεύεται και από τον υψηλό βαθμό χρήσης των επίσημων (τραπεζικών) «καναλιών» για τη διεκπεραίωση των μεταναστευτικών εμβασμάτων προς το εσωτερικό της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

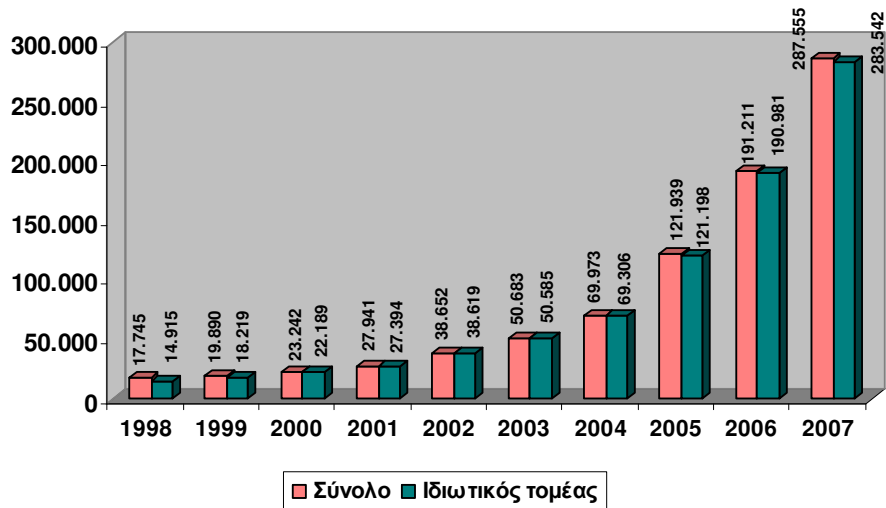
ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (%) ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΜΕ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ελλάδα (ε)	83%
Βουλγαρία (ε)	56%
Κροατία	42%
Αλβανία	34%
Ρουμανία (ε)	23%
Σερβία – Μαυροβούνιο	21%
ΠΓΔΜ	20%
Βοσνία – Ερζεγοβίνη	17%
Μολδαβία	13%

Πηγή : Παγκόσμια Τράπεζα

ΓΡΑΦΗΜΑ 17

ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (1998 – 2007)

Η συμβολή του χρηματοπιστωτικού συστήματος και ειδικότερα των εμπορικών τραπεζών στη χρηματοδότηση του συνόλου της οικονομίας και ιδιαίτερα του ιδιωτικού τομέα, ήταν καθοριστική. Ο μέσος ρυθμός αύξησης των πιστώσεων προς το σύνολο της οικονομίας, κατά την περίοδο 1998 – 2007, ήταν εξαιρετικά υψηλός και έφτασε στο 36,3%. Ο αντίστοιχος ρυθμός για τον ιδιωτικό τομέα ήταν ακόμη υψηλότερος, 38,7% (βλ. γράφημα 17).

8.4. Χρηματιστήριο

Το Χρηματιστήριο ιδρύθηκε το Μάιο του 1996, αλλά ο όγκος των συναλλαγών είναι μικρός και περιορίζεται σε κυβερνητικά ομόλογα, κρατικά χρεόγραφα και κουπόνια ιδιωτικοποίησης. Λειτουργεί ειδική επιτροπή χρεογράφων, η οποία ρυθμίζει τη δραστηριότητα του Χρηματιστηρίου.

Ο μετασχηματισμός του Χρηματιστηρίου Τιράνων εντάσσεται στη γενικότερη προσπάθεια για τη μετεξέλιξη της αλβανικής οικονομίας και τη σύγκλισή της με τις οικονομίες των αναπτυσσόμενων χωρών. Με την άποψη αυτή συντάσσονται και οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Ήδη πολλές τοπικές και αλλοδαπές επιχειρήσεις, εκφράζουν την πρόθεσή τους να εντάξουν τις μετοχές τους στο Χρηματιστήριο των Τιράνων.

8.5. Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου

Ο νόμος για τις εταιρίες χαρτοφυλακίου επενδύσεων ψηφίστηκε το 1995. Οι εταιρίες αυτές ιδρύονται ως ανώνυμες εταιρίες (joint stock companies) και δραστηριοποιούνται στην επένδυση ή την επανεπένδυση. Παράλληλα, μπορούν να κατέχουν ή να ανταλλάσσουν κουπόνια ιδιωτικοποίησης.

Οι εταιρίες χαρτοφυλακίου επενδύσεων ιδρύθηκαν με στόχο να αγοράζουν κουπόνια από πολίτες και να τα χρησιμοποιούν για να δημιουργούν equity portfolios σε ιδιωτικοποιημένες εταιρίες. Οι εταιρίες χαρτοφυλακίου επενδύσεων δεν επιτρέπεται να έχουν στην ιδιοκτησία τους μερίδιο που υπερβαίνει το 10% σε οποιαδήποτε εταιρία ή να κατέχουν πάνω από το 10% του συνολικού ποσού των διανεμηθέντων κουπονιών. Οι ξένες εταιρίες, το κεφάλαιο των οποίων ανήκει μερικώς ή εξ' ολοκλήρου σε αλλοδαπούς, μπορούν να εγγραφούν για ποσό που δεν υπερβαίνει το 50% του βασικού κεφαλαίου της εταιρίας επενδύσεων χαρτοφυλακίου.

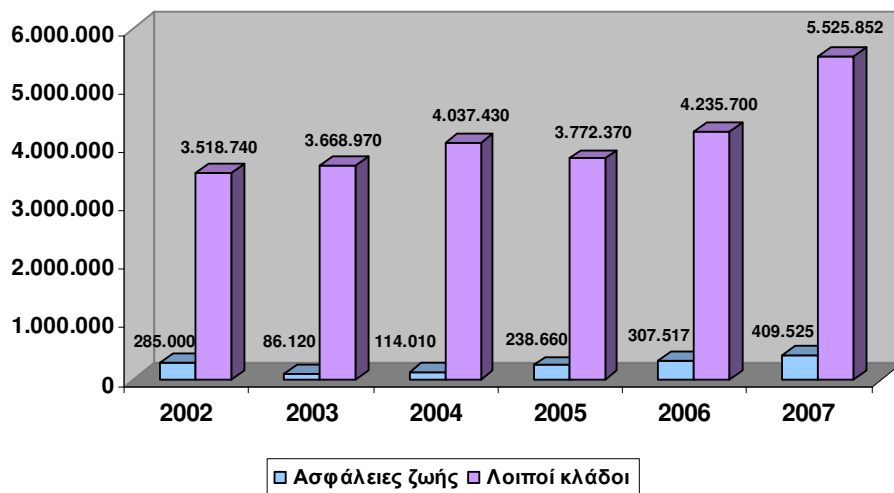
Πάντως, η οργάνωση και λειτουργία των Εταιριών Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου απέχει πολύ από την αντίστοιχη των αναπτυσσόμενων χωρών. Αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι το κλίμα εμπιστοσύνης του κοινού σε τέτοιους θεσμούς δεν έχει αποκατασταθεί ακόμη, μετά την κρίση του 1997.

8.6. Ο κλάδος των ασφαλειών

Η αγορά ασφαλειών σχετίζεται με το βαθμό της συνολικής οικονομικής ανάπτυξης. Παρά τις δυσκολίες, τις προκλήσεις και τα προβλήματα, η ασφαλιστική αγορά επέδειξε θετική τάση ανάπτυξης και σήμερα καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της μη τραπεζικής χρηματοοικονομικής αγοράς. Στην περίοδο 2002 – 2007, τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα premiums ασφαλειών ζωής παρουσίασαν αύξηση με μέσο ετήσιο ρυθμό 7,5%. Για τους λοιπούς κλάδους ασφαλειών ο αντίστοιχος ρυθμός ήταν ακόμη πιο υψηλός (9,4%). Τα premiums των ασφαλειών ζωής αντιπροσωπεύουν μικρό ποσοστό των συνολικών premiums (6,9%) κατά το έτος 2007 (γράφημα 18).

ΓΡΑΦΗΜΑ 18

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ PREMIUMS ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ (σε εκατ. λεκ)

Ο κλάδος παρουσιάζει υψηλές προοπτικές για ποσοτική και ποιοτική μεγέθυνση λόγω των ευνοϊκών οικονομικών συγκυριών και της βελτίωσης του συστήματος τακτοποιήσεων / περαιώσεων. Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητο να δοθεί έμφαση στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων στον κλάδο, ο οποίος πρέπει να απαλλαγεί από την κυρίαρχη και σχεδόν μονοπωλιακή παρουσία της κρατικής ασφαλιστικής εταιρίας INSIG.

8.7. Σταθερότητα Χρηματοοικονομικού Συστήματος

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.8269/1997 «Για την Τράπεζα Αλβανίας», δημοσιεύονται περιοδικές εκθέσεις για τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού

συστήματος. Στην τελευταία έκθεση (Bank of Albania, 19.03.2008), οι κύριες επισημάνσεις, για το δεύτερο εξάμηνο του 2007, είναι οι ακόλουθες :

- ➔ Οι μακροοικονομικοί δείκτες σημείωσαν σταθερή επίδοση το 2^ο μισό του 2007.
- ➔ Οι πληθωριστικές πιέσεις στην εγχώρια οικονομία εντάθηκαν και έγιναν εμφανέστερες το τελευταίο τρίμηνο του έτους.
- ➔ Οι ανησυχίες για την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, εξαιτίας της εξάπλωσης των χρηματοοικονομικών δυσκολιών που προήλθαν από την κρίση των στεγαστικών δανείων, κυρίως στις ΗΠΑ, αποδείχθηκαν βάσιμες κατά το 2^ο μισό του 2007.
- ➔ Το χρηματοοικονομικό σύστημα στην Αλβανία συνέχισε την σταθερή ανάπτυξή του. Τα καλά αποτελέσματα τόσο στον τραπεζικό όσο και στον μη – τραπεζικό τομέα, προήλθαν από την καλύτερη χρήση των χρηματοοικονομικών πηγών και τη συνεχιζόμενη, σχετικά ταχεία εξάπλωση των επενδυτικών δραστηριοτήτων υψηλών αποδόσεων. Η μακροχρόνια τάση για σταδιακή μείωση του δείκτη κεφαλαιουχικής επάρκειας του χρηματοοικονομικού συστήματος και ειδικά του τραπεζικού τομέα συνεχίζεται, αλλά ο ρυθμός μείωσης επιβραδύνεται. Αυτή η επίδοση προήλθε από τη συμπεριφορά των περισσότερων ενεργών τραπεζών και χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, των οποίων οι δείκτες κεφαλαιουχικής επάρκειας είναι κοντά στα ελάχιστα επίπεδα που απαιτούνται από το νομικό και θεσμικό πλαίσιο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η εισροή ξένων κεφαλαίων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συνεχίστηκε και υπήρξαν θεσμικές συγχωνεύσεις που υποστηρίζουν την επιδιωκόμενη ενοποίηση της χρηματοοικονομικής αγοράς. Με βάση την ανάλυση των θεσμικών αρχών δεν εντοπίστηκε κάποιος κίνδυνος από τις περιφερειακές και παγκόσμιες εξελίξεις (και τις εσωτερικές), με υψηλή πιθανότητα πραγματοποίησης, που θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά τη δραστηριότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος. Παρόλα αυτά, το φάσμα των κινδύνων για το σύστημα, κρίνεται ότι έχει μεγαλώσει. Συνεπώς, οι εποπτικές αρχές της χρηματοπιστωτικής αγοράς παρακολουθούν προσεκτικά τις εξελίξεις και φροντίζουν για τις απαραίτητες νομικές και θεσμικές βελτιώσεις.
- ➔ Τα μεγέθη (assets) του χρηματοοικονομικού συστήματος αυξήθηκαν σταθερά, αλλά το μερίδιο του μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα παραμένει χαμηλό, περιορίζοντας έτσι τη συνεισφορά του στην σταθερή ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού συστήματος.
- ➔ Ο τραπεζικός τομέας επέκτεινε περαιτέρω τις επενδύσεις σε πιστώσεις και securities. Έτσι, διατήρησε επαρκή επίπεδα αποδόσεων από αυτές τις δραστηριότητες, αλλά παρουσίασε μικρή πτώση στους δείκτες κεφαλαιοποίησης και ρευστότητας.
- ➔ Οι μακροοικονομικοί δείκτες για το 2008 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν εντός των στόχων για ανάπτυξη τουλάχιστον ίση με την περασμένη χρονιά, αλλά ο βαθμός στον οποίο είναι ευάλωτη η μακροοικονομική ισορροπία, έναντι της απόδοσης της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, έχει αυξηθεί.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 9

9. ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

9.1. Γενικά

Η σημασία των άμεσων ξένων επενδύσεων (Α.Ξ.Ε.) για την ταχύτητα με την οποία εξελίσσονται οι διαδικασίες μετάβασης προς τις δομές της οικονομίας της αγοράς είναι θεωρητικά δεδομένη αλλά και πρακτικά αποδεδειγμένη για την περίπτωση των βαλκανικών χωρών.

Μερικοί από τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την προσέλκυση ΑΞΕ είναι, η οικονομική και πολιτική σταθερότητα, οι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης, ο βαθμός εξωστρέφειας των εθνικών οικονομιών, το ευνοϊκό νομικό και φορολογικό καθεστώς, οι γεωγραφικές και οικονομικές προεκτάσεις της κάθε χώρας και της ευρύτερης περιοχής κλπ.

Συνήθως, στις χώρες που βρίσκονται σε διαδικασία μετάβασης, δεν είναι λίγα τα προβλήματα που εμφανίζονται στην πράξη και τα οποία λειτουργούν ανασταλτικά στην πορεία των ΑΞΕ.

Σε γενικές γραμμές πάντως, βασική κινητήρια δύναμη των ροών κεφαλαίου μεταξύ των χωρών, είναι η επιδίωξη καλύτερων όρων κερδοφορίας, με μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο οικονομικό ορίζοντα.

Στο χώρο των Βαλκανίων, κατά τα τελευταία έτη, καταγράφονται σημαντικές εισροές ΑΞΕ. Οι αθροιστικές εισροές όμως παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές από χώρα σε χώρα, όπως θα αναφερθεί αναλυτικά στη συνέχεια.

9.2. Νομικό πλαίσιο

Η διαδικασία δημιουργίας νομικού πλαισίου για τις ΑΞΕ ξεκίνησε το 1992 με το Νόμο 7560, για τις τράπεζες. Στη συνέχεια ψηφίστηκαν μια σειρά Νόμοι, για τις

εμπορικές εταιρίες (7638/92), για τις ξένες επενδύσεις (7764/93), για τα επενδυτικά κεφάλαια (7979/95), για τα αξιόγραφα (8080/96), για τις ασφάλειες (8081/96) κλπ. Σημαντικότερος όλων είναι ο Νόμος 7764/93, ο οποίος έχει ως στόχο τη διασφάλιση ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος, με την παροχή σειράς εγγυήσεων και διευκολύνσεων στους ξένους επενδυτές. Οι σημαντικότερες ρυθμίσεις του είναι :

- ⇒ Η πραγματοποίηση επενδύσεων και η ιδιοκτησία επιτρέπονται σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Επιτρέπεται ο επαναπατρισμός των κερδών και άλλων περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από την επένδυση.
- ⇒ Δεν υφίστανται περιορισμοί στο ποσοστό της ξένης συμμετοχής στις εταιρίες.
- ⇒ Δεν επιτρέπεται η απαλλοτρίωση, η εθνικοποίηση ή άλλο περιοριστικό μέτρο, εκτός από τις περιπτώσεις επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος και με την υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης.
- ⇒ Επιτρέπεται ο επαναπατρισμός των εσόδων καθώς και οποιοδήποτε περιουσιακού στοιχείου που αναφέρεται στην επένδυση.
- ⇒ Η προστασία της βιομηχανικής και της πνευματικής ιδιοκτησίας, καθιερώνεται θεσμικά.

Επίσης, η Αλβανία έχει υπογράψει διμερείς συμφωνίες με περισσότερες από 35 χώρες για την αμοιβαία προώθηση των επενδύσεων. Ως άμεση επένδυση θεωρείται η ίδρυση εταιρίας, η συμμετοχή σε υπάρχουσες εταιρίες, η αγορά μετοχών κλπ.

Περαιτέρω ώθηση στην προσέλκυση ξένων επενδυτών εκτιμάται ότι θα δώσει ο νόμος για τις παραχωρήσεις, ο οποίος στοχεύει στην ενθάρρυνση και τη διευκόλυνση ιδιωτικών επενδύσεων, που έχουν στόχο την επιτάχυνση υλοποίησης έργων υποδομής και ιδιαίτερου δημόσιου ενδιαφέροντος. Οι τομείς εφαρμογής των παραχωρήσεων είναι, μεταξύ άλλων, οι μεταφορές (σιδηρόδρομοι, λιμάνια, αεροδρόμια, οδικοί άξονες, μέσα μαζικής μεταφοράς), παραγωγή και διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης, τηλεπικοινωνίες, τουρισμός, βιομηχανικά πάρκα, υπηρεσίες πληροφορικής και βάσης δεδομένων. Ο εντόπισμός των πιθανών παραχωρήσεων γίνεται από τα αρμόδια Υπουργεία ή από αρμόδιες κυβερνητικές υπηρεσίες σε συνεργασία με την Υπηρεσία Διαχείρισης των Παραχωρήσεων (ATRAKO).

9.3. Η πορεία των ξένων επενδύσεων στην Αλβανία

Οι συνολικές ΑΞΕ που πραγματοποιήθηκαν στην Αλβανία κατά την περίοδο 1992 – 2007 ανέρχονται σε 2.611 εκατ. δολάρια, με σημαντικές διαφοροποιήσεις από έτος σε έτος, όπως προκύπτει από τον πίνακα 32 και το γράφημα 19. Μέχρι το 1999 οι συνολικές ΑΞΕ έφτασαν μόλις στα 447 εκατ. δολάρια. Κύριες αιτίες αυτών των χαμηλών επιδόσεων ήταν ο αρχικός δισταγμός των επενδυτών, λόγω των πολιτικών και οικονομικών προβλημάτων που αντιμετώπιζε η χώρα και η πυραμιδική κρίση του 1997 που ανέκοψε τις όποιες θετικές εξελίξεις.

Από το 2000 και μετά, η πορεία κρίνεται θετική και είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την τελευταία πενταετία πραγματοποιήθηκε το 65% περίπου των συνολικών ΑΞΕ. Η σημαντικότερη άνοδος της τελευταίας πενταετίας καταγράφεται κατά το έτος 2007 και είναι η υψηλότερη μετά το έτος 2000, οφειλόμενη στην ιδιωτικοποίηση της Albtelecom και στην αύξηση των ξένων κεφαλαιουχικών μεριδίων (Bank of Albania, 2008).

Η κατανομή των ΑΞΕ ανά χώρα προέλευσης, με στοιχεία έτους 2004 του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών (www.agora.mfa.gr), απεικονίζεται στο γράφημα 20. Η Ιταλία με 47,9% και η Ελλάδα με 34,2% (σύνολο 82,1%) κυριαρχούν στον τομέα των ξένων επενδύσεων στην Αλβανία. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα μερίδια των άλλων χωρών είναι μικρότερα του 2,2%. Αν ληφθούν υπόψη αθροιστικά και τα μικρά μερίδια των άλλων χωρών της Ε.Ε., το συνολικό ποσοστό των χωρών της στις ΑΞΕ της Αλβανίας πλησιάζει το 90%.

Το μεγαλύτερο τμήμα των ΑΞΕ πραγματοποιείται στην περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου (55% και 12% αντίστοιχα), όπου συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού και λειτουργεί το κυριότερο λιμάνι. Στη Νότια περιοχή καταγράφεται το 15% των επενδύσεων (Κορυτσά : 9%, Αργυρόκαστρο : 6%). Αν ληφθούν υπόψη και οι ΑΞΕ που πραγματοποιούνται στην περιοχή Αυλώνας και περιλαμβάνονται στο μερίδιο των «λοιπών περιοχών», τότε το πιο πάνω ποσοστό εκτιμάται ότι προσεγγίζει το 20% (γράφημα 21).

Από την κατανομή των ΑΞΕ ανά κλάδο δραστηριότητας (γράφημα 22) προκύπτει ότι κυριαρχούν οι κλάδοι του Χονδρικού εμπορίου (28%) και Ένδυσης – Υπόδυσης (21%) και ακολουθούν οι κλάδοι των Τροφίμων – Ποτών – Καπνού, Κατασκευών, Προϊόντων από μη σιδηρούχα μεταλλεύματα, Χημικών – Πλαστικών και Ξύλου – Επίπλου, με ποσοστά από 5% έως 6%. Οι υπόλοιποι κλάδοι αντιπροσωπεύουν το 24% των συνολικών ΑΞΕ. Σε αυτούς περιλαμβάνονται : Ο Χρηματοπιστωτικός Τομέας, οι Τηλεπικοινωνίες, τα Πετρελαιοειδή, η Ενέργεια και οι Υπηρεσίες (Υγείας, Κοινωνίας της Πληροφορίας κλπ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

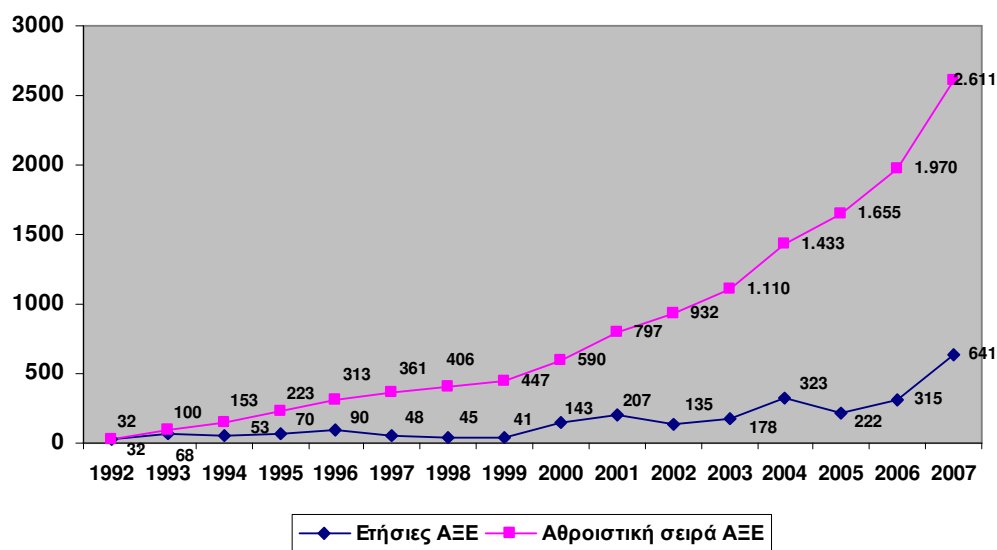
ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ (σε εκατ. USD)

ΕΤΟΣ	Ετήσιες ΑΞΕ	Αθροιστική σειρά ΑΞΕ
1992	32	32
1993	68	100
1994	53	153
1995	70	223
1996	90	313
1997	48	361
1998	45	406
1999	41	447
2000	143	590
2001	207	797
2002	135	932
2003	178	1.110
2004	323	1.433
2005	222	1.655
2006	315	1.970
2007	641	2.611

Πηγή : Bank of Albania (Monthly Statistical Report, June '08)

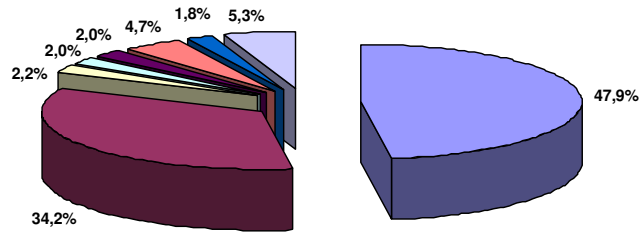
ΓΡΑΦΗΜΑ 19

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ (1992 – 2007)

ΓΡΑΦΗΜΑ 20

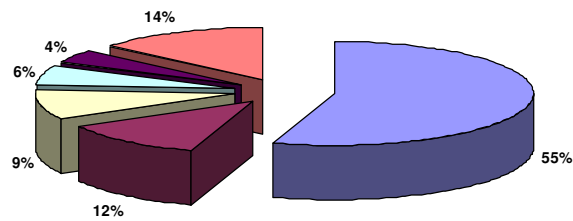
ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) Α.Ξ.Ε. ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (2004)

■ Ιταλία ■ Ελλάδα □ ΠΓΔΜ □ Τουρκία ■ ΗΠΑ ■ Λοιπές Χώρες ΕΕ ■ Λοιπές Βαλκανικές Χώρες □ Λοιπές

ΓΡΑΦΗΜΑ 21

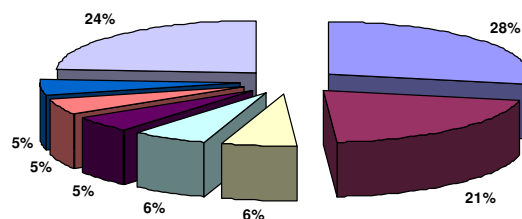
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) Α.Ξ.Ε. (2004)

■ Τίρανα ■ Δυρράχιο □ Κορυτσά □ Αργυρόκαστρο ■ Σκόδρα ■ Λοιπές

ΓΡΑΦΗΜΑ 22

ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) Α.Ξ.Ε. ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (2004)

■ Χονδρικό εμπόριο ■ Ενδύση - Υπόδυση □ Τρόφιμα - Ποτά - Καπνός
 □ Κατασκευές ■ Προϊόντα από μη σιδηρ.μέταλλα ■ Χημικά - Πλαστικά
 ■ Ξύλο - Έπιπλα □ Λοιποί κλάδοι

9.4. Οι επιδόσεις της Αλβανίας σε σύγκριση με τις άλλες Βαλκανικές χώρες

Οι επιδόσεις της Αλβανίας, συγκρινόμενες με τις επιδόσεις των άλλων Βαλκανικών χωρών διαχρονικά, δεν κρίνονται ικανοποιητικές, ούτε σε απόλυτα μεγέθη ούτε ως ποσοστά του ΑΕΠ και των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, σύμφωνα με στοιχεία του Ο.Η.Ε. (United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD : World Investment Report, 2007).

Με κριτήριο τον ετήσιο μέσο όρο εισροών ΑΞΕ, κατά την περίοδο 1990 – 2000, η Αλβανία βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις υπερέχοντας ελαφρά της Μολδαβίας και της ΠΓΔΜ. Οι αντίστοιχοι μέσοι όροι εισροών για τη Σερβία, τη Βουλγαρία, την Κροατία και τη Ρουμανία ήταν από 4πλάσιοι έως υπερδεκαπλάσιοι. Το 2006 η Αλβανία καταλαμβάνει την προτελευταία θέση, με τελευταία τη Μολδαβία, ενώ τα ποσά εισροών ΑΞΕ για τις ανωτέρω χώρες είναι 14πλάσια έως 35πλάσια. Με κριτήριο τις αθροιστικές εισροές ΑΞΕ μέχρι το έτος 2006, η Αλβανία καταλαμβάνει την τελευταία θέση μαζί με την Μολδαβία, ενώ οι αντίστοιχες εισροές για τις προαναφερόμενες χώρες ήταν από 8πλάσιες μέχρι 32πλάσιες (πίνακες 33 και 34).

Με κριτήριο την αναγωγή των ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ και ως ποσοστό των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, η Αλβανία καταλαμβάνει και πάλι την τελευταία θέση με μεγάλη διαφορά από την προτελευταία χώρα. Τα ποσοστά των άλλων Βαλκανικών Χωρών κατά το έτος 2006, για την πρώτη περίπτωση είναι από 2πλάσια έως σχεδόν 5πλάσια και για τη δεύτερη από 3πλάσια έως 8πλάσια.

Οι επιδόσεις αυτές δείχνουν ότι η Αλβανία χάνει έδαφος στο επίπεδο των συγκριτικών πλεονεκτημάτων για την προσέλκυση ΑΞΕ. Οι λόγοι είναι πολλοί και θα αναλυθούν εκτενώς στην παράγραφο 9.6. Επισημαίνεται πάντως η εξαιρετικά καλή επίδοση της Αλβανίας κατά το έτος 2007, η οποία αν συνεχιστεί και τα επόμενα έτη μπορεί να βελτιώσει την κατάσταση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 33
ΕΤΗΣΙΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ
ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

	Εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) εκατ. δολάρια					ΑΞΕ ως % των Ακαθάριστων Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου			
	1990 – 2000 Ετήσιος Μέσος	2003	2004	2005	2006	1990 – 2000 Ετήσιος Μέσος	2004	2005	2006
Αλβανία	63	178	338	277	325	13,1	9,4	7,0	7,8
Βοσνία – Ερζεγοβίνη	78	381	668	521	423	7,8	37,6	28,4	21,9
Βουλγαρία	306	2.097	3.452	3.862	5.172	18,4	68,3	63,0	62,6
Κροατία	543	2.049	1.227	1.790	3.556	13,2	13,0	17,0	27,9
Μολδαβία	50	74	149	199	222	18,3	27,1	28,0	29,7
ΠΓΔΜ	59	96	157	100	351	9,7	16,4	9,7	32,4
Ρουμανία	656	2.213	6.517	6.483	11.394	9,4	39,9	28,5	37,9
Σερβία	254	1.365	966	1.609	4.499	--	--	--	--

Σημείωση : Τα μεγέθη του πίνακα αναφέρονται στις ακαθάριστες εισροές ΑΞΕ, δηλ. δεν περιλαμβάνουν τις εκροές ΑΞΕ από τη χώρα

Πηγή : World Investment Report 2007, UNCTAD

ΠΙΝΑΚΑΣ 34
ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΙΣ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

	Αθροιστικές ΑΞΕ, εκατ. δολάρια			ΑΞΕ ως % του ΑΕΠ		
	2000	2005	2006	2000	2005	2006
Αλβανία	568	959	1.284	15,3	11,2	14,6
Βοσνία – Ερζεγοβίνη	756	4.324	4.748	16,7	47,4	41,7
Βουλγαρία	2.704	13.565	20.707	21,5	51,3	65,8
Κροατία	3.518	14.527	26.812	19,1	39,3	63,5
Μολδαβία	449	1.060	1.284	34,8	36,4	39,6
ΠΓΔΜ	540	2.087	2.437	15,0	36,9	39,0
Ρουμανία	6.951	25.894	41.001	18,8	26,3	33,6
Σερβία	1.015	5.595	10.094	--	--	32,0

Σημείωση : Τα μεγέθη του πίνακα αναφέρονται στις ακαθάριστες εισροές ΑΞΕ, δηλ. δεν περιλαμβάνουν τις εκροές ΑΞΕ από τη χώρα

Πηγή : World Investment Report 2007, UNCTAD

9.5. Η Ελληνική επιχειρηματική παρουσία στην Αλβανία

Η ελληνική επιχειρηματική παρουσία και δραστηριότητα στην Αλβανία ξεκίνησε από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1990 και αναπτύσσεται με ιδιαίτερα έντονους ρυθμούς, γεγονός που αντανακλάται και στη δεύτερη θέση που καταλαμβάνει η Ελλάδα, μετά την Ιταλία, στην κατάταξη των σημαντικότερων εμπορικών εταιρών της χώρας.

Σύμφωνα με στοιχεία που παρουσίασε ο σύμβουλος Ο.Ε.Υ. της Ελληνικής Πρεσβείας στα Τίρανα, Χρ. Φαρμάκης, σε εκδήλωση του Υπουργείου Εξωτερικών που οργανώθηκε στα πλαίσια της 73^{ης} Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, 2008 :

- ➔ Μια στις δύο επενδύσεις, που έχουν υλοποιηθεί στην Αλβανία, είναι ελληνικών συμφερόντων.
- ➔ Το επενδεδυμένο ελληνικό κεφάλαιο στην Αλβανία εκτιμάται σε 1 δις δολάρια, σε σύνολο επενδύσεων 2,6 δις δολάρια, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην πρώτη θέση μεταξύ των σημαντικότερων επενδυτικών εταιρών της γειτονικής χώρας. (Η τελευταία εκτίμηση πάντως δεν επιβεβαιώνεται από άλλα επίσημα στοιχεία).
- ➔ Το ανωτέρω επενδεδυμένο κεφάλαιο αντιστοιχεί σε σύνολο 270 εταιριών ελληνικών συμφερόντων και αντιπροσωπεύει το 38% των συνολικών ΑΞΕ στην Αλβανία, διαχρονικά.
- ➔ Οι πλέον σημαντικοί τομείς ενδιαφέροντος για την ελληνική επιχειρηματική κοινότητα είναι : Ο χρηματοπιστωτικός, οι τηλεπικοινωνίες, τα πετρελαιοειδή, οι κατασκευές, η ενέργεια, τα τρόφιμα – ποτά, οι υπηρεσίες, η ένδυση – υπόδυση κλπ (www.stockwash.com/CY, και www.imerisia.gr, 11.09.2008).

Στη συνέχεια αναφέρονται οι σημαντικότερες από τις Ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Αλβανία, για τις οποίες υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία ή απλές αναφορές και δημοσιεύσεις ή εγγραφές. Η αναφορά γίνεται κατά κλάδο δραστηριότητας (Ναυτεμπορική – Haemus, Σεπτ. 2007, Μίντζα Β, 2005, Ιστοσελίδες επιχειρήσεων, Οικονομικός τύπος).

Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός

- Το 2005 ξεκίνησε η λειτουργία της νέας βιομηχανικής μονάδας του Ομίλου Λούλη στα Τίρανα, η οποία είναι αποτέλεσμα επένδυσης, συνολικού ύψους 10 εκατ. ευρώ σε οικόπεδο έκτασης 35 χιλ.τ.μ. Η μονάδα περιλαμβάνει : κυλινδρόμυλο άλεσης μαλακού σίτου δυναμικότητας 320 τόνων ανά 24ωρο, σιλό δημητριακών χωρητικότητας 10.000 τόνων με ρυθμό παραλαβής σίτου 150 τόνων ανά ώρα, σιλό ετοιμών προϊόντων 600 τόνων με αναμείκτη και επίπεδες αποθήκες 1.200 τ.μ.

Η νέα μονάδα έχει πιστοποιηθεί σε όλες τις φάσεις παραγωγής κατά τα διεθνή πρότυπα ποιότητας EN ISO 9001:2000 και HACCP. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Όμιλος Λούλη δραστηριοποιείται στην Αλβανία από το 1993

και μέχρι πρόσφατα κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών της χώρας σε αλεύρι, κατέχοντας μερίδιο αγοράς το 20% περίπου.

- Το 2005 εγκρίθηκε από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών η υπαγωγή στις διατάξεις του Ν.2601/1988, στο πλαίσιο του Ελληνικού Σχεδίου Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων ΕΣΟΑΒ, η επένδυση της εταιρίας FRESH ΕΠΕ, η οποία αναφέρεται στην κατασκευή κτιρίου και στην προμήθεια εξοπλισμού για τη δημιουργία μονάδας εμφιάλωσης νερού και παραγωγής χυμών σε συσκευασία tetrapack στη Φραστάνη Αλβανίας συνολικού κόστους 4,709 εκατ. ευρώ.
- Στις αρχές του 2008 εισήλθε στην αλβανική αγορά η εταιρία «Γρηγόρης Μικρογεύματα & coffeeright», επεκτείνοντας τη δράση της, πέραν της Ρουμανίας και της Κύπρου όπου ήδη δραστηριοποιείται.
- ALBADRINK Sh.P.K. (1993) : Εταιρία ποτών στα Τίρανα, συμφερόντων της «I. Μπουτάρης & Υιός Holding A.E.».
- ATLAS S.A. (1997) : Θυγατρική του ομίλου «Λούλης», στα Τίρανα, με αντικείμενο δραστηριότητας την διανομή αλεύρου και την παραγωγή αρτοποιημάτων.
- ΚΑΠΝΙΚΗ Α. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ Α.Ε. : Κυριαρχεί στον κλάδο επεξεργασίας καπνού, μέσω των θυγατρικών «Mikakorca Sh.P.K.» (51%) και «Mikaberat Sh.P.K.» (55%).
- GLEUDIS KAVEX S.A. (1993) : Επεξεργασία καπνού στο Ελμπασάν.
- Στον κλάδο τροφίμων – ποτών λειτουργούν επίσης πολλές επιχειρήσεις μικρότερου μεγέθους, με αντικείμενο την εμπορία και τα δίκτυα διανομής.

Υλικά συσκευασίας – Βιομηχανικά υλικά

- Το 2005 η Morpack Albania Sh.A., θυγατρική κατά 60% της Μόρνος Α.Ε. (στην οποία η Elbisco ΑΕ Συμμετοχών του ομίλου Filippou Investments συμμετέχει μέσω της θυγατρικής της Elbisco Εμπορική ΑΕ) σύναψε δάνειο ύψους 4 εκατ. ευρώ με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EBRD), με σκοπό την ολοκλήρωση της ανέγερσης του εργοστασίου της για τη στέγαση της βιομηχανικής της εγκατάστασης στην Αλβανία και την υλοποίηση του επενδυτικού της προγράμματος.
- Στον κλάδο υλικών συσκευασίας στην Αλβανία αναπτύσσεται δυναμικά και ο όμιλος M.I. Μαΐλλη, μέσω της θυγατρικής του εταιρίας M.J.Mailis Albania Ltd.

Μεταλλουργία και προϊόντα από μέταλλο

- Μέσω της θυγατρικής της Alumil Albania Sh.P.K. (Τίρανα), δραστηριοποιείται από το 1998 στον κλάδο παραγωγής, κατεργασίας και εμπορίας προφίλ αλουμινίου της Αλβανίας ο όμιλος Alumil. Το 2003 η εταιρία προχώρησε σε επένδυση ύψους 1,5 εκατ. ευρώ περίπου (συνολικό ύψος 5 εκατ. ευρώ) για την ανέγερση καθετοποιημένης μονάδας παραγωγής προφίλ αλουμινίου (γραμμή παραγωγής, βαφείο και χυτήριο). Η Alumil Albania διαθέτει ιδιόκτητο

οικόπεδο συνολικής επιφάνειας 21.465 τ.μ. σε περιοχή πλησίον της αλβανικής πρωτεύουσας και το συνολικό της ενεργητικό, την 31 Δεκ. 2005, ανήλθε σε 17,3 εκατ. ευρώ.

- Στον κλάδο παραγωγής και εμπορίας προφίλ αλουμινίου δραστηριοποιείται και η θυγατρική της εταιρίας Exalco AE (όμιλος Βιοκαρπέντ), «Exalco Albania S.A».
- Μέσω της θυγατρικής της Geo-Al αναπτύσσεται στην αλβανική αγορά και η εταιρία παραγωγής θερμοκηπίων, πτηνοτροφικών θαλάμων και μεταλλικών κατασκευών Γεωθερμική AE (ΒΙ.ΠΕ. Σίνδου).

Ορυκτά προϊόντα – Πετρελαιοειδή

- Το 1999 ο όμιλος Ελληνικά Πετρέλαια προχώρησε (μέσω της θυγατρικής του κατά 99,96%, Global SA) στη σύσταση της κατά 100% θυγατρικής του εταιρίας Global Petroleum Albania Sh.A. με έδρα τα Τίρανα. Σκοποί της εταιρίας είναι η εισαγωγή, αγορά και εμπορία πετρελαιοειδών χονδρικής και λιανικής στην Αλβανία, η δημιουργία και εκμετάλλευση πρατηρίων υγρών καυσίμων υπό την απόλυτη κυριότητά της ή / και αυτών που έχουν συνάψει συμβόλαιο με την εταιρία, η διεθνής εμπορία πετρελαιοειδών, η εκπροσώπηση επιχειρήσεων αλλοδαπής πετρελαιοειδών και πετροχημικών, η δημιουργία στην Αλβανία ή εκτός Αλβανίας οποιουδήποτε εξοπλισμού αποθήκευσης ή μεταφοράς πετρελαίου και πετροχημικών, καθώς και αυτών που προορίζονται για βιομηχανική χρήση, παράδοση τέτοιων εξοπλισμών για την αποθήκευση, μεταφορά κλπ.
- Στους κλάδους εισαγωγής, αποθήκευσης και διανομής παντός είδους προϊόντων πετρελαίου της Αλβανίας δραστηριοποιείται από το 1999 και η αλβανική θυγατρική (99,93%) της ΔΙΕΚΑΤ ΑΤΕ, «Envroil Sh.A».
- Στα τέλη Ιουλίου 2007 υπεγράφη στα Τίρανα μεταξύ της αλβανικής εταιρίας του ομίλου TITAN, Antea Cement και της κινεζικής εταιρίας CBMI Construction Co (η οποία ειδικεύεται στην κατασκευή εξοπλισμού και στην ανέγερση εργοστασίων παραγωγής τσιμέντου) σύμβαση για την προμήθεια εξοπλισμού και την ανέγερση (turn key contract) ενός νέου εργοστασίου παραγωγής τσιμέντου του ομίλου, στη θέση Boka e Kuqe της περιοχής Kruje. Ο όμιλος έχει εξασφαλίσει δικαιώματα χρήσης γης και εξόρυξης πρώτης ύλης, διάρκειας 99 ετών, με την υπογραφή σχετικής συμφωνίας με τις αρμόδιες αρχές, που ήδη έχει επικυρωθεί από το Αλβανικό Υπουργικό Συμβούλιο. Το νέο εργοστάσιο, το οποίο προβλέπεται να λειτουργεί το Δεκέμβριο του 2009, θα πληροί τις πλέον σύγχρονες περιβαλλοντικές προδιαγραφές. Η παραγωγική του δυναμικότητα θα ανέρχεται σε 1,5 εκατ. τόνους το χρόνο. Το συνολικό κόστος της επένδυσης υπολογίζεται σε 170 εκατ. ευρώ.
- AVIN ALBANIA Sh.A. (2001), θυγατρική της «Avin Oil AE», με αντικείμενο τη διακίνηση και εμπορία προϊόντων της «Motor Oil Hellas – Διυλιστήρια Κορίνθου» και την εισαγωγή πετρελαιοειδών.

- GALAXY GENERAL ENTERPRISES Sh.P.K. (2003), με αντικείμενο δραστηριότητας τη διαχείριση πρατηρίων υγρών καυσίμων με το εμπορικό σήμα «ELDA».
- ΛΑΡΚΟ Γ.Μ. ΑΕ. Έχει εγκατασταθεί ήδη στα Τίρανα και προωθεί την ίδρυση θυγατρικής εταιρίας στην Αλβανία, με στόχο την απόκτηση μεταλλευτικών δικαιωμάτων.

Έπιπλα

- «EAGLE» (1993), με έδρα την Κορυτσά και καταστήματα στα Τίρανα, στο Ελμπασάν, στο Δυρράχιο, στο Φιέρι κλπ και αντικείμενο δραστηριότητας την κατασκευή και εμπορία επίπλων.

Ένδυση

- «FANCO» (1993), με έδρα την Κορυτσά και αντικείμενο δραστηριότητας τη ραφή αθλητικών ενδυμάτων.
- «ALTER MAN» (2002), με έδρα την Κορυτσά και αντικείμενο την κατασκευή πουκάμισων, FACON. Απασχολεί περίπου 100 άτομα.
- «SPANIEL Sh.P.K.» (1992), με έδρα την Κορυτσά και αντικείμενο δραστηριότητας τη ραφή ενδυμάτων, FACON. Απασχολεί περίπου 350 άτομα.

Κατασκευές

- Το 2001 η ΔΙΕΚΑΤ ΑΤΕ προχώρησε στη σύσταση της αλβανικής θυγατρικής της ΔΙΕΚΑΤ Ndetrim & Konstruksion με έδρα τα Τίρανα. Η εταιρία δραστηριοποιείται στον κλάδο μελετών και κατασκευών τεχνικών έργων στην Αλβανία, με έμφαση στα τηλεπικοινωνιακά και ενεργειακά, ενώ έχει αναλάβει την κατασκευή και συντήρηση του δικτύου των σταθμών βάσης κινητής τηλεφωνίας της VODAFONE στη χώρα.
- Το 2006 ο όμιλος INTPAKAT μεταβίβασε τη συμμετοχή ύψους 55% που κατείχε στην αλβανική θυγατρική της INTRALBAN Sh.A. στον όμιλο INTRACOM TELECOM. Το κύριο αντικείμενο δραστηριότητας της INTRALBAN Sh.A. είναι η επίβλεψη, ο σχεδιασμός και η εκτέλεση έργων στους τομείς τηλεπικοινωνιών και κατασκευών.
- Η SNP ALBANIA Sh.P.K., θυγατρική της εταιρίας Στέφανος Ν. Πατάζογλου (με διακριτικό τίτλο SNP Construction), δραστηριοποιείται στην εκτέλεση κατασκευαστικών έργων της Αλβανίας. Έχει αναλάβει και έχει ολοκληρώσει μέχρι σήμερα μεγάλα και πολύπλοκα έργα, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης της στο χώρο.
- Στη χώρα δραστηριοποιείται επίσης η J&P Άβαξ, η οποία κατασκευάζει τον αυτοκινητόδρομο Αργυρόκαστρο – Τεπελένι (προϋπολογισμού ύψους 22,7 εκατ. ευρώ) καθώς και ποδοσφαιρικά γήπεδα (προϋπολογισμού ύψους 800 χιλ. ευρώ).

- M.T. CONSTRUCTION & M.T. F/DIAS Sh.P.K. (1993), με αντικείμενο δραστηριότητας τις κατασκευές και τα τεχνικά έργα.
- GENERAL – AL (1999) : Εκτέλεση μεγάλων έργων.
- GEA Sh.A. (2000) : Κατασκευές
- ETAN OVERSEAS S.A. (1993), θυγατρική της ETAN ATE : Κατασκευές
- Τον Ιούλιο του 2008 άρχισε να δραστηριοποιείται στην Αλβανία και η ΑΕΓΕΚ για την κατασκευή του έργου «Saranda – Konispoli – Sagiada, Road Civil Works Contract», προϋπολογισμού 28,8 εκατ. ευρώ.

Τηλεπικοινωνίες – Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός

- Στην αγορά κινητής τηλεφωνίας της Αλβανίας δραστηριοποιείται από το 1996 η κατά 85% (μέσω της Cosmo – Holding Albania) θυγατρική της Cosmote, Albanian Mobile Communication (AMC), η οποία και αποτέλεσε την πρώτη εταιρία κινητής τηλεφωνίας που δραστηριοποιήθηκε στη χώρα και τη μοναδική μέχρι τον Φεβρουάριο του 2001, οπότε ολοκληρώθηκε ο διαγωνισμός για την παραχώρηση της δεύτερης άδειας κινητής τηλεφωνίας στην Αλβανία.

Η AMC κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς στη χώρα, ξεπερνώντας το 51%, με την πελατειακή της βάση να υπερβαίνει τους 780 χιλιάδες πελάτες. Η διείσδυση στην αλβανική αγορά, όπου κυριαρχεί η προπληρωμένη κινητή τηλεφωνία, έχει αρχίσει να αυξάνεται με σταθερούς ρυθμούς. Το δίκτυο της AMC λειτουργεί σήμερα τόσο στο σύστημα GSM 900 όσο και στο DCS – 1800.

Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας στους 9 πρώτους μήνες του 2006, ανήλθε σε 101,1 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 7,8% σε ετήσια βάση.

- VODAFONE ALBANIA (2000), θυγατρική της Vodafone – Panafon και Vodafone International Holding B.V. Ήταν η δεύτερη άδεια κινητής τηλεφωνίας που δόθηκε στην Αλβανία.
- HELLASCOM (1995), θυγατρική του ΟΤΕ (51%), με εξειδίκευση στα ψηφιακά δίκτυα, στα δίκτυα κορμού, στις λύσεις για τα δίκτυα πρόσβασης, στα συστήματα καρτοτηλεφώνων και στα δίκτυα Υπηρεσιών Προστιθέμενης Αξίας.

Πληροφορική

- Μέσω της θυγατρικής του «Printec Albania Ltd» δραστηριοποιείται στην αγορά των συστημάτων αυτοματισμού συναλλαγών της Αλβανίας ο όμιλος Printec. Η εταιρία προσφέρει προϊόντα, λύσεις και υπηρεσίες στους τομείς ηλεκτρονικών πληρωμών, αυτοματοποίησης τραπεζικών καταστημάτων, εξειδικευμένων λύσεων λογισμικού για τράπεζες, εφαρμογές καρτών, λύσεων παραγωγής ασφαλών εγγράφων και ενοποιημένων λύσεων πληροφορικής.

- Στην αγορά πληροφορικής της Αλβανίας και πιο συγκεκριμένα στον κλάδο παροχής λύσεων τύπου «front – end» και «back – end» και υπηρεσιών σε οργανισμούς με εκτεταμένη πελατειακή βάση, όπως τράπεζες, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας κλπ, δραστηριοποιείται από το 2004 η θυγατρική της «Mellon Technologies» και μέλος του ομίλου εταιριών Mellon, «Mellon Albania», με έδρα τα Τίρανα.
- Επίσης στον κλάδο της κατασκευής, εμπορίας και εκμίσθωσης ηλεκτρονικών υπολογιστών, περιφερειακών μηχανημάτων, ανταλλακτικών και εξαρτημάτων, κατασκευής και διανομής παντός είδους τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού της Αλβανίας, δραστηριοποιείται η θυγατρική (κατά 51%) της εταιρίας «Info – Quest», «Quest Albania Sh.A.».

Τράπεζες

- Στην τραπεζική αγορά της Αλβανίας δραστηριοποιείται από το 1966 ο όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς μέσω της θυγατρικής του Tirana Bank IBC. Η τράπεζα ήταν το πρώτο ιδιωτικό τραπεζικό ίδρυμα της χώρας που είχε χαρακτήρα μιας universal bank και σήμερα κατέχει σημαντική θέση στην τοπική τραπεζική αγορά. Η Tirana Bank εδρεύει στα Τίρανα και την 31.12.2006 διέθετε δίκτυο 36 καταστημάτων και θυρίδων. Κατά τη διάρκεια του 2006 δημιούργησε 3 νέα καταστήματα και ανέπτυξε περαιτέρω το δίκτυο των ATMs. Στα τέλη Δεκεμβρίου 2006 το προσωπικό της Tirana Bank αριθμούσε 384 άτομα, ενώ το μερίδιο των χορηγήσεων της στην αλβανική αγορά την 30.12.2006 ανερχόταν σε 14,0%. Το ενεργητικό της ανήλθε σε 403,8 εκατ. ευρώ και τα κέρδη προ φόρων της περιόδου σε 6,5 εκατ. ευρώ.
- Τον Αύγουστο του 1998 οι αρμόδιες αρχές της Αλβανίας εξέδωσαν προκαταρκτική άδεια για την ίδρυση της International Commercial Black Sea Bank (Albania) SA (με έδρα τα Τίρανα), θυγατρικής του ομίλου της Εμπορικής Τράπεζας. Η οριστική άδεια λειτουργίας εκδόθηκε στις 10 Οκτωβρίου και η τράπεζα μετονομάστηκε σε Intercommercialbank (Albania) S.A. Σήμερα η τράπεζα ονομάζεται Emproriki Bank – Albania S.A.
- Παρουσία στην τραπεζική αγορά της Αλβανίας διαθέτει και η Alpha Bank – Tirana Branch). Στα τέλη του 2006 η τράπεζα διέθετε στη χώρα δικτύο 14 καταστημάτων.
- Υποκαταστήματα στην Αλβανία διαθέτει και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (National Bank of Greece – Tirana Branch).

Ασφάλειες

- Το 2007 η θυγατρική της Ασπίς Πρόνοια ΑΕΓΑ στην Κύπρο MFS Holding υπέγραψε οριστική συμφωνία εξαγοράς ποσοστού 51% της ασφαλιστικής αλβανικής εταιρίας «Interalbanian Sh.A.» έναντι τιμήματος 2,2 εκατ. ευρώ. Η εταιρία δραστηριοποιείται στον τομέα των Γενικών Ασφαλίσεων και κατέχει την έκτη θέση από πλευράς συνολικού μεριδίου αγοράς με 7,2% και την τρίτη θέση στις ασφαλίσεις εκτός αστικής ευθύνης αυτοκινήτων με μερίδιο 11,3%.

Λοιπές υπηρεσίες Χρηματοοικονομικής Διαμεσολάβησης

- Το 2004 ο όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς προχώρησε στην ίδρυση της θυγατρικής εταιρίας χρηματοδοτικής μίσθωσης Tirana Leasing με έδρα τα Τίρανα προκειμένου να βελτιώσει το πλαίσιο παροχής πλήρους φάσματος τραπεζικών υπηρεσιών στην εγχώρια αγορά. Στα τέλη Δεκεμβρίου 2006 το προσωπικό της Tirana Leasing αριθμούσε 7 άτομα. Το συνολικό ενεργητικό της εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2006 ανήλθε σε 9,1 εκατ. ευρώ.

Συμβουλευτικές υπηρεσίες

- Η Ernst & Young δραστηριοποιείται στην Αλβανία από το 1996 και προσφέρει ελεγκτικές, λογιστικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες φορολογικού συμβούλου. Είναι η πρώτη από τις 4 μεγάλες ελεγκτικές εταιρίες που δραστηριοποιείται στην Αλβανία και κατέχει ηγετική θέση στους τομείς πετρελαιοειδών και κατασκευαστικών εταιριών.
- Στον κλάδο παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών νομικού συμβούλου προς επενδυτές και επιχειρηματίες δραστηριοποιείται και η θυγατρική εταιρία IKRP Rokas & Partners Albania Sh.P.K. (Τίρανα) της ελληνικής ΙΚΡΠ Ρόκας και Συνεργάτες.

Υπηρεσίες διαφήμισης και επικοινωνίας

- Η Ashley & Holmes Tirana, μέλος του Ashley Worldgroup SEE, ιδρύθηκε το 2005 και αυτή τη στιγμή είναι η μεγαλύτερη διαφημιστική εταιρία στην Αλβανία. Προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες επικοινωνίας και marketing ενώ σε συνεργασία με την Le Spot Productions προσφέρει υπηρεσίες που αφορούν στην παραγωγή και στη διοργάνωση σκηδελώσεων.

Λοιπές δραστηριότητες

- Το 2007 ξεκίνησε η ανέγερση του νέου νοσοκομείου του «ΥΓΕΙΑ» στα Τίρανα, για τη λειτουργία του οποίου λίγο πριν είχε ανακοινωθεί η δημιουργία εταιρίας. Το νοσοκομείο αυτό στα Τίρανα θα αποτελέσει μία από τις λίγες ιδιωτικές κλινικές της Αλβανίας, ενώ στόχος της διοίκησής του είναι η επέκταση και στον τομέα της πρωτοβάθμιας περίθαλψης με τη δημιουργία διαγνωστικών κέντρων. Το αρχικό μετοχικό της εταιρίας Hygeia Hospital – Tirana Sh.A., ανέρχεται σε 1 εκατ. ευρώ, το οποίο θα αυξηθεί σταδιακά ανάλογα με την εξέλιξη του επενδυτικού προγράμματος. Στην επιχείρηση το «ΥΓΕΙΑ» μετέχει με ποσοστό 80%, ενώ το υπόλοιπο 20% κατέχει ο επιχειρηματίας Shyqyri Duraku. Η κλινική, θα έχει συνολική επιφάνεια 24.000 τ.μ. και θα ανεγερθεί σε οικόπεδο επιφάνειας 17.000 τ.μ., που βρίσκεται σε κεντρική λεωφόρο των Τιράνων. Το συνολικό ύψος της επένδυσης εκτιμάται πάνω από 40 εκατ. ευρώ, ποσό που θα καλυφθεί από ίδια και ξένα κεφάλαια.
- Επέκταση στην Αλβανία με τη δημιουργία διαγνωστικών κέντρων και μιας κλινικής στα Τίρανα επιχειρεί η «Euromedica». Όλες οι δραστηριότητες θα ενταχθούν στη θυγατρική εταιρία που έχει ιδρύσει ο όμιλος στην Αλβανία.

- Στον κλάδο παραγωγής και εμποσίας βιομηχανικού εξοπλισμού (προϊόντα μετάδοσης ισχύος, μεταφοράς προϊόντων, βιομηχανικά φίλτρα κλπ) δραστηριοποιείται και η αλβανική θυγατρική Alexandris Albania Ltd. (Τίρανα) της εταιρίας Γ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΑΕΤΒΕ.
- Στον κλάδο των ταχυμεταφορών (courier) της Αλβανίας δραστηριοποιείται η ACS, μέσω σταθερού τοπικού συνεργάτη (εταιρία Union Express Shpk).
- Η εταιρία ZOTO TRANS, με ηγετική συμμετοχή της UNIT HELLAS από το 2002 δραστηριοποιείται στα Τίρανα και εξυπηρετεί το οδικό μεταφορικό έργο Ελλάδας – Αλβανίας – Ελλάδας με Full και Groupage φορτία. Προσφέρει υπηρεσίες logistics και εκτιμάται ότι εξυπηρετεί το 50% Full και το 80% Groupage φορτία μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας.
- Το 2005 η εταιρία παροχής υπηρεσιών στρατηγικού PR Connective Communications, προχώρησε στην ίδρυση γραφείου στην Αλβανία (Connective Communications Albania).
- Το 2006 ο όμιλος Σφακιανάκη ανέλαβε αποκλειστικός εισαγωγέας των προϊόντων Suzuki για την Αλβανία.
- Το 2006 η εταιρία ICT Hellas (International Computer Technology) του εκπαιδευτικού ομίλου ΔΟΜΗ, που δραστηριοποιείται στον κλάδο της πιστοποίησης ανθρώπινου δυναμικού και πιστοποίησης γνώσεων πληροφορικής, ανακοίνωσε τη λειτουργία έξι εξεταστικών κέντρων στην Αλβανία. Η δραστηριότητα της ICT Hellas στη χώρα πραγματοποιείται μέσω της αλβανικής θυγατρικής της ICT Europe Ltd.
- Δραστηριότητα στη χώρα αναπτύσσει και ο όμιλος SUCCESS (Success International ABEE, Θεσσαλονίκη) μέσω της θυγατρικής του εταιρίας Success Invest Ltd (Τίρανα, βιομηχανική επεξεργασία καφέ, εμπορία τροφίμων σε εγχώριο και τοπικό επίπεδο, έτος ίδρυσης 1994).
- Μέσω της θυγατρικής του Spanos Industries Albania Shpk με έδρα τα Τίρανα αναπτύσσει δραστηριότητα στην αλβανική αγορά η εταιρία ΣΠΑΝΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΒΕΤΕ. Η εταιρία δραστηριοποιείται στην εμπορία, κατασκευή και επισκευή δομικών μηχανημάτων και εξοπλισμών καθώς και στην παροχή εξειδικευμένων τεχνικών υπηρεσιών για τον κατασκευαστικό κλάδο. Πιο συγκεκριμένα, στους κύριους τομείς δραστηριότητάς της περιλαμβάνονται : τομέας φορτηγών, τομέας σκυροδέματος, τομέας ασφάλτου και οδοποιίας, τομέας λατομείων και ανακύκλωσης αδρανών υλικών κατεδαφίσεων και τομέας τεχνικών έργων.
- Στον κλάδο εμπορίας πυροσβεστικού εξοπλισμού και συστημάτων ασφαλείας δραστηριοποιείται στην Αλβανία η ελληνικών συμφερόντων εταιρία (Αβραάμ Ματεντζιάδης) FORMULA ShPK.

9.6. Προβλήματα – Προοπτικές

Οι χώρες των Βαλκανίων από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, είχαν ξεκινήσει σταδιακά τις προσπάθειες για μετάβαση των οικονομιών τους στην ελεύθερη αγορά, με πολλές ευκαιρίες και εμπόδια για την προσέλκυση Α.Ξ.Ε. Τα βασικά κίνητρα και εμπόδια, όπως καταγράφηκαν παλαιότερα σε έρευνα μεταξύ των ελληνικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια (ICAP, 2002), αποτυπώνονται στους πίνακες 35,36 και 37. Η έρευνα έγινε με ερωτηματολόγιο σε τυχαίο δείγμα 253 εταιριών (47%) των 544 συνολικά εταιριών που δραστηριοποιούνταν στα Βαλκάνια. Στα ερωτηματολόγια απάντησαν 82 εταιρίες (32,4% του τυχαίου δείγματος).

Παρόμοια είναι και τα αποτελέσματα έρευνας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για τις ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια, τα οποία απεικονίζονται στα γραφήματα 23 και 24 (Κωστόπουλος Τρ., 2001).

Ως σημαντικότεροι λόγοι για τους οποίους οι επιχειρήσεις αποφάσισαν να δραστηριοποιηθούν στην Αλβανία καταγράφονται η δυνατότητα προώθησης των πωλήσεων τους και σε άλλες βαλκανικές χώρες, το φθηνό εργατικό δυναμικό και η στρατηγική ανάπτυξης στις αγορές της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης.

Ως σημαντικότερα εμπόδια καταγράφονται οι ανεπαρκείς υποδομές, το ασταθές οικονομικό περιβάλλον, η αναξιπιστία των συναλλαγών, η πολιτική αστάθεια και η διαφθορά. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων δήλωσαν ότι επιθυμούν κυρίως την σταθεροποίηση του οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος, τη βελτίωση των υποδομών, τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των συναλλαγών και την αντιμετώπιση της διαφθοράς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝ ΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ

ΛΟΓΟΙ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΣΕΡΒΙΑ	ΦΥΡΟΜ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ
Φθηνό εργατικό δυναμικό	38%	38%	33%	39%	67%	46%
Πωλήσεις σε βαλκανικές χώρες	75%	83%	80%	79%	58%	83%
Αναπτυξιακοί νόμοι / επιδοτήσεις	0%	4%	2%	6%
Φθηνές πρώτες ύλες	13%	8%	11%	17%	20%
Ύπαρξη παλιών εγκαταστάσεων προς αξιοποίηση	13%	4%	11%	19%	9%
Στρατηγική ανάπτυξης στις αγορές της Κεντρ. και Ανατ. Ευρώπης	25%	38%	67%	43%	40%	60%
Φορολογικά κίνητρα	13%	8%	13%	14%	8%	3%
Ύπαρξη υποδομών (οδικό δίκτυο, λιμάνια κλπ)	13%	4%	3%
Άλλοι λόγοι	13%	13%

Πηγή : ICAP

ΠΙΝΑΚΑΣ 36
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ
ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΣΕΡΒΙΑ	FYROM	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ
Αξιοπιστία συναλλαγών	13%	46%	13%	29%	31%	14%
Δημόσια Διοίκηση	13%	21%	33%	18%	33%	51%
Διαφθορά	29%	13%	14%	35%	20%
Εγκληματικότητα	13%	7%	13%	3%
Πολιτική αστάθεια	50%	33%	47%	39%	35%	29%
Τραπεζικό σύστημα	17%	20%	7%	15%	6%
Έλλειψη στελεχών	38%	21%	13%	14%	40%	26%
Ασταθές οικονομικό περιβάλλον	88%	46%	73%	64%	54%	71%
Ανεπαρκείς υποδομές	13%	54%	20%	43%	33%	23%
Άλλοι λόγοι	7%	0%

Πηγή : ICAP

ΠΙΝΑΚΑΣ 37
ΤΑ ΤΡΙΑ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΘΑ
ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΝ ΝΑ ΕΠΙΛΥΘΟΥΝ ΑΜΕΣΑ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΣΕΡΒΙΑ	FYROM	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ
Αξιοπιστία συναλλαγών	25%	25%	13%	21%	27%	14%
Δημόσια Διοίκηση	--	13%	20%	21%	27%	49%
Διαφθορά	--	21%	--	14%	33%	11%
Εγκληματικότητα	--	--	--	--	4%	29%
Πολιτική αστάθεια	50%	25%	53%	46%	27%	--
Τραπεζικό σύστημα	--	4%	13%	4%	10%	3%
Έλλειψη στελεχών	--	13%	7%	11%	21%	17%
Ασταθές οικονομικό περιβάλλον	75%	46%	67%	57%	48%	66%
Ανεπαρκείς υποδομές	25%	42%	7%	29%	25%	20%
Άλλοι λόγοι	--	--	--	--	--	--

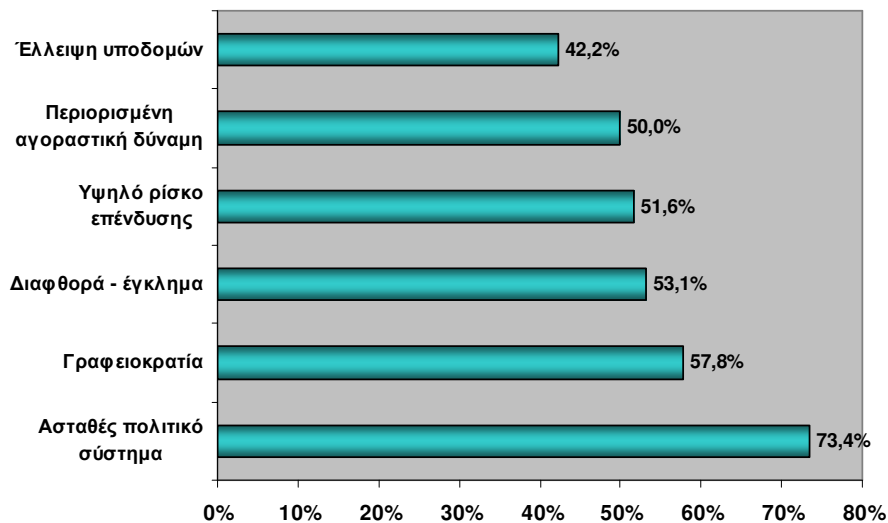
Πηγή : ICAP

ΓΡΑΦΗΜΑ 23
ΒΑΣΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ Α.Ξ.Ε. ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Πηγή : Κωστόπουλος Τρ., 2001

ΓΡΑΦΗΜΑ 24
ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ Α.Ξ.Ε. ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Πηγή : Κωστόπουλος Τρ., 2001

Με βάση και την ανάλυση που προηγήθηκε, τα σημαντικότερα προβλήματα που καταγράφονται στην Αλβανία, τα οποία σχετίζονται με τις Α.Ξ.Ε., μπορούν να ταξινομηθούν στις ακόλουθες βασικές κατηγορίες :

- ⇒ Η πολιτική και οικονομική αστάθεια της δεκαετίας του 1990 έφερε σε δυσμενέστερη σχέση την Αλβανία, σε σύγκριση με τις άλλες βαλκανικές χώρες, ως προς τη δυνατότητα προσέλκυσης ΑΞΕ.
- ⇒ Η είσοδος της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ε.Ε., δημιούργησε νέες συνθήκες στο χώρο των Βαλκανίων, καθώς σε αυτές τις χώρες είναι πλέον ελεύθερη η διακίνηση κεφαλαίων και εργατικού δυναμικού.
- ⇒ Το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Αλβανία, παρότι βελτιώθηκε σημαντικά πρέπει να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο. Η Αλβανική κυβέρνηση έχει εντοπίσει την εν λόγω αδυναμία και γι' αυτό, μετά από πρόσκλησή της, εκπρόσωποι της Παγκόσμιας Τράπεζας και της International Finance από το «Doing Business Reform Project» πραγματοποίησαν επίσκεψη στα Τίρανα προκειμένου να εξετάσουν με τις αρχές, τις μεταρρυθμίσεις που είναι αναγκαίες για τη βελτίωση του εγχώριου επενδυτικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Οι εκπρόσωποι της Παγκόσμιας Τράπεζας θα αξιολογήσουν την πρόοδο των μεταρρυθμίσεων στους 10 τομείς που περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση του προγράμματος : καταγραφή επιχειρήσεων, άδειες οικοδόμησης, καταγραφή ιδιοκτησίας, εργατική νομοθεσία, πληρωμή φόρων, πρόσβαση σε πιστώσεις, προστασία των επενδυτών, εμπόριο, αποτελεσματικότητα δικαστηρίων και διαδικασίες πτώχευσης.

Στην έκθεση Doing Business 2008, η Αλβανία καταλαμβάνει την 136^η θέση μεταξύ 178 χωρών του κόσμου με τις ευνοϊκότερες συνθήκες για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στους επιμέρους τομείς αξιολόγησης η χώρα καταλαμβάνει από την 48^η (πρόσβαση σε πιστώσεις) έως την 165^η και 178^η θέση στον τομέα της προστασίας των επενδυτών και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών πτώχευσης αντίστοιχα (Ναυτεμπορική, 22.04.2008).

- ⇒ Τα προβλήματα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος καταγράφηκαν και σε έκθεση ταξινόμησης κινδύνου χώρας του ΟΟΣΑ, για 144 χώρες μη μέλη (25.06.2004), στην οποία η Αλβανία σε μια κλίμακα ταξινόμησης από 1 έως 7 ταξινομείται στο 6, λίγο πιο μπροστά από υπανάπτυκτες τριτοκοσμικές χώρες (Ευστράτογλου Κλ., 2004).
- ⇒ Τα κίνητρα που προσφέρει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την προσέλκυση ΑΞΕ δεν κρίνονται ικανοποιητικά, αφού στην ουσία περιορίζονται στη δυνατότητα επαναπατριsmού κερδών (μετά τη φορολόγησή τους), στη ρήτρα ίσης μεταχείρισης μεταξύ αλβανικών και ξένων επιχειρήσεων και στην αποφυγή διπλής φορολόγησης, εφόσον προβλέπεται από διμερείς συμφωνίες.
- ⇒ Ανεπαρκείς κρίνονται και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί προσέλκυσης ΑΞΕ, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από μια γραφειοκρατική αντίληψη κρατικού χαρακτήρα. Οι μηχανισμοί αυτοί είναι ο Αλβανικός Οργανισμός Προσέλκυσης Ξένων Επενδύσεων (Albanian Investment Promotion Agency), ο Αλβανικός

Οργανισμός Ασφαλίσεων (Albanian Guarantee Agency) και η Συμβουλευτική Επιχειρηματική Επιτροπή (Business Advisory Council).

Οι προοπτικές αύξησης των ΑΞΕ στην Αλβανία είναι σε άμεση συνάρτηση με τη δυνατότητα της κυβέρνησης να δώσει λύσεις στα προαναφερθέντα προβλήματα. Κι αυτό γιατί οι ευνοϊκοί παράγοντες για τους οποίους οι ξένες επιχειρήσεις αποφάσισαν να δραστηριοποιηθούν στην Αλβανία εξακολουθούν να υφίστανται.

Άλλοι παράγοντες που μπορούν να έχουν θετική επίδραση στην αύξηση των ΑΞΕ είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για την επιτάχυνση των διαδικασιών ένταξης της Αλβανίας στην Ε.Ε. και η δυνατότητα της χώρας να προσελκύσει διεθνή επενδυτικά Funds, όπως αυτό που ανακοινώθηκε πρόσφατα με την επωνυμία «Emerging Balkan Residential Fund» και τη χρηματοδοτική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ), με συνολικό ύψος στόχο 150 εκατ. ευρώ και στόχο την υλοποίηση επενδύσεων οικιστικού χαρακτήρα στην Ν.Α. Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, ΠΓΔΜ, Μολδαβία, Μαυροβούνιο, Ρουμανία, Σερβία και Ουκρανία (Ναυτεμπορική, 9-4-2008).

Θετικοί παράγοντες θα είναι επίσης η συνέχιση εισροής μεταναστευτικών εμβασμάτων και η πιστωτική επέκταση του χρηματοπιστωτικού συστήματος που ενισχύουν την εγχώρια ζήτηση.

Στη Νότια περιοχή της Αλβανίας οι προοπτικές περαιτέρω αύξησης του ρυθμού προσέλευσης ΑΞΕ εμφανίζονται ιδιαίτερα ευνοϊκές στους τομείς εξόρυξης και επεξεργασίας μη μεταλλικών ορυκτών (μάρμαρα, πέτρα), διαχείρισης υδάτων και επεξεργασίας λυμάτων, παραγωγής και επεξεργασίας προϊόντων του πρωτογενή τομέα (θερμοκήπια, επεξεργασία γάλακτος και κρέατος, πτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες κλπ), στον τουριστικό τομέα, στις μεταφορές, στις υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγείας και στον τομέα των κατασκευών.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 10

10. ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

10.1. Γενικά

Η διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων στις υπό ανάπτυξη χώρες, αποτελεί βασικό μοχλό για τη μετάβασή τους στην οικονομία της αγοράς, για την ενίσχυση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και για τον εκσυγχρονισμό και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ιδιωτικοποιούμενων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όσων θεωρούνται ως στρατηγικού χαρακτήρα.

Η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων στην Αλβανία ξεκίνησε το 1991 και γνώρισε πολλές παλινδρομήσεις λόγω των γεγονότων της ίδιας χρονιάς καθώς και εκείνων του 1997, οπότε το μεγαλύτερο τμήμα του βιομηχανικού δυναμικού της χώρας απαξιώθηκε πλήρως. Παράλληλα, επιχειρηματικές συμπράξεις που δημιουργήθηκαν κατά την αρχική περίοδο (κυρίως στον αγροτικό τομέα) είχαν φτωχά αποτελέσματα και ορισμένες από αυτές χρεοκόπησαν. Στα τέλη της δεκαετίας του '90 θεσπίστηκε νέα νομοθεσία για την στήριξη του προγράμματος. Η σχετική διαδικασία πλέον εντάσσεται στην Στρατηγική Ιδιωτικοποιήσεων όπως αυτή εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο το 1998. Το υπό εξέλιξη πρόγραμμα αποσκοπεί στην εξασφάλιση μακροπρόθεσμης οικονομικής ανάπτυξης και αποτελεσματικότητας και στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, κυρίως σε στρατηγικούς τομείς.

Η ιδιωτικοποίηση των μικρών κρατικών επιχειρήσεων (περίπου 2.500) πραγματοποιήθηκε, σχετικά σύντομα. Η διαδικασία έχει ολοκληρωθεί ως προς το σκέλος των μεταφορών, του λιανικού εμπορίου, των κατοικιών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (αποστακτήρια, ζυθοποιεία, γαλακτοκομεία και φαρμακευτικά εργοστάσια) με μικρό όμως ενδιαφέρον από ξένους. Από το 1998 δόθηκε έμφαση στην ιδιωτικοποίηση των στρατηγικών επιχειρήσεων η οποία υλοποιείται κατά περίπτωση, με συνέπεια η πρόοδος που συντελείται για κάθε μια να διαφέρει.

Οι ιδιωτικοποιήσεις απέφεραν σημαντικά έσοδα στην Αλβανία και σημαντικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις. Οι στρατηγικοί τομείς στους οποίους προχώρησαν ικανοποιητικά είναι αυτοί του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας – πετρελαίου, της παραγωγής τσιμέντου κλπ.

10.2. Νομοθετικό πλαίσιο

Ο βασικός νόμος για τις ιδιωτικοποιήσεις ψηφίστηκε το 1991 (Ν.7512/8.10.91 : περί προστασίας ατομικής ιδιοκτησίας και ιδιωτικοποιήσεων) και καθιέρωνε τις βασικές αρχές για τη μεταβίβαση κρατικής περιουσίας και την ισότιμη μεταχείριση των Αλβανών και των ξένων επενδυτών. Στη συνέχεια το νομοθετικό πλαίσιο συμπληρώθηκε με τα ακόλουθα νομοθετήματα :

- ➔ Νόμος 7698/15.04.1993 «Περί αποκατάστασης και αποζημίωσης ιδιοκτησιών πρώην γαιοκτητών»
- ➔ Νόμος 8306/14.03.1998 «Περί στρατηγικής ιδιωτικοποίησης στρατηγικών τομέων»
- ➔ Διατάγματα 192/14.03.1998 και 230/04.04.1998

Σύμφωνα με το Νόμο 8306/1998, όλες οι κρατικές ή ημικρατικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε στρατηγικούς κλάδους, είναι υποψήφιες για ιδιωτικοποίηση.

Με βάση τη στρατηγική αυτή, οι επιχειρήσεις που προορίζονται προς ιδιωτικοποίηση ήταν μικρομεσαίες βιομηχανικές επιχειρήσεις, μεγάλες επιχειρήσεις στον μεταλλευτικό κλάδο και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, η επιχείρηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και οι κρατικές εμπορικές τράπεζες.

10.3. Μέθοδοι ιδιωτικοποίησης

Αρχικά, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνταν κατά την ιδιωτικοποίηση ήταν η άμεση πώληση και οι δημοπρασίες. Βάση της νέας στρατηγικής ιδιωτικοποίησης είναι ότι όλοι οι στρατηγικοί τομείς της οικονομίας μπορούν να ιδιωτικοποιηθούν. Αυτό σημαίνει ότι οι κρατικές επιχειρήσεις των τομέων αυτών θα μετασχηματιστούν σε εμπορικές επιχειρήσεις. Κατά την εφαρμογή της ιδιωτικοποίησης, μεταβιβάζονται τριών (3) ειδών δικαιώματα στον ιδιωτικό τομέα :

- ⇒ Δικαίωμα ιδιοκτησίας, με πώληση του συνόλου ή της πλειοψηφίας των μετοχών, σύμφωνα με τον προκαθορισμένο τύπο ιδιωτικοποίησης.
- ⇒ Δικαίωμα εκμετάλλευσης, στις περιπτώσεις που το κράτος επιθυμεί να διατηρήσει το δικαίωμα ιδιοκτησίας για εθνικούς ή στρατηγικούς λόγους, αλλά παράλληλα επιδιώκει και την καλύτερη αξιοποίηση της κρατικής περιουσίας.
- ⇒ Δικαίωμα ανάπτυξης. Το κράτος μεταβιβάζει το δικαίωμα ανάπτυξης, ορίζοντας ταυτόχρονα τη χρονική περίοδο και τους όρους εκμετάλλευσης των φυσικών πηγών (πετρέλαιο, αέριο, ορυκτά κλπ).

10.4. Στάδια ιδιωτικοποίησης

Η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων περιλαμβάνει τα ακόλουθα τρία (3) στάδια :

1^ο Στάδιο :

- Βελτιώσεις και τροποποιήσεις του νομικού πλαισίου
- Απογραφή όλων των κρατικών μονάδων και εκτίμηση των περιουσιακών τους στοιχείων
- Μετατροπή των κρατικών επιχειρήσεων σε ιδιωτικές / εμπορικές επιχειρήσεις
- Θεσμοθέτηση Διοικητικής Αρχής στους τομείς τηλεπικοινωνιών, ηλεκτρικής ενέργειας και ύδρευσης

2^ο Στάδιο :

- Δημοσιοποίηση των οικονομικών μονάδων που πρόκειται να ιδιωτικοποιηθούν
- Ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων
- Προεπιλογή στρατηγικών επενδυτών

3^ο Στάδιο :

Περίοδος λήψης σχετικής απόφασης. Η σχετική διαδικασία περιλαμβάνει την εμπλοκή του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου των Υπουργών, του Υπουργείου Δημόσιας Οικονομίας και Ιδιωτικοποιήσεων καθώς και του Εθνικού Οργανισμού Ιδιωτικοποιήσεων

10.5. Αρμόδιοι φορείς ιδιωτικοποιήσεων

Οι αποφάσεις για τις ιδιωτικοποιήσεις λαμβάνονται από :

- ➔ Το **Κοινοβούλιο**, για τις στρατηγικές αποφάσεις, δηλαδή τη στρατηγική ιδιωτικοποίησης, καθώς και το νομικό πλαίσιο που συνοδεύει τη διαδικασία.
- ➔ Το **Υπουργικό Συμβούλιο**, το οποίο εγκρίνει όλες τις αποφάσεις που προκύπτουν από τους εγκεκριμένους νόμους και λαμβάνει την τελική απόφαση για το αποτέλεσμα της ιδιωτικοποίησης επιχειρήσεων σε τομείς στρατηγικού ενδιαφέροντος.
- ➔ Το **Υπουργείο Δημόσιας Οικονομίας και Ιδιωτικοποίησης**, το οποίο είναι υπεύθυνο για την οικονομική πολιτική της ιδιωτικοποίησης. Αποφασίζει για το αν θα συμπεριληφθούν αντικείμενα επιχειρήσεων σε προγράμματα

ιδιωτικοποίησης και σε κάθε περίπτωση υποβάλλει προτάσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο.

Η υλοποίηση των αποφάσεων των πιο πάνω φορέων γίνεται από τον Εθνικό Οργανισμό Ιδιωτικοποιήσεων (National Agency of Privatization), ο οποίος διενεργεί τους σχετικούς διαγωνισμούς και παρέχει τις σχετικές πληροφορίες.

10.6. Πορεία των ιδιωτικοποιήσεων

Κατά τη διάρκεια των ετών 1999 – 2003, η Αλβανία πέτυχε υψηλούς ρυθμούς ιδιωτικοποιήσεων σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, με προσέλευση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, στους τομείς των τηκεπικοινωνιών και των τραπεζικών εργασιών.

Η τσιμεντοβιομηχανία ήταν μια από τις πέντε (5) μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις που τέθηκαν προς πώληση τον Απρίλιο του 2000 και η δεύτερη μεγαλύτερη μονάδα τσιμέντου προς ιδιωτικοποίηση. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν τη ζυθοποιία Birra Malto, την οινοποιία Kantina, το εργοστάσιο γαλακτοκομικών Ajka και το εργοστάσιο φαρμακευτικών Profarma, πουλήθηκαν σε τοπικές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του 2000.

Σε διαδικασία ιδιωτικοποίησης βρίσκονται τρεις (3) σημαντικές κρατικές επιχειρήσεις στους τομείς ενέργειας, πετρελαίου και ασφαλειών :

- Η «ARMO», με το μοναδικό διυλιστήριο πετρελαίου της χώρας, έχει ήδη ιδιωτικοποιηθεί με αξία 125 εκατ. ευρώ, ανέλαβε δε την υποχρέωση να πραγματοποιήσει, τα επόμενα πέντε (5) χρόνια, παραγωγικές επενδύσεις ύψους 240 εκατ. δολαρίων.
- Η «KESH», εταιρία διανομής της δημόσιας επιχείρησης ηλεκτρισμού, η οποία έχει επικριθεί σφοδρά κατά τις πρόσφατες διαδοχικές ενεργειακές κρίσεις. Για τη διευκόλυνση της ιδιωτικοποίησης, η «KESH» διαχωρίστηκε σε τρεις μικρότερες επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στη διανομή, στην παραγωγή και στη μετάδοση ενέργειας. Για την ιδιωτικοποίηση του τομέα ενέργειας έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον και η ΔΕΗ.
- Η κρατική ασφαλιστική εταιρία «INSIG», η οποία τα τελευταία χρόνια χάνει σημαντικό μερίδιο στην ασφαλιστική αγορά λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού. Το 2003 είχε πωληθεί το 40% των μετοχών της «INSIG» στα διεθνή χρηματοοικονομικά ιδρύματα IFC και EBRD. Η νέα προσπάθεια αφορά την πλήρη ιδιωτικοποίηση της εταιρίας.

Οριστική θεωρείται και η απόφαση της Αλβανικής Κυβέρνησης για την ιδιωτικοποίηση του Χρηματιστηρίου Αξιών Τιράνων (Tirana Stock Exchange), στην οποία συγκατατίθενται και σοβαροί διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Επιφυλάξεις υπάρχουν ως προς την επιλογή του κατάλληλου χρόνου για την ιδιωτικοποίηση, οι οποίες συναρτώνται αποκλειστικά με την παρούσα δομή της αλβανικής οικονομίας που στηρίζεται, κατά κύριο λόγο σε μικρομεσαίες

επιχειρήσεις. Από την άλλη πλευρά, οι λίγες μεγάλες επιχειρήσεις επιθυμούν την ιδιωτικοποίηση του Χρηματιστηρίου και την είσοδό τους σε αυτό για να μπορέσουν να αντλήσουν ένα μέρος από τα κεφάλαια που χρειάζονται για την περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Η Ε.Ε., σε πρόσφατη έκθεση προόδου (www.economia.gr, Δεκέμβριος 2007), αναφέρει ότι οι ιδιωτικοποιήσεις στην Αλβανία απέκτησαν νέα δυναμική και ότι έχει σημειωθεί πρόοδος στην πορεία εδραίωσης της οικονομίας της αγοράς.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 11

11. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

11.1. Γενικά

Η ίδρυση εταιριών στην Αλβανία με συμμετοχή ξένου κεφαλαίου ή με ξένο κεφάλαιο εξ' ολοκλήρου, διέπεται από τους ακόλουθους νόμους :

- ⇒ Ν. 7764/1993 «Περί ξένων επενδύσεων»
- ⇒ Ν. 7638/1992 «Περί εμπορικών εταιριών»
- ⇒ Ν. 7632/1992 «Περί διατάξεων ρυθμιστικών του πρώτου μέρους του Εμπορικού Μητρώου»
- ⇒ Ν. 7667/1993 «Περί εμπορικών καταχωρήσεων και διαδικασιών που οφείλουν να τηρούν οι εμπορικές εταιρίες»
- ⇒ Ν. 9723/2007 (για το Εθνικό Κέντρο Εγγραφών)
- ⇒ Ν. 9901/2008 (για τους εμπόρους και τις εμπορικές εταιρίες)

Δεν υπάρχουν περιορισμοί για την ίδρυση εταιρίας από αλλοδαπούς. Αυτοί μπορούν να ιδρύουν αμιγείς ξένες εταιρίες ή μικτές με Αλβανούς εταίρους. Δεν υπάρχει όριο για το ποσοστό της ξένης συμμετοχής σε μια εταιρία. Επίσης, οι ξένες εταιρίες μπορούν να προβούν σε εμπορική καταχώρηση των υποκαταστημάτων τους στην Αλβανία.

Σύμφωνα με το Ν.7638/1992, τα έγγραφα που απαιτούνται για την ίδρυση εταιρίας είναι :

- Το καταστατικό, το οποίο καθορίζει τη μορφή, τη διάρκεια, την επωνυμία, τους στόχους της εταιρίας και το ποσό του αρχικού κεφαλαίου
- Η πράξη ίδρυσης
- Πιστοποιητικό τράπεζας, σχετικό με την κατάθεση του αρχικού κεφαλαίου
- Αίτηση για καταχώρηση στο μητρώο εταιριών που τηρείται στα Δικαστήρια της χώρας

Τα έγγραφα αυτά πρέπει να έχουν θεωρηθεί από συμβολαιογράφο.

Το δικαστήριο αποφασίζει σε διάστημα ενός μηνός και στη συνέχεια η εταιρία εγγράφεται στο εμπορικό μητρώο. Από την ημερομηνία αυτή η εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα. Η εμπορική δραστηριότητα της εταιρίας ξεκινάει μόνο μετά την εγγραφή της στην αρμόδια φορολογική αρχή. Έτσι όλα τα νομικά πρόσωπα, μετά την εγγραφή τους στα μητρώα εταιριών που τηρούνται στα δικαστήρια, πρέπει να παρουσιάσουν γραπτή αίτηση για εγγραφή τους στις φορολογικές αρχές. Εφόσον οι τελευταίες εγκρίνουν την αίτηση, πραγματοποιούν την εγγραφή και παρέχουν, σε διάστημα 10 ημερών, την άδεια λειτουργίας. Η άδεια αυτή πρέπει να ανανεώνεται ετησίως.

11.2. Μορφές εταιριών

Στην Αλβανία αναγνωρίζονται τέσσερις (4) μορφές εταιριών :

Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.)

Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.)

Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)

Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.)

Στις ομόρρυθμες εταιρίες, όπως και στο ελληνικό δίκαιο, όλοι οι εταίροι έχουν απεριόριστη και συλλογική ευθύνη για τις υποχρεώσεις της εταιρίας. Επίσης, όλοι οι εταίροι διοικούν την επιχείρηση, εκτός αν από το καταστατικό ορίζεται συγκεκριμένο ή συγκεκριμένα πρόσωπα, ως διαχειριστές.

Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.)

Στις ετερόρρυθμες εταιρίες, οι ετερόρρυθμοι εταίροι είναι υπεύθυνοι για τις υποχρεώσεις της εταιρίας μόνο στο ποσό της συνεισφοράς τους στο αρχικό κεφάλαιο. Η συνεισφορά αυτή δεν μπορεί να γίνει σε υπηρεσίες. Οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται απεριόριστα, συλλογικά και εις ολόκληρο για τις υποχρεώσεις της εταιρίας.

Και οι δύο αυτές μορφές εταιριών δεν έχουν ευρεία εφαρμογή. Οι πιο διαδεδομένες μορφές εταιριών είναι οι Ε.Π.Ε. και οι Α.Ε. Αν ο Αλβανός εταίρος είναι κρατική επιχείρηση προβλέπεται αποκλειστικά η ίδρυση Ε.Π.Ε. ή Α.Ε.

Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Η Ε.Π.Ε. ιδρύεται από έναν ή περισσότερους εταίρους, οι οποίοι ευθύνονται μόνο στο ποσό της συνεισφοράς τους στο αρχικό κεφάλαιο.

Το ελάχιστο ιδρυτικό κεφάλαιο είναι 100.000 λεκ. Το Υπουργικό Συμβούλιο της χώρας είναι υπεύθυνο για τον επανακαθορισμό του ελάχιστου κεφαλαίου, ανάλογα με τον πληθωρισμό.

Το κεφάλαιο χωρίζεται σε ίσες μετοχές, των οποίων η ονομαστική αξία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 1.000 λεκ.

Οι μετοχές του ιδρυτικού κεφαλαίου μπορεί να μεταβιβαστούν σε τρίτους, ενώ είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμες και μεταξύ των εταίρων.

Όλοι οι εταίροι πρέπει να συμμετέχουν στην πράξη ίδρυσης, είτε προσωπικά είτε μέσω άλλων εξουσιοδοτημένων προσώπων.

Η εταιρία διοικείται από ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα (διαχειριστής ή διαχειριστές). Το όργανο που λαμβάνει τις αποφάσεις είναι η Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Οι αποφάσεις λαμβάνονται από έναν ή περισσότερους εταίρους, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ των μετοχών του ιδρυτικού κεφαλαίου (συνήθης πλειοψηφία).

Αλλαγές στο καταστατικό αποφασίζονται από τους μετόχους οι οποίοι αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον τα 3/4 των μετοχών του ιδρυτικού κεφαλαίου.

Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)

Πρόκειται για εταιρία το κεφάλαιο της οποίας διανέμεται σε μετοχές. Οι μέτοχοι είναι υπεύθυνοι μόνο στο επίπεδο της συνεισφοράς τους στο ιδρυτικό κεφάλαιο. Η εταιρία αυτή μπορεί να έχει έναν ή περισσότερους μετόχους.

Το ελάχιστο ιδρυτικό κεφάλαιο για Α.Ε. που ιδρύονται χωρίς κρατική συμμετοχή είναι 2 εκατ. λεκ, ενώ για τις εταιρίες που ιδρύονται με κρατική συμμετοχή (Δημόσια εγγραφή) είναι 10 εκατ. λεκ. Το 25% τουλάχιστον του ιδρυτικού κεφαλαίου πρέπει να καταβληθεί κατά τη σύσταση της εταιρίας.

Η συνεισφορά στο κεφάλαιο μιας εταιρίας μπορεί να συνίσταται σε μετρητά, είδος ή δικαίωμα χρήσης. Η συνεισφορά υπηρεσίας δεν επιτρέπεται.

Η ανώνυμη εταιρία διοικείται από το διοικητικό συμβούλιο το οποίο συγκροτείται από 3 – 21 μέλη, το οποίο εκτελεί τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, η οποία απειλή το κυρίαρχο όργανο.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 12

12. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

12.1. Νομοθετικό πλαίσιο

- Νόμος 8438/28.12.1993 «Για την φορολογία εισοδήματος (ατομικού και εταιριών)
- Νόμος 7805/16.03.1994 «Για το φόρο περιουσίας»
- Νόμος 8437/28.12.1998 «Για την έμμεση φορολογία στη Δημοκρατία της Αλβανίας»
- Νόμος 7928/27.04.1995 «Για το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας»
- Νόμος 8313/26.03.1998 «Για τη φορολογία Μικρών Επιχειρήσεων»
- Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Ν.36/17.01.1998 για τον προσδιορισμό του κατώτατου ορίου δήλωσης Φ.Π.Α.

Στα πλαίσια της μετάβασης, η Αλβανία αναμόρφωσε το φορολογικό της σύστημα με τη βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών. Η φορολογία επιβάλλεται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο (δήμων). Το εθνικό φορολογικό καθεστώς περιλαμβάνει δύο κατηγορίες φορολογίας, την άμεση και την έμμεση.

Άμεση φορολογία

- Φόρος ατομικού εισοδήματος
- Φόρος κερδών
- Φόρος ακίνητης περιουσίας

Έμμεση φορολογία

- Φόρος κατανάλωσης
- Φ.Π.Α.
- Τελωνειακοί δασμοί

Ο νόμος εισοδήματος που αναμόρφωσε την φορολογία των ξένων επιχειρήσεων τον Ιανουάριο του 1999, ανακάλεσε τα φορολογικά κίνητρα για τους ξένους επενδυτές (τέσσερα έτη φοροαπαλλαγής και περαιτέρω μείωση μέχρι 60% για την επανεπένδυση των κερδών), αλλά οι απαλλαγές εξακολουθούν να ισχύουν για τις επιχειρήσεις που είχαν υπαχθεί σε αυτό το καθεστώς. Από 01.01.2001 θεσπίστηκαν κάποιες φορολογικές ελαφρύνσεις, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ.).

Ως φορολογικό κίνητρο για τους ξένους επενδυτές, αποτελεί η φορολόγηση των διανεμομένων κερδών των επιχειρήσεων με 5% έναντι της αντίστοιχης των Αλβανών με 10%.

Η φορολογική περίοδος είναι ετήσια (1^η Ιανουαρίου έως 31^η Δεκεμβρίου).

Με βάση το Νόμο 8438/28.12.1998, ως μόνιμοι κάτοικοι της Αλβανίας και συνεπώς υποκείμενα φορολόγησης θεωρούνται :

- ⇒ Τα φυσικά πρόσωπα που διαμένουν στη χώρα για διαστήματα μεγαλύτερο από 183 ημέρες κατά τη διάρκεια της φορολογητέας περιόδου
- ⇒ Τα νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν μόνιμη έδρα τους στο έδαφος της Αλβανίας
- ⇒ Τα φυσικά πρόσωπα τα οποία είναι εγγεγραμμένα στο εμπορικό μητρώο, σύμφωνα με την εμπορική νομοθεσία.

12.2. Πηγές εισοδήματος

Τα εισοδήματα από πηγές στην Αλβανία, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα :

- ➔ Εισόδημα από εργασιακές σχέσεις που πραγματοποιούνται στο έδαφος της Αλβανίας
- ➔ Εισόδημα από προσωπική δραστηριότητα που διεξάγεται στο έδαφος της Αλβανίας
- ➔ Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα που διεξάγεται από μη μόνιμο κάτοικο της Αλβανίας, μέσω άλλου προσώπου, το οποίο έχει μόνιμη έδρα στην Αλβανία
- ➔ Εισόδημα από την πώληση ακίνητης περιουσίας που αποδίδεται σε πρόσωπο με μόνιμη έδρα στην Αλβανία
- ➔ Εισόδημα από ακίνητη περιουσία και εισόδημα από άλλα δικαιώματα που απορρέουν από την ακίνητη περιουσία, υπό την προϋπόθεση ότι η περιουσία αυτή βρίσκεται στο έδαφος της Αλβανίας.
- ➔ Εισόδημα από μερίσματα που διανέμονται από νομικό πρόσωπο με μόνιμη έδρα στην Αλβανία
- ➔ Εισόδημα από κέρδη εταιρίας με μόνιμη έδρα στην Αλβανία
- ➔ Εισόδημα από τόκους που καταβάλλονται από την Κυβέρνηση σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, ή από μόνιμο κάτοικο της Αλβανίας, ή από μη μόνιμο κάτοικο της Αλβανίας, ή από μη μόνιμο κάτοικο μέσω ενός προσώπου που έχει μόνιμη έδρα στο έδαφος της Αλβανίας
- ➔ Εισόδημα από πνευματικά δικαιώματα, copyright και χρηματοδοτική μίσθωση
- ➔ Άλλο εισόδημα που πραγματοποιείται από μη μόνιμο κάτοικο, μέσω ενός προσώπου που έχει μόνιμη έδρα στην Αλβανία

12.3. Συνοπτική εικόνα του φορολογικού συστήματος

Στις αρχές του 2005, η συνοπτική εικόνα του φορολογικού συστήματος της Αλβανίας ήταν η ακόλουθη :

Φόρος	Περιγραφή	Απαλλαγές και εξαιρέσεις	Κλίμακα
Φόρος εισοδήματος	Φόρος επί εισοδημάτων αλβανών υπηκόων και εισοδημάτων αλλοδαπών, κτηθέντων στην Αλβανία	Αφορολόγητα τα πρώτα 14.000 λεκ μηνιαίου μισθού Απαλλάσσονται τα επιδόματα ανεργίας, συντάξεις και εισοδήματα αυτοαπασχολούμενων αγροτών	14.001 – 40.000 = 5% 40.001 – 90.000 = 10% 90.001 – 200.000 = 15% 200.001 – 500.000 = 25% > 500.000 = 30% Φόρος 10% επί τόκων, μετοχών κλπ
Φόρος μικρών επιχειρήσεων	Επιβάλλεται σε επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών < 8 εκατ. λεκ	Απαλλάσσονται οι γεωργικές δραστηριότητες	3% επί του συνολικού κύκλου εργασιών. Δεν περιλαμβάνουν ΦΠΑ
Φόρος επί κερδών επιχειρήσεων	Φόρος επί κερδών αλβανικών επιχειρήσεων και κερδών αλλοδαπών επιχειρήσεων κτηθέντων στην Αλβανία		23%
Φόρος ακίνητης περιουσίας	Δημοτικός φόρος επί κτισμάτων	Περιοσσία ξένων αποστολών	Φόρος ανά μ2, ανάλογα με την περιοχή και τη χρήση
Φόρος μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας			
Φόρος νέων κατασκευών	Δημοτικός φόρος επί νέων κατασκευών		
Φ.Π.Α.		Απαλλαγή για ορισμένες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, παροχή υπηρεσιών, υγείας, εκπαίδευσης, ΜΚΟ, διπλωματικές αποστολές, προσωρινές εισαγωγές, αγαθά σε καθεστώς διαμετακόμισης, εξαγωγές κλπ.	20%
Ειδικοί φόροι	Φόροι σε καπνό και τσιγάρα, καύσιμα, αλκοολούχα ποτά, μεταλλικό νερό, καφέ, έλαια, καλλυντικά, αρώματα	Απαλλάσσονται : υγροποιημένο αέριο για οικιακή κατανάλωση, αιθυλική αλκοόλη για παρασκευή ποτών για εξαγωγή	Αρώματα : 60%, Ντίζελ :65%, Κηροζίνη : 20 λ/λ, Αμόλυβδη : 33λ/λ, Σούπερ : 38 λ/λ, Τσιγάρα : 25 λ/π Μη αλκοολούχα : 2λ/λ, Μεταλλικό νερό : 1λ/λ, Καφές ψημένος : 80λ/κ, Καφές άψητος : 40λ/κ, Μπίρα : 30λ/λ, Κρασί : 20λ/λ, Λοιπά αλκοολούχα : 130 λ/λ
Εισαγωγικοί δασμοί		Απαλλάσσονται : αγαθά που απαλλάσσονται ρητά βάσει διακρατικών συμφωνιών, ανθρωπιστική βοήθεια, ορισμένες εισαγωγές που χρησιμεύουν στην άντληση πετρελαίου	Το ύψος κυμαίνεται από 0% - 15%, ανάλογα με τη δασμολογική κλάση
Διάφοροι εθνικοί και δημοτικοί φόροι και τέλη	Τέλη αδειών διαφόρων ειδών		
Ετήσιο τέλος κυκλοφορίας αυτοκινήτων			10.000 λ για οχήματα μέχρι και 4 θέσεις 30.000 λ για οχήματα > 4 θέσεις Ειδικό τέλος για ντιζελοκίνητα

Σημείωση : Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας, η Αλβανία έχει υπογράψει με περισσότερες από 35 χώρες.

Οι σημαντικότεροι τοπικοί φόροι είναι :

- ⇒ Φόροι ακινήτων (κτίρια, φάρμες, γη)
- ⇒ Φόροι στις μικρές επιχειρήσεις
- ⇒ Φόρος διαμονής σε ξενοδοχεία
- ⇒ Φόροι στα νέα κτίρια για έργα υποδομής
- ⇒ Φόρος κατοχής ακινήτων
- ⇒ Τέλη εγγραφής οχημάτων
- ⇒ Τέλη κατάληψης κοινόχρηστων χώρων
- ⇒ Φόροι επιβίβασης (λιμενικοί κλπ)
- ⇒ Προσωρινοί τοπικοί φόροι

12.4. Οι πρόσφατες αλλαγές στο φορολογικό σύστημα

Η Αλβανική κυβέρνηση, με σκοπό να προωθήσει την ανάπτυξη και βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, προχώρησε σε αναδόμηση του φορολογικού συστήματος της χώρας.

Τον Ιούλιο του 2007 η Αλβανική Βουλή ενέκρινε τον ενιαίο φόρο στο ατομικό και εταιρικό εισόδημα. Μερίσματα λαμβανόμενα από τα φυσικά πρόσωπα παραμένουν φορολογητέα με 10%. Ο φόρος ύψους 10% στο εταιρικό εισόδημα αντικαθιστά το τρέχον ποσοστό του 20% στα κέρδη. Ξεκινώντας από την 1η Ιανουαρίου του 2008, η Αλβανία έχει εφαρμόσει πλήρως το σύστημα φορολόγησης με τον ενιαίο φόρο ύψους 10%, το οποίο σύμφωνα με το Πρωθυπουργό Sali Berisha, είναι ένα από τα χαμηλότερα της Ευρώπης.

Η καθιέρωση ενιαίου φορολογικού συντελεστή αντικατέστησε το προηγούμενο φορολογικό σύστημα, το οποίο διατηρούσε πέντε (5) προοδευτικές κλίμακες, με ένα μόνο κλιμάκιο να φορολογείται με ποσοστό 10%. Εξαιρέση σε αυτό τον κανόνα αποτελούν μόνο οι χαμηλοί εισοδηματίες έως 30.000 λεκ, οι οποίοι για τα πρώτα 10.000 λεκ εξαιρούνται από την φορολογία, ενώ για το υπόλοιπο ποσό ή για τη διαφορά, φορολογούνται στο ενιαίο ποσοστό ύψους 10%.

Η Αλβανική Κυβέρνηση έχει δηλώσει ότι η θέσπιση ενός ενιαίου φόρου ύψους 10% που σκοπεύει στη δημιουργία ενός φιλικότερου κλίματος επενδύσεων, καθιστά την οικονομία ανταγωνιστικότερη, προσελκύει τις ξένες επενδύσεις, ενθαρρύνει τη νομιμοποίηση της παραοικονομίας και απλοποιεί την είσπραξη φόρων. Ως συνέπεια της εφαρμογής του ενιαίου φόρου, προβλέπεται ένα εισπρακτικό φορολογικό αποτέλεσμα της τάξεως των 150 εκατ. ευρώ.

Μερικοί οικονομικοί αναλυτές αναφέρουν ότι από το σύστημα ενιαίου φόρου θα ωφεληθούν κυρίως οι επιχειρήσεις και οι οικονομικά ισχυροί, θα υπάρξει μικρή ωφέλεια στην πλειοψηφία του αλβανικού λαού, χωρίς να υπάρχουν οικονομικές ωφέλειες για τις οικονομικά ασθενέστερες τάξεις.

Σύμφωνα με τις οικονομικές αυτές αναλύσεις, προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι εργαζόμενοι χαμηλού εισοδήματος θα πληρώσουν περισσότερους φόρους ενώ ένας ελάχιστος αριθμός εργαζομένων υψηλού εισοδήματος θα τύχει φορολογικών απαλλαγών.

Άλλοι οικονομικοί αναλυτές ισχυρίζονται ότι το σύστημα ενιαίου φόρου είναι ένα απλό, διαφανές σύστημα το οποίο έχει στόχο την ενίσχυση της οικονομίας, προσελκύει τους επενδυτές και αυξάνει τα εισοδήματα, αποθαρρύνοντας τη φοροδιαφυγή.

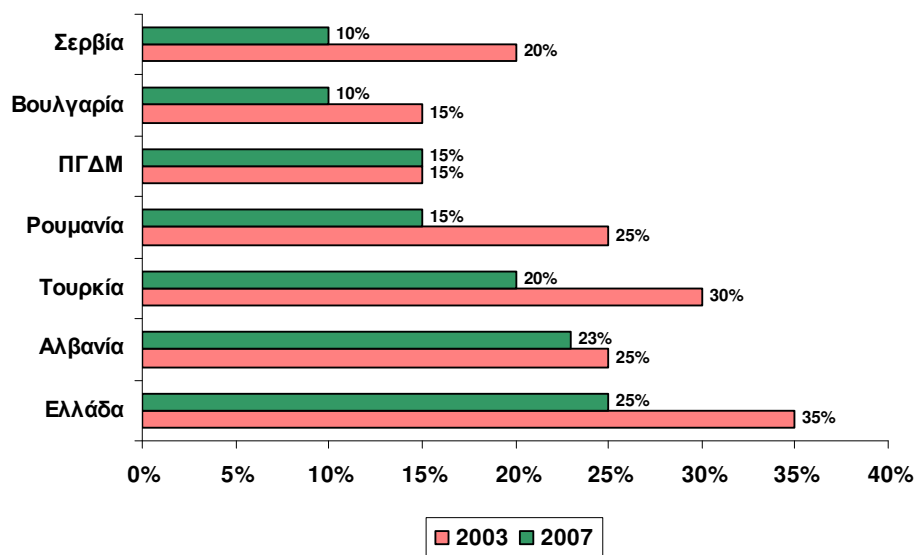
Είναι αλήθεια ότι ο ενιαίος φόρος συνοδεύεται από πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα αλλά λίγοι μπορούν να αρνηθούν ότι είναι ένα από τα αποδοτικά εργαλεία για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η οποία είναι διαδεδομένη σε πολλές πρώην κομμουνιστικές χώρες μεταξύ των οποίων ανήκει και η Αλβανία. Ξεκινώντας από την Εσθονία το 1994 ένας αυξανόμενος αριθμός κρατών έχουν υιοθετήσει το σύστημα ενιαίας φορολόγησης. Υπάρχουν περίπου είκοσι (20) χώρες οι οποίες έχουν κάποια μορφή του συστήματος ενιαίας φορολόγησης. Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι οι χώρες με το συγκεκριμένο φορολογικό σύστημα προσπαθούν να μειώσουν ακόμη περισσότερο τα ποσοστά φορολογίας τους (E.E.B.E.).

12.5. Φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών των Βαλκανίων

Η κίνηση της Αλβανικής Κυβέρνησης να καθιερώσει χαμηλό ενιαίο φορολογικό συντελεστή πρέπει να αξιολογηθεί με βάση όσα ισχύουν και στις άλλες χώρες των Βαλκανίων στον τομέα της φορολογίας των επιχειρήσεων.

Το άνοιγμα των οικονομιών και οι συνθήκες παγκοσμιοποίησης, οδήγησαν τις χώρες της Βαλκανικής σε σκληρό ανταγωνισμό για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και την εξασφάλιση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης. Στην προσπάθειά τους αυτή, η δημιουργία ευνοϊκού φορολογικού περιβάλλοντος και η παροχή κινήτρων που ελαφρύνουν τα φορολογικά βάρη των επιχειρήσεων, χρησιμοποιήθηκαν από τις κυβερνήσεις ως αιχμή του δόρατος.

Χρησιμοποιώντας τη δυνατότητα καθορισμού παραμέτρων, όπως το ύψος των φορολογικών συντελεστών, ο τρόπος υπολογισμού της φορολογητέας ύλης, τα ισχύοντα φορολογικά κίνητρα και ελαφρύνσεις για ανάληψη επενδύσεων, δημιούργησαν συνθήκες τόνωσης της οικονομίας και προσέλκυσης επενδύσεων. Το 2003 η Αλβανία είχε το δεύτερο μεγαλύτερο συντελεστή φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, μεταξύ των Βαλκανικών χωρών, όπως φαίνεται στο γράφημα που ακολουθεί (Ξενόπουλος Ι., 2007). Το ίδιο συνέβαινε και το 2007, παρά τη μικρή μείωση, εξαιτίας του γεγονότος ότι οι άλλες χώρες μείωσαν σημαντικά τους αντίστοιχους φορολογικούς συντελεστές.

Η δυσμενής θέση της Αλβανίας αποτυπώνεται και στη χαμηλή θέση που καταλαμβάνει στη γενική κατάταξη 178 χωρών του κόσμου με κριτήριο την ευχέρεια πληρωμής φόρων από τις επιχειρήσεις, η οποία έγινε μετά από σχετική έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας με στοιχεία του φορολογικού έτους 2006. Σε δυσμενή θέση βρίσκονταν επίσης και άλλες χώρες των Βαλκανίων, όπως προκύπτει από τα ακόλουθα στοιχεία (Παγκόσμια Τράπεζα, Pricewaterhouse Coopers) :

ΧΩΡΑ	ΘΕΣΗ
Κροατία	43
Ελλάδα	86
Βουλγαρία	88
ΠΓΔΜ	99
Μολδαβία	111
Αλβανία	118
Σερβία	121
Μαυροβούνιο	129
Ρουμανία	134
Βοσνία - Ερζεγοβίνη	142

Εξίσου σημαντικές ήταν και οι συνολικές φορολογικές επιβαρύνσεις των επιχειρήσεων (Φόρος κερδών + Ασφαλιστικές εισφορές + Λοιποί φόροι), όπως

φαίνεται από τα στοιχεία που παρατίθενται στη συνέχεια (Παγκόσμια Τράπεζα, Pricewaterhouse Coopers).

Χώρα	Φόρος κερδών	Ασφαλιστικές εισφορές	Λοιποί φόροι	Σύνολο
Αλβανία	17,7	24,5	4,6	46,8
Βοσνία - Ερζεγοβίνη	21,5	17,2	5,4	44,1
Βουλγαρία	6,6	26,6	3,5	36,7
Ελλάδα	15,1	31,7	1,9	48,6
Κροατία	11,4	19,4	1,7	32,5
Μαυροβούνιο	9,3	20,0	2,3	31,6
Μολδαβία	10,5	31,6	1,9	44,0
ΠΓΔΜ	13,1	33,2	3,5	49,8
Ρουμανία	10,4	34,4	2,1	46,9
Σερβία	11,7	20,2	3,9	35,58

Αυτός ο έντονος ενδοαλβανικός φορολογικός ανταγωνισμός, ανάγκασε και την Αλβανία να προχωρήσει στην προαναφερθείσα αλλαγή στο φορολογικό της σύστημα, με την καθιέρωση ενιαίου φορολογικού συντελεστή, παρά τα μειονεκτήματα που έχει η έλλειψη προοδευτικότητας.

12.6. Το πρόγραμμα TTFSE στην Ν.Α. Ευρώπη

Το πρόγραμμα Διευκόλυνσης Εμπορίου και Μεταφορών στη Ν.Α. Ευρώπη (TTFSE), συνολικού προϋπολογισμού 120 εκατ. δολαρίων, υλοποιείται κατά το μεγαλύτερο τμήμα του από την Παγκόσμια Τράπεζα, ενώ το δίκτυο secirgo έχει αναλάβει το τμήμα του προγράμματος που αφορά τη διευκόλυνση του εμπορίου και την εκπαίδευση του προσωπικού. Η εφαρμογή του προγράμματος γίνεται στις χώρες : Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, ΠΓΔΜ και Ρουμανία.

Με βάση τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν πρόσφατα και αφορούν την περίοδο 2001 – 2006, τα τελωνειακά έσοδα στις προαναφερόμενες χώρες αυξήθηκαν κατά 81%, ενώ καταγράφηκε και κατακόρυφη μείωση του απαιτούμενου χρόνου για τις συνοριακές διελεύσεις, κατά 65% (Ναυτεμπορική, 24.12.2007).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 13

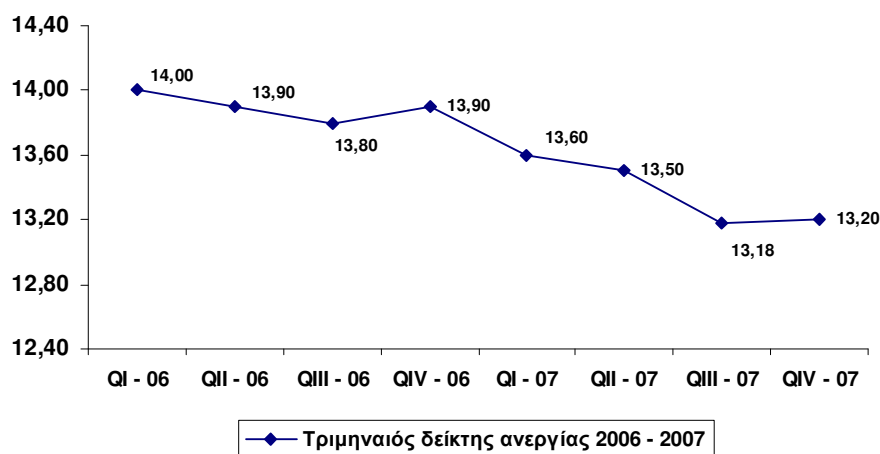
13. Η ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

13.1. Πρόσφατες εξελίξεις

Στο τέταρτο τρίμηνο του 2007, το εργατικό δυναμικό της Αλβανίας ανήλθε σε 1.081 χιλ. άτομα, αυξημένο κατά 3 χιλιάδες άτομα (0,3%) σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο. Η μεταβολή αυτή προήλθε από την αύξηση της απασχόλησης στο μη αγροτικό ιδιωτικό τομέα, η οποία εξουδετέρωσε την αύξηση του αριθμού των εγγεγραμμένων ανέργων κατά 660 άτομα. Οι τομείς που συνέβαλαν στην αύξηση της απασχόλησης ήταν η μεταποιητική βιομηχανία, οι κατασκευές, οι χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και ο τομέας υγείας. Ο αριθμός των απασχολούμενων στο δημόσιο τομέα και στον αγροτικό ιδιωτικό τομέα παρέμεινε αμετάβλητος.

Το επίπεδο της μέσης αμοιβής για κάθε οικογένεια με κοινωνική κάλυψη (επίδομα ανεργίας) μειώθηκε ελαφρά σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο, από 4.217 λεκ σε 4.040 λεκ. Ο ελάχιστος μισθός, με βάση απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου του 2006, παρέμεινε αμετάβλητος στα 1.400 λεκ. Αμετάβλητα παρέμειναν επίσης, το βασικό επίπεδο του επιδόματος ανεργίας, στα 5.240 λεκ και ο μέσος μηνιαίος μισθός στο δημόσιο τομέα, στα 35.650 λεκ.

Το ποσοστό ανεργίας κατά την τελευταία διετία υποχώρησε ελαφρά, από 14% το πρώτο τρίμηνο του 2006, σε 13,20% το τέταρτο τρίμηνο 2007. Η διαχρονική εξέλιξη των στοιχείων της αγοράς εργασίας και του επιπέδου ανεργίας παρουσιάζονται αναλυτικά, στο επόμενο κεφάλαιο της μελέτης, στην παράγραφο 14.6. «Απασχόληση – Ανεργία – Αμοιβές»

Πηγή : INSTAT

13.2. Σύμβαση εργασίας

Η σύμβαση εργασίας μπορεί να είναι προφορική ή γραπτή. Δεν μπορεί να τροποποιηθεί παρά μόνο με κοινή συναίνεση των δύο μερών. Η γραπτή σύμβαση εργασίας πρέπει να περιλαμβάνει μεταξύ άλλων :

- ⇒ Τα ονόματα των δύο μερών
- ⇒ Τον τόπο εργασίας
- ⇒ Την περιγραφή της εργασίας
- ⇒ Την ημερομηνία έναρξης της εργασίας
- ⇒ Σε περίπτωση που αναφέρεται σε προσωρινή σχέση εργασίας, τη διάρκειά της
- ⇒ Τη διάρκεια των αδειών μετ' αποδοχών
- ⇒ Το ύψος της αμοιβής καθώς και την ημερομηνία καταβολής του μισθού
- ⇒ Την κανονική εβδομαδιαία διάρκεια της εργασίας
- ⇒ Την ημερομηνία λήξης της σύμβασης
- ⇒ Αναφορά στην συλλογική σύμβαση εργασίας, η οποία εφαρμόζεται κατά περίπτωση

Στην περίπτωση προφορικής σύμβασης, ο εργοδότης υποχρεούται, σε διάστημα 30 ημερών, να παραδώσει στον εργαζόμενο για υπογραφή ένα γραπτό έγγραφο υπογεγραμμένο από τον ίδιο. Το έγγραφο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει όσα αναφέρθηκαν παραπάνω.

13.3. Ωράριο εργασίας

Η ημερήσια διάρκεια εργασίας είναι 8 ώρες. Το ωράριο μπορεί να υπερβαίνει ή να είναι κατώτερο από τις 8 ώρες ημερησίως, αλλά σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 40 ώρες εβδομαδιαίως.

Η ημερήσια διάρκεια εργασίας είναι 6 ώρες το μέγιστο, για εργαζόμενους κάτω των 18 ετών. Το νυχτερινό ωράριο μαζί με το ημερήσιο που το ακολουθεί δεν πρέπει να υπερβαίνει συνολικά τις 8 ώρες και απαραίτητα θα πρέπει να συνοδεύονται από ρεπό.

13.4. Απελευθέρωση μισθών

Η Κυβέρνηση δεν παρεμβαίνει στον καθορισμό των μισθών του ιδιωτικού τομέα. Δεν ισχύουν ανώτατα όρια μισθών για κρατικές ή ιδιωτικές επιχειρήσεις. Η διαπραγμάτευση των μισθών στον ιδιωτικό τομέα γίνεται ελεύθερα, χωρίς κυβερνητική παρέμβαση. Δεν υφίστανται πλέον μισθολογικά όρια για κρατικές ή ιδιωτικές επιχειρήσεις.

13.5. Κοινωνική ασφάλιση

Οι Νόμοι 7703/1993, 7870/1994, 9136/2003, 9329/2004 και 9457/2005 εισάγουν και ρυθμίζουν την υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών των εργοδοτών υπέρ όσων απασχολούνται στις επιχειρήσεις τους. Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών δεν υπολογίζεται επί των δικών τους αποδοχών, αλλά επί των αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων, με κατώτατο και ανώτατο όριο που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Η καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλισης υγείας συνίσταται στην μηνιαία καταβολή από τον εργοδότη για τα ασφαλιστικά ταμεία, ποσοστού επί των μηνιαίων καθαρών αποδοχών του εργαζομένου, το οποίο επίσης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Από το ποσοστό αυτό, το 11,2% παρακρατείται από τον μηνιαίο μισθό του εργαζομένου, ενώ το υπόλοιπο 21,7% καταβάλλεται από τον εργοδότη.

Από 1-1-2009, προβλέπεται μείωση στα ασφάλιστρα κατά 25%, έτσι ώστε η συνολική ποσοστιαία επιβάρυνση από 32,9% που είναι σήμερα, να διαμορφωθεί στα 27,9%.

Σημειώνεται, ότι ο κατώτερος μισθός για τον οποίο καταβάλλονται τα προβλεπόμενα ασφάλιστρα ανέρχεται σε 14.000 λεκ και ο αντίστοιχος ανώτερος σε 70.000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

14. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

14.1. Γενικά

Για την αξιολόγηση των οικονομικών εξελίξεων στην Αλβανία και των χαρακτηριστικών της αναπτυξιακής της πορείας, πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι εξελίξεις στη διεθνή και ευρωπαϊκή οικονομία, καθώς και στην οικονομία της Ν.Α. Ευρώπης και της περιοχής των Βαλκανίων.

Η δρομολογημένη σύνδεση και μετάβαση της Αλβανίας στις ανοιχτές οικονομίες, καθιστά αναγκαία τη σχετική ανάλυση που ακολουθεί, πριν εξεταστούν και αξιολογηθούν τα δεδομένα της αλβανικής οικονομίας και τα χαρακτηριστικά της ανάπτυξής της.

Στα οικονομικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά εξετάζονται, η πορεία και η σύνθεση του ΑΕΠ της Αλβανίας ανά τομέα δραστηριότητας, οι εξελίξεις στους κρίσιμους τομείς του πληθωρισμού, της απασχόλησης και της ανεργίας, η πορεία του εξωτερικού εμπορίου και του εξωτερικού χρέους της χώρας, καθώς και θέματα που σχετίζονται με τον ενεργειακό τομέα και το περιβάλλον.

Για τα πιο πάνω θέματα καταγράφονται επίσης και οι προβλέψεις εξειδικευμένων και διεθνών οργανισμών για τις μελλοντικές εξελίξεις.

Στο τέλος του κεφαλαίου διατυπώνονται οι εκτιμήσεις και μια περιληπτική αξιολόγηση των επενδύσεων της Αλβανίας και των διαφανόμενων προοπτικών.

Τα εξίσου σημαντικά ζητήματα ανάλυσης και αξιολόγησης των τομέων παραγωγής, των ξένων επενδύσεων, των μεταρρυθμίσεων κλπ, εξετάζονται σε ξεχωριστά κεφάλαια, λόγω της ιδιαίτερης σπουδαιότητάς τους.

14.2. Η Διεθνής και η Ευρωπαϊκή οικονομία

Η Διεθνής και Ευρωπαϊκή οικονομία κινείται από το 2007 σε περιβάλλον υψηλής αβεβαιότητας και σημαντικών κινδύνων, εξαιτίας της αναταραχής στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές και της μεγάλης ανόδου των διεθνών τιμών πετρελαίου. Ο ρυθμός ανόδου της παγκόσμιας οικονομίας παρέμεινε υψηλός το 2007, παρά τις αβεβαιότητες και τους κινδύνους, αλλά για το 2008 αναμένεται αισθητή επιβράδυνση και ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να είναι χαμηλότερος από ότι προβλέπονταν στις αρχές του χρόνου.

Ταυτόχρονα, η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει πλέον και σημαντικούς πληθωριστικούς κινδύνους, λόγω της σημαντικής αύξησης των διεθνών τιμών πετρελαίου και των άλλων βασικών εμπορευμάτων, ιδίως των τροφίμων, και της αβεβαιότητας για τη μελλοντική τους πορεία, η οποία δημιουργεί «πληθωριστικές προσδοκίες».

Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν σε αποπροσανατολισμό της περιοριστικής κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής, καθώς παρατηρήθηκε έλλειψη ρευστότητας και επανεκτίμηση προς τα πάνω του επενδυτικού κινδύνου.

Οι εξελίξεις μέχρι το 2007 και οι προοπτικές για το 2008, για το παγκόσμιο ΑΕΠ και τον παγκόσμιο πληθωρισμό (Δ.Τ.Κ.), καταγράφονται στον επόμενο πίνακα (Τράπεζα της Ελλάδος, 2008).

Σημειώνεται πάντως ότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.) δεν αναμένει ότι η παγκόσμια οικονομία θα ανακάμψει πριν από το 2009, μολονότι ένα μεγάλο μέρος της χρηματοπιστωτικής κρίσης ενδεχομένως να έχει παρέλθει νωρίτερα, σύμφωνα με τον επικεφαλής του διεθνούς οργανισμού Ντομινίκ Στρός Καν. Οικονομική επιβράδυνση καταγράφει και ο βασικός οικονομικός δείκτης ανάπτυξης του ΟΟΣΑ, ο οποίος υποχώρησε το Μάρτιο 2008, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο του Φεβρουαρίου 2008 (Ναυτεμπορική, 15-5-2008).

ΠΙΝΑΚΑΣ 38
ΕΤΗΣΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ (%) ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΑΕΠ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ
ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ (Δ.Τ.Κ.)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Παγκόσμιο ΑΕΠ					Παγκόσμιος πληθωρισμός (Δ.Τ.Κ.)				
	2004	2005	2006	2007*	2008*	2004	2005	2006	2007*	2008*
<i>Παγκόσμιο σύνολο</i>	<i>4,9</i>	<i>4,4</i>	<i>5,0</i>	<i>4,9</i>	<i>3,7</i>	<i>ΜΔ</i>	<i>ΜΔ</i>	<i>ΜΔ</i>	<i>ΜΔ</i>	<i>ΜΔ</i>
<i>Προηγμένες οικονομίες</i>	<i>3,2</i>	<i>2,6</i>	<i>3,0</i>	<i>2,7</i>	<i>1,3</i>	<i>2,0</i>	<i>2,3</i>	<i>2,4</i>	<i>2,2</i>	<i>2,6</i>
Η.Π.Α.	3,6	3,1	2,9	2,2	0,5	2,7	3,4	3,2	2,9	3,0
Ιαπωνία	2,7	1,9	2,4	2,1	1,4	0,0	-0,3	0,3	0,0	0,6
Ε.Ε.	2,7	2,1	3,3	3,1	1,8	2,3	2,3	2,3	2,4	3,1
Ευρωζώνη	2,0	1,5	2,8	2,6	1,4	2,1	2,2	2,2	2,1	2,8
<i>Αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες</i>	<i>7,5</i>	<i>7,1</i>	<i>7,8</i>	<i>7,9</i>	<i>6,7</i>	<i>5,9</i>	<i>5,7</i>	5,4	6,4	7,4
Αφρική	6,5	5,7	5,9	6,2	6,3	6,3	7,1	6,4	6,3	7,5
Ασία	8,6	9,0	9,6	9,7	8,2	4,1	3,8	4,1	5,3	5,9
Μέση Ανατολή	5,9	5,7	5,8	5,8	6,1	7,0	6,2	7,0	10,4	11,5
Λατινική Αμερική	6,2	4,6	5,5	5,6	4,4	6,6	6,3	5,3	5,4	6,6
Κεντρ. και Ανατ. Ευρώπη	6,6	5,6	8,2	5,8	4,4	6,3	5,1	5,4	5,6	6,4
Κοινοτ. Ανεξάρτ. Κρατών	8,2	6,5	7,4	8,5	7,0	10,4	12,1	9,5	9,7	13,1
Ρωσία	7,2	6,4	7,4	8,1	6,8	10,9	12,7	9,7	9,0	11,4
Νέες Βιομ. Οικον. Ασίας	5,9	4,8	5,6	5,6	4,0	2,4	2,2	1,6	2,2	3,0

* 2007 : Εκτιμήσεις, 2008 : Προβλέψεις
 Πηγή : Δ.Ν.Τ., World Economic Outlook, Απρίλιος 2008

Ο ρυθμός αύξησης του όγκου του παγκόσμιου εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών επιβραδύνθηκε αισθητά σε 6,8% το 2007, έναντι 9,2% του 2006. Το 2008 αναμένεται να υποχωρήσει περαιτέρω στο 5,6%, σύμφωνα με το Δ.Ν.Τ.

Στις αγορές συναλλάγματος συνεχίστηκε το 2007 η υποχώρηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών του δολαρίου και του γιεν έναντι του ευρώ, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί περαιτέρω η ανταγωνιστικότητα των οικονομιών των Η.Π.Α. και της Ιαπωνίας, ως προς τις τιμές.

Οι διεθνείς τιμές των άλλων πρώτων υλών, ιδίως των βασικών μετάλλων και των ειδών διατροφής, αυξήθηκαν σημαντικά κατά 9,2% το 2007, σε ευρώ, λόγω της αυξανόμενης παγκόσμιας ζήτησης, της μείωσης της παραγωγής, λόγω καιρικών συνθηκών και της ανόδου της παγκόσμιας ζήτησης για βιοκαύσιμα, η οποία επέδρασε αυξητικά στις τιμές των αγροτικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες.

Στη ζώνη του ευρώ ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ μειώθηκε ελαφρά το 2007 έναντι του 2006 και διαμορφώθηκε στο 2,6% έναντι 2,8%. Η εγχώρια ζήτηση συνέχισε να υποστηρίζει την οικονομική ανάπτυξη το 2007, ιδίως από την

πλευρά των επενδύσεων, οι οποίες αυξήθηκαν σημαντικά κατά 4,3%, λιγότερο όμως από ότι το 2006 (5%). Ο πληθωρισμός μειώθηκε ελαφρά το 2007, στο 2,1% έναντι 2,2% το 2006, ενώ στην αγορά εργασίας παρατηρήθηκε αύξηση της απασχόλησης κατά 1,7% και σημαντική υποχώρηση του ποσοστού ανεργίας σε 7,4%, που είναι το χαμηλότερο των τελευταίων 25 ετών, από 8,2% το 2006. Οι θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας οφείλονται κυρίως στην άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας, στη βελτίωση των προοπτικών των οικονομιών της Ευρωζώνης, στις διορθωτικές μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας και στην αυξημένη εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων.

Η ανατιμητική πορεία του ευρώ τα τελευταία έτη, η οποία δυσχεραίνει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας στη ζώνη του ευρώ, συνδέεται με τη συγκριτικά καλύτερη οικονομική επίδοσή της σε σχέση με τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους, με τη χρηματοπιστωτική αναταραχή και με τις προσδοκίες των αγορών για την εξέλιξη της διαφοράς μεταξύ επιτοκίων ευρώ και δολαρίου.

Για το 2008 προβλέπεται επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου του ΑΕΠ, ο οποίος αναμένεται να διαμορφωθεί μεταξύ 1,3% και 2,1% και αύξηση του πληθωρισμού σε επίπεδο μεταξύ 2,6% και 3,2%, έναντι 2,1% το 2007. Οι εξελίξεις αυτές αντικατοπτρίζουν τις αβεβαιότητες που δημιουργήθηκαν με την αναταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές και τη συνεχιζόμενη άνοδο των τιμών του πετρελαίου.

14.3. Η οικονομία της Ν.Α. Ευρώπης και της περιοχής των Βαλκανίων

Η οικονομική και νομισματική ανάπτυξη των χωρών της ευρύτερης περιοχής, με εξαίρεση το Κόσοβο, προσεγγίζει βαθμιαία τα επίπεδα των δυτικοευρωπαϊκών χωρών. Αυτό αντικατοπτρίζεται στους ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης των χωρών αυτών, σε σύγκριση με τους αντίστοιχους ρυθμούς της Ευρωζώνης.

Σύμφωνα με στοιχεία της European Bank for Reconstruction and Development, ο πραγματικός ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην εν λόγω περιοχή, από 4,7% που ήταν το 2005, διαμορφώθηκε υψηλότερα το 2006, στο 5,9% περίπου, δηλαδή μερικές ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωζώνη (Bank of Albania, 2007, σελ. 35-37).

Οι άμεσες ξένες εισροές επενδύσεων και η υψηλότερη εγχώρια ζήτηση, ενισχύθηκαν από τη γρήγορη πιστωτική επέκταση και ήταν από τους βασικούς παράγοντες που επηρέασαν θετικά τη σημαντική οικονομική ανάπτυξη. Από την άλλη πλευρά, η αυξημένη εγχώρια – ζήτηση και οι υψηλές τιμές πετρελαίου, δημιουργούν πληθωριστικές πιέσεις σε όλη την περιοχή. Επιπλέον, οι εγχώριες καταθέσεις δεν μπορούν να καλύψουν τις επενδύσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται υψηλά ελλείμματα. Εκτιμάται ότι, περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη είναι εκτεθειμένη σε κινδύνους που σχετίζονται με την παγκόσμια ανισορροπία και τα αυξημένα επιτόκια στις χώρες του ΟΟΣΑ, με αποτέλεσμα την εξασθένιση του ενδιαφέροντος για επενδύσεις στις εν λόγω χώρες. Οι ξένες

άμεσες επενδύσεις αναμένεται να σημειώσουν πτώση, σε κάποιο βαθμό, σε σύγκριση με τα επίπεδα που παρατηρήθηκαν στην περίοδο 2004 – 2005.

ΠΙΝΑΚΑΣ 39
ΚΥΡΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Χώρες	Ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ (%)		Ετήσιος πληθωρισμός (%)	Ποσοστό (%) ανεργίας	Δημοσ/μικό Ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)	Current account (% του ΑΕΠ)
	2005	2006				
Ελλάδα	3,7	4,2	3,2	8,7	-2,6	-11,4
Ιταλία	0,0	1,5	2,1	6,9	-4,0	-1,4
Κόσοβο	-0,2	--	0,7	--	--	--
Κροατία	4,1	4,6	2,0	16,9	-3,0	-6,8
FYROM	3,8	3,8	2,9	37,1	-0,6	-3,1
Σερβία	6,3	5,5	6,6	26,0	0,8	-10,0
Τουρκία	7,4	6,0	9,7	9,1	-3,6	-8,1

Πηγή : Eurostat, IMF, Central Banks

Παρόλα αυτά προβλέπεται ότι οι οικονομίες των χωρών της Ν.Α. Ευρώπης θα συνεχίσουν να έχουν σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης, έστω και σχετικά χαμηλότερους από τη διετία 2005 – 2006. Η αναμενόμενη αυτή ανάπτυξη, αντικατοπτρίζει την πρόοδο στις δομικές μεταρρυθμίσεις και στην ενσωμάτωση των χωρών αυτών στην παγκόσμια οικονομία.

Η ανωτέρω άποψη επιβεβαιώνεται από την εκτίμηση των προοπτικών μέχρι το 2009, για εννιά (9) χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, η οποία έγινε από τα τμήματα μελετών της Alpha Bank και της Citigroup και δημοσιεύτηκε στον οικονομικό τύπο (Ναυτεμπορική κ.α., 2008 και Alpha Bank, 2008). Τα σχετικά στοιχεία καταγράφονται στον πίνακα 40 , από τα οποία προκύπτει συνέχιση της ανάπτυξης αλλά και άσκηση πιέσεων σε ορισμένες χώρες ή στασιμότητα και κάμψη σε άλλες.

Σημειώνεται τέλος ότι, παρά το γεγονός ότι οι χώρες της Ν.Α. Ευρώπης διαφέρουν ουσιαδώς μεταξύ τους, ως προς το βαθμό ανάπτυξης του τραπεζικού τομέα, οι χρηματοπιστωτικοί τομείς εξακολουθούν να παραμένουν σχετικά μικροί σε σύγκριση με τους αντίστοιχους της ζώνης του ευρώ. Η ταχεία αύξηση των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα που παρατηρείται σε πολλές χώρες της περιοχής θα μπορούσε να εγείρει κινδύνους τόσο για τα μακροοικονομικά μεγέθη όσο και για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Οι κίνδυνοι αυτοί σχετίζονται με φαινόμενα υπερθέρμανσης της οικονομίας, επιδείνωσης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, πληθωριστικών πιέσεων, δυσκολιών διαχείρισης κινδύνων, κ.α. Παρά τους κινδύνους αυτούς, η πιστωτική επέκταση έχει κατά κανόνα διαπιστωθεί ότι συνδέεται θετικά με την

οικονομική ανάπτυξη και σε κάθε περίπτωση η εξέλιξη των χρηματοπιστωτικών συστημάτων αναμένεται ότι θα συμβάλει θετικά στη διενέργεια πιο παραγωγικών επενδύσεων και στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής (Ε.Κ.Τ., 2006).

ΠΙΝΑΚΑΣ 40
ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΝΝΕΑ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΝΑ ΕΥΡΩΠΗΣ

Χώρα	Α.Ε.Π.			Πληθωρισμός			Εξωτερικό Χρέος (% ΑΕΠ)			Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)			Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (σε δις δολάρια)		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Βουλγαρία	6	5,7	5,6	8,4	11	6,5	85,7	89,9	93,3	-21,3	-9,2	-16,2	5,4	5,9	5,3
Ρουμανία	6	6	5,5	4,8	8	6,5	43,3	45,9	47,3	-14	-17,5	-13	7	8	9
Σερβία	7	6	6	6,4	10	7	32,5	30	27,9	-13,3	-13,4	-12,3	3	3	3,5
ΠΓΔΜ	5,1	5	4,5	2,3	5	4	34,6	34,1	31,3	-3,5	-4,2	4,1	0,2	0,2	--
Αλβανία	6	6	6,1	3,1	3,5	3	19,9	19,8	19,6	-8,5	-6,5	-6	0,49	0,54	0,59
Ουκρανία	7,6	6,5	6	12,8	20	14	10,3	8,9	10	-4	-5,5	-5	5,5	6	6
Ρωσία*	8,1	6,8	6,6	9	14,8	13,2	7,2	6,2	5,5	6,1	7,1	4,2	6,8	-4,5	0,5
Τουρκία*	4,5	3,6	3,7	8,8	9,3	7,5	41,2	37,1	35,6	-5,8	-6	-5,5	19,8	14,5	13,5
Πολωνία*	6,5	5	4,3	2,5	4,2	3,1	45,4	45	45,1	-3,8	-4,8	-4,8	14,2	18,5	19,5

Πηγές : Τμήμα μελετών Alpha Bank και * Citigroup

14.4. Α.Ε.Π. της Αλβανίας

Κατά την περίοδο 1996 – 2006, η αύξηση του ΑΕΠ της Αλβανίας ήταν σημαντική και κινήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 10% περίπου, σε τρέχουσες τιμές, παρά τη σημαντική μείωση κατά το έτος 1997, λόγω των γεγονότων των «πυραμίδων». Από το 2003 και μετά, η ετήσια άνοδος του ΑΕΠ είναι ελαφρά χαμηλότερη του 6%. Για το 2007 και το 2008 εκτιμάται ότι θα είναι 6% και για το 2009, προβλέπεται να είναι ελαφρά υψηλότερη 6,1% (Alpha Bank, 2008).

Παρόμοια είναι και η εκτίμηση της Τράπεζας της Αλβανίας, η οποία προβλέπει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της αλβανικής οικονομίας κατά το 2008 θα διαμορφωθεί στο 6%. Ο Διοικητής της επισημαίνει ότι οι τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών, του εμπορίου, των ξενοδοχείων και των καταστημάτων μαζικής εστίασης, συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη της οικονομίας και αντιστάθμισαν την επιβράδυνση της ανάπτυξης του κατασκευαστικού τομέα, στον οποίο σημειώθηκε μείωση κατά 19% το 2007, σε σχέση με το 2006, (Bank of Albania, 2008).

Στην ίδια περίοδο, 1996 – 2006, το κατά κεφαλή ΑΕΠ, αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 9,6% (σε λεκ) και 10,7% (σε ευρώ). Σε δολάρια η αύξηση το 2007 εκτιμάται σε 12,2% έναντι του 2006 και για τα έτη 2008 και 2009 προβλέπονται αυξήσεις 8,8% και 6,1% αντίστοιχα, έναντι του προηγούμενου έτους.

Από την ποσοστιαία διάρθρωση του ΑΕΠ κατά οικονομική δραστηριότητα, προκύπτει η σημαντική συμβολή του τομέα του εμπορίου και των υπηρεσιών με 55% περίπου. Η συμβολή του πρωτογενή τομέα μειώνεται διαχρονικά (1996 : 36,6%, 2006 : 19,8%), κυρίως λόγω της αστικοποίησης του πληθυσμού και της μετανάστευσης, που οδηγούν στην εγκατάλειψη της υπαίθρου.

Αντίθετα, η συμβολή του κατασκευαστικού τομέα αυξάνεται διαχρονικά (1996 : 5,1%, 2006 : 14,4%) ως αποτέλεσμα της μεγέθυνσης των αστικών κέντρων, ιδίως των Τιράνων και της συνακόλουθης αύξησης της ζήτησης για κατοικίες, επαγγελματικούς χώρους κλπ. Σημαντικά συνέβαλε στην αύξηση αυτή και η δραστηριότητα κατασκευής μεγάλων δημοσίων έργων, καθώς και οι κτιριακές επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στους κλάδους εμπορίου, ξενοδοχείων, βιομηχανίας κλπ.

Η συμβολή του τομέα της βιομηχανίας, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, είναι χαμηλότερη του 10%, με σημαντική υποχώρηση κατά την περίοδο 1997 έως 2002, όταν το επιχειρηματικό κλίμα είχε επιδεινωθεί, από τα γεγονότα του 1997.

Η αύξηση της συνολικής εγχώριας ζήτησης εξελίσσεται ταχύτερα από την αντίστοιχη της συνολικής προσφοράς, ενώ η κατανάλωση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων συνεχίζει να αποτελεί το πλέον σημαντικό και δυναμικό στοιχείο της συνολικής ζήτησης. Η αυξανόμενη εγχώρια ζήτηση, σε συνδυασμό με την αδυναμία της εγχώριας προσφοράς να την ικανοποιήσει, οδηγεί σε διεύρυνση του εμπορικού ισοζυγίου, με όλους τους κινδύνους που εγκυμονεί αυτή η εξέλιξη (Φλέγας Η., 11.3.2008).

Παράλληλα, η αλβανική οικονομία, κατά το 2007, δέχτηκε ισχυρές πιέσεις που προκλήθηκαν από την υποχώρηση της παραγωγής αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, εξαιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών, από τις εκτεταμένες διακοπές ηλεκτροδότησης και από την παγκόσμια πετρελαϊκή κρίση. Κατά τον Διοικητή της Τράπεζας της Αλβανίας, η διατήρηση των θετικών μακροοικονομικών «παραμέτρων», απαιτεί την προσοχή των αρμόδιων αρχών, ως προς τις εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά (Bank of Albania, 2008).

Στη συνέχεια παρατίθενται οι πίνακες και τα αντίστοιχα γραφήματα, για την τεκμηρίωση των εξελίξεων και των προβλέψεων για το ΑΕΠ της Αλβανίας.

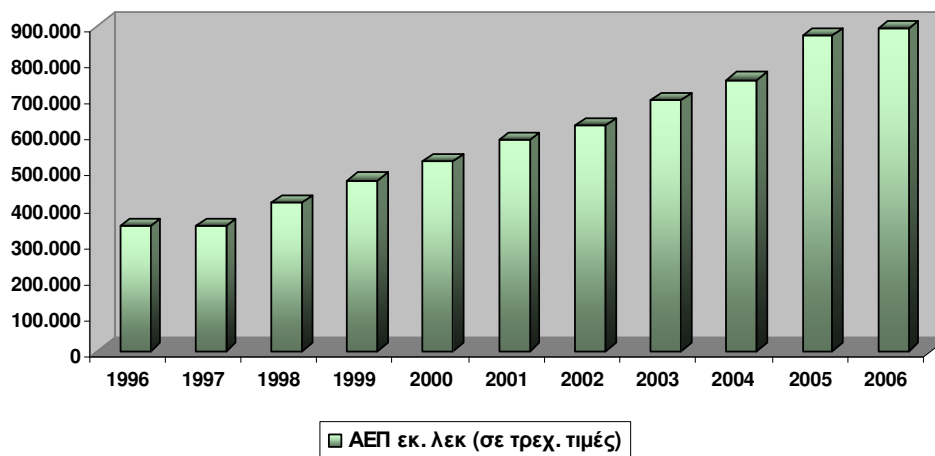
ΠΙΝΑΚΑΣ 41
ΑΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

ΈΤΟΣ	ΑΕΠ εκ. λεκ (σε τρεχ. τιμές)
1996	346.403
1997	346.198
1998	409.209
1999	471.578
2000	523.043
2001	583.369
2002	622.711
2003	694.098
2004	751.024
2005*	871.374
2006**	893.006

Πηγή : INSTAT

*2005 : προσωρινά στοιχεία, **2006 : εκτίμηση

ΓΡΑΦΗΜΑ 25
ΑΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

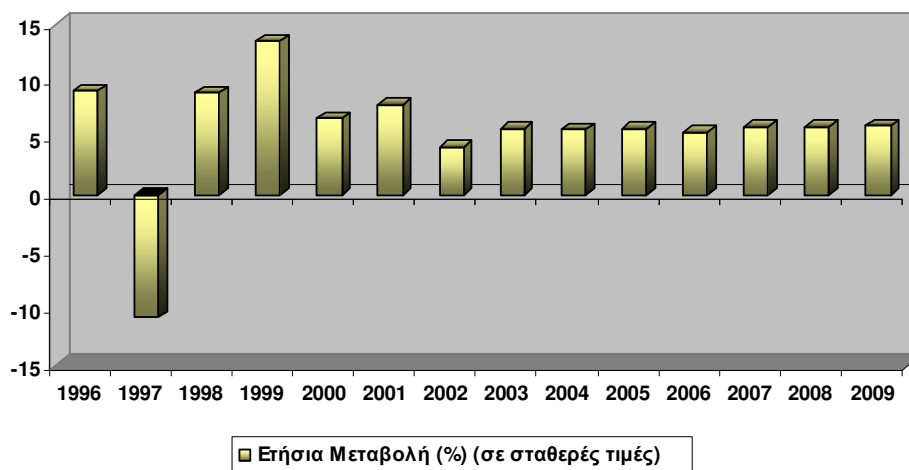
ΠΙΝΑΚΑΣ 42
ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(σε σταθερές τιμές)

ΕΤΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%) (σε σταθερές τιμές)
1996	9,1
1997	-10,8
1998	9,0
1999	13,5
2000	6,7
2001	7,9
2002	4,2
2003	5,8
2004	5,7
2005	5,8
2006	5,5
2007*	6,0
2008**	6,0
2009**	6,1

Πηγή : INSTAT και Alpha Bank, 2008

2007* : εκτίμηση και 2008** - 2009** : πρόβλεψη

ΓΡΑΦΗΜΑ 26
ΕΤΗΣΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

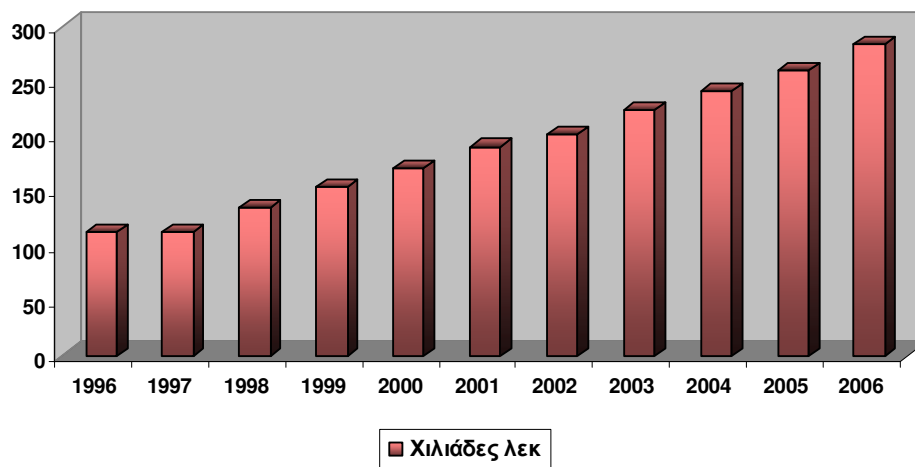

ΠΙΝΑΚΑΣ 43
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΛΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(σε χιλ. λεκ)

ΕΤΟΣ	Χιλιάδες λεκ
1996	113
1997	113
1998	134
1999	154
2000	171
2001	190
2002	201
2003	223
2004	240
2005	260
2006	283

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 27
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΛΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

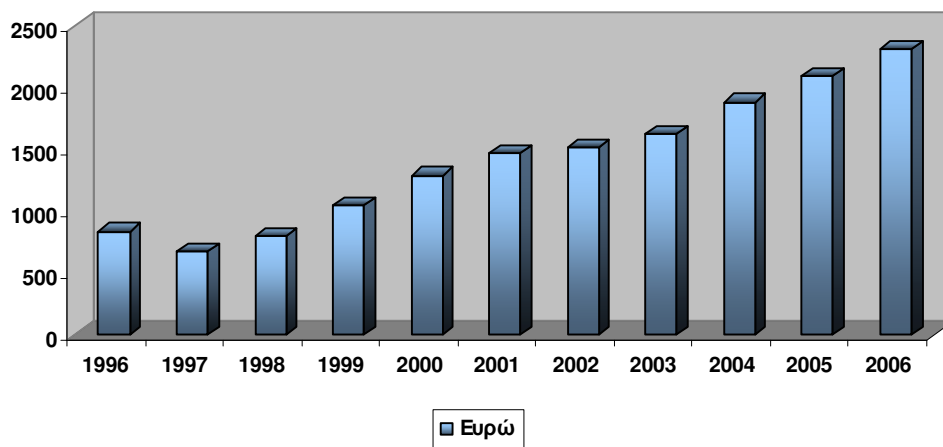

ΠΙΝΑΚΑΣ 44
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΛΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(σε ευρώ)

ΕΤΟΣ	Ευρώ
1996	836
1997	670
1998	799
1999	1.051
2000	1.289
2001	1.474
2002	1.521
2003	1.622
2004	1.881
2005	2.095
2006	2.303

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 28
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΛΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

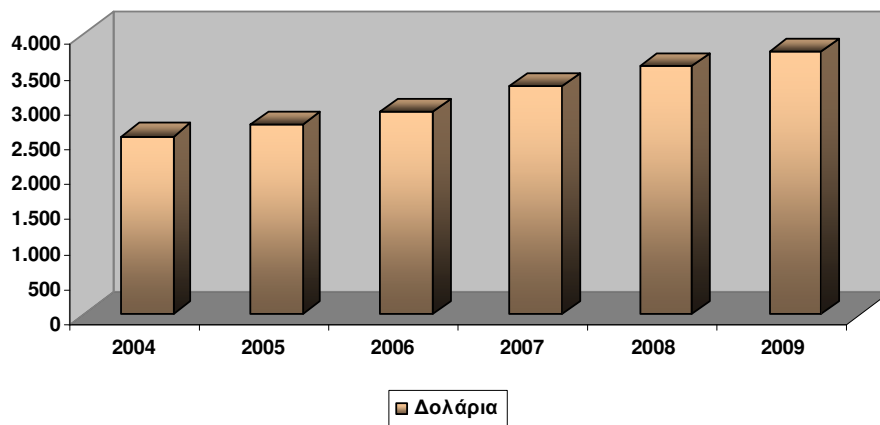
ΠΙΝΑΚΑΣ 45
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΛΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
 (σε δολάρια)

ΕΤΟΣ	Δολάρια
2004	2.550
2005	2.710
2006	2.903
2007*	3.256
2008**	3.544
2009**	3.760

Πηγή : Alpha Bank, 2008

2007* : εκτίμηση και 2008** - 2009** : πρόβλεψη

ΓΡΑΦΗΜΑ 29
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΛΕΠ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

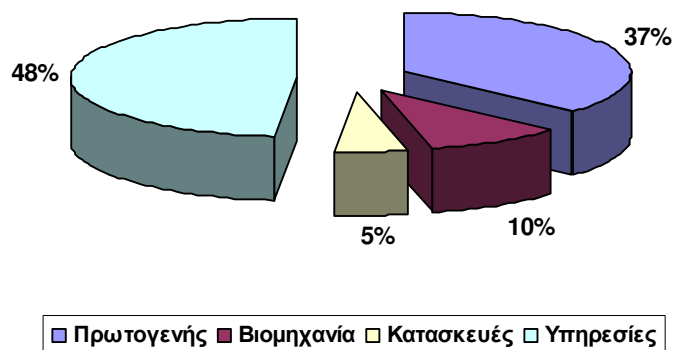
ΠΙΝΑΚΑΣ 46
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
(1996 – 2006, τρέχουσες τιμές)

ΤΟΜΕΑΣ	ΕΤΟΣ										
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006**
Πρωτογενής τομέας	36,6	31,6	28,8	25,8	25,5	23,6	23,4	23,5	22,3	20,7	19,8
Βιομηχανία	9,9	8,8	7,4	7,3	7,8	7,3	6,9	8,7	10,0	9,7	9,6
· Εξορυκτική βιομηχανία	1,0	0,9	0,7	0,8	0,9	0,9	0,7	0,6	0,8	0,8	--
· Μεταποιητική βιομηχανία	8,9	7,8	6,6	6,4	6,9	6,4	6,1	8,0	9,2	8,9	--
Κατασκευές	5,1	6,1	5,0	6,0	8,3	10,4	12,0	13,7	13,9	14,3	14,4
Υπηρεσίες	48,5	53,5	58,8	60,9	58,5	58,6	57,6	54,0	53,8	55,3	56,1
· Εμπόριο, ξενοδοχεία, εστιατόρια	27,3	27,4	27,0	29,7	27,5	25,2	23,8	22,1	21,6	22,4	--
· Μεταφορές	4,9	5,9	8,7	8,8	7,9	8,6	7,3	5,3	5,3	5,2	--
· Ταχυδρομεία, τηλεπικοινωνίες	0,9	1,5	1,4	2,0	2,0	3,0	3,2	3,3	3,7	3,7	--
· Άλλες υπηρεσίες	15,3	18,8	21,7	20,4	21,1	21,9	23,2	23,3	23,2	24,0	--

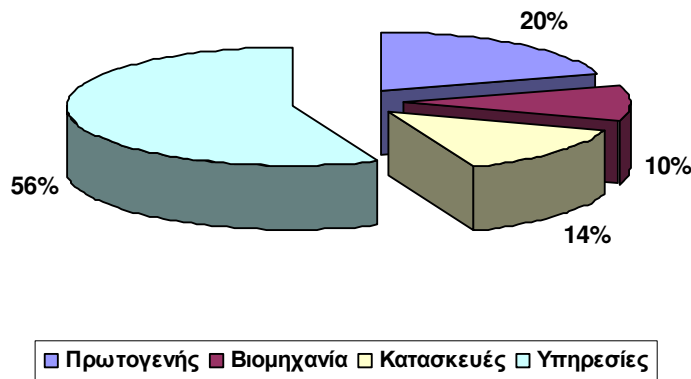
Πηγή : INSTAT

*2005 : προσωρινά στοιχεία και **2006 : εκτίμηση

ΓΡΑΦΗΜΑ 30
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
(1996)

ΓΡΑΦΗΜΑ 31
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
(2006)

14.5. Πληθωρισμός

Και στον τομέα του πληθωρισμού η αλβανική οικονομία καταγράφει ικανοποιητικές εξελίξεις, μετά την πληθωριστική έκρηξη της περιόδου 1996 – 1997. Είναι χαρακτηριστικό ότι μετά το 2001, ο ετήσιος πληθωρισμός δεν υπερέβη το 3,5%.

Στη μεγαλύτερη διάρκεια του 2007, οι πληθωριστικές πιέσεις ήταν χαμηλές. Στο τρίμηνο Αυγούστου – Οκτωβρίου παρατηρήθηκαν σχετικές πιέσεις, οι οποίες υποχώρησαν στη συνέχεια για να διαμορφωθεί η ετήσια μεταβολή στο τέλος του έτους στο 3,1% έναντι 2,5% του 2006. Στο πρώτο τρίμηνο του 2008, επανεμφανίστηκαν οι πιέσεις με αποτέλεσμα ο ετήσιος ρυθμός αύξησης να φτάσει τον Μάρτιο στο 4,6% και να υποχωρήσει ελαφρά τον Απρίλιο στο 4,4%. Ένα χρόνο πριν, τον Απρίλιο του 2007 ο ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν 1,9%.

Η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση κατά το έτος 2007 παρατηρήθηκε στις κατηγορίες, «Τρόφιμα – Μη αλκοολούχα ποτά» (5,4%), «Ξενοδοχεία – Καφετέριες – Εστιατόρια» (5,2%) και «Αλκοολούχα ποτά – Καπνός» (4%). Η μεγαλύτερη μείωση (-2,6%) καταγράφηκε στην κατηγορία, «Αναψυχή – Πολιτισμός», ενώ στις άλλες ομάδες αγαθών και υπηρεσιών οι μεταβολές κυμάνθηκαν από -0,7% μέχρι 2,8%.

Στο πρώτο τετράμηνο του 2008, όπως προκύπτει από τις μηνιαίες μεταβολές των επιμέρους δεικτών του Γενικού Δ.Τ.Κ., οι πληθωριστικές πιέσεις προέρχονται κατά κύριο λόγο από τις αυξήσεις των τιμών στην κατηγορία «Τρόφιμα και Μη αλκοολούχα ποτά», κατά 0,5% τον Ιανουάριο, 1% τον

Φεβρουάριο και 0,9% τον Μάρτιο. Τον Απρίλιο καταγράφηκε μικρή πτώση κατά -0,4%. Οι αυξήσεις στις τιμές των αγαθών της κατηγορίας «Τρόφιμα και Μη αλκοολούχα ποτά», προκαλούν εντονότερες πληθωριστικές πιέσεις, δεδομένου ότι ο συντελεστής βαρύτητας – στάθμισής τους για τον υπολογισμό του γενικού Δ.Τ.Κ. είναι ιδιαίτερα υψηλός (426/1.000).

Έντονη πίεση καταγράφηκε και στον τομέα «Ενοίκια, Νερό, Καύσιμα, Ενέργεια», κατά το μήνα Μάρτιο 2008 (+3,8%). Και η αύξηση αυτή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, δεδομένου ότι ο συντελεστής στάθμισης των τιμών του συγκεκριμένου τομέα είναι ο δεύτερος υψηλότερος (244/1.000). Στους υπόλοιπους τομείς, οι μηνιαίες μεταβολές κυμάνθηκαν από -0,8% έως +0,5%.

Παρόλα αυτά οι εξελίξεις στον τομέα του πληθωρισμού στην Αλβανία μπορούν να θεωρηθούν ικανοποιητικές, αν ληφθεί υπόψη ότι στις χώρες της ΝΑΕ – 5 (Αλβανία, Βουλγαρία, FYROM, Ρουμανία και Σερβία), ο πληθωρισμός αυξήθηκε κατά 7,9% το 2007, από 5,2% το 2006, «...ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης της εγχώριας ζήτησης αλλά κυρίως εξαιτίας της σοβαρής ξηρασίας και της αύξησης των τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων, κατά 10,4% και 15,1% αντίστοιχα, το 2007...», (Ε.Τ.Ε., 2008).

Οι προβλέψεις για την πορεία του πληθωρισμού κατά τα έτη 2008 και 2009 είναι ότι θα αυξηθεί κατά 3,5% και 3% αντίστοιχα (Alpha Bank, 2008). Ωστόσο, οι εξελίξεις στις τιμές των τροφίμων και του πετρελαίου, καθιστούν τις προβλέψεις αυτές επισφαλείς. Το θέμα της αύξησης των τιμών των τροφίμων απασχολεί ήδη όλους τους μεγάλους Διεθνείς Οργανισμούς. Λόγω της εξαιρετικής σπουδαιότητάς του, παρατίθενται ορισμένες χαρακτηριστικές απόψεις του Ο.Ο.Σ.Α. του Ο.Η.Ε. και της Ε.Ε., στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Οι Διεθνείς Οργανισμοί για τις τιμές των τροφίμων

➔ ΟΟΣΑ : Σε πολύ υψηλά επίπεδα θα διατηρηθούν οι τιμές των τροφίμων

Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΟΣΑ Angel Gurría, εκτιμά ότι οι τιμές των τροφίμων θα παραμείνουν σε πολύ υψηλό επίπεδο το επόμενο 18μηνο. Όπως δήλωσε κατά τη διάρκεια της Συνάντησης Υψηλού Επιπέδου της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (DAC) του ΟΟΣΑ, στο διάστημα που θα ακολουθήσει το 18μηνο, και με ορίζοντα δεκαετίας, οι τιμές θα μειωθούν, θα παραμείνουν ωστόσο κατά 30% - 40% υψηλότερες της μακροχρόνιας μέσης τάσης, η οποία ήταν μέχρι πρότινος πτωτική.

Με βάση τα στοιχεία των ειδικών του ΟΟΣΑ που παρουσιάστηκαν στη συνάντηση, η σημερινή κρίση είναι, για την ώρα, κρίση τιμών και όχι παγκόσμιας διαθεσιμότητας τροφίμων. Οφείλεται κυρίως στη στροφή επενδυτών και κερδοσκοπών, στις αγορές εμπορευμάτων. Μπορεί όμως να εξελιχθεί, σε συγκεκριμένες αναπτυσσόμενες χώρες και σε κρίση έλλειψης τροφίμων, εφόσον :

- Σε 26 χαμηλού εισοδήματος χώρες, με βάση στοιχεία που παρουσίασε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα συναλλαγματικά αποθέματα έχουν πέσει κάτω από το όριο ασφαλείας της δυνατότητας πληρωμής εισαγωγών τριών μηνών (από τις χώρες αυτές οι 18 είναι καθαροί εισαγωγείς τροφίμων)

- Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες η τεράστια αύξηση των τιμών των σπόρων και λιπασμάτων μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων στο επόμενο έτος, λόγω αδυναμίας των φτωχών αγροτών να πληρώσουν, καθώς δεν διαθέτουν κεφάλαια κίνησης ή πρόσβαση σε τραπεζική χρηματοδότηση.

Ο εκπρόσωπος της Ελλάδας στη συνάντηση κ.Θόδωρος Σκυλακάκης, Γενικός Γραμματέας ΔΟΣ & ΑΣ, επεσήμανε ότι ένας από τους ελάχιστους τρόπους που διαθέτουμε βραχυπρόθεσμα για να μειώσουμε τις τιμές των τροφίμων είναι η μείωση των επιδοτήσεων για βιοκαύσιμα πρώτης γενιάς, που θα διοχετεύσει σημαντικό μέρος της παγκόσμιας παραγωγής στις αγορές τροφίμων, αυξάνοντας την προσφορά και μειώνοντας τις τιμές, προς όφελος των δισεκατομμυρίων φτωχών που διαθέτουν μεγάλο μέρος του εισοδήματός τους για τρόφιμα. Η θέση αυτή επιβεβαιώθηκε και από τους ειδικούς του ΟΟΣΑ, οι οποίοι και επεσήμαναν ότι, από την προβλεπόμενη μακροπρόθεσμα αύξηση των τιμών των τροφίμων κατά 30% - 40%, το ένα τρίτο θα οφείλεται στα βιοκαύσιμα.

Πηγές : «Ναυτεμπορική», 22/05/2008, «Το Βήμα», 23/05/2008

➔ Ο.Η.Ε. : Αμυδρές ελπίδες για την κρίση των τροφίμων

Μπαν Κι Μουν, Γενικός Γραμματέας Ηνωμένων Εθνών

«...Δεν ξέρουμε πόσο ψηλά μπορούν να φτάσουν οι τιμές των τροφίμων ούτε πόσο τελικά θα υποχωρήσουν. Ωστόσο, ένα είναι σίγουρο : έχουμε περάσει από την εποχή της αφθονίας στην εποχή της ανεπάρκειας. Οι ειδικοί συμφωνούν ότι οι τιμές των τροφίμων δεν θα επιστρέψουν σύντομα στα συνηθισμένα επίπεδα... Τα να αφήσουμε τις αγορές να κάνουν το θαύμα τους αποτελεί μια πρόκληση. Εάν οι τιμές αυξηθούν, λογικά θα αυξηθεί και η προσφορά. Ωστόσο, δεν ζούμε σε ένα φανταστικό κόσμο, ούτε στον κόσμο της οικονομικής θεωρίας... Για να εξασφαλίσουμε την τροφή του αύριο πρέπει να δράσουμε σήμερα. Πρέπει να δώσουμε στους μικρούς αγρότες την υποστήριξη που χρειάζονται για να βελτιώσουν τις επόμενες σοδειές τους.

Για το λόγο αυτό η Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ έκανε έκκληση για 1,7 δισεκ. δολάρια που θα διατεθούν στον εφοδιασμό χωρών χαμηλού εισοδήματος με σπόρους, λιπάσματα και άλλα γεωργικά εργαλεία που είναι απαραίτητα για την ενίσχυση της παραγωγής. Το Διεθνές Ταμείο Γεωργικής Ανάπτυξης θα διαθέσει 200 εκατομ. δολάρια σε φτωχούς αγρότες στις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο. Η Παγκόσμια Τράπεζα εξετάζει το ενδεχόμενο της ίδρυσης μιας υπηρεσίας για την αντιμετώπιση της κρίσης. Για το συντονισμό αυτής της προσπάθειας, θα δημιουργήσω και θα ηγηθώ μιας Ομάδας Δράσης των Ηνωμένων Εθνών για την Παγκόσμια Κρίση των Τροφίμων. Θα εξαντλήσω κάθε προσπάθεια ώστε η κρίση των τροφίμων να βρεθεί στο επίκεντρο της συνάντησης των κρατών G8 τον Ιούλιο στην Ιαπωνία, καθώς επίσης και στη σύνοδο υψηλού επιπέδου της Οργάνωσης Τροφίμων και Γεωργίας που θα πραγματοποιηθεί στη Ρώμη στις αρχές Ιουνίου ...»

Πηγή : «Καθημερινή», 18/05/2008

➔ **Ευρωπαϊκή απάντηση στην αύξηση των τιμών τροφίμων**

Στις 20 Μαΐου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία παρουσιάζει ενδεχόμενα μέτρα πολιτικής για τον περιορισμό των συνεπειών της αύξησης των τιμών τροφίμων παγκοσμίως. Το έγγραφο αυτό θα συζητηθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που θα πραγματοποιηθεί στις 19 -20 Ιουνίου.

Γιατί αυξήθηκαν οι τιμές των τροφίμων ;

Στην ανακοίνωση αναλύονται οι αιτίες που οδήγησαν στην πρόσφατη απότομη αύξηση των τιμών των γεωργικών προϊόντων. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία, σήμερα παρατηρείται μείωση σε σχέση με τα ανώτατα επίπεδα τιμών των περισσότερων βασικών αγαθών που σημειώθηκαν στις αρχές του 2008. Μια από τις διαρθρωτικές αιτίες της αύξησης των τιμών των τροφίμων υπήρξε η σταθερή άνοδος της ζήτησης για βασικά τρόφιμα και για τρόφιμα προστιθέμενης αξίας, ιδίως στις μεγάλες αναδυόμενες οικονομίες, αλλά και η γενική αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού. Η αύξηση του κόστους ενέργειας επηρεάζει αισθητά τις τιμές των τροφίμων, ιδίως μέσω της αύξησης του κόστους των συντελεστών παραγωγής, όπως, αζωτούχων λιπασμάτων, το κόστος των οποίων αυξήθηκε κατά 350% από το 1999, και της αύξησης του κόστους των μεταφορών. Οι ρυθμοί αύξησης της απόδοσης των εσοδείων επιβραδύνθηκαν ενώ εμφανίστηκαν νέες αγορές για τα γεωργικά προϊόντα. Στην κατάσταση αυτή συνέβαλαν και προσωρινοί παράγοντες, όπως οι κακές εσοδείες σε ορισμένες περιοχές του πλανήτη, τα ιστορικά χαμηλότερα επίπεδα αποθεμάτων, η υποτίμηση του αμερικανικού δολαρίου και οι εξαγωγικοί περιορισμοί σε ορισμένους παραδοσιακούς προμηθευτές της παγκόσμιας αγοράς. Η κερδοσκοπία επέτεινε την ήδη παρατηρούμενη αστάθεια των τιμών.

Οι συνέπειες για την Ε.Ε.

Οι αυξήσεις των τιμών των βασικών αγαθών συνέβαλαν στην αύξηση των τιμών των τροφίμων και γενικά του πληθωρισμού στην Ε.Ε., μολονότι η μετακύληση των αυξήσεων αυτών στις λιανικές τιμές υπήρξε περιορισμένη χάρη στην ανατίμηση του ευρώ, στη μείωση του μεριδίου των πρώτων υλών στο συνολικό κόστος παραγωγής των τροφίμων σε σχέση, με το μερίδιο του ενεργειακού και του εργασιακού κόστους και στο περιορισμένο μερίδιο του κόστους των τροφίμων στο καλάθι της νοικοκυράς.

Ωστόσο, οι συνέπειες των αυξήσεων έγιναν πολύ περισσότερο αισθητές σε ορισμένα κράτη μέλη από ότι σε άλλα και ήταν ιδιαίτερα επώδυνες για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος. Μολονότι ωφελήθηκαν οι παραγωγοί αροτραίων καλλιεργειών, η αύξηση των τιμών των ζωοτροφών έπληξε τους κτηνοτρόφους.

Οι συνέπειες σε παγκόσμιο επίπεδο

Οι αναπτυσσόμενες χώρες που δεν είναι καθαροί εισαγωγείς τροφίμων επλήγησαν περισσότερο, ενώ οι καθαροί εξαγωγείς ωφελήθηκαν γενικά. Αν και η άνοδος των τιμών δεν προκάλεσε ακόμα ελλείψεις τροφίμων, μεταφράζεται ωστόσο σε αύξηση της φτώχειας, του υποσιτισμού και της ευπάθειας των φτωχών του πλανήτη σε νέες εξωτερικές κρίσεις. Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα όμως, οι αυξήσεις των τιμών προσφέρουν ενδεχομένως στους αγρότες των αναπτυσσόμενων χωρών νέες ευκαιρίες εξασφάλισης εισοδήματος και θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη συμβολή της γεωργίας στην οικονομική ανάπτυξη.

Μελλοντικές τάσεις

Οι τιμές έχουν αρχίσει να παρουσιάζουν πτωτικές τάσεις έναντι των πρόσφατων ανώτατων επιπέδων τους. Η Επιτροπή αναμένει ότι οι τάσεις αυτές θα συνεχιστούν και ότι θα σταθεροποιηθούν οι αγορές. Ωστόσο, δεν προβλέπει ότι θα επιστρέψουν οι χαμηλές τιμές του παρελθόντος.

Η απόκριση σε επίπεδο πολιτικής

Η πολιτική απόκριση σε τρεις άξονες την οποία πρότεινε η Επιτροπή συνίσταται στα ακόλουθα μέτρα :

1. Βραχυπρόθεσμα : το «τσεκάπ» της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και η παρακολούθηση του λιανικού εμπορίου στο πλαίσιο της Επισκόπησης της Ενιαίας Αγοράς σύμφωνα με τις αρχές του ανταγωνισμού και της εσωτερικής αγοράς.
2. Πιο μακροπρόθεσμα : πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της προσφοράς γεωργικών προϊόντων και την επισιτιστική ασφάλεια, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η προώθηση αειφόρων κριτηρίων για τα βιοκαύσιμα και η ανάπτυξη των επόμενων γενεών βιοκαυσίμων στην Ευρώπη και διεθνώς, η ενίσχυση της γεωργικής έρευνας και η διάδοση των γεωργικών γνώσεων, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες.
3. Πρωτοβουλίες που θα συμβάλουν στην παγκόσμια προσπάθεια για την αντιμετώπιση των συνεπειών που έχουν οι αυξήσεις των τιμών για τους φτωχούς πληθυσμούς, όπως : μια πιο συντονισμένη διεθνή απόκριση στη διατροφική κρίση, ιδίως στο πλαίσιο του ΟΗΕ και της ομάδας G8, στόχος της οποίας θα είναι η προτιμησιακή πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ, η γρήγορη αντιμετώπιση των άμεσων βραχυπρόθεσμων ανθρωπιστικών αναγκών καθώς και η στοχοθετημένη ανθρωπιστική βοήθεια υπέρ περισσότερο μακροπρόθεσμων σχεδίων, με σκοπό την αναζωογόνηση της γεωργίας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Γενικά, η Επιτροπή παρακολουθεί συνεχώς την κατάσταση και αναπροσαρμόζει τις πολιτικές της βάσει των εξελίξεων.

Μήπως η ΕΕ πρέπει να εγκαταλείψει τους στόχους της για τα βιοκαύσιμα λόγω της αύξησης των τιμών των τροφίμων ;

Το 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε τον στόχο της χρήσης των βιοκαυσίμων στις μεταφορές και τον Ιανουάριο 2008 η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για την επίτευξη του στόχου αυτού. Ποτέ δεν τέθηκε ως στόχος η επίτευξη ποσοστού 10% σε βιοκαύσιμα με οποιοδήποτε τίμημα.

Το ποσοστό του 10% έχει τεθεί υπό αυστηρούς όρους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ένας λειτουργικός και ουσιαστικός μηχανισμός υπέρ της αειφορίας και η εμπορική βιωσιμότητα των βιοκαυσίμων δεύτερης γενιάς. Ο μηχανισμός της ΕΕ υπέρ της αειφορίας βρίσκεται ήδη υπό συζήτηση στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Θα είναι ο πρώτος μηχανισμός τέτοιου είδους παγκοσμίως. Θα χρειαστεί να αντιμετωπίσει τις βλαβερές παρενέργειες της παραγωγής και θα πρέπει να είναι ουσιαστικός και εφαρμόσιμος. Με ή χωρίς τον στόχο του 10% που έχει θέσει η Ένωση, θα υπάρξει περαιτέρω αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής βιοκαυσίμων. Η Ευρώπη μπορεί να συμβάλει στο μέγιστο καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια για να αποδείξει ότι ο μηχανισμός υπέρ της αειφορίας μπορεί να αποδώσει εξασφαλίζοντας την ταχεία μετάβαση στη νέα γενιά βιοκαυσίμων. Στον τομέα των μεταφορών σήμερα, τα βιοκαύσιμα αποτελούν τη μόνη εναλλακτική δυνατότητα έναντι των μη αειφόρων ορυκτών καυσίμων. Ο στόχος της ΕΕ για τα αειφόρα βιοκαύσιμα πρόκειται να συμβάλει αποφασιστικά στη μείωση των εκπομπών CO₂ της ΕΕ κατά 20% έως το 2020.

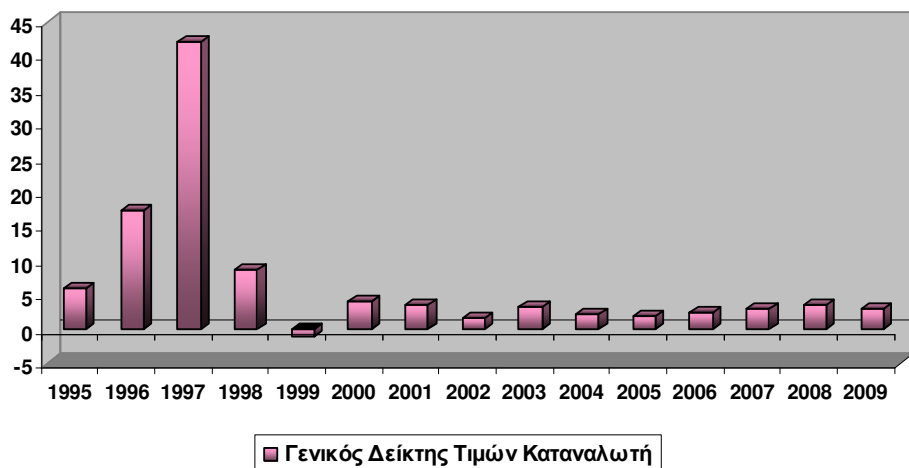
Πηγή : http://ec.europa.eu/ellada/news/20080521_news_food_prices_el.htm

ΠΙΝΑΚΑΣ 47
ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ (%) ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ
ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Έτος	Γενικός	Τρόφιμα, μη αλκοολούχα ποτά	Αλκοολούχα π.σά, καπνός	Ένδυση, υπόδηση	Ενοίκια, νερό, καύσιμα, ενέργεια	Έπιπλα, οικ.εξοπλ., συντήρηση	Ιατρική φροντίδα	Μεταφορές	Επικοινωνίες	Αναψυχή, πολιτισμός	Εκπαίδευση	Ξενοδοχεία, καφετέριες, εστιατόρια	Λοιπά αγαθά και υπηρεσίες
1995	6,0	6,7	-0,6	8,7	3,1	0,6	34,4	7,9	0,0	10,5	99,9	6,2	5,8
1996	17,4	20,4	15,8	16,6	21,4	5,3	9,5	5,4	0,1	6,2	18,6	9,8	5,9
1997	42,1	46,4	25,4	41,8	29,1	46,7	19,0	47,4	1,7	27,8	17,1	39,2	55,7
1998	8,7	8,1	16,1	10,6	16,2	2,1	11,3	7,4	0,0	2,2	14,3	11,4	7,1
1999	-1,0	-1,6	-1,0	1,6	2,9	-8,4	12,8	2,0	3,5	-8,3	4,1	4,1	4,9
2000	4,2	2,4	-2,5	-4,9	22,6	-5,1	8,2	6,0	0,0	-5,5	7,6	1,2	-3,2
2001	3,5	4,2	0,7	-5,0	8,4	-2,9	1,7	-2,6	-0,6	-5,5	4,8	0,8	-0,1
2002	1,7	4,5	-0,7	-4,6	-2,2	-1,0	5,4	-0,8	-4,0	1,5	12,0	5,7	-2,1
2003	3,3	2,7	5,0	-3,5	4,1	-0,7	4,5	2,9	54,3	-0,3	8,5	2,2	-0,6
2004	2,2	0,3	2,2	-2,5	8,8	-0,9	0,0	3,5	-24,7	1,2	6,8	3,4	-0,6
2005	2,0	-1,9	1,5	-3,4	9,0	-1,7	7,0	5,1	-0,2	0,0	8,0	2,8	0,7
2006	2,5	0,2	12,1	-2,3	7,0	-0,9	1,2	1,1	-2,5	1,3	-3,8	1,8	1,9
2007	3,1	5,4	4,0	0,1	1,0	-0,1	0,0	2,8	0,0	-2,6	-0,7	5,2	0,5
2008*	3,5	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
2009*	3,0	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Πηγή : INSTAT (επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης), 2008* και 2009* : Πρόβλεψη, Alpha Bank, 2008

ΓΡΑΦΗΜΑ 32
ΕΤΗΣΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ (%) ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ 48
ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ (%) ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ
ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
(Ιανουάριος – Απρίλιος 2008)

2008	Γενικός	Τρόφιμα, μη αλκοολούχα ποτά	Αλκοολούχα ποτά, καπνός	Ένδυση, υπόδηση	Ενοίκια, νερό, καύσιμα, ενέργεια	Έπιπλα, οικ.εξοπλ., συντήρηση	Ιατρική φροντίδα	Μεταφορές	Επικοινωνίες	Αναψυχή, πολιτισμός	Εκπαίδευση	Ξενοδοχεία, καφετέριες, εστιατόρια	Λοπά αγαθά και υπηρεσίες
Συντελεστής Στάθμισης	1.000	426	31	39	244	46	21	48	13	26	10	73	23
Ιανουάριος	0,5	1,0	0,0	-1,3	0,4	0,2	0,4	0,5	0,0	0,1	0,0	0,3	0,1
Φεβρουάριος	1,0	2,6	0,0	-0,6	-0,3	0,0	0,3	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2
Μάρτιος	0,9	0,7	0,2	-0,8	3,8	0,0	0,1	0,8	0,0	0,3	0,0	0,1	0,1
Απρίλιος	-0,4	-0,8	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,4	0,0	-0,1	0,0

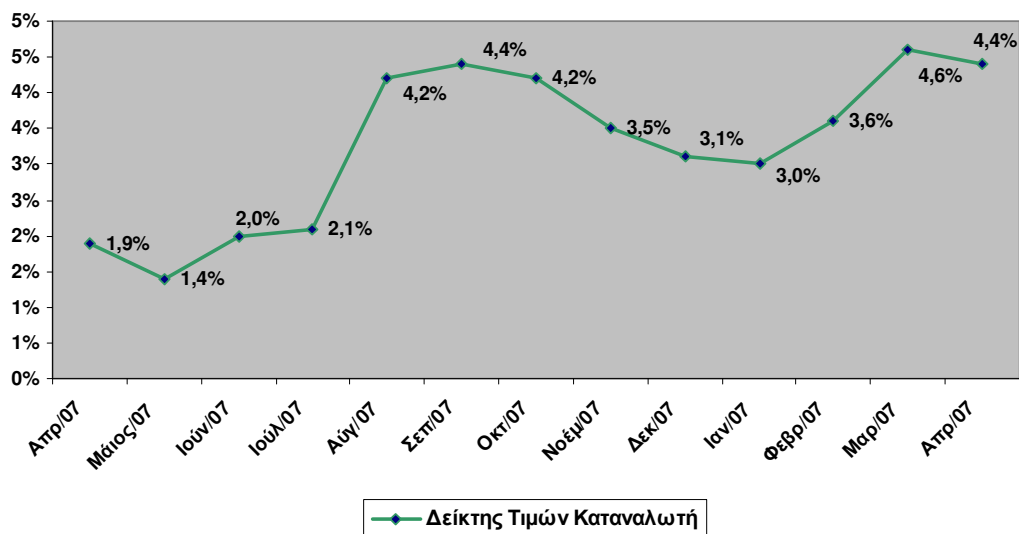
Πηγή : INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 49
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ – ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ (%)
(Απρίλιος 2007 – Απρίλιος 2008)

ΜΗΝΑΣ / ΕΤΟΣ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)
2007	
Απρίλιος	1,9
Μάιος	1,4
Ιούνιος	2,0
Ιούλιος	2,1
Αύγουστος	4,2
Σεπτέμβριος	4,4
Οκτώβριος	4,2
Νοέμβριος	3,5
Δεκέμβριος	3,1
2008	
Ιανουάριος	3,0
Φεβρουάριος	3,6
Μάρτιος	4,6
Απρίλιος	4,4

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 33
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ – ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ (%)
(Απρίλιος 2007 – Απρίλιος 2008)

14.6. Απασχόληση – Ανεργία – Αποδοχές

14.6.1. Απασχόληση

Από το δεύτερο εξάμηνο του 2006 μέχρι το τέλος του 2007, το εργατικό δυναμικό της Αλβανίας κυμάνθηκε από 1.077,9 έως 1.084,5 χιλιάδες άτομα και οι απασχολούμενοι από 932,8 έως 939,0 άτομα. Η μεγάλη πλειοψηφία (58%) απασχολείται στον αγροτικό τομέα, παρά τη μείωση της συμβολής του στο Α.Ε.Π. Στον μη αγροτικό ιδιωτικό τομέα απασχολείται το 24% και στο δημόσιο τομέα το 18% (πίνακας 51, γράφημα 34).

Κατά την περίοδο 1995 – 2006 ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό -1,77%. Στον πρωτογενή τομέα ο ρυθμός μείωσης ήταν εντονότερος (-3,23%) και οφείλεται στην προσπάθεια μετάβασης της αλβανικής οικονομίας σε καθεστώς ελεύθερης αγοράς, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ρεύματος εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης (γράφημα 36).

Από τη διαχρονική ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα (πίνακας 52, γράφημα 35) προκύπτει η σταθερή μείωση του

ποσοστού απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, από 68,4% που ήταν το 1995, σε 58,0% το 2006. Το ποσοστό αυτό εξακολουθεί να είναι υπερβολικά υψηλό και είναι πολύ πιθανό να υποκρύπτει υποαπασχόληση, παράλληλη ή εποχική απασχόληση και άλλες μορφές μη πλήρους απασχόλησης.

Τα ποσοστά των απασχολούμενων στις άλλες οικονομικές δραστηριότητες είναι χαμηλά. Τα υψηλότερα καταγράφονται το 2006 στις δραστηριότητες του εμπορίου (7,3%), με ανοδική διαχρονική τάση, της μεταποιητικής βιομηχανίας (6,2%), των κατασκευών (5,7%), με ανοδική επίσης τάση, της παιδείας (5,1%) και των λοιπών δραστηριοτήτων (9,6%). Τα ποσοστά των απασχολούμενων στις υπόλοιπες δραστηριότητες είναι μικρότερα του 3% (πίνακας 52).

Ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στο δημόσιο τομέα κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1995 – 2006, μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό -4,4% και από 275,9 χιλ. άτομα που ήταν το 1995, περιορίστηκε σε 169,0 χιλ. το 2006.

Η μείωση αυτή οφείλεται στην προσπάθεια περιορισμού του ρόλου του δημόσιου τομέα που απαιτείται για τη μετάβαση της οικονομίας και φαίνεται να συνδυάζεται με ποιοτική αναδιάρθρωση της σύνθεσης των απασχολούμενων, ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης. Οι απασχολούμενοι με βασική εκπαίδευση μειώθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 9,7%, με δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά 4,5% και με πανεπιστημιακή εκπαίδευση κατά 1,5%. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα οι απασχολούμενοι στο δημόσιο τομέα, με πανεπιστημιακή εκπαίδευση, να αντιπροσωπεύουν το 40,1% του συνόλου των απασχολούμενων το 2006, από 28,9% που αντιπροσωπεύουν το 1995 (πίνακας 53).

Από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα :

- ➔ Το μεγαλύτερο τμήμα του εργατικού δυναμικού εξακολουθεί να απασχολείται στον αγροτικό τομέα, παρά τη σχετική διαχρονική μείωση.
- ➔ Η επιχειρούμενη μετάβαση στην ελεύθερη οικονομία, δεν κατάφερε ακόμη να δημιουργήσει μεγάλο αριθμό νέων μόνιμων θέσεων εργασίας στους άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.
- ➔ Παρόλα αυτά, η μικρή αύξηση των απασχολούμενων που καταγράφηκε στο τέταρτο τρίμηνο του 2007, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο του ίδιου έτους (+ 3.913 άτομα ή + 0,36%) προέρχεται αποκλειστικά από την αύξηση απασχολούμενων στον μη αγροτικό ιδιωτικό τομέα.
- ➔ Στο δημόσιο τομέα, διαφαίνεται μια τάση περιορισμού και ποιοτικής αναβάθμισης των απασχολούμενων, με μεγαλύτερη ποσοστιαία συμμετοχή των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- ➔ Η διαχρονική μείωση του συνολικού αριθμού απασχολούμενων, σε συνδυασμό με τα υψηλά ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας, δείχνει ότι η εξωτερική μετανάστευση ήταν μονόδρομος για μεγάλο τμήμα του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και ότι δεν υπάρχουν ακόμη οι προϋποθέσεις για δημιουργία μαζικής ροής παλιννόστησης.

Σημειώνεται τέλος ότι, σύμφωνα με πρόσφατες δηλώσεις του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών της Αλβανίας, καταγράφονται περίπου 500 ξένοι πολίτες που εργάζονται στην Αλβανία, στους

τομείς του εμπορίου, της εκπαίδευσης, των υπηρεσιών και του τραπεζικού συστήματος, (Ναυτεμπορική, 14.4.2008). Πρόκειται προφανώς για στελέχη ξένων επιχειρήσεων και τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην Αλβανία. Η παρουσία τους νομιμοποιείται από το νέο νόμο για την αγορά εργασίας που ψηφίστηκε στα πλαίσια των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης Αλβανίας – Ε.Ε. και προβλέπει, μεταξύ άλλων, την ίση μεταχείριση των ξένων πολιτών στην αγορά εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 50

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΑΝΕΡΓΙΑ – ΑΜΟΙΒΕΣ

(πρόσφατες εξελίξεις : 3^ο τρίμηνο 2006 – 4^ο τρίμηνο 2007)

Item	Unit	Q/3/2006	Q/4/2006	Q/1/2007	Q/2/2007	Q/3/2007	Q/4/2007
Απασχόληση							
Εργατικό δυναμικό	Αριθμός	1.084.072	1.084.545	1.080.467	1.078.103	1.077.908	1.081.821
- Απασχολούμενοι	"	934.405	935.058	932.759	932.960	935.747	939.000
α) Δημόσιος Τομέας	"	170.500	169.000	167.500	166.800	167.100	167.100
β) Μη αγροτικός ιδιωτικός τομέας	"	221.905	224.058	223.259	224.160	226.647	229.900
γ) Αγροτικός ιδιωτικός τομέας	"	542.000	542.000	542.000	542.000	542.000	542.000
Ανεργία							
Άνεργοι	Αριθμός	149.667	149.486	147.708	145.143	142.161	142.821
Λαμβάνοντες επίδομα ανεργίας	"	11.360	11.297	10.334	9.857	9.659	9.540
Ποσοστά Ανεργίας							
Ποσοστά ανεργίας	%	13,8	13,9	13,6	13,46	13,18	13,2
Μισθοί							
Μέσος μισθός στο δημόσιο τομέα	Leks	28.950	31.400	31.850	31.850	35.650	35.650
Εγκεκριμένος ελάχιστος μισθός	"	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Επίδομα ανεργίας	"	5.240	5.240	5.240	5.240	5.240	5.240
Οικογενειακή προστασία (Μ.Ο./Οικογένεια)							
- Πλήρης	Leks	2.477	2.883	2.621	2.536	2.482	2.418
- Μερική	"	1.995	1.960	1.747	1.784	1.835	1.622

Πηγή : INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 51

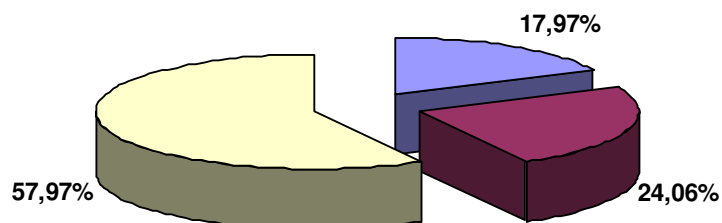
ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	(%)
Δημόσιος τομέας	17,97
Μη αγροτικός ιδιωτικός τομέας	24,06
Αγροτικός ιδιωτικός τομέας	57,97
Σύνολο	100,00

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 34

ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ – ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

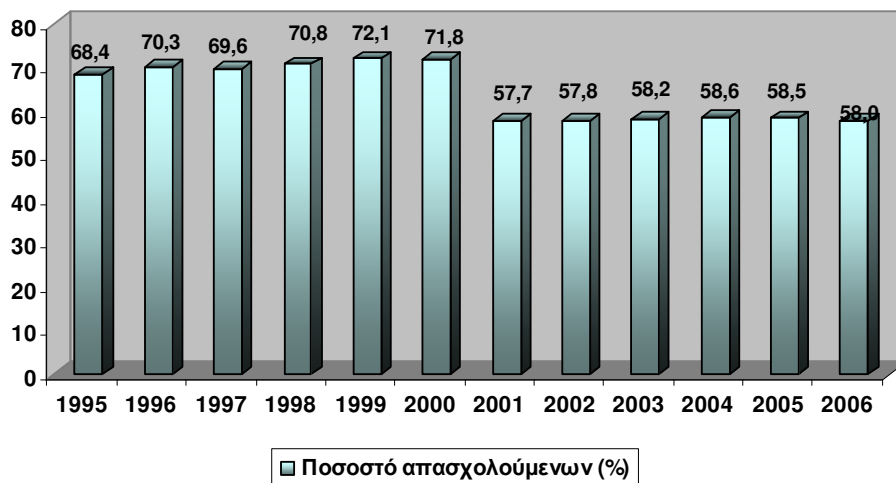
■ Δημόσιος τομέας ■ Μη αγροτικός ιδιωτικός τομέας ■ Αγροτικός ιδιωτικός τομέας

ΠΙΝΑΚΑΣ 52
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%)
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
(1995 – 2006)

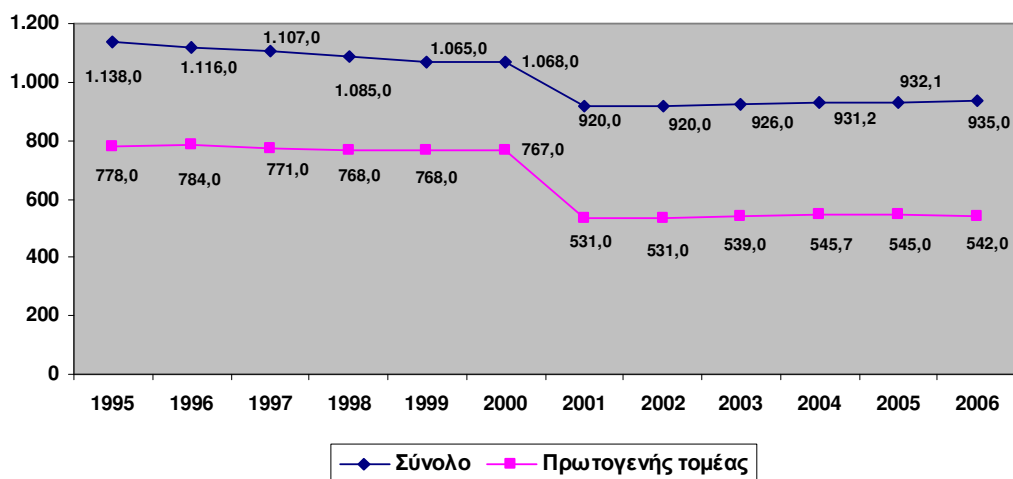
ΚΩΔ. NACE	Δραστηριότητα	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Σύνολο απασχολουμένων (σε χιλ)	1138,0	1116,0	1107,0	1085,0	1065,0	1068,0	920,0	920,0	926,0	931,02	932,1	935,0
A - B	Γεωργία, κτηνοτρ., δάση, αλιεία	68,4	70,3	69,6	70,8	72,1	71,8	57,7	57,8	58,2	58,6	58,5	58,0
C	Εξορυκτική βιομηχανία	1,8	1,6	1,4	1,5	1,5	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,5
D	Μεταποιητική βιομηχανία	5,7	5,1	5,2	5,0	5,0	3,2	5,1	5,1	5,0	6,0	6,0	6,2
E	Ηλεκτρισμός – ύδρευση	0,8	0,9	1,3	1,3	1,2	1,4	1,8	1,8	1,5	1,4	1,3	1,2
F	Κατασκευές	1,8	2,0	1,4	1,0	1,0	1,2	6,1	6,1	6,0	5,6	5,6	5,7
G	Εμπόριο	4,5	5,2	4,2	1,9	2,7	4,6	7,3	7,3	7,3	6,9	6,9	7,3
H	Ξενοδοχεία – εστιατόρια	1,0	1,8	1,0	1,2	1,3	1,8	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7	1,7
I	Μεταφορές – επικοινωνίες	2,6	2,4	2,4	3,0	3,0	2,4	3,5	3,5	3,5	2,1	2,0	2,0
M	Παιδεία	4,7	4,1	4,4	4,5	4,5	4,4	5,5	5,4	5,3	5,2	5,1	5,1
N	Υγεία	2,3	2,1	2,3	2,6	2,4	2,2	2,9	2,9	2,9	3,0	2,6	2,7
J - Q	Λοιπές	6,4	4,6	6,7	7,2	5,2	6,2	7,7	7,8	7,8	8,8	9,7	9,6
	Σύνολα	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων INSTAT από την ομάδα μελέτης

ΓΡΑΦΗΜΑ 35
ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ
(1995 – 2006)

ΓΡΑΦΗΜΑ 36
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ
(1995 – 2006) σε χιλιάδες

ΠΙΝΑΚΑΣ 53
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΤΟΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			Σύνολο	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ			Σύνολο
	Βασική	Δευτ/μια	Πανεπ/κη		Βασική	Δευτ/μια	Πανεπ/κη	
1995	60.144	136.012	79.731	275.887	21,8	49,3	28,9	100,0
1996	46.813	117.992	74.045	238.850	19,6	49,4	31,0	100,0
1997	49.972	116.983	59.340	226.295	22,1	51,7	26,2	100,0
1998	45.528	108.715	58.507	212.750	21,4	51,1	27,5	100,0
1999	41.897	102.728	56.804	201.429	20,8	51,0	28,2	100,0
2000	30.135	94.501	66.530	191.166	15,8	49,4	34,8	100,0
2001	25.793	94.410	68.762	188.965	13,6	50,0	36,4	100,0
2002	24.125	93.203	68.737	186.065	13,0	50,1	36,9	100,0
2003	22.736	87.955	70.725	181.416	12,5	48,5	39,0	100,0
2004	21.304	86.820	67.941	176.065	12,1	49,3	38,6	100,0
2005	21.177	85.057	68.781	175.015	12,1	48,6	39,3	100,0
2006	19.678	81.600	67.722	169.000	11,6	48,3	40,1	100,0
Μ.Ε.Ρ.Μ.	-9,66	-4,54	-1,47	-4,4	--	--	--	--

Πηγή : INSTAT, επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης

14.6.2. Ανεργία

Μετά από μια σημαντική άνοδο του ποσοστού ανεργίας στις αρχές της δεκαετίας του '90, άρχισε η σταδιακή μείωσή του από το δεύτερο εξάμηνο του 1993, στο τέλος του οποίου το ποσοστό ανεργίας ήταν 22%. Αυτή η θετική εξέλιξη συνεχίστηκε μέχρι το τέλος του έτους 1996, όπου μειώθηκε στο 12,4% (πίνακας 54, γράφημα 37).

Με τη σοβαρή κρίση της άνοιξης του 1997, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε και πάλι και έφτασε στο 14,9%. Η αυξητική τάση συνεχίστηκε μέχρι το τέλος του 1999, όπου καταγράφηκε ποσοστό ανεργίας 18,4%. Από το έτος 2000, το ποσοστό ανεργίας ακολουθεί μια ελαφρά πτωτική πορεία και στο τέλος του 2007 διαμορφώθηκε στο 13,2%, το οποίο όμως εξακολουθεί να είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο του έτους 1995.

Στη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του 2006, παρατηρήθηκε μια αύξηση του ποσοστού ανεργίας, ενώ κατά το πρώτο εννεάμηνο του 2007 επανήλθε στην πτωτική πορεία και κατά το τέταρτο τρίμηνο έμεινε σχεδόν αμετάβλητο σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του ίδιου έτους (πίνακας 55 και γράφημα 38).

Από τον πίνακα 54 προκύπτει ότι σε όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, τα ποσοστά ανεργίας για τις γυναίκες είναι υψηλότερα από τα αντίστοιχα για τους άντρες, με τη διαφορά να μεγαλώνει μετά το 1997. Η μακροχρόνια παραμονή της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του αριθμού των μακροχρόνια ανέργων και παράλληλα τη μείωση του αριθμού των ανέργων που λαμβάνουν επίδομα ανεργίας, (πίνακας 56, γράφημα 39).

Από την κατανομή των ανέργων ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης, προκύπτει ότι αυξάνεται διαχρονικά το ποσοστό των ανέργων με πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με αντίστοιχη μείωση του ποσοστού των ανέργων με δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δεδομένου ότι το ποσοστό των ανέργων με πανεπιστημιακή εκπαίδευση παραμένει διαχρονικά σε χαμηλά επίπεδα, μεταξύ 1,6% και 2,9% ή 2,2% ετησίως κατά μέσο όρο (πίνακας 57, γράφημα 40).

Από την κατανομή των ανέργων κατά ομάδες ηλικιών προκύπτει ότι αυξάνεται διαχρονικά το ποσοστό ανέργων ηλικίας 21 – 34 ετών. Το ποσοστό των ανέργων ηλικίας 15 – 19 ετών παρέμεινε, μέχρι και το έτος 2000, σε επίπεδα υψηλότερα του 10%. Το 2001 μειώθηκε στο 7,1% και από τότε παραμένει σχεδόν σταθερό κυμαινόμενο σε επίπεδα μεταξύ 7,1% και 7,8% (γράφημα 41).

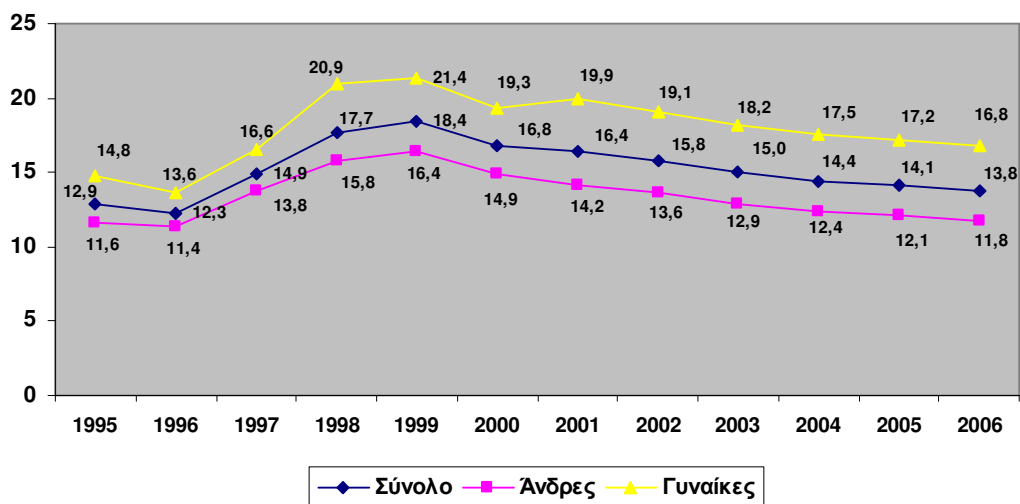
Παρότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την ανεργία στην περιοχή μελέτης, από πρωτογενή έρευνα που πραγματοποιήθηκε διαπιστώθηκε ότι δεν υφίστανται ουσιώδεις αποκλίσεις από το σύνολο της χώρας, ο πρωτογενής δε τομέας (γεωργοκτηνοτροφία) αποτελεί μια καλή διέξοδο στην περιοχή έστω και για υποαπασχόληση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 54
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

	ΕΤΟΣ											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Σύνολο εγγεγραμμένων ανέργων	171.001	158.155	193.526	235.037	239.794	215.085	180.513	172.385	163.030	157.008	153.250	149.794
Κατανομή (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Άνεργοι με επίδομα ανεργίας	27,3	23,8	16,0	10,5	9,4	10,2	7,9	6,5	6,9	7,0	6,7	7,4
Μακροχρόνια άνεργοι	72,7	76,2	84,0	89,5	90,6	89,8	92,1	93,5	93,1	93,0	93,3	92,6
Ετήσιο ποσοστό (%) ανεργίας	12,9	12,3	14,9	17,7	18,4	16,8	16,4	15,8	15,0	14,4	14,1	13,8
- Άντρες	11,6	11,4	13,8	15,8	16,4	14,9	14,2	13,6	12,9	12,4	12,1	11,8
- Γυναίκες	14,8	13,6	16,6	20,9	21,4	19,3	19,9	19,1	18,2	17,5	17,2	16,8

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 37
ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΑΝΕΡΓΙΑΣ

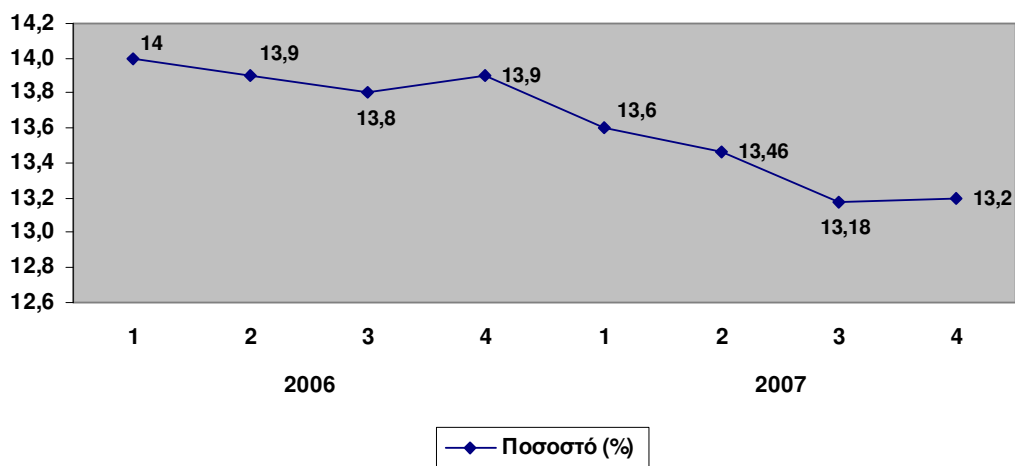

ΠΙΝΑΚΑΣ 55
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ 2006 – 2007

ΕΤΟΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
2006	1 ^ο	14,00
	2 ^ο	13,90
	3 ^ο	13,80
	4 ^ο	13,90
2007	1 ^ο	13,60
	2 ^ο	13,46
	3 ^ο	13,18
	4 ^ο	13,20

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 38
ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ 2006 – 2007

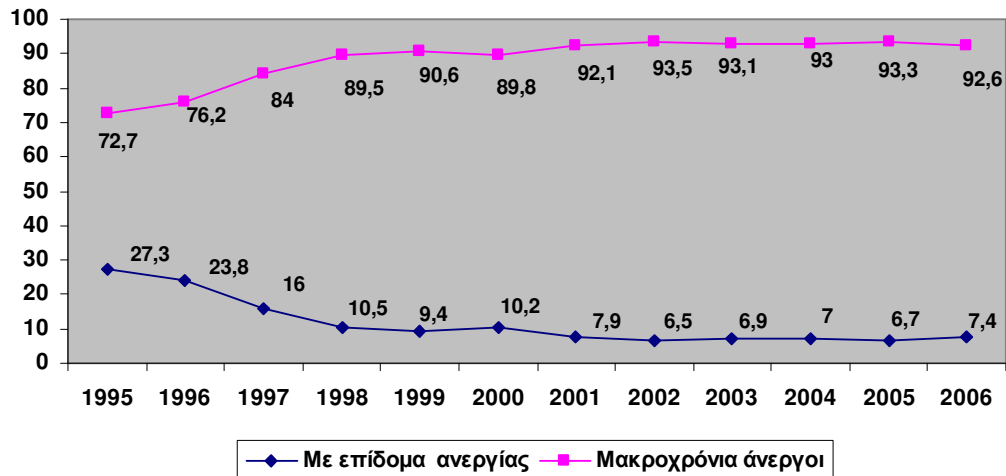

ΠΙΝΑΚΑΣ 56
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΕΡΓΩΝ

ΕΤΗ	Με επίδομα ανεργίας	Μακροχρόνια άνεργοι
1995	27,3	72,7
1996	23,8	76,2
1997	16,0	84,0
1998	10,5	89,5
1999	9,4	90,6
2000	10,2	89,8
2001	7,9	92,1
2002	6,5	93,5
2003	6,9	93,1
2004	7,0	93,0
2005	6,7	93,3
2006	7,4	92,6

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 39
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΕΣ ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

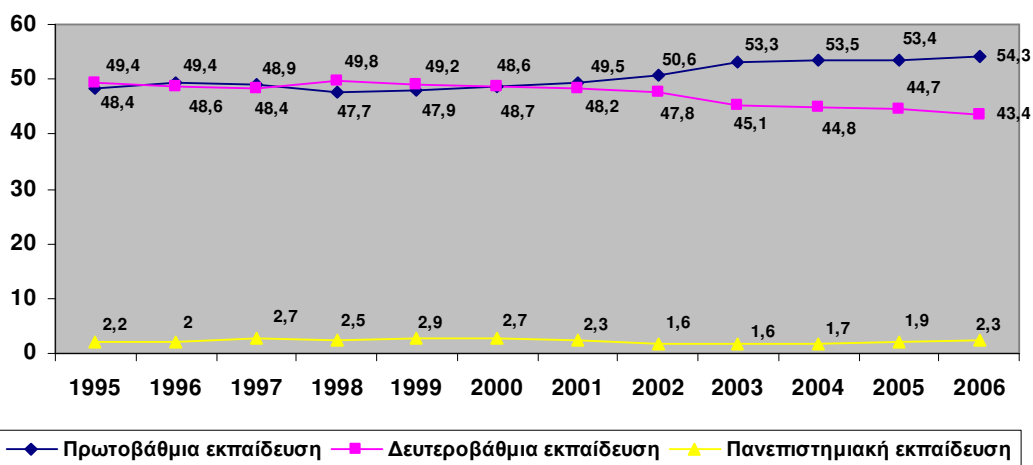

ΠΙΝΑΚΑΣ 57
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ, ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑ
(1995 – 2006)

	ΕΤΟΣ											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Σύνολο εγγεγραμμένων ανέργων	171.001	158.155	193.526	235.037	239.794	215.085	180.513	172.385	163.030	157.008	153.250	149.794
Ποσοστά (%) κατανομής												
Κατά φύλο	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Άντρες	53,5	55,7	56,3	54,1	54,1	52,6	52,7	52,8	52,7	52,3	51,7	51,8
- Γυναίκες	46,5	44,3	43,7	45,9	45,9	47,1	47,3	47,2	47,3	47,7	48,3	48,2
Κατά επίπεδο εκπαίδευσης	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Πρωτοβάθμια	48,4	49,4	48,9	47,7	47,9	48,6	49,5	50,6	53,3	53,5	53,4	54,3
- Δευτεροβάθμια	49,4	48,6	48,4	49,8	49,2	48,7	48,2	47,8	45,1	44,8	44,7	43,4
- Πανεπιστημιακή	2,2	2,0	2,7	2,5	2,9	2,7	2,3	1,6	1,6	1,7	1,9	2,3
Κατά ηλικία	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- 15 – 19 ετών	12,1	11,3	12,2	13,7	12,9	12,4	7,1	7,8	7,7	7,3	7,2	7,5
- 21 – 34 ετών	45,7	45,5	46,0	44,6	45,6	45,4	47,0	45,5	45,0	42,3	41,7	40,1
- 35 ετών και άνω	42,2	43,2	41,8	41,7	41,5	42,2	45,9	46,7	47,3	50,4	51,1	52,4

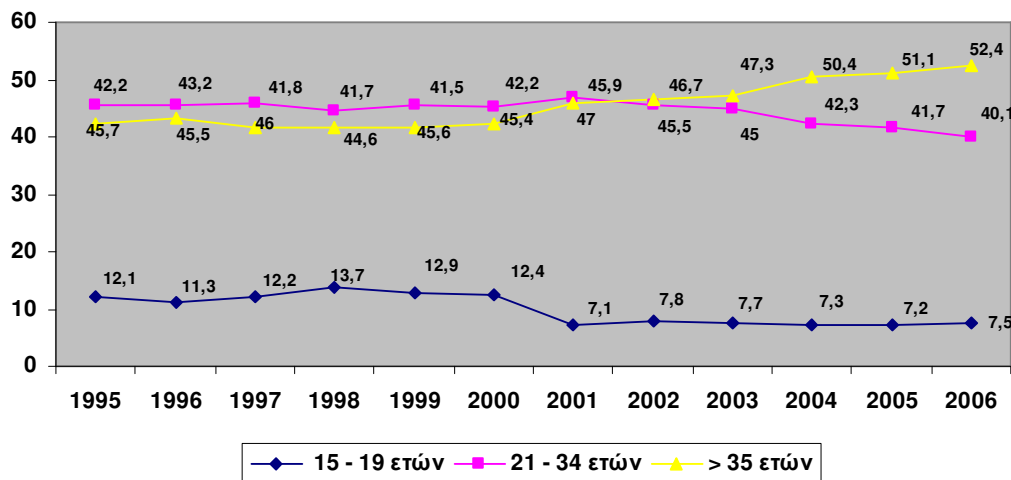
Πηγή : INSTAT (επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης)

ΓΡΑΦΗΜΑ 40
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΦΗΜΑ 41

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ (1995 – 2006)

8.6.3. Αποδοχές

Οι μέσες ονομαστικές μηνιαίες αμοιβές των εργαζομένων στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, κατά την περίοδο 1997 – 2005 αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 10,4%. Υψηλότερη μέση ετήσια αύξηση καταγράφεται στους κλάδους των Μεταφορών – Επικοινωνιών (14,77%) και Υπηρεσιών (11,39%). Για τον κλάδο της Βιομηχανίας, η μέση ετήσια αύξηση ήταν 10,02% ενώ για τους κλάδους των Κατασκευών και του Εμπορίου, οι μέσες ετήσιες αυξήσεις ήταν χαμηλότερες του 10% και συγκεκριμένα 9,6% και 8,99% αντίστοιχα (πίνακας 58).

Στο δημόσιο τομέα οι μέσες ονομαστικές μηνιαίες αποδοχές κατά την περίοδο 1995 – 2006 αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 14,7% και ήταν σχεδόν διπλάσιες από τις ελάχιστες επίσημες αποδοχές (πίνακας 54). Κατά την περίοδο 1998 – 2006, οι μεγαλύτερες μέσες ετήσιες αυξήσεις των ονομαστικών αποδοχών καταγράφηκαν στις ειδικότητες των Τεχνικών (13,5%), των Managers (12,8%) και των Υπαλλήλων (12,3%). Στις ειδικότητες των επαγγελματιών και των εργατών οι αντίστοιχες αυξήσεις ήταν 11,6% και 11,2% (πίνακας 60).

Για τις πραγματικές αυξήσεις των αποδοχών στο δημόσιο τομέα, το Ινστιτούτο Στατιστικής της Αλβανίας αναφέρει τα εξής : «Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995 – 2006, καταγράφεται μια καθαρή τάση αύξησης των μηνιαίων αποδοχών στο δημόσιο τομέα. Αυτό δεν ισχύει και για τις πραγματικές αποδοχές, οι οποίες επηρεάστηκαν από τις μεταβολές του πληθωρισμού. Στην περίοδο 1994 – 1996, ως επακόλουθο της σταθερότητας των τιμών των καταναλωτικών

αγαθών και της αύξησης των αποδοχών στο δημόσιο τομέα, δύο φορές το χρόνο, οι πραγματικές αυξήσεις των αποδοχών ήταν μεγαλύτερες από τον πληθωρισμό. Η οικονομική κρίση του 1997 έφερε μια δραστική μείωση των πραγματικών αποδοχών, περίπου 17% σε σχέση με το προηγούμενο έτος ...», (Instat, 2008).

Από το 1999 και μετά, οι πραγματικές ποσοστιαίες αυξήσεις των αποδοχών είναι υψηλότερες από το ποσοστό πληθωρισμού, με τη διαφορά όμως, μεταξύ των δύο ποσοστών να περιορίζεται. Οι εξελίξεις αυτές αποτυπώνονται παραστατικά στον πίνακα 61 και στο γράφημα 42.

Παρά τις θετικές εξελίξεις της περιόδου 1999 – 2006, οι αποδοχές των εργαζομένων παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα και περιορίζουν σημαντικά την αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, η οποία συνεχίζει να τροφοδοτείται από τη σημαντική εισροή μεταναστευτικών εμβασμάτων. Ο πρωθυπουργός της Αλβανίας, Σ.Μπερίσα, σε ομιλία του σε πρόσφατο συνέδριο με θέμα «Αλβανία : Ευκαιρίες και προκλήσεις στη μετάβαση του καθεστώτος της αναπτυσσόμενης χώρας», τόνισε ότι η Αλβανία καταγράφει σημαντικά επιτεύγματα οικονομικής ανάπτυξης, ένα εκ των οποίων είναι η αύξηση των μισθών και ανέφερε : «Το 1992 ο μέσος μηνιαίος μισθός ήταν 96 δολάρια, ενώ στις μέρες μας ο ελάχιστος μηνιαίος μισθός είναι 200 δολάρια και ο μέσος μηνιαίος μισθός 300 δολάρια» (περίπου 200 ευρώ), (ΕΞΠΡΕΣ, 2008).

ΠΙΝΑΚΑΣ 58

ΜΕΣΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

(1997 – 2005 σε Λεκ)

ΚΛΑΔΟΣ	ΕΤΟΣ									Μ.Ε.Ρ.Μ.
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Βιομηχανία	9.411	10.792	12.203	13.230	14.839	15.882	18.286	19.200	20.200	10,02%
Κατασκευές	8.340	10.617	10.936	12.489	13.416	15.014	15.017	16.055	17.361	9,60%
Μεταφορές - Επικοινωνίες	9.350	11.744	14.503	16.225	18.124	23.434	27.030	27.439	28.144	14,77%
Εμπόριο	8.819	9.653	10.901	10.889	12.856	13.924	14.120	15.711	17.561	8,99%
Υπηρεσίες	7.814	11.856	10.718	13.012	13.140	14.453	18.159	17.574	18.517	11,39%
Σύνολο	9.063	10.894	12.118	13.355	14.820	16.541	18.522	19.039	19.993	10,40%

Πηγή : INSTAT

Μ.Ε.Ρ.Μ. : Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής

ΠΙΝΑΚΑΣ 59
ΜΕΣΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΕΣ
ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ

(1995 – 2006 σε Λεκ)

ΑΠΟΔΟΧΕΣ	ΕΤΟΣ												Μ.Ε.Ρ.Μ.
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
Μέσες μηνιαίες αποδοχές	6.406	8.638	9.559	11.509	12.708	14.963	17.218	19.659	21.325	24.393	26.808	28.822	14,7%
Ελάχιστες επίσημες αποδοχές	3.400	4.400	4.400	5.800	6.380	7.000	7.580	9.400	10.060	10.080	11.800	14.000	13,7%

Πηγή : INSTAT

Μ.Ε.Ρ.Μ. : Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής

ΠΙΝΑΚΑΣ 60
ΜΕΣΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ

(1998 – 2006 σε Λεκ)

Emërtimi	ΕΤΟΣ										Μ.Ε.Ρ.Μ.
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006		
Managers	19.450	22.750	24.437	29.043	34.477	37.160	37.554	44.297	50.975	12,80%	
Επαγγελματίες	13.877	15.913	18.159	20.217	23.118	26.034	27.018	29.899	33.359	11,59%	
Τεχνικοί	9.411	11.951	13.482	16.310	18.265	19.431	20.048	24.543	25.891	13,49%	
Υπάλληλοι	9.603	12.829	14.415	15.637	16.991	20.308	21.253	23.853	24.245	12,27%	
Εγράτες	9.119	8.605	12.394	13.846	14.495	16.753	17.082	19.582	21.332	11,21%	

Πηγή : INSTAT

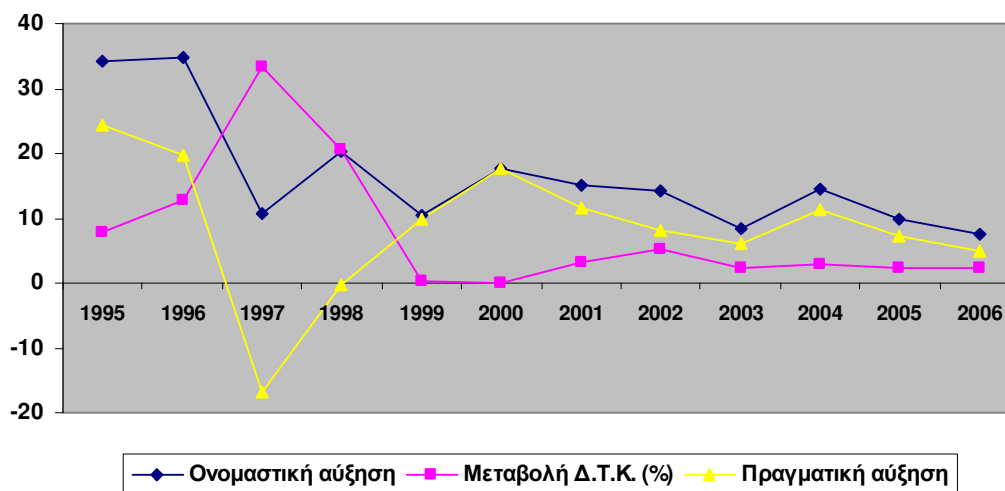
Μ.Ε.Ρ.Μ. : Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής

ΠΙΝΑΚΑΣ 61
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ (%) ΑΠΟΔΟΧΩΝ
ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ
(1995 – 2006)

ΑΠΟΔΟΧΕΣ	ΕΤΟΣ											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ονομαστική αύξηση	34,1	34,8	10,6	20,4	10,4	17,7	15,1	14,2	8,5	14,4	9,9	7,5
Μεταβολή Δ.Τ.Κ. (%)	7,8	12,7	33,2	20,6	0,39	0	3,1	5,3	2,4	2,9	2,4	2,4
Πραγματική αύξηση	24,4	19,6	-16,9	-0,17	9,9	17,7	11,6	8,1	6	11,2	7,3	4,9

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 42
ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (%) ΑΠΟΔΟΧΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

14.7. Ισοζύγιο πληρωμών – Εμπορικό ισοζύγιο

14.7.1. Ισοζύγιο πληρωμών

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, πριν τις επίσημες μεταβιβάσεις, διευρύνθηκε σημαντικά στο 12% του ΑΕΠ, το 2007, από 8,3% του ΑΕΠ που ήταν το 2006. Αυτή η επιδείνωση οφείλεται κυρίως στην ταχεία αύξηση του ρυθμού των εισαγωγών (26% σε ετήσια βάση σε €), η οποία οφείλεται, μεταξύ άλλων, στην έντονη οικονομική δραστηριότητα, και στην ανοδική τάση του τραπεζικού δανεισμού (52% ετησίως τον Δεκέμβριο 2007).

Ωστόσο, η εξαγωγική επίδοση ήταν εντυπωσιακή (25% σε ετήσια βάση το 2007) οφειλόμενη κυρίως στη δυναμική άνοδο των εξαγωγών ορυκτών, καυσίμων και δερμάτων και παρά την αύξηση του ανταγωνισμού από την Κίνα και την Τουρκία, στα υφαντουργικά προϊόντα και στα είδη ένδυσης, στην αγορά της Ε.Ε. Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη αυτή έπαιξαν οι συμφωνίες εμπορίου με την Ε.Ε., η υψηλή ανταγωνιστικότητα των εξαγωγών της χώρας, η οποία βασίστηκε στην αποτελεσματική συναλλαγματική ισοτιμία με το ευρώ, που δεν παρουσίασε σημαντικές μεταβολές τα τελευταία έξι χρόνια (πίνακας 62 και γράφημα 43) και στη θετική αντίδραση στη διατάραξη των όρων εμπορίου από τις υψηλότερες διεθνείς τιμές μεταλλευμάτων.

Τα υψηλά εμβάσματα των αποδήμων, που αποτελούν την κύρια πηγή εισροής συναλλάγματος, συνέχισαν να εξασθενούν και αντιπροσώπευαν το 11,9% του ΑΕΠ το 2007, από 13% του ΑΕΠ το 2006.

Παρόμοιες εξελίξεις επηρέασαν όλες τις χώρες της περιοχής και θεωρούνται προσωρινές, συνδεδεμένες πιθανώς με την παρατεταμένη ανομβρία στην περιοχή και με τη συνακόλουθη χαμηλή ζήτηση για τους εργαζόμενους στη γεωργία.

Το 50% σχεδόν από το άνοιγμα του ισοζυγίου πληρωμών καλύφθηκε από την αύξηση των ξένων άμεσων επενδύσεων και το υπόλοιπο χρηματοδοτήθηκε με επίσημες επιχορηγήσεις και δανεισμό. Από την πώληση του 76% της εταιρίας σταθερής τηλεφωνίας, Albetelekom, εισπράχτηκαν 120 εκατομ. ευρώ (περίπου 1,5% του ΑΕΠ).

Για το 2008 αναμένεται ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (πριν τις επίσημες μεταβιβάσεις) θα διευρυνθεί περαιτέρω και θα διαμορφωθεί στο 13,9% του ΑΕΠ. Η επίπτωση από την αναμενόμενη επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας, με επιστροφή σε σημαντική χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής, θα προσδώσει μερικώς μια ώθηση των εξαγωγών προς τις χώρες της CEFTA (Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Κεντρικής Ευρώπης) και της Ε.Ε.

Οι εισροές από άμεσες ξένες επενδύσεις είναι πολύ πιθανό να καλύψουν 40% περίπου του «ανοίγματος», ενώ οι κυριότερες ιδιωτικοποιήσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη είναι : i) η τρίτη μεγαλύτερη ασφαλιστική εταιρία της χώρας (INSIG),

ii) τα διυλιστήρια πετρελαίου, AMRO, iii) εταιρίες πετρελαίου (Alpetrol, Serrcom και Petrolimpex) και iv) 40% της κρατικής United Albanian Bank, (Ε.Τ.Ε., 2008).

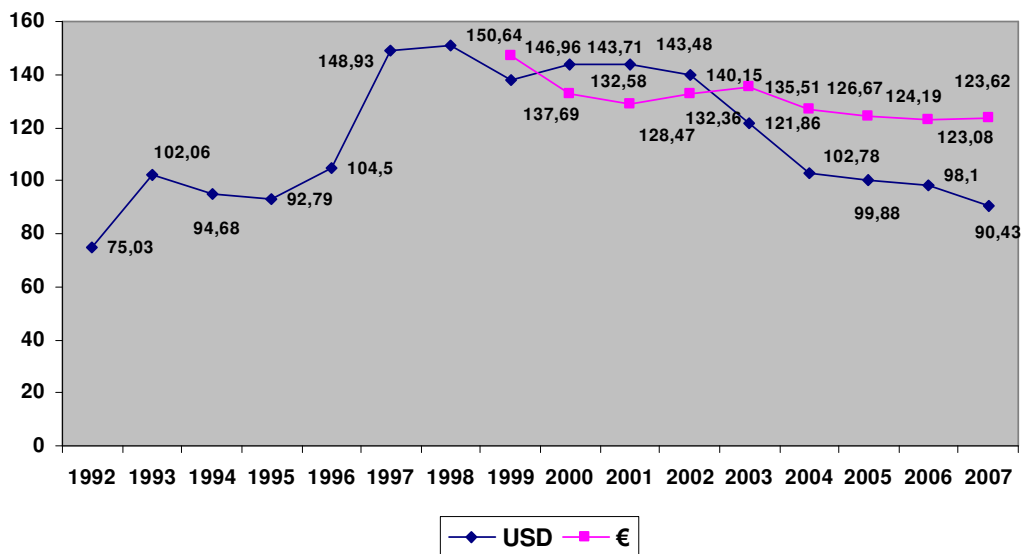
Στον πίνακα 63 και στο διάγραμμα 44 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη (1996 – 2007) των βασικών μεγεθών του ισοζυγίου πληρωμών της Αλβανίας, και στις επόμενες παραγράφους 14.7.2. και 14.7.3. αναλύεται εκτενώς το εμπορικό ισοζύγιο συνολικά και μεταξύ Ελλάδας – Αλβανίας ειδικότερα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 62
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΑΛΒΑΝΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ
(Λεκ ανά USD ή €)

ΕΤΟΣ	Μ.Ο. ΠΕΡΙΟΔΟΥ		ΤΕΛΟΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	
	USD	€	USD	€
1992	75,03	--	--	--
1993	102,06	--	98,68	--
1994	94,68	--	95,39	--
1995	92,79	--	94,24	--
1996	104,50	--	103,07	--
1997	148,93	--	149,14	--
1998	150,64	--	140,58	--
1999	137,69	146,96	135,12	135,80
2000	143,71	132,58	142,64	132,57
2001	143,48	128,47	136,55	120,73
2002	140,15	132,36	133,74	140,18
2003	121,86	135,51	106,58	134,32
2004	102,78	126,67	92,64	126,35
2005	99,88	124,19	103,58	122,58
2006	98,10	123,08	94,14	123,85
2007	90,43	123,62	82,89	121,78

Πηγή : Bank of Albania, Monthly Statistical Report, Δεκ. 2007, έκδοση Απρ. 2008

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 43
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΑΛΒΑΝΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ
 (Λεκ ανά USD ή € - Μ.Ο. έτους)

ΠΙΝΑΚΑΣ 63
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ 1996 – 2007
(σε εκατομ. Ευρώ)

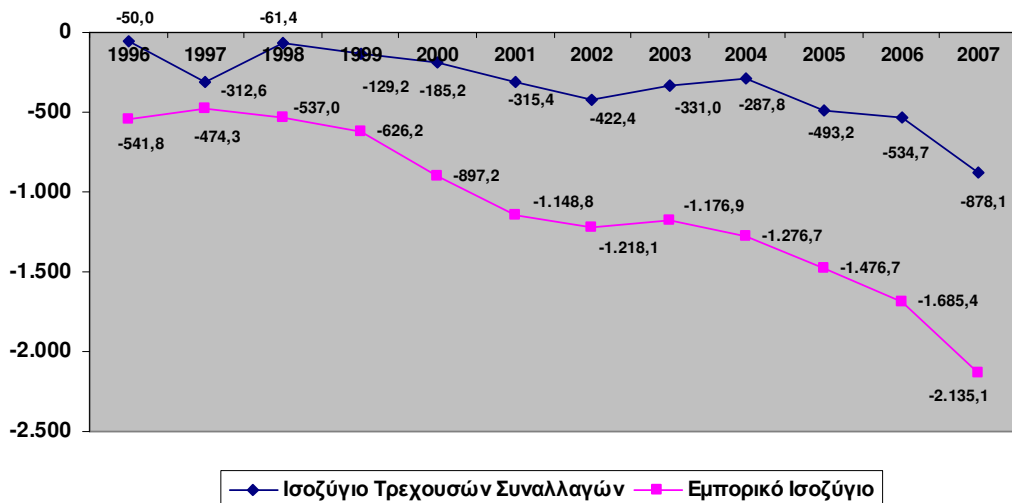
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-50,0	-312,6	-61,4	-129,2	-185,2	-315,4	-422,4	-331,0	-287,8	-493,2	-534,7	-878,1
Εξαγωγές εμπορευμάτων	194,6	140,2	184,8	258,2	277,0	340,3	348,4	394,9	485,6	530,2	630,7	786,3
Εισαγωγές εμπορευμάτων	-736,4	-614,5	-721,7	-884,4	-1174,2	-1489,1	-1566,5	-1571,8	-1762,3	-2006,9	-2316,0	-2921,5
Εμπορικό Ισοζύγιο	-541,8	-474,3	-537,0	-626,2	-897,2	-1148,8	-1218,1	-1176,9	-1276,7	-1476,7	-1685,4	-2135,1
Υπηρεσίες : Εισπράξεις	101,7	60,0	76,8	252,4	482,9	596,8	612,3	632,9	807,5	967,3	1194,8	1455,2
Υπηρεσίες : Πληρωμές	-113,7	-89,6	-114,8	-156,0	-471,1	-497,0	-620,5	-705,0	-848,0	-1107,7	-1261,5	-1452,4
Εισοδήματα : Εισπράξεις	66,7	45,8	76,4	80,4	124,5	171,1	159,4	172,3	166,5	178,4	263,0	278,1
Εισοδήματα : Πληρωμές	-9,6	-9,5	-7,8	-9,7	-10,0	-15,0	-21,8	-21,5	-24,0	-43,4	-54,4	-61,8
Ιδιωτικές μεταβιβάσεις	380,2	129,6	372,0	174,3	481,2	546,1	625,7	714,1	826,3	927,6	966,4	977,8
Υπηρεσιακές μεταβιβάσεις	66,6	25,4	72,9	155,7	104,6	31,4	40,7	53,1	60,7	61,4	42,5	60,1
Ισοζύγιο Κεφαλ. Μεταβιβάσεων	3,9	1,9	27,7	63,3	84,8	131,9	127,4	138,2	106,2	99,2	143,4	90,1
Ισοζύγιο Χρηματοοικ. Συναλλαγών	40,1	116,3	16,6	33,8	197,5	115,0	217,7	167,0	306,8	332,6	403,2	748,6
Άμεσες επενδύσεις	72,0	42,3	40,0	38,5	156,6	230,7	141,4	156,9	278,4	224,2	258,6	452,3
Επενδύσεις χαρτοφυλακίου	0,0	0,0	0,0	0,0	-28,7	-25,7	-40,3	-20,6	4,6	-2,0	27,2	18,5
Λοιπά κεφάλαια *	-31,9	74,0	-23,5	-4,7	69,6	-90,0	116,6	30,7	23,8	110,4	117,4	272,4
Καθαρά Τακτοποιητέα Στοιχεία	43,4	218,5	63,6	128,9	30,4	216,3	102,4	104,7	98,7	177,0	188,9	188,0
Γενικό Ισοζύγιο	37,3	34,8	53,6	116,7	147,0	161,4	30,6	88,9	233,7	125,1	206,6	148,6
Συναλλαγματικά Διαθέσιμα	-37,3	-34,8	-53,6	-116,7	-147,0	-161,4	-30,6	-88,9	-233,7	-125,1	-206,6	-148,6
Επιχορηγήσεις και Δάνεια	0,0	10,7	7,1	19,8	19,5	13,6	5,5	10,0	9,6	9,4	5,8	5,5
Τελική μεταβολή συναλλαγματικών αποθεμάτων	-31,7	-25,1	-67,5	-91,4	-141,8	-146,0	-103,0	-158,0	-276,1	-47,4	-157,3	99,0
Από τα οποία : Αντατιμήσεις	-5,9	-13,7	14,9	-24,6	-1,4	-15,7	72,7	69,6	42,4	-77,4	-49,3	-49,5

* Χωρίς επιχορηγήσεις και δάνεια

Πηγή : Bank of Albania, Monthly Statistical Report, Δεκ. 2007, έκδοση Απρ. 2008

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 44

ΕΞΕΛΙΞΗ ΙΣΟΖΥΓΙΩΝ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ

14.7.2. Εμπορικό Ισοζύγιο

Το 2007 σημειώθηκε άνοδος των εξαγωγών και των εισαγωγών. Η αύξηση των εισαγωγών (26%) ήταν υψηλότερη από την αύξηση των εξαγωγών (24,9%), με συνέπεια να διευρυνθεί το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου κατά 26,3%.

Το μεγαλύτερο τμήμα των εμπορικών συναλλαγών έγινε με τις χώρες της Ε.Ε. (64,5%) και με κυριότερους εταίρους την Ιταλία και την Ελλάδα.

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των εξαγωγών της Αλβανίας είναι η επανεξαγωγή, μετά από επεξεργασία και μεταποίηση, μιας σειράς εισαγόμενων πρώτων υλών. Αυτό αφορά κυρίως τις εξαγωγές της ομάδας «Υφαντουργία και Ένδυση», που αντιπροσωπεύουν το 48,4% του συνόλου των εξαγωγών.

Στο πρώτο τετράμηνο του 2008, σε σύγκριση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2007, οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 16,1%, οι εισαγωγές κατά 15,2% και το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, κατά 14,9%. Το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές ήταν 27,3%, έναντι 27,1% κατά το αντίστοιχο τετράμηνο του 2007

Διαχρονικά, κατά την περίοδο 1993 – 2007, οι εξαγωγές σχεδόν εξαπλασιάστηκαν, αυξανόμενες με μέσο ετήσιο ρυθμό 15,7%. Στην ίδια περίοδο, οι εισαγωγές υπερδιπλασιάστηκαν, αυξανόμενες με μέσο ετήσιο

ρυθμό 14,3%. Το εμπορικό ισοζύγιο ήταν μονίμως αρνητικό και υπερεξαπλάσιάστηκε επίσης, αυξανόμενο με μέσο ετήσιο ρυθμό 13,8%.

Το ποσοστό κάλυψης (Εξαγωγές / Εισαγωγές) βελτιώθηκε στην εν λόγω περίοδο και από 21,4% που ήταν το 1993, έφτασε στο 25,7% το 2007. Εξακολουθεί όμως να είναι πολύ χαμηλό, αφού η αξία εξαγωγών αντιπροσωπεύει μόλις το ένα τέταρτο της αξίας των εισαγωγών. Μόνο το έτος 1999, ξεπέρασε το 30%. Οι εξελίξεις αυτές απεικονίζονται στον πίνακα 64 και στα διαγράμματα 45 - 46.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται για τα έτη 1993, 2000 και 2007, τα οποία αντιπροσωπεύουν την αρχή, το μέσον και το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, 1993 – 2007 :

- ➔ Η ποσοστιαία (%) κατανομή των εξαγωγών και εισαγωγών ανά βασικές ομάδες προϊόντων (πίνακες 65 - 66 και γραφήματα 47 - 48)
- ➔ Η γεωγραφική ποσοστιαία (%) κατανομή τους για τις πέντε πρώτες χώρες και τις λοιπές χώρες αθροιστικά (γραφήματα 49 - 54)
- ➔ Η συμβολή των βασικών ομάδων εξαγόμενων και εισαγόμενων προϊόντων, στη διαμόρφωση του εμπορικού ισοζυγίου (πίνακας 67 και γράφημα 55)

Στον τομέα των εξαγωγών κυριαρχεί η ομάδα «Είδη Υφαντουργίας και Ένδυσης», η οποία το 1993 κάλυπτε το 30,7% των συνολικών εξαγωγών, το 2000 το 65% και το 2007 το 48,4%. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, ο κύριος όγκος των εξαγωγών της συγκεκριμένης ομάδας, αφορά επανεξαγωγή, μεταποιημένων πρώτων υλών (Facon).

Σημαντική είναι και η ποσοστιαία συμμετοχή των ομάδων προϊόντων : «Ορυκτά – Πετρέλαια – Ηλεκτρισμός» και «Υλικά – Μέταλλα Κατασκευών», στο σύνολο των εξαγωγών. Για τις ομάδες αυτές παρουσιάστηκε κάμψη του ποσοστού συμμετοχής τους στο μέσον της περιόδου (2000) και ανάκαμψη στη συνέχεια.

Το ποσοστό συμμετοχής των εξαγωγών της ομάδας προϊόντων, «Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός», μειώνονται διαχρονικά. Η μείωση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι οι εξαγωγές της συγκεκριμένης ομάδας προϊόντων αυξήθηκαν με πολύ χαμηλότερο μέσο ετήσιο ρυθμό (8,1%) κατά την περίοδο 1993 – 2007, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησης για το σύνολο των εξαγωγών (15,7%).

Οι υπόλοιπες βασικές ομάδες εξαγόμενων προϊόντων, καλύπτουν μικρά ποσοστά των συνολικών εξαγωγών, χαμηλότερα του 5%.

Η ποσοστιαία (%) κατανομή των εισαγωγών ανά βασικές ομάδες προϊόντων προσδιορίστηκε από το μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης των εισαγωγών της κάθε ομάδας, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό για το σύνολο των εισαγωγών (14,3%).

Οι εισαγωγές της ομάδας «Ορυκτά – Πετρέλαιο – Ηλεκτρισμός» αυξήθηκαν με διπλάσιο μέσο ετήσιο ρυθμό (29%). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην πολυετή ενεργειακή κρίση που αντιμετωπίζει η Αλβανία. Με μέσο ετήσιο ρυθμό μεγαλύτερο του 20% αυξήθηκαν οι εισαγωγές των ομάδων, «Δέρματα και

προϊόντα από δέρματα» (28%), «Προϊόντα ξύλου και χαρτιού» (23,6%) και «Υλικά και Μέταλλα Κατασκευών» (23,1%). Οι σημαντικοί ρυθμοί αύξησης των δύο τελευταίων ομάδων οφείλονται στην έντονη αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Οι εισαγωγές της ομάδας, «Είδη Υφαντουργίας και Ένδυσης», αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 15%, ελαφρά υψηλότερο από τον αντίστοιχο του συνόλου των εισαγωγών, ενώ με ελαφρά χαμηλότερο ετήσιο ρυθμό (14%) αυξήθηκαν οι εισαγωγές χημικών και πλαστικών προϊόντων.

Με χαμηλότερο μέσο ετήσιο ρυθμό αυξήθηκαν οι εισαγωγές των ομάδων προϊόντων, «Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός» (10,2%), «Μηχανήματα – Εξοπλισμός – Ανταλλακτικά» (9,6%) και «Λοιπά» (12,1%).

Η εξέλιξη των εισαγωγών της ομάδας, «Μηχανήματα – Εξοπλισμός – Ανταλλακτικά» (βλ. και γράφημα 55) παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της προσπάθειας μετάβασης της χώρας σε καθεστώς ανοιχτής οικονομίας και έντονου ανταγωνισμού, τον οποίο μπορεί να αντιμετωπίσει με παραγωγικές επενδύσεις και επενδύσεις εκσυγχρονισμού. Οι επενδύσεις αυτές απαιτούν σημαντικές εισαγωγές μηχανημάτων, εξοπλισμού και ανταλλακτικών, τα οποία δεν μπορεί να παράξει σήμερα η Αλβανία.

Η γεωγραφική κατανομή των εξαγωγών και των εισαγωγών της Αλβανίας παρουσιάζει χαρακτηριστικές ιδιαιτερότητες. Η κύρια χώρα προορισμού των εξαγωγών είναι η Ιταλία (1993 : 41%, 2000 : 72%, 2007 : 69%) και κατά δεύτερο λόγο η Ελλάδα (1993 : 18%, 2000 : 13%, 2007 : 8%). Στις πέντε πρώτες χώρες προορισμού των εξαγωγών κατατάσσονται, η Γερμανία, η FYROM (1993, 2007), η Σερβία (2000, 2007), το Βέλγιο (1993) και η Δανία (2000). Σε όλες τις υπόλοιπες χώρες κατευθύνθηκε συνολικά το 20% των εξαγωγών το 1993, το 6% το 2000 και το 16% το 2007.

Και στον τομέα των εισαγωγών η Ιταλία καταλαμβάνει την πρώτη θέση με 37% το 1993, 36% το 2000 και 27% το 2007. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται η Ελλάδα με αντίστοιχα ποσοστά, 18%, 26% και 15%. Τον κατάλογο των πέντε πρώτων χωρών συμπληρώνουν η Γερμανία, η Γαλλία (1993), η Βουλγαρία (1993, 2000), η Τουρκία (2000, 2007) και η Ελβετία (2007).

Το μερίδιο των λοιπών χωρών, συνολικά, στις εισαγωγές της Αλβανίας, αυξάνεται διαχρονικά (1993 : 18%, 2000 : 25%, 2007 : 41%). Στις επόμενες πέντε χώρες, κατά το 2007, περιλαμβάνονται η Αυστρία, η Βουλγαρία, η FYROM, η Ρωσία και η Σερβία, με ποσοστά συμμετοχής στο σύνολο των εισαγωγών, μικρότερα του 5%.

Όπως προαναφέρθηκε, το εμπορικό ισοζύγιο (Εξαγωγές μείον Εισαγωγές) της Αλβανίας είναι διαχρονικά αρνητικό, με το έλλειμμα να αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 13,8% κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1993 – 2007.

Στον πίνακα 67 φαίνεται η συμβολή των επιμέρους βασικών ομάδων, εισαγόμενων και εξαγόμενων προϊόντων, στη διαμόρφωση του εμπορικού ισοζυγίου της Αλβανίας. Οι ομάδες με το μεγαλύτερο εμπορικό έλλειμμα είναι : «Μηχανήματα – Εξοπλισμός – Ανταλλακτικά», «Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός»,

«Ορυκτά – Πετρέλαιο – Ηλεκτρισμός» (2000, 2007), «Χημικά και Πλαστικά Προϊόντα».

Θετικό ισοζύγιο, έστω και χαμηλό, καταγράφεται μόνο στις ομάδες, «Ορυκτά – Πετρέλαιο – Ηλεκτρισμός» (1993) και «Είδη Υφαντουργίας και Ένδυσης» (2000, 2007).

Στο γράφημα 55 απεικονίζεται ο βαθμός κάλυψης (%) : Εξαγωγές / Εισαγωγές, ανά βασική ομάδα προϊόντων, που αποτελεί μια διαφορετική γραφική αποτύπωση του πιο πάνω πίνακα.

Πριν την παράθεση των πινάκων και των γραφημάτων που ακολουθούν, κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί στο σημείο αυτό ότι οι περισσότερες εισαγωγές, που προορίζονται για κατανάλωση στην περιοχή μελέτης, προέρχονται από την Ελλάδα, σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες των προϊόντων και αρκετές από την παραγωγή της Ηπείρου.

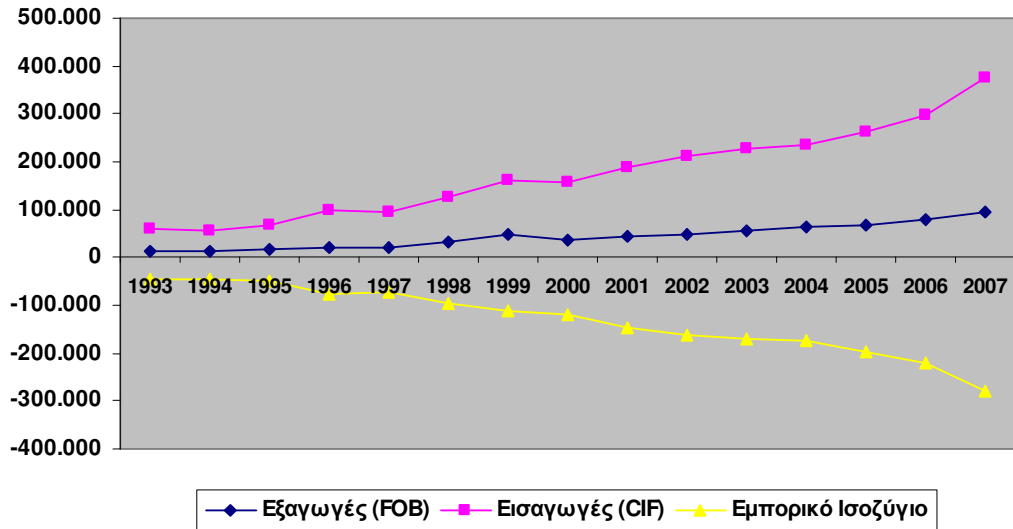
Η γεινίαση της περιοχής, η ύπαρξη τελωνειακών σταθμών και ο μεγάλος ελληνόφωνος πληθυσμός, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για τη διαμόρφωση της ανωτέρω κατάστασης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 64
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ 1993 – 2007
(εκατομ. Λεκ)

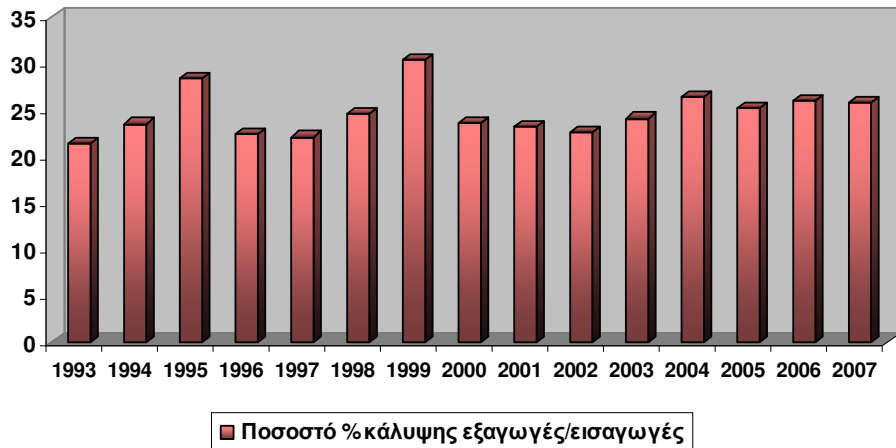
ΕΤΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ (FOB)	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (CIF)	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΚΑΛΥΨΗΣ ΕΞΑΓ./ΕΙΣΑΓ.
1993	12.499	58.336	-45.838	70.835	21,4
1994	13.387	57.019	-43.632	70.406	23,5
1995	18.710	66.147	-47.437	84.857	28,3
1996	22.001	98.060	-76.059	120.061	22,4
1997	21.044	95.022	-73.977	116.066	22,1
1998	31.104	126.271	-95.167	157.375	24,6
1999	48.430	159.465	-111.035	207.894	30,4
2000	37.037	157.109	-120.072	194.146	23,6
2001	44.096	190.155	-146.059	234.251	23,2
2002	47.490	210.368	-162.877	257.858	22,6
2003	54.487	225.983	-171.496	280.469	24,1
2004	62.121	236.072	-173.951	298.193	26,3
2005	65.818	262.191	-196.373	328.009	25,1
2006	77.405	299.147	-221.742	376.556	25,9
2007	96.688	376.796	-280.108	473.484	25,7

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 45
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
(1993 – 2007)

ΓΡΑΦΗΜΑ 46
ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΚΑΛΥΨΗΣ
(Εξαγωγές / Εισαγωγές)

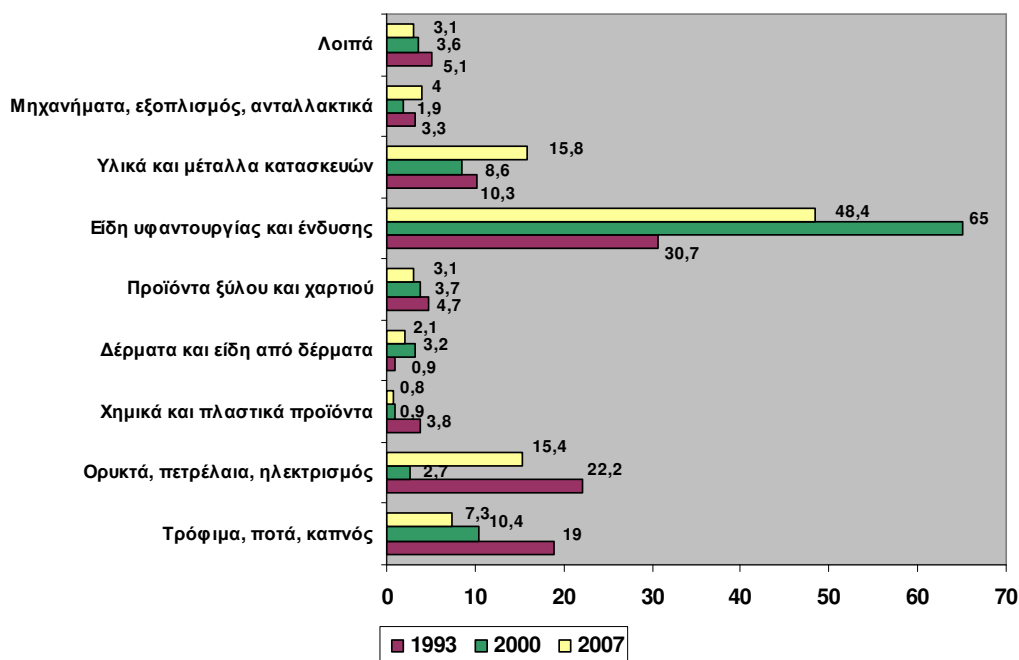
ΠΙΝΑΚΑΣ 65

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

A/A	ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	1993	2000	2007
1	Τρόφιμα, ποτά, καπνός	19,0	10,4	7,3
2	Ορυκτά, πετρέλαια, ηλεκτρισμός	22,2	2,7	15,4
3	Χημικά και πλαστικά προϊόντα	3,8	0,9	0,8
4	Δέρματα και είδη από δέρματα	0,9	3,2	2,1
5	Προϊόντα ξύλου και χαρτιού	4,7	3,7	3,1
6	Είδη υφαντουργίας και ένδυσης	30,7	65,0	48,4
7	Υλικά και μέταλλα κατασκευών	10,3	8,6	15,8
8	Μηχανήματα, εξοπλισμός, ανταλλακτικά	3,3	1,9	4,0
9	Λοιπά	5,1	3,6	3,1
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0

ΓΡΑΦΗΜΑ 47

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

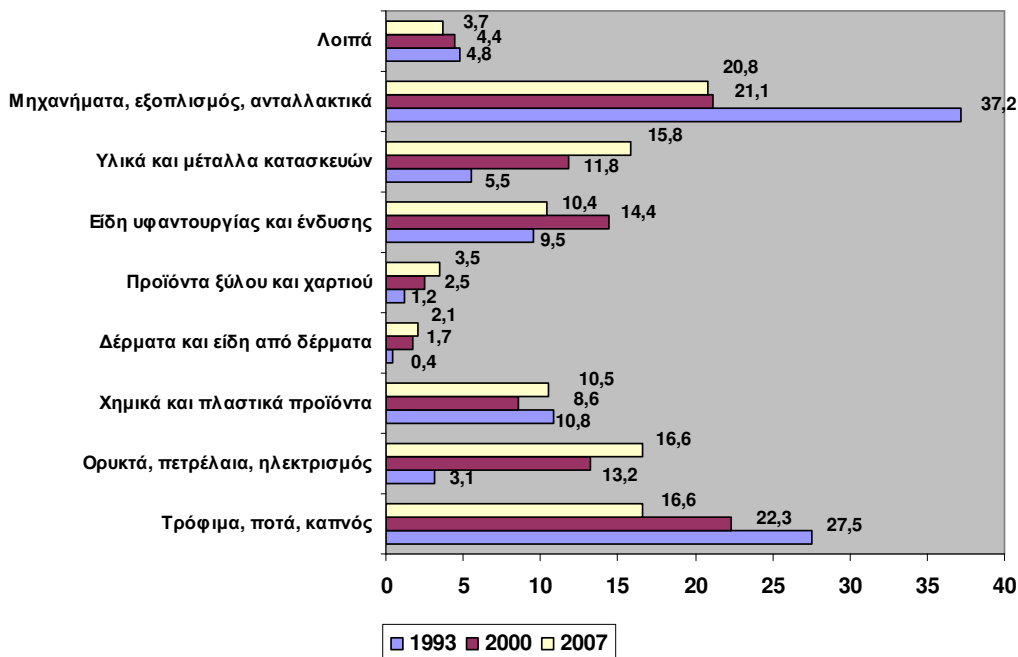
ΠΙΝΑΚΑΣ 66

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

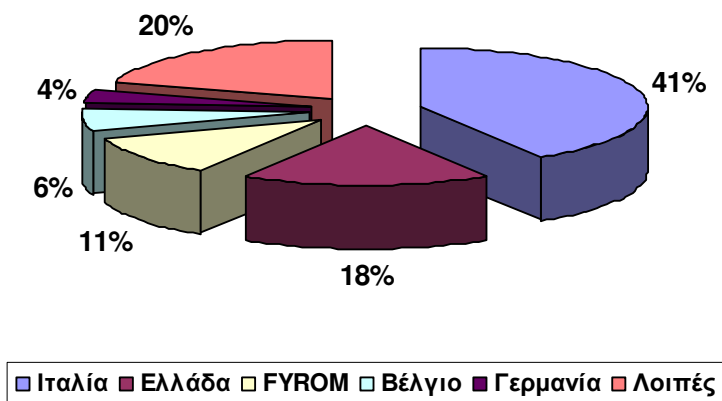
A/A	ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	1993	2000	2007
1	Τρόφιμα, ποτά, καπνός	27,5	22,3	16,6
2	Ορυκτά, πετρέλαια, ηλεκτρισμός	3,1	13,2	16,6
3	Χημικά και πλαστικά προϊόντα	10,8	8,6	10,5
4	Δέρματα και είδη από δέρματα	0,4	1,7	2,1
5	Προϊόντα ξύλου και χαρτιού	1,2	2,5	3,5
6	Είδη υφαντουργίας και ένδυσης	9,5	14,4	10,4
7	Υλικά και μέταλλα κατασκευών	5,5	11,8	15,8
8	Μηχανήματα, εξοπλισμός, ανταλλακτικά	37,2	21,1	20,8
9	Λοιπά	4,8	4,4	3,7
	ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0

ΓΡΑΦΗΜΑ 48

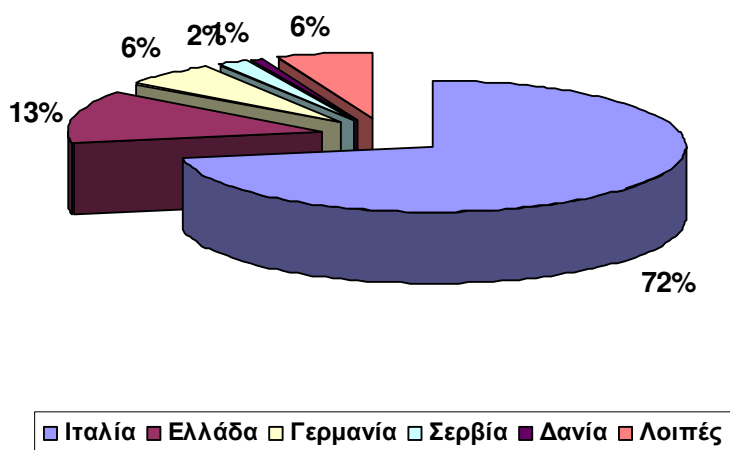
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

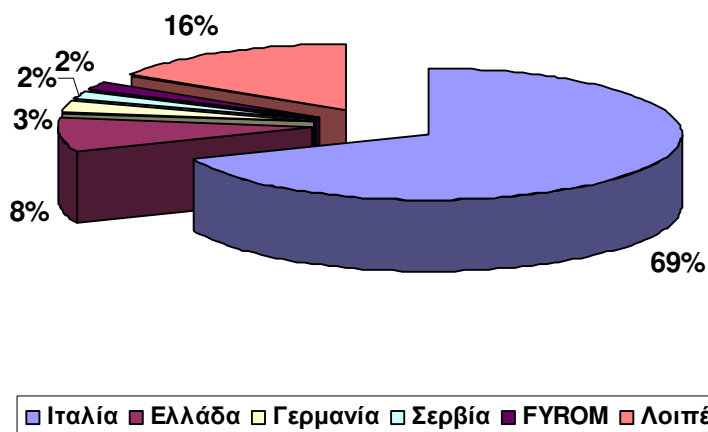
ΓΡΑΦΗΜΑ 49
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
 (πέντε χώρες προορισμού)
 1993

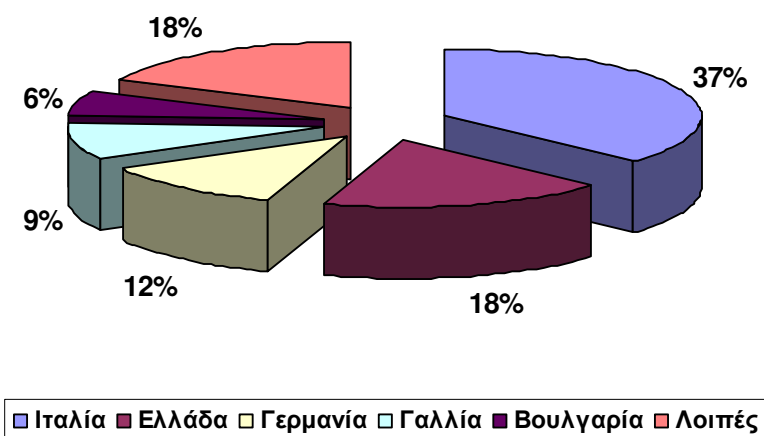
ΓΡΑΦΗΜΑ 50
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
 (πέντε χώρες προορισμού)
 2000

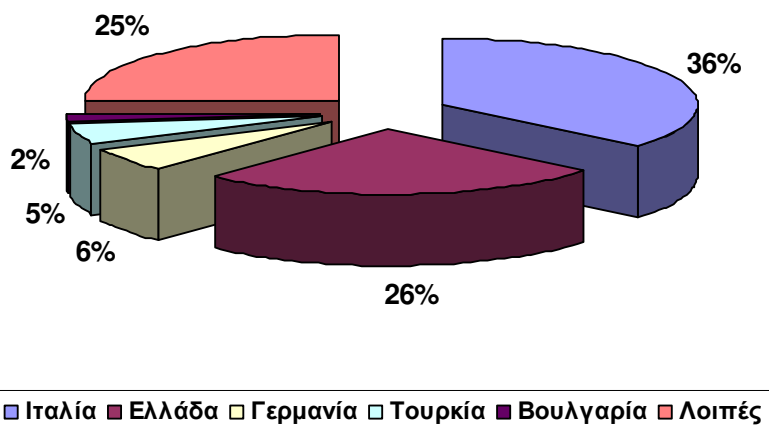
ΓΡΑΦΗΜΑ 51
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
 (πέντε χώρες προορισμού)
 2007

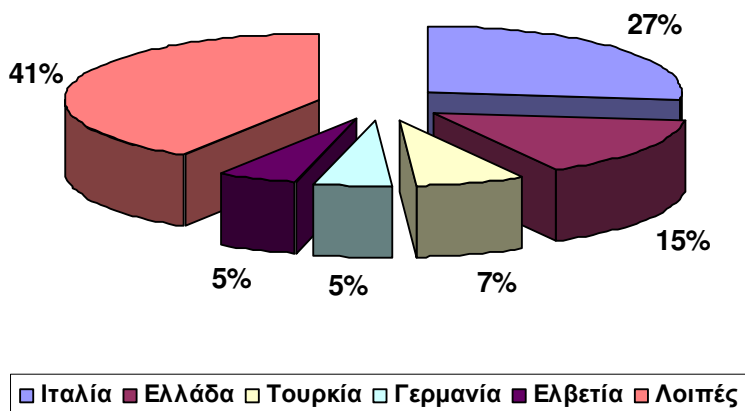
ΓΡΑΦΗΜΑ 52
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ
 (πέντε χώρες προέλευσης)
 1993

ΓΡΑΦΗΜΑ 53
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ
 (πέντε χώρες προέλευσης)
 2000

ΓΡΑΦΗΜΑ 54
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ
 (πέντε χώρες προέλευσης)
 2007

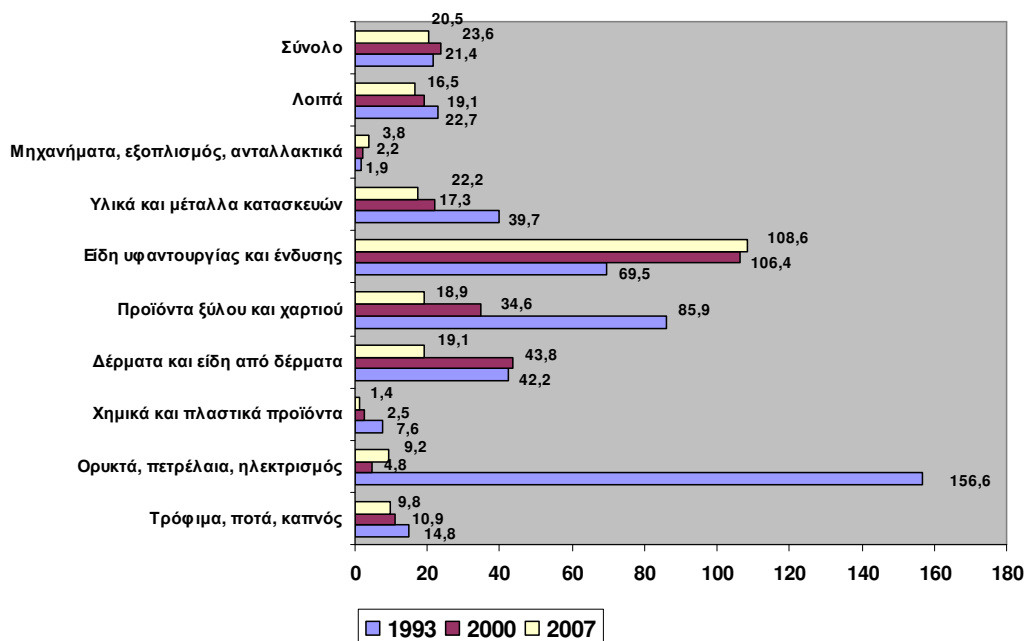
ΠΙΝΑΚΑΣ 67

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ – ΕΞΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ

Α/Α	ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	1993		2000		2007	
		Εμπορικό Ισοζύγιο	%	Εμπορικό Ισοζύγιο	%	Εμπορικό Ισοζύγιο	%
1	Τρόφιμα, ποτά, καπνός	-13.642	29,8	-31.142	25,9	-55.521	19,8
2	Ορυκτά, πετρέλαια, ηλεκτρισμός	1.002	-2,2	-19.772	16,5	-47.928	17,1
3	Χημικά και πλαστικά προϊόντα	-5.846	12,8	-13.102	10,9	-38.598	13,8
4	Δέρματα και είδη από δέρματα	-141	0,3	-1.536	1,3	-5.745	2,1
5	Προϊόντα ξύλου και χαρτιού	-97	0,2	-2.596	2,2	-10.266	3,7
6	Είδη υφαντουργίας και ένδυσης	-1.683	3,7	1.456	-1,2	7.748	-2,8
7	Υλικά και μέταλλα κατασκευών	-1.948	4,2	-15.282	12,7	-44.197	15,8
8	Μηχανήματα, εξοπλισμός, ανταλλακτικά	-21.300	46,5	-32.455	27,0	-74.501	26,6
9	Λοιπά	-2.183	4,8	-5.643	4,7	-11.100	4,0
	ΣΥΝΟΛΟ	-45.838	100,0	-120.072	100,0	-280.108	100,0

ΓΡΑΦΗΜΑ 55

ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ (%) : Εξαγωγές / Εισαγωγές

Το πρότυπο των Αλβανικών εξαγωγών

Παρά τη σημαντική απελευθέρωση του εμπορίου της Αλβανίας, η εξωστρέφειά του παραμένει χαμηλή, όπως και ο δείκτης κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές, κυρίως λόγω της χαμηλής ανταγωνιστικότητας των προς εξαγωγή προϊόντων και της διάθεσής τους στην εσωτερική αγορά, γεγονός που συμβάλλει στην υποκατάσταση εισαγωγών.

Ο ρυθμός αύξησης των εξαγωγών για ορισμένα χρόνια ήταν υψηλότερος από τον αντίστοιχο των εισαγωγών (2003, 2004, 2006) και σχεδόν ίδιος το 2007. Όμως, απαιτούνται υψηλότεροι ρυθμοί αύξησης για να καταστεί δυνατός ο περιορισμός του υψηλού ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου.

Στη διάρθρωση των εξαγωγών παρατηρείται μια εύθραυστη σταθερότητα. Κάποιοι τομείς, όπως η γεωργία, παρουσιάζουν πολύ μικρή εξαγωγική κάλυψη και λίγα νέα προϊόντα παρουσιάζονται ανταγωνιστικά την τελευταία χρονιά (2007).

Στη γεωγραφική κατανομή των εξαγωγών καταγράφεται υψηλή συγκέντρωση προς την Ε.Ε. και ιδιαίτερα προς την Ιταλία και την Ελλάδα. Οι εξαγωγές προς τις λοιπές χώρες των Βαλκανίων αυξάνονται, αλλά το μερίδιό τους στο σύνολο παραμένει χαμηλό.

Σημαντικό πρόβλημα του εξαγωγικού τομέα αποτελούν και τα ασθενή συγκριτικά πλεονεκτήματα των αλβανικών προϊόντων. Σε εύρος 93 ομάδων προϊόντων, μόνο 12 δείχνουν να έχουν διαχρονικά υψηλό δείκτη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, RCA (Revealed Comparative Advantages).

Στις ομάδες των μη αγροτικών προϊόντων, ο ρουχισμός, η κλωστοϋφαντουργία και τα υποδήματα, στηρίζουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα κυρίως στη φθηνή εργασία.

Συγκριτικά πλεονεκτήματα παρουσιάζονται επίσης στα μεταλλουργικά προϊόντα (χαλκός, σιδηρομεταλλεύματα, μόλυβδος). Στα νέα προϊόντα που σημειώνουν συγκριτικά πλεονεκτήματα το 2007, περιλαμβάνονται ο ξυλοπολτός και τα δέρματα γούνας.

Στον αγροτικό τομέα, τους υψηλότερους δείκτες ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων (RCA) παρουσιάζουν οι ομάδες προϊόντων : σπόροι, φρούτα, λαχανικά και προπαρασκευασμένα κρέατα και ψάρια.

Η συμμετοχή των εξαγωγών προϊόντων μεταποίησης, στο σύνολο των εξαγωγών κατά την περίοδο 2003 – 2006, ήταν υψηλότερη του 70%. Κατά το 2007, περιορίστηκε στο 66,4%. Αντίθετα η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία παρουσιάζει σημαντική άνοδο κατά την ίδια περίοδο, με μέσο ετήσιο ρυθμό 33,96% και ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών ήταν 6,2% το 2003, 14,9% το 2004, 12% το 2005, 12,1% το 2006 και 11,3% το 2007.

Η συμμετοχή των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων εμφανίζει μικρή αλλά συνεχή μείωση κατά την ανωτέρω περίοδο και από 8,3% που ήταν το 2003, διαμορφώθηκε στο 7,3% το 2007. Κύρια χαρακτηριστικά των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων είναι η υψηλή συγκέντρωση (64%) σε τρία προϊόντα (δημητριακά, αλεύρι, ζωτροφές) και η αυξητική τάση που καταγράφεται στις εξαγωγές φαρμακευτικών φυτών και καρπουζιών. Κύριες χώρες προορισμού των εξαγόμενων αγροτικών προϊόντων είναι η Ιταλία, η Ελλάδα, η Γερμανία και το Κόσοβο.

Στην ομάδα μεταλλουργικών προϊόντων και μετάλλων, τα κύρια εξαγωγικά προϊόντα είναι τα πετρελαϊκά, τα μεταλλουργικά (χρώμιο, χαλκός, σίδηρο) και τα βασικά μέταλλα, οι εξαγωγές των οποίων παρουσίασαν σημαντική αύξηση το 2007, με ποσοστά 144,6%, 226% και 25,1% αντίστοιχα. Κύριες χώρες προορισμού, των εν λόγω προϊόντων, είναι η Ιταλία, η Τουρκία και το Κόσοβο για τα πετρελαϊκά προϊόντα, η Κίνα, η Σουηδία και η FYROM για τα μεταλλουργικά προϊόντα και η Ιταλία, το Κόσοβο και η Ελλάδα για τα βασικά μέταλλα.

Από την ανωτέρω ανάλυση μπορεί να διατυπωθεί ως συμπέρασμα ότι το πρότυπο των Αλβανικών εξαγωγών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως έντονα αναπτυγμένο, παρά την υψηλή συμμετοχή των βιομηχανικών προϊόντων στο σύνολο των εξαγωγών. Οι εξαγωγές παρουσιάζουν εξαιρετικά υψηλούς δείκτες συγκέντρωσης σε λίγα προϊόντα και σε λίγες χώρες. Από τον κατάλογο των εξαγόμενων προϊόντων απουσιάζουν τα προϊόντα έντασης υψηλής τεχνολογίας και εξειδικευμένης εργασίας, ενώ οι δείκτες ανταγωνιστικότητας και συγκριτικών πλεονεκτημάτων είναι εξαιρετικά χαμηλοί, για το μεγαλύτερο μέρος των εξαγόμενων προϊόντων.

Πηγές :

1. *INSTAT, (Επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης)*
2. *Επιμελητήριο Αργυροκάστρου, «Why a focus on exports?», κείμενο εργασίας και προβληματισμού για τις εξαγωγές της Αλβανίας*

14.7.3. Το εμπόριο της Ελλάδας με την Αλβανία

Οι εμπορικές σχέσεις της Ελλάδας με την Αλβανία αναπτύχθηκαν μέσα σε ένα εξαιρετικά δυσμενές γενικότερο περιβάλλον που επικράτησε στην περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων, κατά τη δεκαετία του 1990. Παρά τις δυσμενείς συνθήκες, οι ελληνικές εξαγωγές προς τις χώρες της περιοχής σχεδόν τετραπλασιάστηκαν ενώ οι εισαγωγές από την περιοχή σχεδόν πενταπλασιάστηκαν.

Οι εξελίξεις αυτές συνεχίστηκαν και κατά την τρέχουσα δεκαετία, αναδεικνύοντας την Ελλάδα ως ένα από τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους των χωρών αυτών (Π.Σ.Ε. – Κ.Ε.Ε.Μ., 2005).

Αυξητική ήταν η πορεία των εξαγωγών προς όλες τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Την ανοδική ώθηση όμως έδωσαν κυρίως οι εξαγωγές προς τη Σερβία – Μαυροβούνιο (1995 – 2004 : +1.160%), προς την Αλβανία (1993 – 2004 : 207,6%) και προς τη FYROM (1993 – 2004 : 156,8%). Οι τρεις αυτές χώρες, από το 2000, βρίσκονται μέσα στις πρώτες είκοσι εξαγωγικές αγορές για τα ελληνικά προϊόντα.

Αυξητική ήταν και η πορεία των εισαγωγών της Ελλάδας, από όλες τις χώρες της περιοχής, εκτός της Κροατίας, με σημαντικότερη την αύξηση από τη FYROM (1993 – 2004 : 388,1%), τη Σλοβενία (143%) και τη Βοσνία – Ερζεγοβίνη (118,9%).

Στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης, οι ελληνικές εξαγωγές ακολούθησαν σταθερά αυξητική πορεία, με κύριες χώρες προορισμού τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Αλβανία και τη FYROM (πίνακας 68). Οι εισαγωγές αυξήθηκαν επίσης από όλες τις χώρες της περιοχής, με κύριες χώρες τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη FYROM (Συγκελάκης Α. – Χαραλάμπους Β., 2006).

ΠΙΝΑΚΑΣ 68
ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΗ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ (1996 – 2005*)

ΧΩΡΕΣ	ΑΞΙΑ (σε εκατ. \$)									
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ε ξ α γ ω γ έ ς										
Αλβανία	325,0	250,9	193,5	224,6	248,5	336,9	325,9	350,6	428,0	432,9
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	1,4	4,2	6,3	13,4	20,8	11,9	13,1	18,8	24,7	26,4
Βουλγαρία	314,0	318,6	441,1	417,2	449,8	582,0	589,1	824,9	968,4	1016,1
Κροατία	13,8	27,4	18,6	20,7	23,6	24,6	25,2	45,1	50,9	43,3
ΠΓΔΜ	233,1	272,4	268,2	428,4	470,1	412,7	321,9	352,9	385,4	406,3
Μολδαβία	9,8	9,4	8,1	12,9	14,1	8,1	13,4	9,7	7,7	8,2
Ρουμανία	174,7	176,0	200,2	214,2	383,7	355,4	290,5	345,5	476,3	507,8
Σερβία-Μαυροβ.-Κόσοβο	168,8	202,1	186,5	111,3	131,2	181,6	181,3	238,7	270,2	239,6
Ν.Α. Ευρώπη	1240,5	1260,9	1322,6	1442,7	1741,7	1913,2	1760,4	2186,2	2611,7	2680,6
Ελλάδα	11866,2	11128,0	10822,3	11070,8	11724,8	11497,7	11370,9	13484,5	15357,2	17348,0
Ε ι σ α γ ω γ έ ς * *										
Αλβανία	36,9	36,1	36,8	40,1	42,4	43,7	9,7	19,2	23,1	24,4
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	0,5	0,9	2,6	3,6	8,6	16,1	39,9	27,6	7,9	9,5
Βουλγαρία	364,4	416,0	394,0	357,8	397,3	435,9	308,4	418,4	576,8	731,7
Κροατία	10,6	6,5	11,4	30,7	23,7	21,3	27,2	17,0	12,7	12,2
ΠΓΔΜ	39,3	60,2	59,7	60,7	69,3	80,9	51,8	106,2	151,9	246,5
Μολδαβία	7,0	7,0	3,6	2,4	3,1	8,2	15,3	15,6	14,7	5,6
Ρουμανία	133,5	202,9	196,3	208,4	297,4	341,7	320,9	442,7	625,0	538,8
Σερβία-Μαυροβ.-Κόσοβο	77,5	133,4	96,2	60,3	86,0	83,0	87,8	111,1	174,2	164,6
Ν.Α. Ευρώπη	669,8	863,0	800,6	763,8	927,7	1030,8	861,0	1157,8	1586,3	1733,4
Ελλάδα	27747,6	26506,1	29085,2	29472,4	31828,5	31853,4	33092,9	41440,9	50278,3	52840,0
Ε μ π ο ρ ι κ ό Ι σ ο ζ ύ γ ι ο										
Αλβανία	288,0	214,9	156,7	184,5	206,1	293,2	316,2	331,4	404,9	408,5
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	0,9	3,3	3,7	9,8	12,1	-4,2	-26,8	-8,8	16,9	16,9
Βουλγαρία	-50,4	-97,4	47,1	59,4	52,5	146,1	280,6	406,5	391,7	284,3
Κροατία	3,2	20,8	7,2	-9,9	-0,1	3,3	-2,0	28,1	38,2	31,1
ΠΓΔΜ	193,7	212,2	208,5	367,7	400,8	331,8	270,2	246,6	233,5	159,7
Μολδαβία	2,8	2,4	4,4	10,5	11,0	-0,1	-1,9	-5,9	-7,0	2,6
Ρουμανία	41,2	-26,9	3,9	5,8	86,3	13,7	-30,4	-97,2	-148,7	-31,0
Σερβία-Μαυροβ.-Κόσοβο	91,2	68,7	90,3	51,0	45,2	98,6	93,5	127,7	96,0	75,0
Ν.Α. Ευρώπη	570,7	397,9	522,0	678,9	814,0	882,4	899,4	1028,4	1025,4	947,2
Ελλάδα	-15881,4	-15378,1	-18262,9	-18401,6	-20103,7	-20355,7	-21722,0	-27956,4	-34921,1	-35492,0

* Τα στοιχεία για τα έτη 2001, 2002, 2003 και 2004 είναι προσωρινά

** Εξαιρούνται οι εισαγωγές πλοίων

Πηγή : ΕΣΥΕ, επεξεργασία στοιχείων από το ΚΕΕΜ (Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών)

Οι διμερείς εμπορικές σχέσεις Ελλάδας – Αλβανίας σημείωσαν μεγάλη πρόοδο κατά την περίοδο 1993 – 2007 και κατέστησαν την Ελλάδα δεύτερο σημαντικότερο εταίρο, μετά την Ιταλία. Ο όγκος εμπορίου σχεδόν πενταπλασιάστηκε, παρά τη μικρή κάμψη που παρουσίασε κατά την περίοδο 2002 – 2005 και κινήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης, 12,1%.

Οι εξαγωγές της Αλβανίας προς την Ελλάδα σχεδόν πενταπλασιάστηκαν, αυξανόμενες με μέσο ετήσιο ρυθμό (12,6%) σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό των εξαγωγών, παρά την κάμψη που σημείωσαν κατά την περίοδο 2000 – 2001.

Οι εισαγωγές από την Ελλάδα υπερπενταπλασιάστηκαν και αυξήθηκαν με μεγαλύτερο μέσο ετήσιο ρυθμό (12,6%) σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό των εξαγωγών, παρά την κάμψη που σημείωσαν κατά την περίοδο 2002 – 2005.

Το εμπορικό ισοζύγιο ήταν μονίμως αρνητικό για την Αλβανία, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο και σχεδόν εξαπλασιάστηκε, αυξανόμενο με μέσο ετήσιο ρυθμό 13,3%.

Ο βαθμός κάλυψης (%) των εισαγωγών από τις εξαγωγές (εξαγωγές / εισαγωγές), σε όλη την περίοδο, δεν ξεπέρασε το 17,4%, με εξαίρεση το έτος 1993.

Οι ανωτέρω εξελίξεις αποτυπώνονται στον πίνακα 69 και στα γραφήματα 56 – 57.

Ως προς τη σύνθεση των εισαγωγών, φαίνεται ότι η μείωση των εισαγωγών αγροτικών προϊόντων, κατά την περίοδο 1996 – 2005, υπερκαλύφθηκε από την δυναμική αύξηση των εισαγωγών βιομηχανικών προϊόντων. Συγκεκριμένα η συμμετοχή των αγροτικών προϊόντων μειώθηκε από 35% σε 23%, ενώ αντίθετα η συμμετοχή των βιομηχανικών προϊόντων, από 57% αυξήθηκε σε 63% (Συγκελάκης Α. – Χαραλάμπους Β., 2006).

Ως προς τη σύνθεση των εξαγωγών, κυριαρχεί διαχρονικά η εξαγωγή των προϊόντων της ομάδας «Υφάσματα και προϊόντα από αυτά – Προϊόντα ένδυσης» με συμμετοχή στο σύνολο των εξαγωγών της Αλβανίας, μεγαλύτερη του 45%. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, οι εξαγωγές αυτής της κατηγορίας αφορούν επανεξαγωγές πρώτων υλών που εισήχθησαν και μεταποιήθηκαν (Facon).

Αναλυτικά, η σύνθεση των εξαγωγών και εισαγωγών της Αλβανίας προς και από την Ελλάδα, για το έτος 2007, καταγράφεται στον πίνακα 70. Στα γραφήματα 58 - 59 απεικονίζεται ο βαθμός κλαδικής συγκέντρωσης, ο οποίος είναι πολύ υψηλός δεδομένου ότι οι τέσσερις πρώτες κατηγορίες προϊόντων συγκεντρώνουν το 77,1% των εξαγωγών και το 63,5% των εισαγωγών.

Στις εξαγωγές, εκτός από την ομάδα των ειδών ένδυσης, σημαντικά μερίδια κατέχουν και οι ομάδες «Βασικά μέταλλα και προϊόντα από αυτά» (13,2%), «Προπαρασκευασμένα τρόφιμα – ποτά» (11%) και «Ξύλο – Κελλουζόλη – Χαρτί και Χαρτόνι» (7,2%). Στις εισαγωγές, η ομάδα προϊόντων, «Ορυκτά προϊόντα» κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο (32,2%) και ακολουθούν οι ομάδες,

«Βασικά μέταλλα και προϊόντα από αυτά» (11,8%), «Μηχανικός Εξοπλισμός» (9,8%) και «Προπαρασκευασμένα τρόφιμα – ποτά» (9,7%).

Στα γραφήματα 60 - 62 απεικονίζονται οι βαθμοί συγκέντρωσης του όγκου εμπορίου και του εμπορικού ισοζυγίου, στις επιμέρους κατηγορίες προϊόντων. Οι βαθμοί αυτοί είναι εξαιρετικά υψηλοί, αφού οι πέντε πρώτες ομάδες προϊόντων συγκεντρώνουν ποσοστά 71,7% του συνολικού όγκου εμπορίου και 74% του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου.

Ο υψηλός όγκος εμπορίου των πέντε πρώτων ομάδων προϊόντων, διαμορφώνεται από τις αυξημένες εισαγωγές της Αλβανίας από την Ελλάδα, με εξαίρεση την ομάδα των προϊόντων υφασμάτων – ένδυσης, στα οποία καταγράφονται και υψηλές εξαγωγές. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται και στο εμπορικό ισοζύγιο όπου οι ίδιες ομάδες εμφανίζουν και το μεγαλύτερο εμπορικό έλλειμμα.

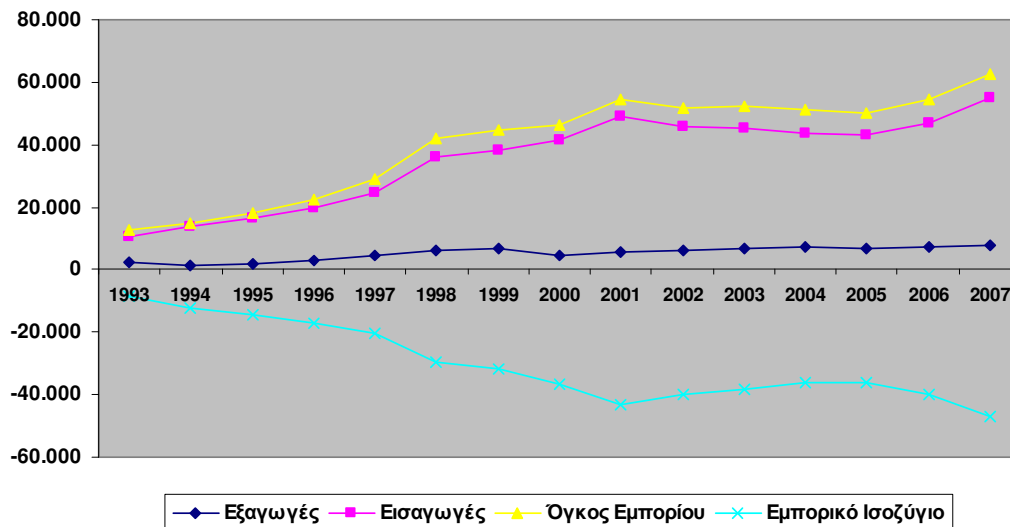
Ο βαθμός κάλυψης (Εξαγωγές / Εισαγωγές) είναι υψηλός μόνο για την ομάδα προϊόντων ένδυσης (87,4%). Για τις υπόλοιπες κατηγορίες προϊόντων είναι μικρότερος του 40%. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι εξαγωγές δεν υπερκαλύπτουν τις εισαγωγές σε καμία ομάδα προϊόντων (γράφημα 57).

ΠΙΝΑΚΑΣ 69
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΛΒΑΝΙΑΣ – ΕΛΛΑΔΑΣ
(σε εκατ. Λεκ)

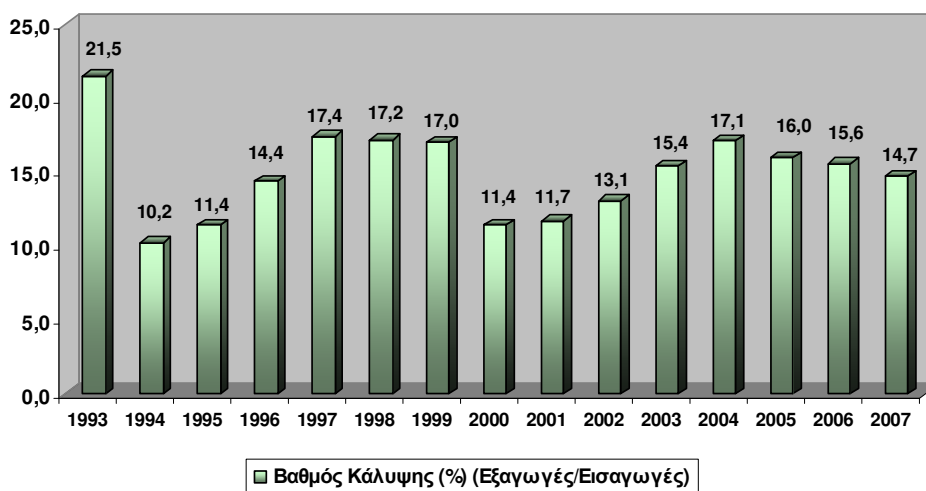
ΕΤΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ (Εξαγ/Εισαγ)
1993	2.238	10.420	12.658	-8.182	21,5%
1994	1.380	13.531	14.911	-12.151	10,2%
1995	1.858	16.335	18.193	-14.477	11,4%
1996	2.859	19.831	22.690	-16.972	14,4%
1997	4.308	24.748	29.056	-20.440	17,4%
1998	6.163	35.891	42.054	-29.728	17,2%
1999	6.528	38.437	44.965	-31.909	17,0%
2000	4.728	41.498	46.226	-36.770	11,4%
2001	5.712	48.946	54.658	-43.234	11,7%
2002	5.986	45.679	51.665	-39.693	13,1%
2003	6.980	45.287	52.267	-38.307	15,4%
2004	7.448	43.644	51.092	-36.196	17,1%
2005	6.886	43.070	49.956	-36.184	16,0%
2006	7.319	47.033	54.352	-39.714	15,6%
2007	8.047	54.859	62.906	-46.812	14,7%

Πηγή : INSTAT (επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα μελέτης)

ΓΡΑΦΗΜΑ 56
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΛΒΑΝΙΑΣ – ΕΛΛΑΔΑΣ
(σε εκατ. Λεκ)

ΓΡΑΦΗΜΑ 57
ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ (%) – Εξαγωγές / Εισαγωγές

ΠΙΝΑΚΑΣ 70
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2007

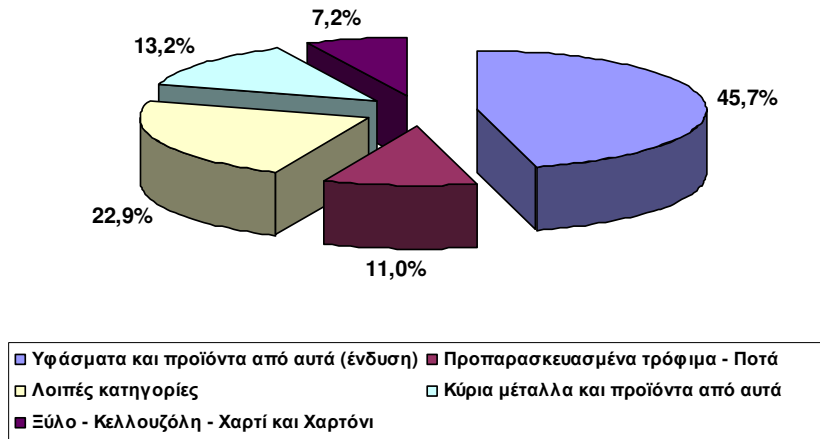
(σε χιλ. ευρώ)

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	Εξαγωγές	%	Εισαγωγές	%	Εμπορικό Ισοζύγιο	%	Όγκος Εμπορίου	%	Κάλυψη (%) (εξαγ/εισαγ)
1	Ζωντανά ζώα, Ζωικά προϊόντα	1.151	1,8	7.096	1,5	-5.945	1,5	8.247	1,5	16,2
2	Φυτικά προϊόντα	1.140	1,8	23.138	4,9	-21.997	5,4	24.278	4,5	4,9
3	Ζωικά και φυτικά λίπη και προϊόντα από αυτά	21	0,0	5.890	1,2	-5.869	1,4	5.911	1,1	0,4
4	Προπαρασκευασμένα τρόφιμα – Ποτά	7.145	11,0	46.243	9,7	-39.098	9,5	53.388	9,9	15,5
5	Ορυκτά προϊόντα	4.294	6,6	152.665	32,2	-148.371	36,2	156.960	29,1	2,8
6	Χημικά βιομηχανοποιημένα προϊόντα και κράματα	173	0,3	24.039	5,1	-23.866	5,8	24.213	4,5	0,7
7	Πλαστικά – ελαστικά και προϊόντα από αυτά	2.457	3,8	23.700	5,0	-21.243	5,2	26.157	4,8	10,4
8	Ανεπεξέργαστα και επεξεργασμένα δέρματα – παλτά	105	0,2	343	0,1	-238	0,1	447	0,1	30,6
9	Ξύλο – Κάρβουνο – Φελός και προϊόντα από αυτά	1.253	1,9	13.763	2,9	-12.511	3,1	15.016	2,8	9,1
10	Ξύλο – Κελλουζόλη – Χαρτί και Χαρτόνι	4.692	7,2	12.290	2,6	-7.598	1,9	16.983	3,1	38,2
11	Υφάσματα και προϊόντα από αυτά (προϊόντα ένδυσης)	29.690	45,7	33.960	7,2	-4.269	1,0	63.650	11,8	87,4
12	Υποδήματα – καπέλα – ομπρέλες κ.α.	6	0,0	295	0,1	-289	0,1	301	0,1	2,0
13	Προϊόντα από πέτρα, γύψο καιτσιμέντο	1.593	2,5	15.236	3,2	-13.644	3,3	16.829	3,1	10,5
14	Φυσικά ή επεξεργασμένα μαργαριτάρια – κοσμήματα	--	--	35	0,0	-35	0,0	35	0,0	--
15	Κύρια μέταλλα και προϊόντα από αυτά	8.550	13,2	56.165	11,8	-47.615	11,6	64.175	12,0	15,2
16	Μηχανικός εξοπλισμός	1.490	2,3	46.361	9,8	-44.871	10,9	47.851	8,9	3,2
17	Οχήματα	--	--	5.542	1,2	-5.542	1,4	5.542	1,0	--
18	Οπτικά, φωτογραφικά, κινηματογραφικά κλπ είδη	15	0,0	1.699	0,4	-1.684	0,4	1.714	0,3	0,9
19	Όπλα – πολεμοφόδια	--	--	203	0,0	-203	0,0	203	0,0	--
20	Διάφορα βιομηχανοποιημένα προϊόντα	1.187	1,8	6.116	1,3	-4.929	1,2	7.303	1,4	19,4
21	Έργα τέχνης – συλλογές	--	--	3	0,0	-3	0,0	3	0,0	--
	ΣΥΝΟΛΟ	64.963	100,0	474.780	100,0	-409.817	100,0	539.742	100,0	13,7

Πηγή : INSTAT (προσωρινά στοιχεία)

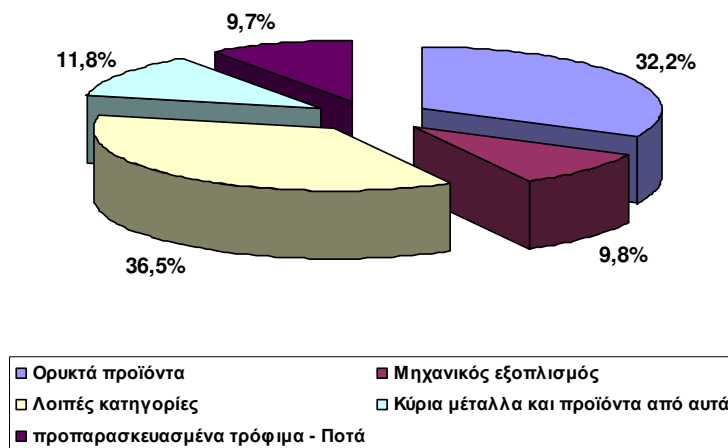
ΓΡΑΦΗΜΑ 58

ΒΑΘΜΟΣ ΚΛΑΔΙΚΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ (%) ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - 2007

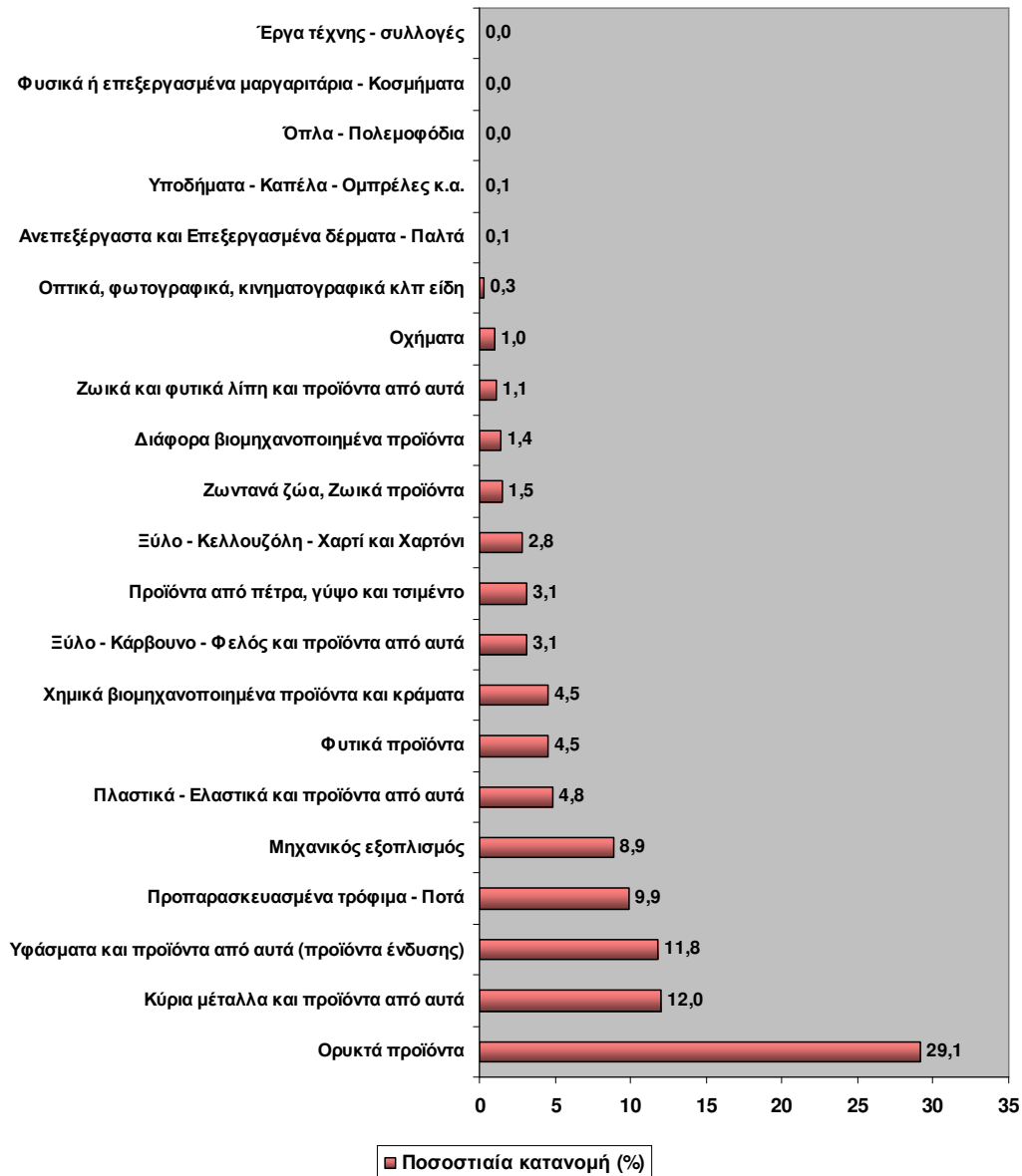
ΓΡΑΦΗΜΑ 59

ΒΑΘΜΟΣ ΚΛΑΔΙΚΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ (%) ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - 2007

ΓΡΑΦΗΜΑ 60

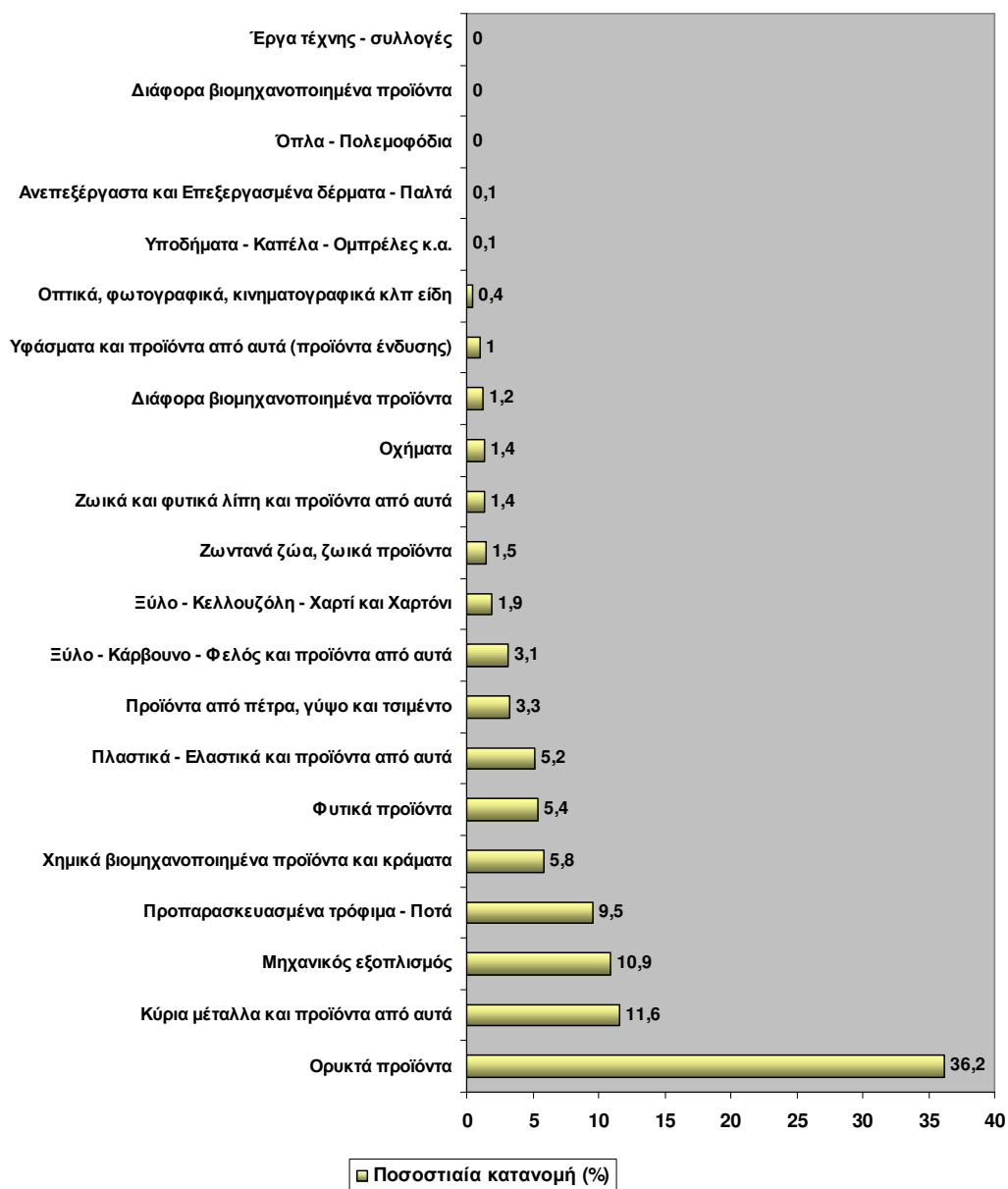
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΟΓΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (2007)

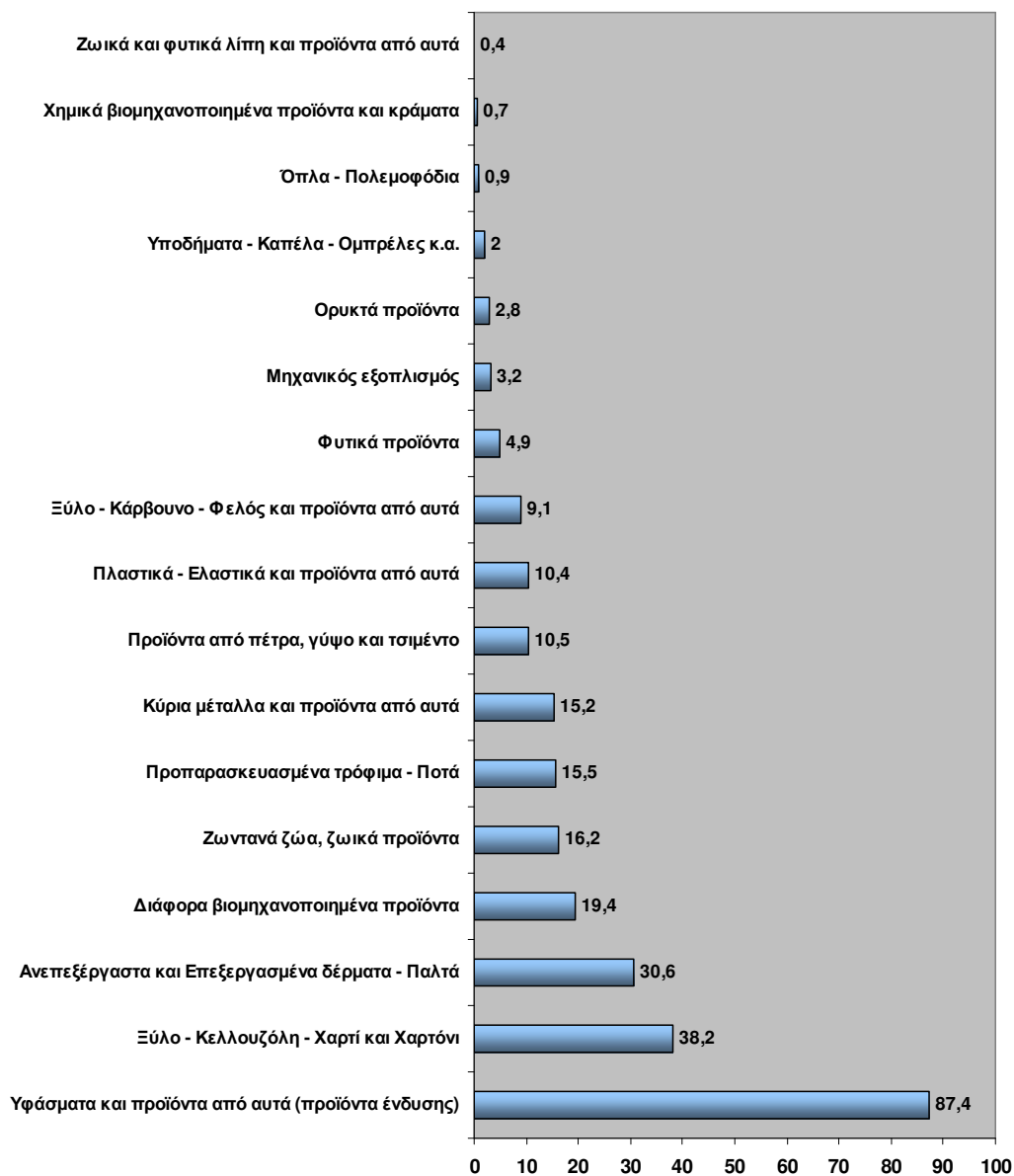
ΓΡΑΦΗΜΑ 61

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΞΑΓΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

(2007)

ΓΡΑΦΗΜΑ 62
ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ (%)
Εξαγωγές / Εισαγωγές
2007

14.7.4. Το πρότυπο των Ελληνικών εξαγωγών προς την Αλβανία

Όπως προκύπτει από αναλύσεις των βασικών εξαγωγικών προϊόντων της Ελλάδας και τις μεταβολές στη σύνθεση των εξαγωγών κατά την περίοδο 1988 – 2005, το πρότυπο των ελληνικών εξαγωγών προς την Αλβανία, όπως και προς τις άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, εμφανίζεται έντονα αναπτυγμένο, δεδομένου ότι η συμμετοχή των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων είναι σημαντικά υψηλότερη από τη συμμετοχή των εξαγωγών προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής. Το πρότυπο αυτό προσεγγίζει σημαντικά το εξαγωγικό πρότυπο της Ελλάδας προς όλο τον κόσμο, (Π.Σ.Ε. – ΚΕΕΜ, 2005).

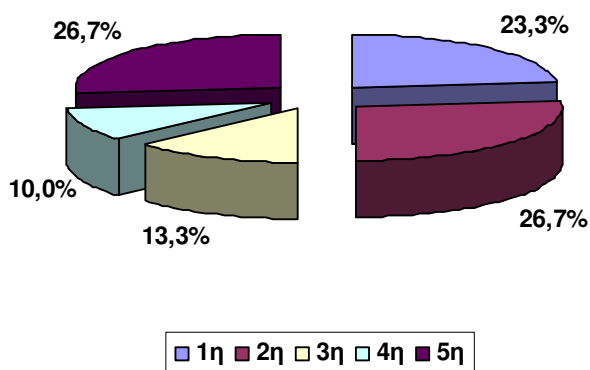
Περαιτέρω ανάλυση, σε επίπεδο επιμέρους προϊόντων, δείχνει ότι στις ελληνικές εξαγωγές προς την Αλβανία, αυξάνεται η συμμετοχή βιομηχανικών προϊόντων έντασης τεχνολογίας και έντασης εξειδικευμένης εργασίας, (Χαλικιάς Ι, 2007).

Στα γραφήματα 63 – 64 καταγράφονται οι ελληνικές εξαγωγές προϊόντων για τα οποία η Αλβανία περιλαμβάνεται στις πέντε πρώτες χώρες προορισμού, κατά τα έτη 2000 και 2005. Από τα στοιχεία των πινάκων αυτών προκύπτουν ορισμένες βασικές διαπιστώσεις :

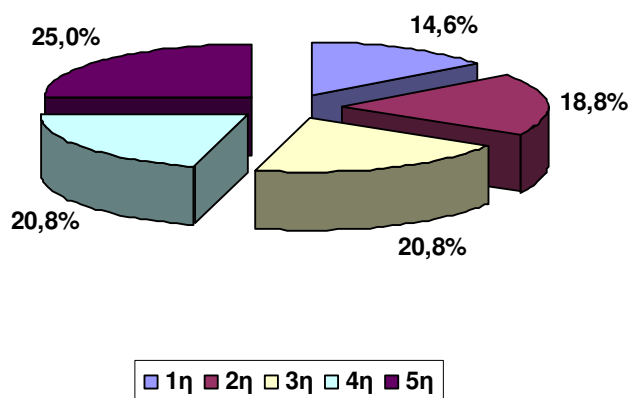
- ⇒ Καταγράφεται σημαντική αύξηση των προϊόντων που εξάγονται και για τα οποία η Αλβανία περιλαμβάνεται στις πέντε πρώτες χώρες προορισμού.
- ⇒ Μειώνεται ο αριθμός εξαγόμενων προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής.
- ⇒ Κατά το έτος 2005, από τις 48 κατηγορίες προϊόντων, οι 20 (41,7%) αφορούν βιομηχανικά προϊόντα έντασης τεχνολογίας και οι 10 (20,8%) βιομηχανικά προϊόντα έντασης εξειδικευμένης εργασίας.
- ⇒ Έξι κατηγορίες εξαγόμενων προϊόντων (12,5%) αφορούν προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής, τέσσερις (8,3%) προϊόντα έντασης φυσικών υλών και οχτώ (16,7%) προϊόντα έντασης εργασίας.
- ⇒ Το ποσοστό των κατηγοριών εξαγόμενων προϊόντων, για τις οποίες η Αλβανία ήταν πρώτη ή δεύτερη χώρα προορισμού, ήταν μεγαλύτερο κατά το έτος 2000, σε σύγκριση με το 2005.

ΓΡΑΦΗΜΑ 63
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΕΞΑΓΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ ΠΟΥ
ΚΑΤΕΧΟΥΝ

2000

2005

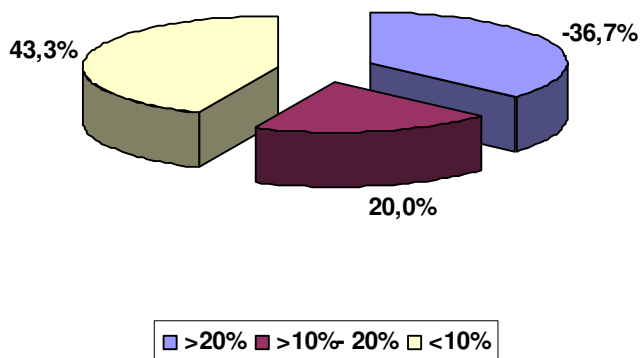

Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνεται και στα ποσοστά που συμμετέχουν οι κατηγορίες εξαγόμενων προϊόντων προς την Αλβανία, στο σύνολο των εξαγωγών της κάθε κατηγορίας, καθώς και στους συντελεστές γεωγραφικής συγκέντρωσης, οι οποίοι είναι υψηλότεροι για το έτος 2000. Η διαχρονική μείωσή τους αντισταθμίστηκε από την αύξηση του αριθμού των κατηγοριών προϊόντων που εξαγει η Ελλάδα στην Αλβανία.

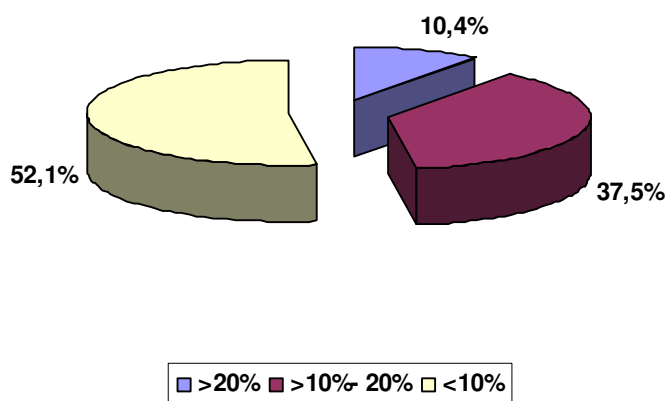
ΓΡΑΦΗΜΑ 64

ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΕΞΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΗΣ ΚΑΘΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

2000

2005

Παρά τη σημαντική αύξηση των εξαγωγών της Ελλάδας προς την Αλβανία, όπως αναλύθηκε στην παράγρ. 14.7.3 του παρόντος κεφαλαίου, το ποσοστό συμμετοχής τους στο σύνολο των εξαγωγών παραμένει γύρω στο 2,5%, με μικρές θετικές ή αρνητικές αποκλίσεις. Η Αλβανία όμως ήταν κατά το 2007, η δέκατη καλύτερη χώρα προορισμού των ελληνικών εξαγωγών. Η αντίστοιχη

θέση κατά το έτος 2000 ήταν η δέκατη τέταρτη, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 71

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

ΕΤΟΣ	ΘΕΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
2000	14	2,12%
2003	12	2,60%
2004	11	2,70%
2005	10	2,50%
2006	11	2,20%
2007	10	2,60%

Πηγή : Π.Σ.Ε.

Η ανωτέρω εξέλιξη οφείλεται στη διαχρονική αύξηση και του συνόλου των εξαγωγών της Ελλάδας, η οποία όμως χαρακτηρίστηκε από μεγαλύτερη γεωγραφική διασπορά, με αποτέλεσμα η αλβανική αγορά να εξακολουθεί να είναι από τις σημαντικότερες για τις ελληνικές εξαγωγές και μάλιστα να ενισχύεται περαιτέρω.

ΠΙΝΑΚΑΣ 72
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ Η ΑΛΒΑΝΙΑ
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ
2005

ΚΑΤ. ΤΤΔΕ ⁽¹⁾	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΘΕΣΗ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%) ⁽²⁾	ΜΕΡΜ (%) ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1988 – 2005 ⁽³⁾	ΣΥΝΤΕΛ. ΓΕΩΓΡΑΦ. ΣΥΓΚΕΝΤΡ. ⁽⁴⁾
Προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής					
07	Καφές, τσάι, κακάο, μπαχαρικά	2	11%	5,2%	0,335
00	Ζωντανά ζώα	3	19%	7,1%	0,425
12	Ποτά	3	2,8%	3,7%	0,399
24	Ξυλεία και φελός	1	22%	-3,6%	0,374
34	Φωταέριο φυσικό και βιομηχανικό	2	19%	12%	0,403
35	Ηλεκτρική ενέργεια	2	19%	--	0,826
Βιομηχανικά προϊόντα έντασης φυσικών υλών					
634	Τεχνουργήματα για επενδύσεις κλπ	1	24%	3,3%	0,365
662	Οικοδομικές ύλες από πηλό και δύστηκτα οικοδομικά υλικά	1	32%	3,9%	0,409
811	Προπαρασκευασμένα κτίρια	4	14%	33,7%	0,394
687	Κασσίτερος	5	1%	--	0,867
Βιομηχανικά προϊόντα έντασης εργασίας					
841	Ενδύματα για άντρες και αγόρια	4	7%	-0,7%	0,420
655	Υφάσματα πλεκτά ή κροσέ	5	5%	9,1%	0,443
581	Πλαστικοί σωλήνες και εξαρτήματα	1	10%	4%	0,235
821	Έπιπλα και μέρη αυτών	5	7%	12,9%	0,300
812	Συσκευές και εγκατ. υγιεινής, υδραυλικά, θέρμανση	2	15%	17,8%	0,298
664	Γυαλί	2	16%	0,6%	0,533
891	Όπλα και πυρομαχικά	5	6%	-12,7%	0,537
666	Πήλινα είδη	5	5%	-7,9%	0,305
Βιομηχανικά προϊόντα έντασης τεχνολογίας					
772	Διατάξεις διακοπής κλπ ηλεκτρικών κυκλωμάτων	4	5%	6%	0,365
723	Μηχανολογικός εξοπλισμός για εργοληπτικά έργα - οικοδομές	4	8%	17%	0,349
573	Πολυμερή του χλωριούχου βινυλίου	3	14%	5,7%	0,472
776	Ηλεκτρονικές λυχνίες κλπ	4	7%	18%	0,325
872	Όργανα και συσκευές ιατρικές	4	10%	18,2%	0,311
716	Ηλεκτρικοί περιστροφικοί κινητήρες	2	15%	16,7%	0,325
571	Πολυμερή του αιθυλενίου	4	9%	28,8%	0,374

ΚΑΤ. ΤΤΔΕ ⁽¹⁾	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΘΕΣΗ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%) ⁽²⁾	ΜΕΡΜ (%) ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1988 – 2005 ⁽³⁾	ΣΥΝΤΕΛ. ΓΕΩΓΡΑΦ. ΣΥΓΚΕΝΤΡ. ⁽⁴⁾
523	Μεταλλικά άλατα και υπεροξειδικά	2	8%	12,6%	0,275
881	Φωτογραφικές συσκευές και εξοπλισμός	3	11%	24,2%	0,449
882	Φωτογραφικά και κινηματογραφικά εφόδια	1	33%	28,3%	0,421
749	Μέρη και εξαρτήματα μηχανημάτων	5	3%	7,6%	0,478
522	Ανόργανα χημικά στοιχεία, οξείδια, άλατα κλπ	4	9%	-2,4%	0,406
597	Παρασκευασμένα προσθετικά για ορυκτά λάδια κλπ.	1	9%	22%	0,292
514	Ενώσεις με αζωτούχες ομάδες	3	9%	25,3%	0,346
722	Ελκυστήρες	2	10%	17,8%	0,607
513	Καρβοξυλικά οξέα, αλογονίδια, υπεροξειδία κλπ	5	6%	27,1%	0,420
512	Αλκοόλες, φαινόλες κλπ	2	13%	23,6%	0,315
711	Ατμολέβητες, υπερθερμαντήρες νερού	5	8%	19,8%	0,399
593	Εκρηκτικά και πυροτεχνικά προϊόντα	5	6%	-10,3%	0,482
712	Ατμομηχανές, λοιπές συσκευές παραγωγής αερίων κλπ	3	4%	-2,6%	0,867
Βιομηχανικά προϊόντα έντασης εξειδικευμένης εργασίας					
676	Ράβδοι και είδη καθορισμένης μορφής από σίδηρο ή χάλυβα	4	9%	18,8%	0,503
692	Μεταλλικά δοχεία για εναπόθεση - μεταφορά	3	10%	8,2%	0,339
641	Χαρτί και χαρτόνι	3	10%	5,1%	0,340
761	Τηλεοπτικοί δέκτες	5	2%	29%	0,783
551	Αιθέρια έλαια, αρώματα, αρωματικές ύλες	5	7%	10,4%	0,319
625	Επίσωτρα, αεροθάλαμοι κλπ από καουτσούκ	5	8%	-10,4%	0,369
694	Καρφιά, βίδες, παξιμάδια κλπ	3	9%	7,8%	0,383
678	Σύρματα από σίδηρο ή χάλυβα	1	39%	-1,3%	0,451
791	Οχήματα σιδηροδρόμων και εξοπλισμός	4	19%	-7,9%	0,480
672	Ράβδοι και ημιτελή προϊόντα από σίδηρο ή χάλυβα	3	12%	-18,1%	0,607

(1) ΤΤΔΕ : Τυποποιημένη Ταξινόμηση Διεθνούς Εμπορίου

(2) Συμμετοχή στο σύνολο των εξαγωγών της συγκεκριμένης κατηγορίας προϊόντων

(3) ΜΕΡΜ : Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (%) του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών για τη συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων, κατά την περίοδο 1988 – 2005

(4) Συντελεστής Γεωγραφικής Συγκέντρωσης : Μετράει τη γεωγραφική συγκέντρωση των εξαγωγών της αντίστοιχης κατηγορίας προϊόντων σε όλες τις χώρες που εξήχθησαν το 2005 (Τιμές : ελάχιστη = 0, μέγιστη = 1)

Πηγή : Χαλικιάς Ι., 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ 73

**ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ Η ΑΛΒΑΝΙΑ
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ
2000**

ΚΑΤ. ΤΤΔΕ ⁽¹⁾	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΘΕΣΗ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%) ⁽²⁾	ΜΕΡΜ (%) ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1988 – 2000 ⁽³⁾	ΣΥΝΤΕΛ. ΓΕΩΓΡΑΦ. ΣΥΓΚΕΝΤΡ. ⁽⁴⁾
0, 1, 4 Αγροτικά προϊόντα					
04610	Αλεύρια από σιτάρι ή σιμιγδάλι	1	70%	-18,6%	0,710
04830	Μακαρόνια και όμοια προϊόντα	1	22%	-16,9%	0,257
05469	Άλλα λαχανικά και μείγματα λαχανικών	5	2%	1%	0,693
05730	Μπανάνες	3	22%	0,9%	0,426
12220	Τσιγάρα	5	6%	-6,3%	0,246
11230	Μπίρα από βύνη	1	54%	-1,3%	0,553
11102	Μεταλλικά νερά και αεριούχα	1	48%	-19,2%	0,552
05740	Μήλα νωπά	2	26%	-8,7%	0,533
2, 3 Πρώτες ύλες και προϊόντα πετρελαίου					
33430	Πετρέλαιο εσωτερικής καύσης	2	15%	36,9%	0,393
5 - 8 Βιομηχανικά προϊόντα					
55310	Άλλες χρωστικές ουσίες	1	42%	55,7%	0,442
58120	Σωλήνες κάθε είδους άκαμπτοι	2	18%	7,4%	0,302
69242	Δεξαμενές, βαρέλια κλπ δοχεία < 300 lt	5	9%	-8,4%	0,368
67621	Ράβδοι σιδήρου με οδοντώματα κλπ	2	32%	2,2%	0,555
63422	Πλάκες – διαφράγματα από ξύλο	1	24%	-1,1%	0,367
66242	Κεραμίδια κλπ κεραμειτικά είδη για οικοδομές	2	26%	15,1%	0,633
69241	Δεξαμενές, βαρέλια, μεταλλικά < 300 lt	2	19%	4,2%	0,353
65771	Βάτες από υφαντικές ύλες	3	12%	116%	0,380
65522	Υφάσματα πλεκτά	1	49%	43,8%	0,577
64129	Άλλο χαρτί και χαρτόνια	3	11%	107,8%	0,611
65141	Νήματα από συνθετικές ίνες	2	13%	28,5%	0,464
72722	Μηχανές και συσκευές για παρασκευή τροφίμων και ποτών	5	6%	-1,38%	0,253
88240	Φωτογραφικό χαρτί και υφαντ. ευαίσθητα	4	2%	144,8%	0,862
89319	Είδη μεταφοράς, συσκευές από πλαστικό	2	9%	11,3%	0,281

ΚΑΤ. ΤΤΔΕ ⁽¹⁾	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΘΕΣΗ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%) ⁽²⁾	ΜΕΡΜ (%) ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1988 – 2005 ⁽³⁾	ΣΥΝΤΕΛ. ΓΕΩΓΡΑΦ. ΣΥΓΚΕΝΤΡ. ⁽⁴⁾
84621	Κολάν	5	3%	-5,4%	0,558
89283	Γραμματόσημα, χαρτόσημα, ομόλογα κλπ	5	1%	19,2%	0,580
84250	Φούστες, φούστες παντελόνια, μη πλεκτά	5	3%	-29,8%	0,542
84240	Φορέματα μη πλεκτά	3	6%	-5,6%	0,489
84130	Σακάκια ανδρικά	5	2%	-6,3%	0,766
84211	Γυναικεία παλτά κλπ	4	3%	9,7%	0,813
84151	Ανδρικά σακάκια βαμβακερά	4	8%	-9,1%	0,309

(1) ΤΤΔΕ : Τυποποιημένη Ταξινόμηση Διεθνούς Εμπορίου

(2) Συμμετοχή στο σύνολο των εξαγωγών της συγκεκριμένης κατηγορίας προϊόντων

(3) ΜΕΡΜ : Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (%) του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών για τη συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων, κατά την περίοδο 1996 – 2000

(4) Συντελεστής Γεωγραφικής Συγκέντρωσης : Μετράει τη γεωγραφική συγκέντρωση των εξαγωγών της αντίστοιχης κατηγορίας προϊόντων σε όλες τις χώρες που εξήχθησαν το 2005 (Τιμές : ελάχιστη = 0, μέγιστη = 1)

Πηγή : Χαλικιάς Ι. – Καλδέλη Π. , 2003

14.8. Εξωτερικό και Εσωτερικό χρέος

14.8.1. Εξωτερικό χρέος

Το εξωτερικό χρέος της Αλβανίας συνέχισε να αυξάνει κατά τη διάρκεια του έτους 2007, αν και με χαμηλότερους ρυθμούς σε σχέση με το έτος 2006. Το συνολικό χρέος έφτασε στα 2 δισεκ. ευρώ στο τέλος του 2007, από 1,8 δισεκ. που ήταν στο τέλος του 2006.

Με βάση τη σύνθεση του εξωτερικού χρέους, οι μακροπρόθεσμες πιστώσεις – δάνεια αντιπροσωπεύουν το 73% του συνολικού χρέους, οι βραχυπρόθεσμες το 11,3%, ενώ τα ρευστά και οι καταθέσεις το 3,5%.

Οι σχετικοί δείκτες εξωτερικού χρέους δείχνουν μια βελτίωση στο τέλος του 2007. Ως ποσοστό των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών διαμορφώθηκε στο 87,8%, μειωμένο κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το τέλος του 2006. Η υποχώρηση του εν λόγω ποσοστού είναι αποτέλεσμα της ταχύτερης αύξησης των εξαγωγών, σε σχέση με την αύξηση των υποχρεώσεων του εξωτερικού χρέους. Ως ποσοστό του ΑΕΠ διαμορφώθηκε περίπου στο ίδιο επίπεδο με το 2006 (25%).

Οι υποχρεώσεις σε ευρώ αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο (57%) του εξωτερικού χρέους, σε δολάρια το 7% περίπου και σε SDR το 36% (Bank of Albania, 2008).

ΠΙΝΑΚΑΣ 74

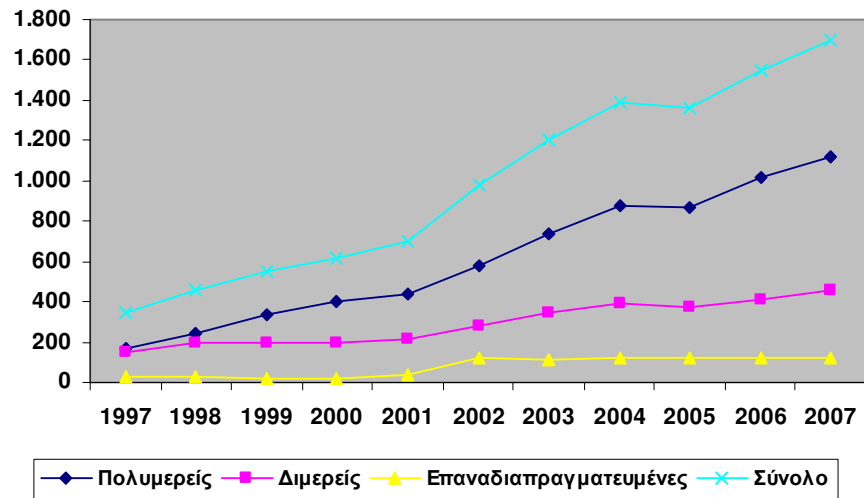
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ

(εκκρεμούσες οφειλές καταβληθείσες από πιστωτές σε εκατ. USD)

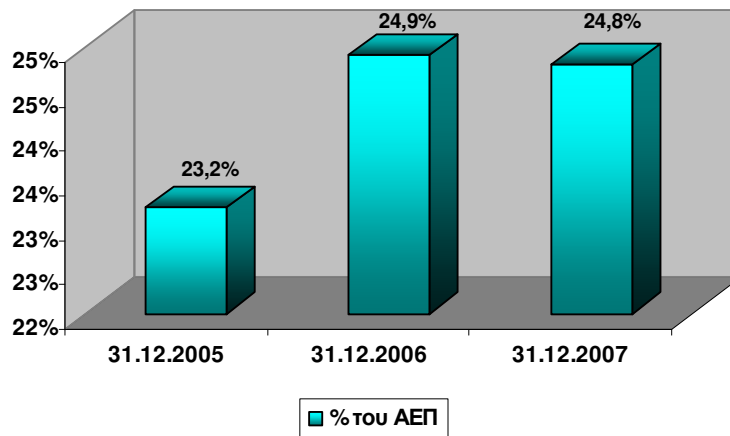
ΕΤΟΣ	ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ	ΔΙΜΕΡΕΙΣ	ΕΠΑΝΑΔΙΑΠΡΑΓ- ΜΑΤΕΥΜΕΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Δ% ΣΥΝΟΛΟΥ
1997	164,76	150,97	31,92	347,65	
1998	242,42	191,53	26,70	460,65	32,5
1999	338,70	191,26	20,12	550,08	19,4
2000	402,61	195,97	18,39	616,97	12,2
2001	439,14	218,41	40,16	697,71	13,1
2002	581,46	280,77	117,39	979,62	40,4
2003	739,84	345,94	114,62	1.200,40	22,5
2004	877,94	391,56	120,46	1.389,96	15,8
2005	870,16	369,71	118,86	1.358,73	2,2
2006	1.012,46	413,39	122,36	1.548,21	13,9
2007	1.120,70	459,56	118,48	1.698,74	9,7
Μ.Ε.Ρ.Μ.	21,1%	11,8%	14,0%	17,2%	---

Πηγή : Bank of Albania, Monthly Statistical Report, April 2008

ΓΡΑΦΗΜΑ 65
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ

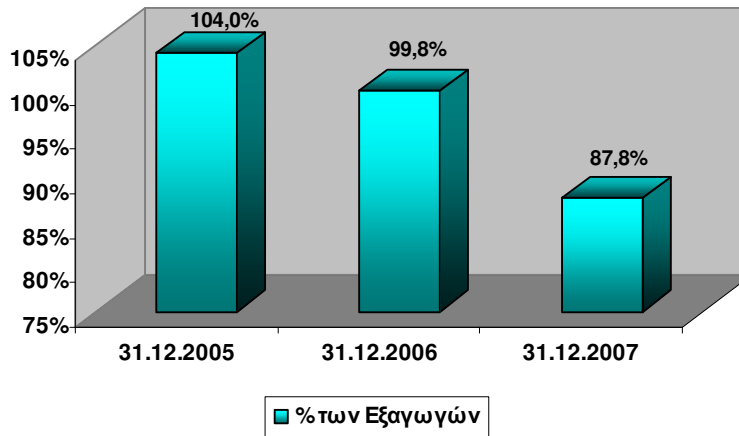
ΓΡΑΦΗΜΑ 66
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΟΥ ΑΕΠ

Bank of Albania : Annual Report, 2007, p.61

ΓΡΑΦΗΜΑ 67

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Bank of Albania : Annual Report, 2007, p.61

Η εξέλιξη του μακροπρόθεσμου εξωτερικού χρέους, κατά την περίοδο 1997 – 2007, απεικονίζεται στον πίνακα 74 και στο γράφημα 65. Η μέση ετήσια αύξηση του συνόλου ήταν 17,2% και ήταν μικρότερη από την αντίστοιχη αύξηση των πολυμερών υποχρεώσεων και μεγαλύτερη από τις διμερείς και τις επαναδιαπραγματευμένες.

Οι μεγαλύτερες ετήσιες αυξήσεις καταγράφονται κατά τα έτη 1998 – 1999, μετά την κρίση του 2007 και κατά τα έτη 2002 – 2003.

14.8.2. Εσωτερικό χρέος

Το εσωτερικό χρέος κατά την ίδια περίοδο, 1997 – 2007, αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 11,9% και το κύριο μέρος του αφορά κρατικά ομόλογα (59% - 99%, διαχρονικά) και έντοκα γραμμάτια δημοσίου, από το 2002 και μετά, το υπόλοιπο των οποίων αυξήθηκε θεαματικά με μέσο ετήσιο ρυθμό 161,3% (2002 – 2007). Οι λοιπές μορφές εσωτερικού χρέους μειώθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 11,6%.

Και για το εσωτερικό χρέος οι μεγαλύτερες ετήσιες μεταβολές καταγράφονται στην περίοδο 1998 – 2000, αμέσως μετά τη σημαντική κρίση του έτους 1997. Ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι μεγαλύτερες τιμές (άνω του 40%) καταγράφονται στην τριετία 2000 – 2002 και οι χαμηλότερες στη διετία 1997 – 1998.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι το δημόσιο και το κυβερνητικό εγγυημένο εξωτερικό χρέος, ως ποσοστά του ΑΕΠ, μειώθηκαν σημαντικά κατά την περίοδο 2000 – 2007, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Αλβανίας. Όμως, το δημόσιο χρέος, ως ποσοστό του ΑΕΠ, σε σχέση με το εξωτερικό εγγυημένο κυβερνητικό χρέος είναι υπερδιπλάσιο ή και υπερτριπλάσιο, σε όλη την ανωτέρω περίοδο.

Η εξέλιξη του συνολικού χρέους της Αλβανίας σχετίζεται και με τις αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης του προϋπολογισμού, η εξέλιξη του οποίου (συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων – grants), ως ποσοστό του ΑΕΠ, φαίνεται στο γράφημα 68. Το έλλειμμα αυτό διευρύνθηκε κατά 14,7% σε ετήσια βάση το 2007 και ως ποσοστό του ΑΕΠ παρουσίασε μικρή αύξηση (-3,4% από -3,1% το 2006).

Η χρηματοδότηση του ελλείματος με κρατικά ομόλογα ήταν σχετικά μικρότερη το 2007, επειδή ήταν υψηλότερη η χρηματοδότηση του από έσοδα ιδιωτικοποιήσεων (Albtelecom κλπ), σε σχέση με τα δύο προηγούμενα χρόνια (Bank of Albania, 2008).

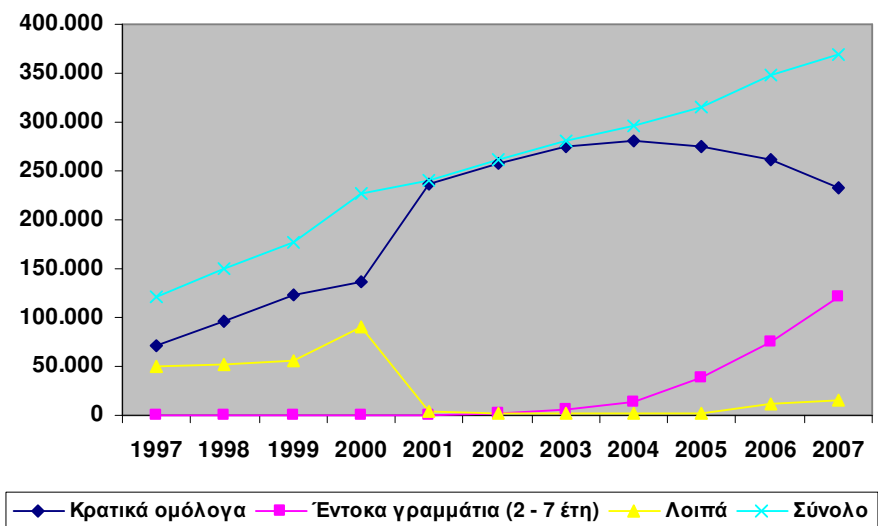
ΠΙΝΑΚΑΣ 75
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ
(σε εκατ. Λεκ)

ΕΤΟΣ	ΚΡΑΤΙΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ	ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ (2 – 7 έτη)	ΛΟΙΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ
1997	70.971	--	49.556	120.527	--	34,81
1998	96.883	--	52.556	149.439	24,0	36,52
1999	122.415	--	55.075	177.490	18,8	37,64
2000	136.427	--	89.642	226.069	27,4	43,22
2001	236.725	--	4.436	241.161	6,7	41,34
2002	256.878	1.000	2.874	260.752	8,1	41,87
2003	274.041	5.000	1.726	280.767	7,7	40,45
2004	279.964	13.510	1.726	295.200	5,1	39,31
2005	275.917	38.210	1.726	315.853	7,0	38,64
2006	261.242	75.530	12.164	348.936	10,5	39,07
2007	232.211	121.820	15.505	369.536	5,9	37,62
Μ.Ε.Ρ.Μ.	12,6%	161,3% *	(-11,6%)	11,9%	--	--

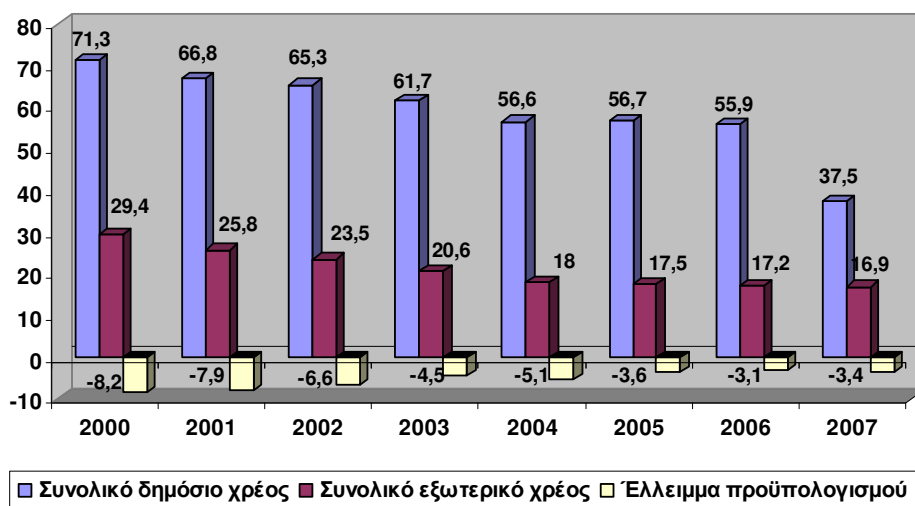
* Για την περίοδο 2002 - 2007

Πηγή : Bank of Albania, Monthly Statistical Report, April 2008

ΓΡΑΦΗΜΑ 68
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ

ΓΡΑΦΗΜΑ 69
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΕΙΜΜΑ
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΟΥ ΑΕΠ
(2000 – 2007)

14.9. Ενέργεια

14.9.1. Γενικά

Το ενεργειακό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Αλβανία, η οποία έως το τέλος της δεκαετίας του '90 ήταν εξαγωγέας ενέργειας, είναι οξύτατο κατά τα τελευταία χρόνια. Η έλλειψη επενδύσεων, ο κακός προγραμματισμός, η αύξηση της ζήτησης ιδιαίτερα για ρεύμα οικιακής χρήσης, οι ανεπάρκειες των δικτύων κλπ, οδήγησαν σε μια κατάσταση αδυναμίας συνεχούς και ομαλής παροχής ηλεκτρικού ρεύματος με ανεξέλεγκτες διακοπές και απορρύθμιση του παραγωγικού – οικονομικού και του κοινωνικού συστήματος.

Το πρόβλημα επιδεινώθηκε και από δύο ακόμη παράγοντες. Ο πρώτος είναι η ανομβρία που πλήττει τα τελευταία χρόνια τη Ν.Α. Ευρώπη, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την πτώση των υδάτινων αποθεμάτων και τη μείωση της παραγωγής των υδροηλεκτρικών σταθμών. Με δεδομένο ότι το ενεργειακό ισοζύγιο της Αλβανίας είναι απόλυτα εξαρτημένο από τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς, το πρόβλημα επιδεινώθηκε ακόμη πιο πολύ. Ο δεύτερος είναι η απόφαση της Ε.Ε. να κλείσει ο σταθμός πυρηνικής ενέργειας του Κοζλοντούι στη Βουλγαρία, από τον οποίο η Αλβανία κάλυπτε σχεδόν όλα τα ελλείμματα του ενεργειακού της ισοζυγίου.

Αν και τα διαθέσιμα στοιχεία είναι ανεπαρκή, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εκτιμά ότι λόγω της ξηρασίας, η παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος στην Αλβανία θα μειωθεί κατά 30%, το 2008. Το Υπουργείο Οικονομικών της Αλβανίας εκτιμά ότι οι διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος κατά το έτος 2006, περιόρισαν κατά 1% το ρυθμό ανάπτυξης της χώρας, ο οποίος κινείται ικανοποιητικά (Foreignpress, 2008). Όμως και οι γενικότερες αρνητικές επιπτώσεις από την απορρύθμιση αυτή είναι σημαντικές, για τις επιχειρήσεις, τις υπηρεσίες, τα νοικοκυριά, τον αγροτικό τομέα κλπ. Σε 500 χιλιάδες ευρώ ημερησίως ανέρχονταν οι ζημιές των αλβανικών επιχειρήσεων από τις διακοπές ρεύματος, σύμφωνα με δηλώσεις του προέδρου του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Τιράνων, στις αρχές του 2007. Το Υπουργείο Ενέργειας της Αλβανίας ζήτησε από την εταιρία KURUM να σταματήσει τη λειτουργία της η μονάδα παραγωγής χάλυβα στο Ελμπασάν, με αποτέλεσμα να μείνουν χωρίς δουλειά 75 εργάτες (Ναυτεμπορική, 15/01/2007).

Οι πιο πάνω δυσμενείς εξελίξεις αποτυπώνονται και στο γενικό ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας για την περίοδο 1998 – 2004 (πίνακας 76), από τα στοιχεία του οποίου προκύπτει μείωση της βασικής παραγωγής με μέσο ετήσιο ρυθμό -2,2%, αύξηση της ακαθάριστης εγχώριας κατανάλωσης με αντίστοιχο ρυθμό 2,8%, αύξηση των εισαγωγών με ρυθμό 10,7% και της τελικής κατανάλωσης με ρυθμό 5,3%.

Η ενεργειακή αυτοδυναμία της χώρας (παραγωγή βασικών προϊόντων / διαθεσιμότητα ενέργειας X 100) μειώθηκε σημαντικά κατά την προαναφερόμενη περίοδο, όπως προκύπτει από τον πίνακα 77 και το γράφημα 70 Η μείωση αυτή

οφείλεται στην πτώση της παραγωγής βασικών ενεργειακών προϊόντων, σε συνδυασμό με την αύξηση του βαθμού διαθεσιμότητας ενέργειας.

Οι δυσμενείς εξελίξεις συνεχίστηκαν και μετά το 2004, για να κορυφωθούν το έτος 2007. Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας Αλβανίας, το 2007 ήταν η πιο δύσκολη χρονιά για τον τομέα της εγχώριας παραγωγής και κατανάλωσης στον τομέα της Ενέργειας, λόγω της δραστηκής μείωσης της εγχώριας παραγωγής και της αλματώδους αύξησης των τιμών πετρελαίου στις διεθνείς αγορές (Bank of Albania, 2008).

Ο όγκος του συνόλου των πηγών παραγωγής ενέργειας το 2007, ήταν 13% χαμηλότερος από το 2006. Η παραγωγή ενέργειας ήταν χαμηλότερη κατά 50% περίπου και οι εισαγωγές 1,4 φορές μεγαλύτερες από το 2006. Η αξία των εισαγωγών, σε εκατομμύρια ευρώ, ήταν 4,8 φορές μεγαλύτερη από το 2006, ενώ η σύνθεση των χρήσεων ενέργειας δεν διαφοροποιήθηκε σημαντικά από το προηγούμενο έτος.

Οι εισαγωγές ενέργειας της Αλβανίας από την Ελλάδα κατά το 2007, σχεδόν δεκαπλασιάστηκαν σε σχέση με το 2006 και από 181 χιλ. MWh έφτασαν σε 1.773,2 MWh.

ΠΙΝΑΚΑΣ 76
ΓΕΝΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ 1998 – 2004
(σε ktoe)*

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	M.E.P.M**. (%) 1998 - 2004
Ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση	1.911	1.809	1.824	1.934	1.861	2.055	2.258	2,8
Βασική παραγωγή	1.345	1.113	987	933	896	1.012	1.178	-2,2
Εισαγωγές	626	761	858	1.007	971	1.164	1.149	10,7
Εξαγωγές	60	65	21	6	6	121	69	2,4
Κατανάλωση ενεργειακού τομέα	133	77	24	40	21	39	47	-15,9
Απώλειες διανομής	140	108	113	145	116	85	94	-6,4
Διαθέσιμη για τελική κατανάλωση	1.605	1.570	1.665	1.764	1.696	1.802	2.131	4,8
Τελική μη ενεργειακή κατανάλωση	12	--	5	--	4	11	68	33,5
Τελική κατανάλωση ενέργειας	1.514	1.570	1.660	1.764	1.691	1.791	2.063	5,3

Πηγή : INSTAT

* 1 GWh = 0,086 ktoe

** M.E.P.M. (Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής)

ΠΙΝΑΚΑΣ 77
ΕΘΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(σε κτοε*)

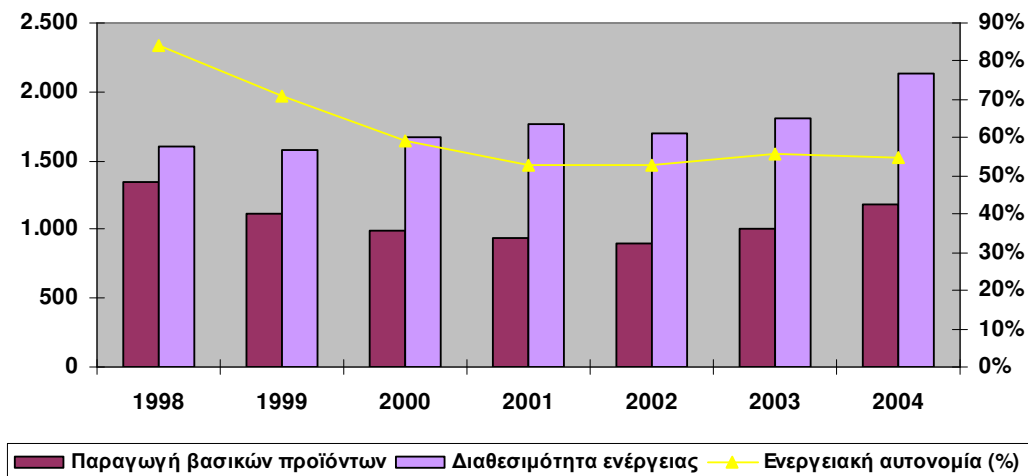
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Μ.Ε.Ρ.Μ. (%) 1998 - 2004
Παραγωγή βασικών προϊόντων	1.345	1.113	987	933	896	1.012	1.178	-2,2
Λιγνίτης	10	7	7	15	5	19	19	11,3
Αργό πετρέλαιο	391	328	314	335	308	359	443	2,1
Φυσικό αέριο	25	15	10	8	8	12	9	-15,7
Βασική ηλεκτρική ενέργεια	461	494	395	317	317	422	471	0,4
Καυσόξυλα	456	256	260	256	256	198	233	-10,6
Παραγόμενη θερμότητα	2	13	1	2	2	2	2	0,0
Διαθεσιμότητα ενέργειας	1.604	1.570	1.665	1.764	1.696	1.802	2.131	4,8
Λιγνίτης	5	4	11	14	12	18	21	27,0
Αργό πετρέλαιο	717	941	1.027	1.134	1.075	1.205	1.418	12,0
Φυσικό αέριο	1	3	1	3	1	0	0	-100,0
Βασική ηλεκτρική ενέργεια	355	366	366	355	349	377	458	4,3
Καυσόξυλα	456	256	258	256	256	198	233	-10,6
Παραγόμενη θερμότητα	70	0	2	2	3	4	1	-50,7
Ενεργειακή αυτονομία (%)	84	71	59	53	53	56	55	--

Πηγή : INSTAT

* 1 GWh = 0,086 κτοε

** Μ.Ε.Ρ.Μ. (Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής)

ΓΡΑΦΗΜΑ 70
ΕΘΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

14.9.2. Ηλεκτρική ενέργεια

Οι συνολικές πηγές ηλεκτρικής ενέργειας, κατά τη διάρκεια του 2007, παρουσίασαν σημαντική μείωση κατά 13,4% σε σχέση με το 2006. Η παραχθείσα ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας και η εισαχθείσα, έφτασαν στα 5,881 GWh.

Η εγχώρια παραγωγή παρουσίασε πολύ μεγάλη μείωση κατά 46,9% σε σχέση με το 2006. Η ποσότητά της ανήλθε σε 2,947 GWh και αντιπροσωπεύει το 50,1% των συνολικών πηγών.

Η παραγωγή των υδροηλεκτρικών σταθμών είναι η κύρια πηγή της συνολικής εγχώριας παραγωγής (95,7%) και αντιπροσωπεύει το 47,9% των συνολικών πηγών, από 79,4% που αντιπροσώπευε το έτος 2006. Η δραματική αυτή μείωση ήταν η κύρια αιτία της σημαντικής μείωσης και της συνολικής εγχώριας παραγωγής. Η θερμοηλεκτρική παραγωγή μειώθηκε επίσης κατά 21,9%, όπως και η παραγωγή από εκχωρηθείσες / ιδιωτικές μονάδες παραγωγής κατά 13,7%. Οι δύο τελευταίες μορφές παραγωγής αντιπροσωπεύουν το 2,5% και το 1,9% αντίστοιχα, της εγχώριας παραγωγής.

Εξαιτίας της μείωσης της εγχώριας παραγωγής, οι εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκαν κατά 136,2%, σε σύγκριση με το έτος 2006, από 1.242 GWh σε 2.934 GWh. Οι εισαχθείσες ποσότητες αντιπροσώπευαν το 49,9% των συνολικών ποσοτήτων ηλεκτρικής ενέργειας. Το αντίστοιχο ποσοστό κατά το έτος 2006 ήταν 18,3%. Οι δυσμενείς αυτές εξελίξεις είχαν ως αποτέλεσμα να μειωθούν σημαντικά οι εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας κατά 83,3% σε σχέση με το 2006.

Οι απώλειες δικτύου μειώθηκαν κατά 16% σε σχέση με το 2006, από 2.481.174 MWh σε 2.085.184 MWh. Η ποσότητα των απωλειών αντιπροσωπεύει το 35,5% της διαθέσιμης ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας για χρήση. Οι απώλειες στη διανομή μειώθηκαν κατά 17,1% και αποτελούν το 89,8% των απωλειών δικτύου.

Η κατανάλωση από τους χρήστες σημείωσε ελαφρά άνοδο κατά 1,9% σε σχέση με το έτος 2006. Η κατανάλωση του αστικού – οικιστικού τομέα μειώθηκε κατά 2,2% και αντιπροσωπεύει το 57,1% της διαθέσιμης ποσότητας για το σύνολο των τελικών καταναλωτών. Η κατανάλωση από τους λοιπούς χρήστες αυξήθηκε κατά 7,9%.

Στον επόμενο πίνακα αποτυπώνονται οι πιο πάνω εξελίξεις στο ισοζύγιο ηλεκτρικής ενέργειας 2006 – 2007.

ΠΙΝΑΚΑΣ 78
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 2006 – 2007
(σε GWh)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2006	ΚΑΤΑΝΟΜΗ %	2007	ΚΑΤΑΝΟΜΗ %	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2007/06 (%)
Πηγές	6.793,5	100,0	5.881,3	100,0	-13,4
Παραγωγή	5.551,2	81,7	2.946,7	50,1	-46,9
Θερμοηλεκτρική	92,6	1,4	72,4	1,2	-21,8
Υδροηλεκτρική	5.395,0	79,4	2.819,4	47,9	-47,7
Παραχωρηθείσες / ιδιωτικές μονάδες	63,6	0,9	54,9	0,9	-13,7
Εισαγωγές	1.242,3	18,3	2.934,6	49,9	136,2
Χρήσεις	6.793,5	100,0	5.881,3	100,0	-13,4
Απώλειες ιδιοκατανάλωσης	102,4	1,5	48,0	0,8	-53,1
Εξαγωγές	637,2	9,4	106,6	1,8	-83,3
Απώλειες δικτύου	2.481,2	36,5	2.085,2	35,5	-16,0
Στη διανομή	2.259,8	33,3	1.873,3	31,9	-17,1
Χρήσεις από εγχώριους καταναλωτές	3.572,7	52,6	3.641,5	61,9	1,9
Οικιακός τομέας	2.124,6	31,3	2.078,3	35,3	-2,2
Λοιποί τομείς	1.448,1	21,3	1.563,1	26,6	7,9

Πηγή : INSTAT

Επειδή η κύρια μορφή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας είναι η υδροηλεκτρική, το ύψος της καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις καιρικές συνθήκες και τα αποθέματα νερού των υδροηλεκτρικών φραγμάτων. Γι' αυτό και παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις από έτος σε έτος, κατά την περίοδο 1995 – 2004, όπως φαίνεται στον πίνακα 79 και στο γράφημα 71.

Η μέγιστη εγκατεστημένη ισχύς ηλεκτρισμού παραμένει σταθερή στα 1.670 MW κατά την περίοδο 1995 – 2000. Αυξήθηκε ελαφρά στα 1.684 MW το έτος 2001 και παρέμεινε αμετάβλητη μέχρι και το έτος 2004.

Στην ίδια περίοδο, 1995 – 2004, το μήκος των γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκε ελάχιστα για την υψηλή τάση (3.694 χλμ. το 2004, από 3.678 χλμ. το 1995). Για τις κατηγορίες μέσης και χαμηλής τάσης μειώθηκε ελαφρά, όπως απεικονίζεται στο γράφημα 72.

Η μεγαλύτερη αύξηση κατανάλωσης, στην ίδια περίοδο, καταγράφεται στον τομέα των νοικοκυριών, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 10,9%. Η κατανάλωση των νοικοκυριών το έτος 2004, αντιστοιχεί στο 60,8% της συνολικής κατανάλωσης. Ακολουθούν, ο βιομηχανικός τομέας με μέση ετήσια αύξηση 5,1%, η κατανάλωση του οποίου αντιστοιχεί στο 20,2% της συνολικής κατανάλωσης και ο αγροτικός τομέας με μέση ετήσια αύξηση 1,1% και μερίδιο στη συνολική κατανάλωση 1,2%. Η συνολική κατανάλωση στην εξεταζόμενη περίοδο αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 6,9%.

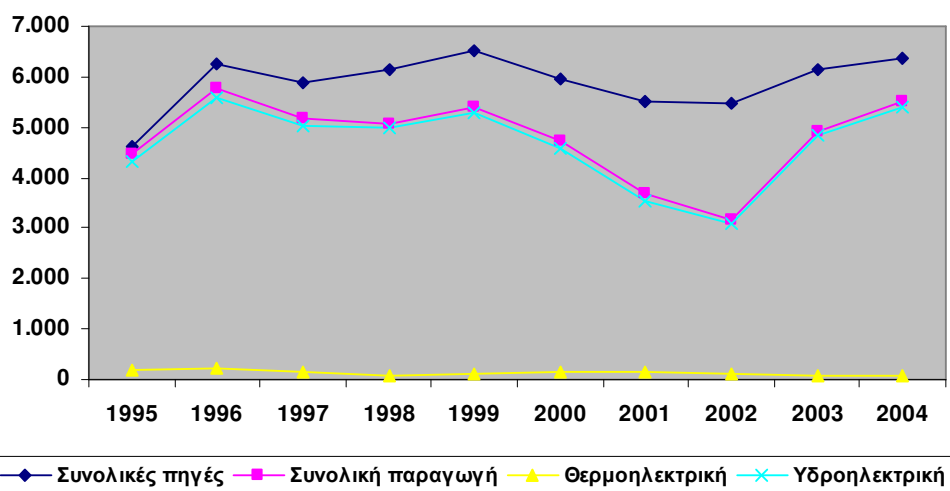
Οι σημαντικές αυτές διαχρονικές αλλαγές στην κατανομή της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας κατά χρήση καταγράφονται αναλυτικά στον πίνακα 80 και στα γραφήματα 73 – 75.

ΠΙΝΑΚΑΣ 79
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 1995 – 2004
(σε GWh)

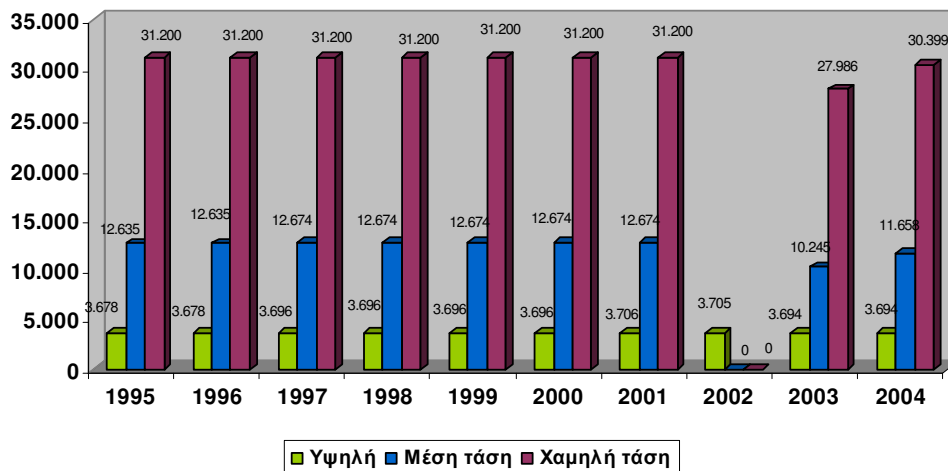
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Συνολικές πηγές	4.616,8	6.271,4	5.895,1	6.137,2	6.509,1	5.962,1	5.511,4	5.458,6	6.145,6	6.361,4
Συνολική παραγωγή	4.477,9	5.786,7	5.183,8	5.068,3	5.396,4	4.738,2	3.692,1	3.179,5	4.903,7	5.492,6
Θερμοηλεκτρική	172,2	213,1	157,5	82,7	112,7	143,6	136,9	106,7	81,3	76,0
Υδροηλεκτρική	4.305,6	5.573,6	5.026,3	4.985,6	5.283,7	4.594,6	3.555,3	3.072,8	4.822,4	5.416,6
Εισαγωγές	138,9	484,7	711,4	1.068,9	1.112,7	1.223,9	1.819,2	2.279,1	1.241,9	868,8
Τελική κατανάλωση	4.616,8	6.271,4	5.895,1	6.137,2	6.509,1	5.962,1	5.511,4	5.458,6	6.145,6	6.361,4
Κεντρική χρήση	31,7	32,5	26,3	21,9	28,9	28,3	33,1	57,1	74,0	100,2
Εξαγωγές	213,0	1.407,5	839,2	690,4	774,1	221,8	69,3	52,6	326,2	390,3
Απώλειες δικτύου	2.347,3	2.547,6	2.913,1	3.167,9	3.028,0	2.479,4	2.058,4	1.886,0	2.254,5	2.193,9
Κατανάλωση από χρήστες	2.024,8	2.283,9	2.116,5	2.257,0	2.678,2	3.192,8	3.350,6	3.462,9	3.491,0	3.677,1

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 71
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 1995 – 2004
(σε GWh)

ΓΡΑΦΗΜΑ 72
ΜΗΚΟΣ ΓΡΑΜΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (χλμ)

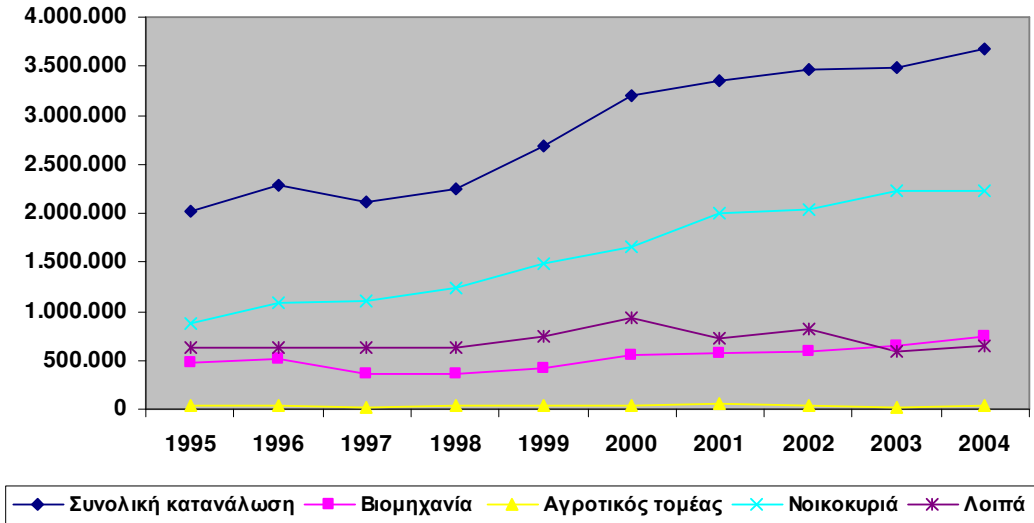
ΠΙΝΑΚΑΣ 80
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΕΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ (σε MWh)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Μ.Ε.Ρ.Μ.* (%)
Συνολική κατανάλωση	2.024.784	2.283.879	2.116.514	2.256.993	2.678.150	3.192.767	3.350.575	3.462.913	3.490.955	3.677.073	6,9
Βιομηχανία	473.794	516.250	364.564	361.188	424.737	545.805	580.692	582.232	649.199	743.060	5,1
Αγροτικός τομέας	39.100	46.156	26.216	29.340	34.502	40.731	50.591	29.239	28.217	43.057	1,1
Νοικοκυριά	882.530	1.093.458	1.104.851	1.239.163	1.481.238	1.663.892	1.997.560	2.041.180	2.219.799	2.234.217	10,9
Λοιπά	629.360	628.015	620.883	627.302	737.673	942.339	721.732	810.262	593.740	656.739	0,5

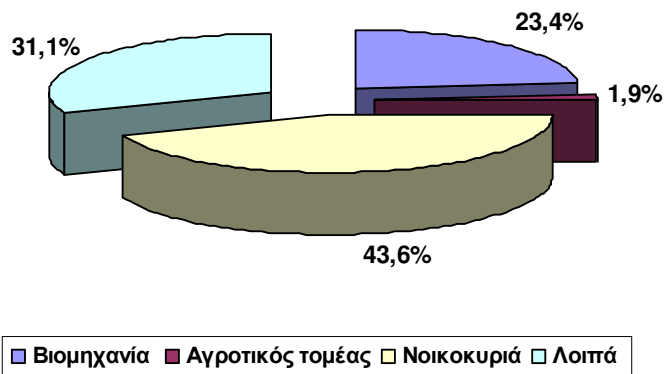
Πηγή : INSTAT

* Μ.Ε.Ρ.Μ. (Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής)

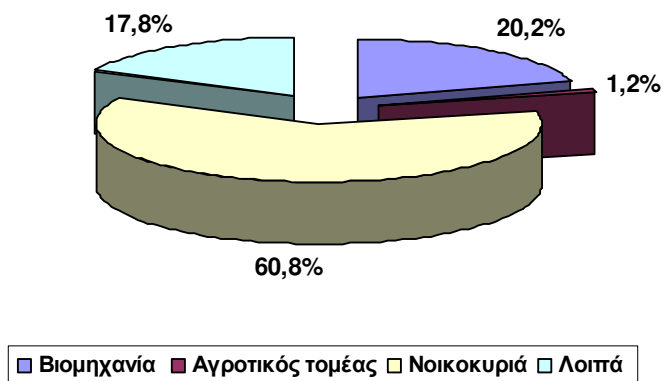
ΓΡΑΦΗΜΑ 73
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΕΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ (MWh)

ΓΡΑΦΗΜΑ 74
ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ (1995)

ΓΡΑΦΗΜΑ 75
ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ
(2004)

14.9.2.1. Πρόσθετα προβλήματα – προοπτικές

Σύμφωνα με δηλώσεις του Προέδρου του Φορέα Ανταγωνισμού της Αλβανίας, ο τομέας ηλεκτρικής ενέργειας στην χώρα είναι προβληματικός και παρατηρούνται πρακτικές που εμποδίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Σημαντικά προβλήματα παρουσιάζονται και σε θέματα οργάνωσης και διαχείρισης. Σε ανακοίνωση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ERE) αναφέρεται ότι 14.000 επιχειρήσεις στην Αλβανία δεν διαθέτουν μετρητές κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος και καταβάλλουν προκαθορισμένους (κατ' αποκοπή) λογαριασμούς. Το ίδιο συμβαίνει και σε 72.400 νοικοκυριά. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος με την τοποθέτηση μετρητών, η ERE έθεσε καταληκτική ημερομηνία την 31.12.2008 (Πρεσβεία της Ελλάδας στα Τίρανα, 2008).

Ο Υπουργός Οικονομίας της Αλβανίας, δήλωσε πρόσφατα ότι η κρατική επιχείρηση ηλεκτρισμού KESH, οφείλει σε πιστωτές 240 εκατ. € και οι απαιτήσεις της από τους καταναλωτές ανέρχονται σε 370 εκατ. €. Ήδη η νομική Επιτροπή της Βουλής της Αλβανίας ενέκρινε νομοσχέδιο για την πώληση του 51% έως 76% των μετοχών του τομέα διανομής της KESH, σε ιδιωτική εταιρία. Το Υπουργείο Οικονομικών εγγυάται ότι η πώληση δεν θα επηρεάσει αρνητικά τις τιμές, επειδή αυτές θα καθορίζονται από την κυβέρνηση για όσο χρονικό διάστημα η KESH θα εξακολουθεί να είναι μέτοχος, ανεξαρτήτως ποσοστού (Πρεσβεία της Ελλάδας στα Τίρανα, ο.π.).

Για την αναβάθμιση των δικτύων υψηλής και χαμηλής τάσης, η KESH υλοποιεί επένδυση ύψους 16 εκατ. €, με έμφαση στη διασύνδεση απομακρυσμένων περιοχών με τα εθνικά δίκτυα και στόχους τη βελτίωση των υπηρεσιών παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, τουλάχιστον σε έξι περιφέρειες και στον δραστικό περιορισμό των απωλειών στο ηλεκτρικό δίκτυο, (Ναυτεμπορική, 17.06.2008).

Παράλληλα, η Αλβανική κυβέρνηση προωθεί τη δημιουργία θερμοηλεκτρικών σταθμών, από ξένους επενδυτές, οι οποίοι θα λειτουργούν με τεχνολογίες τελευταίας γενιάς και με εισαγόμενα στερεά καύσιμα. Ενδιαφέρον έχει εκδηλωθεί από την ιταλική εταιρία ENEL, για δημιουργία μονάδας με ισχύ 1.300 MW (Ναυτεμπορική, 07.12.2007), καθώς και από τη Δ.Ε.Η., σε συνεργασία με τη γερμανική εταιρία RWE και την ελληνική εταιρία «Τιάν», για την κατασκευή εργοστασίου ισχύος 500 έως 800 MW. Πρόσφατα, ο πρόεδρος της ΔΕΗ σε συνάντησή του με τον Πρωθυπουργό της Αλβανίας Σαλί Μπερίσα και τον Υπουργό Οικονομίας και Ενέργειας, παρουσίασε το σχετικό μνημόσυνο συνεργασίας, (in.gr, 17.04.2008 και ΔΕΗ, δελτίο τύπου 04.06.2008).

Επίσης στην ελβετο-αμερικανική κοινοπραξία «AGS Power», δόθηκε το πράσινο φως για την έναρξη κατασκευής τερματικής μονάδας ηλεκτροπαραγωγής και αεριοποίησης, στην περιοχή του Σεμάν, 100 χλμ. από τα Τίρανα. Το ύψος της επένδυσης υπολογίζεται σε 2,5 δισ. € και θα περιλαμβάνει γραμμή μεταφοράς που θα ενώνει την Αλβανία με την Ιταλία, μέσω Αδριατικής (S.E.T. 18.02.2008).

Ο Πρωθυπουργός της Αλβανίας δεν αποκλείει και τη στροφή της χώρας του προς την πυρηνική ενέργεια. Σε πρόσφατη συνέντευξή του στην Corriere dela

Serra, δήλωσε έτοιμος να συγχρηματοδοτήσει με την Ιταλική κυβέρνηση την κατασκευή ενός πυρηνικού σταθμού στην Αλβανία (foreign press, 2008).

Γενικά πάντως επισημαίνεται ότι πολλές μεγάλες ξένες εταιρίες έχουν εκφράσει ήδη και συνεχίζουν να εκφράζουν τον ενδιαφέρον τους για υλοποίηση έργων που αφορούν κυρίως τον ενεργειακό τομέα και τα δίκτυα μεταφοράς (S.E.T. 18.02.2008).

14.9.3. Αργό πετρέλαιο

Η Αλβανία είναι μια χώρα με πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου, τα οποία όμως δεν έχει αξιοποιήσει ορθολογικά μέχρι σήμερα. Η παραγωγή αργού πετρελαίου αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,1%, κατά την περίοδο 1995 – 2004 και το 2004 αντιπροσώπευε το 37,6% της συνολικής παραγωγής βασικών ενεργειακών προϊόντων, έναντι 29,1% κατά το έτος 1995.

Στην Αλβανία λειτουργούν δύο διυλιστήρια με χωρητικότητα ατμοσφαιρικής διύλισης 1.500 ton/έτος. Η ακαθάριστη παραγωγή τους, κατά την προαναφερόμενη περίοδο (1995 – 2004) μειώθηκε από 564 χιλ. ton/έτος, σε 444 χιλ. ton/έτος, με μέσο ετήσιο ρυθμό -2,6%. Η τελική παραγωγή μειώθηκε επίσης, από 480 χιλ. ton/έτος σε 376 χιλ. ton/έτος, με μέσο ετήσιο ρυθμό -2,7%. (πίνακας 81 και γράφημα 76).

Η τελική παραγωγή συνέχισε τη μείωσή της και κατά την περίοδο 2005 – 2007, για να διαμορφωθεί σε 189 χιλ. ton το έτος 2007. Για την περίοδο 1995 – 2007 ο μέσος ετήσιος ρυθμός μείωσης ήταν -2%. Τα προϊόντα από τη διύλιση της τελικής παραγωγής (1995 – 2007) καταγράφονται στον πίνακα 82, από τα στοιχεία του οποίου προκύπτει μείωση όλων των παραγόμενων προϊόντων, με εξαίρεση την πίσσα, και μείωση των καυσίμων προϊόντων με μέσο ετήσιο ρυθμό -2,5%.

Επειδή τα ανωτέρω στοιχεία του INSTAT δεν είναι επαρκή, παρατίθενται και ορισμένα πρόσθετα στοιχεία για το αργό πετρέλαιο :

- i) Οι πωλήσεις της εξορυκτικής βιομηχανίας, στην οποία περιλαμβάνεται και η εξόρυξη πετρελαίου, ήταν υψηλότερες κατά 50% κατά το πρώτο εννεάμηνο του 2007 σε σχέση με το αντίστοιχο του 2006. Η σημαντική αυτή αύξηση ήταν η μεγαλύτερη για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, από το έτος 2003. Λόγω έλλειψης στοιχείων παραγωγής, επιχειρείται μια περαιτέρω ανάλυση με βάση τις εξαγωγές μεταλλικών και ορυκτών προϊόντων, οι οποίες κάλυψαν το 30% των συνολικών εξαγωγών κατά το έτος 2007. Οι εξαγωγές ορυκτών προϊόντων αυξήθηκαν κατά 160% περίπου το έτος 2007 σε σχέση με το έτος 2006. Από την αύξηση αυτή το 30% αφορά εξαγωγές αργού πετρελαίου και το 30% εξαγωγές χρωμίου. Οι αυξήσεις των διεθνών τιμών των εν λόγω προϊόντων, ήταν η κύρια αιτία της αύξησης της αξίας των εξαγωγών (Bank of Albania, 2008).

- ii) Στο υπέδαφος της Αλβανίας έχουν εντοπιστεί σημαντικά αποθέματα πετρελαίου τα οποία, στο μεγαλύτερο μέρος, παραμένουν ανεκμετάλλευτα. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι τα κοιτάσματα της περιοχής Patos Marinza έκτασης 200 τ.χλμ. περίπου, στην Κεντρική Αλβανία, υπολογίζονται σε δύο δισ. βαρέλια, ενώ στην πετρελαιοφόρο περιοχή Κουτσόβα βόρεια της περιοχής Patos Marinza, η οποία έχει έκταση 178 τ.χλμ. περίπου έχουν διανοιχθεί 1.700 πετρελαιοπηγές και αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης με παρωχημένη τεχνολογία για περισσότερα από 70 χρόνια. Τα κοιτάσματα της περιοχής Κουτσόβα υπολογίζονται σε 500 εκατ. βαρέλια και η σημερινή παραγωγή διαμορφώνεται στα 400 εκατ. βαρέλια ημερησίως. Η Bankers Petroleum αγόρασε πρόσφατα το 50% της εταιρίας Privatco, στην οποία ανήκουν τα δικαιώματα επαναξιοποίησης των πετρελαίων της περιοχής.

Και για τις δύο περιοχές βρίσκονται σε εξέλιξη συμφωνίες εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων από μια Καναδική και δύο Αμερικανικές εταιρίες πετρελαίων. Η Καναδική Bankers Petroleum εισήλθε στον τομέα παραγωγής πετρελαίου στην Αλβανία, τον Μάιο του 2004, με 25ετή συμφωνία λειτουργίας του πεδίου Patos Marinza, όπου υπάρχουν 600 πετρελαιοπηγές, από τις οποίες ελέγχει περίπου 200. Οι υπόλοιπες ελέγχονται από την κρατική επιχείρηση πετρελαίου Albretrol. Σημειώνεται ότι η εν λόγω περιοχή θεωρείται η μεγαλύτερη χερσαία πετρελαιοφόρος περιοχή στην Ευρώπη.

Με την εκμετάλλευση 170 – 200 πετρελαιοπηγών της περιοχής Patos Marinza από την Bankers Petroleum, η παραγωγή αργού πετρελαίου σχεδόν δεκαπλασιάστηκε και έφτασε στα 5.000 – 6.000 βαρέλια ημερησίως, από 400 – 600 βαρέλια ημερησίως που ήταν πριν. Για το 2008, με την πλήρη εκμετάλλευση των 200 πηγών, εκτιμάται ότι η παραγωγή θα φτάσει τα 10.000 βαρέλια ημερησίως. Το 50% της παραγωγής εξάγεται για διύλιση στην Ιταλία από το λιμάνι της Αυλώνας και το υπόλοιπο διυλίζεται στα Αλβανικά διυλιστήρια.

Ήδη η Bankers Petroleum έχει επενδύσει 70 – 80 εκατ. δολάρια. Με την ολοκλήρωση της συμφωνίας η συνολική επένδυση εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 300 εκατ. δολάρια και η παραγωγή σε 40.000 βαρέλια ημερησίως. (S.E.T., 2007 – www.economia.gr, 2008).

- iii) Τα δύο διυλιστήρια της Αλβανίας χρησιμοποιούν απαρχαιωμένη σοβιετική και κινεζική τεχνολογία και τα τελικά προϊόντα, δεν ανταποκρίνονται στα κοινοτικά και διεθνή πρότυπα. Στις προθέσεις της Αλβανικής κυβέρνησης είναι να προχωρήσει και η ιδιωτικοποίηση των διυλιστηρίων της χώρας.

Κατά καιρούς έχουν γίνει επενδύσεις μικρής έκτασης στα διυλιστήρια για την ομαλή λειτουργία τους αλλά και για την προστασία του περιβάλλοντος. Μία τέτοια επένδυση βρίσκεται σε εξέλιξη και αφορά την αποκατάσταση της μόλυνσης στο διυλιστήριο πετρελαίου του Ballshi, με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Cards 2005. Περιλαμβάνει την προμήθεια του εξοπλισμού που απαιτείται για την ολοκλήρωση της βελτίωσης της απόδοσης της υπάρχουσας μονάδας επεξεργασίας λυμάτων, με εστίαση στη μονάδα βαρύτητας, στη μονάδα επίπλευσης με διαλυμένο αέρα και στην αφαίρεση της ιλύος (Αριθμός Προμήθειας / Συμβολαίου eu : 108394 , 2007).

- iv) Παράλληλα, άλλη Αμερικανική εταιρία εκπονεί από τις αρχές του 2008, μελέτη για τα σημαντικότερα αποθέματα αερίου και πετρελαίου της Αλβανίας, τα οποία μπορεί να φτάνουν έως και 3 δισ. βαρέλια πετρελαίου και 3 δισ. m³ φυσικού αερίου, σύμφωνα με προηγούμενη μελέτη η οποία εκπονήθηκε από την εταιρία διεθνών συμβούλων Gustavson, για λογαριασμό της Manas Petroleum (S.E.T. Ο.Π.).
- v) Τέλος, σε εξέλιξη βρίσκεται η διαδικασία πώλησης της αλβανικής κρατικής πετρελαϊκής εταιρίας ARMO, με το άνοιγμα των προσφορών είκοσι πέντε (25) εταιριών, από τις οποίες μόνο τέσσερις (4) έκαναν συγκεκριμένες προσφορές, με καλύτερη αυτή της αμερικανικής εταιρίας «Final Refinery Ass. of Texas INC» (Ναυτεμπορική, 22.05.2008)
- vi) Οι εξελίξεις στο χώρο της ενέργειας αναδεικνύουν την περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης σε συνδετικό κρίκο μεταξύ των παραγωγών πετρελαίου και των χωρών – καταναλωτών. Όλες οι βαλκανικές χώρες εμπλέκονται στις εξελίξεις αυτές, συμμετέχοντας, μάλιστα σε διαφορετικές ομάδες χωρών. Οι ομάδες αυτές είναι :
- ⇒ Ρωσία – Βουλγαρία – Ελλάδα : Αγωγός Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη
 - ⇒ Ελλάδα – FYROM : Αγωγός Θεσσαλονίκη – Σκόπια
 - ⇒ Βουλγαρία – FYROM – Αλβανία : Αγωγός Μπουργκάς – FYROM, Αυλώνα (AMBO)
 - ⇒ Ρουμανία – Ουγγαρία – Σλοβενία – Ιταλία ή Ρουμανία – Σερβία – Κροατία – Σλοβενία – Ιταλία : Αγωγός Κωνσταντζα (Ρουμανία) – Τεργέστη (Ιταλία).

Με τις ανωτέρω εξελίξεις είναι προφανές ότι το ενεργειακό τοπίο στο χώρο των Βαλκανίων αλλάζει σημαντικά και τα γεωπολιτικά συμφέροντα θα καθορίσουν πλέον τα γεγονότα.

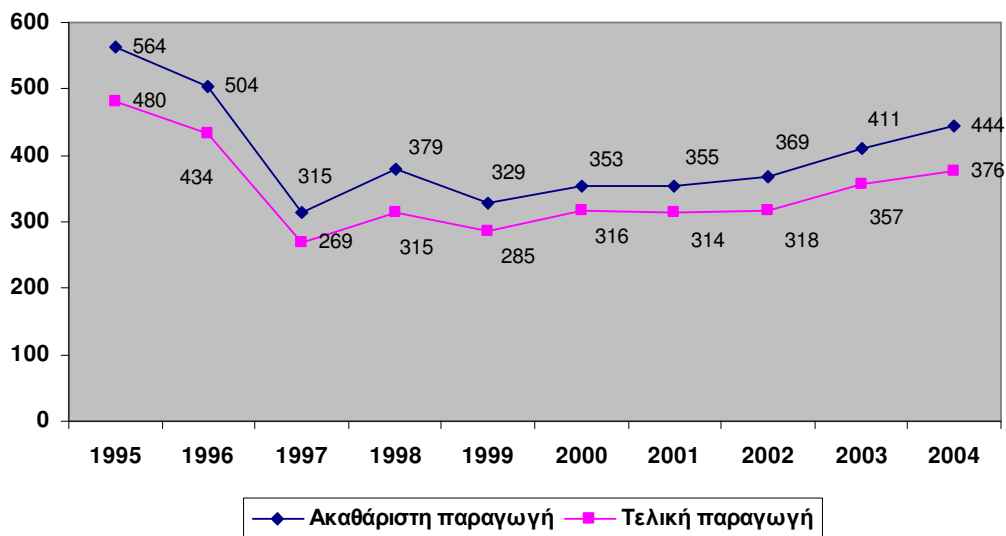
ΠΙΝΑΚΑΣ 81

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΩΝ ΑΡΓΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

	Μονάδα μέτρησης	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Αριθμός διυλιστηρίων	αριθμός	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Χωρητικότητα ατμοσφαιρικής διύλισης	Χιλ./έτος	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Ακαθάριστη παραγωγή	Χιλ./έτος	564	504	315	379	329	353	355	369	411	444
Τελική παραγωγή	Χιλ./έτος	480	434	269	315	285	316	314	318	357	376

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 76
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΩΝ ΑΡΓΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 82
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΡΓΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ – ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟΥ
(ton)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Μ.Ε.Ρ.Μ. (%)
Επεξεργασία αργού πετρελαίου	480	434	269	315	285	316	314	318	357	376	361	405	378	-2,0
Βενζίνη*	43	37	15	21	20	24	22	23	21	21	14	32	23	-5,1
Κηροζίνη*	29	25	11	2	1	2,4	0,1	1	1	0	0	0	0	-100,0
Diesel*	106	95	57	91	65	72	74	88	101	98	72	99	81	-2,2
Λιπαντικά	0,1	0,05	0,03	0,04	0,05	0,02	0	0	0	0	0	0,01	0	-100,0
Ηλιακό*	77	80	44	65	63	66	48	54	57	63	73	78	85	0,8
Mazut	123	114	91	62	71	74	91	76	77	74	68	48	61	-5,7
Πίσα	33	20	17	16	17	32	34	28	42	61	86	83	69	6,3
Πετρελαϊκό κοκ	69	63	34	58	48	46	45	48	58	59	48	65	59	-1,3
Από τα οποία : Καύσιμα*	255	237	127	179	149	164	144	166	180	182	159	209	189	-2,5

Πηγή : INSTAT

14.9.4. Στερεά καύσιμα – Ορυκτά

Τα διαθέσιμα στοιχεία για τα στερεά και ορυκτά καύσιμα είναι περιορισμένα και με μεγάλη χρονική υστέρηση (2001). Στην κατηγορία αυτή, το INSTAT περιλαμβάνει τους γαιάνθρακες, το λιγνίτη και τα καυσόξυλα. Στην περίοδο 1998 – 2001 οι πηγές τους μειώθηκαν από 467 Ktoe το 1998, σε 276 Ktoe το 2001 και το σύνολό τους σχεδόν κατευθύνεται στην τελική κατανάλωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 83

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΣΤΕΡΕΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ – ΟΡΥΚΤΩΝ (σε Ktoe)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1998	1999	2000	2001
Σύνολο πηγών	467	264	275	276
Παραγωγή	466	263	267	271
Εισαγωγές	1	1	10	5
Εξαγωγές	--	--	2	--
Συνολική κατανάλωση	406	262	271	273
Στον ενεργειακό τομέα	2	2	2	3
Στην τελική κατανάλωση	404	260	269	270
➤ Σιδηρουργία	12	2	--	--
➤ Βιομηχανία	58	12	19	23
➤ Νοικοκυριά και Εμπόριο	334	246	250	247

Πηγή : INSTAT

Η παραγωγή λιγνίτη, στην περίοδο 1993 – 2001 περιορίστηκε δραστικά, από 214 χιλ.τον το 1993, σε 28 χιλ.τον το 2001, με μέσο ετήσιο ρυθμό -22,4%. Εξίσου σημαντική ήταν και η μείωση των απασχολούμενων στην εξόρυξη λιγνίτη, από 3.933 άτομα το 1993, σε 217 άτομα το 2001, με μέσο ετήσιο ρυθμό -30,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 84
ΕΞΟΡΥΞΗ ΛΙΓΝΙΤΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (σε χιλ.τον) ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Μ.Ε.Ρ.Μ. (%)
Σύνολο	214	169	120	104	40	49	33	21	28	-22,4%
Κορυτσά	75	73	49	49	18	25	20	13	18	-16,3%
Τίρανα	120	75	53	--	16	15	--	8	1	-45,0%
Δυρράχιο	3	--	--	--	--	--	--	--	--	-100,0%
Αυλώνα	16	21	18	35	6	9	1	--	9	-6,9%
Σύνολο Απασχολουμένων	3.933	3.042	1.947	1.165	1.392	1.331	1.095	639	217	-30,4%

Πηγή : INSTAT

Η έλλειψη στοιχείων για τα τελευταία έξι (6) χρόνια, δεν επιτρέπει τη διατύπωση αξιόπιστων στοιχείων και παρατηρήσεων – προτάσεων. Πάντως, κατά αξιόπιστες πληροφορίες, η κατάσταση είναι μάλλον διαχρονικά αρνητική με δυσοίωνες μάλιστα προοπτικές.

14.9.5. Φυσικό αέριο

Και η παραγωγή φυσικού αερίου σημείωσε δραστική μείωση κατά την περίοδο 1995 – 2004. Από 27.809 χιλ.μ³N που ήταν το 1995, περιορίστηκε σε 11.965 χιλ.μ³N, καταγράφοντας μέση ετήσια μείωση 8,9%.

Η ιδιοκατανάλωση και οι μικρές απώλειες, απορροφούν διαχρονικά το 41% περίπου της συνολικής παραγωγής, η βιομηχανία (πετροχημική μέχρι το 2002, παραγωγής ενέργειας μετά το 2002) από 48% έως 67% και τα νοικοκυριά και οι άλλες δραστηριότητες τις υπόλοιπες μικρές ποσότητες.

Οι ανωτέρω εξελίξεις καταγράφονται στον πίνακα 85.

Σημειώνεται ότι και στον τομέα του φυσικού αερίου αναμένονται σημαντικές εξελίξεις στην περιοχή των Βαλκανίων κατά τα επόμενα χρόνια. Ήδη τον Σεπτέμβριο του 2007, οι Υπουργοί Οικονομίας της Αλβανίας, της Κροατίας και του Μαυροβουνίου συμφώνησαν τη διασύνδεση των χωρών τους με τον αγωγό φυσικού αερίου TAP (Trans Adriatic Pipeline) ο οποίος θα μεταφέρει φυσικό αέριο από τα Ιράν και το Αζερμπαϊτζάν στην Ιταλία, μέσω Ελλάδας (Ναυτεμπορική, 27.9.2007).

Ο συγκεκριμένος αγωγός σχεδιάζεται από την ελβετική ενεργειακή εταιρία EGL, θα ξεκινά από τα ελληνοτουρκικά σύνορα και θα καταλήγει στην Ιταλία, μέσω Αλβανίας και στη συνέχεια υποθαλασσίως μέσω Αδριατικής.

Το ενδιαφέρον των τριών χωρών της Αδριατικής για τη διασύνδεσή τους με τον αγωγό TAP, αποτελεί μία ακόμη θετική προοπτική για τη δημιουργία του συγκεκριμένου αγωγού, για τον οποίο ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί, δεν έχουν εξασφαλιστεί ακόμη όλες οι ποσότητες αερίου που απαιτούνται για την πλήρωσή του.

Οι αρμόδιοι Υπουργοί Αλβανίας, Κροατίας και Μαυροβουνίου υπέγραψαν διακήρυξη για την κατασκευή ενός αγωγού φυσικού αερίου, μήκους 400 χλμ., από την Αυλώνα της Αλβανίας στο Πλότσε της Κροατίας, με την ονομασία IAP (Ionian – Adriatic Gas Pipeline), ο οποίος θα προσφέρει δίοδο για την προμήθεια φυσικού αερίου στις τρεις χώρες.

Από το συνολικό αυτό μήκος, τα 170 χλμ. θα βρίσκονται στην Αλβανία, τα 100 στο Μαυροβούνιο και τα 130 στην Κροατία. Υπολογίζεται δε ότι στον επιμερισμό του κόστους θα συμμετάσχει η Κροατία με 80 εκατ. ευρώ, η Αλβανία με 90 εκατομμύρια και το Μαυροβούνιο με 60 (www.energytimes.gr, 27.9-2007).

ΠΙΝΑΚΑΣ 85
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ
(σε m³N)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Παραγωγή	27.809	22.697	18.272	16.552	14.157	11.419	9.909	10.317	11.617	11.965
Ιδιοκατανάλωση	11.292	8.844	7.346	6.693	4.572	6.050	3.883	4.933	5.033	4.841
Απώλειες	--	104	123	42	61	267	109	14	21	29
Διανομή	16.517	13.853	10.803	9.817	9.524	5.783	5.917	5.370	6.543	7.095
Βιομηχανία	10.043	8.548	10.730	9.366	9.524	5.502	5.696	5.147	6.010	6.834
➔ Πετροχημικός τομέας	5	8.091	10.730	9.366	9.524	5.502	5.696	5.147	--	--
➔ Ενεργειακός τομέας	10.038	457	--	--	--	--	--	--	6.010	6.834
Νοικοκυριά	--	--	73	--	0	--	--	--	299	40
Λοιπά	6.474	5.305	--	409	--	281	221	223	234	221

Πηγή : INSTAT

14.9.6. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Σε προηγούμενες ενότητες του παρόντος κεφαλαίου, έγινε αναφορά και ανάλυση για την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από υδροηλεκτρικούς

σταθμούς στην Αλβανία καθώς και για τον τομέα του φυσικού αερίου. Και οι δύο αυτές πηγές θεωρούνται εναλλακτικές και ανανεώσιμες.

Είναι γνωστό ότι σε ένα απλουστευτικό θεωρητικό ενεργειακό σχήμα, τα ορυκτά καύσιμα αντιστοιχούν σε πιο πρώιμες βαθμίδες ανάπτυξης, η πυρηνική ενέργεια σε πιο προωθημένη βαθμίδα και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην ανώτατη βαθμίδα οικονομικής ανάπτυξης.

Η χρησιμότητα αυτού του απλουστευτικού μοντέλου περιορίζεται από μια σειρά άλλων παραμέτρων που συνδέονται με τη φυσική διαθεσιμότητα των σχετικών φυσικών πόρων, τη βελτιστοποίηση της κατανομής τους στη συνολική παραγωγή ενέργειας, την αποτελεσματικότητα στη χρήση της ενέργειας, το κόστος κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης των απαιτούμενων εγκαταστάσεων κλπ.

Προς το παρόν, οι χώρες των Βαλκανίων, με εξαίρεση όσες συμμετέχουν στην Ε.Ε., φαίνεται να αδυνατούν να διαθέσουν τα απαραίτητα κεφάλαια για μια οργανωμένη μετάβαση στην προωθημένη βαθμίδα των Α.Π.Ε. Η προσπάθειά τους στρέφεται κυρίως στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, χωρίς σημαντικά αποτελέσματα μέχρι στιγμής.

Παρόλα αυτά, η Αλβανία χρησιμοποιεί μεγάλο ποσοστό Α.Π.Ε., κυρίως λόγω της ύπαρξης σημαντικών υδάτινων πόρων και της λειτουργίας υδροηλεκτρικών σταθμών. Σύμφωνα με στοιχεία του Ο.Η.Ε. τα οποία αναφέρονται στο 2005 και δημοσιεύτηκαν το 2007, οι χρησιμοποιούμενες Α.Π.Ε. στην Αλβανία, ως ποσοστό στο σύνολο της ενεργειακής κατανάλωσης είναι υπερτριπλάσιες από το Μ.Ο. έξι (6) άλλων χωρών των Βαλκανίων – Βοσνία Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, FYROM, Μολδαβία, Ρουμανία (Φλέγκας Ηλίας, 28.03.2008).

Οι προσπάθειες της Αλβανίας για ανάπτυξη των Α.Π.Ε., δεν φαίνεται να εντάσσονται σε μελετημένο εθνικό σχέδιο και είναι μάλλον αποσπασματικές, βασιζόμενες κυρίως σε προτάσεις ξένων επενδυτών. Ορισμένες χαρακτηριστικές περιπτώσεις καταγράφονται στη συνέχεια.

Περισσότερα από 6.500 ηλιακά φωτοβολταϊκά πάνελ έχουν εγκατασταθεί, κυρίως, σε τουριστικές περιοχές, κατοικίες, καταστήματα μαζικής εστίασης και ξενοδοχειακά συγκροτήματα στην Αλβανία, δίνοντας μια θετική δυναμική στην αγορά, που, σταδιακά, αναπτύσσεται.

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.) προσελκύουν το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών, ενώ αποτελούν και κυβερνητική προτεραιότητα, καθώς εκτιμάται ότι θα δώσουν επαρκείς «απαντήσεις» στα θέματα που αφορούν την κάλυψη των εγχώριων αναγκών ζήτησης ενέργειας.

Το γεγονός ότι η επέκταση της αγοράς ηλιακής ενέργειας «κατευθύνεται» στα μεγάλα αστικά κέντρα της Αλβανίας, όπου η κατασκευαστική βιομηχανία αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς, αποτελεί θετική εξέλιξη, σημειώνουν αναλυτές.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω ανάπτυξης της αγοράς, το Υπουργείο Οικονομίας, Εμπορίου και Ενέργειας της Αλβανίας εγκαινίασε ένα project, που χρηματοδοτεί το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών – UNDP για την εγκατάσταση ηλιακών φωτοβολταϊκών πάνελ στη χώρα.

Από το «παιχνίδι» των Α.Π.Ε. δεν απουσιάζουν και τα βιοκαύσιμα, με χαρακτηριστικό «δείγμα» το project της ιταλο-αλβανικής κοινοπραξίας «Green Energy» και του ομίλου Marseglia να κατασκευάσουν σταθμό παραγωγής ενέργειας από βιοκαύσιμα, εγκατεστημένης ισχύος 140 MW. Το δεύτερο στάδιο του έργου προβλέπει την παραγωγή Α.Π.Ε. (αιολική ενέργεια) με την κατασκευή ενός σταθμού 290 MW εγκατεστημένης ισχύος στο ενεργειακό πάρκο Balldre, στην περιφέρεια Λέτσε (Α.Ν.Α., 2008).

Με πρόσφατη απόφαση της Αλβανικής Κυβέρνησης ανατέθηκε, μετά από διαγωνισμό, η κατασκευή πέντε (5) υδροηλεκτρικών σταθμών στις εταιρίες, «Duka Tz» (σταθμός : Tucepz), «KISI» (σταθμός : Kanci), «Mak Olimpik» (σταθμός : Stravaj) και «Adnain» (σταθμοί : Kabash 1 και Kabash 2).

Όπως μάλιστα αναφέρεται, μεταξύ άλλων και σε δημοσιεύματα Αλβανικών εφημερίδων, η παραχώρηση σε ιδιώτες 75 υφιστάμενων, μικρών σταθμών και η έγκριση κατασκευής νέων, όπως και η απλοποίηση του νόμου για την παραχώρηση κατασκευής ή εκμετάλλευσης σε μειοδότες, έχει ως αποτέλεσμα το αυξημένο ενδιαφέρον σε αυτόν τον τομέα των πηγών καθαρής ενέργειας (Ναυτεμπορική, 02.06.2008).

Η Αλβανία είναι μέλος της Ενεργειακής Κοινότητας Ν.Α. Ευρώπης, στόχος της οποίας είναι να προωθεί το πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της Ε.Ε. για την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης και της επικείμενης πρότασης για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Με σειρά μνημονίων που υπογράφει η Αλβανική κυβέρνηση, προσπαθεί να προωθήσει την ανάπτυξη των Α.Π.Ε. και του φυσικού αερίου :

- ⇒ **Ιούνιος 2007** : Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Ελληνικής Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ) και της ομολόγου της Electricity Regulatory Authority (ΕΡΕ) της Δημοκρατίας της Αλβανίας. Στο μνημόνιο προβλέπονται, μεταξύ άλλων, η συνεργασία των δύο Αρχών σε διμερές επίπεδο, επί ρυθμιστικών θεμάτων, με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη του διασυνοριακού εμπορίου ηλεκτρικής ενέργειας και ο συντονισμός των ενεργειών, στο πολυμερές πλαίσιο της Ενεργειακής Κοινότητας της ΝΑ Ευρώπης, για τη δημιουργία της περιφερειακής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, με στόχο την ενσωμάτωσή της στην ενιαία αγορά ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Capital. gr, 27.06.2007).
- ⇒ **Μάιος 2008** : Μνημόνιο Αναπτυξιακής Συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών (Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας / Hellenic Aid) και του Οργανισμού Διεθνούς Ανάπτυξης των ΗΠΑ (USAID). Η συνεργασία αφορά την επιτάχυνση των επενδύσεων σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και Εξοικονόμηση Ενέργειας (ΕΞΕ) σε χώρες – μέλη της Ενεργειακής Κοινότητας : Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Γεωργία, Κροατία, Μαυροβούνιο, Μολδαβία, Ουκρανία, ΠΓΔΜ, Σερβία. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 8 εκατ. € και οι προτεινόμενοι φορείς για την υλοποίησή του είναι, εκ μέρους της Αμερικανικής πλευράς, η International Resources Group (IRG), και της Ελληνικής, το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ), με καταμερισμό κόστους 50% και 50% αντίστοιχα.

Στο πρόγραμμα δράσης του έργου προβλέπονται 4 άξονες :

- Αξιολόγηση δυναμικού ΑΠΕ και πρόταση βιώσιμων έργων
- Εξοικονόμηση Ενέργειας (ΕΞΕ) σε δημόσια κτίρια και κατοικίες
- Ενσωμάτωση ΑΠΕ και ΕΞΕ στο μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό
- Τεχνική υποστήριξη και μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα ΑΠΕ και ΕΞΕ

Εκτιμάται ότι με την ολοκλήρωση του έργου θα έχουν εντοπιστεί επενδυτικές ευκαιρίες για αιολικά πάρκα, έργα μικρών υδροηλεκτρικών και βιομάζας, ισχύος περίπου 5.000 MW, που αντιστοιχούν σε επενδύσεις της τάξης των 6 δισ. €. Αντίστοιχα, θα έχουν εντοπιστεί επιχειρηματικές ευκαιρίες στον τομέα της ΕΞΕ σε κτίρια, για μονωτικά υλικά, ενεργειακά αποδοτικά κουφώματα, ηλιακά θερμικά συστήματα κλπ, που θα ενισχυθούν με πιλοτικές εγκαταστάσεις 2.000 τ.μ. εξωτερικής θερμομόνωσης. Πρόκειται ασφαλώς για σημαντικό έργο αναπτυξιακού χαρακτήρα το οποίο θα συμβάλει στην ενίσχυση των οικονομιών των χωρών της περιοχής προωθώντας ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης. Κυρίως όμως θέτει τις βάσεις για ολοκληρωμένο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό του τομέα των Α.Π.Ε., (ΚΑΠΕ, 16.5.2008).

⇒ **Ιούλιος 2008** : Μνημόνιο Συνεργασίας στον τομέα του φυσικού αερίου μεταξύ της Αμερικανικής Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης (USAID) και του Υπουργείου Οικονομίας, Εμπορίου και Ενέργειας της Αλβανίας. Η υπογραφή του μνημονίου έρχεται ως συνέχεια της συμφωνίας, βάσει της οποίας η USAID θα παράσχει τεχνική βοήθεια στην Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας της Αλβανίας (ERE) για την οργάνωση του ρυθμιστικού πλαισίου στον τομέα της ενέργειας (πετρέλαιο και φυσικό αέριο).

Το πλαίσιο που «καθορίζεται» από το μνημόνιο και την προϋπάρχουσα συμφωνία με την ERE θα αναπτύξει, περαιτέρω, την εγχώρια αγορά φυσικού αερίου, δίνοντάς της παράλληλα και ώθηση στην περιφερειακή αγορά.

Το 2009 αναμένονται σημαντικές αποφάσεις σχετικά με δυνητικές επενδύσεις στον αλβανικό τομέα του φυσικού αερίου, οι οποίες και θα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την επέκταση των υφιστάμενων αγωγών φυσικού αερίου από γειτονικές χώρες της Αλβανίας και τη δημιουργία νέων σταθμών (Express.gr, 2/8/2008).

Από την ανωτέρω συνοπτική ανάλυση του τομέα των ΑΠΕ, προκύπτει ότι οι προοπτικές του είναι ευοίωνες και στο άμεσο μέλλον θα αποτελέσει πεδίο σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών.

Σημειώνεται ότι στην περιοχή μελέτης και ειδικότερα σε μικροτοπική κλίμακα, υπάρχουν κατάλληλα χαρακτηριστικά και προϋποθέσεις για την ανάπτυξη εγκαταστάσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από την αξιοποίηση τόσο του αιολικού όσο και του ηλιακού δυναμικού.

14.10. Περιβάλλον

14.10.1. Γενικά

Η κλιματικά αλλαγή και οι επιπτώσεις της στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής, είναι σήμερα η μεγαλύτερη πρόκληση σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Αλβανία, όπως και η Ελλάδα, ανήκει στις χώρες της μεσογειακής λεκάνης οι οποίες, σύμφωνα με εκτιμήσεις, θα υποστούν σημαντικές συνέπειες εξαιτίας, του φαινομένου των κλιματικών αλλαγών, στις ακτές, στους υδάτινους πόρους, στα δάση, στη βιοποικιλότητα και αλλού.

Ο πλανήτης μας έχει μπει πλέον στην περίοδο των συνεπειών ενός ρυπογόνου μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης που ακολουθήθηκε τον προηγούμενο αιώνα. Όλοι σήμερα συμφωνούν ότι το πρόβλημα «Περιβάλλον» είναι ένα οξύτατο παγκόσμιο πρόβλημα, με κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις. Η έκθεση Στερν (www.sternview.org.uk), που δημοσιεύτηκε πριν δύο χρόνια, ανέδειξε το μέγεθος του προβλήματος και κατέδειξε ότι το κόστος της τυχόν απραξίας μας θα είναι πολύ μεγαλύτερο από το κόστος της δράσης για την αντιμετώπισή του.

Στην παρούσα ενότητα θα επιχειρηθεί η καταγραφή της κατάστασης που επικρατεί σήμερα στον τομέα «Περιβάλλον» στην Αλβανία, καθώς και των σημαντικότερων προβλημάτων που σχετίζονται με αυτό, ώστε να προταθούν συγκεκριμένες δράσεις στη δεύτερη φάση της μελέτης.

14.10.2. Συνοπτική προσέγγιση

Στην αρχή της παρούσας μελέτης (κεφάλαιο 2) περιγράφηκαν η γεωγραφική θέση, τα γεωγραφικά και τα μορφολογικά στοιχεία της Αλβανίας, τα οποία παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και από περιβαλλοντική άποψη.

Μολονότι η Αλβανία είναι μια μικρή χώρα, παρουσιάζει ποικιλία στη γεωλογική και γεωμορφολογική διάρθρωση, στο τοπίο, στο κλίμα και στην υδρολογία και χαρακτηρίζεται από ευνοϊκή βιοποικιλομορφία. Όμως, οι πολιτικές και οι πρακτικές σχετικά με το περιβάλλον, υπήρξαν διφορούμενες στην εφαρμογή τους.

Οι φθορές και οι καταστροφές του φυσικού περιβάλλοντος στα τελευταία πενήντα χρόνια, εξελίχθηκαν σε μεγάλη απειλή για τη χλωρίδα και την πανίδα της Αλβανίας. Η καταστροφή περιοχών με βλάστηση και υγροβιότοπων, έκτασης 200.000 εκταρίων περίπου, καθώς και η αποψίλωση περιοχών έκτασης 250.000 εκταρίων στην επικράτεια, εξαφάνισε πολλά άγρια είδη ή μείωσε σημαντικά τον πληθυσμό τους.

14.10.3. Προστατευόμενες περιοχές

Το 2006 υπήρχαν συνολικά 801 προστατευόμενες περιοχές, οι οποίες κάλυπταν 261.106 εκτάρια και αντιπροσώπευαν το 9,08% του αλβανικού εδάφους και περισσότερο από 25% των δασών της χώρας. Τα 13 Εθνικά Πάρκα κάλυπταν έκταση 88.615 εκταρίων και αντιπροσώπευαν το 3% περίπου του συνολικού εδάφους της χώρας.

Στον πίνακα 86 αναφέρονται οι προστατευόμενες περιοχές για το σύνολο της επικράτειας της Αλβανίας, σύμφωνα με τη διοικητική και τυπολογική διαίρεσή τους. Από τις περιοχές αυτές (57), οι 11 (19,3%) βρίσκονται στην περιοχή μελέτης, με συνολική έκταση 54.251 εκτάρια, η οποία αντιστοιχεί στο 21% της έκτασης των προστατευόμενων περιοχών στο σύνολο της χώρας.

Στη συνέχεια, στον πίνακα 87 αναφέρονται οι σημαντικότερες περιοχές του συνόλου της Νότιας Αλβανίας, οι οποίες παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τη φυσική κληρονομιά και τη βιοποικιλότητά της. Οι περισσότερες από αυτές είναι προστατευόμενες και της της βρίσκονται εντός της περιοχής μελέτης (ΥΠ.ΟΙ.Ο. – Γ.Γ.Ε.Α., 2007).

ΠΙΝΑΚΑΣ 86
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (εκτάρια)	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	
1	Λούσνιε	5.000	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ I ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ Προστατευόμενες περιοχές με κύριο στόχο την επιστημονική έρευνα ή την προστασία της άγριας χλωρίδας ή πανίδας	
2	Τροπόγια	3.000		
3	Librazhd	4.700		
4	Αργυρόκαστρο	1.800		
		14.500		
5	Τίρανα	29.384	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ II ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ Προστατευόμενες περιοχές με σκοπό τη διατήρηση του οικοσυστήματος και την ψυχαγωγία	
6	Σκόδρα	2.630		
7	Dibra	1.280		
8	Λούσνια	1.250		
9	Αυλώνα	1.010		
10	Κορυτσά	1.380		
11	Μπεράτι	4.000		
12	Τροπόγια	8.000		
13	Πρεμετή	1.200		
14	Κρούγια	2.000		
15	Ματ	140		
16	Άγιοι Σαράντα	8.591		
17	Κορυτσά	27.750		
		88.615		
18	Επικράτεια		ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ III ΦΥΣΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ Biomonument (Nr 348) – GjeoMonument (Nr 398) Προστατευόμενες περιοχές που δημιουργήθηκαν κυρίως για διατήρηση των ειδικών φυσικών ιδιομορφιών	
19	Αργυρόκαστρο	1.740		
20	Δέλβινο	200		
21	Dibra	50		
22	Αργυρόκαστρο	1.500		
		3.490		
23	Δυρράχιο	650	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ IV ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΖΩΝ Προστατευόμενες περιοχές με στόχο κυρίως τη διατήρηση μέσω δραστηριοτήτων και λειτουργιών	
24	Φιερ	1.500		
25	Σκόδρα	26.535		
26	Lezha	800		
27	Kurbini	2.200		
28	Αυλώνα	20.000		
29	Lezha	1.500		
30	Ντεβόλ	250		
31	Lezha	880		
32	Φιερ	200		
33	Μπεράτι	330		
34	Ελμπασάν	500		
35	Skrapar	330		
36	Κορυτσά	250		
37	Librazht	3.600		
38	Λούσνια	815		
39	Δέλβινο	1.400		
40	Has	30		
41	Κολόν	430		
42	Librazht	45		
43	Librazht	400		
44	Librazht	300		
45	Librazht	318		
46	Librazht	400		
47	Τίρανα	1.370		
48	Τίρανα	670		
49	Ντεβόλ	510		
50	Πόγραδετς	27.323		
51	Αυλώνα	19.738		
52	Σκόδρα	23.027		
		136.301		
53	Dibra	5.900		ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ V ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΤΟΠΙΑ Προστατευόμενες περιοχές δημιουργημένες κυρίως για διατήρηση ή/και ψυχαγωγία (θαλάσσια και εσωτερικά τοπία)
54	Κολόν	5.400		
55	Midrita	4.700		
56	Κορυτσά	2.200		
		18.200		
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	261.106		

Πηγή : Υπουργείο Περιβάλλοντος, Δασών και Διαχείρισης Υδάτων
INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 87

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΚΤΑΣΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
1	Εθνικός Δρυμός Drevona	Κορυτσά	1.380 ha	Δάση, φυσικές πηγές, πλούσια πανίδα
2	Εθνικός Δρυμός Πρέσπας	Σύνορα με Ελλάδα και FYROM	27.750 ha	Τμήμα του διασυνοριακού Βαλκανικού δρυμού Πρέσπας
3	Λίμνες Πρεσπών	Σύνορα με Ελλάδα και FYROM	285 και 38,8 Km ²	11 είδη ψαριών, πλούσια πανίδα, 12 είδη ερπετών, πλούσια χλωρίδα, 56 είδη φυτών
4	Λιμνοθάλασσα Karavasta	Λούσνια – Φιερ	4.330 ha	Η μεγαλύτερη λιμνοθάλασσα της νότιας ακτογραμμής της Αδριατικής. Αποικία pelecopus crispus
5	Εθνικός Δρυμός Pisha e Divjakes	Divjaka – Λούσνια	1.250 ha	Πλούσια πανίδα. Από τα σημαντικότερα οικοσυστήματα της Αλβανίας. Προστατεύεται από τη συνθήκη Ramsar
6	Εκβολές και Δέλτα Shkumbini	--	--	Υγροτοπικά οικοσυστήματα
7	Λιμνοθάλασσα Zvërnec – Narta	Vlore	41,8 Km ²	Αλουβιακές θίνες, Αλυκές
8	Χερσόνησος Karapurun	Vlore	62 Km ²	Φυσικές ομορφιές, αρχαιολογικά ευρήματα, θαλάσσια σπηλιά
9	Logora National Park	Vlore	1.010 ha	Πλούσια χλωρίδα – πανίδα
10	Fir – Tree of Hotonë National Park	Πρεμετή	1.200 ha	Έλατο του Hotonë. Συγκαταλέγεται στα σημαντικότερα οικοσυστήματα της Μεσογείου
11	Ορεινή περιοχή του Rocem	Ποταμός Vjosa	2,5 Km ²	Δάση πλατάνου, μεσογειακής δρυός. Πλούσιες πηγές νερού
12	Φαράγγι Osum	Hambull	Μήκος 15 Km	Χλωρίδα – πανίδα φαραγγιού. Όμορφοι ασβεστολιθικοί σχηματισμοί
13	Φαράγγι Gradec	Κοντά στη σπηλιά του Drogoshu	Μήκος 4 Km	Απότομες πλαγιές, βάθους 40 m
14	Vithugi (βουνό)	Κορυτσά	Ύψος 1.750 m	Της πηγές νερού πλούσιες σε ανόργανα στοιχεία (minerals)
15	The Capi Rock		Ύψος 1.573 m	Σπάνιο μνημείο της φύσης
16	Cold – water spring of Terpelene	Τεπελένι	--	Χαρακτηρίζεται ως το «μαργαριτάρι» της αλβανικής φύσης
17	Recreational Landscape of Vjosa River	Ποταμός Vjosa	Μήκος 13 Km Πλάτος 1-1,5 Km	Συνύπαρξη βλάστησης και δασών με υδρόφιλη βλάστηση. Παρατηρούνται όλοι οι τύποι βλάστησης
18	Σπηλιά του Nivicë	Τεπελένι	--	Μαγευτική θέα, βλάστηση της πλαγιές, ελκυστικό για την επιστημονική, διδακτική και τουριστική του αξία

Πηγή : ΥΠΟΙΟ – ΓΓΕΑ, 2007

14.10.4. Χλωρίδα – Πανίδα

Η Αλβανική χλωρίδα περιλαμβάνει 3.235 είδη, κατά προσέγγιση, από διάφορα φυτά (30% του συνόλου των ειδών που καταγράφονται στην Ευρώπη). Περίπου 450 είδη μπορούν να βρεθούν μόνο στη Βαλκανική χερσόνησο.

Αν και η χλωρίδα της Αλβανίας δεν έχει μελετηθεί λεπτομερώς, με βάση πληροφορίες και ενδείξεις, φαίνεται ότι είναι πολύ πλούσια. Συγκροτείται κυρίως από είδη της Ευρωσιβηρικής ομάδας, με ξεχωριστή παρουσία στοιχείων από τη Holarctic και από τη Βαλκανική ομάδα. Τα ψηλά αλβανικά δάση συντηρούν κοινότητες μεγάλων θηλαστικών και κοινωνίες πτηνών που σχετίζονται με παρθένα δάση. Οι παράκτιες λιμνοθάλασσες και οι μεγάλες εσωτερικές λίμνες, συμβάλλουν σημαντικά στη διαχείριση υδρόβιων και παραυδάτικων πτηνών. Η Αλβανία θεωρείται της ως σταυροδρόμι για τη μετανάστευση πτηνών, νυχτερίδων και εντόμων. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται βασικά στοιχεία για τη χλωρίδα και την πανίδα της Αλβανίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 88

ΑΓΡΙΑ ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ (αριθμός ειδών)

Περιγραφή	Σύνολο	Αντικείμενο συλλογής ή κυνηγιού	Προστατευόμενα
Χλωρίδα			
Διάφορα είδη	3.235	180	306
Πανίδα			
Θηλαστικά	84	4	80
Πτηνά	330	93	237
Αμφίβια	15	1	14
Ερπετά	37	--	37
Ιχθυοπανίδα	313	--	--
Έντομα	4.000	--	--

Πηγή : INSTAT
Nature Science Museum 2001 - 2004

Από δημοσιευμένα στοιχεία (INSTAT, 2008) προκύπτουν επιπρόσθετα τα ακόλουθα για τη χλωρίδα και την πανίδα της Αλβανίας :

- ➔ Ο συνολικός αριθμός 19 ειδών άγριας πανίδας μειώθηκε κατά 27,8% στην περίοδο 2001 – 2004. Για ορισμένα από αυτά (αγριοκάτσικο, φασιανός) η μείωση είναι μεγαλύτερη του 50%.

- ➔ Από 330 είδη πτηνών, το 25,2% θεωρείται ότι βρίσκεται υπό εξαφάνιση ή σε κίνδυνο.
- ➔ Στις κατηγορίες των θηλαστικών και των ερπετών, βρίσκονται σε κίνδυνο το 23,8% και το 10,8% αντίστοιχα.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι, τα φυσικά ενδιαιτήματα και οι κοινωνίες φυτών και ζώων που αναπτύσσονται σε αυτά, έχουν υποβαθμιστεί και συνεχίζουν να υποβαθμίζονται, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά. Οι σπουδαιότερες αρνητικές αλλαγές οφείλονται σε ανθρώπινες δραστηριότητες και οι πιέσεις στη βιοποικιλότητα είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτες σε περιοχές όπου η πίεση των χρήσεων γης είναι έντονη.

Οι βιότοποι αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις και κινδύνους για τους ακόλουθους, κυρίως, λόγους :

- ➔ Οι προστατευόμενοι βιότοποι δεν συνδέονται μεταξύ τους και συνήθως δεν υπάρχουν ρυθμιστικές χώνες.
- ➔ Οι αυξανόμενες δραστηριότητες αναψυχής σε περιοχές των βιοτόπων, δημιουργούν πρόσθετες πιέσεις.
- ➔ Η απάντληση, ο ευστροφισμός και η οξίνιση έχουν μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις.
- ➔ Οι πιέσεις στο αγροτικό τοπίο (αλλαγές χρήσεων κλπ), επιφέρουν σημαντικές αλλαγές και στα οικοσυστήματα.

14.10.5. Έδαφος

Το έδαφος είναι βασικό στοιχείο του περιβάλλοντος, αν και θεωρείται ανανεώσιμος φυσικός πόρος. Η υποβάθμισή του δεν γίνεται άμεσα αντιληπτή, παρά μόνο μετά από σημαντικό χρονικό διάστημα από το χρόνο δημιουργίας των αιτίων υποβάθμισης.

Η διάρθρωση του εδάφους και η υποβάθμιση της χέρσου, αποτελούν έντονο πρόβλημα για την Αλβανία, ιδιαίτερα στα νότια και κεντρικά της χώρας. Σε τρεις περιοχές του νότου (δύο στην περιοχή Αργυροκάστρου και μία στην περιοχή Αγίων Σαράντα) ο ετήσιος ρυθμός διάβρωσης είναι εξαιρετικά μεγάλος (ΥΠΟΙΟ – ΓΓΕΑ, 2007).

14.10.6. Διαχείριση απορριμμάτων – Υγρών αποβλήτων

Σημαντικό πρόβλημα για τους εδαφικούς πόρους και το περιβάλλον είναι και η έλλειψη σχεδίων και εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων (UNEP, 2000). Το 1998 η χώρα παρήγαγε περίπου 520.000 τόνους στερεών αποβλήτων και το

2004 αυξήθηκαν σε 622.400 τόνους. Το 61% των αποβλήτων (2004) παράγονται στις πέντε (5) μεγαλύτερες πόλεις της Αλβανίας, ενώ μόνο στα Τίρανα παράγεται το 28%. Εκτιμάται ότι η παραγωγή αστικών στερεών αποβλήτων αυξάνεται περίπου 9% - 10% ετησίως.

Το 1999, ο κύριος παραγωγός στερεών αποβλήτων ήταν ο βιομηχανικός τομέας. Πρόσφατα, επειδή πολλές βιομηχανικές εγκαταστάσεις σταμάτησαν τη λειτουργία τους, η παραγωγή στερεών αποβλήτων του συγκεκριμένου τομέα μειώθηκε, αλλά η επεξεργασία των ήδη υφιστάμενων αποθεμάτων παραμένει σε κατάσταση που εμπνέει ανησυχίες (Porto Romano, Vlore, Balshi).

Για το θέμα της διαχείρισης απορριμμάτων, η Αλβανία υιοθέτησε νόμο για την ενσωμάτωση των σχετικών διατάξεων της Σύμβασης της Βασιλείας. Κατατέθηκαν προτάσεις για ίδρυση επίσημων ΧΥΤΑ και έγιναν δοκιμαστικές προσπάθειες για διαχωρισμό απορριμμάτων και ανακύκλωση, χωρίς σημαντικά αποτελέσματα. Αν και υπάρχουν σχέδια για εγκαταστάσεις αποτέφρωσης απορριμμάτων, έως σήμερα δεν έχει προχωρήσει η υλοποίησή τους.

Η παραγωγή αστικών στερεών αποβλήτων και αδρανών υλικών (υλικά κατασκευής), στην περιοχή μελέτης, καταγράφεται στον επόμενο πίνακα (για τέσσερις από τις έξι περιοχές). Από τα στοιχεία του εν λόγω πίνακα προκύπτει ότι η ανά κάτοικο αναλογία (τόνοι / κάτοικο) στην περιοχή Αγίων Σαράντα είναι η μεγαλύτερη σε όλη τη χώρα. Η επόμενη υψηλότερη τιμή καταγράφεται στις περιοχές Τιράνων, Δυρραχίου, Αυλώνας και Χειμάρας (0,328).

ΠΙΝΑΚΑΣ 89

ΕΤΗΣΙΑ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΔΡΑΝΩΝ (ΥΛΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ) – ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ 2003 – 2004

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ		ΤΟΝΟΙ / ΚΑΤΟΙΚΟ ΕΤΗΣΙΩΣ
	ΑΣΤΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ	ΑΔΡΑΝΗ	
Αργυρόκαστρο	5.610	22.000	0,255
Πρεμετή	1.708	1.300	0,219
Κορυτσά	16.644	3.000	0,292
Άγιοι Σαράντα	7.175	112.000	0,410

Πηγή : INSTAT (Ministry of Territoriality and Tourism, 2004)

Σοβαρό πρόβλημα αποτελεί επίσης και η παντελής απουσία διαχείρισης βιομηχανικών και επικίνδυνων αποβλήτων.

Μέχρι πρόσφατα, στην περιοχή μελέτης, δεν υπήρχαν εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Οι διαδικασίες υλοποίησης κάποιων έργων στην περιοχή βρίσκονται σε εξέλιξη. Οι δήμοι δεν έχουν προβεί, έως τώρα, σε

μετρήσεις για τις ποσότητες και την ποιότητα των υγρών αποβλήτων που προέρχονται από διάφορες πηγές. (ΥΠΟΙΟ – ΓΓΕΑ, 2007).

14.10.7. Υδάτα – Υδρευση

Η περιοχή μελέτης είναι πλούσια σε φυσικούς υδάτινους πόρους και παρέχει δυνατότητες για ανάπτυξη μονάδων μικρο – υδρο – ενέργειας και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες όμως δεν έχουν αξιοποιηθεί μέχρι σήμερα.

Παρέχει επίσης τη δυνατότητα για ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναψυχής και εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Αώος / Vjosë, Πρέσπες κλπ).

Ο ποταμός Αώος / Vjosë, ικανοποιεί τα βασικά αγρονομικά κριτήρια για άρδευση γεωργικών εκτάσεων. Επίσης, δεν παρατηρείται υπέρβαση των μέγιστων επιτρεπόμενων συγκεντρώσεων χημικών στοιχείων, οι οποίες να απαγορεύουν την απόληψη νερού για ύδρευση, μετά από κατάλληλη επεξεργασία, όπως προβλέπεται από την κοινοτική οδηγία 75/440/ΕΟΚ. Γενικά θεωρείται ότι ο ποταμός αυτός έχει την καλύτερη ποιότητα νερού της χώρας, κατάλληλη και επαρκή για όλες τις χρήσεις.

Η λεκάνη Vjosa, είναι πλούσια σε υπόγεια ύδατα και περιλαμβάνει τρία (3) κύρια υδροφόρα στρώματα :

- Κατά μήκος της χαμηλότερης κοιλάδας του ποταμού.
- Γύρω από τους Αγίους Σαράντα και Burtini. Παρέχει μέρος του πόσιμου νερού, πολύ καλής ποιότητας, με παροχή 100 l/s περίπου.
- Στην κοιλάδα Δρίνου, γύρω από το Αργυρόκαστρο. Παρέχει μέρος του πόσιμου νερού, πολύ καλής ποιότητας, με παροχή 40 – 90 l/s για το Αργυρόκαστρο μόνο.

Τα ανωτέρω υδροοικοσυστήματα δέχονται επιβαρύνσεις και από την Ελλάδα (Αώος – Πρέσπες), αλλά και από την ΠΓΔΜ, στις οποίες ανήκουν τμήματά τους. Από ελληνικής πλευράς, ως κυριότερα προβλήματα ή απειλές για τον Αώο θεωρούνται η αμμοληψία, διάφορα τεχνικά έργα που εκτελούνται στην κοίτη ή κατά μήκος της κοίτης, οι γεωργικές, κτηνοτροφικές δραστηριότητες, οι ιχθυοκαλλιέργειες και η τουριστική ανάπτυξη. Οι δραστηριότητες αυτές αναπτύσσονται κυρίως στην περιοχή της Κόνιτσας και στις περιοχές που διασχίζουν οι παραπόταμοι του Αώου, Σαραντάπορος και Βοϊδομάτης.

Για τη μικρή Πρέσπα, ως κύριο πρόβλημα ή απειλή θεωρείται η έλλειψη ψαριών με εμπορική σημασία και για τη Μεγάλη Πρέσπα η διακύμανση της στάθμης, η υπερβολική βλάστηση, η μείωση ψαριών με εμπορική σημασία, η ρύπανση, οι απορρίψεις και τα φερτά υλικά – επιχωματώσεις από οικισμούς και γεωργικές καλλιέργειες (ΥΠΟΙΟ – ΓΓΕΑ, 2007).

Τα ποιοτικά πρότυπα για το πόσιμο νερό, εκσυγχρονίστηκαν στην Αλβανία το 1997, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας και στα πρότυπα της Ε.Ε. Εντούτοις, η χρήση των φυτοφαρμάκων δεν

ελέγχεται ακόμη συστηματικά και τα υδροανθρακικά άλατα δεν ελέγχονται ως χωριστές μονάδες.

Στην περιοχή μελέτης, στον τομέα του πόσιμου νερού δεν φαίνεται να υπάρχει σήμερα πρόβλημα επάρκειας ή ποιότητας. Τα προβλήματα εντοπίζονται κυρίως στην έλλειψη των αναγκαίων υποδομών και στην εφαρμογή μιας συγκροτημένης πολιτικής διαχείρισης.

Λόγω των κλιματικών αλλαγών και της αυξανόμενης ζήτησης, το δυτικό τμήμα της Αλβανίας εκτιμάται ότι θα αντιμετωπίσει προβλήματα στο μέλλον, ενώ η ποιότητα νερού αναμένεται να υποβαθμιστεί λόγω και της νέας πολιτικής βιομηχανικής και γεωργικής ανάπτυξης, στις περιοχές των Τιράνων, Φιέρι, Κορυτσάς, Καβάγιας, Αυλώνας, Ελμπασάν και Μπερατίου (ΥΠΟΙΟ – ΓΓΕΑ, 2007).

Η ποιότητα των παράκτιων κολυμβητικών υδάτων στην περιοχή μελέτης θεωρείται καλή γενικά. Προβλήματα είχαν επισημανθεί στην περιοχή Αυλώνας από τη λειτουργία εργοστασίου PVC και την απόρριψη των λυμάτων του χωρίς επεξεργασία στον κόλπο της Αυλώνας. Χρειάζεται όμως πιο συστηματική παρακολούθηση των παράκτιων κολυμβητικών υδάτων, σύμφωνα με την οδηγία της Ε.Ε., 76/160/EEC.

14.10.8. Χρήση χημικών

Η χρήση χημικών έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων. Από την καταγραφή των χημικών, κατά την περίοδο 2001 – 2004, η συνολική ποσότητά τους υπολογίστηκε σε 3.150,30 τόνους, από τους οποίους σε χρήση 980,33 τόνοι και ως απόθεμα 2.124,66 τόνοι.

Η ταξινόμηση τους ανάλογα με την ποσότητά τους φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 90
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΧΗΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ
(τόνοι)

ΠΟΙΟΤΗΤΑ	ΣΕ ΧΡΗΣΗ		ΑΠΟΘΕΜΑ		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΤΟΝΟΙ	%	ΤΟΝΟΙ	%	ΤΟΝΟΙ	%
Πολύ δηλητηριώδες	163,24	17	58,00	3	221,30	7
Δηλητηριώδες	456,90	47	410,50	19	867,00	28
Πολύ καυστικό	3,67	0	205,80	10	209,00	7
Οξειδωτικό	16,94	2	12,00	1	29,00	1
Επικίνδυνο για την υγεία	0,86	0	2,88	0	4,00	--
Προκαλεί κάψιμο – ερεθισμούς	3,71	0	209,89	10	212,00	7
Επικίνδυνο για το περιβάλλον	335,00	34	775,0	36	1.112,00	36
Λοιπά	0,01	0	450,59	21	451,00	15
ΣΥΝΟΛΟ	980,33	100	2.124,66	100	3.105,30	100

Πηγή : INSTAT (Ministry of Energy and Industry)

Είναι χαρακτηριστικά και ανησυχητικά τα υψηλά ποσοστά των χημικών σε χρήση που θεωρούνται πολύ δηλητηριώδη (17%) ή δηλητηριώδη (47%) καθώς και επικίνδυνα για το περιβάλλον (34%).

Η χρησιμοποίηση παρασιτοκτόνων κατά το έτος 2005 ανήλθε σε 183 τόνους, κυμαινόμενη από 2,6 τόνους στην περιοχή Leshë, μέχρι 48,7 τόνους στην περιοχή Fieri.

Κατά την άποψη της Στατιστικής Υπηρεσίας της Αλβανίας (INSTAT, 2008) οι χημικές ρυπάνσεις οφείλονται κατά κύριο λόγο στις βιομηχανικές δραστηριότητες, οι οποίες προκαλούν επικίνδυνες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Λόγω της έλλειψης ορθής πληροφόρησης για τις χημικές συγκεντρώσεις, οι κίνδυνοι που παρουσιάζονται για το περιβάλλον και την υγεία των κατοίκων παραμένουν άγνωστοι. Άγνωστα παραμένουν επίσης τα είδη και οι ποσότητες των χημικών παραγόντων σε χρήση από τη βιομηχανία.

Και στον τομέα αυτό, οι αρμόδιες Αρχές της Αλβανίας πρέπει να δρομολογήσουν τις διαδικασίες συμμόρφωσης με τα πρότυπα της Ε.Ε. και της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας.

14.10.9. Ατμοσφαιρική ρύπανση

Οι εκπομπές και η διασπορά ρύπων, καθώς και οι μετεωρολογικές συνθήκες, είναι οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα της ατμόσφαιρας. Με

οδηγίες της Ε.Ε. και της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, έχουν θεσπιστεί πρότυπα ποιότητας του αέρα και οριακές τιμές συγκεντρώσεων ρύπων για ορισμένο χρονικό διάστημα. Με νομοθετικές ρυθμίσεις καθορίζονται και τα όρια περιεκτικότητας διαφόρων ουσιών στα καύσιμα, οι οποίες με την καύση μετατρέπονται σε αέριους ρύπους.

Τα στοιχεία για την ποιότητα του αέρα στην περιοχή μελέτης δεν θεωρούνται επαρκή και δεν επιτρέπουν τη διαμόρφωση μιας σαφούς εικόνας. Τα κύρια στοιχεία που συμβάλλουν στην ατμοσφαιρική ρύπανση είναι οι μεταφορές και ο κατασκευαστικός τομέας. Τα περισσότερα από τα αυτοκίνητα που κυκλοφορούν στη χώρα είναι παλαιά και χρησιμοποιούν πετρέλαιο ως καύσιμο. Το Δεκέμβριο του 2004 το Υπουργείο Περιβάλλοντος ανέπτυξε κοινές κατευθυντήριες γραμμές με το Υπουργείο Μεταφορών, για τον έλεγχο και τα επιτρεπτά επίπεδα ατμοσφαιρικών ρύπων από οχήματα. Ωστόσο, δεν υπάρχουν πολιτικές που μπορούν να υποκινήσουν την εισαγωγή των νέων αυτοκινήτων, τα οποία είναι εξοπλισμένα με καταλυτικό σύστημα.

Ιδιαίτερα υψηλές συγκεντρώσεις των συνολικών αιωρούμενων σωματιδίων (TSP) (που κυμαίνονται από 200 έως 350 mg/m³) και μαύρου καπνού (που κυμαίνεται από 50 έως 200 mg/m³) μετρήθηκαν το 2000 στην Αυλώνα (ΥΠΟΙΟ – ΓΓΕΑ, 2007).

Η ποιότητα του αέρα σε ορισμένες αλβανικές πόλεις και περιοχές παρουσιάζονται στους ακόλουθους πίνακες :

ΠΙΝΑΚΑΣ 91
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΕΡΑ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(microgram / m³)

ΠΟΛΕΙΣ	LGS			PM10			NO2			Pb			SO2			O3
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005
Tirana Me (Average)	369,4	364,8	338	170,4	172,4	162,8	32,8	36,2	34,2	0	0	0,322	15,6	19,8	23,8	100
Shkodër	226	224	213	101	107	100	14	18	21	0,34	0,3	0,28	9	12	18	94
Durrës	205	201	201	93	91	93	18	22	24	0,31	0,29	0,28	12	16	19	98
Elbasan Mes(Average)	299	268	191	127	120	90	41	33	22	0	0	0,3	22	27,3	21,7	96
Fier	230	203	219	106	93	106	23	23	25	0,27	0,25	0,29	19	18	24	100
Vlora	151	161	187	66	72	86	16	18	23	0,31	0,25	0,24	10	12	16	103
Korça	142	140	172	62	63	82	11	12	20	0,14	0,12	0,20	8	10	17	86
Όριο AL	140	140	140	70	70	70	50	50	60	1,00	1,00	1,00	60	60	60	120
Όριο ΕΕ	80	80	70	40	40	40	40	40	40	0,5	0,5	0,50	40	40	50	120
OBSH	--	--	60	--	--	30	--	--	40	--	--	0,50	--	--	40	--

Πηγή : INSTAT (Public Health Institute, 2006)

ΠΙΝΑΚΑΣ 92
ΜΗΝΙΑΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(2003 – 2004)

	Bq/m ²		
ΜΗΝΑΣ	Σκόδρα	Κορυτσά	Τίρανα
Ιανουάριος	--	--	20,9
Φεβρουάριος	17,3	16,9	--
Μάρτιος	--	18,6	--
Απρίλιος	17,6	--	22,9
Ιούνιος	--	19,6	--
Ιούλιος	--	--	24,6
Αύγουστος	16,7	21,7	--
Νοέμβριος	20,1	18,64	25,6
Δεκέμβριος	17,4	--	23,41
ΜΗΝΙΑΙΟΣ Μ.Ο.	17,82	19,088	23,482

Πηγή : Institute of Public Health, 2003 – 2004

Ιστορικά, οι σημαντικότερες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Αλβανία είναι οι βιομηχανίες που ασχολούνται με τον διαχωρισμό χρωμίου, τη μεταλλουργία χαλκού, χυτοσιδήρων και χάλυβα και τη θερμοηλεκτρική παραγωγή. Από το 1992, πολλές από αυτές τις βιομηχανίες έχουν κλείσει. Εκτός από τις μεταφορές και τον κατασκευαστικό τομέα, άλλες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι η ανεξέλεγκτη καύση απορριμμάτων (διοξίνες, καπνός), τα απαέρια από τις διεργασίες εξαγωγής και διύλισης πετρελαίου, καθώς και από την παραγωγή τσιμέντου. Στην Αλβανία, σήμερα, ελάχιστοι οικισμοί έχουν κεντρική θέρμανση, αλλά σταδιακά, λόγω της ανάπτυξης των υποδομών και των νέων κτιρίων, οι καυστήρες των κεντρικών θερμάνσεων των κατοικιών θα αποτελούν, ενδεχομένως, μια επιπλέον σημαντική πηγή ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Στην Αυλώνα δημιουργείται σημαντικό πρόβλημα από την προηγούμενη χλώριο-αλκαλική εγκατάσταση ηλεκτρόλυσης, η οποία από το 1992 δεν λειτουργεί και τα κτίρια της έχουν καταστραφεί εντελώς. Όμως από τα απόβλητα που παραμένουν, δημιουργούνται υψηλές συγκεντρώσεις υδραργύρου, εξαιρετικά επικίνδυνες για τους κατοίκους και τα ζώα.

Τέλος, η αστικοποίηση αγροτικών περιοχών δημιουργεί μια πρόσθετη περιβαλλοντική απειλή. Η γρήγορη υπερσυγκέντρωση πληθυσμού συνδυάζεται συνήθως με φτώχεια και ανεπαρκείς κοινωνικές υποδομές, με συνέπεια τη γρήγορη υποβάθμιση και επιδείνωση του αστικού περιβάλλοντος και την αύξηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

14.10.10. Καθεστώς προστασίας του περιβάλλοντος

Η προτεραιότητα προστασίας του περιβάλλοντος που έχει θέση η Αλβανία, ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία ξεχωριστού Υπουργείου Μεταφορών, τον Σεπτέμβριο του 2001. Επιπλέον η κυβέρνηση επανεξετάζει το ζήτημα της εξεύρεσης χρηματικών πόρων για τα προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος με τη δημιουργία των αποκαλούμενων «eco-fund».

Οι φορείς, οι οποίοι είναι αρμόδιοι για τη στήριξη και τη βοήθεια εφαρμογής της νομοθεσίας προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και για την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών που σχετίζονται με το περιβάλλον είναι :

- ⇒ Υπουργείο Γεωργίας, Τροφίμων και Προστασίας του καταναλωτή
- ⇒ Υπουργείο Δημοσίων Έργων, Μεταφορών και Τηλεπικοινωνιών
- ⇒ Υπουργείο Οικονομίας, Εμπορίου και Ενέργειας
- ⇒ Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών
- ⇒ Υπουργείο Υγείας
- ⇒ Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας
- ⇒ Ινστιτούτο Υδρο-Μετεωρολογίας
- ⇒ Εθνικό Συμβούλιο Εφαρμογών Επικράτειας
- ⇒ Κλπ.

Το Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας είναι αρμόδιο για τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ποιότητας στις αστικές περιοχές. Το δίκτυο ελέγχου αποτελείται από δεκατρείς (13) περιοχές δειγματοληψίας σε επτά (7) μεγάλες πόλεις. Δύο (2) από αυτές είναι η Αυλώνα (Vlorë) και η Κορυτσά (Korçe). Με βάση την προκαταρκτική διαλογή, η Κορσε έχει επιλεγεί ως αναφορά μιας «καθαρής» θέσης. Στις άλλες πόλεις, υπάρχει μόνο ένα (1) σημείο δειγματοληψίας στο κέντρο των πόλεων. Το ίδρυμα υδρο-μετεωρολογίας ελέγχει επίσης την ποιότητα του αέρα μέσω του δικού του δικτύου.

Ο νόμος «On Environment Protection», ο οποίος ψηφίστηκε το 2001, προσδιορίζει έξι (6) στάδια περιβαλλοντικής προστασίας, τα οποία ισχύουν στην Αλβανία :

1. Φυσικά και Επιστημονικά Αποθέματα
2. Εθνικά Πάρκα
3. Φυσικά Μνημεία
4. Ελεγχόμενα Φυσικά Αποθέματα
5. Προστατευόμενα Χερσαία και Θαλάσσια Τοπία
6. Προστατευόμενες Περιοχές Πόρων

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 15

15. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

15.1. Γενικά

Μέχρι το 1989, η Αλβανία εφάρμοζε τη δική της στρατηγική «Εθνικής επάρκειας», η οποία ήταν παρεμφερής με τις στρατηγικές των υπόλοιπων χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού. Κύρια χαρακτηριστικά αυτής της πολιτικής ήταν :

- Η μη συμμετοχή της στο καταμερισμό εργασίας που ίσχυε στα πλαίσια του Συμβουλίου Οικονομικής Αλληλοβοήθειας.
- Η απομόνωση και η αδυναμία της να παρακολουθήσει τις τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις των δυτικών αγορών.
- Ο χαμηλός βαθμός ανάπτυξης των εμπορευματικών και χρηματικών σχέσεων, εξαιτίας του απόλυτου ελέγχου της παραγωγικής διαδικασίας.
- Η μεγάλη συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στο ΑΕΠ της χώρας.
- Η χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας.
- Ο «κλειστός χαρακτήρας» της οικονομικής ανάπτυξης, ο οποίος είχε ως αποτέλεσμα το χαμηλό βαθμό σύνδεσης της αλβανικής οικονομίας με τις διεθνείς αγορές.

Οι οριακές μεταρρυθμίσεις που επιχειρήθηκαν στο τέλος της δεκαετίας του 1990, υπό την πίεση των κοινωνικών αναταραχών, δεν επέτρεψαν την πολιτική μετάβαση στο δημοκρατικό καθεστώς και την έναρξη της οικονομικής μετάβασης στο ανοιχτό σύστημα οικονομίας.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 οι προσπάθειες αναδιοργάνωσης είχαν ως κύριους στόχους :

- ⇒ Να τεθούν υπό έλεγχο τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας.
- ⇒ Να αντιμετωπιστούν οι έντονες οικονομικές – κοινωνικές αναταραχές.
- ⇒ Να συγκροτηθούν μηχανισμοί ελεύθερης αγοράς, με κύρια κατεύθυνση τις ιδιωτικοποιήσεις οικονομικών δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα.

- ⇒ Να προσανατολιστεί η Αλβανική οικονομία προς την παγκόσμια αγορά και να ενταχθεί στον Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας.
- ⇒ Να αναπτυχθεί ένα νέο σύστημα συσσώρευσης, που θα στηρίζονταν στην ανάπτυξη της τοπικής αγοράς, στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην αξιοποίηση του κεφαλαίου.

Στην περίοδο της μετάβασης, οι οικονομικές εξελίξεις στην Αλβανία βρίσκονταν σε απόλυτη συνάρτηση με τις ταραχώδης πολιτικές εξελίξεις και ως εκ τούτου το «σοκ» που δέχτηκε η οικονομία ήταν πολύ ισχυρό, με κύρια χαρακτηριστικά :

- ➔ Τους αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης του ΑΕΠ (1990 : -10%, 1991 : -27,7%, 1993 : -9,7%) και των επιμέρους παραγωγικών κλάδων (1991, Βιομηχανική παραγωγή : -42%, Αγροτική παραγωγή : -22%, Κατασκευές : -30%, Υπηρεσίες : -21,8%).
- ➔ Τον περιορισμό της φορολογικής βάσης που οδήγησε σε αύξηση των ελλειμμάτων του κρατικού προϋπολογισμού.
- ➔ Την αδυναμία κάλυψης της εγχώριας ζήτησης καταναλωτικών αγαθών, η οποία οδήγησε σε αύξηση των εισαγωγών και του εμπορικού ελλείμματος.
- ➔ Την αύξηση του εξωτερικού χρέους.
- ➔ Την εμφάνιση στασιμοπληθωρισμού, μακράς διάρκειας.
- ➔ Τη μαζική μετανάστευση εργατικού δυναμικού, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.
- ➔ Τις έντονες ανακατατάξεις στη συμμετοχή των τομέων παραγωγής στο ΑΕΠ, με κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα τη μείωση του ποσοστού συμμετοχής του πρωτογενή τομέα και την αύξηση του αντίστοιχου ποσοστού του τριτογενή τομέα.
- ➔ Την κρίση του 1997, η οποία επιβράδυνε τις προσπάθειες σταθεροποίησης και μετάβασης της οικονομίας.

Στην καθοριστική αυτή περίοδο, οι συστάσεις του Διεθνούς Ταμείου κινούνταν προς την κατεύθυνση αύξησης των ξένων επενδύσεων, ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνσης των ιδιωτικοποιήσεων και συμμετοχής της Αλβανικής οικονομίας σε διεθνείς θεσμούς ελεύθερης αγοράς (Αργυρίου Ε., 2003).

Μετά το ξεπέραςμα του αρχικού «σοκ», συνεχίστηκαν οι προσπάθειες των μεταρρυθμίσεων με στόχο τη μετάβαση. Τα αποτελέσματα των προσπαθειών αυτών αναλύθηκαν εκτενώς στο κεφάλαιο 8 της παρούσας μελέτης.

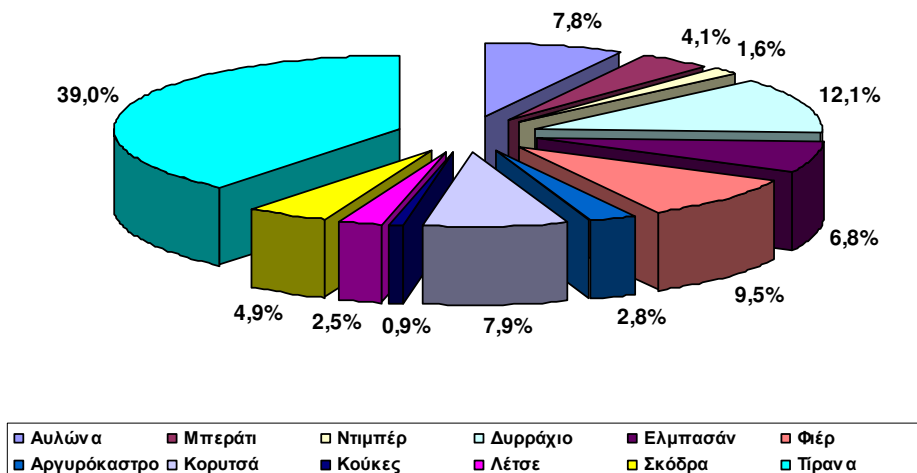
15.2. Το προφίλ των επιχειρήσεων στην Αλβανία

15.2.1. Ενεργές επιχειρήσεις

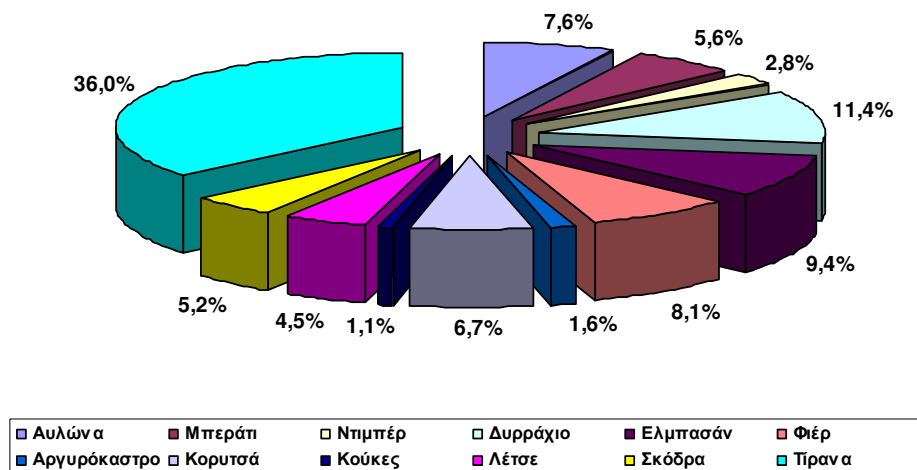
Οι ενεργές επιχειρήσεις στο τέλος του 2007 ανέρχονταν σε 87.484 και από αυτές, οι μισές περίπου ήταν εγκατεστημένες στις περιοχές Τιράνων (39%) και Δυρραχίου (12,1%). Οι νέες επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν το 2007, ανήλθαν σε 13.764 και από αυτές το 47,4% εγκαταστάθηκαν στις δύο προαναφερόμενες περιοχές.

Στις περιφέρειες Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Αυλώνας, στις οποίες ανήκουν διοικητικά οι περιοχές μελέτης, είναι εγκατεστημένες 16.994 επιχειρήσεις ή το 18,5% του συνολικού αριθμού, ενώ από τις νέες επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν το 2007, εγκαταστάθηκαν, στις εν λόγω περιοχές, οι 2.189 ή το 15,9% του συνόλου των νεοϊδρυθεισών.

ΓΡΑΦΗΜΑ 77
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 31.12.2007 (%)

ΓΡΑΦΗΜΑ 78
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2007 (%)

15.2.2. Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Η πορεία ίδρυσης νέων επιχειρήσεων κατά την περίοδο 2001 – 2007, κατά γεωγραφικό διαμέρισμα, καταγράφεται στον πίνακα 93, από τα στοιχεία του οποίου προκύπτει ότι :

- ➔ Ο αριθμός των νεοϊδρυόμενων επιχειρήσεων αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 21,4%. Υψηλότεροι ρυθμοί καταγράφονται στις περιφέρειες Λέτσε (52,1%), Κούκες (40,5%), Ντιμπέρ (35%), Σκόδρας (32,5%), Μπερατίου (30,6%), Ελμπασάν (28,4%) και Αυλώνας (26,7%).
- ➔ Στις περιοχές Τιράνων και Δυρραχίου, οι αντίστοιχοι ρυθμοί ήταν 18,4% και 18,1%.
- ➔ Στις άλλες δύο περιοχές της μελέτης, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν για το Αργυρόκαστρο 19% και για την Κορυτσά 14,5%, που είναι και ο χαμηλότερος μέσος ετήσιος ρυθμός, με την περιοχή Φιέρι να καταλαμβάνει την προτελευταία θέση (15,8%).
- ➔ Στο σύνολο της χώρας, μόνο το 27% των ενεργών επιχειρήσεων ιδρύθηκαν πριν το 2001, ενώ το 31,6% του συνόλου ξεκίνησαν την οικονομική τους δραστηριότητα στη διετία 2006 – 2007.
- ➔ Στις περιοχές Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Αυλώνας, οι επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν πριν το 2001 αντιπροσωπεύουν το 37%, 33% και 31% αντίστοιχα, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τις επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν την τελευταία διετία είναι 19%, 26% και 29%, τα οποία είναι χαμηλότερα από το ποσοστό για το σύνολο της χώρας (31,6%). Η εξέλιξη αυτή δείχνει ότι οι εν λόγω περιοχές παρουσιάζουν μια υστέρηση η/και αδυναμία στην προσέλκυση νέων επιχειρήσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 93
ΕΝΕΡΓΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
(στο τέλος του έτους)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ								Μ.Ε.Ρ.Μ.* (%) 2001 -2007
		2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000 & πριν	
Μπεράτι	3.554	769	592	225	212	330	164	155	1.107	30,6
Ντιμπέρ	1.395	381	276	112	123	68	23	63	349	35,0
Δυρράχιο	10.624	1.568	2.083	1.308	999	1.151	747	579	2.189	18,1
Ελμπασάν	5.971	1.293	742	472	493	578	324	288	1.781	28,4
Φιέρι	8.321	1.115	1.101	737	933	1.054	501	463	2.417	15,8
Αργυρόκαστρο	2.493	222	253	276	281	382	92	78	909	19,0
Κορυτσά	6.875	927	853	615	676	815	327	412	2.250	14,5
Κούκες	764	154	300	18	40	26	29	20	177	40,5
Λέτσε	2.207	619	409	252	183	156	54	50	484	52,1
Σκόδρα	4.323	715	1.240	392	322	592	165	132	765	32,5
Τίρανα	34.131	4.961	5.111	4.242	3.974	2.526	2.110	1.805	9.402	18,4
Αυλώνα	6.826	1.040	914	791	724	669	304	251	2.133	26,7
ΣΥΝΟΛΟ	87.484	13.764	13.874	9.440	8.960	8.347	4.840	4.296	23.963	21,4

Πηγή : INSTAT

15.2.3. Δραστηριότητες των επιχειρήσεων

Από την κατανομή των επιχειρήσεων με βάση τη δραστηριότητά τους στο σύνολο και κατά περιφέρεια για το έτος 2007 (πίνακας 94 και γραφήματα 79 - 82), προκύπτουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις :

- ➔ Το 84% του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων ανήκει στον τομέα των υπηρεσιών, όπου κυριαρχούν οι εμπορικές επιχειρήσεις (49%) και οι επιχειρήσεις ξενοδοχείων, εστίασης και αναψυχής (14%).
- ➔ Στον τομέα παραγωγής αγαθών, στον οποίο συγκεντρώνεται το υπόλοιπο 16% των ενεργών επιχειρήσεων, κυριαρχεί η βιομηχανία (10%) και ο κλάδος των κατασκευών (5%), ενώ οι παραγωγικές επιχειρήσεις του αγροτικού τομέα και της αλιείας, αντιπροσωπεύουν μόλις το 1%.
- ➔ Στις περιφέρειες Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Αυλώνας, οι αντίστοιχες κατανομές φαίνονται στον πίνακα 95.

Από τις κατανομές αυτές προκύπτει ότι ως προς την ποσοστιαία κατανομή του αριθμού επιχειρήσεων ανάλογα με τη δραστηριότητά τους, στις συγκεκριμένες περιοχές, δεν παρατηρούνται σοβαρές διαφορές με την αντίστοιχη κατανομή στο σύνολο της χώρας. Η κατανομή των επιχειρήσεων της περιοχής Κορυτσάς, βρίσκεται πιο κοντά στην αντίστοιχη για το σύνολο της χώρας.

Οι παραγωγικές επιχειρήσεις του αγροτικού τομέα και της αλιείας, αντιπροσωπεύουν πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου των επιχειρήσεων (1%). Στην περιοχή Αυλώνας το ποσοστό είναι διπλάσιο (2%), με την επισήμανση ότι στην περιοχή αυτή καταγράφεται ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων του εν λόγω τομέα (167 έναντι 767 στο σύνολο της χώρας, ή 28% περίπου του συνόλου).

Σημειώνεται, τέλος, ότι οι επιχειρήσεις του σημαντικού τομέα των κατασκευών, αντιπροσωπεύουν πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου στην περιοχή Κορυτσάς (μόλις 2%), σε αντίθεση με τις περιοχές Αργυροκάστρου και Αυλώνας, όπου τα αντίστοιχα ποσοστά (6% και 5%) είναι μεγαλύτερα από το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της χώρας (5%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 94

ΕΝΕΡΓΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2007

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ & ΑΛΙΕΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΚΑΦΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Μπεράτι	3.554	599	16	452	131	2.955	1.872	426	329	328
Ντιμπέρ	1.395	275	10	156	109	1.120	512	168	268	172
Δυρράχιο	10.624	1.955	161	1.096	698	8.669	4.732	1.732	1.111	1.094
Ελμπασάν	5.971	899	64	613	222	5.072	2.552	813	1.013	694
Φιέρι	8.321	1.220	71	834	315	7.101	4.213	1.098	935	855
Αργυρόκαστρο	2.493	479	27	302	150	2.014	1.165	277	280	292
Κορυτσά	6.875	1.047	57	821	169	5.828	3.485	768	852	723
Κούκες	764	149	21	46	82	615	322	125	46	122
Λέτσε	2.207	491	46	293	152	1.716	968	277	197	274
Σκόδρα	4.323	694	43	435	216	3.629	2.076	645	411	497
Τίρανα	34.131	4.603	84	2.800	1.719	29.528	17.171	4.904	2.096	5.357
Αυλώνα	6.826	1.327	167	679	481	5.499	3.456	810	625	608
ΣΥΝΟΛΟ	87.484	13.738	767	8.527	4.444	73.746	42.524	12.043	8.163	11.016

Πηγή : INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 95

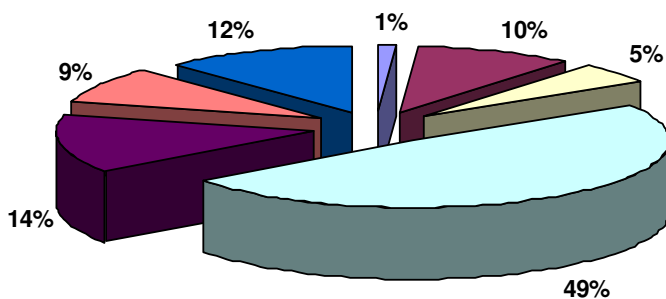
ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ – ΚΟΡΥΤΣΑΣ – ΑΥΛΩΝΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΟΥ ΧΩΡΑΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ (2007)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ	ΚΟΡΥΤΣΑ	ΑΥΛΩΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
I. Παραγωγή αγαθών	19%	15%	19%	16%
Αγροτικός τομέας – Αλιεία	1%	1%	2%	1%
Βιομηχανία	12%	12%	10%	10%
Κατασκευές	6%	2%	7%	5%
II. Υπηρεσίες	81%	85%	81%	84%
Εμπόριο	47%	51%	51%	49%
Ξενοδοχεία – Καφέ – Εστιατόρια	11%	11%	12%	14%
Μεταφορές – Τηλεπικοινωνίες	11%	12%	9%	9%
Λοιπές δραστηριότητες	12%	11%	9%	12%
ΣΥΝΟΛΟ (I + II)	100%	100%	100%	100%

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 94

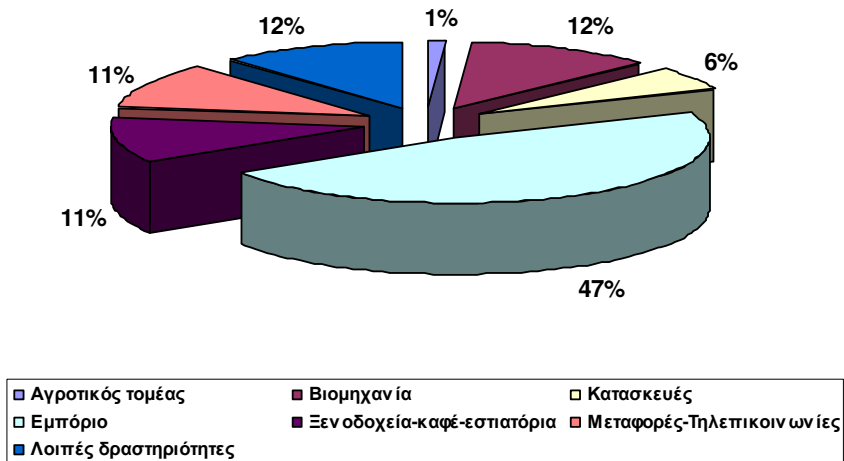
ΓΡΑΦΗΜΑ 79

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ (%) 2007

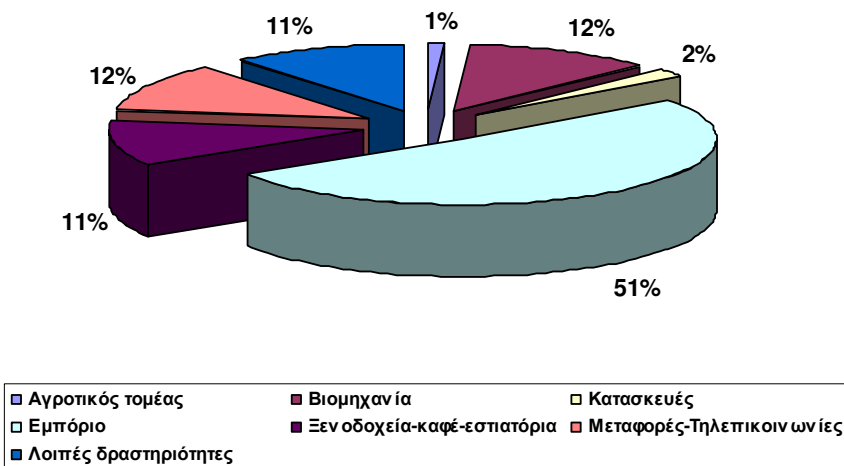

■ Αγροτικός τομέας	■ Βιομηχανία	□ Κατασκευές
□ Εμπόριο	■ Ξενοδοχεία-καφέ-εστιατόρια	■ Μεταφορές-Τηλεπικοινωνίες
■ Λοιπές δραστηριότητες		

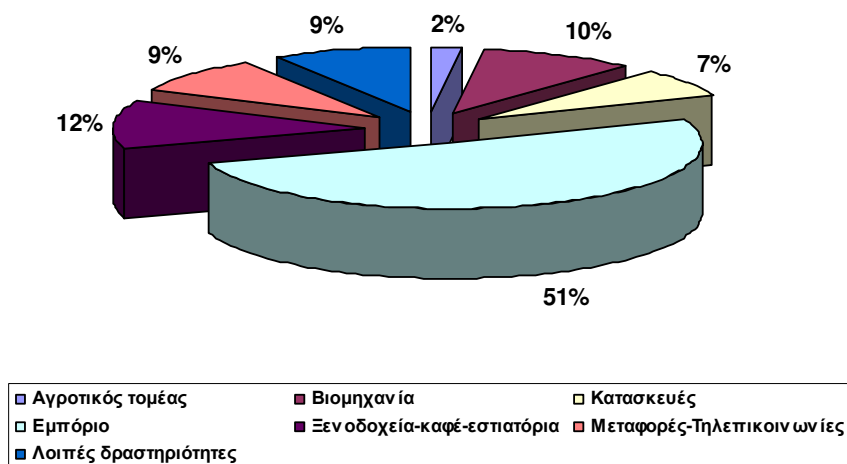
ΓΡΑΦΗΜΑ 80
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ
ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ (%)
2007

ΓΡΑΦΗΜΑ 81
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΥΡΥΤΣΑΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ (%)
2007

ΓΡΑΦΗΜΑ 82
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΥΛΩΝΑΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ (%)
2007

15.2.4. Μέγεθος των επιχειρήσεων με κριτήριο τον αριθμό των απασχολούμενων

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων, με κριτήριο των αριθμό των απασχολούμενων, θεωρούνται μικρές και απασχολούν ένα έως τέσσερα άτομα. Στο σύνολο της χώρας, το ποσοστό των επιχειρήσεων αυτής της κατηγορίας είναι 91,6% ενώ για τις περιοχές Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Αυλώνας, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 89,7%, 93,4% και 91,6%. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (5 – 19 άτομα) αντιπροσωπεύουν το 6,2% στο σύνολο της χώρας και στις τρεις προαναφερόμενες περιοχές, 7,6%, 4,7% και 6,3% αντίστοιχα. Τα ποσοστά για τις μεσαίες επιχειρήσεις (20 – 79 άτομα) και τις μεγάλες (80+ άτομα) είναι αθροιστικά 2,2% για το σύνολο της χώρας, 2,7% για την περιοχή Αργυροκάστρου, 1,9% για την περιοχή Κορυτσάς και 2,1% για την περιοχή Αυλώνας.

Με βάση το ανωτέρω κριτήριο, η περιοχή Αργυροκάστρου έχει την καλύτερη κατανομή των ενεργών επιχειρήσεων, με σχετικά μεγαλύτερα ποσοστά μικρομεσαίων, μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων.

Σημειώνεται ότι στο σύνολο της χώρας, από τις 1953 επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα από 20 άτομα, οι 1.111 (57%) ιδρύθηκαν πριν από το 2001. Στις επιχειρήσεις παραγωγής αγαθών το ποσοστό αυτό είναι ακόμη μεγαλύτερο και ανέρχεται σε 67,6%. (www.instat.gov.al/economicindicators/enterprises/introduction)

Η αναλυτική κατανομή με βάση το κριτήριο του αριθμού των απασχολούμενων φαίνεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 96

ΕΝΕΡΓΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2007

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ							
			1 - 4	%	5 - 19	%	20 - 79	%	80 +	%
Μπεράτι	3.554	100,0	3.340	94,0	145	4,1	50	1,4	19	0,5
Ντιμπέρ	1.395	100,0	1.220	87,5	130	9,3	40	2,9	5	0,4
Δυρράχιο	10.624	100,0	9.758	91,8	679	6,4	144	1,4	43	0,4
Ελμπασάν	5.971	100,0	5.477	91,7	371	6,2	99	1,7	24	0,4
Φιέρι	8.321	100,0	7.801	93,8	368	4,4	115	1,4	37	0,4
Αργυρόκαστρο	2.493	100,0	2.236	89,7	188	7,5	53	2,1	16	0,6
Κορυτσά	6.875	100,0	6.423	93,4	321	4,7	105	1,5	26	0,4
Κούκες	764	100,0	619	81,0	114	14,9	30	3,9	1	0,1
Λέτσε	2.207	100,0	1.968	89,2	186	8,4	39	1,8	14	0,6
Σκόδρα	4.323	100,0	3.976	92,0	230	5,3	94	2,2	23	0,5
Τίρανα	34.131	100,0	31.027	90,9	2.270	6,7	633	1,9	201	0,6
Αυλώνα	6.826	100,0	6.257	91,7	427	6,3	123	1,8	19	0,3
ΣΥΝΟΛΟ	87.484	100,0	80.102	91,6	5.429	6,2	1.525	1,7	428	0,5

Πηγή : INSTAT

15.3. Πρωτογενής τομέας

15.3.1. Γενικά

Ο πρωτογενής τομέας είναι ένας από τους βασικούς τομείς της οικονομίας της Αλβανίας και παρά τη σταδιακή υποχώρησή του κατά την περίοδο μετάβασης στην ανοιχτή οικονομία, εξακολουθεί να συμβάλει στη διαμόρφωση του ΑΕΠ με ποσοστό 20% περίπου και να απασχολεί το 58% του συνολικού αριθμού των απασχολούμενων, όπως αναλύθηκε εκτενώς σε προηγούμενες ενότητες της παρούσας μελέτης.

Ο αγροτικός πληθυσμός αντιπροσωπεύει το 55% περίπου του συνολικού πληθυσμού της χώρας και σύμφωνα με εκτιμήσεις μελετών, προβλέπεται ότι και για τα επόμενα είκοσι (20) χρόνια το μεγαλύτερο τμήμα του αλβανικού πληθυσμού θα διαμένει στην ύπαιθρο.

Τα προβλήματα του πρωτογενή τομέα είναι κυρίως διαρθρωτικά, εκσυγχρονισμού, ιδιοκτησιακά κλπ και θα αναλυθούν εκτενώς στη συνέχεια. Η περίοδος της μετάβασης χαρακτηρίζεται από έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού για τον πρωτογενή τομέα, με αποτέλεσμα να οδηγηθεί σε πλήρη σχεδόν αποδιάρθρωση.

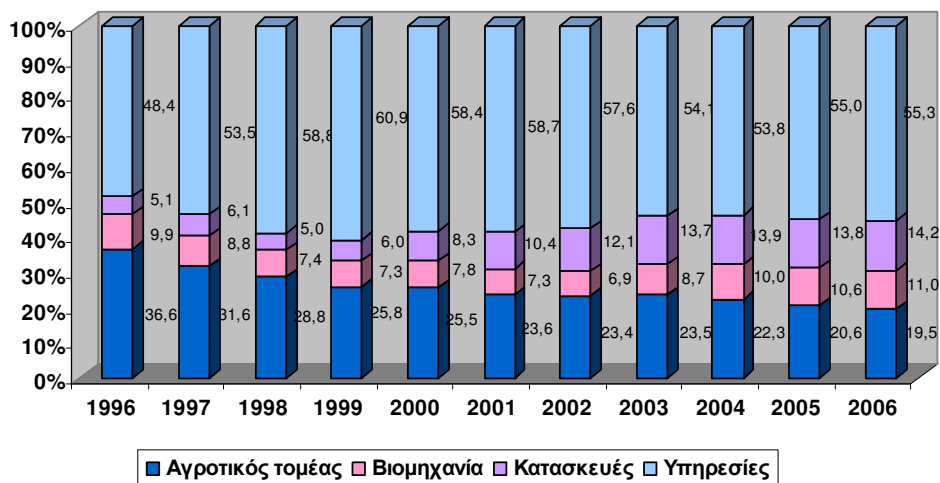
Εκτιμάται ότι σήμερα, το 60% των οικογενειών που διαμένουν στην ύπαιθρο παράγουν μόνο για ιδιοκατανάλωση, 25% δεν παράγουν καθόλου και μόνο το 15% μπορεί να εξασφαλίζει μικρά εισοδήματα από την πώληση προϊόντων (Bank of Albania, 2008).

Σύμφωνα με έκθεση εμπειρογνομόνων της Παγκόσμιας Τράπεζας για θέματα γεωργίας και διατροφής, η Αλβανία ως προς την ανάπτυξη της γεωργίας, βρίσκεται στην τελευταία θέση στην περιοχή των Βαλκανίων, μολονότι έχει καλές δυνατότητες ανάπτυξης και πλούσιους φυσικούς πόρους. Στην ίδια έκθεση αναφέρεται επίσης ότι η ύπαρξη μικρών σχετικά νοικοκυριών εμποδίζει τον εκσυγχρονισμό της αλβανικής γεωργίας (Πρεσβεία της Ελλάδος στα Τίρανα, Ιανουάριος 2008).

Αν σε όλα αυτά προστεθούν και τα προβλήματα που δημιουργεί η παγκόσμια κρίση τροφίμων, είναι προφανές ότι ο πρωτογενής τομέας της Αλβανίας μπορεί να βρεθεί άμεσα σε ακόμη πιο δύσκολη θέση.

ΓΡΑΦΗΜΑ 83

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

15.3.2. Ο τύπος της αγροτικής εκμετάλλευσης

Το σύνολο των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, κατά την περίοδο 2002 – 2006, μειώθηκε από 387.930 σε 368.997, κατά 5% περίπου συνολικά ή με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,2%.

Από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί προκύπτει ότι επικρατεί ο μικτός τύπος εκμετάλλευσης, με καλλιέργειες και ζώα, σε συνδυασμό, σε μικρότερο βαθμό, με καλλιέργεια δέντρων. Μόνο 39.870 εκμεταλλεύσεις (10,8%) δεν έχουν ζώα, ενώ σημαντικός αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων βρίσκεται σε αγρανάπαυση ή ακαλλιέργητος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 97

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2002	2003	2004	2005	2006
Με ζώα	349.244	357.533	351.174	340.235	328.668
Χωρίς ζώα	37.356	37.316	25.784	33.340	39.870
Με φυτική παραγωγή	381.334	384.851	375.021	372.019	366.068
Με δέντρα	334.517	350.961	141.705	137.244	149.636
Αγρανάπαυση -Ακαλλιέργητα	140.595	126.999	103.505	884.058	123.510
ΣΥΝΟΛΟ	387.930	394.849	377.427	374.517	368.997

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection

Στο σύνολο της χώρας, το μέγεθος των αγροκτημάτων δεν υπερβαίνει τα 1,13 εκτάρια. Το αντίστοιχο μέγεθος στις περιοχές μελέτης υπολογίζεται σε 1,34 εκτάρια. Το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων εμποδίζει την ορθολογική παραγωγική ανάπτυξη, την εκμηχάνιση και την ανάπτυξη ενός στοιχειώδους marketing. Σημειώνεται ότι από το μέσο μέγεθος των αγροκτημάτων, καλλιεργείται μόνο ένα μέρος.

Ένας από τους πολλούς λόγους εγκατάλειψης των αγροτικών δραστηριοτήτων είναι το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, το οποίο είναι αντικειμενικά αναποτελεσματικό.

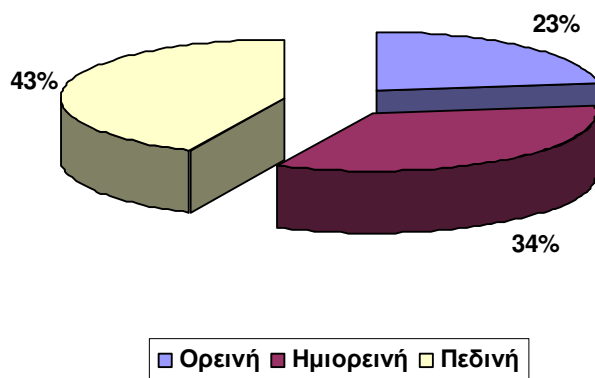
15.3.3. Γεωργία

15.3.3.1. Η γεωργική γη

Κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα της αλβανικής γεωργίας είναι ο παραδοσιακός τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας, με αποτέλεσμα τη χαμηλή παραγωγικότητα και αποδοτικότητα. Σημαντικά τμήματα καλλιεργήσιμης γης έχουν εγκαταλειφθεί και δεν καλλιεργούνται πλέον, με συνέπεια την περαιτέρω μείωση της παραγωγής.

Η συνολική έκταση καλλιεργήσιμης γεωργικής γης, σε επίπεδο χώρας, ανέρχεται σε 700 χιλ. εκτάρια περίπου και καλύπτει το 24% της συνολικής έκτασής της. Η καλλιεργούμενη έκταση υπολογίζεται σε 560.000 εκτάρια περίπου και η κατανομή της απεικονίζεται στο ακόλουθο γράφημα :

ΓΡΑΦΗΜΑ 84
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΗΣ ΓΗΣ

Μέχρι το έτος 2006, το ποσοστό διανομής της γεωργικής γης ξεπέρασε το 90% και επωφελήθηκαν περισσότερες από 530 χιλ. οικογένειες. Παρόλα αυτά, η λειτουργία μηχανισμών αγοράς για τη γεωργική γη είναι υπανάπτυκτη. Οι πωλήσεις γης αντιπροσωπεύουν μόλις το 2% των εκτάσεων και οι μισθώσεις το 3,5%. Οι κυριότεροι παράγοντες των δυσλειτουργιών και των προβλημάτων στον τομέα της γεωργικής γης είναι :

- ➔ Ο πολυτεμαχισμός της γης σε μικρές ιδιοκτησίες
- ➔ Το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- ➔ Η δυσμενής οικονομική κατάσταση του αγροτικού πληθυσμού

- ➔ Η πλημμελής λειτουργία των μηχανισμών αγοράς (συνενώσεις, πωλήσεις, μισθώσεις κλπ), η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στην έλλειψη του κατάλληλου θεσμικού – νομικού πλαισίου
- ➔ Η επέκταση αστικών λειτουργιών και δράσεων στον περιαστικό αγροτικό χώρο, χωρίς μελετημένο σχέδιο, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σημαντικά περιβαλλοντικά – οικολογικά προβλήματα
- ➔ Η πλήρης σχεδόν έλλειψη εγγειοβελτιωτικών έργων και των απαραίτητων υποδομών

Καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα θεωρείται η ολοκλήρωση του κτηματολογίου, πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από το USAID (13 εκατ. \$), την Ε.Ε. (10 εκατ. \$) και την Παγκόσμια Τράπεζα (0,55 εκατ. \$).

Στις τρεις (3) περιφέρειες της νότιας Αλβανίας, στις οποίες αναφέρεται η μελέτη, η καλλιεργήσιμη γη ανέρχεται σε 200.012 εκτάρια και αποτελεί το 29% περίπου της συνολικής καλλιεργήσιμης γης σε επίπεδο χώρας. Η ανωτέρω έκταση κατανέμεται ως εξής ανά περιφέρεια :

✓ Αργυροκάστρου	45.198 εκτάρια	⇒	(22,6%)
✓ Κορυτσάς	91.530 εκτάρια	⇒	(45,8%)
✓ Αυλώνας	63.284 εκτάρια	⇒	(31,6%)
	200.012 εκτάρια	⇒	(100,0%)

Σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσαν οι συνεργάτες της ομάδας μελέτης στην Αλβανία, από τις αρμόδιες υπηρεσίες των περιφερειών, η καλλιεργούμενη γη στις νότιες περιοχές ανέρχεται στο 60% - 65% της καλλιεργήσιμης γης.

15.3.3.2. Αρδευση

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας, Τροφίμων και Προστασίας του Καταναλωτή (2006), από το σύνολο της καλλιεργήσιμης γης, έχει τη θεωρητική δυνατότητα να αρδευτεί το 49,2% (444 χιλ. εκτάρια). Αρδεύσιμη όμως είναι μόλις το 27% (188 χιλ. εκτάρια) και πραγματικά αρδευόμενη μόνο το 14,7% (103 χιλ. εκτάρια).

Στις περιοχές της Νότιας Αλβανίας (Αργυρόκαστρο, Κορυτσά και Αυλώνα) η αρδεύσιμη γη ανέρχεται σε 48 χιλ. εκτάρια ή 33% της καλλιεργήσιμης έκτασης. Το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο για το σύνολο της χώρας, όμως η πραγματικά αρδευόμενη γη είναι 27 χιλ. εκτάρια ή 13% της καλλιεργήσιμης έκτασης, δηλαδή σε ποσοστό μικρότερο από το αντίστοιχο για το σύνολο της χώρας.

Επισημαίνεται το πολύ μικρό ποσοστό αρδευόμενης γης στην περιοχή Αργυροκάστρου, το οποίο ανέρχεται μόλις στο 10,2%. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τις περιοχές Κορυτσάς και Αυλώνας είναι 13,3% και 16,5%. Αναλυτικά

στοιχεία άρδευσης της γεωργικής γης κατά περιφέρεια καταγράφονται στους πίνακες 98 - 99 και στο γράφημα 85.

Την ευθύνη για τη διαχείριση της άρδευσης την έχει το Υπουργείο Γεωργίας, με τις υπηρεσίες άρδευσης και αποξήρανσης και των ομίλων αποξήρανσης, για όλη τη χώρα, με βάση ειδικό νόμο (8518 / 1999). Στην περίοδο μετάβασης, 1992 – 1998, τα συστήματα άρδευσης υπέστησαν πολύ μεγάλες ζημιές, με ολοσχερή καταστροφή χιλιάδων χιλιομέτρων αρδευτικών καναλιών, αντλιοστασίων και ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, κλοπές κλπ. Η μεγαλύτερη όμως ζημιά προήλθε από την καταστροφή φραγμάτων αποταμίευσης νερού για άρδευση.

Έτσι, για το 2007, σύμφωνα με στοιχεία των μελών της ομάδας μελέτης από την Αλβανία, για ορισμένες περιοχές της Νότιας Αλβανίας, υπολογίζεται ότι σε σχέση με το 1990 και το 2000, αρδεύονται πολύ λιγότερες εκτάσεις όπως φαίνεται και στον πίνακα 100 και στο γράφημα 86. Ειδικότερα, κατά τη δεκαετία του '90 στην οποία σημειώθηκαν και οι μεγάλες καταστροφές στα δίκτυα, η μείωση των αρδευόμενων εκτάσεων κυμάνθηκε από 59% μέχρι και 76%. Συνεπώς η κατάσταση στον τομέα γεωργίας, ως προς την άρδευση, έχει επιδεινωθεί.

Ο συγκεκριμένος τομέας παραμένει σε καθυστέρηση εξαιτίας του υψηλού κόστους αποκατάστασης και επέκτασης των αρδευτικών έργων υποδομής και της αδυναμίας του κρατικού προϋπολογισμού να καλύψει το κόστος αυτό. Πρόσθετο λόγο υστέρησης αποτελεί η πρόσφατη ενεργειακή κρίση, η οποία είχε ως αποτέλεσμα να τεθούν εκτός λειτουργίας πολλά αντλιοστάσια.

Διάφορες σκέψεις για την ίδρυση Ομάδων Χρηστών Νερού, οι οποίες θα συμβάλουν οικονομικά, ανά εκτάριο που θα αρδευτεί, δεν προχώρησαν. Τέθηκαν όμως σε εφαρμογή διάφορα προγράμματα αποκατάστασης της Διεθνούς Τράπεζας και το INFAD – 3 (ανάπτυξη δραστηριοτήτων στις λοφώδεις και πεδινές περιοχές). Μέσω των προγραμμάτων αυτών υπολογίζεται ότι αποκαταστάθηκαν τα συστήματα άρδευσης για 150 χιλ. εκτάρια σε επίπεδο χώρας.

Τα τελευταία χρόνια άρχισε και η χρήση νερού για άρδευση, με το σύστημα των γεωτρήσεων, χωρίς όμως να καθιερωθούν συγκεκριμένοι κανόνες για την απόσταση και τον αριθμό των γεωτρήσεων ανά εκτάριο, με αποτέλεσμα να παρατηρείται το φαινόμενο της υπεράντλησης και της κατασπατάλησης νερού.

Σπατάλη και απώλειες νερού καταγράφονται και εξαιτίας της έλλειψης σύγχρονων συστημάτων και τεχνολογιών άρδευσης των φυτών. Οι απώλειες νερού υπολογίζονται σε πολλές περιπτώσεις μέχρι και 70%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 98
ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ 2006
(σε εκτάρια)

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Καλλιεργήσιμη γη	Κατανομή %	Δυνάμενη να αρδευτεί	Κατανομή %	Αρδεύσιμη	Κατανομή %	Αρδευόμενη	Κατανομή %
1	Μπεράτι	53.035	7,6	13.150	3,8	10.100	5,4	3.170	3,1
2	Ντιμπέρ	41.078	5,9	18.372	5,3	13.843	7,3	12.923	12,6
3	Δυρράχιο	41.375	5,9	24.701	7,2	13.865	7,4	3.240	3,2
4	Ελμπασάν	73.544	10,5	29.666	8,6	18.871	10,0	14.195	13,8
5	Φιέρι	122.232	17,5	75.502	21,9	37.620	20,0	18.200	17,7
6	Αργυρόκαστρο	45.198	6,5	20.891	6,1	8.358	4,4	4.598	4,5
7	Κορυτσά	91.530	13,1	34.769	10,1	20.777	11,0	12.178	11,9
8	Κούκες	25.292	3,6	12.823	3,7	7.608	4,0	5.808	5,7
9	Λέτσε	35.152	5,0	23.242	6,8	9.930	5,3	3.969	3,9
10	Σκόδρα	50.597	7,2	34.868	10,1	14.733	7,8	11.433	11,1
11	Τίρανα	56.609	8,1	21.061	6,1	13.577	7,2	2.496	2,4
12	Αυλώνα	63.284	9,1	34.965	10,2	19.168	10,2	10.460	10,2
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	698.926	100,0	344.010	100,0	188.450	100,0	102.670	100,00

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

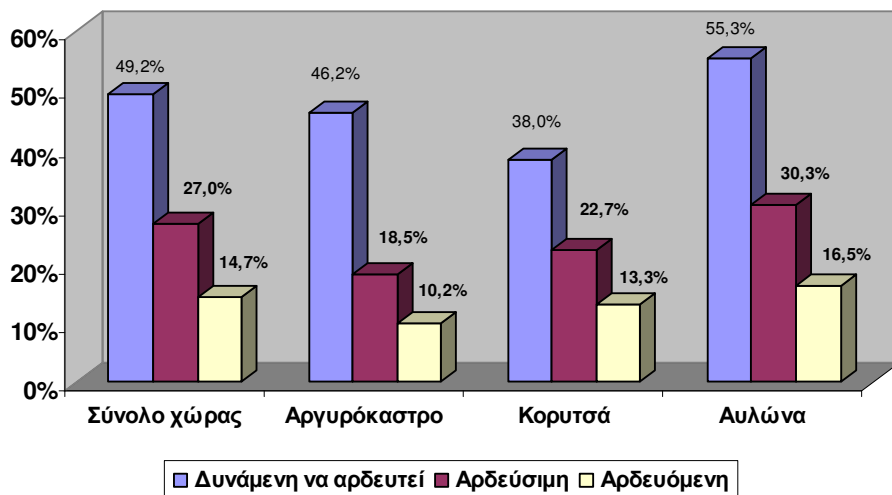
ΠΙΝΑΚΑ 99
ΔΥΝΑΜΕΝΗ ΝΑ ΑΡΔΕΥΘΕΙ – ΑΡΔΕΥΣΙΜΗ ΚΑΙ ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΗ ΓΗ ΩΣ
ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΗΣ - 2006

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Δυνάμενη να αρδευτεί	Αρδεύσιμη	Αρδευόμενη
1	Μπεράτι	24,8	19,0	6,0
2	Ντιμπέρ	44,7	33,7	31,5
3	Δυρράχιο	59,7	33,5	7,8
4	Ελμπασάν	40,3	25,7	19,3
5	Φιέρι	61,8	30,8	14,9
6	Αργυρόκαστρο	46,2	18,5	10,2
7	Κορυτσά	38,0	22,7	13,3
8	Κούκες	50,7	30,1	23,0
9	Λέτσε	66,1	28,2	11,3
10	Σκόδρα	68,9	29,1	22,6
11	Τίρανα	37,2	24,0	4,4
12	Αυλώνα	55,3	30,3	16,5
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	49,2	27,0	14,7

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 98

ΓΡΑΦΗΜΑ 85

ΔΥΝΑΜΕΝΗ ΝΑ ΑΡΔΕΥΘΕΙ – ΑΡΔΕΥΣΙΜΗ ΚΑΙ ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΗ ΓΗ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΗΣ ΣΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ - 2006

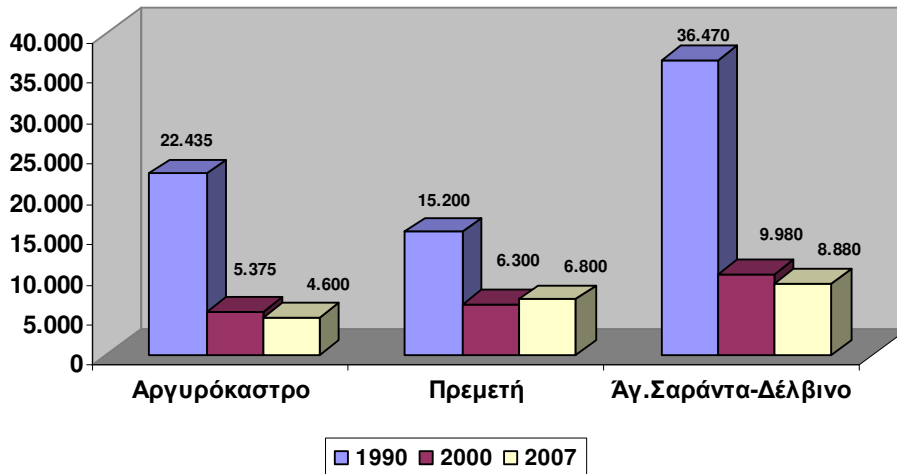
ΠΙΝΑΚΑΣ 100

ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΗ ΓΗ ΑΝΑ ΜΕΘΟΔΟ ΑΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ : 1990,2000,2007 (σε εκτάρια)

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	1990	2000	2007	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%) 2000/1990	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%) 2007/2000	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%) 2007/1990
Με ελεύθερη ροή	Αργυρόκαστρο	13.955	4.575	4.600	-67,2	0,5	-67,0
	Πρεμετή	10.000	2.300	2.000	-77,0	-13,0	-80,0
	Άγ.Σαράντα- Δέλβινο	16.470	8.150	8.150	-50,5	0,0	-50,5
Με αντλιοστάσιο	Αργυρόκαστρο	8.480	800	0	-90,6	-100,0	-100,0
	Πρεμετή	5.200	4.000	4.800	-23,1	20,0	-7,7
	Άγ.Σαράντα- Δέλβινο	20.000	1.830	650	-90,9	-64,5	-96,8
ΣΥΝΟΛΑ	Αργυρόκαστρο	22.435	5.375	4.600	-76,0	-14,4	-79,5
	Πρεμετή	15.200	6.300	6.800	-58,6	7,9	-55,3
	Άγ.Σαράντα- Δέλβινο	36.470	9.980	8.800	-72,6	-11,8	-75,9

Πηγή : Διευθύνσεις Γεωργίας των ανωτέρω περιοχών

ΓΡΑΦΗΜΑ 86
ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΗ ΓΗ ΣΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(σε εκτάρια)

15.3.3.3. Εγγειοβελτιωτικά έργα

Στον τομέα των εγγειοβελτιωτικών έργων παρατηρούνται σημαντικές υστερήσεις και δεν φαίνεται να έχει μελετηθεί επαρκώς το ζήτημα των αναγκαίων παρεμβάσεων, για τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών. Τα σημαντικότερα προβλήματα είναι τα ακόλουθα :

- ⇒ Η έκταση της γεωργικής γης που κινδυνεύει από πλημμύρες, σε επίπεδο χώρας, υπολογίζεται σε 130 χιλ. εκτάρια περίπου, ενώ για τις περιοχές της Νότιας Αλβανίας σε 8 χιλ. εκτάρια. Για την αποστράγγιση λειτουργούν 28 αποστραγγιστικές τάφροι από τις οποίες μόνο 2 στη νότια περιοχή. Η μη συντήρηση και καθαρισμός των τάφρων, δημιουργεί συχνά πλημμυρικά φαινόμενα.
- ⇒ Οι εκτάσεις υπό αποξήρανση, σε επίπεδο χώρας, υπολογίζονται σε 200 χιλ. εκτάρια και στις νότιες περιοχές σε 12 χιλ. εκτάρια.
- ⇒ Σε όσα φράγματα λειτουργούν ταμιευτήρες, δεν είναι εγγυημένη η ασφάλειά τους, λόγω των μεγάλων ζημιών που υπέστησαν και της αδυναμίας χρηματοδότησης των αναγκαίων έργων αποκατάστασης.
- ⇒ Σε ορισμένες παραλιακές περιοχές, εξαιτίας της μη συντήρησης των παλαιών συστημάτων, παρατηρούνται φαινόμενα αλάτωσης της γεωργικής γης σε μεγάλες εκτάσεις.
- ⇒ Δεν έχουν προχωρήσει προγράμματα μελέτης, αξιολόγησης, χρηματοδότησης και προώθησης των αναγκαίων έργων στους τομείς των

υδάτων για άρδευση, με συνεκτίμηση και συντονισμό των καθοριστικών παραγόντων : γη – νερό – φυτό – κλίμα – περιβάλλον.

15.3.3.4. Εκμηχάνιση – Εκσυγχρονισμός της γεωργίας

Ο βαθμός εκμηχάνισης της γεωργίας βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα και είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που εμποδίζουν την αύξηση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητάς της. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2006, σε επίπεδο χώρας, μόνο το 47,4% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων χρησιμοποιούσαν τρακτέρ για το όργωμα. Το 14,8% όργωνε με ζώα και το 37,8% χειρωνακτικά (πίνακας 101 και γράφημα 87). Στη νότια περιοχή, το ποσοστό των εκμεταλλεύσεων που χρησιμοποιούσαν τρακτέρ για το όργωμα ήταν μικρότερο (34,3%). Ειδικότερα, στην περιοχή Αργυροκάστρου ήταν μεγαλύτερο (50,1%), στην περιοχή Κορυτσάς πολύ μικρότερο (28,6%) και στην περιοχή Αυλώνας περίπου ίδιο με αυτό του συνόλου (38%). Το αισθητά υψηλότερο ποσοστό της περιοχής Αργυροκάστρου οφείλεται στο γεγονός ότι στα πλαίσια προγράμματος ελληνοαλβανικής συνεργασίας δόθηκε δωρεάν μεγάλος αριθμός τρακτέρ, από το Ίδρυμα Λάτση.

Ο βαθμός υστέρησης επιβεβαιώνεται και από την εξέλιξη του αριθμού των γεωργικών μηχανημάτων κατά την περίοδο 2000 – 2006. Με εξαίρεση μια σχετική άνοδο κατά τη διετία 2003 – 2004, στα υπόλοιπα έτη ο συνολικός αριθμός μηχανημάτων παρέμεινε σχεδόν στάσιμος. Η εν λόγω άνοδος οφείλεται σε μια μικρή άνοδο του αριθμού των τρακτέρ κατά το έτος 2003 και μια σχετικά μεγαλύτερη άνοδο του αριθμού των μηχανών σποράς και θερισμού κατά τον επόμενο χρόνο.

Η υστέρηση στην εκμηχάνιση επιβεβαιώνεται επίσης και από τη διαχρονική εξέλιξη της αναλογίας – δείκτη του αριθμού γεωργικών μηχανημάτων ανά 1.000 εκτάρια καλλιεργήσιμης γης (πίνακας 103), που παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα.

Εδώ και αρκετά χρόνια, σε ολόκληρη τη χώρα, άρχισε μαζική χρήση χημικών λιπασμάτων. Το 93% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων χρησιμοποιούν λιπάσματα, ενώ στις περιοχές Αργυροκάστρου, Πρεμετής, Αγίων Σαράντα και Δέλβινου, το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο (97%).

Αρνητικό φαινόμενο στην επιχειρούμενη προσπάθεια εκσυγχρονισμού της γεωργίας είναι η διαχρονικά αυξανόμενη χρήση φυτοφαρμάκων. Κατά το 2007, το 55% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων χρησιμοποιούσαν κάποιο φυτοφάρμακο στις καλλιέργειές τους.

Στην προαναφερθείσα έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για την αλβανική γεωργία, επισημαίνεται η μεγάλη καθυστέρηση που υπάρχει τόσο ως προς την εκμηχάνιση όσο και ως προς τις τεχνικές μαζικής παραγωγής προϊόντων.

Για τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού της αλβανικής γεωργίας επισημαίνονται τα ακόλουθα :

- ⇒ Ο προϋπολογισμός της Αλβανίας, του έτους 2008, προβλέπει δαπάνη ποσού 25 εκατ. δολαρίων για επενδύσεις στον γεωργικό τομέα. Σύμφωνα με το Υπουργείο Γεωργίας, προτεραιότητα θα δοθεί σε έργα αποξήρανσης και άρδευσης αγροτικών περιοχών, τα οποία θα απορροφήσουν το 65,5% των κεφαλαίων που θα επενδυθούν, ενώ ποσοστό 21,6% θα κατευθυνθεί σε επενδύσεις ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών της χώρας. Επίσης, με ξένη χρηματοδότηση, θα πραγματοποιηθούν επενδύσεις στους τομείς της διαχείρισης των υδάτινων αποθεμάτων και της ανάπτυξης ορεινών περιοχών. Με ίδιους πόρους θα χρηματοδοτηθούν προγράμματα αντιπλημμυρικής προστασίας, περιφερειακών αγορών, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές κ.α.
- ⇒ Το ελληνικό σχέδιο για την οικονομική ανασυγκρότηση των Βαλκανίων (ΕΣΟΑΒ), περιλαμβάνει, μεταξύ των στόχων του, τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και την προώθηση παραγωγικών επενδύσεων. Το κύριο μέρος των πιστώσεων του προγράμματος (80%) κατευθύνεται απευθείας στη χρηματοδότηση δημόσιων επενδύσεων των επωφελούμενων χωρών. Το υπόλοιπο 20% προορίζεται για τη συγχρηματοδότηση ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων στον αγροτικό τομέα και στον τομέα της μεταποίησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 101

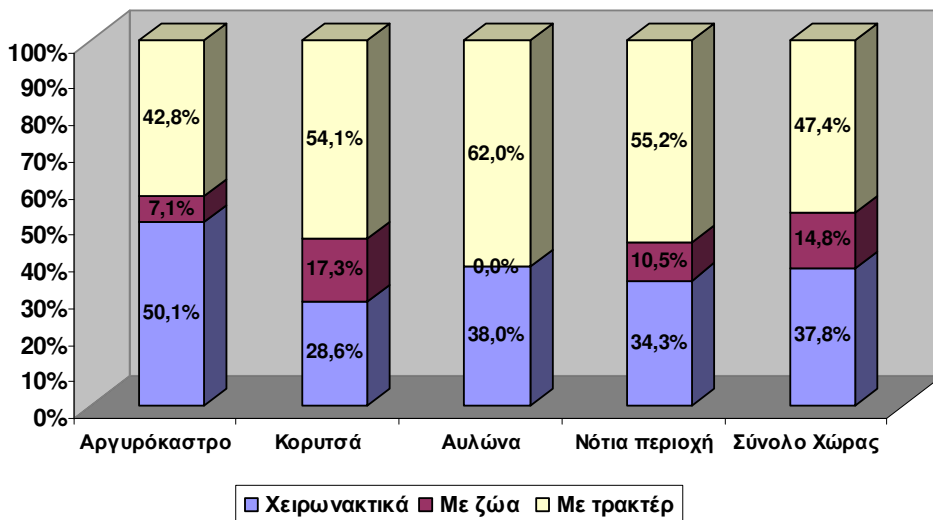
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΟΡΓΩΜΑΤΟΣ

(αριθμός εκμεταλλεύσεων)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μόνο με τα χέρια				Με ζώα				Με τρακτέρ				Σύνολο εκμεταλλεύσεων			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
Μπεράτι	17.230	19.203	14.055	18.606	10.593	6.507	12.041	8.876	18.556	19.348	19.226	19.908	46.379	45.058	45.322	47.390
Ντιμπέρ	8.324	25.508	25.348	21.342	7.711	20.680	19.200	17.358	11.909	9.728	12.156	12.179	27.944	55.916	56.704	50.879
Δυρράχιο	9.673	23.086	20.993	22.195	253	548	0	680	22.299	26.961	33.741	34.073	32.225	50.595	54.734	56.948
Ελμπασάν	26.684	27.703	27.433	27.949	12.377	15.834	15.489	14.933	18.711	19.607	20.505	20.478	57.772	63.144	63.427	63.360
Φιέρι	19.620	30.141	29.059	26.074	1.156	7.147	7.521	2.458	50.761	50.670	50.694	47.059	71.537	87.958	87.274	75.591
Αργυρόκαστρο	4.487	9.610	8.501	7.318	1.913	2.603	2.736	1.028	7.541	7.828	8.567	6.247	13.941	20.041	19.804	14.593
Κορυτσά	9.746	23.799	20.014	18.667	4.246	11.218	10.528	11.260	33.990	34.688	31.570	35.307	47.982	69.705	62.112	65.234
Κούκες	6.243	10.036	7.021	8.007	3.093	8.772	6.827	6.512	5.816	3.667	4.484	4.747	15.152	22.475	18.332	19.266
Λέτσε	17.035	20.956	19.289	13.292	2.571	2.829	1.675	2.966	16.210	18.578	19.582	21.097	35.816	42.363	40.546	37.355
Σκόδρα	7.816	20.197	23.421	17.569	14.947	12.906	10.828	13.079	26.683	27.202	22.058	23.139	49.446	60.305	56.307	53.787
Τίρανα	19.449	22.693	20.103	21.606	4.782	3.092	1.608	5.531	19.311	23.396	27.132	24.335	43.542	49.181	48.843	51.472
Αυλώνα	17.334	17.114	19.545	13.954	244	1.663	50	0	18.802	22.071	22.679	22.732	36.380	40.848	42.274	36.686
ΣΥΝΟΛΟ	163.641	250.046	234.782	216.579	63.886	93.799	88.503	84.680	250.589	263.744	272.394	271.302	478.116	607.589	595.679	572.561

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 87
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ (%) ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ
ΟΡΓΩΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
(2006)

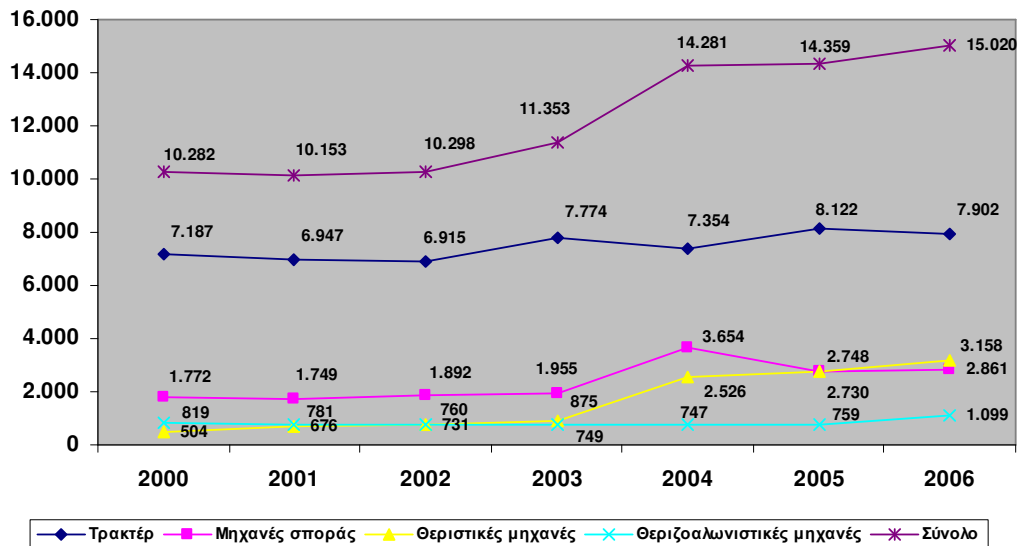

ΠΙΝΑΚΑΣ 102
ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
(2000 – 2006)

ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΟΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Τρακτέρ	7.187	6.947	6.915	7.774	7.354	8.122	7.902
Μηχανές σποράς	1.772	1.749	1.892	1.955	3.654	2.748	2.861
Θεριστικές μηχανές	504	676	731	875	2.526	2.730	3.158
Θεριζοαλωνιστικές μηχανές	819	781	760	749	747	759	1.099
ΣΥΝΟΛΟ	10.282	10.153	10.298	11.353	14.281	14.359	15.020

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 88
ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
(2000 – 2006)

ΠΙΝΑΚΑΣ 103
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ 1.000 ΕΚΤΑΡΙΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΗΣ ΓΗΣ

ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΟΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Τρακτέρ	10,3	9,9	9,9	11,1	10,5	11,6	11,3
Μηχανές σποράς	2,5	2,5	2,7	2,8	5,2	3,9	4,1
Θεριστικές μηχανές	0,7	1,0	1,0	1,3	3,6	3,9	4,5
Θεριζοαλωνιστικές μηχανές	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,6
ΣΥΝΟΛΟ	14,7	14,5	14,7	16,2	20,4	20,5	21,5

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 102

15.3.3.5. Γεωργικές καλλιέργειες – Παραγωγή

► Φυτική παραγωγή

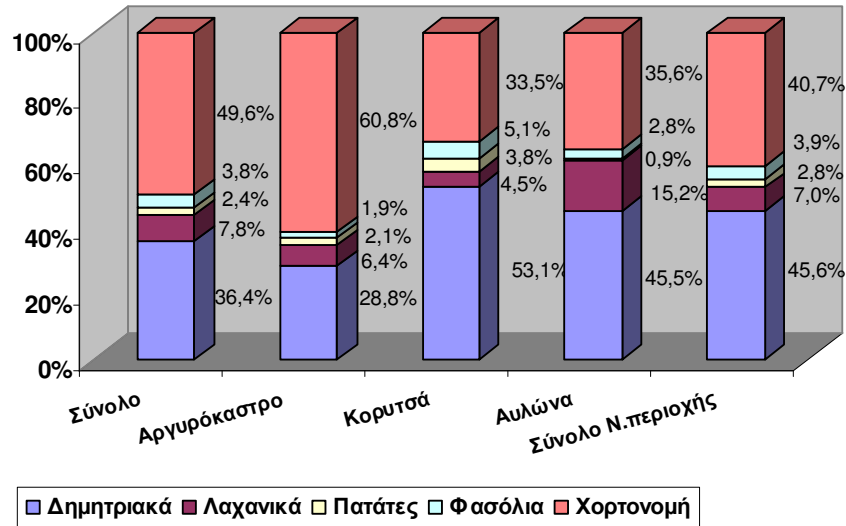
Η φυτική παραγωγή στο σύνολο της χώρας κάλυψε, κατά το έτος 2006, 394 χιλ. εκτάρια ή ποσοστό 56% της καλλιεργήσιμης γης. Στη νότια περιοχή κάλυψε 82 χιλ. εκτάρια ή 41% της καλλιεργήσιμης γης.

Η κατανομή των ανωτέρω εκτάσεων απεικονίζεται στον πίνακα 104 και στο γράφημα 89. Σε επίπεδο χώρας περίπου το 50% των εκτάσεων χρησιμοποιείται για χορτονομή και παραγωγή ζωοτροφών, οι οποίες ιδιοχρησιμοποιούνται για την υποστήριξη της κτηνοτροφίας. Για την καλλιέργεια δημητριακών χρησιμοποιείται ποσοστό έκτασης μεγαλύτερο του 35%. Το υπόλοιπο τμήμα χρησιμοποιείται για διάφορες καλλιέργειες, με επικρατέστερη την καλλιέργεια λαχανικών.

Στο σύνολο της νότιας περιοχής, το 45% περίπου καλύπτεται με καλλιέργειες δημητριακών, το 42% περίπου για χορτονομή και παραγωγή ζωοτροφών και το υπόλοιπο μερίδιο για τις λοιπές καλλιέργειες με επικρατέστερη, και εδώ, την καλλιέργεια λαχανικών. Όμως, μεταξύ των περιφερειών της νότιας περιοχής υπάρχουν έντονες διαφοροποιήσεις στις ανωτέρω κατανομές. Στην περιοχή Αργυροκάστρου επικρατεί η χρήση της γης για χορτονομή και παραγωγή ζωοτροφών (άνω του 60%), ενώ στις άλλες δύο περιοχές υπερτερεί η χρήση για καλλιέργεια δημητριακών και ακολουθεί η χρήση για χορτονομή και καλλιέργεια ζωοτροφών. Στην περιοχή Αυλώνας ένα σημαντικό τμήμα, άνω του 15%, χρησιμοποιείται για καλλιέργεια λαχανικών. Το ποσοστό αυτό είναι σχεδόν διπλάσιο από το αντίστοιχο για το σύνολο της χώρας.

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι η φυτική παραγωγή είναι προσανατολισμένη κυρίως στις καλλιέργειες δημητριακών και χορτονομών – ζωοτροφών και σε πολύ μικρό ποσοστό για λοιπές καλλιέργειες ειδών διατροφής. Οι σχετικές κατανομές επιβεβαιώνουν την άποψη που καταγράφεται σε άλλο σημείο της μελέτης, ότι δηλαδή οι φυτικές καλλιέργειες καλύπτουν σχεδόν αποκλειστικά μέρος των αναγκών των αγροτικών νοικοκυριών ή υποστηρίζουν την κτηνοτροφία με την παραγωγή ζωοτροφών. Η δεύτερη διαπίστωση ισχύει σε μεγαλύτερο βαθμό για την περιοχή Αργυροκάστρου. Η καλλιέργεια λαχανικών σε αισθητά μεγαλύτερο ποσοστό γης στην περιοχή Αυλώνας συνδέεται και με την ανάγκη υποστήριξης του τουριστικού τομέα στην παραλιακή περιοχή Αγίων Σαράντα – Αυλώνας.

ΓΡΑΦΗΜΑ 89
ΝΟΤΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΤΑΣΗΣ (%) ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
(σε εκτάρια) – 2006

ΠΙΝΑΚΑΣ 104
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
(σε εκτάρια) – 2006

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Σύνολο Δημητριακών	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ					ΛΟΙΠΑ			ΧΟΡΤΟΝΟΜΗ - ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
			Σιτάρι	Σίκαλη	Κριθάρι	Καλαμπόκι	Βρώμη	Λαχανικά	Πατάτες	Φασόλια		
1	Μπεράτι	14.374	7.950	10	0	4.334	2.080	2.007	400	626	10.511	27.918
2	Ντιμπέρ	6.937	1.622	164	12	4.980	159	959	891	444	13.102	22.333
3	Δυρράχιο	6.043	2.475	0	0	3.114	454	2.610	313	1.237	15.388	25.591
4	Ελμπασάν	20.287	11.110	100	110	6.812	2.155	2.924	1.451	1.806	23.888	50.356
5	Φιέρι	31.187	20.430	2	150	7.500	3.105	5.100	1.304	3.961	47.401	88.953
6	Αργυρόκαστρο	5.819	2.957	15	6	1.094	1.747	1.287	421	379	12.311	20.217
7	Κορυτσά	24.383	16.112	431	1.806	5.106	928	2.084	1.728	2.356	15.385	45.936
8	Κούκες	4.967	1.060	622	21	3.095	169	614	654	186	5.771	12.192
9	Λέτσε	5.879	3.620	0	0	2.259	0	1.950	359	674	13.684	22.546
10	Σκόδρα	7.281	2.206	0	0	5.075	0	3.504	950	1.091	15.125	27.951
11	Τίρανα	8.866	5.070	5	0	3.001	790	5.386	918	1.876	16.868	33.914
12	Αιτώνα	7.082	2.623	0	70	2.601	1.788	2.356	134	440	5.535	15.547
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	143.105	77.235	1.349	2.175	48.971	13.375	30.781	9.523	15.076	194.969	393.454

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection

Ο όγκος της φυτικής παραγωγής (σε χιλ. τόνους), για την περίοδο 2000 – 2006, καταγράφεται στον πίνακα 105, από τα στοιχεία του οποίου προκύπτει μείωση του όγκου παραγωγής δημητριακών με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,8%, οφειλόμενη αποκλειστικά στη μεγάλη μείωση του όγκου παραγωγής σιταριού με μέσο ετήσιο ρυθμό 6,3%. Στις υπόλοιπες κατηγορίες δημητριακών σημειώθηκε αύξηση, η οποία όμως δεν μπόρεσε να αντισταθμίσει τη μεγάλη μείωση της παραγωγής σιταριού.

Στις κατηγορίες παραγωγής λαχανικών, πατάτας και νωπών ζωοτροφών, καταγράφεται αύξηση της παραγωγής με μέσους ετήσιους ρυθμούς, 1,7%, 0,2% και 1,7% αντίστοιχα. Για τις υπόλοιπες κατηγορίες καταγράφεται μείωση της παραγωγής και ιδιαίτερα στην παραγωγή καπνού, με μέσο ετήσιο ρυθμό 17,2%.

Σε ορισμένες από τις νότιες περιοχές της νότιας περιοχής της Αλβανίας, για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία, οι εξελίξεις στον όγκο παραγωγής καταγράφονται στον πίνακα 106, από τα στοιχεία του οποίου προκύπτει ότι :

- ➔ Η συνολική παραγωγή δημητριακών κατά το έτος 2006 σε σχέση με το έτος 2002 αυξήθηκε κατά 30,8%. Η αύξηση αυτή οφείλεται αποκλειστικά στον υπερδιπλασιασμό της παραγωγής καλαμποκιού. Στην παραγωγή σιταριού και σίκαλης παρουσιάζονται σημαντικές μειώσεις (-24,2% και -44,4% αντίστοιχα) και στην παραγωγή βρώμης μικρότερη (-0,3%). Τέλος στην παραγωγή κριθαριού παρουσιάστηκε αύξηση κατά 10 τόνους.
- ➔ Σημαντική αύξηση της παραγωγής καταγράφεται στην κατηγορία των λαχανικών (35,8%) και μικρότερη (5,4%) στην κατηγορία της πατάτας. Η σύνθεση της παραγωγής λαχανικών φαίνεται στον πίνακα 107 και στο γράφημα 90, από τα στοιχεία των οποίων προκύπτει ότι παρατηρείται μείωση της συμμετοχής των παραγόμενων νωπών λαχανικών με αντίστοιχη αύξηση των πεπτονοειδών (μποσάνια) και ότι καταγράφονται σημαντικές διαφοροποιήσεις στη διάρθρωση της παραγωγής λαχανικών μεταξύ των περιοχών.
- ➔ Στην παραγωγή φασολιών, καπνού και νωπών ζωοτροφών, καταγράφεται σημαντική μείωση της παραγωγής κατά 30%, 46,7% και 13,3% αντίστοιχα, ενώ δεν καταγράφεται παραγωγή ηλιάνθου και σόγιας.
- ➔ Στον προαναφερόμενο πίνακα καταγράφονται και οι διαφοροποιήσεις στις μεταβολές παραγωγής για τα έτη 2002 και 2006, μεταξύ των περιοχών, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις είναι έντονες.

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι ο τομέας της φυτικής παραγωγής παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα. Η εγκατάλειψη μεγάλου ποσοστού καλλιεργήσιμων εκτάσεων, η μείωση της παραγωγής βασικών ειδών διατροφής, η ανυπαρξία προγράμματος ενίσχυσης των αγροτών και αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών, είναι τα σημαντικότερα από τα προβλήματα αυτά, τα οποία οξύνονται ακόμη περισσότερο από την έλλειψη των αναγκαίων έργων υποδομής και την πολύ αργή πρόοδο της εκμηχάνισης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 105
ΟΓΚΟΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ
(σε χιλιάδες τόνους – σύνολο χώρας)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Μ.Ε.Ρ.Μ. (%)
Δημητριακά	565,8	502,5	518,9	488,5	468,8	511,2	507,5	-1,8
Σιτάρι	341,1	282,2	295,3	259,9	253,4	260,0	230,9	-6,3
Καλαμπόκι	205,7	198,3	197,3	206,9	216,2	219,9	245,4	3,0
Σίκαλι	1,5	3,7	2,7	2,4	2,4	3,0	2,6	9,6
Κριθάρι	1,8	3,0	3,8	2,9	3,7	4,1	6,0	22,2
Βρώμη	15,7	15,3	19,7	16,4	23,1	24,2	22,6	6,3
Λαχανικά	620,0	651,0	668,5	675,0	677,4	684,9	687,5	1,7
Πατάτες	161,0	163,7	163,1	158,2	160,0	169,3	162,6	0,2
Φασόλια	25,2	22,1	24,5	17,8	22,4	23,6	24,3	-0,6
Καπνός	6,2	4,1	2,6	1,4	2,1	1,9	2,0	-17,2
Ηλιανθος	2,9	2,7	2,6	1,3	2,2	2,0	2,2	-4,5
Σόγια	0,6	0,8	0,4	0,5	0,4	0,7	0,4	-6,5
Νωπές ζωοτροφές	4.730,0	4.750,0	4.716,0	4.986,0	5.094,0	5.197,0	5.222,0	1,7

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 106
ΟΓΚΟΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ
ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ
(σε τόνους)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2002					2006					ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2006/2002				
	Σύνολο Ν.περιοχής	Αργυρό- καστρο	Πρεμετή	Άγιοι Σαράντα	Δέλβινο	Σύνολο Ν.περιοχής	Αργυρό- καστρο	Πρεμετή	Άγιοι Σαράντα	Δέλβινο	Σύνολο Ν.περιοχής	Αργυρό- καστρο	Πρεμετή	Άγιοι Σαράντα	Δέλβινο
Δημητριακά	18.222,0	3.840,0	7.827,0	5.775,0	780,0	23.835,0	4.310,0	7.615,0	10.760,0	1.150,0	30,8	12,2	-2,7	86,3	47,4
Σιτάρι	8.910,0	2.450,0	4.450,0	1.620,0	390,0	6.750,0	2.900,0	3.000,0	700,0	150,0	-24,2	18,4	-32,6	-56,8	-61,5
Καλαμπόκι	7.420,0	510,0	2.490,0	4.080,0	340,0	15.200,0	600,0	3.800,0	10.000,0	800,0	104,9	17,6	52,6	145,1	135,3
Σίκαλι	27,0	0,0	27,0	0,0	0,0	15,0	0,0	15,0	0,0	0,0	-44,4	--	-44,4	--	--
Κριθάρι	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	--	--	--	--	--
Βρώμη	1.865,0	880,0	860,0	75,0	50,0	1.860,0	800,0	800,0	60,0	200,0	-0,3	-9,1	-7,0	-20,0	300,0
Λαχανικά	26.590,0	4.680,0	5.560,0	15.400,0	950,0	36.120,0	5.300,0	4.000,0	23.500,0	3.320,0	35,8	13,2	-28,1	52,6	249,5
Πατάτες	3.290,0	1.370,0	1.420,0	450,0	50,0	3.468,0	1.500,0	1.500,0	405,0	63,0	5,4	9,5	5,6	-10,0	26,0
Φασόλια	540,0	120,0	360,0	50,0	10,0	378,0	110,0	200,0	58,0	10,0	-30,0	-8,3	-44,4	16,0	0,0
Καπνός	540,0	3,0	0,0	10,0	2,0	8,0	0,0	0,0	1,0	7,0	-46,7	100,0	--	-90,0	250,0
Ηλιανθος	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	--	--	--	--	--
Σόγια	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	--	--	--	--	--
Νωπές ζωοτροφές	181.000,0	75.000,0	43.000,0	5.000,0	13.000,0	157.000,0	83.000,0	39.000,0	23.000,0	12.000,0	-13,3	10,7	-9,3	360,0	-7,7

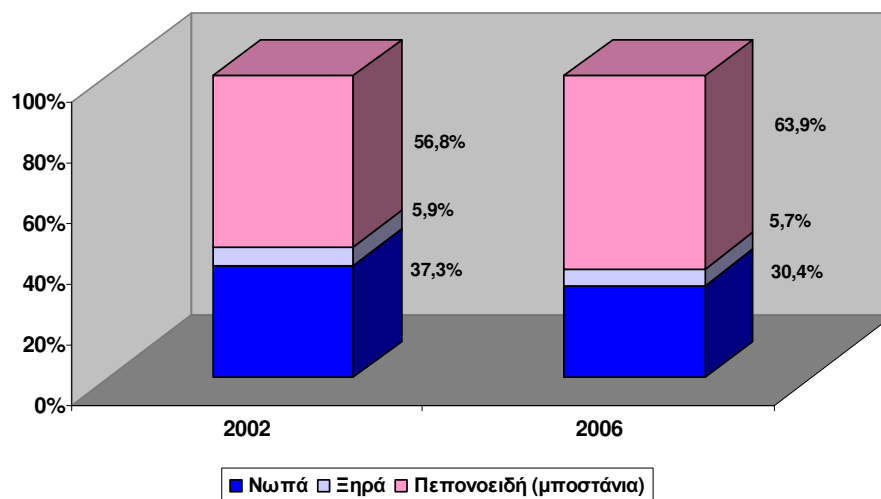
Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 107
ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΣΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ
(σε τόνους)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2002					2006					ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2006/2002				
	Σύνολο Ν.περιοχής	Αργυρό- καστρο	Πρεμετή	Άγιοι Σαράντα	Δέλιβνο	Σύνολο Ν.περιοχής	Αργυρό- καστρο	Πρεμετή	Άγιοι Σαράντα	Δέλιβνο	Σύνολο Ν.περιοχής	Αργυρό- καστρο	Πρεμετή	Άγιοι Σαράντα	Δέλιβνο
Νωπά	9.915	3.410	3.815	2.350	340	10.962	3.970	2.310	3.842	840	10,6	16,4	-39,4	63,5	147,1
Ξηρά	1.571	640	765	110	56	2.072	620	1.200	158	94	31,9	-3,1	56,9	43,6	67,9
Πεπονοειδή (μποστάνι)	15.104	630	980	12.940	554	23.086	710	19.500	19.500	2.386	52,8	12,7	-50,0	50,7	330,7
Σύνολο	26.590	4.680	5.560	15.400	950	36.120	5.300	23.500	23.500	3.320	35,8	13,2	-28,1	52,6	249,5

Πηγή : Διευθύνσεις Γεωργίας των Περιφερειών

ΓΡΑΦΗΜΑ 90
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ (%) ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΣΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ

► **Θερμοκηπιακές καλλιέργειες**

Σε επίπεδο χώρας, κατά την περίοδο 2000 – 2006, η συνολική έκταση των θερμοκηπιακών καλλιεργειών αυξήθηκε από 462 σε 675 εκτάρια, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 6,5%. Η έκταση αυτή, το 2006, αντιστοιχούσε στο 2,2% της έκτασης που καλλιεργούνταν με λαχανικά. Ο όγκος παραγωγής των θερμοκηπιακών καλλιεργειών αυξήθηκε από 38.580 τόνους το 2000, σε 57.541 τόνους το 2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 6,9%. Η παραγωγή αυτή, το 2006, αντιπροσώπευε το 8,4% της συνολικής παραγωγής λαχανικών, σε επίπεδο χώρας, γεγονός που αποδεικνύει την αυξημένη παραγωγικότητα και αποδοτικότητα των θερμοκηπιακών καλλιεργειών, παρά την τεχνολογική υστέρηση της Αλβανίας στον τομέα αυτό, όπως αναλύεται στη συνέχεια.

Το έτος 2000, μόνο το 3,7% των εκτάσεων θερμοκηπιακών καλλιεργειών καλύπτονταν από θερμοκήπια με θέρμανση και από αυτές το 88,2% από θερμοκήπια παλαιάς τεχνολογίας, με τζάμι. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το έτος 2006 ήταν 7,1% και 39,5% και αποδεικνύουν μια σχετική βελτίωση, η οποία επιβεβαιώνεται και από τους αντίστοιχους μέσους ετήσιους ρυθμούς μεταβολής των επιφανειών και της παραγωγής, της συγκεκριμένης κατηγορίας θερμοκηπιακών καλλιεργειών (πίνακας 108).

Ωστόσο, η συντριπτική πλειοψηφία των θερμοκηπιακών καλλιεργειών, 96,3% των εκτάσεων το 2000 και 92,2% το 2006, καλύπτονται από θερμοκήπια χωρίς θέρμανση (ηλιακά), τα οποία στην πλειοψηφία τους, 74% το 2000 και 92% το 2006, είναι κατασκευασμένα με πλαστικό αλλά χωρίς σύγχρονες τεχνικές προδιαγραφές.

Στις νότιες περιοχές της Αλβανίας, για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία, η κατάσταση είναι χειρότερη, παρά το γεγονός ότι στις περιοχές αυτές υπάρχουν ευνοϊκότερες συνθήκες για την ανάπτυξη θερμοκηπιακών καλλιεργειών.

Η συνολική έκταση των θερμοκηπιακών καλλιεργειών το 2002 ήταν μόλις 9 εκτάρια και η παραγωγή έφτανε στους 405 τόνους. Το 2006 η έκταση αυξήθηκε με αργούς ρυθμούς και έφτασε στα 13 εκτάρια, σημειώνοντας αύξηση για όλη την περίοδο, 44,4%. Η αντίστοιχη αύξηση για την παραγωγή των θερμοκηπιακών καλλιεργειών ήταν 74,3% (πίνακας 109).

Κατά το έτος 2002, στη νότια περιοχή δεν λειτουργούσαν θερμοκήπια με θέρμανση και μέχρι το έτος 2006 κατασκευάστηκαν θερμοκήπια αυτής της κατηγορίας, συνολικής έκτασης δύο εκταρίων, με κάλυψη από πλαστικό. Στον πίνακα 109 παρουσιάζονται και οι διαφοροποιήσεις στις εξελίξεις μεταξύ των ετών 2002 και 2006, όπως η μείωση των εκτάσεων θερμοκηπιακών καλλιεργειών στην περιοχή Αργυροκάστρου κατά 10%.

Στην περιοχή Δελβίνου καταγράφεται το μεγαλύτερο ποσοστό εκτάσεων θερμοκηπιακών καλλιεργειών, το οποίο μάλιστα αυξήθηκε διαχρονικά (2002 : 44,4% του συνόλου της νότιας περιοχής, 2007 : 53,8%).

Είναι χαρακτηριστικό ότι και το έτος 2006, στις περιοχές Αργυροκάστρου και Πρεμετής δεν λειτουργούν θερμοκήπια με θέρμανση.

Οι ανωτέρω εξελίξεις στον τομέα των θερμοκηπιακών καλλιεργειών στη νότια περιοχή της Αλβανίας, επιβεβαιώνουν την άποψη που διατυπώθηκε σε

προηγούμενη ενότητα, ότι εγκαταλείπεται σε μεγάλο βαθμό η φυτική παραγωγή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 108

ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ : ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (σε εκτάρια) ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (σε τόνους)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		Μ.Ε.Ρ.Μ. (%) 2000-2006	
	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	επιφάνεια	Παραγωγή
Με θέρμανση	17	1.688	13	714	13	877	19	1.610	26	1.963	35	2.579	48	4.470	18,9	17,6
Με τζάμι	15	1.240	13	714	12	829	14	1.155	18	1.152	11	526	19	1.620	4,0	4,6
Με πλαστικό	2	448	0	0	1	48	5	455	10	831	24	2.053	29	2.850	56,2	36,1
Χωρίς θέρμανση	445	36.892	424	33.712	496	41.520	533	45.529	632	52.209	606	56.081	627	53.071	5,9	6,2
Με τζάμι	114	8.778	85	5,090	70	4.238	88	5.404	79	4.471	74	5.515	65	4.254	-8,9	-11,4
Με πλαστικό	331	28.114	339	28,662	426	37.282	445	40.125	553	47.738	532	50.556	562	48.817	9,2	9,6
ΣΥΝΟΛΟ	462	38.580	478	34.426	524	42.661	552	47.139	660	54.192	641	58.660	675	57.541	6,5	6,9

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 109

ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ ΝΟΤΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ : ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (σε εκτάρια) ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (σε τόνους)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Σύνολο Ν.Περιοχής		Αργυρόκαστρο		Πρεμετή		Άγ. Σαράντα		Δέλβινο	
	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)	Επιφάνεια (εκτάρια)	Παραγωγή (τόνοι)
2 0 0 2										
Με θέρμανση	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Με τζάμι	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Με πλαστικό	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Χωρίς θέρμανση	9,0	405,0	4,0	155,2	0,1	2,3	1,1	47,7	4,0	200,0
Με τζάμι	8,0	359,0	3,0	114,2	0,0	0,0	1,0	45,0	4,0	200,0
Με πλαστικό	1,0	46,0	1,0	41,0	0,1	2,3	0,1	2,7	0,0	0,0
ΣΥΝΟΛΟ	9,0	405,0	4,0	155,2	0,1	2,3	1,1	47,7	4,0	200,0
2 0 0 6										
Με θέρμανση	2,0	78,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	38,0	1,0	40,0
Με τζάμι	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Με πλαστικό	2,0	78,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	38,0	1,0	40,0
Χωρίς θέρμανση	11,0	628,0	3,6	198,0	0,6	19,0	1,2	60,5	6,0	350,0
Με τζάμι	9,0	497,0	2,0	94,0	0,6	0,0	1,0	53,0	6,0	350,0
Με πλαστικό	2,0	131,0	1,6	104,0	0,0	19,0	0,2	7,5	0,0	0,0
ΣΥΝΟΛΟ	13,0	706,0	3,6	198,0	0,6	19,0	1,8	98,5	7,0	390,0

Πηγή : Διευθύνσεις Γεωργίας Περιφερειών

► Δενδρώδεις καλλιέργειες και Αμπελουργία

Στην περίοδο 2004 – 2006 ο αριθμός των παραγωγικών δέντρων, σε επίπεδο χώρας, αυξήθηκε, με εξαίρεση τα εσπεριδοειδή, τα οποία μετά από μια μικρή άνοδο κατά το έτος 2005 (+6,8%) μειώθηκαν κατά το έτος 2006 σε επίπεδο μικρότερο του 2004. Οι ποσοστιαίες αυξήσεις (2006 / 2004) ήταν 16,1% για τα σπορωφόρα δέντρα, 6,9% για τις κληματαριές, 8,7% για τα αμπέλια και 5,1% για τις ελιές. Η μείωση των εσπεριδοειδών ήταν 13,5% (πίνακας 110).

Τα μερίδια (%) των περιοχών Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Αυλώνας, στον συνολικό αριθμό δέντρων, καταγράφονται στον πίνακα 111, από τα στοιχεία του οποίου προκύπτουν τα ακόλουθα :

- ⇒ Το μερίδιο των οπωροφόρων δέντρων κατά το έτος 2006 ήταν 29,3%, μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του 2004 (26,2%). Τα περισσότερα καλλιεργούνται στην περιοχή Αυλώνας (21%).
- ⇒ Τα μερίδια για τις κληματαριές και τα αμπέλια ήταν 20,7% και 35%, ελαφρώς μικρότερα από τα αντίστοιχα του έτους 2004 (21,1%, 36,7%). Ο μεγαλύτερος αριθμός κληματαριών καλλιεργείται στην περιοχή Αυλώνας (10%) και αμπελιών στην Αυλώνα (14,3%) και στην Κορυτσά (13%).
- ⇒ Το μερίδιο για τις ελιές ανέρχεται σε 28,4%, ελαφρά υψηλότερο από το αντίστοιχο του έτους 2004 (29,2%) και από αυτό το 27% αφορά την περιοχή Αυλώνας, όπου οι κλιματικές συνθήκες στην παραλιακή περιοχή Αγίων Σαράντα – Αυλώνας ευνοούν την καλλιέργεια ελιάς.
- ⇒ Το μερίδιο των εσπεριδοειδών ανέρχεται σε 37,2% και είναι σημαντικά μειωμένο σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μερίδια των ετών 2004 (57,4%) και 2005 (55,6%). Η παραγωγή εσπεριδοειδών, για τους προαναφερθέντες λόγους, περιορίζεται στην παραλιακή περιοχή Αγίων Σαράντα – Αυλώνας. Εντύπωση όμως προκαλεί ότι στην εν λόγω περιοχή, κατά το έτος 2006 καταγράφεται στατιστικά, μεγάλη μείωση του αριθμού των παραγωγικών δέντρων εσπεριδοειδών κατά 44% σε σύγκριση με το έτος 2004 και κατά 46% σε σύγκριση με το έτος 2005 ή κατά 100 χιλιάδες δέντρα περίπου. Σύμφωνα με πληροφορίες της ομάδας μελέτης, η μείωση οφείλεται κυρίως σε εκτεταμένες πυρκαγιές, οι οποίες κατέστρεψαν μεγάλες εκτάσεις καλλιεργειών εσπεριδοειδών.

Η παραγωγή των δενδροδών καλλιεργειών κατά την περίοδο 2000 – 2006 καταγράφεται στον πίνακα 113 και στο γράφημα 91. Η διαχρονική τάση διαμορφώνεται αυξητική για όλες τις κατηγορίες, με μέσους ετήσιους ρυθμούς αύξησης, 13,6% για τα εσπεριδοειδή, 9,2% για τα φρούτα, 8,2% για τα σταφύλια και 1,8% για τις ελιές.

Ειδικότερα, για την αμπελοργία στις νότιες περιοχές, για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αυξήθηκαν από 592 εκτάρια το 2002 σε 753 εκτάρια το 2006 ή κατά 27%. Η μεγαλύτερη αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων καταγράφεται στην περιοχή Αγίων Σαράντα (100%) και ακολουθούν οι περιοχές Πρεμετής (35%) και Αργυροκάστρου (24%). Στην περιοχή Δελβίνου καταγράφεται μείωση κατά 3,5% (γράφημα 92).

Σημαντική αύξηση καταγράφεται και στην συνολική παραγωγή σταφυλιών, στις νότιες περιοχές, κατά την ίδια περίοδο, από 3.398 σε 6.165 τόνους ή κατά 81%, δηλαδή με ποσοστό τριπλάσιο από το αντίστοιχο της αύξησης των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων, στη βελτίωση των τεχνικών αμπελοκαλλιέργειας και των υποδομών και ενδεχομένως σε ευνοϊκούς αστάθμητους παράγοντες, όπως οι καιρικές συνθήκες.

Η μεγαλύτερη αύξηση παραγωγής καταγράφεται την περιοχή Αγίων Σαράντα (243%) και ακολουθούν οι περιοχές Αργυροκάστρου και Πρεμετής με ποσοστά 74% και 71% αντίστοιχα. Στην περιοχή Δελβίνου, παρά τη μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων, σημειώθηκε αύξηση της παραγωγής κατά 19%, ως

αποτέλεσμα της βελτίωσης των τεχνικών καλλιέργειας και των αναγκαίων υποδομών.

Πρόσθετος λόγος για την αύξηση των αμπελοκαλλιεργειών και της παραγωγής σταφυλιών είναι η παροχή κρατικής επιχορήγησης κατά τα τελευταία χρόνια για τη δημιουργία νέων αμπελώνων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 110
ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
(χιλιάδες ρίζες σε παραγωγή)

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	2004					2005					2006				
	Όπωροφόρα	Κληματαριές	Αμπέλια	Ελιές	Εσπεριδοειδή	Όπωροφόρα	Κληματαριές	Αμπέλια	Ελιές	Εσπεριδοειδή	Όπωροφόρα	Κληματαριές	Αμπέλια	Ελιές	Εσπεριδοειδή
Μπεράτι	449	343	523	590	13	480	354	554	621	18	527	377	626	642	25
Ντιμπέρ	445	230	77	0	0	468	207	82	0	0	500	234	84	0	0
Δυρράχιο	226	243	404	146	19	231	244	409	147	19	238	244	421	147	22
Ελμπασάν	540	521	759	450	23	573	532	786	457	25	585	539	820	472	31
Φιέρι	535	516	1.183	756	89	571	529	1.244	775	97	619	557	1.322	810	102
Αργυρόκαστρο	196	239	482	46	1	198	241	515	49	0	208	249	532	52	1
Κορυτσά	856	236	913	0	0	924	240	896	0	0	1.233	255	896	0	0
Κούκες	542	242	23	0	0	551	256	32	0	0	575	259	33	0	0
Λέτσε	253	326	283	29	4	270	342	292	35	5	264	366	316	35	5
Σκόδρα	378	743	298	84	3	409	789	334	86	3	423	819	353	86	4
Τίρανα	374	311	481	374	17	400	321	505	371	20	425	340	523	387	26
Αυλώνα	274	454	938	954	225	296	481	988	947	234	284	469	990	972	126
ΣΥΝΟΛΟ	5.067	4.404	6.364	3.429	394	5.370	4.536	6.637	3.488	421	5.881	4.708	6.915	3.603	341

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 111

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΝΟΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΙΣ ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

(χιλιάδες ρίζες σε παραγωγή)

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	2004					2005					2006				
	Οπορωφόρα	Κληματαριές	Αμπέλια	Ελιές	Εσπεριδοειδή	Οπορωφόρα	Κληματαριές	Αμπέλια	Ελιές	Εσπεριδοειδή	Οπορωφόρα	Κληματαριές	Αμπέλια	Ελιές	Εσπεριδοειδή
Αργυρόκαστρο	3,9	5,4	7,6	1,3	0,3	3,7	5,3	7,8	1,4	0,0	3,5	5,3	7,7	1,4	0,2
Κορυτσά	16,9	5,4	14,3	0,0	0,0	17,2	5,3	13,5	0,0	0,0	21,0	5,4	13,0	0,0	0,0
Αυλώνα	5,4	10,3	14,7	27,8	57,1	5,5	10,6	14,9	27,2	55,6	4,8	10,0	14,3	27,0	37,0
ΣΥΝΟΛΟ Ν. ΠΕΡΙΟΧΗΣ	26,2	21,1	36,7	29,2	57,4	26,4	21,2	36,1	28,6	55,6	29,3	20,7	35,0	28,4	37,2

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 110

ΠΙΝΑΚΑΣ 112

ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

(χιλιάδες ρίζες σε παραγωγή)

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ (%) ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2006/2004

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Οπορωφόρα	Κληματαριές	Αμπέλια	Ελιές	Εσπεριδοειδή
Μπεράτι	17,4	9,9	19,7	8,8	92,3
Ντιμπέρ	12,4	1,7	9,1		
Δυρράχιο	5,3	0,4	4,2	0,7	15,8
Ελμπασάν	8,3	3,5	8,0	4,9	34,8
Φιέρι	15,7	7,9	11,7	7,1	14,6
Αργυρόκαστρο	6,1	4,2	10,4	13,0	0,0
Κορυτσά	44,0	8,1	-1,9		
Κούκες	6,1	7,0	43,5		
Λέτσε	4,3	12,3	11,7	20,7	25,0
Σκόδρα	11,9	10,2	18,5	2,4	33,3
Τίρανα	13,6	9,3	8,7	3,5	52,9
Αυλώνα	3,6	3,3	5,5	1,9	-44,0
ΣΥΝΟΛΟ	16,1	6,9	8,7	5,1	-13,5

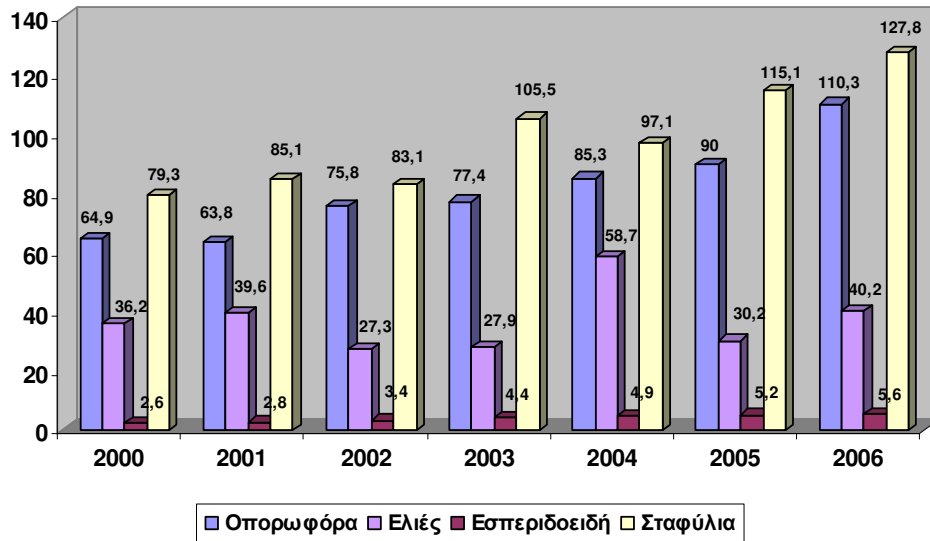
Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 110

ΠΙΝΑΚΑΣ 113
ΑΡΙΘΜΟΣ – ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΕΝΔΡΩΔΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
(2000 – 2006)

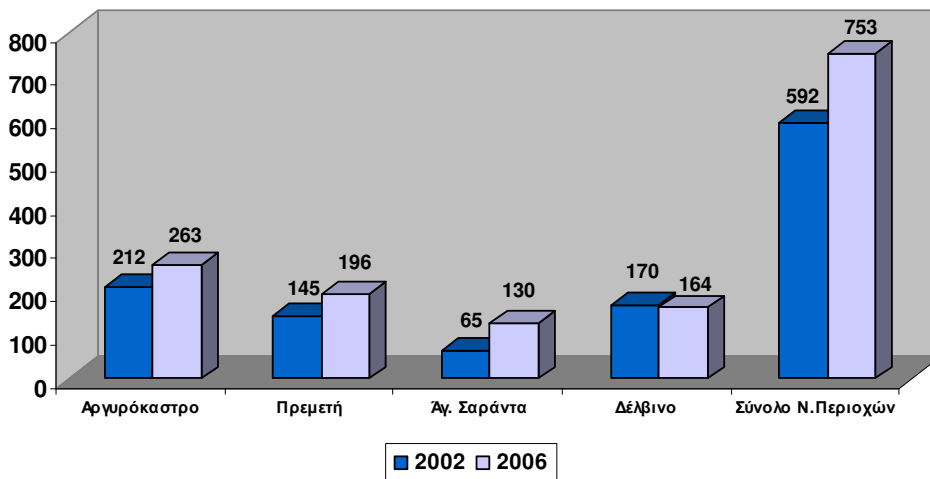
A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
I.	Οπορωφόρα							
	Σε παραγωγή (χιλ. δέντρα)	4.179	4.292	4.524	4.875	5.067	5.370	5.881
	Απόδοση (κιλά /δέντρο)	15,5	14,8	16,8	15,9	23,1	17,2	18,8
	Παραγωγή (χιλ. τόνοι)	64,9	63,8	75,8	77,4	85,3	90,0	110,3
	Σύνολο (χιλ. δέντρα)	5.573	5.726	6.029	6.530	6.785	7.120	7.699
II.	Ελιές							
	Σε παραγωγή (χιλ. δέντρα)	3.256	3.246	3.290	3.359	3.429	3.488	3.603
	Απόδοση (κιλά /δέντρο)	11,1	12,2	8,3	8,3	30,2	8,6	11,2
	Παραγωγή (χιλ. τόνοι)	36,2	39,6	27,3	27,9	58,7	30,2	40,2
	Σύνολο (χιλ. δέντρα)	3.611	3.667	3.809	3.940	4.092	4.264	4.497
III.	Εσπεριδοειδή							
	Σε παραγωγή (χιλ. δέντρα)	305	302	322	363	394	421	341
	Απόδοση (κιλά /δέντρο)	8,8	9,3	10,7	12,0	12,6	12,3	16,5
	Παραγωγή (χιλ. τόνοι)	2,6	2,8	3,4	4,4	4,9	5,2	5,6
	Σύνολο (χιλ. δέντρα)	391	422	453	489	521	550	528
IV	Κληματαριές							
	Σε παραγωγή (χιλ. δέντρα)	3.856	3.945	4.060	4.259	4.404	4.536	4.708
	Απόδοση (κιλά /δέντρο)	11,9	11,3	10,3	12,6	10,6	12,3	13,0
	Σύνολο (χιλ. δέντρα)	4.638	4.793	4.806	5.022	5.224	5.364	5.488
V	Αμπέλια							
	Σε παραγωγή (χιλ. δέντρα)	4.613	4.878	5.202	5.741	6.364	6.637	6.915
	Απόδοση (κιλά /δέντρο)	70,5	83,0	79,4	90,0	79,5	90,1	96,6
	Σύνολο (χιλ. δέντρα)	5.824	6.275	6.800	7.180	7.605	7.994	8.357
IV+V	Συν. Σταφυλιών (χιλ. τόνοι)	79,3	85,1	83,1	105,5	97,1	115,1	127,8

Πηγή : Ministry of Agriculture, Food and Consumer Protection και INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 91
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΟΡΩΦΟΡΩΝ ΔΕΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΙΩΝ – ΚΛΗΜΑΤΑΡΙΩΝ
(χιλιάδες τόνοι)

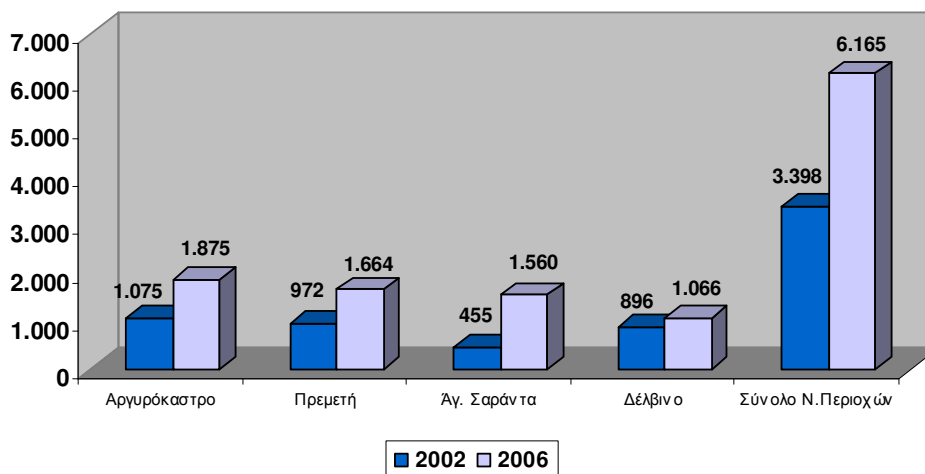

ΓΡΑΦΗΜΑ 92
ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑΣ ΝΟΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (εκτάρια)

ΓΡΑΦΗΜΑ 93

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΑΦΥΛΙΩΝ ΣΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (τόνοι)

► Βιοκαλλιέργειες

Και στον τομέα αυτό καταγράφονται σημαντικές υστερήσεις στην Αλβανία, παρότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις άλλες αναπτυγμένες χώρες οι βιοκαλλιέργειες σημειώνουν σημαντική ανάπτυξη. Οι μεμονωμένες προσπάθειες δεν λείπουν, αλλά γίνονται χωρίς την απαιτούμενη τεχνογνωσία, πείρα και επιστημονική πειθαρχία. Κυρίως όμως λείπει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα συστηματικής ανάπτυξης των βιολογικών καλλιεργειών καθώς και ένα σύστημα υποστήριξης και οικονομικής ενίσχυσης, ανάλογο με αυτό που ισχύει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τον παγκόσμιο κατάλογο βιολογικών καλλιεργειών, τα στοιχεία για την Αλβανία κατά τα έτη 2005 – 2006, καταγράφονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 114

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

ΈΤΟΣ	% Επί της συνολικής γεωργικής έκτασης	Έκταση βιολογικών καλλιεργειών (στρεμ.)	Αριθμός βιολογικών εκμεταλλεύσεων
2005	0,07	8.040	57
2006	0,10	11.700	93

Πηγή : SOEL – FILB Survey, 2005/2006 και 2006/2007

Σύμφωνα με νεότερα στοιχεία μελών της ομάδας μελέτης στην Αλβανία (έτος 2007), οι γεωργικές βιολογικές καλλιέργειες καλύπτουν 115 στρέμματα και ασκούνται από 50 περίπου νοικοκυριά. Τα είδη των καλλιεργειών, οι περιοχές και τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία, περιλαμβάνονται στον πίνακα 114.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις εξειδικευμένων οργανισμών, ο εξαιρετικά μικρός κλήρος ανά αγρότη και η σχετική έλλειψη συμβατικών σκευασμάτων για φυτοπροστασία και λίπανση, καθιστούν τη βιολογική γεωργία ρεαλιστικό μοντέλο παραγωγής για την Αλβανία. Ήδη σήμερα, χωρίς μεγάλη πρόοδο στον τομέα αυτό, πολλά προϊόντα της Αλβανίας, όπως αρωματικά φυτά, όσπρια, κηπευτικά κλπ παρουσιάζουν υψηλή ζήτηση διεθνώς.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών είναι η απόκτηση από τους καλλιεργητές της αναγκαίας τεχνογνωσίας και της ενημέρωσης – εμπειρίας για τις τάσεις που επικρατούν στις γειτονικές και ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και παγκοσμίως, στον συγκεκριμένο τομέα.

Σημειώνεται ότι από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, η ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας υποστηρίχτηκε από την αμερικανική κυβέρνηση. Παρόμοια ενίσχυση προς τις βαλκανικές χώρες υπήρξε από κυβερνήσεις χωρών της Κεντρικής Ευρώπης, κυρίως της Γερμανίας, της Ελβετίας και της Αυστρίας (www.dionet.gr).

Στη νότια περιοχή, μέσω μη κρατικών οργανώσεων αλλά και με διακρατικές συμφωνίες Ελλάδας – Αλβανίας, καταβάλλονται προσπάθειες για προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών, με δράσεις όπως η ενημέρωση, οι διαδικασίες πιστοποίησης, η απόκτηση εμπειριών κλπ (www.humanaid.gr, 2007).

ΠΛΑΙΣΙΟ

Επιστημονική μελέτη του Τμήματος Εφαρμοσμένων Επιστημών του Πανεπιστημίου του Eberwalde, η οποία είχε ως στόχο την παροχή επιστημονικών δεδομένων σχετικά με τις προοπτικές της οικολογικής γεωργίας στην Αλβανία, εξέτασε αναλυτικά το σοβαρό ζήτημα, αν δηλαδή μια μικρής κλίμακας και χαμηλής παραγωγικότητας γεωργία, όπως αυτή της Αλβανίας, θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κοινοτικής οδηγίας 2092/91. (Βιολογικός τρόπος παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής).

Οι προοπτικές της οικολογικής γεωργίας εξετάστηκαν μέσω ερωτηματολογίων της Πολιτειακής Ένωσης Οικολογικής Γεωργίας (ΟΑΑ), σε συνεργασία με το Εργαστήριο Βιολογικής Γεωργίας στην Ελβετία (FiBL) και την πρώτη οικολογική οικιακή επιχείρηση στη χώρα.

Τα αποτελέσματα για τις προοπτικές της οικολογικής γεωργίας στην Αλβανία έδειξαν ότι οι προϋποθέσεις της κοινοτικής οδηγίας 2092/91 έχουν εκπληρωθεί μερικώς από τις επιχειρήσεις. Οι αγροκαλλιέργειες των περιοχών I (Tropeja / Bergland, Βόρεια Αλβανία) και II (Tirana / Hügelland, Κεντρική Αλβανία) είναι αυτές που εκπλήρωσαν, σε μεγαλύτερο βαθμό αυτές τις προϋποθέσεις.

Οι πιο εντατικές, οικονομικά, επιχειρήσεις των περιοχών III (Korca / Hochebene, Ν.Α. Αλβανία) και IV (Fier / Küstenebene, Ν.Δ. Αλβανία) συμβαδίζουν λιγότερο με τον οικολογικό τρόπο οικιακής οικονομίας.

Το συμπέρασμα της μελέτης είναι ότι οι μικρού μεγέθους και χαμηλής παραγωγικότητας επιχειρήσεις του αγροτικού τομέα, μπορούν να συμβαδίσουν με την κοινοτική οδηγία 2092/91. Το παράδειγμα της οικολογικής επιχείρησης «Aris fruit» δείχνει ότι με την εξειδίκευση και με τις καλές συμβουλές των ειδικών προς τις επιχειρήσεις, καθώς και με την Ένωση Οικολογικών Καλλιεργειών (ΟΑΑ), οι επιχειρήσεις μπορούν να αυξήσουν την βιολογική τους παραγωγικότητα και να αποκτήσουν υψηλότερα εισοδήματα με την πιστοποιημένη οικολογική γεωργία.

Πηγή : <http://orgprints.org/4646/>, «The Albanian agriculture-present situation and analysis for the development changes of ecological agriculture, additional summary».

Τίτλος μελέτης : «*Die Albanische Landwirtschaft – gegenwärtige Situation und Untersuchungen zu Entwicklungschancen des ökologischen Landbaus*», Sven Christian, Eberswalde, den 17 Juni 2004

ΠΙΝΑΚΑΣ 115

ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (2007)

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	ΕΚΤΑΣΗ (στρεμ.)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι ή λίτρα)
I	Οπορωφόρα	Τιράνων	2	2	2
		Δυρραχίου	1	1	1
		Κορυτσάς	1	1	1
		Πόγραδετς	2	2	2
		Λιούσνιας	2	2	2
	ΣΥΝΟΛΟ I		8	8	8 (τόνοι)
II	Κηπευτικά	Τιράνων	2	1,8	25
		Δυρραχίου	4	4	85
		Καβάνγιας	2	3	55
		Πόγραδετς	3	3,2	63
		Λιούσνιας	3	4,5	112
	ΣΥΝΟΛΟ II		14	16,5	340 (τόνοι)
III	Αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά	Τιράνων	2	3,5	3
		Δυρραχίου	1	1,6	2
		Κρούγιας	1	1	1,2
	ΣΥΝΟΛΟ III		4	6,1	6,2 (τόνοι)
IV	Αμπέλια	Τιράνων	1	1,6	15
		Δυρραχίου	2	4,2	48
		Σκραπάρ	2	3,6	37
		Λιούσνιας	1	1,5	16
		Σκόδρας	1	1,2	11
	ΣΥΝΟΛΟ IV		7	12,1	127 (τόνοι)
V	Ελαιώνες	Αυλώνας	4	31	805
		Μπερατίου	5	29	762
		Κρούγιας	2	6	164
	ΣΥΝΟΛΟ V		11	66	1.731 (τόνοι)
VI	Ελαιόλαδο	Αυλώνας	1		32
		Μπερατίου	1		45
	ΣΥΝΟΛΟ VI		2		77 (λίτρα)
VII	Κρασί	Δυρραχίου	1		5
	ΣΥΝΟΛΟ VII		1		5 (λίτρα)
VIII	Κάστανα	Τροπόγιας	2	6	25
	ΣΥΝΟΛΟ VIII		2	6	25 (τόνοι)
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	--	51	114,70	--

Πηγή : Υπουργείο Γεωργίας και Τροφίμων

15.3.4. Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία, μαζί με τη γεωργία, αποτελούν τις βασικές δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα και για τα περισσότερα αγροτικά νοικοκυριά συνιστούν παράλληλες συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Στις ορεινές περιοχές της νότιας περιοχής, είναι η κύρια οικονομική δραστηριότητα. Οι κτηνοτρόφοι διαθέτουν πλούσια εμπειρία στην εκτατική εκτροφή ζώων, ιδιαίτερα των αιγοπροβάτων. Τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής με τους εκτεταμένους βοσκοτόπους και τις υποστηρικτικές γεωργικές δραστηριότητες, αποτελούν ευνοϊκούς παράγοντες για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

Ιστορικά, η περιοχή φημίζεται για την κτηνοτροφική της παραγωγή από πολύ παλιά. Τα φημισμένα τυριά της περιοχής Αργυροκάστρου έφταναν μέχρι την Αμερική, πριν από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Η μεταπολεμική περίοδος χαρακτηρίζεται από την κρατικοποίηση της κτηνοτροφικής δραστηριότητας μέσω συνεταιρισμών και στη δεκαετία του '90, μετά την κατάρρευση του πολιτικού συστήματος, η κτηνοτροφική δραστηριότητα πέρασε και πάλι στην ιδιωτική πρωτοβουλία των αγροτικών νοικοκυριών.

15.3.4.1. Το ζωικό κεφάλαιο

Βοοειδή

Κατά την περίοδο 2000 – 2006, σε επίπεδο χώρας, ο αριθμός των βοοειδών μειώθηκε σημαντικά με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,3%, συνεχίζοντας τη μείωση της δεκαετίας του '90, όταν οι κάτοικοι πουύλησαν για σφαγή το μεγαλύτερο τμήμα των βοοειδών που παρέλαβαν με τη διάλυση των συνεταιρισμών, κυρίως επειδή οι συνθήκες εκτροφής τους δεν ήταν ευνοϊκές.

Στις περιοχές του νότου, για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία, κατά την περίοδο 2002 – 2006, ο αριθμός των βοοειδών αυξήθηκε ελαφρά, από 19.800 σε 20.000 και των αγελάδων από 13.100 σε 13.800, σε αντίθεση με την πτώση που σημειώθηκε σε επίπεδο χώρας. Ο μεγαλύτερος αριθμός βοοειδών εκτρέφεται στις περιοχές Αργυροκάστρου και Πρεμετής (67% το 2002 και 65% το 2006). Η νότια περιοχή αντιπροσωπεύει μικρό ποσοστό της συνολικής βοοτροφίας (2002 : 2,9%, 2006 : 3,2%).

Αιγοπρόβατα

Ο αριθμός των αιγοπροβάτων, σε επίπεδο χώρας κατά την περίοδο 2000 – 2006, μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,6%. Για τα πρόβατα, ο ρυθμός μείωσης ήταν μικρότερος (-1%) ενώ για τα γίδια πολύ μεγαλύτερος (-2,6%), λόγω των ιδιαίτερων δυσκολιών που παρουσιάζει η εκτροφή τους.

Αντίθετα, στη νότια περιοχή μεταξύ των ετών 2002 και 2006 καταγράφεται αύξηση των προβάτων κατά 42,4% και των γιδιών κατά 2,6%. Το 2002, ο αριθμός των αιγοπροβάτων στη νότια περιοχή αντιπροσώπευε το 13,6% του συνολικού αριθμού της χώρας. Κατά το έτος 2006 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε 19,5% για τα πρόβατα και σε 13,8% για τα γίδια.

Χοιρινά

Ο αριθμός των χοιρινών σε επίπεδο χώρας αυξήθηκε κατά την περίοδο 2000 – 2006 με μέσο ετήσιο ρυθμό 6,7% και των θηλυκών χοιρινών (χοιρομητέρων) με ρυθμό 4,5%.

Στη νότια περιοχή η αύξηση, μεταξύ των ετών 2002 και 2006 ήταν πολύ μεγαλύτερη αφού ο αριθμός τους σχεδόν τριπλασιάστηκε και από 3.180 το 2002 έφτασε σε 8.770 το 2006. Ο μεγαλύτερος αριθμός χοιρινών εκτρέφεται στην περιοχή Αγίων Σαράντα και ακολουθεί η περιοχή Αργυροκάστρου. Στις περιοχές αυτές καταγράφονται και οι μεγαλύτερες αυξήσεις του αριθμού των χοιρινών, ο οποίος μεταξύ των ετών 2002 και 2006 υπερτριπλασιάστηκε. Στην περιοχή Πρεμετής εκτρέφεται πολύ μικρός αριθμός χοιρινών.

Το μερίδιο της νότιας περιοχής στο σύνολο της χοιροτροφίας της χώρας αυξήθηκε από 2,8% που ήταν το 2002, σε 5,8% το 2006.

Πουλερικά

Ο αριθμός των πουλερικών, σε επίπεδο χώρας, αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,7% κατά την περίοδο 2000 – 2006. Ο αντίστοιχος ρυθμός για τα κοτόπουλα ήταν 1,9%.

Στη νότια περιοχή ο συνολικός αριθμός των πουλερικών, μεταξύ των ετών 2002 και 2006, παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος, ενώ των κοτόπουλων μειώθηκε σημαντικά, από 251 χιλιάδες σε 170 χιλιάδες ή κατά -32,4%.

Ο μεγαλύτερος αριθμός πουλερικών εκτρέφεται στις περιοχές Δελβίνου και Αργυροκάστρου, στις οποίες παρουσιάστηκε αύξηση του συνολικού αριθμού εκτρεφόμενων πουλερικών μεταξύ των ετών 2002 και 2006.

Τα κυριότερα προβλήματα της πτηνοτροφίας και της χοιροτροφίας είναι ο απαρχαιωμένος εξοπλισμός που χρησιμοποιούν και η έλλειψη σύγχρονων σφαγείων και μονάδων τυποποίησης κρέατος. Τα δύο τελευταία προβλήματα (σφαγή – τυποποίηση) αφορούν το σύνολο της κτηνοτροφίας.

Τα σοβαρά αυτά προβλήματα αποτελούν και την κύρια αιτία μείωσης του αριθμού των εκτρεφόμενων πουλερικών στη νότια περιοχή, δεδομένου ότι το παραγόμενο τελικό προϊόν δεν μπορεί να ανταγωνιστεί τα προϊόντα άλλων σύγχρονων μονάδων της χώρας αλλά και τα εισαγόμενα, κυρίως από την Ελλάδα.

Μελίσσια

Σε επίπεδο χώρας, ο αριθμός των κυψελών αυξήθηκε σημαντικά, στην περίοδο 2000 – 2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό 14,7%. Στη νότια περιοχή η αύξηση ήταν ακόμη μεγαλύτερη κατά την περίοδο 2002 – 2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό 19,7%.

Οι μεγαλύτεροι αριθμοί κυψελών καταγράφονται στις περιοχές Αγίων Σαράντα και Αργυροκάστρου, ενώ το μερίδιο της νότιας περιοχής στο συνολικό αριθμό κυψελών της χώρας αυξήθηκε από 13,8% το 2002, σε 15,1% το 2006.

Η μελισσοκομία υπήρξε, ανέκαθεν, σημαντική δραστηριότητα στη νότια περιοχή και παρά το γεγονός ότι στη μεταβατική περίοδο της δεκαετίας του '90 τα μελισσοκομικά πάρκα καταστράφηκαν σχεδόν ολοκληρωτικά, ξαναβρήκε την ανοδική πορεία της, κυρίως λόγω της εμπειρίας των κατοίκων της περιοχής και των ευνοϊκών περιβαλλοντικών και κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν. Οι συνθήκες αυτές είναι και ο βασικός παράγοντας της άριστης ποιότητας του παραγόμενου μελιού.

Και για τη μελισσοκομία, παρότι οι απαιτούμενες επενδύσεις δεν είναι ιδιαίτερα υψηλές σε σύγκριση με άλλους κλάδους της κτηνοτροφίας, τα κυριότερα προβλήματα εστιάζονται στην έλλειψη του απαιτούμενου εξοπλισμού παραγωγής, επεξεργασίας και τυποποίησης μελιού. Το τελικό προϊόν, από πλευράς τυποποίησης – συσκευασίας, δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις της αγοράς και δεν μπορεί να συναγωνιστεί επώνυμες συσκευασίες του εξωτερικού και ιδιαίτερα της Ελλάδας.

Ιπποειδή

Σε επίπεδο χώρας, ο αριθμός των ιπποειδών μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 7%, ενώ ο αριθμός των αλόγων μειώθηκε με μικρότερο ετήσιο ρυθμό (-3,5%), επειδή τα άλογα χρησιμοποιούνται από τα αγροτικά νοικοκυριά, σε μεγάλη έκταση, για όργωμα, για μεταφορές αγροτικών προϊόντων και για άλλες αγροτικές εργασίες.

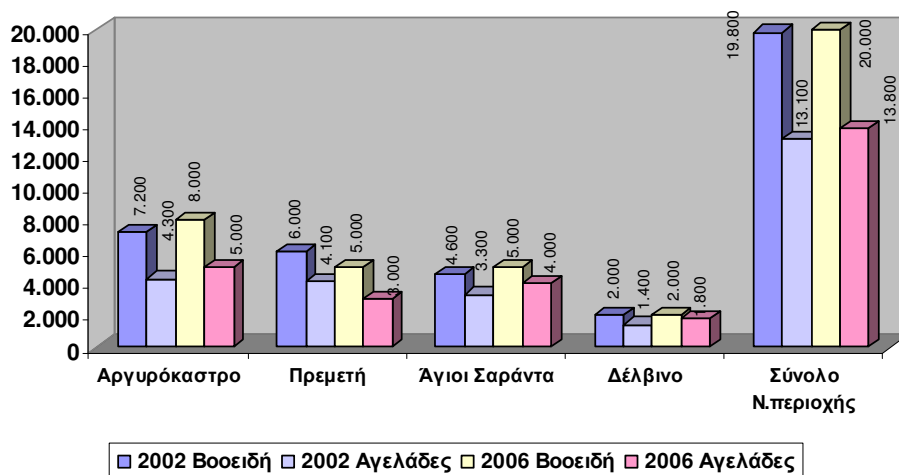
Οι ανωτέρω εξελίξεις του ζωικού κεφαλαίου της κτηνοτροφίας απεικονίζονται στον πίνακα 116 και στα γραφήματα 94-98

ΠΙΝΑΚΑΣ 116
ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (σε χιλιάδες)

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Μ.Ε.Ρ.Μ. %
1	Βοοειδή	728	708	690	684	654	655	634	-2,3
	Αγελάδες	448	441	435	443	435	430	420	-1,1
2	Αιγοπρόβατα	3.045	2.933	2.773	2.919	2.738	2.701	2.770	-1,6
	Πρόβατα	1.939	1.906	1.844	1.903	1.794	1.760	1.830	-1,0
	Γαλακτοφόρα	1.448	1.440	1.414	1.441	1.348	1.312	1.426	-0,3
	Γίδια	1.104	1.027	929	1.015	944	941	940	-2,6
	Γαλακτοφόρα	800	782	698	761	702	701	700	-2,2
3	Χοίροι	103	106	114	132	143	147	152	6,7
	Θηλυκά	10	10	11	12	13	13	13	4,5
4	Ιπποειδή	204	194	181	170	156	149	132	-7,0
	Άλογα	63	67	65	63	58	53	51	-3,5
5	Πουλερικά	5.291	5.422	5.826	6.104	6.275	6.432	6.200	2,7
	Κοτόπουλα	4.087	4.285	4.446	4.756	4.517	7.671	4.572	1,9
6	Μελίσσια (κυψέλες)	76	82	92	111	132	157	173	14,7

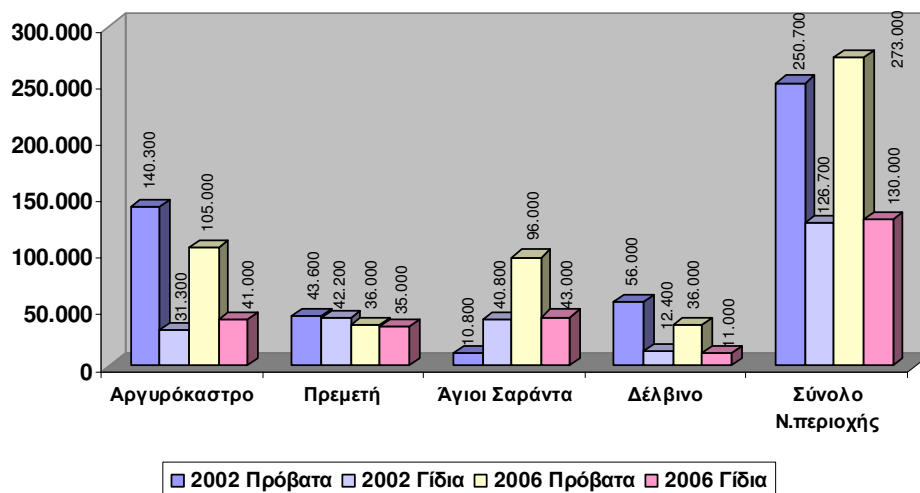
Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 94
ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (2002 και 2006)

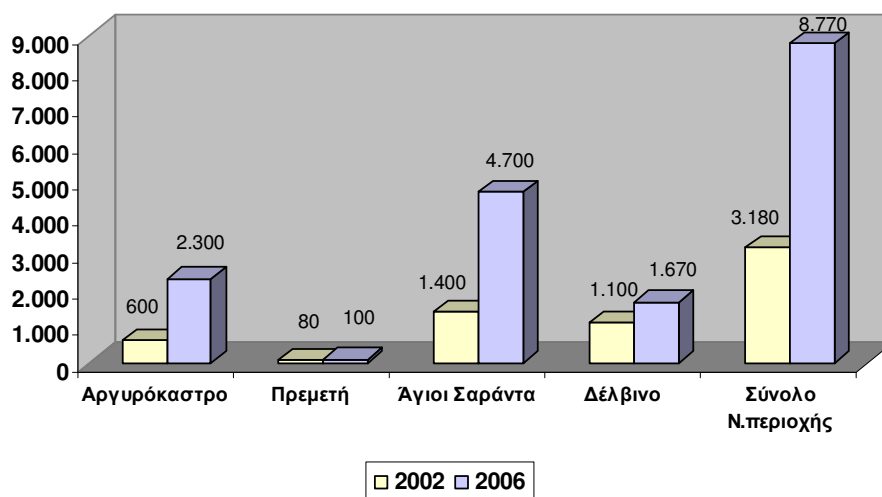
ΓΡΑΦΗΜΑ 95

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (2002 και 2006)

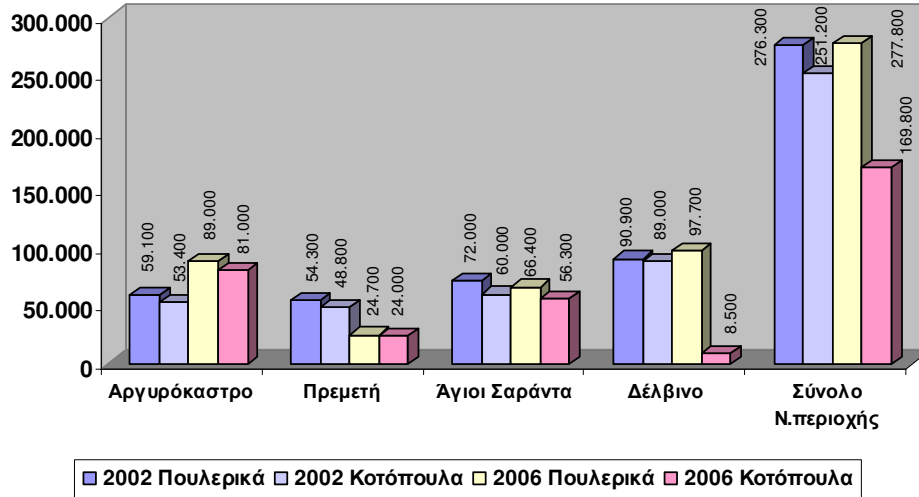
ΓΡΑΦΗΜΑ 96

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΟΙΡΙΝΩΝ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (2002 και 2006)

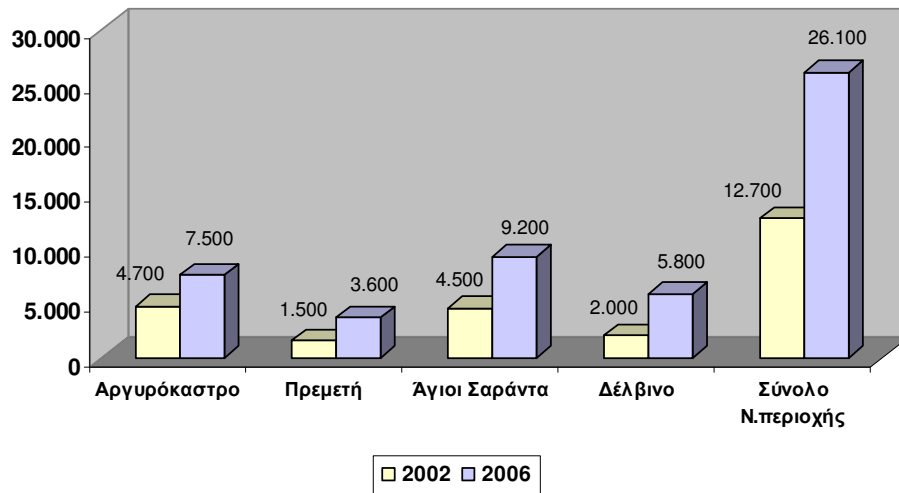
ΓΡΑΦΗΜΑ 97

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΟΥΛΕΡΙΚΩΝ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (2002 και 2006)

ΓΡΑΦΗΜΑ 98

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΥΨΕΛΩΝ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (2002 και 2006)

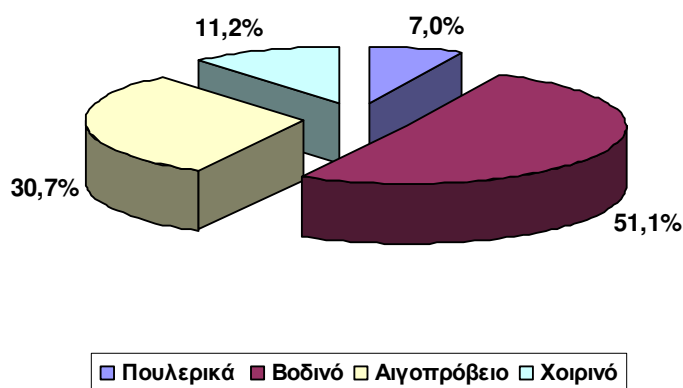

15.3.4.2. Παραγωγή κρέατος

Κατά το έτος 2006, η συνολική παραγωγή κρέατος (βάρος ζωντανών ζώων για σφαγή) ανήλθε σε 133,4 χιλιάδες τόνους και η κατανομή του ανά κατηγορία απεικονίζεται στο γράφημα 99.

ΓΡΑΦΗΜΑ 99

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΡΕΑΤΟΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (2006)

Οι περιφέρειες με το μεγαλύτερο μερίδιο στην συνολική παραγωγή κρέατος (άνω του 10%) είναι, Φιέρι : 15%, Ελμπασάν : 12,8%, Σκόδρα : 11,8%, Τίρανα : 10,4%. Τα αντίστοιχα μερίδια για τις τρεις (3) περιφέρειες του νότου είναι, Κορυτσά : 9%, Αυλώνα : 8,8% και Αργυρόκαστρο 6,2%. Πολύ υψηλά μερίδια έχουν οι εν λόγω περιφέρειες στην παραγωγή αιγοπρόβειου κρέατος, ως αποτέλεσμα του υψηλού μεριδίου που έχουν και στο ζωικό κεφάλαιο αιγοπροβάτων. Συγκεκριμένα, τα μερίδια είναι, Αργυρόκαστρο : 14,2%, Κορυτσά : 10,8%, Αυλώνα : 16,8%, σύνολο νότιων περιοχών : 41,8% (πίνακας 117).

ΠΙΝΑΚΑΣ 117

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΡΕΑΤΟΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ (ζωντανό βάρος σε τόνους) – 2006

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Σύνολο	Βοοειδή	Αιγοπρό- βατα	Χοίροι	Πουλερι- κά	Σύνολο %	Βοοειδή %	Αιγοπρό- βατα %	Χοίροι %	Πουλερι κά %
Μπεράτι	11.567	5.418	3.737	451	1.961	8,7	8,0	9,1	3,0	20,9
Ντιμπέρ	9.115	4.275	4.221	231	388	6,8	6,3	10,3	1,5	4,1
Δυρράχιο	8.170	5.472	1.112	806	780	6,1	8,0	2,7	5,4	8,3
Ελμπασάν	14.378	8.725	4.326	472	855	10,8	12,8	10,6	3,2	9,1
Φιέρι	18.414	10.207	3.385	1.697	3.125	13,8	15,0	8,3	11,3	33,3
Αργυρόκαστρο	8.273	1.973	5.798	243	259	6,2	2,9	14,2	1,6	2,8
Κορυτσά	12.039	6.471	4.402	817	349	9,0	9,5	10,8	5,5	3,7
Κούκες	6.408	4.372	1.705	162	169	4,8	6,4	4,2	1,1	1,8
Λέτσε	8.397	3.066	875	4.248	208	6,3	4,5	2,1	28,4	2,2
Σκόδρα	15.116	8.014	2.550	4.301	250	11,3	11,8	6,2	28,7	2,7
Τίρανα	9.825	7.114	1.943	220	548	7,4	10,4	4,7	1,5	5,8
Αυλώνα	11.700	3.013	6.885	1.321	481	8,8	4,4	16,8	8,8	5,1
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	133.401	68.120	40.939	14.969	9.373	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Πηγή : INSTAT

15.3.4.3. Διαχρονική εξέλιξη προϊόντων ζωικής παραγωγής : 2000 – 2006

Στον πίνακα 119 καταγράφεται η διαχρονική εξέλιξη (2000 – 2006) της παραγωγής γάλακτος, αυγών, πρόβειου μαλλιού, μελιού και κρέατος ζωντανών ζώων προς σφαγή.

Η παραγωγή γάλακτος αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 5,6%. Το πρόβειο γάλα είχε μικρότερο μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης (4,1%) ενώ οι κατηγορίες του αγελαδινού και του γίδινου, μεγαλύτερους (5,7% και 6% αντίστοιχα).

Η παραγωγή αυγών αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 5,1% και η παραγωγή μελιού με πολύ υψηλότερο αντίστοιχο ρυθμό (11,9%), ενώ η παραγωγή πρόβειου μαλλιού παρέμεινε στάσιμη.

Η συνολική παραγωγή κρέατος αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,9%. Υψηλότεροι αντίστοιχοι ρυθμοί αύξησης καταγράφονται για το αιγοπρόβειο κρέας (6%), για το χοιρινό (7%) και για το κρέας πουλερικών (12,2%). Αντίθετα, για το βοδινό κρέας ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν χαμηλότερος (3,4%).

Επισημαίνεται ότι η αύξηση των προϊόντων ζωικής παραγωγής στη συγκεκριμένη περίοδο σημειώθηκε παρά τη μείωση του ζωικού κεφαλαίου, όπως αναλύθηκε στην παράγραφο 15.3.4.1. Η αύξηση της παραγωγικότητας – αποδοτικότητας, οφείλεται προφανώς στη βελτίωση των συνθηκών και των τεχνικών εκτροφής, στις βελτιώσεις της «ράτσας» των ζώων και ενδεχομένως των γενικότερων υποδομών (εγκαταστάσεις, βοσκότοποι κλπ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 118

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ : 2000 – 2006 (σε χιλιάδες τόνους ή άλλη αναγραφόμενη μονάδα)

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	M.E.P.M. %
1	Γάλα	796	831	1.010	1.060	1.064	1.076	1.102	5,6
	Αγελαδινό	687	716	878	904	917	930	956	5,7
	Πρόβειο	59	63	69	74	75	75	75	4,1
	Γίδινο	50	52	63	81	72	71	71	6,0
2	Αυγά (σε εκατ.)	530	608	660	720	780	738	716	5,1
3	Μαλλί πρόβειο	3,2	3,3	3,3	3,1	3,3	3,4	3,2	--
4	Μέλι (τόνοι)	1076	1.183	1.232	1.235	1.990	1.816	2.114	11,9
5	Κρέας (ζωντανό βάρος)	102,6	106,2	118	123	129	133	137	4,9
	Βοδινό	56,6	59,1	64	65	66	68	69	3,4
	Αιγοπρόβειο	31	32,1	38	38	42	41	44	6,0
	Χοιρινό	10	10	11	12	13	15	15	7,0
	Κοτόπουλο	5	5	6	8	9	9	10	12,2

Πηγή : INSTAT

15.3.5. Αλιεία

Κατά την περίοδο 2001 – 2006, η αλιεία είχε σημαντική ανάπτυξη και η συνολική παραγωγή αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 15,5%. Μεγαλύτερους μέσους ετήσιους ρυθμούς αύξησης είχαν οι ιχθυοκαλλιέργειες (111,2%) των οποίων η παραγωγή αυξήθηκε 42 φορές, η καλλιέργεια μυδιών (55,4%) και η παράκτια αλιεία (17%). Μικρότερους μέσους ετήσιους ρυθμούς αύξησης της παραγωγής σημείωσαν η θαλάσσια αλιεία (5,7%), η αλιεία λιμνοθαλασσών (3,3%) και η αλιεία εσωτερικών υδάτων (5,5%) (πίνακας 119 και γράφημα 100).

Στη νότια περιοχή, η κύρια περιοχή αλιείας είναι αυτή των Αγίων Σαράντα στην οποία το έτος 2002 καταγράφεται το 92,5% της παραγωγής (πλην μυδιών). Το αντίστοιχο ποσοστό για το έτος 2006 ήταν 71,1%, παρά τον υπερπενταπλασιασμό της παραγωγής. Αυτό οφείλεται στη θεαματική αύξηση

της αλιείας (εσωτερικών υδάτων) στην περιοχή Αργυροκάστρου, από 7 τόνους το 2002, σε 1.136 τόνους το 2006.

Η καλλιέργεια μυδιών εντοπίζεται μόνο στην περιοχή Αγίων Σαράντα και η παραγωγή αυξήθηκε από 230 τόνους το 2002, σε 370 τόνους το 2006 (+61%).

Ο αριθμός των αλιέων υπερδιπλασιάστηκε από το 2002 στο 2006 (από 33 σε 68) και το 2006, το 69% καταγράφονται στην περιοχή Αγίων Σαράντα, το 21% στην περιοχή Αργυροκάστρου και το 10% στις υπόλοιπες περιοχές (πίνακας 120).

Η περιοχή Αγίων Σαράντα έχει σημαντική παράδοση στον τομέα της αλιείας. Σήμερα διαθέτει στόλο 150 περίπου αλιευτικών σκαφών μικρού και μεσαίου μεγέθους, με δυνατότητα μεταφοράς, φύλαξης και επεξεργασίας των αλιευμάτων. Επίσης, η περιοχή θεωρείται ως μια από τις σημαντικότερες στην παραγωγή μυδιών, η οποία γίνεται κυρίως στην περιοχή του Βουθρωτού.

Η ιχθυοτροφία εσωτερικών υδάτων είχε αναπτυχθεί στη μεταπολεμική περίοδο και ιδιαίτερα στη δεκαετία του '70 με βάση την Κινεζική εμπειρία. Οι ταμιευτήρες νερού που κατασκευάστηκαν για άρδευση, χρησιμοποιήθηκαν και για ιχθυοκαλλιέργειες. Με την κατάρρευση του καθεστώτος, η αλιεία στους εν λόγω ταμιευτήρες γινόταν ανεξέλεγκτα, με αποτέλεσμα να εξαφανιστεί ολοσχερώς ο πληθυσμός των ψαριών.

Στη μεταβατική περίοδο, με την έκδοση νόμου που επέτρεπε την παραχώρηση των ταμιευτήρων για ιχθυοκαλλιέργειες στους συλλόγους άρδευσης, πολλοί έμπειροι ιχθυοτρόφοι ασχολήθηκαν και πάλι με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Ταυτόχρονα, ιδιώτες ιχθυοτρόφοι άρχισαν να επενδύουν στη δημιουργία μονάδων ιχθυοκαλλιεργειών εσωτερικών υδάτων. Σήμερα, στην περιοχή Αργυροκάστρου υπάρχουν 16 φυσικά πρόσωπα που ασχολούνται με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, από τα οποία 9 εκμεταλλεύονται τις δεξαμενές και τους ταμιευτήρες, 5 εκμεταλλεύονται μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας και 2 εκμεταλλεύονται τα ποτάμια συστήματα.

Οι πέντε (5) μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας διαθέτουν εγκαταστάσεις συνολικής έκτασης 5.400 τ.μ. ενώ η επιφάνεια των ταμιευτήρων – δεξαμενών που έχουν παραχωρηθεί για ιχθυοκαλλιέργειες, ανέρχεται σε 185,4 εκτάρια. Στο Νομό Πρεμετής είναι υπό εκμετάλλευση η δεξαμενή «Μπαλαμπάν», έκτασης 6 εκταρίων.

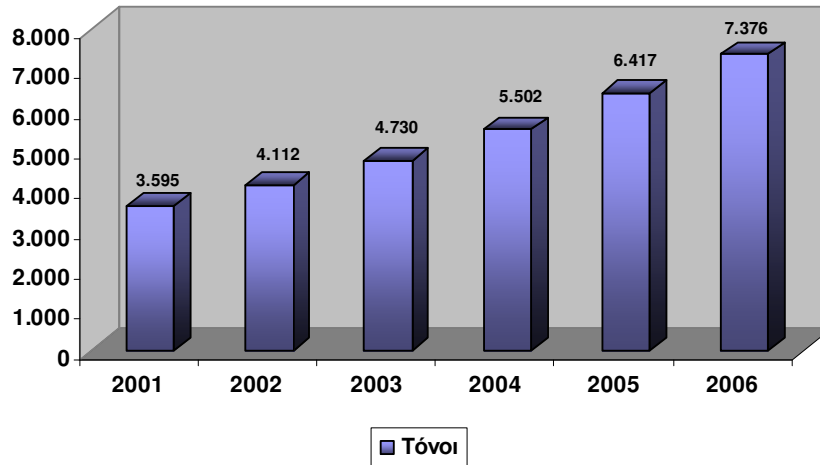
Το σημαντικότερο πρόβλημα της αλιείας είναι η έλλειψη εθνικού σχεδίου προγραμματισμού και δράσης σε θέματα οργάνωσης της αλιείας, των υδατοκαλλιεργειών, της μεταποίησης αλιευμάτων και άλλων υδρόβιων οργανισμών, καθώς επίσης και σε θέματα ανάπτυξης και εφαρμογής τεχνολογικών μεθόδων παραγωγικής διαχείρισης, εκτίμησης και αξιολόγησης των υδάτινων οικοσυστημάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 119
ΑΛΙΕΙΑ (σε τόνους)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Μ.Ε.Ρ.Μ. %
Θαλάσσια	1.466	1.956	1.921	1.722	1.752	1.932	5,7
Παράκτια	116	90	95	67	240	254	17,0
Λιμνοθαλασσών	240	235	175	428	270	282	3,3
Εσωτερικών υδάτων	1.588	1.373	1.512	1.881	2.180	2.078	5,5
Ιχθυοκαλλιέργειών	35	108	167	684	725	1.470	111,2
Μυδιών	150	350	860	720	1.250	1.360	55,4
ΣΥΝΟΛΟ	3.595	4.112	4.730	5.502	6.417	7.376	15,5

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 100
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
(σε τόνους)

ΠΙΝΑΚΑΣ 120
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΝΟΤΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
(2002 & 2006)

ΠΕΡΙΟΧΗ	2002			2006		
	Αλιεία (τόνοι)	Μύδια (τόνοι)	Αριθμός αλιέων	Αλιεία (τόνοι)	Μύδια (τόνοι)	Αριθμός αλιέων
Αργυρόκαστρο	7	0	3	1.136	0	14
Πρεμετή	0	0	0	14	0	1
Άγιοι Σαράντα	580	230	26	3.186	370	47
Δέλβινο	40	0	4	146	0	6
ΣΥΝΟΛΟ Ν.ΠΕΡΙΟΧΗΣ	627	230	33	4.482	370	68

Πηγή : Διευθύνσεις Γεωργίας Περιφερειών

15.3.6. Δάση – Λιβάδια

15.3.6.1. Δάση

Η συνολική έκταση των δασών, σε επίπεδο χώρας, ανέρχεται σε 1.040,1 χιλ. εκτάρια και παρέμεινε αμετάβλητη μεταξύ των ετών 2002 και 2006. Το 19% της δασικής έκτασης καλύπτεται από κωνοφόρα δέντρα και το 81% από πλατύφυλλα αειθαλή.

Στη νότια περιοχή (Αργυρόκαστρο, Πρεμετή, Άγιοι Σαράντα, Δέλβινο), η έκταση των δασών ανέρχεται σε 93,2 χιλ. εκτάρια και παρέμεινε επίσης αμετάβλητη μεταξύ των ετών 2002 και 2006. Το 11% της δασικής έκτασης καλύπτεται από κωνοφόρα δέντρα και το 89% από πλατύφυλλα αειθαλή (πίνακας 121 και γράφημα 101) . Η δασική έκταση των ανωτέρω περιοχών αντιπροσωπεύει το 9% της συνολικής δασικής έκτασης της χώρας.

Τα δάση αποτελούν σημαντικό πλούτο για τη χώρα αλλά και για τις νότιες περιοχές, με σημαντική επίδραση στο κλίμα και στην ποιότητα του περιβάλλοντος, στην προστασία της γης από διάβρωση, στη διασφάλιση τροφής για την αιγοτροφία, στην παραγωγή ξυλείας και στην απασχόληση υλοτόμων κλπ. Αποτελούν επίσης την κύρια βάση για την ανάπτυξη πλούσιας χλωρίδας και πανίδας.

Η μεταβατική περίοδος προκάλεσε σοβαρά προβλήματα στα δάση, εξαιτίας της ανεξέλεγκτης υλοτομίας, των πολλών και εκτεταμένων πυρκαγιών, της καταστροφής δασικών έργων υποδομής, της παράνομης θήρας κλπ. Τα

φαινόμενα αυτά δεν έχουν εκλείψει εντελώς μέχρι σήμερα ενώ οι αναδασώσεις και η αποκατάσταση ή δημιουργία νέων δασικών έργων υποδομής προωθούνται με πολύ αργούς ρυθμούς.

Μεταξύ των ετών 1992 και 2006, η παραγωγή ξυλείας σημείωσε μείωση, με εξαίρεση την οικοδομική ξυλεία. Συγκεκριμένα, η παραγωγή κορμών μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 7,9% και η παραγωγή δοκών με αντίστοιχο ρυθμό 20,7%, κυρίως εξαιτίας της εγκατάλειψης των ορυχείων και ως εκ τούτου της μείωσης της ζήτησης.

Η οικοδομική ξυλεία αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,1%. Ο αντίστοιχος ρυθμός για την ξυλεία από πλατύφυλλα φυλλοβόλα δέντρα ήταν υψηλότερος (9,8%) ενώ για την ξυλεία από κωνοφόρα δέντρα ήταν αρνητικός (-3,8%). Η αύξηση της παραγωγής οικοδομικής ξυλείας ενισχύθηκε από την σημαντική ανάπτυξη του κατασκευαστικού τομέα.

Τέλος η παραγωγή καυσόξυλων μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 5,3% και οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι στις νέες κατασκευές χρησιμοποιούνται σύγχρονα συστήματα θέρμανσης. Παρόλα αυτά ο όγκος των παραγόμενων καυσόξυλων εξακολουθεί να είναι μεγάλος και το 2006 ανήλθε σε 200 χιλ.μ³.

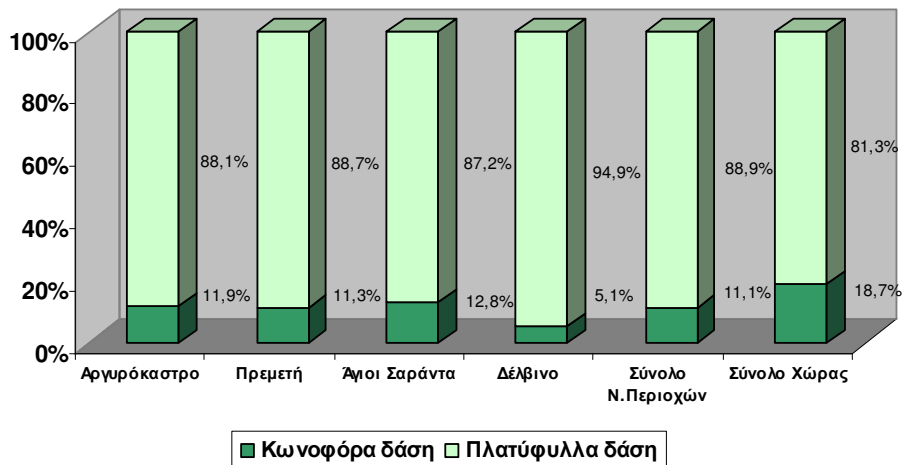
ΠΙΝΑΚΑΣ 121

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (σε εκτάρια)

ΠΕΡΙΟΧΗ	2002			2006		
	Κωνοφόρα δάση	Πλατύφυλλα δάση	Συνολική δασική έκταση	Κωνοφόρα δάση	Πλατύφυλλα δάση	Συνολική δασική έκταση
Αργυρόκαστρο	3.619	26.847	30.466	3.620	26.851	30.471
Πρεμετή	4.342	33.986	38.328	4.344	33.991	38.335
Άγιοι Σαράντα	1.856	12.640	14.496	1.855	12.636	14.491
Δέλβινο	506	9.371	9.877	503	9.365	9.868
ΣΥΝΟΛΟ Ν.ΠΕΡΙΟΧΗΣ	10.323	82.844	93.167	10.322	82.843	93.165
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	193.505	847.120	1.040.625	194.176	846.536	1.040.712

Πηγή : Διευθύνσεις Γεωργίας Περιφερειών

ΓΡΑΦΗΜΑ 101
ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΙΔΟΣ

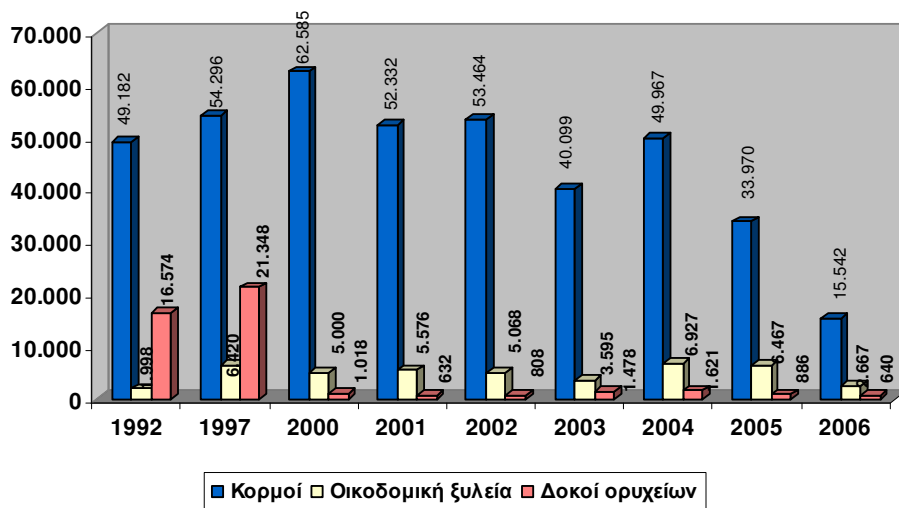

ΠΙΝΑΚΑΣ 122
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΞΥΛΕΙΑΣ
(1992 – 2006 σε μ³)

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1992	1997	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	M.E.P.M. %
1	Κορμοί	49.182	54.296	62.585	52.332	53.464	40.099	49.967	33.970	15.542	-7,9
	Φυλλοβόλα	33.525	18.133	33.865	29.224	32.667	30.869	31.260	22.916	11.615	-7,3
	Κωνοφόρα	15.657	36.163	28.720	23.108	20.797	9.230	18.707	11.054	3.927	-9,4
2	Οικοδομική ξυλεία	1.998	6.420	5.000	5.576	5.068	3.595	6.927	6.467	2.667	2,1
	Φυλλοβόλα	481	3.224	2.958	3.394	3.118	2.195	3.704	3.318	1.784	9,8
	Κωνοφόρα	1.517	3.196	2.042	2.182	1.950	1.400	3.223	3.149	883	-3,8
3	Δοκοί ορυχείων	16.574	21.348	1.018	632	808	1.478	1.621	886	640	-20,7
	Φυλλοβόλα	12.136	2.080	565	396	557	934	1.494	831	583	-19,5
	Κωνοφόρα	4.438	19.268	453	236	251	544	127	55	57	-26,7
4	Καυσόξυλα	427.000	431.787	121.095	242.381	302.279	284.811	452.724	344.238	200.193	-5,3

Πηγή : General Directorate of Forest and Pasture & INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 102
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΞΥΛΕΙΑΣ
(πλην καυσόξυλων, 1992 – 2006, σε μ³)

15.3.6.2. Λιβάδια

Και τα λιβάδια αποτελούν αναντικατάστατο πλούτο για τη χώρα. Διασφαλίζουν την κύρια βάση εκτροφής της αιγοπροβατοτροφίας και την ανάπτυξη φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών, όπως το τσάι, η ρίγανη, η φασκομηλιά, το αγριοτριαντάφυλλο, το σαλέπι κλπ.

Η έκταση των λιβαδιών στις περιοχές της Νότιας Αλβανίας, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, ανέρχεται σε 135 χιλ. εκτάρια και το μεγαλύτερο τμήμα τους (50%) καταγράφεται στις περιοχές Δελβίνου – Αγίων Σαράντα. Η κατανομή τους, με βάση το ιδιοκτησιακό καθεστώς, φαίνεται στον πίνακα 123 και στο γράφημα 103 Στο σύνολο των νότιων περιοχών, το 43% των λιβαδιών είναι κοινοτικά, το 42% κρατικά και το 15% ιδιωτικά. Το μεγαλύτερο ποσοστό κοινοτικών λιβαδιών καταγράφεται στην περιοχή Πρεμετής (60%).

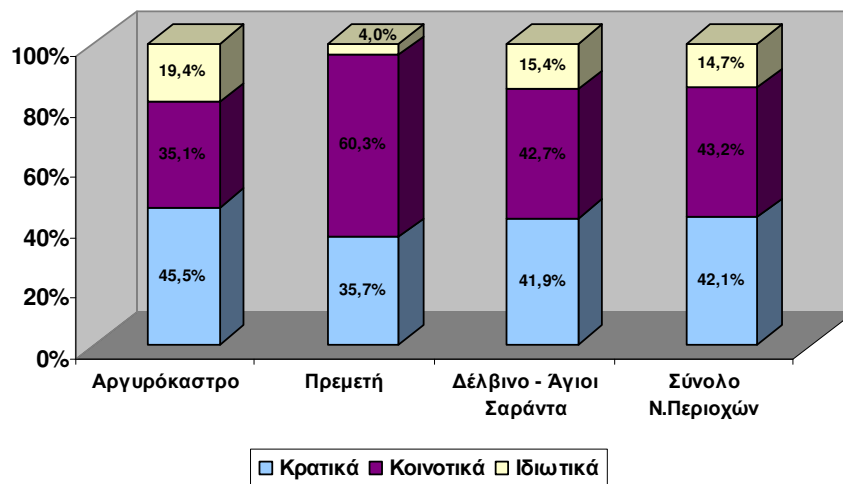
Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα λιβάδια σε όλη τη χώρα είναι η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου λιβαδοπονίας για τη μελέτη των λιβαδικών φυτών, των συστημάτων ανάπτυξης λιβαδιών, τη λιβαδική τεχνική, τη διατροφή των ζώων στα λιβάδια, τη διαχείριση βοσκοτόπων, την οικολογία, την προστασία και τη διαμόρφωση του λιβαδικού τοπίου, καθώς και τις αναγκαίες δράσεις και έργα και τον τρόπο χρηματοδότησής τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 123
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΛΙΒΑΔΙΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ
(σε εκτάρια)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Κρατικά	Κοινοτικά	Ιδιωτικά	Σύνολο
Αργυρόκαστρο	20.416	15.737	8.656	44.809
Πρεμετή	8.233	13.889	888	23.010
Δέλβινο - Άγιοι Σαράντα	28.000	28.500	10.250	66.750
ΣΥΝΟΛΟ Ν.ΠΕΡΙΟΧΩΝ	56.649	58.126	19.794	134.569

Πηγή : Διευθύνσεις Γεωργίας Περιφερειών

ΠΙΝΑΚΑΣ 103
ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΛΙΒΑΔΙΩΝ ΝΟΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

15.3.7. Συμπεράσματα – Επισημάνσεις – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Πρωτογενή Τομέα

1. Η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στη διαμόρφωση του ΑΕΠ είναι σημαντική. Συμμετέχει στη διαμόρφωση του ΑΕΠ με 20% και στην απασχόληση με 58%.
2. Παρά τη σχετική μεγάλη συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο εγχώριο προϊόν και στο ΑΕΠ, η συμμετοχή του μπορεί να αυξηθεί περαιτέρω αισθητά.
3. Ο πρωτογενής τομέας είναι ελάχιστα καθετοποιημένος.
4. Ούτε ο γεωργικός ούτε ο κτηνοτροφικός τομέας καλύπτουν τις ανάγκες της περιοχής και της χώρας.
5. Γίνονται σημαντικές διαρκείς εισαγωγές τόσο σε γεωργικά όσο και κτηνοτροφικά προϊόντα.
6. Η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων είναι μέτρια και οι συνθήκες διατήρησης και διακίνησής τους πρωτόγονες.
7. Υπάρχουν βασικές ελλείψεις σε έργα υποδομής που καθιστούν την άσκηση των δραστηριοτήτων δυσχερή και κοστοβόρα .
8. Η μεγαλύτερη γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα ασκείται σε εκτατική μορφή, δεδομένου ότι η εντατικής μορφής καλλιέργεια είναι περιορισμένη και χαρακτηρίζεται από έλλειψη ανάλογων υποδομών.
9. Το μεγαλύτερο ποσοστό των γεωργοκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων ασκείται από τα νοικοκυριά ως δευτερεύουσα δραστηριότητα και η παραγωγή ιδιοκαταναλώνεται.
10. Η παραγωγή και η παραγωγικότητα τόσο της γεωργίας όσο και της κτηνοτροφίας είναι συγκριτικά περιορισμένη, λόγω των υφιστάμενων σοβαρών καλλιεργητικών προβλημάτων (καλλιεργητικές μέθοδοι, άρδευση, λίπανση κλπ).
11. Τα έργα υποδομών, κυρίως της γεωργίας, είναι περιορισμένα και απαρχαιωμένα (άρδευση, αποστράγγιση, αντιπλημμυρικά, αντιδιαβρωτικά κλπ).
12. Υπάρχουν σοβαρές δυσχέρειες τόσο στις μεταβιβάσεις όσο και στις μισθώσεις γης και για το λόγο αυτό ο κλήρος είναι μικρός, εγκατεσπαρμένος και πολλές φορές όχι απόλυτα κατοχυρωμένος.
13. Σημειώνεται εκτεταμένη και ανεξέλεγκτη επέκταση αστικών χρήσεων γης, σε βάρος της γεωργικής γης.
14. Το μέσο μέγεθος των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, σε επίπεδο χώρας, δεν υπερβαίνει το 1,13 εκτάρια, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης στην περιοχή μελέτης είναι 1,34 εκτάρια.

15. Δεν υφίσταται αποτελεσματική και οργανωμένη επιστημονική συμβουλευτική υποστήριξη σε θέματα καλλιέργειών, οργάνωσης της παραγωγής κλπ.
16. Δεν υπάρχει αποτελεσματικό και οργανωμένο σύστημα ενημέρωσης – πληροφόρησης, κυρίως για τις διεθνείς εξελίξεις στη γεωργοκτηνοτροφία.
17. Το κόστος παραγωγής κινείται σε συγκριτικά υψηλά επίπεδα.
18. Υπάρχει έλλειψη προδιαγραφών και χαμηλό επίπεδο διατροφικής ασφάλειας.
19. Δεν υπάρχει οργανωμένο σύστημα διανομής των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, με συνέπεια αυτά να διακινούνται με πρωτόγονο τρόπο και με ακατάλληλες συνθήκες, που πολλές φορές καθίστανται επικίνδυνες για τη δημόσια υγεία.
20. Ο μεγάλος βαθμός μετανάστευσης στέρησε από την περιοχή ανθρώπινο δυναμικό σε παραγωγικές ηλικίες που θα μπορούσε να ασχοληθεί με τη γεωργοκτηνοτροφία, λόγω παράδοσης και εμπειρίας.
21. Ο συνήθης τύπος των αγροτικών εκμεταλλεύσεων είναι ο μικτός τύπος (δηλαδή γεωργία και κτηνοτροφία).
22. Από το σύνολο των ενεργών επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης, μόνο το 1% αφορά επιχειρήσεις του αγροτικού τομέα.
23. Το 60% περίπου της γεωργικής παραγωγής ιδιοκαταναλώνεται.
24. Το 55% του συνολικού πληθυσμού της χώρας χαρακτηρίζεται ως αγροτικός.
25. Δεν υφίσταται ευνοϊκή τελωνειακή μεταχείριση προς όφελος της εγχώριας παραγωγής (επιβολή δασμών).
26. Οι όροι δανεισμού των γεωργοκτηνοτροφικών επιχειρήσεων είναι επαχθείς.
27. Δεν υφίστανται θεσπισμένα κίνητρα για την ενίσχυση νέων ή υφισταμένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
28. Η εκμηχάνιση της γεωργικής παραγωγής είναι υποτυπώδης.
29. Οι τιμές των εισαγόμενων γεωργικών μηχανημάτων, εξαρτημάτων και εργαλείων κινούνται σε απαγορευτικά επίπεδα για το εισόδημα του Αλβανού αγρότη.
30. Παρατηρείται σοβαρή οικονομική αδυναμία των γεωργοκτηνοτρόφων.
31. Η παραγωγή κτηνοτροφικών φυτών για την κάλυψη των αναγκών του ζωικού πληθυσμού, σε πολλές περιπτώσεις, δεν είναι επαρκής.
32. Η βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία βρίσκονται σε εμβρυακή κατάσταση, παρότι οι φυσικές και κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής ευνοούν την ανάπτυξή τους.
33. Οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες (κυρίως λαχανικών), είναι ιδιαίτερα περιορισμένες (καλύπτουν το 2,2% της έκτασης που καλλιεργείται με λαχανικά). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένας ρυθμός αύξησης, ο οποίος όμως κινείται σε χαμηλά σχετικά επίπεδα.

34. Το συγκριτικά μεγαλύτερο ποσοστό των θερμοκηπίων αφορά θερμοκήπια χωρίς εγκαταστάσεις θέρμανσης (ηλιακά).
35. Στην περιοχή μελέτης, παρά τις κατάλληλες συνθήκες, η κατάσταση, όσον αφορά τα θερμοκήπια, είναι χειρότερη, με εξαίρεση την περιοχή Δελβίνου.
36. Οι δενδρώδεις καλλιέργειες τόσο μεταξύ διαφόρων περιοχών της χώρας όσο και μεταξύ των επιμέρους ειδών, δεν παρουσιάζουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις, τουλάχιστον την τριετία 2004 – 2006. Ωστόσο, η διαχρονική τάση είναι αυξητική. Σημειώνεται ότι η περιοχή της Κορυτσάς παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό δενδρωδών καλλιεργειών μεταξύ των περιοχών της μελέτης.
37. Το 35% της καλλιεργήσιμης γης χρησιμοποιείται για την παραγωγή δημητριακών και το υπόλοιπο 15% για διάφορες καλλιέργειες και κυρίως λαχανικών. Στην περιοχή της μελέτης παρατηρούνται διάφορες αποκλίσεις τόσο από Νομό σε Νομό όσο και στις επιμέρους δενδρώδεις καλλιέργειες.
38. Από τις καλλιέργειες δημητριακών, το σιτάρι κατέχει την πρώτη θέση και ακολουθεί το καλαμπόκι.
39. Τόσο μεταξύ της παραγωγής των δημητριακών όσο και των λαχανικών, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις τόσο κατά είδος όσο και κατά περιοχή (σύνολο χώρας αλλά και περιοχή μελέτης).
40. Η καλλιεργημένη γη καλύπτει σχετικά μικρό ποσοστό (περίπου 50%) της καλλιεργήσιμης.
41. Από το σύνολο της καλλιεργήσιμης γης, μόνο το 14,7% αρδεύεται. Περίπου η ίδια κατάσταση επικρατεί και στην περιοχή μελέτης.
42. Λόγω πλημμελούς συστήματος άρδευσης, οι απώλειες νερού υπολογίζονται σε περίπου 70%, δείκτης ιδιαίτερα αρνητικός.
43. Οι αγροτικές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν μηχανικά μέσα (π.χ. τρακτέρ κλπ.) δεν υπερβαίνουν, κατά μέσο όρο, το 40% σε επίπεδο χώρας.
44. Ποσοστό 95% των εκμεταλλεύσεων χρησιμοποιούν φυτοφάρμακα και μάλιστα χωρίς ιδιαίτερο έλεγχο.
45. Από το σύνολο της καλλιεργήσιμης γης, ποσοστό 50% χρησιμοποιείται για την παραγωγή χορτονομής και ζωοτροφών, που ιδιοχρησιμοποιούνται για την κτηνοτροφία.
46. Οποιαδήποτε προσπάθεια ανάπτυξης (π.χ. αμπελοκαλλιέργεια), δεν συνοδεύεται από αναγκαία έργα υποδομής, ούτε από έργα καθετοποίησης, τυποποίησης κλπ., έχει δε αποσπασματικό χαρακτήρα.
47. Παρατηρείται έλλειψη βιομηχανίας παραγωγής λιπασμάτων και πλαστικού υλικού.
48. Υφίστανται σοβαρές ελλείψεις αποθηκευτικών χώρων και κυρίως χώρων συντήρησης (ψυκτικών χώρων).
49. Παρατηρούνται ενεργειακά προβλήματα στα αντλιοστάσια άρδευσης (υποσταθμούς)

50. Εφαρμόζεται ανορθολογική και χωρίς προδιαγραφές δημιουργία αρδευτικών γεωτρήσεων.
51. Επισημαίνεται η έλλειψη βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου σχεδίου γεωργικής ανάπτυξης.
52. Παρατηρούνται σοβαρά προβλήματα διαχείρισης βοσκοτόπων.
53. Η εκμετάλλευση και αξιοποίηση των δασών είναι πλημμελής, λόγω αφενός της έλλειψης κατάλληλου νομικού πλαισίου και αφετέρου λόγω έλλειψης υποδομών περαιτέρω επεξεργασίας των προϊόντων της υλοτομίας.
54. Η κτηνοτροφία ασκείται σχεδόν αποκλειστικά σε εκτατική μορφή. Οι περισσότερες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις είναι μικρού μεγέθους και υποστηρίζονται από τη γεωργία, όσον αφορά τη διατροφή των ζώων.
55. Τη μεγαλύτερη ανάπτυξη έχει η αιγοπροβατοτροφία, η οποία από πλευράς δυναμικότητας τα τελευταία τουλάχιστον χρόνια χαρακτηρίζεται από μια σταθερότητα.
56. Τα προϊόντα της κτηνοτροφίας (κρέας – γάλα) είτε διατίθενται αυτούσια από τους ίδιους τους παραγωγούς ή εμπόρους είτε επεξεργάζονται υποτυπωδώς.
57. Η εκτροφή πουλερικών και χοιρινών σε εκτατική μορφή είναι σχετικά περιορισμένη και προορίζεται για την κάλυψη των αναγκών των νοικοκυριών, ενώ η χώρα στερείται σχεδόν παντελώς αξιομνημόνευτης εντατικής χοιροπτηνοτροφίας.
58. Η αύξηση της εγχώριας, κυρίως κτηνοτροφικής, παραγωγής, μέσω οργανωμένων εντατικών μεθόδων παραγωγής (πτηνοτροφία, χοιροτροφία κλπ), μπορεί τουλάχιστον να υποκαταστήσει πολλές εισαγωγές.
59. Η μελισσοκομία εμφανίζει μια σχετική παραγωγική βελτίωση και μια σημαντική διαχρονική αύξηση. Υστερεί σημαντικά στις συνθήκες τυποποίησης και συσκευασίας του προϊόντος. Το προϊόν είναι εξαιρετικής ποιότητας με περαιτέρω περιθώρια βελτίωσης.
60. Οι ιχθυοκαλλιέργειες (γλυκών και αλμυρών υδάτων) έχουν σχετικά περιορισμένη ανάπτυξη και μηδενικό βαθμό τυποποίησης και συσκευασίας, παρότι οι συνθήκες είναι κατάλληλες.
61. Η αλιεία έχει σημαντική ανάπτυξη, τα δε τελευταία έτη παρατηρήθηκε μια μέση αύξηση της τάξης του 15,5% όλων των μορφών αλιευτικών δραστηριοτήτων. Η θαλάσσια αλιεία και η αλιεία εσωτερικών υδάτων χαρακτηρίζονται από μια μικρή αυξητική σταθερότητα, ενώ σημαντική αύξηση εμφανίζουν οι ιχθυοκαλλιέργειες και η καλλιέργεια μυδιών.

15.4. Δευτερογενής Τομέας

15.4.1. Γενικά

Στον δευτερογενή τομέα, σύμφωνα με την αλβανική στατιστική ταξινόμηση, περιλαμβάνονται οι κλάδοι της εξορυκτικής βιομηχανίας, της μεταποίησης και της παραγωγής ηλεκτρισμού, αερίου και νερού. Οι κατασκευές εξετάζονται ως ξεχωριστός τομέας.

Ο δευτερογενής τομέας είναι από τους σημαντικότερους για όλες τις χώρες και πολύ περισσότερο για τις χώρες σε μετάβαση και τις αναπτυσσόμενες. Ουσιαστικά, αντικατοπτρίζει την παραγωγική βάση της χώρας, η ανάπτυξη της οποίας μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για αύξηση των θέσεων απασχόλησης, υποκατάσταση εισαγωγών, αύξηση εξαγωγών, αξιοποίηση εθνικού πλούτου πρώτων υλών κλπ.

Η συμβολή του στη διαμόρφωση του ΑΕΠ θεωρείται καθοριστική και επιδίωξη όλων των χωρών είναι η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του στο συνολικό ΑΕΠ.

Στην Αλβανία, μετά την κατάρρευση του ολοκληρωτικού καθεστώτος, επακολούθησε πλήρης σχεδόν αποβιομηχάνιση της χώρας. Οι κρατικές βιομηχανικές επιχειρήσεις αφέθηκαν στην τύχη τους ή δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αγοράς και της μετάβασης σε περιβάλλον ελεύθερης οικονομίας.

Εξαιτίας αυτών των εξελίξεων, η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στη διαμόρφωση του συνολικού ΑΕΠ, κατά την περίοδο 1996 – 2006, κινήθηκε σε χαμηλά επίπεδα, από 6,9% έως 10%, με μικρές διακυμάνσεις από έτος σε έτος.

Ο δείκτης πωλήσεων για το σύνολο της βιομηχανίας (2001 = 100), κατά την περίοδο 2001 – 2007 κινήθηκε ανοδικά και έφτασε στο επίπεδο των 220,5 μονάδων. Κατά τα έτη 2002 και 2003 διαμορφώθηκε σε επίπεδο υψηλότερο του αντίστοιχου δείκτη για το σύνολο της οικονομίας, ενώ κατά τα υπόλοιπα έτη κινείται σε επίπεδα χαμηλότερα (γράφημα 104).

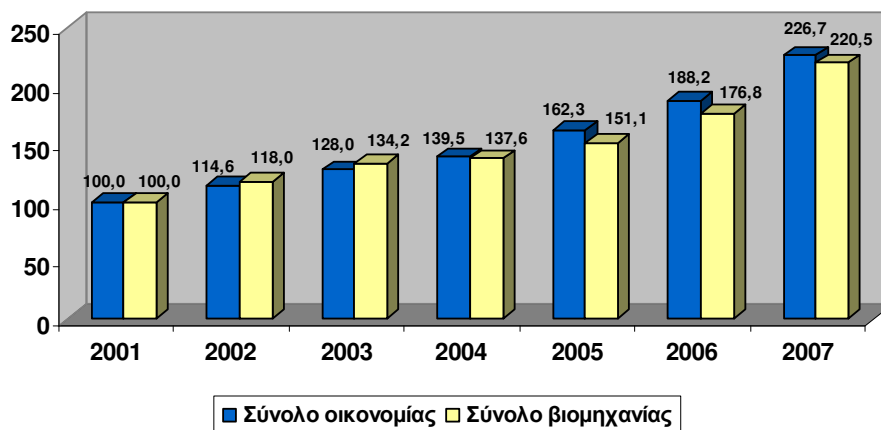
Η διαχρονική εξέλιξη του εν λόγω δείκτη (2001 – 2007) για τους επιμέρους κλάδους του δευτερογενή τομέα καταγράφεται στον πίνακα 124

Οι εξελίξεις αυτές αντικατοπτρίζουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο δευτερογενής τομέας κατά τη μεταβατική περίοδο, στην οποία καταβάλλεται προσπάθεια ανασυγκρότησής του με νέες ιδιωτικές επενδύσεις, πολλές από τις οποίες χρηματοδοτούνται με κεφάλαια προερχόμενα από το εξωτερικό.

Στα δύο τελευταία έτη, στο σύνολο του δευτερογενή τομέα καταγράφονται σημαντικές αυξήσεις στις πωλήσεις, μικρή αύξηση της απασχόλησης και αύξηση των αμοιβών των εργαζομένων, η οποία κινείται στα επίπεδα του ετήσιου πληθωρισμού και σε ορισμένες περιπτώσεις τα υπερκαλύπτει (πίνακας 125).

Το προφίλ των επιχειρήσεων στην Αλβανία εξετάστηκε ήδη στην παράγραφο 15.2. του παρόντος κεφαλαίου. Στις επόμενες παραγράφους εξετάζονται τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του δευτερογενή τομέα και των επιχειρήσεων του.

ΓΡΑΦΗΜΑ 104
ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
(2001=100)

ΠΙΝΑΚΑΣ 124
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ : ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2001=100)

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
C	Εξορυκτική βιομηχανία	100,0	104,0	186,6	162,3	187,1	242,7	365,5
CA	Ενεργειακών προϊόντων	100,0	99,7	194,2	145,1	159,0	194,9	263,2
CB	Μη ενεργειακών προϊόντων	100,0	119,8	159,2	224,5	288,2	415,1	734,6
D	Μεταποιητική βιομηχανία	100,0	113,5	122,7	137,9	151,3	184,7	217,0
DA	Ειδών διατροφής	100,0	100,6	111,5	123,0	113,7	136,5	176,8
DB	Υφαντουργία	100,0	108,0	120,0	105,2	97,5	105,7	122,8
DC	Δερμάτων – Υποδημάτων	100,0	110,3	131,9	136,0	143,6	167,6	177,8
DD	Ξύλου	100,0	107,9	79,6	94,5	92,2	92,3	98,5
DE	Χαρτιού – Εκδόσεων	100,0	126,6	146,4	139,8	170,7	189,9	201,4
DF	Διύλισης και οππάνθρακα	100,0	103,0	79,5	129,6	145,1	307,2	337,9
DG	Χημικών	100,0	94,4	61,5	77,2	75,5	86,6	97,4
DH	Πλαστικών	100,0	126,7	242,9	223,2	313,6	356,7	418,0
DI	Μη μεταλλικών ορυκτών	100,0	138,9	150,8	188,1	239,6	239,5	286,2
DJ	Βασικών μετάλλων και μεταλ. προϊόντων	100,0	137,8	149,6	170,3	221,4	279,6	336,1
DK	Μηχανημάτων και εξοπλισμού	100,0	156,8	210,8	165,1	152,7	193,4	152,1
DL	Ηλεκτρικού – Ηλεκτρονικού εξοπλισμού	100,0	84,3	141,6	205,3	183,5	232,7	276,1
DM	Ειδών ταξιδίου	100,0	102,0	19,9	43,7	36,9	32,8	34,3
DN	Λοιπών	100,0	112,4	250,3	304,0	333,3	323,4	430,1
E	Ηλεκτρισμός – Αέριο – Νερό	100,0	131,9	149,4	131,3	142,5	143,4	196,2
C+D+E	Σύνολο βιομηχανίας	100,0	118,0	134,2	137,6	151,1	176,8	220,5
	Σύνολο οικονομίας	100,0	114,6	128,0	139,5	162,3	188,2	226,7

Πηγή : INSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 125

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (2006 – 2007)

Ετήσιες μεταβολές (%)

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΩΛΗΣΕΙΣ		ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ		ΑΜΟΙΒΕΣ	
	2006	2007*	2006	2007*	2006	2007*
Εξορυκτική	30,7	50,8	0,2	5,7	3,0	7,0
Μεταποίηση	22,7	18,1	1,2	1,4	2,7	5,9
Ενέργεια, νερό, φυσικό αέριο	0,9	22,6	-0,6	0,2	3,1	0,9
ΣΥΝΟΛΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	17,7	21,3	0,6	1,5	2,8	4,7

* 2007 : Ιανουάριος - Σεπτέμβριος

Πηγή : INSTAT, Short – term statistics

15.4.2. Εξορυκτική βιομηχανία

Η εξορυκτική βιομηχανία, συνεισέφερε, κατά μέσο όρο στην περίοδο 2001 – 2007, με ποσοστό 8% στο σύνολο των πωλήσεων της βιομηχανίας. Στη διετία 2005 – 2006 οι πωλήσεις της αυξήθηκαν κατά 20% και στο πρώτο εννεάμηνο του 2007, σε σχέση με το αντίστοιχο του 2006 αυξήθηκαν κατά 50%. Η αύξηση αυτή, για τη συγκεκριμένη περίοδο, ήταν η μεγαλύτερη από το έτος 2003.

Οι εξαγωγές μεταλλευμάτων και ορυκτών αποτελούν το 30% του συνολικού όγκου των εξαγωγών της χώρας κατά το 2007. Η αξία των εξαγωγών βασικών μεταλλευμάτων και παραγώγων έφτασε στα 117 εκατ. ευρώ, υψηλότερη κατά 15% σε σύγκριση με το 2006.

Οι εξαγωγές διαφόρων ειδών από βασικά μέταλλα αντιπροσωπεύουν, το 2007, το 30% περίπου της συνολικής αξίας των εξαγωγών μεταλλευμάτων. Ο σίδηρος, ο χάλυβας, ο χαλκός και το αλουμίνιο ήταν τα βασικά εξαγωγικά προϊόντα, μεταξύ όλων των βιομηχανοποιημένων προϊόντων.

Οι εξαγωγές των ορυκτών προϊόντων αυξήθηκαν κατά 160% περίπου το 2007. από αυτές, το 35% οφείλονται στις εξαγωγές αργού πετρελαίου και το 30% στις εξαγωγές χρωμίου. Οι εξαγωγές των δύο αυτών προϊόντων ήταν σχεδόν διπλάσιες από τις αντίστοιχες του 2006, κυρίως λόγω της αύξησης των διεθνών τιμών τους.

Η Αλβανία διαθέτει σημαντικές πηγές εξόρυξης μεταλλευμάτων (χρώμιο, χαλκός, άνθρακας, νικέλιο κλπ). Το χρώμιο θεωρείται ως προϊόν εξαιρετικά υψηλής ποιότητας και πριν το 1990, η Αλβανία ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός χρωμίου παγκοσμίως. Σήμερα είναι η μοναδική ευρωπαϊκή χώρα με σημαντικά αποθέματα χρωμίου.

Το 2002, η αλβανική κυβέρνηση υπέγραψε 30ετή συμφωνία με ιταλικό consortium εταιριών, με ηγέτη την DARFO, για εκμετάλλευση του 50% των

αποθεμάτων χρωμίου. Οι εξαγωγές χρωμίου γίνονται χωρίς ουσιαστική επεξεργασία, όπως και των υπολοίπων μετάλλων. Συνεπώς προοπτικές για επενδύσεις στον τομέα επεξεργασίας τους θεωρούνται, καταρχήν, ευνοϊκές.

Τα τρία (3) μεγαλύτερα μεταλλεία χαλκού λειτουργούν με 30ετή συμφωνία παραχώρησης που υπογράφηκε το έτος 2002.

Καταγράφονται επίσης σημαντικές ανεκμετάλλευτες ποσότητες βωξίτη και φωσφορικού άλατος (phosphate). Ένα μεταλλείο βωξίτη ικανοποιεί τις ανάγκες της τσιμεντο-βιομηχανίας της χώρας, ενώ δεν άρχισε ακόμη η εκμετάλλευση φωσφορικού άλατος.

Σημαντικά είναι και τα αποθέματα μαρμάρου και πέτρας, τα οποία είναι εκμεταλλεύσιμα. Η επεξεργασία πέτρας ξεκίνησε, από μικρές επιχειρήσεις κατά τα τελευταία χρόνια και οι μεγαλύτερες ποσότητες παραγωγής εξαγονται στην Ελλάδα και στην Ιταλία.

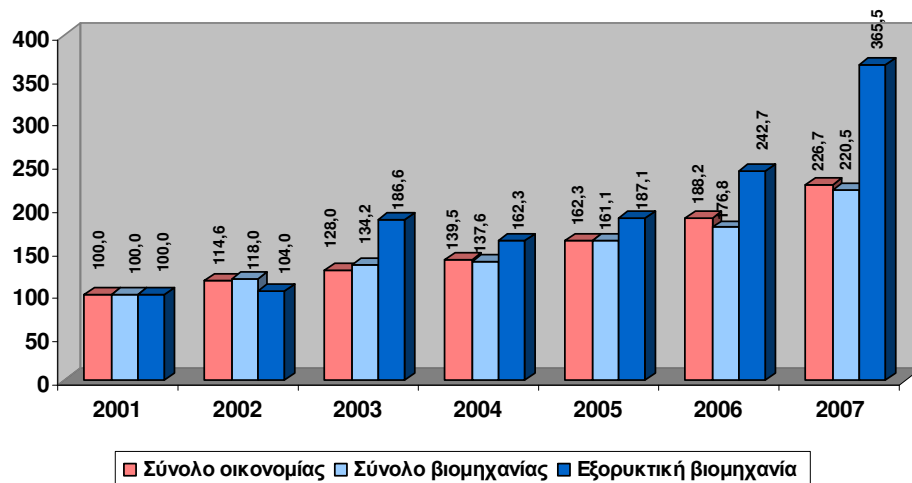
Για τον τομέα εξόρυξης και εκμετάλλευσης πετρελαίου καθώς και για το φυσικό αέριο, έγινε ειδική και εκτενής αναφορά στο κεφάλαιο για την ενέργεια.

Η δυναμική της εξορυκτικής βιομηχανίας καταγράφεται και στο δείκτη πωλήσεων του κλάδου, ο οποίος κινείται σε επίπεδα πολύ υψηλότερα από τα αντίστοιχα των δεικτών πωλήσεων της βιομηχανίας και του συνόλου της οικονομίας (γράφημα 105).

Γενικά, όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι το υπέδαφος της Αλβανίας είναι πλούσιο σε ορυκτά, ορισμένα από τα οποία θεωρούνται μοναδικά, με πολύ μεγάλα αποθέματα και με ενδιαφέρουσες προοπτικές εκμετάλλευσης και επεξεργασίας.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η μικρή συμβολή της εξορυκτικής βιομηχανίας στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας και του δευτερογενή τομέα (μικρότερη του 1%), οφείλεται στην έλλειψη εγχώριων και ξένων επενδύσεων επεξεργασίας, υψηλής προστιθέμενης αξίας.

ΓΡΑΦΗΜΑ 105
ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΕΞΟΡΥΚΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (2001=100)

15.4.3. Μεταποιητική βιομηχανία

Οι πωλήσεις της μεταποιητικής βιομηχανίας αυξήθηκαν περίπου κατά 18%, το πρώτο εννεάμηνο του 2007. Η βιομηχανία τροφίμων είχε τον υψηλότερο ετήσιο ρυθμό ανόδου πωλήσεων (28%) και κάλυψε το 20% περίπου των συνολικών πωλήσεων της μεταποιητικής βιομηχανίας κατά τα πρόσφατα έτη. Η υφαντουργική βιομηχανία πέτυχε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης των πωλήσεων κατά τη διάρκεια του πρώτου εννεάμηνου των δύο τελευταίων ετών, σε αντίθεση με τους αρνητικούς ρυθμούς των ετών 2004 – 2005.

Οι πωλήσεις της βιομηχανίας επεξεργασίας δερμάτων και ειδών υπόδησης παρουσίαζαν σημαντικές διακυμάνσεις μέχρι το έτος 2004. Από το 2005 παρουσιάζουν βαθμιαία αύξηση από 6%, σε 15% το έτος 2007. Η παραγωγή των μη μεταλλικών ορυκτών αναπτύχθηκε με ρυθμό μεγαλύτερο του 20%, σε σύγκριση με το έτος 2006, κατά τη διάρκεια του οποίου είχε σημειωθεί μείωση κατά 6%.

Οι ετήσιοι ποσοστιαίοι ρυθμοί μεταβολής των πωλήσεων της μεταποιητικής βιομηχανίας, κατά κλάδο, καταγράφονται στον πίνακα που ακολουθεί. Για το σύνολο της μεταποιητικής βιομηχανίας ο ρυθμός μεταβολής των πωλήσεων είναι θετικός αλλά με σημαντικές διακυμάνσεις. Οι υψηλότεροι ρυθμοί καταγράφονται στα δύο τελευταία χρόνια, με υψηλότερο αυτού του έτους 2006. Πάντως, η μακροχρόνια τάση είναι ανοδική (γράφημα 106).

► Αγροβιομηχανία

Η καθετοποιημένη αγροτική επιχείρηση μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό κεφάλαιο στην Αλβανική οικονομία. Το καλό κλίμα και το χαμηλό κόστος εργατικού δυναμικού στην ύπαιθρο, αποτελούν ευνοϊκούς παράγοντες για την προώθηση της καθετοποίησης, με επεξεργασία, συσκευασία και προώθηση στην αγορά επώνυμων προϊόντων που να ανταποκρίνονται στις διεθνείς προδιαγραφές.

Σήμερα η παραγωγή αγροτικών προϊόντων γίνεται με παραδοσιακές μεθόδους. Τα φρούτα, τα λαχανικά, τα κρέατα και τα γαλακτοκομικά παράγονται με χρησιμοποίηση μικρών ποσοτήτων συντηρητικών και χημικών. Συνεπώς, η Αλβανία μπορεί να γίνει παγκόσμιος παραγωγός και εξαγωγέας οργανικών τροφίμων.

Εντός του κλάδου, η μεταποιητική βιομηχανία τροφίμων βρίσκεται σε καλύτερη θέση, με κριτήριο τη μέση απόδοση. Σε μερικές αγορές οικολογικών προϊόντων, όπως κρέας βατράχων ή ιαματικών φυτών, η Αλβανία θεωρείται σημαντικός «παίκτης» σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Διπλάσιος αριθμός αύξησης καταγράφεται σε κατηγορίες προϊόντων, όπως τα αρωματικά φυτά, τα μπαχαρικά, τα φυτικά έλαια και τα ιχθυοκομικά προϊόντα.

Ο τομέας επεξεργασίας τροφίμων κυριαρχείται από χαμηλής κλίμακας παραγωγή η οποία εξυπηρετεί μόνο ένα μέρος της τοπικής αγοράς. Ορισμένες

μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, προσπαθούν να επεκταθούν σε περιφερειακές αγορές και σε εξαγωγές, αλλά ο όγκος παραγωγής δεν επαρκεί.

Επενδυτικές ευκαιρίες χαμηλού μεγέθους καταγράφονται σε πολλούς τομείς με σημαντικότερες στους τομείς που ήδη πραγματοποιούν εξαγωγές (ιαματικά φυτά, αρωματικά φυτά κλπ), στα πρώιμα και όψιμα λαχανικά, στις ελιές και το λάδι, σε πολτούς τομάτας, σε φρέσκα και επεξεργασμένα ψάρια, σε τυριά κλπ.

Γενικά, ο τομέας της αγροβιομηχανίας βρίσκεται σε σημαντική υστέρηση. Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν μέχρι σήμερα είναι μικρής κλίμακας και δεν μπορούν να εκμεταλλευτούν και να αξιοποιήσουν τις πολλές ευκαιρίες και το πλεονεκτήματα που καταγράφονται στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Λείπουν ακόμη και τα πιο βασικά έργα υποδομής, όπως βιομηχανικά σφαγεία, σύγχρονες μονάδες επεξεργασίας, τυποποίησης και συσκευασίας, αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, μονάδες παραγωγής ζωοτροφών, οργανικών λιπασμάτων κλπ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 126

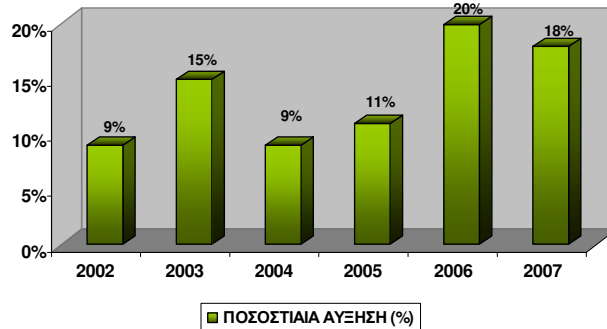
ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (%) ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ

ΚΛΑΔΟΣ	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Τρόφιμα	-2	12	11	-9	20	28
Υφαντουργία	0	20	-12	-11	5	18
Δέρματα και είδη υπόδησης	-5	27	1	6	8	15
Προϊόντα ξύλου	-4	-24	22	-7	-7	8
Χαρτί και χαρτόνι	-20	22	-10	25	2	3
Προϊόντα διυλιστηρίων	-3	-23	67	18	111	10
Χημικά προϊόντα	7	-33	21	5	14	13
Ελαστικά και πλαστικά προϊόντα	-18	108	-21	72	11	16
Μη μεταλλικά ορυκτά	-18	26	17	38	-6	23
Μεταλλοβιομηχανία και Μεταλλουργία	-24	17	5	30	29	16
Μηχανήματα, Εξοπλισμός και Ανταλλακτικά	-31	68	-24	-2	20	-6
Ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές	34	95	52	-13	28	10
Είδη ταξιδιού	5	-81	113	-6	-13	1
Λοιπά προϊόντα μεταποίησης	4	160	22	6	-8	33
Σύνολο μεταποιητικής βιομηχανίας	9	15	9	11	20	18

Πηγή : Bank of Albania, "Annual Report 2007" και INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 106

ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ (%) ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

► Προϊόντα υφαντουργίας και ένδυσης

Πρόκειται για δυναμικό κλάδο με σημαντική συμβολή στην απασχόληση και στις εξαγωγές. Μετά το κύμα ιδιωτικοποιήσεων στη δεκαετία του '90, πολλές τοπικές επιχειρήσεις δημιούργησαν ισχυρή φήμη, συνεργάστηκαν με ξένες επιχειρήσεις, κυρίως Ελληνικές και Ιταλικές και αύξησαν σημαντικά το μερίδιό τους στο προϊόν του τομέα. Πολλές ξένες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα για περισσότερα από 15 χρόνια, διευρύνουν συνεχώς το μέγεθός τους και προσλαμβάνουν και νέους εργαζόμενους. Οι περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου παράγουν με το σύστημα «*faccon*». Παραλαμβάνουν τις πρώτες ύλες από τις επιχειρήσεις που τους αναθέτουν την παραγωγή (συνήθως του εξωτερικού), τις μεταποιούν και εξάγουν το τελικό προϊόν.

Εμπειρικά, ο μεγαλύτερος κίνδυνος που καταγράφεται διεθνώς για τις επιχειρήσεις παραγωγής *faccon*, οι οποίες είναι έντασης εργασίας, είναι η εύκολη μετακίνησή τους από χώρα σε χώρα με κύρια κριτήρια το εργατικό κόστος, τη φορολογική μεταχείριση και το καθεστώς ενίσχυσης της μετεγκατάστασης.

Πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του κλάδου είναι :

- ➔ Το διαθέσιμο έμπειρο εργατικό δυναμικό.
- ➔ Το χαμηλό άμεσο και συνολικό εργατικό κόστος
- ➔ Η εύκολη πρόσβαση στις αγορές της Ιταλίας, της Ελλάδας και των άλλων Βαλκανικών χωρών.
- ➔ Το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς για παραγωγή *faccon*.
- ➔ Η αποκτηθείσα εμπειρία από την πολυετή συνεργασία με Ιταλούς και Έλληνες επενδυτές.
- ➔ Η Υψηλή προσαρμοστικότητα του εργατικού δυναμικού στις νέες τεχνολογίες και στα μεταβαλλόμενα διεθνή ποιοτικά πρότυπα.
- ➔ Η ευελιξία στην παραγωγή που επιτρέπει να ικανοποιούνται ακόμη και μικρές παραγγελίες.
- ➔ Η εκτέλεση των παραγγελιών, στους συμφωνημένους χρόνους.

- Τα χαμηλά μεταφορικά κόστη προς Ιταλία, Ελλάδα και Βαλκανικές χώρες, λόγω γειννίαςσης (μικρές αποστάσεις).

► Υποδήματα και προϊόντα από δέρμα

Και ο κλάδος αυτός θεωρείται εξαιρετικά σημαντικός με μεγάλη αύξηση των εξαγωγών και δυναμική ενίσχυση της θέσης του στον τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας. Στον κλάδο δραστηριοποιούνται περίπου 100 επιχειρήσεις με δυνατότητα παραγωγής 1,2 εκατ. ζευγαριών υποδημάτων το μήνα, τα οποία εξάγονται κυρίως στην Ιταλία.

Οι ξένες επενδύσεις στον κλάδο ενισχύουν συνεχώς τις δυνατότητες εξαγωγών προς μη ευρωπαϊκές αγορές αλλά και προς την Ε.Ε., με την οποία έχει υπογραφεί εμπορική συμφωνία άρσης των περιορισμών στις εξαγωγές προϊόντων της συγκεκριμένης κατηγορίας.

Η Αλβανία φαίνεται να είναι ελκυστικός προορισμός για επιχειρήσεις που παράγουν παπούτσια ασφαλείας για εξαγωγή στις παγκόσμιες αγορές, όλα τα είδη ημικατεργασμένων προϊόντων για την υποδηματοποιία, επεξεργασία δερμάτων για παραγωγή υποδημάτων στην Αλβανία και στην Ε.Ε., παραγωγή δερμάτινων «αξεσουάρ» για τις βαλκανικές και ευρωπαϊκές αγορές.

Πλεονεκτήματα για τον κλάδο θεωρούνται :

- ⇒ Το χαμηλό εργατικό κόστος (150 – 200 δολάρια το μήνα) που αντιστοιχεί στο 1/10 του σχετικού κόστους στην Ιταλία, στο 1/5 της Ελλάδας και στο 1/3 έως 1/2 άλλων βαλκανικών και ανατολικοευρωπαϊκών χωρών.
- ⇒ Το 50% περίπου των απασχολούμενων έχει συνεχή απασχόληση στον κλάδο για περισσότερα από πέντε χρόνια, με αποτέλεσμα να έχει αποκτήσει μεγάλη εμπειρία και εξαιρετικά υψηλή παραγωγικότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι υπάρχουν επιχειρήσεις που εκτελούν παραγγελίες προς την Ιταλία εντός 24 ωρών από τη λήψη της παραγγελίας.
- ⇒ Οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι, λόγω της εμπειρίας τους, υιοθετούν εύκολα τις νέες τεχνολογίες και τις εξελιγμένες τεχνικές παραγωγής.
- ⇒ Τα παραγόμενα προϊόντα είναι στην πλειοψηφία τους υψηλής ποιότητας, με πιστοποίηση ISO 9001.
- ⇒ Η αύξηση των εξαγωγών δημιουργεί προϋποθέσεις για περαιτέρω μεγέθυνση των επιχειρήσεων του κλάδου αλλά και για νέες επενδύσεις.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι η μεταποιητική βιομηχανία στην Αλβανία βρίσκεται σε μια μεταβατική φάση, χωρίς να έχει αποκτήσει ακόμη τις υποδομές που απαιτούνται, με εξαίρεση ορισμένους κλάδους και ορισμένες, μεμονωμένες επιχειρήσεις ξένων επενδυτών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μη μπορεί να επεξεργαστεί – μεταποιήσει τις πολλές και σημαντικές πρώτες ύλες που διαθέτει η χώρα.

Η ανωτέρω διαπίστωση επιβεβαιώνεται εμμέσως και από τον δείκτη πωλήσεων της μεταποιητικής βιομηχανίας, ο οποίος κατά την περίοδο 2001 – 2007 κινήθηκε σε επίπεδα χαμηλότερα από αυτά του δείκτη για το σύνολο της οικονομίας.

15.4.4. Ηλεκτρισμός – Αέριο – Νερό

Για τις εξελίξεις στην παραγωγή και κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και για το φυσικό αέριο έγινε ήδη εκτενής αναφορά, στην ενότητα 14.9. της παρούσας μελέτης και περιγράφηκαν αναλυτικά τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Αλβανία στους συγκεκριμένους τομείς. Σημειώνεται ότι το 2007 ήταν ένα από τα πιο δύσκολα χρόνια για την Αλβανία, η οποία βρέθηκε μπροστά σε σημαντικές προκλήσεις από τη δραστική μείωση της εγχώριας παραγωγής ενέργειας. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η εισαγωγή μεγάλων ποσοτήτων ενέργειας κρίθηκε ως μόνη εναλλακτική λύση και μάλιστα σε υψηλές τιμές, λόγω της διεθνούς πετρελαϊκής κρίσης και της αύξησης των τιμών πετρελαίου στις διεθνείς αγορές.

Οι εξελίξεις του 2007 επιβεβαίωσαν για μια ακόμη φορά την αναπόδραστη αναγκαιότητα ανάπτυξης νέων εναλλακτικών μορφών ενέργειας. Η ισχυροποίηση της οικονομίας απέναντι στην παραδοσιακή αποκλειστικότητα της υδροηλεκτρικής ενέργειας, η οποία επηρεάζεται από μη ελεγχόμενους παράγοντες όπως οι καιρικές συνθήκες, θεωρείται ως εθνική προτεραιότητα στρατηγικής σημασίας από την Τράπεζα της Αλβανίας (Bank of Albania, 2008). Εξίσου σημαντική προτεραιότητα είναι και ο περιορισμός των σημαντικών απωλειών ενέργειας.

Για την κατάσταση που επικρατεί στον τομέα των υδάτων και ιδιαίτερα του πόσιμου ύδατος και της επεξεργασίας των λυμάτων, έγινε επίσης εκτενής αναφορά στην ενότητα 14.10. Και στον τομέα αυτό, η Αλβανία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα τα οποία αφορούν κυρίως :

- ➔ Την ανεπάρκεια των δικτύων
- ➔ Την παλαιότητα υφιστάμενων δικτύων, με αποτέλεσμα να καταγράφονται σημαντικές απώλειες – διαρροές
- ➔ Τις σημαντικές ελλείψεις στον τομέα αποχέτευσης (δίκτυα, επεξεργασία, διάθεση)
- ➔ Τις σημαντικές ελλείψεις στον τομέα ελέγχου και προστασίας της ποιότητας των υδάτων
- ➔ Την ανυπαρξία εθνικού σχεδίου για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, με βάση την Οδηγία – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2000/60)

Στην παρούσα ενότητα το νερό κρίνεται ως οικονομικό αγαθό με ευρύτερες κοινωνικές διαστάσεις και ως εκ τούτου εξετάζονται και οι αναγκαίες επενδύσεις, οι οποίες παρέχουν σημαντικές ευκαιρίες δραστηριοποίησης του ιδιωτικού τομέα. Οι επενδύσεις που μπορούν να πραγματοποιηθούν για την παραγωγή, αξιοποίηση και διαχείριση του νερού, διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες :

- ⇒ Επενδύσεις ύδρευσης (οικιακής χρήσης)
- ⇒ Επενδύσεις άρδευσης

⇒ Επενδύσεις λοιπών οικονομικών δραστηριοτήτων (βιομηχανική χρήση, παραγωγή ενέργειας κλπ)

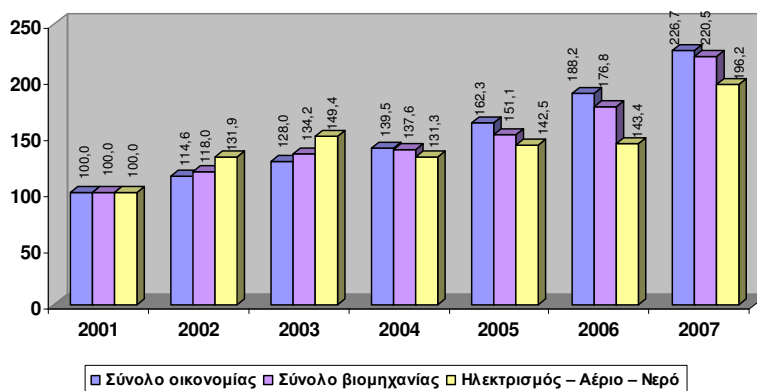
⇒ Επενδύσεις εμφιάλωσης και εμπορίας πόσιμου νερού

Σημαντικά προβλήματα καταγράφονται επίσης στον τομέα της τιμολόγησης του νερού, η οποία πρέπει να μελετηθεί σε νέες βάσεις, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/Ε.Ε. Η τιμολόγηση θα πρέπει να βασιστεί σε οικονομικά αλλά και κοινωνικά κριτήρια και η επιδότηση του νερού να γίνεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις που το κόστος του είναι πολύ υψηλό.

Τα προβλήματα που προαναφέρθηκαν επιβεβαιώνονται εμμέσως και από την εξέλιξη του δείκτη πωλήσεων του κλάδου « Ηλεκτρισμός – Αέριο – Νερό». Κατά τα έτη 2002 και 2003 ο εν λόγω δείκτης ήταν υψηλότερος από τους αντίστοιχους για το σύνολο της οικονομίας και το σύνολο της βιομηχανίας (γράφημα 107). Από το 2004 μέχρι και το 2007, κινείται σταθερά σε επίπεδα χαμηλότερα των προαναφερθέντων δεικτών.

ΓΡΑΦΗΜΑ 107

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ – ΑΕΡΙΟΥ – ΝΕΡΟΥ (2001=100)

15.4.5. Ο δευτερογενής τομέας στη Νότια περιοχή

Αν και δεν υπάρχουν πλήρη και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία και δεδομένα για τον δευτερογενή τομέα στην Αλβανία, ανά περιφέρεια, στη νότια περιοχή φαίνεται ότι η βιομηχανική δραστηριότητα είναι συγκεντρωμένη στο μεγαλύτερο ποσοστό της στην περιοχή Αργυροκάστρου.

Σύμφωνα με στοιχεία του Επιμελητηρίου Αργυροκάστρου (C.C.I.C.G.A., 2007) στον δευτερογενή τομέα καταγράφονται συνολικά 83 επιχειρήσεις, από τις οποίες οι 73 (88%) έχουν εταιρική μορφή και οι 10 (12%) είναι ατομικές.

Το ένα τέταρτο των επιχειρήσεων (21 ή 25,3% δραστηριοποιούνται στον κλάδο της παραγωγής ειδών διατροφής και ιδιαίτερα στην επεξεργασία γάλακτος, παραγωγή snacks, αρτοποιίας – ζαχαροπλαστικής, μπαχαρικών – αρωματικών φυτών, ιχθυοκαλλιέργειας, παραγωγής πρώτων υλών για βιομηχανίες ειδών διατροφής κλπ.

Στον κλάδο της παραγωγής υλικών και των κατασκευών για οικοδομές δραστηριοποιούνται 19 επιχειρήσεις (22,9%) με κύρια αντικείμενα την παρασκευή σκυροδέματος, την παραγωγή και βιομηχανική κατεργασία πέτρας, τις κατασκευές αλουμινίου, την παραγωγή χρωμάτων – βερνικιών, την επεξεργασία μαρμάρων κλπ. Σε αυτές πρέπει να προστεθούν και οι 5 από τις 10 επιχειρήσεις του κλάδου κατεργασίας ξύλου, οι οποίες παράγουν προϊόντα ξύλου για τον κατασκευαστικό τομέα. Οι υπόλοιπες 5 επιχειρήσεις του κλάδου κατεργασίας ξύλου ασχολούνται με την παραγωγή ξυλανθράκων.

Στον τομέα παραγωγής ποτών – νερού – αναψυκτικών καταγράφονται 6 επιχειρήσεις (7,2%), από τις οποίες οι 2 δραστηριοποιούνται στον κλάδο εμφιάλωσης νερού, με μεγαλύτερη αυτή της «Glina».

Στους κλάδους επίπλων και παραγωγής χαρτιού – εκδόσεων, δραστηριοποιούνται από 6 επιχειρήσεις στον καθένα, ενώ στους υπόλοιπους κλάδους δραστηριοποιείται μικρός αριθμός επιχειρήσεων.

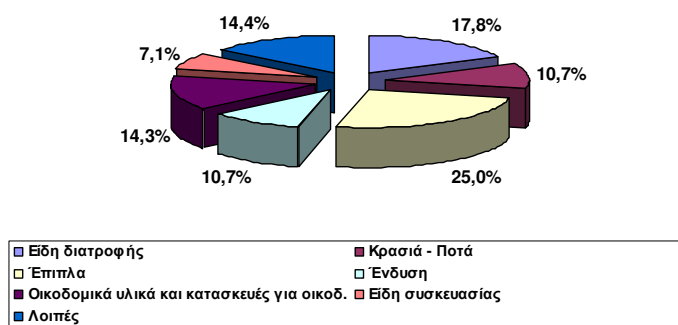
Στον πίνακα 127 καταγράφονται, με αλφαβητική σειρά οι 73 επιχειρήσεις, εταιρικής μορφής, του δευτερογενή τομέα, της περιοχής Αργυροκάστρου. Από αυτές οι 62 (85%) είναι εγκατεστημένες στο Νομό Αργυροκάστρου, οι 8 (11%) στο Νομό Πρεμετής και οι 3 (4%) στο Νομό Τεπελενίου.

Στο γράφημα 109 παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των προαναφερόμενων επιχειρήσεων, ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητάς τους και την νομική μορφή.

Στην περιοχή Αγίων Σαράντα – Δελβίνου καταγράφηκαν από την ομάδα μελέτης 28 επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα, η κατανομή των οποίων, ανά κλάδο δραστηριότητας απεικονίζεται στο ακόλουθο γράφημα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 108

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓΙΩΝ ΣΑΡΑΝΤΑ - ΔΕΛΒΙΝΟΥ

Οι περισσότερες από τις λειτουργούσες επιχειρήσεις στην περιοχή είναι σχετικά μικρού μεγέθους, οικογενειακής μορφής, περιορισμένης απασχόλησης, χαρακτηρίζονται δε από εσωστρέφεια. Υπάρχει όμως και μικρός αριθμός επιχειρήσεων που είναι αρκετά μεγάλου μεγέθους, οι οποίες καλύπτουν την αγορά ολόκληρης της χώρας, πραγματοποιούν δε και εξαγωγές κυρίως στην Ελλάδα και δευτερευόντως στην Ιταλία (μεταλλικό και ανθρακούχο νερό, φυσική και σκαλιστή πέτρα, κάρβουνο κλπ).

Σε επίπεδο χώρας, κατά την περίοδο 2000 – 2006 οι ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα της αγροβιομηχανίας αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 27,9% από το 2000 μέχρι και το 2005, ενώ κατά το 2006 σημείωσαν κάμψη κατά -29,9% (πίνακας 128). Από την κατανομή των εν λόγω επενδύσεων ανά κλάδο (γράφημα 110) προκύπτει ότι υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις από έτος σε έτος μεταξύ των κλάδων.

Σημαντικό τμήμα των επενδύσεων αυτών πραγματοποιήθηκε στη Νότια Αλβανία. Στη συνέχεια παρατίθενται στοιχεία για ορισμένες από τις μεγάλες επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα στη νότια περιοχή.

«ALFA – GLINA» : Έχει ως αντικείμενο δραστηριότητας την εμφιάλωση του φημισμένου φυσικού μεταλλικού και ανθρακούχου νερού της πηγής «Γλίνα», η οποία βρίσκεται κοντά στο Αργυρόκαστρο. Το νερό της συγκεκριμένης πηγής είναι γνωστό τόσο στην Αλβανία, όσο και στο εξωτερικό για τις ιαματικές ιδιότητές του.

Η δραστηριότητα της εταιρίας ξεκίνησε το 1996 με την ανακατασκευή και επέκταση μια παλιάς και μικρής μονάδας και η συνολική επένδυση ξεπέρασε τα 15 εκατ. δολάρια. Σήμερα έχει τη δυνατότητα να εμφιαλώσει 30.000 φιάλες την ώρα, σε συσκευασίες PET, 1,5 και 0,5 λίτρων και πριν από λίγο καιρό και σε γυάλινες φιάλες 1 και 0,33 λίτρων.

Η εταιρία πραγματοποιεί περιορισμένες εξαγωγές σε χώρες της Ε.Ε. και στην Αμερική, καθώς και σε γειτονικές χώρες των Βαλκανίων. Η ζήτηση για εξαγωγές αυξάνεται συνεχώς καθώς όλο και περισσότερες χώρες ενδιαφέρονται για το εξαιρετικό νερό «Glina». Η επιχείρηση αδυνατεί κυρίως για τεχνικούς και οργανωτικούς λόγους να αυξήσει τις εξαγωγές και μάλιστα σε διαρκή κατάσταση. Η επιχείρηση δραστηριοποιείται επίσης και στην εμφιάλωση των παγκόσμιων προϊόντων Pepsi και Lipton (www.glina.com).

Το εργοστάσιο εμφιάλωσης νερού της εταιρίας «Uji E Ftohte», Ιταλικών συμφερόντων είναι η σημαντικότερη βιομηχανία της περιοχής Τεπελενίου.

Εργοστάσια γάλακτος : Στην περιοχή λειτουργούν δύο (2) νέα εργοστάσια γάλακτος με σχετικά σύγχρονη τεχνολογία, η οποία επιτρέπει να παράγουν προϊόντα με ανεκτές ποιοτικές προδιαγραφές. Η «Gjirofarma» βρίσκεται στην περιοχή Αργυροκάστρου και η «Libohona» στην ομώνυμη περιοχή του Λιμπόχοβου. Οι εν λόγω επιχειρήσεις είναι σε θέση να επεξεργαστούν το σύνολο της ποσότητας γάλακτος, όχι μόνο του Νομού Αργυροκάστρου αλλά και των γειτονικών Νομών, το οποίο συγκεντρώνεται με αυτοκίνητα – ψυγεία.

Σημαντικό πρόβλημα παραμένει η πρόψυξη του γάλακτος μέχρι την παραλαβή του από τις ανωτέρω εταιρίες, καθώς δεν έχουν κατασκευαστεί σταθμοί

πρόψυξης. Από τις εν λόγω εταιρίες δεν έχει λυθεί ικανοποιητικά και το πρόβλημα της συσκευασίας γάλακτος.

Σημειώνεται ότι στη νότια περιοχή λειτουργούν επίσης πολλά περιφερειακά ορεινά τυροκομεία, μικρού μεγέθους, με απαρχαιωμένη τεχνολογία και εποχιακό χαρακτήρα. Η ομάδα μελέτης κατέγραψε 21 τέτοια τυροκομεία στο Νομό Αργυροκάστρου και 13 στην περιοχή Αγίων Σαράντα – Δελβίνου.

Οι εταιρίες «Elka» στα Βρυσερά με το προϊόν «Belino» και η «A – E 1» με το προϊόν «Merentino», εκτιμάται ότι παράγουν περισσότερα από 600 χιλ. κιβώτια (πάνω από 1.020 τόνους) κρουασάν το χρόνο, για τα οποία αξιοποιούν 100 – 200 τόνους πρώτη ύλη (φράουλα, κεράσι κλπ), η οποία εισάγεται από το εξωτερικό, δεδομένου ότι οι παραγόμενες ποσότητες στην περιοχή είναι πολύ μικρές.

Μεγάλες επιχειρήσεις θεωρούνται επίσης :

- ⇒ Η «Fresh» στον κλάδο παραγωγής αναψυκτικών.
- ⇒ Η «Partner Balkanik» στον κλάδο εμφιάλωσης αναψυκτικών «Amita».
- ⇒ Το εργοστάσιο παραγωγής κρασιών και αλκοολούχων ποτών «Boukas», το οποίο αντιμετωπίζει προβλήματα στην προμήθεια πρώτων υλών από τοπικούς παραγωγούς (σταφύλια) τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά.
- ⇒ Η «Morpack Albania», στον κλάδο πλαστικών και ειδών κουζίνας.
- ⇒ Η «Feruni 2», στον κλάδο επεξεργασίας ξύλου.
- ⇒ Η «Tecnotrof», στην Φράστανη, η οποία επεξεργάζεται πάνω από 3.000 τόνους πρώτης ύλης (ρητίνη) για την παραγωγή πλαστικών ειδών συσκευασίας για αναψυκτικά.
- ⇒ Οι βιομηχανίες ρούχων «Achaia Cloth», «Kozi Fason», «Entex» κλπ, οι περισσότερες με 50 – 100 εργαζομένους, οι οποίες παράγουν κυρίως για την ελληνική αγορά.

Τα κεφάλαια των ανωτέρω επιχειρήσεων υπολογίζεται ότι ξεπερνούν τα 50 εκατ. ευρώ και σχεδόν σε όλες συμμετέχουν και Έλληνες μέτοχοι με ποσοστό μεγαλύτερο του 30%.

Οι μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις (επεξεργασίας πέτρας, οικοδομικών υλικών, παραγωγής ξυλανθράκων κλπ) λειτουργούν με καλές προοπτικές και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, ενώ σημαντικός είναι ακόμη και ο ρόλος της οικοτεχνίας, η οποία παράγει χειροποίητα προϊόντα, πολλά από τα οποία προωθούνται στην ελληνική αγορά, κυρίως από τους μετανάστες.

Σημαντικά προβλήματα εντοπίζονται :

- Στον κλάδο επεξεργασίας κρέατος, όλων των κατηγοριών, λόγω μη λειτουργίας σύγχρονων σφαγείων, τα οποία αποτελούν τη βασική προϋπόθεση για την παραγωγή προϊόντων από κρέας με πιστοποιημένες ποιοτικές προδιαγραφές.
- Στις ιχθυοκαλλιέργειες και στην πτηνοτροφία, όπου η συσκευασία και τυποποίηση δεν έχουν προχωρήσει και απουσιάζει παντελώς η επεξεργασία

των παραγόμενων προϊόντων (προϊόντα κοτόπουλου, καπνιστή πέστροφα κλπ).

- ➔ Στον κλάδο επεξεργασίας γάλακτος, στις υπόλοιπες περιοχές πλην του Αργυροκάστρου, λόγω μη λειτουργίας σύγχρονων μονάδων γαλακτοβιομηχανίας.
- ➔ Στον τομέα επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων.
- ➔ Στην επεξεργασία και τυποποίηση μελιού, το οποίο πωλείται χωρίς καμία επεξεργασία, εκτός από ένα απλό στράγγισμα, σε πρόχειρη συσκευασία πλαστικών δοχείων. Το κυριότερο πρόβλημα αφορά τη μη ομογενοποίηση του προϊόντος, με αποτέλεσμα η ποιότητα και η γεύση του να είναι διαφορετική από παραγωγό σε παραγωγό και από περιοχή σε περιοχή. Μεγάλες ποσότητες μελιού εξάγονται με μη νόμιμο τρόπο, κυρίως από μετανάστες, είτε για ιδιοκατανάλωση, είτε για εμπορία.
- ➔ Στον κλάδο παραγωγής ζωοτροφών, όπου δεν λειτουργούν οργανωμένες μονάδες.
- ➔ Στον κλάδο αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, ο οποίος θεωρείται από τους σημαντικότερους. Στην πλειοψηφία τους, οι συλλεγόμενες ποσότητες εξάγονται χωρίς καμία επεξεργασία ή ολοκληρωμένη συσκευασία.

Πρόβλημα αποτελεί επίσης και η αδυναμία επαναλειτουργίας παραδοσιακών επιχειρήσεων, όπως τα ορυχεία «Memaliaj» στην περιοχή Τεπελενίου, λόγω απαραιτημένης τεχνολογίας.

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι στον δευτερογενή τομέα της Αλβανίας διαμορφώνονται εξαιρετικές ευκαιρίες για επενδύσεις, σε όλους σχεδόν τους κλάδους, σε ορισμένους από τους οποίους η νότια περιοχή παρουσιάζει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 127

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

A/A	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΔΡΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
1	A –E1	Βιομηχανική ζώνη	Κρουασάν – Chips –Σοκολάτα
2	A.J. ARITJON	Αργυρόκαστρο	Πλαστικοί σωλήνες νερού
3	ACHAIA CLOTH	Αργυρόκαστρο	Βιομηχανία ρούχων
4	ALBA NERA	Πρεμετή	Παραγωγή – επεξεργασία πέτρας
5	ALBARACK	Πρεμετή	Μπαχαρικά και θεραπευτικά βότανα
6	ALPHA SH.A.	Αργυρόκαστρο	Φυσικό μεταλλικό νερό «Glina»
7	ALPHA XHAM	Αργυρόκαστρο	Επεξεργασία τζαμιών και αλουμινίου
8	ALKO PARKET	Αργυρόκαστρο	Είδη από μελαμίνη
9	ALMA	Αργυρόκαστρο	Ξύλινα έπιπλα
10	ALTEKA	Αργυρόκαστρο	Ζαχαροπλαστική
11	ALUSEK	Αργυρόκαστρο	Παράθυρα και θύρες αλουμινίου
12	ANDKRI	Αργυρόκαστρο	Συσκευασία αερίου (οξυγόνου)

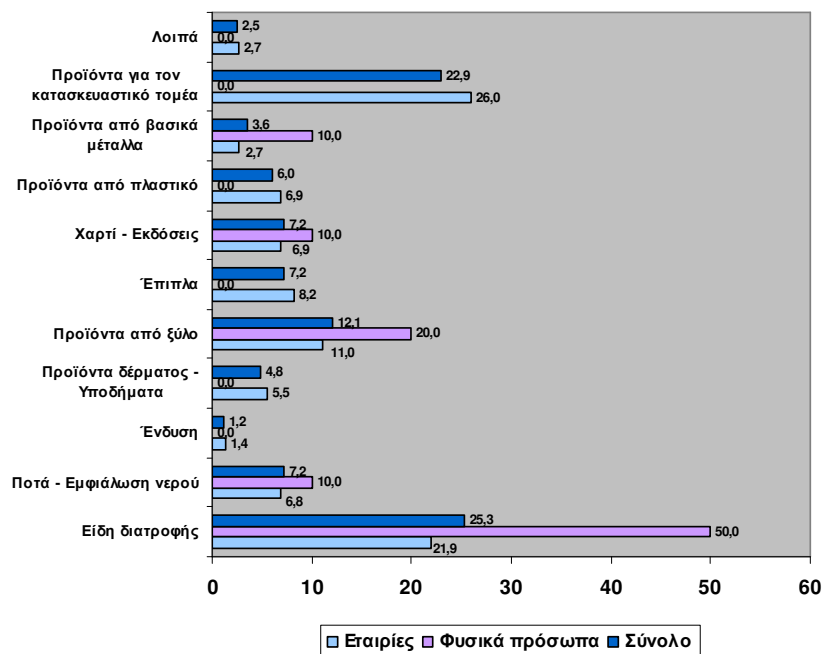
A/A	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΔΡΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
13	BOCI	Αργυρόκαστρο	Υλικά κατασκευών – οικοδομών
14	BOUKAS	Αργυρόκαστρο	Hard drinks «Boukas» (Ποτοποιία)
15	CARO	Αργυρόκαστρο	Ζαχαροπλαστική
16	DASH – PESHK	Αργυρόκαστρο	Ιχθυοκαλλιέργεια
17	DAYLUX	Αργυρόκαστρο	Χρώματα κλπ
18	DHIMITRA	Αργυρόκαστρο	Αρτοποιία
19	DRINO – K	Αργυρόκαστρο	Έπιπλα
20	DRINO BETON	Αργυρόκαστρο	Παρασκευή σκυροδέματος
21	DYNAMIC PACK	Αργυρόκαστρο	Είδη συσκευασίας από χαρτί
22	ELDA 4	Τεπελένι	Χαρτοπετσέτες
23	ELEFTERIA	Αργυρόκαστρο	Υλικά κατασκευών – οικοδομών
24	ENDRI – V	Αργυρόκαστρο	Παραγωγή ξυλανθράκων
25	EPIPLO DÉCOR	Αργυρόκαστρο	Έπιπλα
26	ERJALBA	Αργυρόκαστρο	Είδη διατροφής
27	ERMILA	Αργυρόκαστρο	Γυναικείες τσάντες και πορτοφόλια
28	EUROBETON	Αργυρόκαστρο	Παρασκευή σκυροδέματος
29	EUTEX	Βιομηχανική ζώνη	Ζαχαροπλαστική
30	FARMA	Αργυρόκαστρο	Υποδηματοποιία
31	FERUNI 2	Αργυρόκαστρο	Επεξεργασία ξύλου
32	FLU - TO - NE	Πρεμετή	Τυριά και γαλακτοκομικά προϊόντα
33	FRESH	Αργυρόκαστρο	Soft drinks «Fresh» (ποτοποιεία)
34	GJI – BU	Αργυρόκαστρο	Συρματοurgia – καλώδια
35	GJIROFARMA	Αργυρόκαστρο	Γαλακτοβιομηχανία
36	GJIROKASTRA 2	Αργυρόκαστρο	Χρώματα
37	GMS INERT	Αργυρόκαστρο	Υλικά κατασκευών – οικοδομών
38	GRAMMATIS ELLAS	Αργυρόκαστρο	Έπιπλα
39	HARTOPLAST	Αργυρόκαστρο	Πλαστικοί σάκοι
40	ICA ALBANIA	Αργυρόκαστρο	Ξύλινοι καπλαμάδες
41	JAN – ZHAK	Αργυρόκαστρο	Χρώματα - Βερνίκια
42	KALIMERA	Αργυρόκαστρο	Ζαχαροπλαστική
43	KARTOPACK	Αργυρόκαστρο	Είδη συσκευασίας από χαρτί
44	KOZI FASON	Αργυρόκαστρο	Ζαχαροπλαστική
45	KRISTIN STAR	Αργυρόκαστρο	Σακούλες αγοράς
46	KRISTO	Πρεμετή	Παραγωγή ξυλανθράκων
47	KUROS	Αργυρόκαστρο	Υποδηματοποιία
48	LINEX 1	Αργυρόκαστρο	Χαρτοπετσέτες
49	LINEX A	Αργυρόκαστρο	Χαρτοπετσέτες και χαρτί κουζίνας
50	LUDI	Αργυρόκαστρο	Πλαστικές φιάλες κλπ
51	MARGARITI	Αργυρόκαστρο	Επεξεργασία μαρμάρων
52	MARMO	Αργυρόκαστρο	Επεξεργασία μαρμάρων
53	MECI	Αργυρόκαστρο	Υλικά κατασκευών – οικοδομών
54	MOBILA RAJDHO	Αργυρόκαστρο	Έπιπλα
55	MOLVA	Αργυρόκαστρο	Συρματοurgia
56	MORPACK ALBANIA	Αργυρόκαστρο	Πλαστικά βαρέλια, σωλήνες κλπ

A/A	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΔΡΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
57	NACOPULLO	Αργυρόκαστρο (Δερβιτσάνη)	Υλικά κατασκευών οικοδομών
58	OLS – END	Τεπελένι	Σχολικά έπιπλα
59	PANI	Πρεμετή	Παραγωγή ξυλανθράκων
60	PAPASPIROS	Πρεμετή	Ζαχαροπλαστική
61	PARTNER BALKAN	Αργυρόκαστρο	Soft drinks
62	PETRAX	Αργυρόκαστρο	Παραγωγή – επεξεργασία πέτρας
63	RPIVE	Αργυρόκαστρο	Ζαχαροπλαστική
64	Q.N.B.	Αργυρόκαστρο	Υλικά κατασκευών – οικοδομών
65	QERAMICA E JUGUT	Πρεμετή	Κεραμουργία
66	REKOR S.A. ALBANIA	Αργυρόκαστρο	Υποδηματοποιία
67	SHEHU	Αργυρόκαστρο	Αναγόμενη ελαστικών
68	SHTYPSHKRONJA ARGYRO Sh.p.k.	Αργυρόκαστρο	Εκδόσεις
69	TECNOTROF	Αργυρόκαστρο	Πρώτες ύλες για τη βιομηχανία θρεπτικών ουσιών
70	UJIE FTOHTE	Τεπελένι	Εμφιάλωση φυσικού νερού
71	VAMI	Αργυρόκαστρο	Εκτροφή πουλερικών
72	VECHO	Αργυρόκαστρο	Παραγωγή ξυλανθράκων
73	VEKO	Αργυρόκαστρο	Ξύλινα πατώματα – Ταβάνια - Έπιπλα

Πηγή : Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αργυρόκαστρο (Members Directory, 2007 – 2008)

ΓΡΑΦΗΜΑ 109

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 128

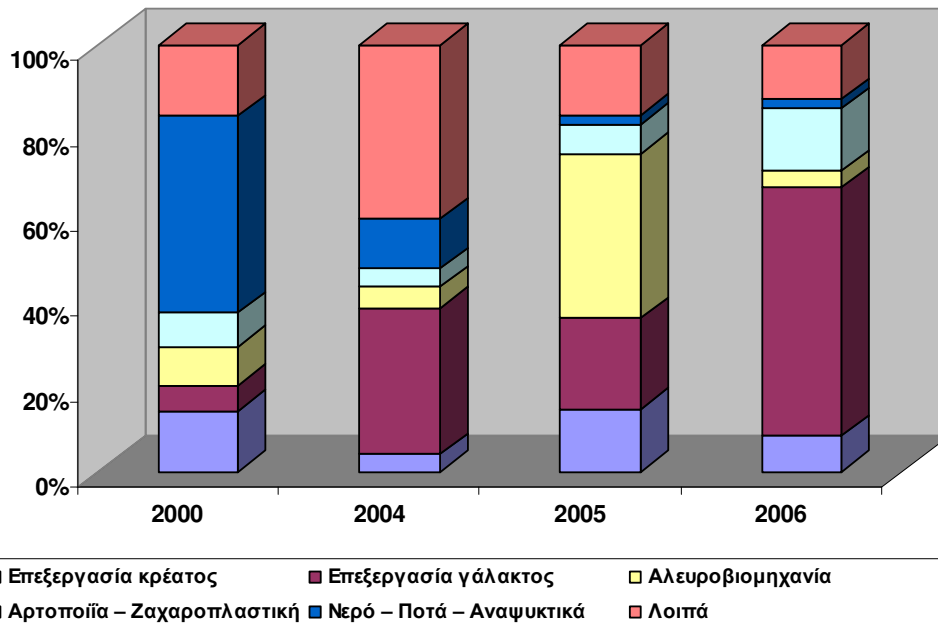
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (2000 – 2006 σε εκατ. Λεκ)

ΚΛΑΔΟΣ	2000	2004	2005	2006
Επεξεργασία κρέατος	120,7	92,4	425,6	170,3
Επεξεργασία γάλακτος	51,5	790,0	624,3	1.194,8
Αλευροβιομηχανία	77,9	114,7	1.124,5	79,6
Αρτοποιία – Ζαχαροπλαστική	67,4	96,9	203,0	295,8
Νερό – Ποτά – Αναψυκτικά	394,7	271,0	62,8	47,0
Λοιπά	141,1	932,7	475,9	258,0
ΣΥΝΟΛΟ	853,3	2.297,7	2.916,1	2.045,5

Πηγή : Στατιστική Υπηρεσία Υπουργείου Γεωργίας, Ανάπτυξης και Τροφίμων

ΠΙΝΑΚΑΣ 110

ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

15.4.6. Συμπεράσματα – Επισημάνσεις – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Δευτερογενή τομέα

1. Η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στη διαμόρφωση του συνολικού ΑΕΠ είναι μικρή, με τάση όμως έστω και περιορισμένης βελτίωσής του, κυρίως τα δύο τελευταία χρόνια.
2. Η συμβολή του δευτερογενή τομέα στην απασχόληση είναι περιορισμένη.
3. Σοβαρό μειονέκτημα θεωρείται η μη ύπαρξη θεσμοθετημένων βιομηχανικών περιοχών ή ζωνών.
4. Μεταξύ των δραστηριοτήτων του δευτερογενή τομέα, μεγαλύτερη συμμετοχή κατέχει η εξορυκτική δραστηριότητα και ακολουθεί η μεταποιητική.
5. Η εξορυκτική βιομηχανία αποτελεί την κύρια εξαγωγική δραστηριότητα της Αλβανίας. Σε ορισμένα προϊόντα του κλάδου αυτού είναι ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο.
6. Υπάρχουν άμεσα περαιτέρω δυνατότητες ανάπτυξης της εξορυκτικής βιομηχανίας, κυρίως σε ορισμένα ορυκτά.
7. Σημαντικό μέρος των επενδύσεων της εξορυκτικής βιομηχανίας ασκείται από ξένους ή από μικτές επιχειρήσεις, στις οποίες οι ξένοι συμμετέχουν με τα μεγαλύτερα ποσοστά.
8. Η μεταποιητική βιομηχανία χαρακτηρίζεται από μια σχετική στασιμότητα, όσον αφορά τόσο την ποσοστιαία συμμετοχή της στο σύνολο του δευτερογενή τομέα όσο και την αντίστοιχη απασχόληση.
9. Τους θετικότερους ρυθμούς, τα τελευταία χρόνια, ετήσιας ανόδου πέτυχε η βιομηχανία τροφίμων και η υφαντουργία.
10. Η επεξεργασία εγχώρια παραγόμενων και πολλές φορές με παραδοσιακό τρόπο, πρώτων υλών, είναι περιορισμένη, ακόμα και σε κλάδους στους οποίους η χώρα παρουσιάζει σοβαρά συγκριτικά πλεονεκτήματα (γαλακτοκομικά, αρωματικά φυτά και βότανα κλπ).
11. Ο βαθμός καθετοποίησης της παραγωγής είναι μικρός.
12. Το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων είναι μικρό, όσον αφορά τα επενδυμένα κεφάλαια, τον κύκλο εργασιών και την απασχόληση.
13. Το επίπεδο οργάνωσης των επιχειρήσεων είναι χαμηλό, ενώ παρατηρείται μεγάλη έλλειψη εξειδίκευσης και εμπειρίας κυρίως σε ανώτερα στελέχη.
14. Η χώρα έχει αποκτήσει μια εμπειρία παραγωγής με τη μέθοδο φασόν, τουλάχιστον σε ορισμένα προϊόντα (είδη ένδυσης κλπ), η οποία ευνοείται κυρίως από το συγκριτικά χαμηλό παραγωγικό κόστος και ειδικότερα από την αμοιβή της εργασίας.
15. Το επίπεδο ενημέρωσης – πληροφόρησης αλλά και επιμόρφωσης είναι μέτριο.
16. Η έλλειψη υποδομών (οδικό δίκτυο κλπ), δυσχεραίνει την άσκηση μεταποιητικών δραστηριοτήτων, ενώ εξίσου σημαντικός αρνητικός

παράγοντας θεωρείται η έλλειψη οργανωμένων δικτύων διανομών και marketing.

17. Οι συχνές και απροειδοποίητες διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στη βιομηχανική παραγωγή.
18. Η μη αυτάρκεια της χώρας σε ενέργεια δημιουργεί άμεσα την ανάγκη αξιοποίησης εναλλακτικών μορφών παραγωγής ενέργειας, για τις οποίες διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.
19. Λόγω της μη αυτάρκειας της χώρας σε πολλά βιομηχανικά προϊόντα διαφόρων χρήσεων, είναι αναγκαία αλλά και εφικτή η δημιουργία ευέλικτων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ακόμα και περιορισμένης εμπορικής εμβέλειας, που θα καλύπτουν ίσως τοπικές ανάγκες και δεν θα επηρεάζονται αισθητά από τις περιορισμένες και ελλιπείς υποδομές αλλά και τα θεσμικά προβλήματα της χώρας.
20. Το τεχνολογικό επίπεδο των βιομηχανικών μονάδων, με εξαίρεση λίγες μεγάλου μεγέθους που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια, είναι χαμηλό και δεν δημιουργεί ανταγωνιστικές συνθήκες και προϋποθέσεις.
21. Στην περιοχή μελέτης η εικόνα δεν διαφέρει από την αντίστοιχη του συνόλου της χώρας, με εξαίρεση ορισμένες δραστηριότητες οι οποίες ασκούνται κατά κύριο λόγο στην περιοχή. Σε πολλές από αυτές συμμετέχουν και ξένοι επενδυτές ή ασκούνται αποκλειστικά από ξένους επενδυτές.
22. Παρότι η περιοχή προσφέρεται για την άσκηση αγροτοβιομηχανικών δραστηριοτήτων, ωστόσο η ανάπτυξή τους είναι ιδιαίτερα περιορισμένη.
23. Η μέση παραγωγικότητα κινείται σε μέτρια επίπεδα, ενώ το κόστος παραγωγής, παρά τα χαμηλότερα κοστολογικά στοιχεία, δεν είναι τελικά ιδιαίτερα χαμηλό, σε σχέση με το αντίστοιχο πχ. των ελληνικών επιχειρήσεων.
24. Δεν υφίστανται θεσπισμένα χρηματοδοτικά ή άλλου είδους κίνητρα για την ίδρυση, την επέκταση και των εκσυγχρονισμό παραγωγικών επιχειρήσεων.
25. Οι όροι δανεισμού των μεταποιητικών επιχειρήσεων είναι επαχθείς.

15.5. Τομέας κατασκευών

15.5.1. Γενικά

Κατά την περίοδο μετάβασης της Αλβανικής οικονομίας στο καθεστώς της ελεύθερης αγοράς, ο κατασκευαστικός τομέας είχε σημαντική ανάπτυξη και το μερίδιό του στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε θεαματικά, από 5,1% το 1996 σε 14,2% το έτος 2007 (γράφημα 111).

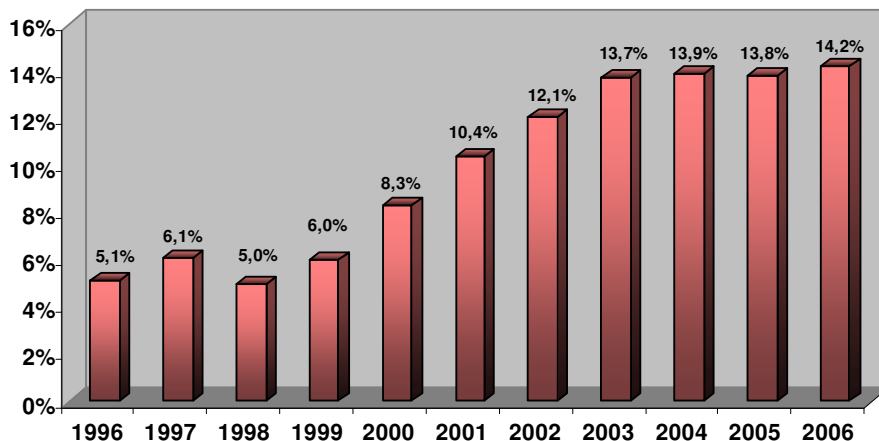
Η ανάγκη δημιουργίας σύγχρονων εμπορικών και βιομηχανικών κτιρίων και εγκαταστάσεων, ξενοδοχείων και κτιρίων εστίασης – αναψυχής, σύγχρονων κατοικιών και έργων υποδομής (δημόσια έργα), έδωσε σημαντική ώθηση στον τομέα των κατασκευών.

Η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του τομέα διασφαλίστηκε, κατά κύριο λόγο, από τις ακόλουθες πηγές :

- ⇒ Ιδιωτικά κεφάλαια Αλβανών επενδυτών
- ⇒ Άμεσες ξένες επενδύσεις (εισροή κεφαλαίου)
- ⇒ Δανεισμό από το εγχώριο και διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα
- ⇒ Κρατικό προϋπολογισμό και βοήθεια διεθνών οργανισμών (Ε.Ε., Δ.Ν.Τ. κλπ), κυρίως για τα δημόσια έργα και τα μεγάλα έργα υποδομών
- ⇒ Εμβάσματα μεταναστών, κυρίως για τον τομέα κατοικίας και για μικρές επιχειρήσεις.

ΓΡΑΦΗΜΑ 111

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΕΠ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

15.5.2. Στοιχεία αγοράς

Σύμφωνα με στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο συνέδριο BalRec που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα, στη Σόφια, η αγορά εξοχικών κατοικιών της Αλβανίας έχει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, ιδιαίτερα στις παραθαλάσσιες περιοχές για τις οποίες η κυβέρνηση της χώρας επεξεργάζεται ειδικό σχέδιο παρέμβασης και διαχείρισης. Ωστόσο, το πλέον ανεπτυγμένο τμήμα της αλβανικής αγοράς ακινήτων είναι αυτό των κατοικιών, από το οποίο προέρχεται και το 60% περίπου της συνολικής αξίας των συναλλαγών της αγοράς.

Με ιδιαίτερη ένταση αναπτύσσεται η αγορά κατοικιών στα Τίρανα, καθώς αυξάνεται τόσο ο αριθμός των αδειών οικοδόμησης όσο και ο όγκος του κατασκευαστικού έργου. Οι τιμές αγοράς των κατοικιών διατηρούνται σε χαμηλά επίπεδα στο σύνολο της χώρας, με εξαίρεση την πρωτεύουσα, όπου προσεγγίζουν τα 1.500 με 2.000 ευρώ το τ.μ. στο κέντρο και τα 500 με 850 ευρώ το τ.μ. στα προάστια της πόλης.

Το συνολικό απόθεμα ποιοτικών χώρων γραφείου στα Τίρανα υπολογίζεται σε 20 χιλ .τ.μ. Ωστόσο, η ολοκλήρωση των σχετικών επενδυτικών σχεδιασμών που βρίσκονται σήμερα σε εξέλιξη προβλέπεται να τροφοδοτήσει στα επόμενα 5 με 10 χρόνια την αύξηση του αποθέματος σε περισσότερα από 60 χιλ .τ.μ. Η περιορισμένη προσφορά χώρων γραφείου διατηρεί τα ενοίκια σε υψηλά επίπεδα ή μεταξύ 16 και 25 ευρώ το τ.μ. στην κατηγορία Α. (Ναυτεμπορική, 09.05.2008).

Η Αγορά ακινήτων στην Αλβανία

Κατά τη διάρκεια του 2007, εγκρίθηκαν οικοδομικές άδειες για διάφορες χρήσεις, με προϋπολογισμό 38,7 δις Λεκ. Ο αριθμός των αδειών που εκδόθηκαν για κτίρια αυξήθηκαν κατά 41,4% σε σχέση με το έτος 2006. Υπάρχει όμως μια μείωση στους εκτιμώμενους προϋπολογισμούς και στο εμβαδόν των κτιρίων, με βάση τις οικοδομικές άδειες.

Η μεγαλύτερη ζήτηση καταγράφεται στον τομέα των αστικών – μεσοαστικών κατοικιών. Στην περίοδο 2002 – 2007, ο αριθμός των αδειών για κτίρια αυτής της κατηγορίας, αντιπροσώπευε το 56% έως 63% του συνολικού αριθμού αδειών για όλες τις κατηγορίες κτιρίων. Οι περιφέρειες των Τιράνων, Δυρραχίου, Ελμπασάν, Φιέρι, Κορυτσάς και Αυλώνας, συνεχίζουν να έχουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για άδειες οικοδομών. Στα Τίρανα και στο Δυρράχιο υπάρχουν αιτήματα για πολυώροφα κτίρια, ιδιαίτερα δε για αστικές – μεσοαστικές κατοικίες και για κτίρια χονδρικού και λιανικού εμπορίου.

Το μεγαλύτερο τμήμα των κτιρίων, όπως κατοικίες, ξενοδοχεία, κτίρια χονδρικού και λιανικού εμπορίου, χρηματοδοτούνται από ιδιώτες επενδυτές. Αντιθέτως, τα κτίρια για υπηρεσίες κοινωνικές, πολιτιστικές, υγείας και τα έργα συγκοινωνιακών υποδομών, χρηματοδοτούνται κυρίως από τον δημόσιο τομέα.

Οι Αλβανοί επενδυτές είναι οι περισσότερο ενδιαφερόμενοι για τη χρηματοδότηση του κατασκευαστικού τομέα και χρηματοδοτούν το 80% περίπου του συνολικού όγκου των κατασκευών.

Πηγή : Office of Urbanities by Districts Municipalities and Communes (www.instat.gov.al/)

Το έτος 2007 δεν ήταν καλή χρονιά για τον κατασκευαστικό τομέα. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία ήταν μια στάσιμη χρονιά και η συμβολή του εν λόγω τομέα στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Η εξέλιξη αυτή προβληματίζει σοβαρά το οικονομικό επιτελείο της Κυβέρνησης και την Τράπεζα της Αλβανίας, επειδή ο κατασκευαστικός τομέας έχει καταστεί ηγετική δύναμη για την οικονομία της χώρας.

Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των πωλήσεων του κατασκευαστικού τομέα κατά το έτος 2007 διαμορφώθηκε στο ένα τέταρτο περίπου του αντίστοιχου ρυθμού των τριών προηγούμενων ετών, ενώ ο συνολικός όγκος κατασκευών καθώς και ο όγκος των νέων κατασκευών μειώθηκαν κατά 5,8% και 11,7% αντίστοιχα. Μείωση παρουσίασε και ο όγκος των ανακατασκευών, καθώς και η απασχόληση, η οποία είχε μειωθεί ελαφρά και το έτος 2006.

Ο όγκος των τεχνικών έργων αυξήθηκε κατά 14,2% μετά από μια σημαντική μείωση (-15,4%) που είχε το έτος 2006. Σημαντική αύξηση καταγράφεται και στις αμοιβές των απασχολούμενων στον κατασκευαστικό τομέα, κατά 15% περίπου, μετά από μια διετία (2005 – 2006) με χαμηλότερες αυξήσεις.

Οι ανωτέρω εξελίξεις καταγράφονται αναλυτικά στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 129

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ετήσιες μεταβολές %)

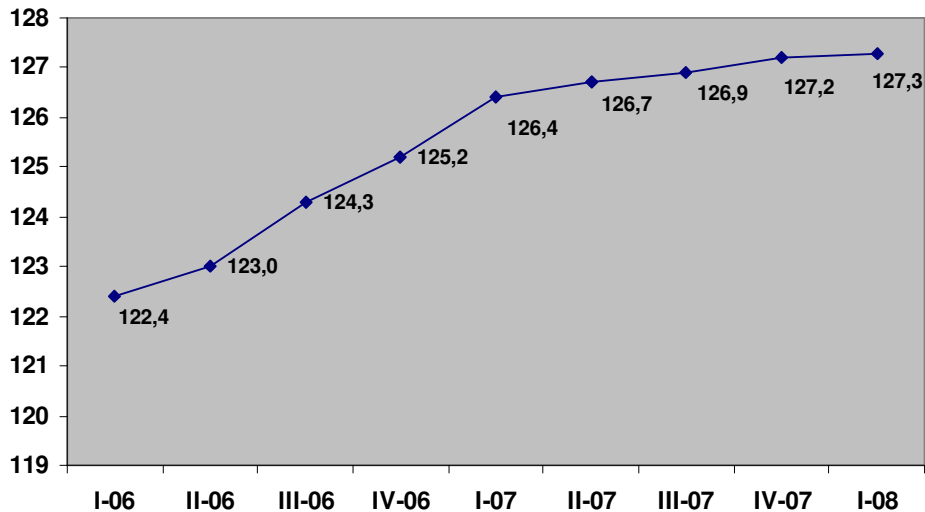
ΔΕΙΚΤΕΣ	2004	2005	2006	2007*
Πωλήσεις	23,8	19,9	21,1	5,4
Απασχόληση	9,8	4,5	-0,4	-4,3
Μισθοί	16,3	10,2	6,1	14,9
Όγκος οικοδομών	15,0	11,2	1,7	-5,8
- Νέες κατασκευές	21,1	11,8	9,9	-11,7
- Ανακατασκευές	38,1	35,4	1,3	-9,0
- Τεχνικά έργα	8,8	12,7	-15,4	14,2

* Οι δείκτες για το 2007 αφορούν το πρώτο εννεάμηνο

Πηγή : Bank of Albania (Annual Report, 2007) και INSTAT

Ο δείκτης κόστους κατασκευών συνέχισε να αυξάνεται κατά το έτος 2007 και κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους 2008, αλλά με χαμηλότερους ρυθμούς σε σύγκριση με το 2006, όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί.

ΓΡΑΦΗΜΑ 112
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ (1999=100)

Πηγή : INSTAT

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007, οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν στα ηλεκτρολογικά υλικά και στους βασικούς μισθούς (5,1%) και στις μεταφορικές δαπάνες (2,7%).

Διαχρονικά, κατά την περίοδο 1994 – 2007, ο γενικός δείκτης κόστους κατασκευής αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 5,9% και ο δείκτης άμεσων δαπανών (υλικά, βασικοί μισθοί, μεταφορικές δαπάνες, μηχανολογικά) με μέσο ετήσιο ρυθμό 6,5%. Κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι η εντονότερη αύξηση των ανωτέρω δεικτών κατά την περίοδο 1994 – 2001, στην οποία οι δύο δείκτες σχεδόν συμπίπτουν (πίνακας 130 και γράφημα 113). Από το 2002 και μετά, οι ρυθμοί ανόδου είναι χαμηλότεροι, με το δείκτη άμεσων δαπανών να είναι ελαφρά υψηλότερος από τον γενικό.

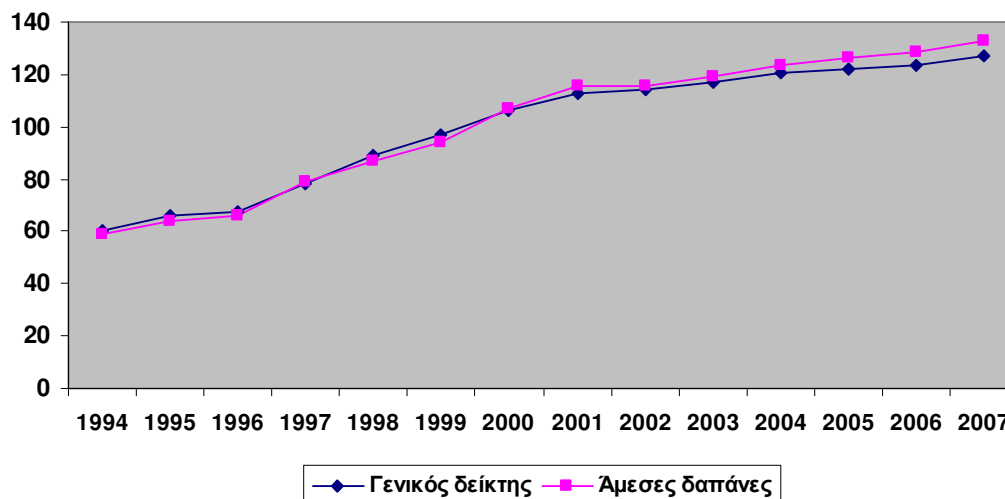
ΠΙΝΑΚΑΣ 130
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

ΕΤΟΣ	Γενικός δείκτης	Άμεσες δαπάνες	Βασικά υλικά	Βασικοί μισθοί	Μεταφορικά έξοδα	Μηχανολογικά
1994	60,5	58,7	73,7	24,0	87,6	75,7
1995	65,7	64,1	79,0	31,0	79,1	80,1
1996	67,8	66,2	80,8	35,0	71,0	78,1
1997	78,3	79,2	88,9	48,3	62,7	83,3
1998	89,1	87,0	100,3	62,9	127,7	99,6
1999	96,8	94,1	101,5	80,8	104,0	99,6
2000	106,3	107,0	110,9	114,4	108,6	101,6
2001	113,0	115,8	114,3	123,1	113,1	101,7
2002	114,0	115,6	112,9	127,9	117,3	101,7
2003	117,1	119,1	115,9	130,7	115,6	103,8
2004	120,7	123,8	120,4	139,9	121,9	101,7
2005	122,3	126,3	122,1	145,6	129,4	102,4
2006	123,7	128,4	124,3	147,3	135,5	102,8
2007	126,8	133,1	130,2	147,7	135,8	105,6
Μ.Ε.Ρ.Μ.*%	5,9	6,5	4,5	15,0	3,4	2,6

* Μ.Ε.Ρ.Μ. : Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (%)

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 113
ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ 1994 – 2007

Από την εξέλιξη των επιμέρους δεικτών κόστους κατασκευών (υλικά, βασικοί μισθοί, μεταφορικά έξοδα, μηχανολογικά), προκύπτει πολύ μεγάλη άνοδος των

βασικών μισθών κατά την περίοδο 1994 – 2001 και σχετική εξομάλυνση από το έτος 2002 και μετά. Η μέση ετήσια μεταβολή για το σύνολο της περιόδου 1994 – 2007 είναι 15% και είναι πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη μεταβολή των άλλων δεικτών αυτής της κατηγορίας (πίνακας 130 και γράφημα 113).

Τα βασικά υλικά κατασκευών αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,5%, ενώ τα μεταφορικά έξοδα και τα μηχανολογικά, με αντίστοιχους ρυθμούς 3,4% και 2,6%.

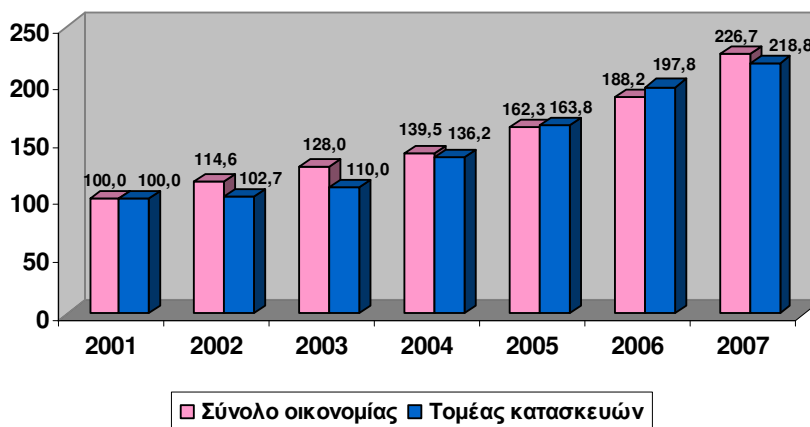
Οι ανωτέρω εξελίξεις είχαν σημαντικές επιπτώσεις στις τιμές των κατοικιών οι οποίες ακολούθησαν ανοδική πορεία. Έτσι οι τιμές κατοικιών στα Τίρανα, υπολογιζόμενες με βάση το δείκτη τιμών κατοικιών σε ετήσια βάση, αυξήθηκαν κατά 16,7% στο τελευταίο τρίμηνο του 2007, έναντι 24,8% που αυξήθηκαν κατά το προηγούμενο τρίμηνο. Σημειώνεται πάντως ότι ο ρυθμός ανόδου των τιμών κατοικιών είναι σε ορισμένες περιπτώσεις υψηλότερος από το ρυθμό ανόδου του κόστους κατασκευής. Είναι φανερό ότι τα φαινόμενα αυτά οφείλονται και στις αρρυθμίες και πιέσεις της αγοράς και του συστήματος χρηματοδότησης της κατασκευής και της αγοράς κατοικιών.

Σε επίπεδο χώρας, στον κατασκευαστικό τομέα δραστηριοποιούνται 1878 επιχειρήσεις οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 3,3% του συνόλου των ενεργών εταιριών. Αν στον αριθμό αυτό προστεθούν και οι επιχειρήσεις οι οποίες συνδέονται έμμεσα με τον κατασκευαστικό τομέα, ο συνολικός αριθμός τους ξεπερνά τις 4.440 που αντιστοιχεί στο 5% περίπου του συνολικού αριθμού ενεργών επιχειρήσεων της χώρας. Σε πολλές από τις επιχειρήσεις αυτές συμμετέχουν, με μεγάλα ποσοστά, και ξένοι επενδυτές, κυρίως Έλληνες και Ιταλοί.

Η ανοδική πορεία του τομέα κατασκευών επιβεβαιώνεται και από τη διαχρονική εξέλιξη του δείκτη πωλήσεων, ο οποίος στην περίοδο 2001 – 2007 κινήθηκε πολύ κοντά στα επίπεδα του δείκτη πωλήσεων για το σύνολο της οικονομίας και κατά τα έτη 2005 και 2006 σε επίπεδα υψηλότερα (γράφημα 114).

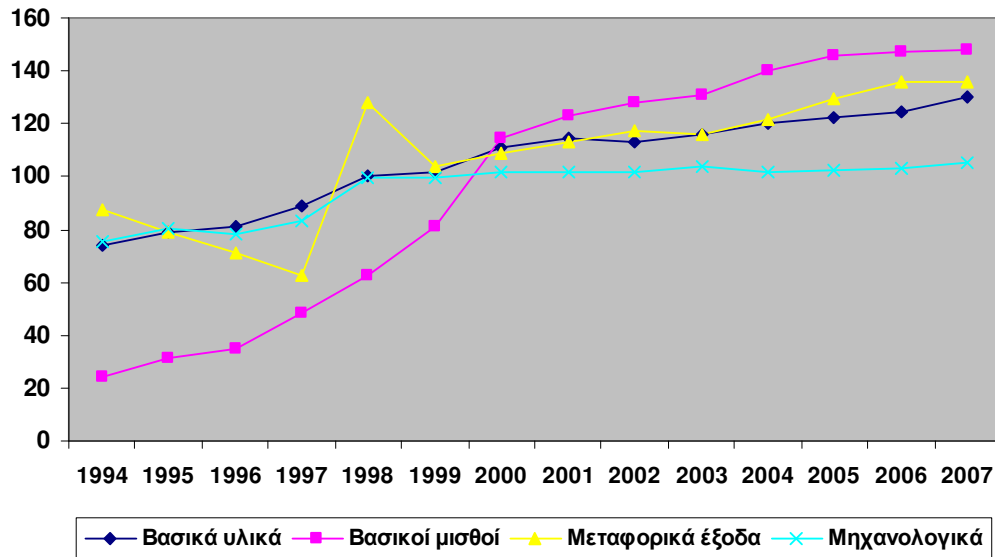
ΓΡΑΦΗΜΑ 114

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ (2001=100)

ΓΡΑΦΗΜΑ 115

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ (Άμεσων Δαπανών)

9.5.3. Διαχρονική εξέλιξη του τομέα κατασκευών : Ποσοτικά μεγέθη

Η εξέλιξη του εμβαδού των κτιρίων, με βάση τις εκδοθείσες οικοδομικές άδειες, κατά την περίοδο 1995 – 2007, παρουσιάζεται στους πίνακες 131-132 και στα γραφήματα 116-117.

Η μακροχρόνια τάση για το σύνολο των κτιρίων εμφανίζεται αυξητική, με έντονες όμως περιοδικές διακυμάνσεις. Οι κατοικίες καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα του συνολικού εμβαδού και η μακροχρόνια τάση παρουσιάζεται εντονότερα ανοδική σε σύγκριση με την αντίστοιχη για το εμβαδόν του συνόλου των κτιρίων. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την εκτίμηση ότι η ζήτηση για κατοικίες διαμορφώνεται διαχρονικά σε υψηλά επίπεδα και με αυξανόμενο ρυθμό.

Για τα λοιπά κτίρια, η μακροχρόνια τάση παρουσιάζεται καθοδική και με λιγότερο έντονες διακυμάνσεις, πλην της περιόδου 1995 – 1997. Τα βιομηχανικά και εμπορικά κτίρια καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα του συνολικού εμβαδού των λοιπών κτιρίων.

Η ίδια εικόνα σημειώνεται και στην εκτιμώμενη αξία των κατασκευών κατά την ίδια χρονική περίοδο, όπως προκύπτει από τον πίνακα 133 και το γράφημα 118.

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτουν ορισμένες βασικές διαπιστώσεις :

- ⇒ Η μεγάλη κρίση του 1997 επηρέασε αρνητικά τον τομέα κατασκευών μέχρι το έτος 2001.
- ⇒ Από το 2004 και μετά φαίνεται ότι ο τομέας έχει εισέλθει σε μια περίοδο αστάθειας, η οποία χαρακτηρίζεται από πτωτική τάση, μετά τη θεαματική άνοδο των ετών 2002 – 2003 και 2005.
- ⇒ Επιβεβαιώνεται η σημαντική μείωση της οικοδομικής δραστηριότητας το έτος 2007.
- ⇒ Σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, ο κλάδος των κατοικιών είναι ο κύριος μοχλός στήριξης της οικοδομικής δραστηριότητας. Η τάση αυτή φαίνεται ότι θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια, παρά το γεγονός ότι πολλοί μετανάστες επενδύουν πλέον σε ακίνητα στις χώρες υποδοχής, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία αλλά και από έρευνα της ομάδας μελέτης στην Ελλάδα και στην Αλβανία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 131

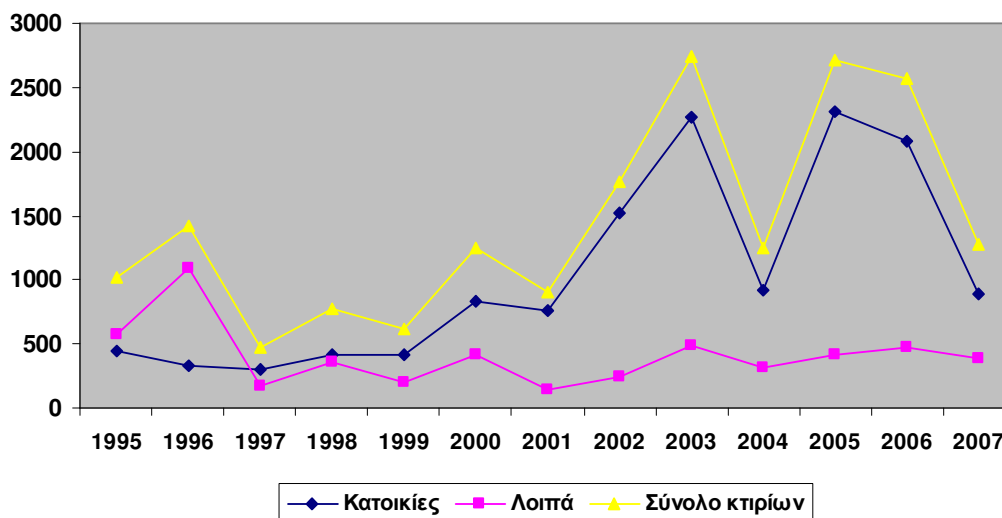
ΕΜΒΑΔΟΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (σε χιλιάδες μ²)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Κατοικίες	443	335	299	414	413	832	755	1.521	2.261	923	2.307	2.085	884
Λοιπά	572	1.090	177	364	207	417	145	240	485	322	412	478	391
Σύνολο κτιρίων	1.015	1.425	476	778	620	1.249	900	1.761	2.746	1.245	2.719	2.563	1.275

Πηγή : INSTAT (στοιχεία οικοδομικών αδειών)

ΓΡΑΦΗΜΑ 131

ΕΜΒΑΔΟΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (σε χιλιάδες μ²)

ΠΙΝΑΚΑΣ 132

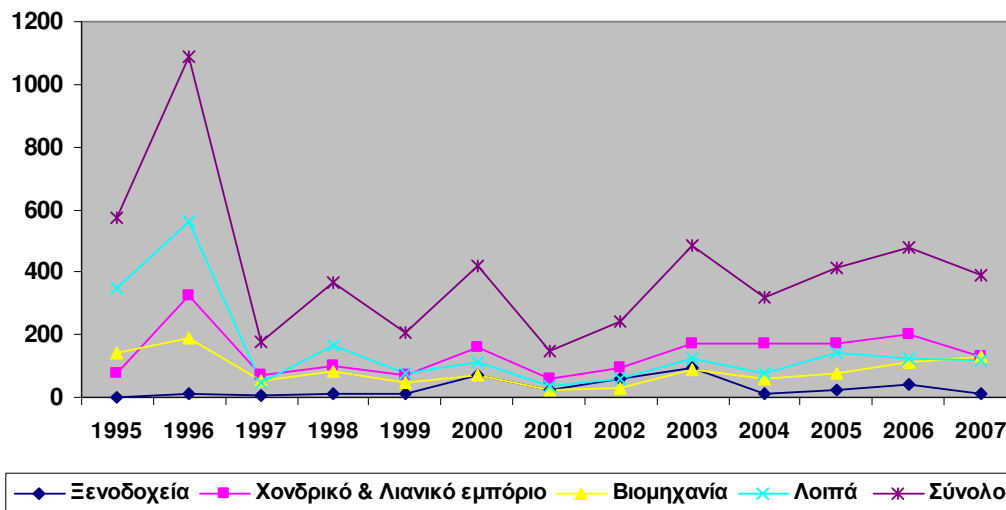
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΜΒΑΔΟΥ ΛΟΙΠΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (σε χιλιάδες μ²)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία	--	10	7	13	12	73	26	59	97	14	21	39	12
Χονδρικό & Λιανικό εμπόριο	74	326	69	101	71	159	58	93	174	174	170	202	133
Βιομηχανία	141	191	52	85	50	71	26	30	87	60	79	115	130
Λοιπά	346	563	49	165	74	114	35	58	127	74	142	122	116
Σύνολο	572	1.090	177	364	207	417	145	240	485	322	412	478	391

Πηγή : INSTAT (στοιχεία οικοδομικών αδειών)

ΓΡΑΦΗΜΑ 117

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΜΒΑΔΟΥ ΛΟΙΠΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (σε χιλιάδες μ²)

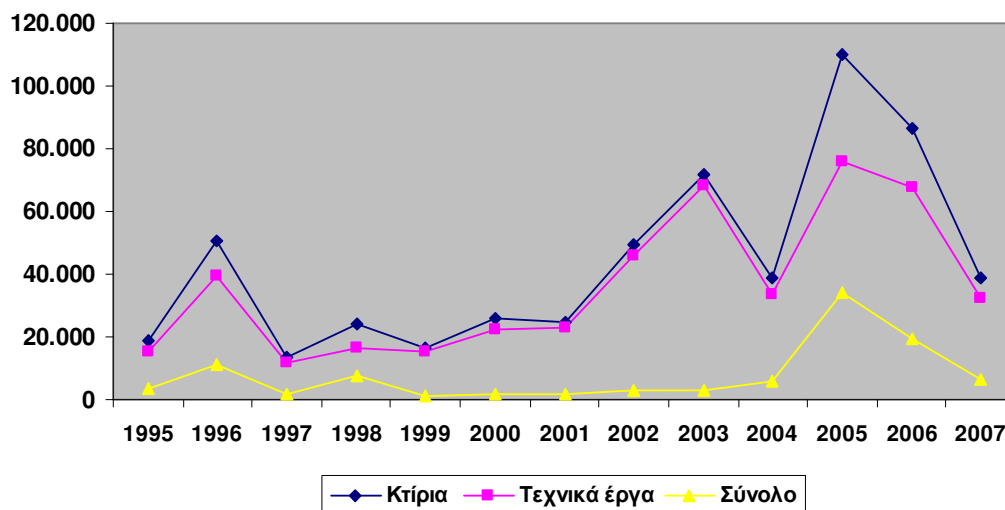
ΠΙΝΑΚΑΣ 133

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ (σε εκατ. Λεκ)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Κτίρια	18.756	50.665	13.720	24.304	16.533	25.955	24.793	49.217	71.726	38.905	109.742	86.757	38.743
Τεχνικά έργα	15.361	39.552	11.920	16.655	15.213	22.505	22.761	46.035	68.520	33.271	75.733	67.452	32.486
Σύνολο	3.395	11.113	1.800	7.649	1.320	2.032	2.032	3.182	3.206	5.634	34.009	19.305	6.257

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 118
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ (σε εκατ. Λεκ)

15.5.4. Ο κατασκευαστικός τομέας στη Νότια Αλβανία

Αν και δεν υπάρχουν δημοσιευμένα στοιχεία για την οικοδομική δραστηριότητα ανά περιφέρεια, η έρευνα της ομάδας μελέτης, έδειξε ότι και στη Νότια Αλβανία υπήρξε διαχρονικά σημαντική άνοδος της οικοδομικής δραστηριότητας διαχρονικά.

Στην άνοδο αυτή συνέβαλαν καθοριστικά οι ακόλουθοι παράγοντες :

- Ο μεγάλος όγκος των εμπορικών συναλλαγών της περιοχής με την Ελλάδα, που είχε ως αποτέλεσμα την ανάγκη δημιουργίας πολλών εμπορικών και βιομηχανικών κτιρίων.
- Η γειτνίαση της περιοχής με την Ελλάδα, σε συνδυασμό με την ύπαρξη της δυναμικής ομογενειακής πληθυσμιακής κοινότητας, δημιούργησε προϋποθέσεις για αύξηση της ζήτησης νέων κατοικιών.
- Στην παραλιακή περιοχή Αγίων Σαράντα – Αυλώνας, παρατηρήθηκε έντονη αύξηση της τουριστικής ζήτησης η οποία οδήγησε στην αναγκαιότητα κατασκευής νέων ξενοδοχειακών μονάδων και εξοχικών κατοικιών, κτιρίων εστίασης – αναψυχής και λοιπών έργων τουριστικής υποδομής.
- Η χρηματοδότηση πολλών έργων μέσα από διακρατικές συμφωνίες Ελλάδας – Αλβανίας.
- Η συμμετοχή της Αλβανίας σε διασυνοριακά προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε., με τελευταίο το «INTERREG III». Μέσα από τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτήθηκαν και πολλά έργα υποδομής.

Στην ευρύτερη περιοχή των τριών (3) νότιων περιφερειών (Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Αυλώνας) καταγράφονται περίπου 330 κατασκευαστικές επιχειρήσεις οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 18% περίπου του συνολικού αριθμού των κατασκευαστικών επιχειρήσεων της χώρας.

Στο Επιμελητήριο Αργυροκάστρου είναι εγγεγραμμένες 33 επιχειρήσεις, από τις οποίες οι 24 έχουν την έδρα τους στο Αργυρόκαστρο, 6 στην Πρεμετή, 2 στο Τεπελένι και 1 στο Δυρράχιο.

Στην περιοχή Αγίων Σαράντα – Δελβίνου, η έρευνα της ομάδας μελέτης κατέγραψε περισσότερες από 50 επιχειρήσεις του κατασκευαστικού τομέα.

Στην πόλη της Κορυτσάς, η οποία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε πληθυσμό μετά την Αυλώνα και στην ευρύτερη περιοχή (Ντεβόλ, Κολόνιε, Πόγραδετς), η ζήτηση για κατοικίες και εμπορικά – βιομηχανικά κτίρια είναι μεγάλη. Ο αριθμός των επιχειρήσεων του κατασκευαστικού τομέα προσεγγίζει τις 100.

Οι προοπτικές για τη νότια περιοχή διαφαίνονται ευνοϊκές, καθώς οι μεγάλες πόλεις – κέντρα έχουν αποκτήσει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά :

- ⇒ Οι Άγιοι Σαράντα και η Αυλώνα απέκτησαν έντονο τουριστικό χαρακτήρα. Η ανάπτυξη του τουρισμού θα είναι έντονη και τα επόμενα χρόνια, με αποτέλεσμα να παραμένει υψηλή η ζήτηση για νέα τουριστικά κτίρια (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εξοχικές κατοικίες κλπ), για νέες εγκαταστάσεις εστίασης – αναψυχής και για εγκαταστάσεις τουριστικής υποδομής, εναλλακτικών μορφών τουρισμού κλπ.
- ⇒ Το Αργυρόκαστρο θεωρείται πλέον ως σημαντικό εμπορικό κέντρο και κέντρο υπηρεσιών (υγεία, εκπαίδευση, ελληνικό προξενείο κλπ) και αποκτά μια δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης, η οποία θα οδηγήσει σε άνοδο τη ζήτηση για αντίστοιχα κτίρια και υποδομές.
- ⇒ Η Κορυτσά, λόγω και του πληθυσμιακού της μεγέθους, αποκτά τη δική της δυναμική ανάπτυξης, η οποία θα οδηγήσει σε άνοδο της ζήτησης για κατοικίες, εμπορικά και βιομηχανικά κτίρια, κτίρια υπηρεσιών κλπ.

15.5.5. Συμπεράσματα – Επιστημονικές – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Κατασκευαστικό Τομέα

1. Ο κατασκευαστικός τομέας έχει σημαντική ανάπτυξη στη χώρα. Η συμμετοχή του στο ΑΕΠ, από το 5,1 το 1996 έφτασε στο 14,2 το 2006.
2. Αυξητικές τάσεις αναμένονται και τα επόμενα έτη, δεδομένου ότι οι ανάγκες δεν έχουν καλυφθεί ακόμη, ούτε ποιοτικά ούτε ποσοτικά, σε όλους τους τομείς (κατοικία, δημόσια έργα κλπ.)
3. Στη χώρα λειτουργούν αρκετές κατασκευαστικές επιχειρήσεις, οι περισσότερες τοπικής εμβέλειας και συγκεκριμένου κατασκευαστικού αντικειμένου, οι μεγαλύτερες όμως είναι κυρίως ξένων συμφερόντων ή μικτές.

4. Αξιοσημείωτη είναι και η συμβολή του κλάδου στην απασχόληση τόσο ειδικευμένης όσο και ανειδίκευτης εργασίας.
5. Σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη του κατασκευαστικού κλάδου και ιδιαίτερα του μέρους του που αφορά τις κατοικίες, αποτελούν τα μεταναστατευτικά εμβάσματα, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων εκτός από καταναλωτικά αγαθά, αναλώνεται στην κατασκευή ή αγορά κατοικιών και επαγγελματικής στέγης.
6. Ο κατασκευαστικός τομέας στη Νότια περιοχή της χώρας περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα 15.5.4. και λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής αυτής κινείται σε υψηλότερα και σταθερότερα επίπεδα που οφείλονται κυρίως στη μεγάλη ζήτηση κατοικιών και επαγγελματικής στέγης αλλά και τουριστικών καταλυμάτων στις ανεπτυγμένες παράκτιες περιοχές της παραλιακής ζώνης Άγιων Σαράντα – Αυλώνα.
7. Πολλές (αμιγώς Αλβανικές) επιχειρήσεις της χώρας αλλά και της περιοχής, έχουν αποκτήσει σημαντική εμπειρία αλλά και εξειδίκευση σε ορισμένους κατασκευαστικούς τομείς.
8. Βασικό μειονέκτημα του κλάδου θεωρείται η ανεπάρκεια (ποιοτική και ποσοτική) εγχώριων υλικών, η χρήση των οποίων θα συνέβαλε τόσο στην ταχύτερη εκτέλεση των εργασιών όσο κυρίως και στη συμπίεση του κόστους.

15.6. Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας συμβάλλει με το μεγαλύτερο ποσοστό στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της Αλβανίας, όπως προκύπτει από τον πίνακα και το γράφημα που ακολουθούν. Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε θεαματικά κατά την περίοδο 1996 – 1999, από 48,5% στο 60,9%. Στα επόμενα χρόνια παρουσίασε μια κάμψη, μέχρι το έτος 2004 και από το 2005 ακολουθεί και πάλι ανοδική τροχιά.

Οι πιο δυναμικοί κλάδοι του τριτογενή τομέα, που συμβάλλουν με τα μεγαλύτερα ποσοστά, είναι αυτοί του Εμπορίου – Ξενοδοχείων – Εστιατορίων και των Λοιπών Υπηρεσιών. Οι κλάδοι των Μεταφορών και των Ταχυδρομείων– Τηλεπικοινωνιών, βελτίωσαν σημαντικά τα ποσοστά συμμετοχής τους και ιδιαίτερα οι τηλεπικοινωνίες.

Παρόλα αυτά όμως, το ποσοστό του τριτογενή τομέα στο σύνολο του ΑΕΠ της χώρας είναι αρκετά χαμηλό, συγκρινόμενο με το ποσοστό που κατέχει στις αναπτυγμένες χώρες και το οποίο υπερβαίνει το 70%. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο αγροτικός τομέας εξακολουθεί να κατέχει σημαντικό μερίδιο στη διαμόρφωση του ΑΕΠ.

Στη συνέχεια γίνεται εκτενής αναφορά για καθέναν από τους κλάδους του τριτογενή τομέα, μεταξύ των ετών 1996 έως 2006.

ΠΙΝΑΚΑΣ 134

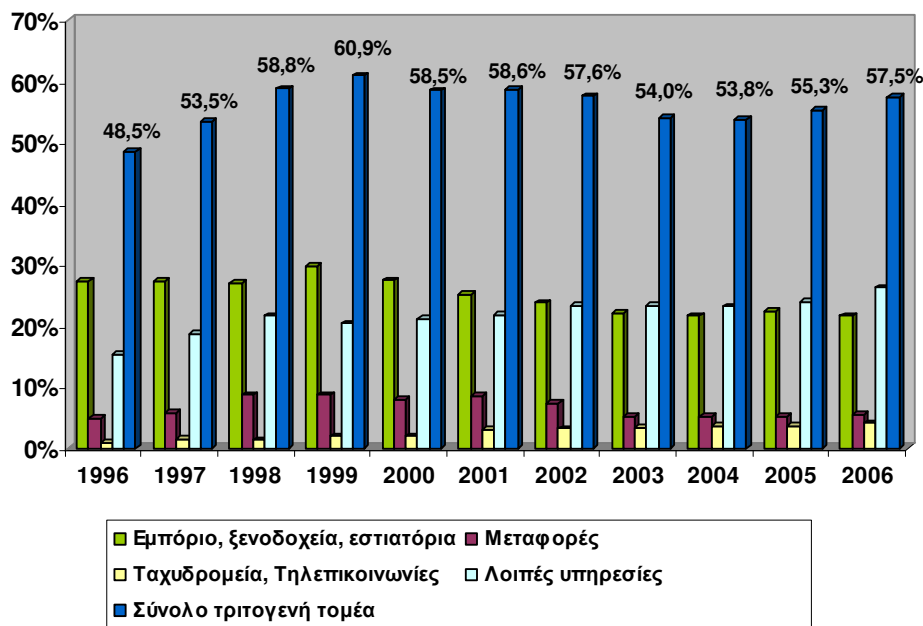
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΕΠ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

ΚΛΑΔΟΣ	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Εμπόριο, ξενοδοχεία, εστιατόρια	27,3	27,4	27,0	29,7	27,5	25,2	23,8	22,1	21,6	22,4	21,6
Μεταφορές	4,9	5,9	8,7	8,8	7,9	8,6	7,3	5,3	5,3	5,2	5,5
Ταχυδρομεία, Τηλεπικοινωνίες	0,9	1,5	1,4	2,0	2,0	3,0	3,2	3,3	3,7	3,7	4,1
Λοιπές υπηρεσίες	15,4	18,7	21,7	20,4	21,1	21,8	23,3	23,3	23,2	24,0	26,3
Σύνολο τριτογενή τομέα	48,5	53,5	58,8	60,9	58,5	58,6	57,6	54,0	53,8	55,3	57,5

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 119

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%) ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΕΠ

15.6.1. Εμπόριο

Ο δείκτης πωλήσεων του λιανικού εμπορίου, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, διαμορφώθηκε στο 160,5, καταγράφοντας σημαντική αύξηση σε σύγκριση με το έτος βάσης (2005 = 100) κατά 60,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, ο δείκτης παρουσιάζει αύξηση κατά 25,2%, ενώ σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο η αύξηση είναι 4,6%.

Στην ομάδα «βιβλία, εφημερίδες, χαρτικά είδη σε ειδικευμένα καταστήματα», ο σχετικός δείκτης παρουσίασε αύξηση 40,1% κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο.

Στην ομάδα «Μη εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, αναψυκτικών, καπνού», η αντίστοιχη αύξηση ήταν 35,5%, ενώ στην ομάδα «Πωλήσεις και επισκευές οχημάτων» παρέμεινε σχεδόν σταθερός.

Στην ομάδα «Λιανικές πωλήσεις καυσίμων», ο δείκτης κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, κατέγραψε μείωση κατά 5,8%, ενώ τον Μάρτιο 2008 σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο 2008, η μείωση ήταν 13,4%.

Ο δείκτης απασχόλησης στο «Λιανικό εμπόριο» διαμορφώθηκε κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008 στο επίπεδο των 173 μονάδων, σημαντικά αυξημένος σε σύγκριση με το έτος βάσης (2005=100) και σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 135 και από το γράφημα 120 η εξέλιξη των δεικτών πωλήσεων λιανικού εμπορίου, παρουσιάζει μεγάλες διαφορές μεταξύ των διαφόρων ομάδων. Σε επίπεδα υψηλότερα του δείκτη για το σύνολο του λιανικού εμπορίου κινούνται οι δείκτες των ομάδων : «Ρούχα – Υποδήματα – Δερμάτινα είδη», «Φαρμακευτικά, Ιατρικά, Καλλυντικά κλπ», «Οικιακός εξοπλισμός», «Μη εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων ...» (πλην του πρώτου τριμήνου 2008).

Οι δείκτες των υπόλοιπων ομάδων κινούνται σε επίπεδα χαμηλότερα του δείκτη για το σύνολο του λιανικού εμπορίου, με σημαντική όμως άνοδο κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, σε επίπεδα που προσεγγίζουν τον δείκτη για το σύνολο.

Οι προοπτικές του εμπορίου εμφανίζονται ευνοϊκές, δεδομένου ότι η αλβανική αγορά αποκτά, σταδιακά, τα χαρακτηριστικά των οργανωμένων αγορών αναπτυσσόμενων χωρών, με σύγχρονα πολυκαταστήματα, επώνυμα καταστήματα ένδυσης, υπόδυσης, καλλυντικών κλπ και γενικά με παρακολούθηση των διεθνών τάσεων.

Οι θετικοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης της Αλβανίας σε συνδυασμό με το σημαντικό ύψος των μεταναστευτικών εμβασμάτων, τροφοδοτούν την ιδιωτική κατανάλωση και την αύξηση των πωλήσεων του λιανικού εμπορίου.

Ο κύριος όγκος των δραστηριοτήτων του λιανικού εμπορίου εντοπίζεται στις μεγάλες πόλεις όπου διαμένει και το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού.

Η νότια περιοχή ακολουθεί τις ανωτέρω τάσεις, ίσως και με εντονότερους ρυθμούς, λόγω και της γεινιάσης με την Ελλάδα και της δυνατότητας ευκολότερης προσαρμογής των τοπικών αγορών στις όποιες μεταβολές. Και στη Νότια Αλβανία, οι μεγάλες πόλεις (Αργυρόκαστρο, Άγιοι Σαράντα, Κορυτσά, Αυλώνα) αποτελούν τα κύρια κέντρα δραστηριοτήτων του λιανικού εμπορίου.

Στις ευρύτερες νότιες περιοχές Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Αυλώνας καταγράφονται αντίστοιχα, 1.165, 3.485 και 3.456 εμπορικές επιχειρήσεις (σύνολο : 8.106), οι οποίες αντιστοιχούν στο 19% του συνολικού αριθμού εμπορικών επιχειρήσεων της χώρας. Στο Επιμελητήριο Αργυροκάστρου είναι εγγεγραμμένες 171 επιχειρήσεις, από τις οποίες οι 91 εταιρικής μορφής και οι 80 ατομικής. Στην πόλη των Αγίων Σαράντα εμφανίζονται εγγεγραμμένες στο αντίστοιχο Επιμελητήριο 56 εμπορικές επιχειρήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 135

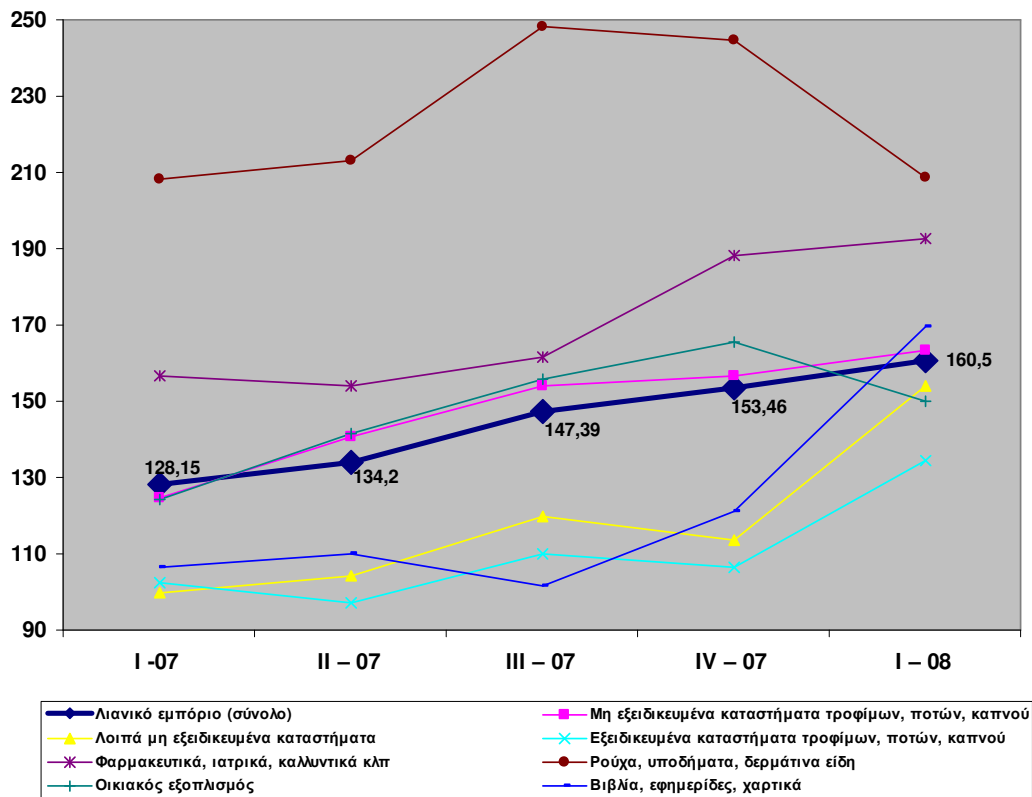
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ (2005 = 100)

ΟΜΑΔΕΣ	I -07	II - 07	III - 07	IV - 07	I - 08
Λιανικό εμπόριο (σύνολο)	128,15	134,2	147,39	153,46	160,50
Μη εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, ποτών, καπνού	124,45	140,8	154,22	156,74	163,40
Λοιπά μη εξειδικευμένα καταστήματα	99,81	104,3	119,57	113,67	154,00
Εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, ποτών, καπνού	102,28	97,28	109,87	106,49	134,60
Φαρμακευτικά, ιατρικά, καλλυντικά κλπ	156,53	153,9	161,57	188,34	192,60
Ρούχα, υποδήματα, δερμάτινα είδη	208,09	213,1	248,32	244,56	208,80
Οικιακός εξοπλισμός	124,39	141,5	156,00	165,61	149,90
Βιβλία, εφημερίδες, χαρτικά	106,41	109,8	101,45	121,13	169,70

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 120

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ

15.6.2. Τουρισμός

15.6.2.1. Γενικά

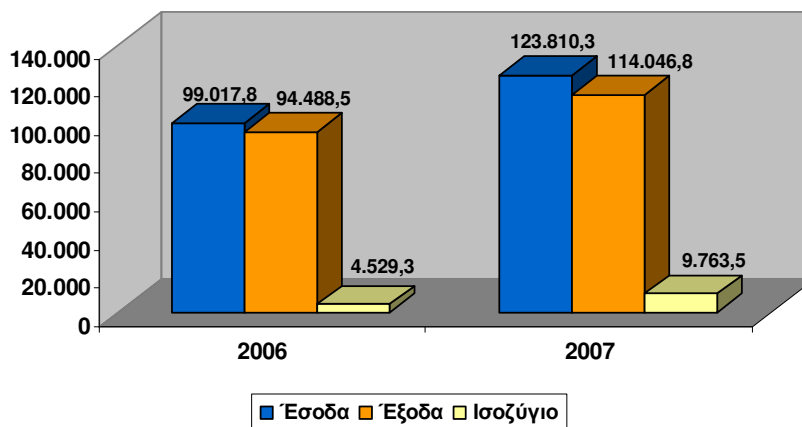
Είναι γνωστό ότι σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες η τουριστική δραστηριότητα θεωρείται πιο σημαντική και από την παραγωγική. Ο αναπτυσσόμενος τουρισμός καταγράφεται σε περιοχές όπου υπάρχει ισχυρή «ζήτηση», εκεί όπου φυσικά πλεονεκτήματα, όπως το κλίμα, οι φυσικές ομορφιές και το φυσικό περιβάλλον, οι πολιτιστικοί πόροι, οι σχετικές υποδομές (τουριστικές, συγκοινωνιακές, τηλεπικοινωνιακές κλπ), ικανοποιούν τα ενδιαφέροντα των επισκεπτών και διασφαλίζουν ευχάριστη διαμονή.

Στις χώρες σε μετάβαση και στις αναπτυσσόμενες χώρες, αποτελεί σημαντικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι η τουριστική δραστηριότητα είναι συνδεδεμένη με τις επενδύσεις και στην απασχόληση. Σε αυτό το πλαίσιο, κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται σχετική πρόοδος και στην Αλβανία. Όλο και μεγαλύτερος αριθμός αλλοδαπών τουριστών επισκέπτεται τη χώρα, η οποία αποτελεί περιφερειακό τουριστικό προορισμό, μετά τον τερματισμό της παρατεταμένης απομόνωσής της.

Σύμφωνα με στοιχεία της INSTAT τα έσοδα από τους ξένους τουρίστες – επισκέπτες ανήλθαν σε 99.017,8 εκατ. λεκ το 2006 και σε 123.810,3 εκατ. λεκ το 2007, σημειώνοντας ετήσια αύξηση 25%. Οι δαπάνες των Αλβανών που ταξιδεύουν στο εξωτερικό ανήλθαν σε 94.488,5 εκατ. λεκ κατά το έτος 2006 και αυξήθηκαν σε 114.046,8 εκατ. λεκ το 2007 (+20,7%). Έτσι το τουριστικό ισοζύγιο εμφανίζεται θετικό, όπως φαίνεται στο γράφημα 121.

Παρόλα αυτά, η απόσταση που χωρίζει την Αλβανία από τις αναπτυσσόμενες τουριστικές χώρες είναι πολύ μεγάλη. Μεγάλες όμως είναι και οι δυνατότητες ανάπτυξης του τουριστικού τομέα, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια.

ΓΡΑΦΗΜΑ 121
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 2006 – 2007 (σε εκατ. λεκ)

15.6.2.2. Ξενοδοχειακή υποδομή

Η ξενοδοχειακή υποδομή, σε επίπεδο χώρας, καταγράφεται στον πίνακα 136 και στο γράφημα 122. Από τα στοιχεία τους προκύπτει ότι κατά την περίοδο 1995 – 2007 η εξέλιξη ήταν ανοδική, με περίοδο έντονης ανάπτυξης μεταξύ των ετών 2000 – 2003. Όμως τα επίσημα, δημοσιευμένα στοιχεία της INSTAT, δεν περιλαμβάνουν την κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού ανά περιφέρεια και ανά κατηγορία.

Η ομάδα μελέτης κατέγραψε την ξενοδοχειακή υποδομή, το έτος 2008, κατά περιφέρεια και κατηγορία και τα στοιχεία αυτής της καταγραφής παρατίθενται στον πίνακα 137.

Στην περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου συγκεντρώνεται το 30% του συνόλου των ξενοδοχειακών μονάδων, το 40% των δωματίων και το 44% των κλινών. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τις νότιες περιοχές είναι 55%, 46% και 43% και για τις λοιπές περιοχές, 15%, 14% και 13% (γράφημα 123). Η μέση δυναμικότητα των ξενοδοχειακών μονάδων σε κλίνες είναι πολύ μεγαλύτερη στην περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου (80 κλίνες / μονάδα), στις νότιες περιοχές 44 κλίνες / μονάδα και στις λοιπές περιοχές 45 κλίνες / μονάδα.

Η συντριπτική πλειοψηφία του συνόλου των ξενοδοχειακών μονάδων ανήκει στην κατηγορία των 3* (69%). Το μεγαλύτερο ποσοστό ξενοδοχείων αυτής της κατηγορίας καταγράφεται στις νότιες περιοχές (81%) και ακολουθούν οι λοιπές περιοχές (76%) και η περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου (44%) (γράφημα 124).

Υψηλό είναι επίσης το ποσοστό και των ξενοδοχείων κατώτερης κατηγορίας 2*, το οποίο για το σύνολο της χώρας ανέρχεται στο 23%. Στην περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου είναι πολύ υψηλότερο (35%), στις λοιπές περιοχές 21% και στις νότιες 18%.

Τα εννιά (9) ξενοδοχεία 4* βρίσκονται στην περιοχή Τιράνων και τα πέντε (5) ανώτερης κατηγορίας (5*) βρίσκονται, τρία (3) στην περιοχή Τιράνων – Δυρραχίου, ένα στις νότιες περιοχές (Άγιοι Σαράντα) και ένα στις λοιπές περιοχές (Σκόδρα).

Από το σύνολο των λειτουργούντων ξενοδοχείων, μόνο ένα μικρό μέρος (15% περίπου) ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές των αστέρων που διαθέτουν.

Από τα στοιχεία αυτά είναι προφανές ότι οι ξενοδοχειακές μονάδες της Αλβανίας υστερούν σημαντικά, συγκρινόμενες με αντίστοιχες των τουριστικά αναπτυγμένων χωρών και αυτό είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του αλβανικού τουρισμού.

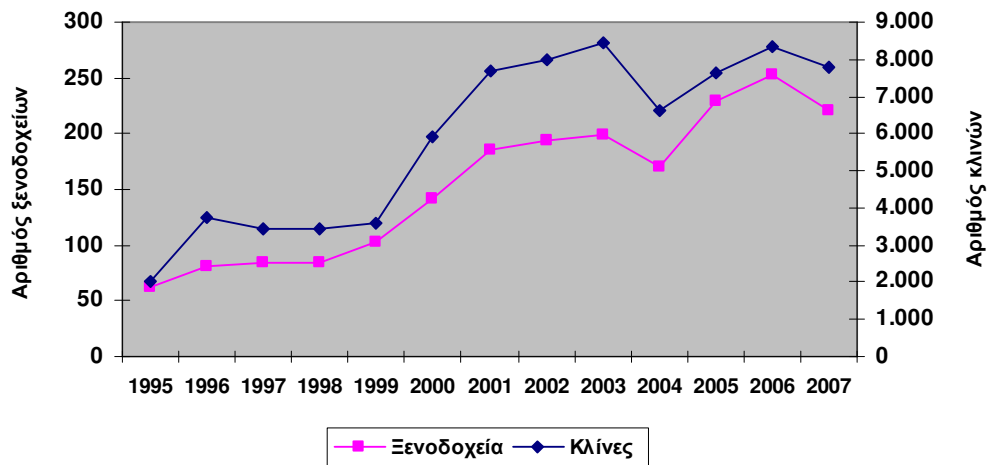
Σημειώνεται ότι κατά την έρευνα καταγράφηκαν και λίγες βίλες, σουίτες και διαμερίσματα (16 στην Κορυτσά, 28 στο Πόγραδετς, 18 στα Σκόδρα, 73 στα Τίρανα και 23 στην Αυλώνα). Καταγράφηκαν επίσης και ορισμένοι μικροί συνεδριακοί χώροι (5 στην Κορυτσά χωρητικότητας 50 έως 200 ατόμων και 1 στο Πόγραδετς χωρητικότητας 150 ατόμων). Συνεδριακούς χώρους διαθέτουν και τα ξενοδοχεία ανώτερης κατηγορίας 5*.

ΠΙΝΑΚΑΣ 136
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ (1995 – 2007)
(αριθμός)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία	62	81	85	85	102	142	185	194	199	170	230	252	220
Κλίνες	2.018	3.719	3.423	3.423	3.575	5.919	7.677	7.996	8.420	6.600	7.642	8.362	7.791

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 122
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ (1995 – 2007)

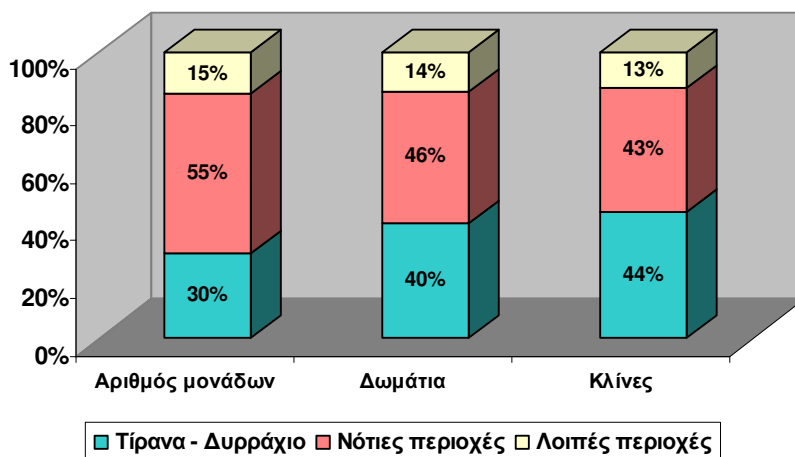
ΠΙΝΑΚΑΣ 137
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΠΟΛΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (*)	Αριθμός μονάδων	Αριθμός δωματίων	Αριθμός κλινών
Μπερατίου	Μπερατίου	Μπεράτι	3*	5	81	157
			2*	1	9	50
			Σύνολα	6	90	177
Δυρραχίου	Δυρραχίου	Δυρράχιο	5*	1	69	216
			3*	3	266	562
			2*	9	172	1.328
			Σύνολα	13	507	2.106
Φιέρ	Λούσνια	Λούσνια	3*	1	70	135
			2*	1	18	25
			Σύνολα	2	88	160
Αργυροκάστρου	Αργυροκάστρου	Αργυρόκαστρο	3*	12	140	270
			2*	4	52	128
			Σύνολα	16	192	398
Κορυτσάς	Κορυτσάς	Κορυτσά	3*	7	250	488
			2*	2	38	77
			Σύνολα	9	288	565
Κορυτσάς	Πόγραδετς	Πόγραδετς	3*	16	321	604
Αυλώνας	Αυλώνας	Αυλώνα	3*	26	677	1.655
			2*	9	116	250
			Σύνολα	35	793	1.905
Αυλώνας	Αυλώνας	Άγιοι Σαράντα	5*	1	78	160
			3*	25	471	943
			2*	4	43	86
			Σύνολα	30	592	1.189
Λέζιας	λέζιας	Λέζια	3*	6	166	327
Σκόδρας	Σκόδρας	Σκόδρα	5*	1	50	150
			3*	10	227	395
			2*	4	50	102
			Σύνολα	15	327	647
Τιράνων	Τιράνων	Τίρανα	5*	2	288	576
			4*	9	374	711
			3*	16	270	386
			2*	9	131	209
			Σύνολα	36	1.063	1.882
Τιράνων	Τιράνων	Καβάγια	3*	6	311	503
			2*	2	30	56
			Σύνολα	8	341	559
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ			5*	5	485	1.102
			4*	9	374	711
			3*	133	3.250	6.425
			2*	45	659	2.281
			Σύνολα	192	4.768	10.519
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ ΝΟΤΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ			5*	1	78	160
			3*	86	1.859	3.960
			2*	19	249	541
			Σύνολα	106	2.186	4.661

Πηγή : Έρευνα ομάδας μελέτης στην Αλβανία

ΓΡΑΦΗΜΑ 123

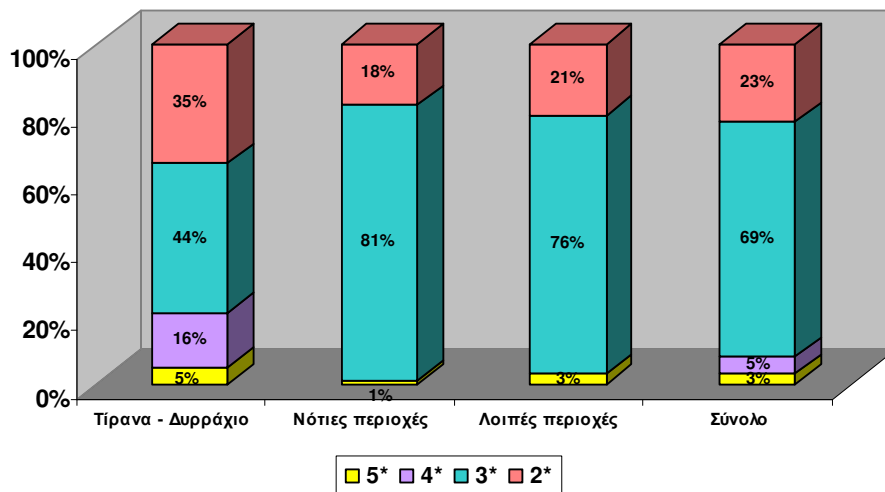
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΝΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (2008)

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 137

ΓΡΑΦΗΜΑ 124

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ (2008)

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 137

15.6.2.3. Τουριστική κίνηση

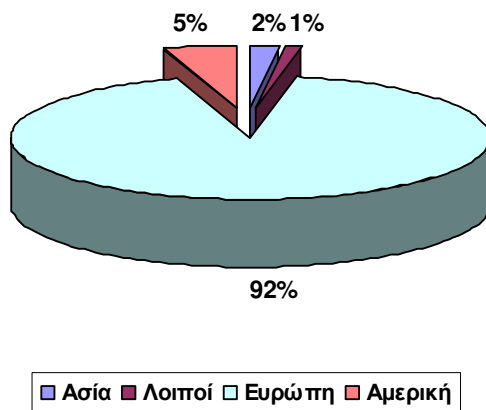
Αφίξεις αλλοδαπών ανά μεταφορικό μέσο και χώρα προέλευσης

Οι συνολικές αφίξεις αλλοδαπών, κατά την περίοδο 1995 – 2007, παρουσίασαν σημαντική άνοδο με μέσο ετήσιο ρυθμό 11,5% και από 304 χιλ. το 2005 έφτασαν σε 1.126 χιλ. το 2007. Μέχρι το 1999 οι αφικνούμενοι αλλοδαποί κατανέμονταν σχεδόν ισομερώς, με βάση το μεταφορικό μέσο που χρησιμοποιούσαν. Από το 2000 και μετά, όλο και μεγαλύτερο τμήμα αλλοδαπών επισκεπτών, φτάνει στην Αλβανία οδικώς. Διαχρονικά (1995 – 2007) οι αφικνούμενοι οδικώς αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 13,2%. Οι αντίστοιχοι ρυθμοί για τους αφικνούμενους αεροπορικώς και ακτοπλοϊκώς ήταν 12,3% και 5,7%.

Οι ανωτέρω εξελίξεις καταγράφονται στον πίνακα 138 και στο γράφημα 127. Η κατανομή των αλλοδαπών τουριστών ανά γεωγραφική περιοχή προέλευσης απεικονίζεται στο ακόλουθο γράφημα.

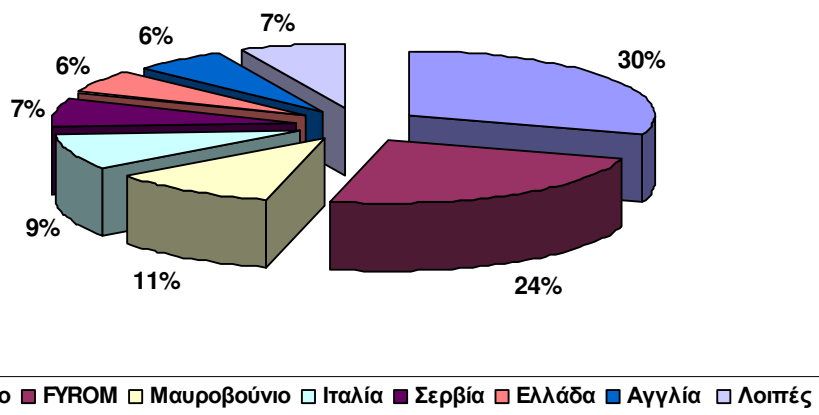
ΓΡΑΦΗΜΑ 125

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Οι Ευρωπαίοι τουρίστες, που αποτελούν και τη συντριπτική πλειοψηφία των αλλοδαπών τουριστών, προέρχονται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από γειτονικές βαλκανικές χώρες και την Ιταλία, όπως φαίνεται και στο γράφημα 126. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το Κόσοβο και τη FYROM, όπου είναι έντονη η παρουσία πληθυσμού αλβανικής καταγωγής, προέρχεται το 54% των ευρωπαϊών τουριστών.

ΓΡΑΦΗΜΑ 126
ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

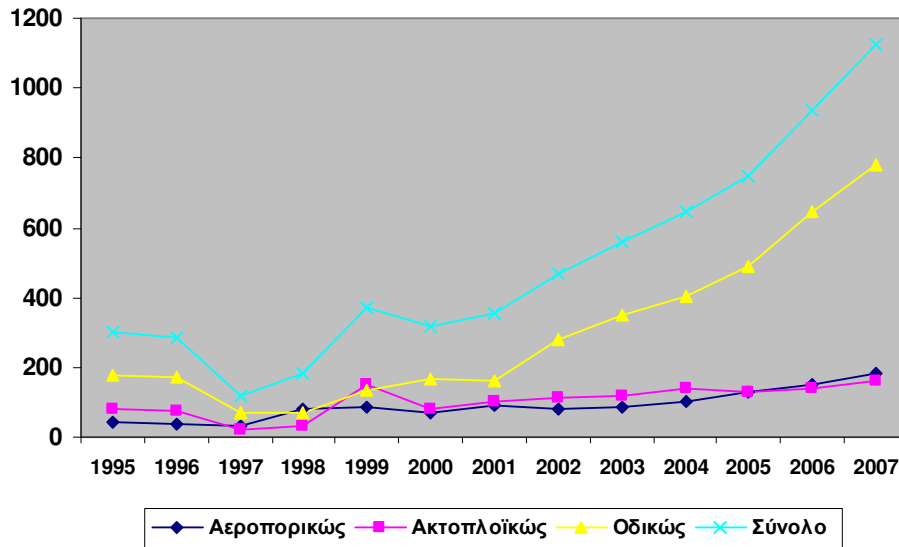

ΠΙΝΑΚΑΣ 138
ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ
(σε χιλιάδες)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Μ.Ε.Ρ.Μ. (%)
Αεροπορικώς	45	39	32	79	86	72	90	80	87	103	128	150	182	12,3
Ακτοπλοϊκώς	83	78	19	33	152	79	102	111	120	138	130	141	162	5,7
Οδικώς	176	170	68	72	133	166	160	279	351	404	490	646	782	13,2
Σύνολο	304	287	119	184	371	317	353	470	558	645	748	937	1.126	11,5

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 127
ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ

Αφίξεις στα ξενοδοχεία

Οι συνολικές αφίξεις στα ξενοδοχεία παρουσίασαν έντονη κάμψη με την κρίση του 1997. Στη συνέχεια και μέχρι το 2000 παρουσίασαν άνοδο και από το 2000 μέχρι το 2003 παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητες. Το 2004 παρουσίασαν και πάλι έντονη κάμψη και από το 2005 μέχρι σήμερα ακολουθούν σταθερά ανοδική πορεία (πίνακας 139 και γράφημα 128).

Το μεγαλύτερο τμήμα των αφίξεων στα ξενοδοχεία αφορά ημεδαπούς, με σημαντικές όμως διαχρονικές διακυμάνσεις. Οι αφίξεις των αλλοδαπών, ακολουθούν μια πιο ομαλή διαχρονική εξέλιξη. Μετά από μια σημαντική μείωση το 1997, ακολούθησαν ελαφρά ανοδική πορεία μέχρι το έτος 2004 και εντονότερη στη συνέχεια. Χαρακτηριστικό των ανωτέρω διακυμάνσεων είναι ότι το 2005 οι αφίξεις αλλοδαπών στα ξενοδοχεία ήταν περισσότερες από τις αφίξεις ημεδαπών.

Είναι προφανές πάντως ότι εσωτερικά προβλήματα και απρόβλεπτα γεγονότα, όπως η κρίση του 1997, εμποδίζουν τη διαμόρφωση μιας ομαλής ανοδικής τάσης στις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 139

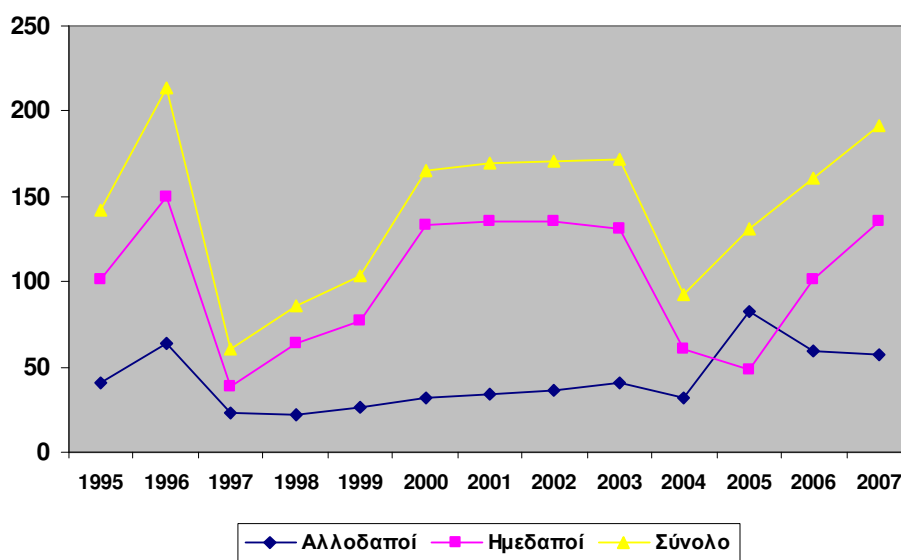
ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ (σε χιλιάδες)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Αλλοδαποί	41	64	23	22	26	32	34	36	41	32	83	60	57
Ημεδαποί	101	150	38	64	77	133	136	135	131	61	48	101	135
Σύνολο	142	214	61	86	103	165	170	171	172	93	131	161	192

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 128

ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ (σε χιλιάδες)

Διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία

Η εξέλιξη των διανυκτερεύσεων στα ξενοδοχεία, ημεδαπών και αλλοδαπών, βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την εξέλιξη των αφίξεων (πίνακας 140 και γράφημα 129). Το πρόβλημα όμως είναι αν αυξάνεται ο μέσος όρος παραμονής των αφικνούμενων στα ξενοδοχεία.

Από τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα, ο μέσος χρόνος διαμονής για το σύνολο των αφικνούμενων είναι πολύ μικρός και διαμορφώθηκε σε 2,2 ημέρες κατά το έτος 2007. Αυτό σημαίνει ότι οι περισσότεροι από τους αφικνούμενους στα

ξενοδοχεία και ιδιαίτερα οι αλλοδαποί, επιχειρούν μάλλον μια πρώτη γνωριμία με τη χώρα, παρά συστηματικές διακοπές.

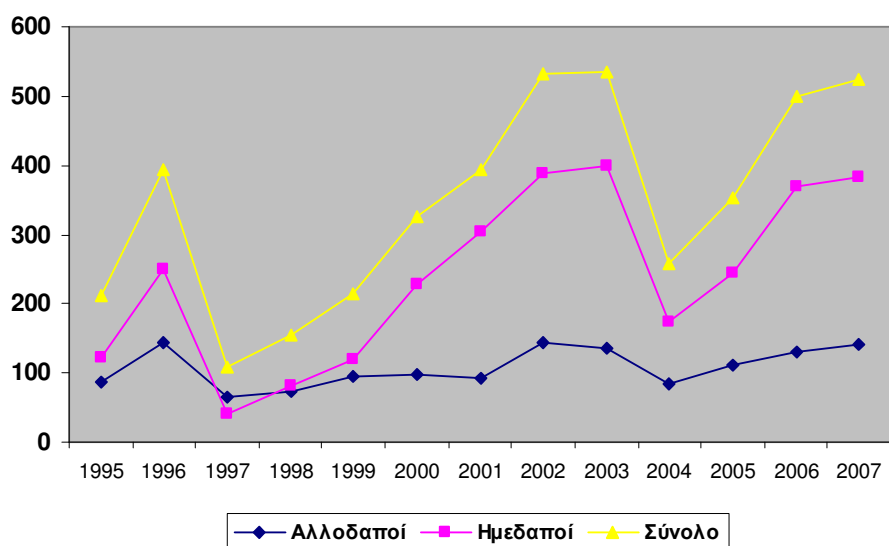
Κατά τη θερινή περίοδο, στις νότιες παραλιακές περιοχές (Άγιοι Σαράντα, Χειμάρρα, Αυλώνα), ο μέσος χρόνος παραμονής είναι πολύ μεγαλύτερος καθώς όλο και περισσότεροι Έλληνες επιλέγουν τις περιοχές αυτές για τις θερινές τους διακοπές με οργανωμένες προσφορές – πακέτα. Σε πολλά ξενοδοχεία των Αγίων Σαράντα το 30% των πελατών είναι Έλληνες. («Τα Νέα», 20.08.2008).

ΠΙΝΑΚΑΣ 140
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ
(σε χιλιάδες)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Αλλοδαποί	88	144	66	73	96	98	92	143	136	85	110	129	141
Ημεδαποί	123	250	42	81	119	228	303	389	400	174	244	370	384
Σύνολο	211	394	108	154	215	326	395	532	536	259	354	499	525

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 129
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ
(σε χιλιάδες)

15.6.2.4. Βασικοί οικονομικοί δείκτες ξενοδοχείων

Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων αυξήθηκε σημαντικά κατά το εννεάμηνο του 2007 σε σχέση με τη μέση αύξηση του έτους 2006 (22,6% έναντι 5,4%), με αιχμή το δεύτερο τρίμηνο του 2007 (34,4%). Οι απασχολούμενοι στα ξενοδοχεία αυξήθηκαν κατά 7,8%, ενώ το 2006 είχαν μειωθεί κατά 2,9%. Σημαντική αύξηση καταγράφεται και στους μισθούς των εργαζομένων (34,9%) έναντι μέσης αύξησης κατά το έτος 2006, 14,2%.

Η μέση πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων είναι σχετικά μικρή. Η σεζόν στα παραθεριστικά παραλιακά ξενοδοχεία είναι περιορισμένη, παρασύροντας σε χαμηλά επίπεδα και την πληρότητα. Αντίθετα, ελαφρά υψηλότερος είναι ο δείκτης πληρότητας στα αστικά ξενοδοχεία, κυρίως των μεγάλων πόλεων, τα οποία δέχονται επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους για επαγγελματικούς και άλλους λόγους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 141

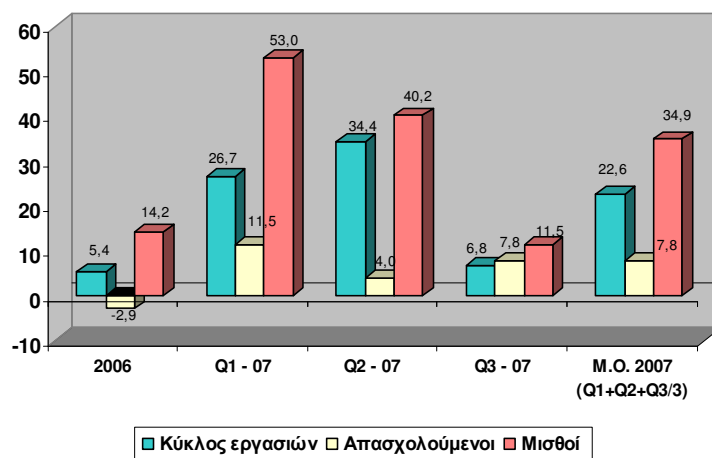
ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ (Ετήσιες μεταβολές σε %)

ΔΕΙΚΤΕΣ	2006	Q1 - 07	Q2 - 07	Q3 - 07	Μ.Ο. 2007 (Q1+Q2+Q3/3)
Κύκλος εργασιών	5,4	26,7	34,4	6,8	22,6
Απασχολούμενοι	-2,9	11,5	4,0	7,8	7,8
Μισθοί	14,2	53,0	40,2	11,5	34,9

Πηγή : INSTAT, Short term statistics

ΓΡΑΦΗΜΑ ...

ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ (Ετήσιες μεταβολές σε %)

15.6.2.5. Τουριστική δαπάνη κατοίκων Ελλάδας, στην Αλβανία

Με την ένταξη της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε. και τη χρήση του ευρώ από την 01.01.2002, οι παραδοσιακές μέθοδοι μέτρησης των τουριστικών εισπράξεων και πληρωμών δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν πλέον. Η Ελλάδα, όπως και πολλές άλλες χώρες της Ε.Ε. επέλεξε, μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών προσεγγίσεων, τη Δειγματοληπτική Έρευνα Συνόρων για τον υπολογισμό αυτής της σημαντικής συνιστώσας, την οποία ανέθεσε στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Από τα πρώτα αποτελέσματα που δημοσιεύτηκαν (Παντελίδης Ε. – Κουβατσέας Γ., 2006) και αφορούν την περίοδο 2003 – 2005, προκύπτουν οι ακόλουθες πληροφορίες για την τουριστική δαπάνη κατοίκων Ελλάδας, στην Αλβανία.

Η Αλβανία φαίνεται να είναι η πιο σημαντική χώρα προορισμού, με ποσοστά συμμετοχής στην συνολική τουριστική δαπάνη, μεταξύ 12% και 16%. Η «παράδοξη» αυτή διαπίστωση οφείλεται στο γεγονός ότι, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, καταγράφονται ως κάτοικοι Ελλάδας οι μετανάστες αλβανικής υπηκοότητας οι οποίοι ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Ένα μέρος αυτής της δαπάνης αφορά χρηματικά ποσά που αποτελούν ενίσχυση των οικογενειών των μεταναστών στην Αλβανία και δεν ανήκουν στο ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών. Από το 2005 άρχισε ο διαχωρισμός των ποσών αυτών από την ταξιδιωτική δαπάνη.

Οι συνολικές ταξιδιωτικές πληρωμές της χώρας μας προς την Αλβανία, διαμορφώθηκαν σε 347 εκατ. ευρώ το 2003, 283 εκατ. ευρώ το 2004 και 350 εκατ. ευρώ το 2005 ή σε ποσοστό επί των συνολικών ταξιδιωτικών πληρωμών για το σύνολο του κόσμου, 16,3%, 12,3% και 12,6% αντίστοιχα. Κατά το έτος 2005, που άρχισε ο διαχωρισμός της ταξιδιωτικής δαπάνης από τη μεταφορά εμβασμάτων, η καθαρή ταξιδιωτική δαπάνη υπολογίστηκε σε πολύ χαμηλά επίπεδα (περίπου 11 εκατ. ευρώ).

Η δαπάνη κατά ταξίδι παρουσίασε έντονες αυξομειώσεις : από 621 ευρώ το 2003 μειώθηκε σε 533 ευρώ το 2004 και αυξήθηκε πάλι το 2005 σε 600 ευρώ.

Η μέση διάρκεια παραμονής στην Αλβανία σημείωσε οριακή κάμψη αλλά παραμένει σε υψηλά επίπεδα (15 – 16 διανυκτερεύσεις). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, αλβανικής υπηκοότητας, συνδυάζουν τις διακοπές τους στην Αλβανία και με άλλες δραστηριότητες (επίσκεψη συγγενών, διαχείριση οικογενειακών και περιουσιακών υποθέσεων κλπ), οι οποίες παρατείνουν τον χρόνο παραμονής.

Η κατά διανυκτέρευση δαπάνη διαμορφώθηκε σε συγκριτικώς χαμηλά επίπεδα, με οριακές αυξομειώσεις (2003 : 40,7 ευρώ, 2004 : 33,3 ευρώ, 2005 : 40,8 ευρώ). Σε αυτό συμβάλλει κυρίως το γεγονός ότι η προαναφερόμενη κατηγορία ταξιδιωτών διαμένει στις οικογενειακές κατοικίες και για όσους διαμένουν σε ξενοδοχεία ή άλλα καταλύματα, οι χαμηλές τιμές ανά διανυκτέρευση που ισχύουν στην αγορά.

Στις πληρωμές ανά λόγο ταξιδιού, τα ποσοστά συμμετοχής των «προσωπικών λόγων» στη συνολική δαπάνη παραμένουν σταθερά, στο υψηλό ποσοστό του 60% περίπου.

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι η Ελλάδα και οι Αλβανοί μετανάστες που ζουν μόνιμα και εργάζονται σε αυτή, μπορούν να αποτελέσουν βασικό μοχλό για την τόνωση της τουριστικής δραστηριότητας και την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα. Άλλωστε, ένα σημαντικό τμήμα των μεταναστών απασχολείται στον κλάδο του τουρισμού και μπορεί να μεταφέρει στην Αλβανία πολύτιμες εμπειρίες. Πολλοί από αυτούς είναι δυνατόν επίσης να επιστρέψουν και να εργαστούν στον τουριστικό τομέα ή να δημιουργήσουν δικές τους επιχειρήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 142

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

ΔΕΙΚΤΕΣ	2003	2004	2005
Συνολικές ταξιδιωτικές πληρωμές (εκατ. ευρώ)	347	283	350
Ποσοστό (%) επί του συνόλου	16,3	12,3	12,6
Δαπάνη κατά ταξίδι (ευρώ)	621	535	600
Μέση διάρκεια παραμονής (ημέρες)	15,3	16	14,7
Δαπάνη κατά διανυκτέρευση (ευρώ)	40,7	33,3	40,8

Πηγή : (Παντελίδης Ε. – Κουβατσέας Γ., 2006)

15.5.2.6. Πολιτιστικοί πόροι

Στην ενότητα 14.1. της παρούσας μελέτης έγινε εκτενής αναφορά και ανάλυση των φυσικών πόρων της Αλβανίας και ιδιαίτερα της νότιας περιοχής, η ποιότητα και επάρκεια των οποίων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του τουρισμού και ειδικότερα των ήπιων εναλλακτικών μορφών του.

Εξίσου σημαντικοί όμως είναι και οι πολιτιστικοί πόροι, οι οποίοι σε συνδυασμό με τους φυσικούς μπορούν να δημιουργήσουν έναν αξιόλογο συνδυασμό, ο οποίος θα προσελκύσει τουρίστες υψηλού επιπέδου και ειδικών ενδιαφερόντων. Η Νότια περιοχή της Αλβανίας διαθέτει σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους, οι σημαντικότεροι από τους οποίους καταγράφονται στη συνέχεια (Πηγή : Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού της Αλβανίας).

Bylis

Αυτό είναι το όνομα της Ιλλυρικής πόλης, δίπλα στο χωριό Hekal στην περιοχή Mallakastër. Ιδρύθηκε τον 3^ο αιώνα π.Χ. και άνθισε ως πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο της κοινότητας. Το 230 – 146 π.Χ., εισήγαγε τα χάλκινα νομίσματα, τα οποία χρησιμοποιούνταν σε όλη την περιφέρεια. Οι επισκέπτες μπορούν να δουν τον περιβάλλοντα τοίχο της πόλης, την αγορά, το στάδιο, το θέατρο και τα Ιουστινιανά λουτρά. Χτίστηκε στα μέσα του 3^{ου} αιώνα και το

στάδιο αντιπροσωπεύει μια μοναδική οικοδομική λύση σε σχέση με άλλα στάδια αρχαίων πόλεων.

Ο καθεδρικός παρουσιάζει επίσης μεγάλο ενδιαφέρον και περιλαμβάνει την Βασιλική, το βαπτιστήριο και την επισκοπική.

Nikaia

Πρόκειται για αρχαιολογική περιοχή 1 χλμ. από τη πόλη Bylis και 4 χλμ. από την εθνική οδό Ballsh – Tepelenë.

Η πόλη χτίστηκε το δεύτερο μισό του 5^{ου} αιώνα π.Χ. Τρεις αμυντικοί πύργοι πλαισιώνουν την μοναδική είσοδο της πόλης, η οποία διαθέτει τοξωτό θέατρο, χωρητικότητας 800 – 1.000 θέσεων, χτισμένο σε βραχώδεις σχηματισμούς.

Συνοικία – Ναός St. Spiridhoni

Αντικρίζει τη συνοικία Mangalem στην άλλη πλευρά του ποταμού Osum. Το Goricë παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον επειδή τα κτίρια και οι κατοικίες του μοιάζουν με τους πύργους του Gjirokastër, που αποτελεί ένδειξη των εφαρμοζόμενων αμυντικών μέτρων.

Στην ανατολική πλευρά της συνοικίας του Goricë βρίσκεται ο ναός του St. Spiridhoni με μεγάλη εξωτερική στοά.

Γέφυρα του Goricë στον ποταμό Osum

Συνδέει την πόλη με την συνοικία του Goricë. Τα σπίτια εδώ είναι χτισμένα με πέτρινες πλάκες, μέθοδος κατασκευής υψηλής αισθητικής του 17^{ου} αιώνα.

Συνοικία Mangalem / Τέμενος – Mosque of Singles

Αυτή η συνοικία βρίσκεται απέναντι από τη συνοικία Goricë στην άλλη όχθη του ποταμού Osum. Είναι χαρακτηριστική παραδοσιακή συνοικία. Υπάρχουν πολλά καταστήματα που διατηρούν ξύλινη αρχιτεκτονική που αντιπροσωπεύει την τυπική Οθωμανική τεχνοτροπία του 19^{ου} αιώνα. Το τέμενος Mosque of Singles βρίσκεται σε αυτήν την συνοικία. Χτίστηκε το 1827 και είναι γνωστό για την διακόσμησή του που μοιάζει με αυτή του τεμένους Etem Beg στα Τίρανα. Ένα ακόμα στοιχείο ενδιαφέροντος είναι το Εθνογραφικό Μουσείο του Berat.

Αρχιτεκτονικό συγκρότημα και Μονή Ardenicë

Εικάζεται ότι τα θεμέλια της μονής χτίστηκαν το 1282, με την πρωτοβουλία του Βυζαντινού Αυτοκράτορα Ανδρόνικου Παλαιολόγου του 2^{ου}.

Πολύ κοντά στον ναό, διερχόταν ο νότιος κλάδος της αρχαίας Εγνατίας Οδού. Η πύλη χρονολογείται από το 1474.

Μουσείο Μεσαιωνικής Τέχνης (Korça)

Το μουσείο ιδρύθηκε το 1980 σε παραδοσιακά κτίσματα στην πόλη Korça, που είναι και πολιτιστικά μνημεία, κοντά την κεντρική λεωφόρο. Στο μουσείο εκτίθενται 7.500 γλυπτά και αντικείμενα τέχνης, καθώς και συλλογή παραδοσιακών στολών. Περίπου 1.200 από τα γλυπτά ανάγονται στην εποχή

του χαλκού και στην εποχή του σιδήρου, ενώ οι 6.000 βυζαντινές εικόνες χρονολογούνται από τον 13^ο και 14^ο αιώνα έως σήμερα.

Εθνικό Μουσείο Εκπαίδευσης (Κορça)

Ιδρύθηκε το 1968, και στο χώρο του λειτούργησε στις 7 Μαρτίου 1887 η πρώτη σχολή Αλβανικής γλώσσας, γνωστή ως Mësonjëtorja.

Μουσείο Προϊστορία (Κορça)

Στεγάζεται σε κτίριο παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στην πόλη Κορça, που αποτελεί επίσης Μνημείο Πολιτισμού. Στο μουσείο εκτίθενται προϊστορικά δημιουργήματα και αρχαιολογικά ευρήματα προϊστορικών οικισμών που μαρτυρούν την πολιτιστική ανάπτυξη και τις παραδόσεις στην ΝΑ Αλβανία από την έκτη χιλιετία π.Χ. έως τον 6^ο αιώνα μ.Χ. Άλλα ιστορικά εκθέματα χρονολογούνται από την Ελληνιστική, Ρωμαϊκή και παλαιο-Βυζαντινή περίοδο.

Μουσείο / Κατοικία του ζωγράφου Painter Vangjush Mio

Αποτελεί σημαντικό τμήμα της Κορça, όπου διεξάγονται διάφορα πολιτιστικά και καλλιτεχνικά γεγονότα, όπως : συναυλίες κλασσικής μουσικής, εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας κλπ.

Arrollonia

Η Arrollonia είναι μια από τις μεγαλύτερες αρχαίες πόλεις της Αδριατικής λεκάνης. Είναι χτισμένη σε λόφο, με πανοραμική θέα της περιοχής και έχει πρόσβαση προς την Αδριατική θάλασσα μέσω της κοιλάδας του ποταμού Agos (Vjosa). Τον 1^ο αιώνα μ.Χ. η πόλη είχε στενούς δεσμούς με την Κόρινθο και την Κέρκυρα. Τον 5^ο αιώνα π.Χ. έγινε σημαντικό εμπορικό και οικονομικό κέντρο. Η άνθιση της πόλης χρονολογείται τον 4^ο και 3^ο αιώνα π.Χ.

Βουθρωτό

Αρχαία ελληνική πόλη και αρχαιολογικός χώρος κοντά στα ελληνοαλβανικά σύνορα, χτισμένη σε πηλώδες έδαφος. Λιμάνι της περιοχής Χαονίας, δίπλα στη διώρυγα Vinarë που συνδέει τη λίμνη Βουθρωτού με το στενό της Κέρκυρας. Η περιοχή κατοικούνταν από τα προϊστορικά χρόνια και το Βουθρωτό υπήρξε αρχαία ελληνική πόλη της Ηπείρου, Ρωμαϊκή αποικία και έδρα επισκοπής.

Pojan Monastery

Κοντά στην Απολλωνία βρίσκεται το Μοναστήρι Pojan, που ανακατασκευάστηκε από τον Βυζαντινό Αυτοκράτορα Ανδρόνικο Παλαιολόγο τον δεύτερο.

Μουσείο Ανεξαρτησίας (Vlora)

Στεγάζεται σε κτίριο του 19^{ου} αιώνα στη πόλη Vlora. Κατά τη χρονική περίοδο 1912 – 1913 αποτέλεσε την έδρα της προσωρινής κυβέρνησης της Vlora. Στο μουσείο εκτίθενται εκθέματα από τον πόλεμο για την ανεξαρτησία της Αλβανίας.

Εθνογραφικό Μουσείο (Vlora)

Λειτουργεί σε ένα από τα παλαιότερα κτίρια της πόλης Vlora (19^{ου} αιώνα). Σε αυτό το κτίριο που ιδρύθηκε το 1908 η Labëria Association. Πρόκειται για ενδιαφέρον και ευχάριστο στον επισκέπτη μουσείο, όπου εκτίθενται πολλά παραδοσιακά αντικείμενα της περιοχής της Vlora. Το 1909 λειτούργησε εδώ το πρώτο σχολείο Αλβανικής γλώσσας για κορίτσια, υπό τη διεύθυνση του φιλόπατρη δασκάλου Marigo Posio.

Τζαμί Muradie

Πρόκειται για σουλτανικού τύπου τέμενος, με θόλο που χτίστηκε το δεύτερο μισό του 16^{ου} αιώνα. Περιλαμβάνει προθάλαμο προσευχής και μιναρέ κατασκευασμένο από ανάγλυφη πέτρα. Αξιοπρόσεκτο χαρακτηριστικό αποτελεί η αρμονική διάταξη των παραθύρων. Ο σχεδιασμός και η κατασκευή του τεμένους έγινε από τον Sinan, έναν αρχιτέκτονα αλβανικής καταγωγής, ο οποίος ήταν από τους καλύτερους χτίστες στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Κάστρο Kanina

Το κάστρο βρίσκεται στην πλαγιά του όρους Shushica, περίπου 380 m πάνω από τη στάθμη της θάλασσας. Χτίστηκε στην περιοχή ενός αρχαίου οικισμού, του παλαιότερου της περιοχής Vlora. Το κάστρο κατασκευάστηκε τον 3^ο αιώνα π.Χ.

Butrint

Η αρχαία πόλη Butrint είναι ένα από τα κυριότερα Αλβανικά και Βαλκανικά αρχαιολογικά κέντρα και προστατεύεται από την UNESCO ως Περιοχή Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Βρίσκεται στις ακτές της λίμνης Butrint, νότια της Saranda προς τα ελληνικά σύνορα.

Το όνομα της πόλης προέρχεται από έναν μύθο, σύμφωνα με τον οποίο η πόλη ιδρύθηκε από τους εκδιωγμένους Τρώες.

Η πόλη του Butrint έχει πιθανώς χτιστεί κατά τον 3^ο αιώνα π.Χ., στην νότια πλευρά του λόφου και από τότε χρονολογείται ένα θέατρο και ένας ναός, που αποτελούν επισκέψιμους χώρους. Τον 1^ο αιώνα π.Χ. μετατράπηκε σε Ρωμαϊκή αποικία. Πολλά σημαντικά γλυπτά βρέθηκαν στο θέατρο του Butrint, μεταξύ των οποίων είναι : η θέα του Butrint, η μαρμάρινη προτομή του Δία, Agripa's portrait και πολλές επιγραφές στα Ελληνικά και Λατινικά.

Η πόλη περιβάλλεται από τείχος που κατασκευάστηκε τον 4^ο και 3^ο αιώνα π.Χ., καταλαμβάνει 11 ha και περιλαμβάνει ένα θέατρο, εμπορικά κέντρα και ναούς.

Κάστρο Lëkurës

Το κάστρο αυτό χτίστηκε τον 6^ο αιώνα και βρίσκεται σε στρατηγική θέση του λόφου, με πανοραμική άποψη της πόλης Saranda.

Κάστρο Borsh

Είναι γνωστό ως το κάστρο του Sorot, από το όνομα του λόφου όπου βρίσκεται. Χτίστηκε τον 4^ο αιώνα π.Χ. από τις Ηπειρωτικές φυλές.

Ναός του St. Stephan, Μονή, ναός της Παναγίας (Dhërmi)

Το χωριό Dhërmi χρονολογείται από τον 1^ο αιώνα π.Χ. και είχε 31 ναούς, μερικοί από τους οποίους είναι ακόμα αξιοπρόσεκτοι και επισκέψιμοι. Σημαντικότερος είναι ο ναός του St. Stephan της Βυζαντινής περιόδου. Οι εικόνες του ναού χρονολογούνται από τον 18^ο αιώνα.

Αρχαία πόλη της Antigonea

Ο Πύρρος, ο βασιλιάς της Ηπείρου, ίδρυσε την Antigonea το 295 π.Χ. Το μικρό χάλκινο άγαλμα του Ποσειδώνα, που σήμερα εκτίθεται στο Εθνικό Μουσείο Ιστορίας στα Τίρανα, βρέθηκε εδώ. Κατά τις ανασκαφές στην Antigonea, βρέθηκαν διάφοροι μικροί ναοί του 6^{ου} αιώνα π.Χ.

Κάστρο του Gjirokastër

Πρόκειται για ένα μεγάλο φρούριο σε μια φανταστική τοποθεσία που δεσπόζει σε όλη την κοιλάδα του Drino. Εντός του κάστρου βρίσκονται το Εθνικό Πολεμικό Μουσείο, μια φυλακή και η θέση εκτέλεσης. Οι ανασκαφές έφεραν στην επιφάνεια διάφορα κεραμικά αντικείμενα και οικιακά σκεύη και ένα αρχαίο τείχος, που αποτελεί απόδειξη ότι ο οικισμός χρονολογείται στον 4^ο και 3^ο αιώνα π.Χ.

Η αρχιτεκτονική των σπιτιών εντός του κάστρου, αποτελεί την καλύτερα διατηρημένη αρχιτεκτονική αυτού του είδους στην Αλβανία. Η παλιά πόλη και το κάστρο συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς που προστατεύονται από την UNESCO (2005).

Εθνογραφικό Μουσείο του Gjirokastër

Το μουσείο βρίσκεται στη συνοικία του Παλόρτο Gjirokastër και είναι επίσης γνωστό ως το σπίτι γέννησης Enver Hoxha.

Κάστρο του Αλί Πασά Tepelenë

Το κάστρο του Tepelenë ήταν ένας οικισμός σε στρατηγική θέση στο σταυροδρόμι των οδών κατά μήκος των ποταμών Vjosa και Drino. Καταστράφηκε το 1942 κατά την Τουρκική πολιορκία και απέμειναν μόνο λόγω ερείπια στο βόρειο τμήμα. Αργότερα, το κάστρο ξαναχτίστηκε από τους Τούρκους και διατηρείται σε καλή κατάσταση.

Μπεράπι

Μετά το Αργυρόκαστρο, προστέθηκε πρόσφατα στον κατάλογο των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO, ως δείγμα συνύπαρξης θρησκειών και

πολιτισμών και ως μάρτυρας του πλούτου και της ποικιλομορφίας της Βαλκανικής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (2008).

15.5.2.7. Συμπεράσματα

Όπως προαναφέρθηκε ήδη, η Αλβανία αποτελεί περιφερειακό τουριστικό προορισμό και ο κίνδυνος υπερκορεσμού είναι υπαρκτός. Όμως τα σημαντικότερα προβλήματα εντοπίζονται σήμερα στην χαμηλή ποιότητα και την ανεπάρκεια των ξενοδοχειακών υποδομών, των συγκοινωνιακών και των λοιπών κοινωνικών υποδομών κλπ. Η πολιτική αστάθεια της χώρας κατά τη μεταβατική περίοδο και τα προβλήματα ασφάλειας, αποτελούν πρόσθετους ανασταλτικούς παράγοντες.

Επιπλέον, η χώρα δεν φαίνεται να διαθέτει ξεκάθαρο μοντέλο ανάπτυξης του τουριστικού τομέα και στοχευμένη πολιτική marketing. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού βρίσκονται σε νηπιακή φάση, τα πολιτιστικά μνημεία δεν έχουν αναδειχθεί και προβληθεί επαρκώς και το περιβάλλον άρχισε να δέχεται σημαντικές πιέσεις και επιβαρύνσεις.

Κατά την άποψη των ειδικών, σημαντικό πρόβλημα για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Αλβανία αποτελεί το υφιστάμενο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Μετά το τέλος των κρατικοποιήσεων, πολλοί βρέθηκαν κάτοχοι εκτάσεων τις οποίες όμως διεκδικούν και άλλοι. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Γαλλική αλυσίδα «Club Med» ζήτησε να επενδύσει σε δύο ακτές της χώρας και να κατασκευάσει μεγάλα τουριστικά συγκροτήματα, αλλά το ασαφές ιδιοκτησιακό καθεστώς των εκτάσεων που πρότεινε, απέτρεψε τις επενδύσεις («Τα Νέα», 20.08.2008). Πολεοδομικής φύσης προβλήματα εντοπίζονται επίσης σε πολλές περιοχές, με άναρχη δόμηση, έλλειψη υποδομών και σχεδίων πόλης κλπ.

Ωστόσο οι προοπτικές για συγκροτημένη ανάπτυξη του τουρισμού στην Αλβανία, κρίνονται θετικές για τους ακόλουθους λόγους :

- ⇒ Πρόκειται για χώρα με εξαιρετικό φυσικό και πολιτιστικό πλούτο, με τοπία ιδιαίτερης αισθητικής, ιστορία και μνημεία, παραδοσιακούς οικισμούς, έθιμα, τοπικά προϊόντα, τοπική κουζίνα, τοπική μουσική και παραδόσεις. Όλα αυτά αποτελούν μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα στη διεθνή αγορά τουρισμού.
- ⇒ Από το μεταναστευτικό δυναμικό της χώρας μπορεί να εξασφαλιστεί εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό για τον τουριστικό τομέα.
- ⇒ Η γειτνίαση με την Ελλάδα και ο ρόλος των ομογενών και των μεταναστών μπορεί να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού. Ήδη ξενοδοχεία των Αγίων Σαράντα συνεργάζονται με τουριστικά γραφεία στην Ελλάδα και προσφέρουν οικονομικά πακέτα διακοπών.
- ⇒ Η ευρύτερη αγορά των Βαλκανίων και ο μεγάλος αριθμός ομοεθνών που ζουν κυρίως στο Κόσοβο και στην FYROM, είναι ένας ακόμη θετικός παράγοντας.

- ⇒ Η γειννίαση με την τουριστικά αναπτυγμένη Κέρκυρα, μπορεί να αποτελέσει γέφυρα συνεργασίας. Ήδη τα κρουαζιερόπλοια «Easy Cruise», από το 2007 ενέταξαν στο πρόγραμμά τους και τη γραμμή Κέρκυρα - Άγιοι Σαράντα - Αυλώνα.
- ⇒ Αναπτυξιακά σχέδια για την Αλβανία, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Κυβέρνηση, την Παγκόσμια Τράπεζα και άλλους Πιστωτικούς Οργανισμούς, περιλαμβάνουν στις δράσεις τους και την τουριστική ανάπτυξη των ακτών του Ιονίου. Αυτό το πρόγραμμα ανάπτυξης των παράκτιων ζωνών στοχεύει, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη βελτίωση των βασικών υποδομών, (www.web.ana.gr/balkans/, 01.09.2008).
- ⇒ Η πρώτη επίσημη προσπάθεια στρατηγικής ανάπτυξης του τουρισμού στην Αλβανία έγινε το 2004 με την υποστήριξη της γερμανικής τεχνικής υπηρεσίας για τη συνεργασία και επιχείρησε να καθιερώσει ως brand name για τον αλβανικό τουρισμό το «Αλβανία – Δική σας να την ανακαλύψετε», χωρίς σημαντικά αποτελέσματα μέχρι σήμερα (www.setimes.com, 12.05.2008).
- ⇒ Τα τελευταία χρόνια άρχισε να εκδηλώνεται ενδιαφέρον για μεγάλη επένδυση στον κόλπο Ααζλί από την «Club Med» για κατασκευή 350 πολυτελών βιλών με θέα τον κόλπο Καμόκε, προϋπολογισμού 75 εκατ. ευρώ.

Για τη Νότια περιοχή, οι προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης είναι εξαιρετικά θετικές γιατί στην περιοχή αυτή βρίσκονται οι σημαντικότερες παραλίες, το μεγαλύτερο τμήμα των πολιτισμικών πόρων, ενδιαφέρουσα ενδοχώρα για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού κλπ.

Ορισμένες από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη αυτή είναι :

- ➔ Αναβάθμιση της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών και υποδομών καθώς και των γενικών υποδομών και υπηρεσιών.
- ➔ Ενθάρρυνση και προσέλκυση νέων ξένων επενδύσεων.
- ➔ Διαμόρφωση νέου αναπτυξιακού μοντέλου του αλβανικού τουρισμού, προσαρμοσμένου στις νέες απαιτήσεις της παγκόσμιας αγοράς. Το νέο «brand name» πρέπει να ενσωματώνει νέους θεματικούς τομείς οι οποίοι ως σύνολο θα συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο πλέγμα εξειδίκευσης και διείσδυσης σε παραδοσιακές και νέες αγορές και άμβλυσης της εποχικότητας. Στους νέους θεματικούς τομείς πρέπει να περιλαμβάνονται :
 - ✓ Ο πολιτιστικός τουρισμός
 - ✓ Ο τουρισμός υπαίθρου
 - ✓ Ο περιηγητικός τουρισμός
 - ✓ Ο συνεδριακός τουρισμός
 - ✓ Ο τουρισμός πόλεων
 - ✓ Ο τουρισμός πολυτελείας, σε επιλεγμένα σημεία και ξενοδοχεία
 - ✓ Ο παραθεριστικός θαλάσσιος τουρισμός
- ➔ Διαμόρφωση και εφαρμογή νέας στρατηγικής marketing και νέος σχεδιασμός μέσων (media plan) που θα αντιμετωπίσουν τον διευρυνόμενο ανταγωνισμό.

- Διαμόρφωση δυναμικής και ελκυστικής ψηφιακής και διαφημιστικής στρατηγικής.

15.6.3. Μεταφορές

15.6.3.1. Γενικά

Οι αερομεταφορές πραγματοποιούνται από το μοναδικό αεροδρόμιο της Αλβανίας, το «Μαρία Τερέζα» στο Rinas. Η δραστηριότητα αυτή καλύπτεται από 16 αεροπορικές εταιρίες, από τις οποίες 13 ξένες και 3 κοινοπραξίες. Η αεροπορική κίνηση αυξήθηκε και οι αριθμοί πτήσεων και επιβατών κατά το 2007 ήταν αυξημένοι, σε σχέση με το 2001, κατά 1,4 και 1,5 φορές αντίστοιχα.

Οι θαλάσσιες μεταφορές πραγματοποιούνται από τέσσερα (4) λιμάνια : Δυρράχιο, Αυλώνα, Άγιοι Σαράντα και Shengjini. Ο όγκος των διακινούμενων εμπορευμάτων (φόρτωση – εκφόρτωση) στα λιμάνια κατά το έτος 2007 ήταν 0,5 φορές μεγαλύτερος σε σύγκριση με τον αντίστοιχο του 2001. Το λιμάνι του Δυρραχίου είναι το σημαντικότερο και από αυτό διακινείται το 79,5% του συνολικού όγκου εμπορευμάτων (2007). Οι διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές επιβατών κατά το έτος 2007 ήταν αυξημένες κατά 27%, σε σύγκριση με το 2001.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει συνολικό εν ενεργεία μήκος 399 χιλιόμετρα. Ο όγκος εμπορευμάτων που διακινήθηκαν σιδηροδρομικώς ήταν αυξημένος κατά 55%, ενώ ο αριθμός των επιβατικών μειωμένος κατά 55%.

Η τάση για μεγαλύτερη χρήση των ιδιωτικών οδικών μεταφορικών μέσων, σχετίζεται με τον μεγαλύτερο αριθμό οχημάτων που κυκλοφορούν, ο οποίος αυξήθηκε κατά 61,5% σε σύγκριση με το 2001.

Τα επιβατικά οχήματα, τα λεωφορεία και τα μικρά λεωφορεία (minibuses) διπλασιάστηκαν στην περίοδο 2001 – 2007.

Σημαντικά αυξήθηκαν και τα τροχαία ατυχήματα, τα οποία προκάλεσαν μεγάλη αύξηση των θανάτων.

15.6.3.2. Βραχυπρόθεσμες εξελίξεις

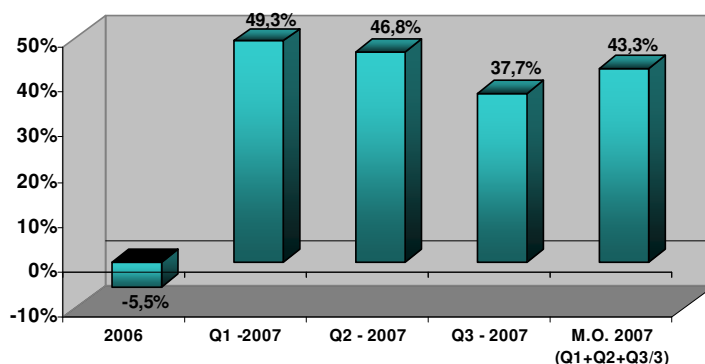
Στους πρώτους εννιά μήνες του έτους 2007, οι πωλήσεις του τομέα μεταφορών ήταν αυξημένες κατά 44% περίπου, σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2006.

Ως προς την απασχόληση και τους μισθούς οι εξελίξεις ήταν οι ακόλουθες :

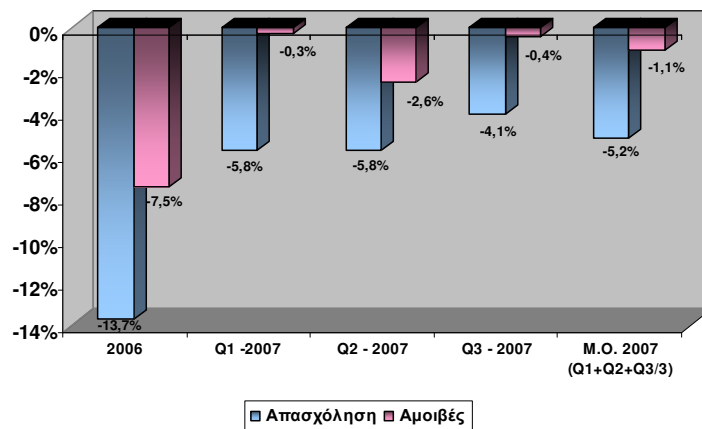
Ο αριθμός των απασχολούμενων συνέχισε να μειώνεται στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών (-5,2%), αυξήθηκε ελαφρά στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών (+1,8%) και παρέμεινε αμετάβλητος στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών.

Οι μισθοί συνέχισαν να μειώνονται στις σιδηροδρομικές μεταφορές (-1,1%), συνέχισαν να αυξάνονται σημαντικά στις θαλάσσιες (32,5%) και παρέμειναν αμετάβλητοι στις αεροπορικές.

ΓΡΑΦΗΜΑ 131
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ : ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ (%)

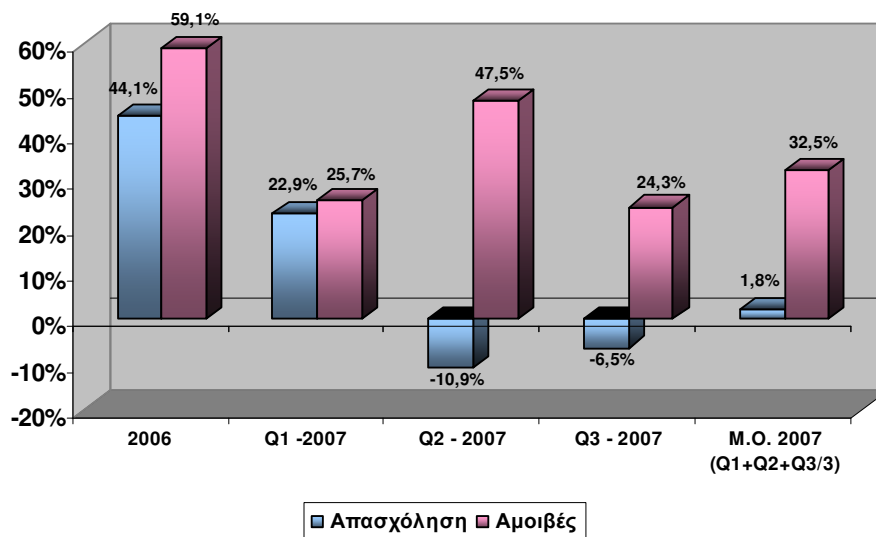

ΓΡΑΦΗΜΑ 132
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ : ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΩΝ (%)

ΓΡΑΦΗΜΑ 133

ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ : ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΩΝ (%)

15.6.3.3. Οδικές μεταφορές

Το οδικό δίκτυο της χώρας βρίσκεται σε κακή κατάσταση και δεν επαρκεί για τη συνεχώς αυξανόμενη κυκλοφορία οχημάτων. Η βελτίωση του υπάρχοντος δικτύου, περίπου 16.000 χλμ. και η κατασκευή νέων βασικών οδικών αξόνων διεθνών προδιαγραφών καθίσταται άμεση ανάγκη.

Σήμερα λειτουργούν διεθνείς γραμμές λεωφορείων με προορισμό κυρίως την Ελλάδα, μέσω των συνοριακών σταθμών Κακαβιάς και Κρυσταλλοπηγής και με προορισμό το Κόσοβο, τη Σερβία και τη FYROM.

Ο συνολικός στόλος των οδικών μέσων μεταφοράς αυξήθηκε, κατά την περίοδο 1993 – 2007, με μέσο ετήσιο ρυθμό 7,6%. Μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφονται για τα επιβατικά αυτοκίνητα και για τα λεωφορεία, με μέσους ετήσιους ρυθμούς μεταβολής 10,8% και 10,2% αντίστοιχα. Τα φορτηγά αυτοκίνητα αυξήθηκαν με χαμηλότερο μέσο ετήσιο ρυθμό (4,8%), εξαιτίας της αντικατάστασης των παλαιών μικρών φορτηγών με μεγάλα, διεθνών μεταφορών. Ο αριθμός των μοτοσυκλετών και των ρυμουλκών μειώθηκε με μέσους ετήσιους ρυθμούς, -0,6% και -3,5% αντίστοιχα (πίνακας 143 και γράφημα 134).

Με στόχο την αντιμετώπιση των προβλημάτων η κυβέρνηση της Αλβανίας έθεσε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα αναδιάρθρωσης και ανακατασκευής του οδικού δικτύου, από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και ειδικότερα :

- ➔ Αυτοκινητόδρομος Τίρανα – Δυρράχιο
- ➔ Κατασκευή τμήματος του Διαδρόμου VIII, που συνδέει τα λιμάνια Δυρραχίου και Αυλώνας με την FYROM
- ➔ Βασικοί διάδρομοι ανατολής – δύσης και βορρά – νότου.
- ➔ Αυτοκινητόδρομος Φιέρι – Αυλώνα
- ➔ Αυτοκινητόδρομος Ελμπασάν – Αυλώνα
- ➔ Αυτοκινητόδρομος Ελμπασάν – Librazhd
- ➔ Επισκευές και κατασκευή πεζοδρόμων σε τμήμα (220 χλμ. περίπου) του δρόμου Δυρράχιο – Κούκες.

Το κόστος κατασκευής για τη βελτίωση του εθνικού δικτύου χρηματοδοτείται κυρίως από την Παγκόσμια Τράπεζα, την EBRD, τα προγράμματα PHARE, INTERREG, Νέο Μέσο Γειτνίασης της Ε.Ε., την Ιταλία, την Ελλάδα και τις Η.Π.Α. Το πρόγραμμα βασικών διαδρόμων ανατολής – δύσης και βορρά – νότου τέθηκε υπό την αιγίδα του Συμφώνου Σταθερότητας.

Οι εθνικοί δρόμοι που βρίσκονται υπό κατασκευή από το 2007 είναι :

- ⇒ Δυρράχιο – Πρίστινα
- ⇒ Librazhd – Qafë Thanë : μέρος του διαδρόμου VIII
- ⇒ Lushnjë – Fier μέρος του διαδρόμου VIII και Αδριατική – Ιόνιο
- ⇒ Levan – Αυλώνα : μέρος του διαδρόμου VIII
- ⇒ Levan – Τεπελένι : μέρος της εθνικής Αδριατική – Ιόνιο
- ⇒ Τεπελένι – Αργυρόκαστρο : μέρος της εθνικής Αδριατική – Ιόνιο
- ⇒ Σκόδρα – Han I Hotit : μέρος της εθνικής Αδριατική – Ιόνιο

Από το 2006 η Αλβανία συμμετέχει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα οδικών δικτύων Corporaten E.

Οι παρακάτω ευρωπαϊκές οδοί περνούν από τη χώρα :

- E86 : Κορυτσά – Φλώρινα – Θεσσαλονίκη
- E762 : Sarajevo – Nikšić – Podgorica – Tuzi – Σκόδρα
- E851 : Dubrovnik – Bar – Ulcinj – Σκόδρα – Πρίστινα
- E852 : Τίρανα – Ελμπασάν – Struga – Οχρίδα
- E853 : Άγιοι Σαράντα – Ιωάννινα

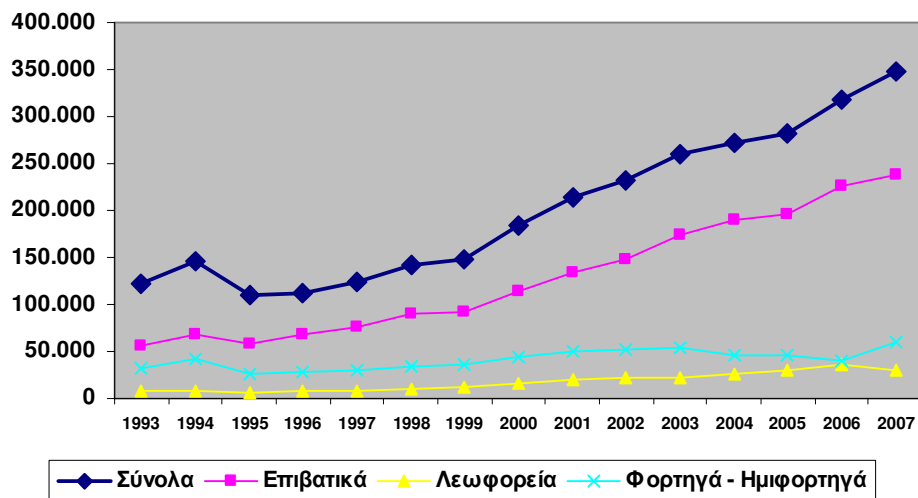
Μέρος της οδού E853 : Άγιοι Σαράντα – Ιωάννινα, αποτελεί η οδός «Σαγιάδα – Κονίσπολη – Άγιοι Σαράντα», για την οποία υπογράφηκε στο τέλος Φεβρουαρίου η σχετική σύμβαση μεταξύ Ελλάδας – Αλβανίας, προϋπολογισμού 37,6 εκατ. ευρώ, με ελληνική συμμετοχή 30 εκατ. ευρώ, διασφαλισμένη από το ΕΣΟΑΒ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 143
ΟΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ (1993 – 2007)

	ΣΥΝΟΛΑ	ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ	ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ - ΗΜΙΦΟΡΤΗΓΑ	ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΕΣ	ΡΥΜΟΥΛΚΑ
1993	121.456	56.728	7.582	31.084	15.097	10.965
1994	145.044	67.960	8.149	42.271	14.339	12.325
1995	110.740	58.682	6.651	25.790	6.946	12.671
1996	111.702	67.278	7.612	27.774	5.541	3.497
1997	123.107	76.822	8.747	30.105	3.645	3.788
1998	142.470	90.766	9.227	34.378	4.109	3.990
1999	147.288	92.252	12.306	35.266	3.214	4.250
2000	183.708	114.532	16.806	43.301	3.808	5.261
2001	213.829	133.533	20.813	49.600	3.447	6.436
2002	231.284	148.531	21.026	51.960	3.400	6.367
2003	260.944	174.782	21.693	53.900	3.896	6.673
2004	272.686	190.004	25.066	46.809	4.877	5.930
2005	282.759	195.125	29.453	45.437	7.170	5.574
2006	318.308	225.114	35.973	39.279	11.639	6.303
2007	347.650	237.932	29.506	59.645	13.859	6.708
Μ.Ε.Ρ.Μ. (%)	7,6	10,8	10,2	4,8	-0,6	-3,5

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 134
ΟΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

15.6.3.4. Σιδηροδρομικές μεταφορές

Το βασικό σιδηροδρομικό δίκτυο βρίσκεται σε κακή κατάσταση. Οι υψηλές ταχύτητες απαγορεύονται για λόγους ασφαλείας και το κόστος αποκατάστασης είναι πολύ υψηλό, εκτιμώμενο σε ποσό μεγαλύτερο των 300 εκατ. ευρώ.

Το δίκτυο δεν συνδέεται με καμία από τις γειτονικές χώρες. Υπάρχουν σχέδια για σύνδεση με τη FYROM, αλλά δεν έχει διασφαλιστεί χρηματοδότηση του έργου.

Λόγω της κακής κατάστασης του σιδηροδρομικού δικτύου και του σχετικού εξοπλισμού, η μεταφορά επιβατών, κατά την περίοδο 1993 – 2007, βρίσκεται σε συνεχή πτώση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα 144 και του γραφήματος 135. Πτωτική τάση είχε και ο όγκος των μεταφερθέντων εμπορευμάτων μέχρι το 2001. Από το επόμενο έτος και μετά άρχισε και πάλι ανοδική πορεία, αλλά ακόμη ο μεταφερόμενος όγκος βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα, σε σχέση με το έτος 1993.

ΠΙΝΑΚΑΣ 144

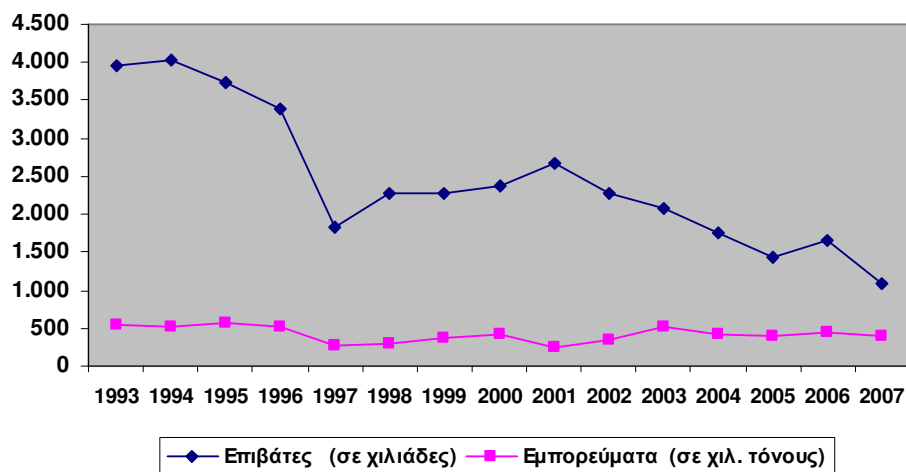
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ (1993 – 2007)

	ΕΠΙΒΑΤΕΣ (σε χιλιάδες)	ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (σε χιλ. τόνους)
1993	3.961	539
1994	4.022	522
1995	3.739	574
1996	3.389	521
1997	1.820	284
1998	2.269	305
1999	2.270	361
2000	2.381	412
2001	2.676	258
2002	2.270	340
2003	2.070	520
2004	1.758	417
2005	1.440	404
2006	1.659	450
2007	1.091	399

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 135

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

15.6.3.5. Θαλάσσιες μεταφορές

Το σημαντικότερο λιμάνι της χώρας είναι αυτό του Δυρραχίου και αποτελεί την κύρια είσοδο του διεθνούς διαδρόμου 8. Η κυβέρνηση έχει εγκρίνει σημαντικά προγράμματα για την ανάπτυξη του λιμανιού :

- ⇒ Στα πλαίσια του Συμφώνου Σταθερότητας, 17 εκατ. δολ. Η.Π.Α. με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της δυναμικότητας του λιμανιού, χρηματοδοτούμενο από δάνειο της Παγκόσμιας Τράπεζας.
- ⇒ Αναδιάρθρωση της υποδομής του λιμανιού, με στόχο να ανταποκριθεί στην αναμενόμενη αύξηση της ζήτησης και να καταστεί διαμετακομιστικό κέντρο, συνολικού κόστους 23 εκατ. δολ. Η.Π.Α., το οποίο θα καλυφθεί από το Ταμείο του ΟΡΕC για τη Διεθνή Ανάπτυξη και από την αλβανική κυβέρνηση.
- ⇒ Ανακατασκευή της αποβάθρας και της προκουμαίας, με χρηματοδότηση της Παγκόσμιας Τράπεζας και της EBRD.

Και στο δεύτερο λιμάνι της χώρας, αυτό της Αυλώνας, έχουν δρομολογηθεί σημαντικά έργα αναβάθμισης. Στα πλαίσια της διασυνοριακής συνεργασίας «Αλβανία – Ιταλία», έχει χρηματοδοτηθεί η δεύτερη φάση κατασκευής και αναβάθμισης του λιμανιού, προϋπολογισμού 9,4 εκατ. ευρώ.

Τα σημαντικότερα δρομολόγια εξωτερικού, από το Λιμάνι του Δυρραχίου, είναι από και προς Trieste και Μπάρι (Ιταλία) και Κοπερ (Σλοβενία). Παρά τα προβλήματα της μεταβατικής περιόδου, για τα λιμάνια της Αλβανίας, η επιβατική και εμπορευματική κίνηση, διαχρονικά, έχει αυξηθεί σημαντικά

(πίνακας 145-146 και γράφημα 136-137). Κατά την περίοδο 1994 – 2007 οι διεθνείς μεταφορές επιβατών αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 7,3% για τις αναχωρήσεις και 6,7% για τις αφίξεις. Οι αυξήσεις είναι πολύ μεγαλύτερες για τους ημεδαπούς επιβάτες (10,4% και 9,2% αντίστοιχα) και πολύ μικρότερες για τους αλλοδαπούς (2,2% και 2,6%).

Πολύ μεγαλύτερη ήταν η αύξηση του όγκου της συνολικής εμπορευματικής κίνησης, με μέσο ετήσιο ρυθμό 12,5%. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται στο λιμάνι της Αυλώνας, με μέσο ετήσιο ρυθμό 28,8% και στο λιμάνι του Shengjini με 18,3%.

Οι εξελίξεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα να μειωθεί το ποσοστό επί του συνολικού όγκου εμπορευμάτων που διακινείται από το λιμάνι του Δυρραχίου, από 93,5% το 1994 σε 79,5% το 2007 και να αυξηθούν τα αντίστοιχα ποσοστά για τα άλλα λιμάνια και συγκεκριμένα την Αυλώνα : από 1,8% σε 12%, το Shengjini : από 3,4% σε 6,8% και τους Αγίους Σαράντα : από 1,3% σε 1,8%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 145

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΒΑΤΩΝ : 1994 – 1997

(σε χιλιάδες)

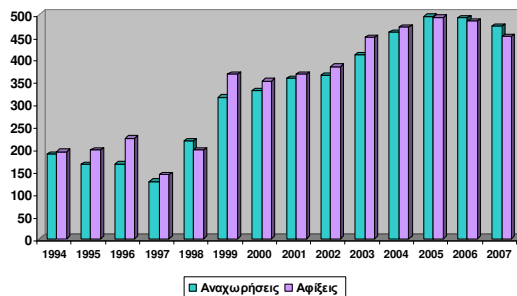
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	M.E.P.M. (%)
Αναχωρήσεις	188,6	165,8	166,3	128,2	218,6	315,3	329,9	357,4	364,0	409,5	459,8	496,0	492,2	473,3	7,3
Ξένοι	92,3	83,7	63,9	19,2	28,3	93,4	51,4	71,5	78,7	93,9	115,4	385,3	118,1	122,8	2,2
Ημεδαποί	96,3	82,1	102,5	108,9	190,3	222,0	278,5	285,9	249,5	273,8	324,5	110,8	374,1	350,5	10,4
Αφίξεις	194,4	197,0	223,5	143,0	197,7	366,0	351,4	366,4	383,8	449,1	471,9	492,9	485,9	451,3	6,7
Ξένοι	91,4	109,8	75,4	17,4	31,0	123,2	72,9	96,3	101,5	126,8	159,1	363,0	140,7	128,0	2,6
Ημεδαποί	103,0	87,1	148,0	125,6	166,7	242,8	278,5	270,1	282,3	289,2	312,8	129,9	345,2	323,3	9,2

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 136

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΒΑΤΩΝ

(σε χιλιάδες)

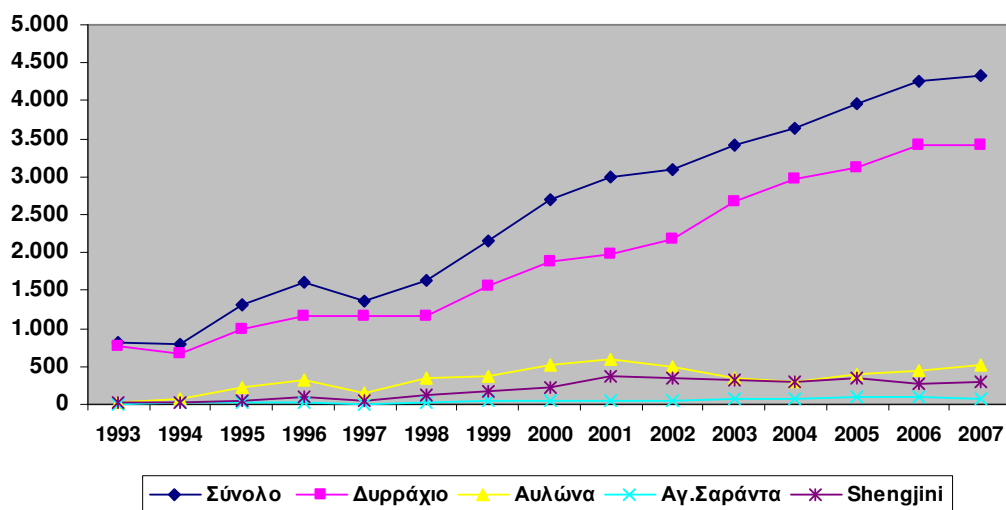

ΠΙΝΑΚΑΣ 146
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ – ΕΚΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ
ΣΤΑ ΛΙΜΑΝΙΑ : 1993 – 2007
(σε χιλιάδες)

Ετος	Λιμάνι					Ποσοστιαία (%) κατανομή				
	Σύνολο	Δυρράχιο	Αυλώνα	Αγ.Σαράντα	Shengjini	Σύνολο	Δυρράχιο	Αυλώνα	Αγ.Σαράντα	Shengjini
1993	828	774	15	11	28	100,0	93,5	1,8	1,3	3,4
1994	793	662	78	20	33	100,0	83,5	9,8	2,5	4,2
1995	1.311	988	235	30	58	100,0	75,4	17,9	2,3	4,4
1996	1.609	1.174	313	26	96	100,0	73,0	19,5	1,6	6,0
1997	1.362	1.151	144	9	59	100,0	84,5	10,6	0,7	4,3
1998	1.646	1.168	339	22	117	100,0	71,0	20,6	1,3	7,1
1999	2.150	1.558	367	42	183	100,0	72,5	17,1	2,0	8,5
2000	2.702	1.883	527	60	232	100,0	69,7	19,5	2,2	8,6
2001	2.995	1.989	592	52	362	100,0	66,4	19,8	1,7	12,1
2002	3.092	2.181	503	61	347	100,0	70,5	16,3	2,0	11,2
2003	3.423	2.673	352	82	316	100,0	78,1	10,3	2,4	9,2
2004	3.628	2.960	301	73	294	100,0	81,6	8,3	2,0	8,1
2005	3.957	3.112	404	97	344	100,0	78,6	10,2	2,5	8,7
2006	4.260	3.422	457	99	282	100,0	80,3	10,7	2,3	6,6
2007	4.332	3.422	520	77	293	100,0	79,5	12,0	1,8	6,8
Μ.Ε.Ρ.Μ. (%)	12,5	11,2	28,8	14,9	18,3	--	--	--	--	--

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 137
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ – ΕΚΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΣΤΑ ΛΙΜΑΝΙΑ
(χιλιάδες τόνοι)

15.6.3.6. Αεροπορικές μεταφορές

Στο αεροδρόμιο Τιράνων βρίσκεται σε εξέλιξη – υλοποίηση, πρόγραμμα εκσυγχρονισμού που περιλαμβάνει :

- ⇒ Ανακατασκευή του αεροδρομίου και των συστημάτων φωτισμού, προϋπολογισμού 26,5 εκατ. δολαρίων Η.Π.Α. (εταιρία Siemens).
- ⇒ Κατασκευή νέου τερματικού σταθμού και σταθμού εμπορευμάτων, με χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2015, οπότε ο αριθμός των διακινούμενων επιβατών εκτιμάται ότι θα φτάσει τα 1,5 εκατομμύρια.

Σε στάδιο ολοκλήρωσης βρίσκεται και η κατασκευή δεύτερου αεροδρομίου στο Κούκεσι, με κύριο χρηματοδότη τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Η κίνηση του αεροδρομίου Τιράνων (επιβατική, εμπορευματική κλπ), αυξήθηκε σημαντικά κατά τα τελευταία χρόνια, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα και του γραφήματος που ακολουθούν.

Ο αριθμός των πτήσεων, κατά την περίοδο 1993 – 2007, αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 14,8%, των επιβατών με 16,5%, του όγκου εμπορευμάτων, με 17,3% και της αεροπορικής αλληλογραφίας με 5,9%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 147

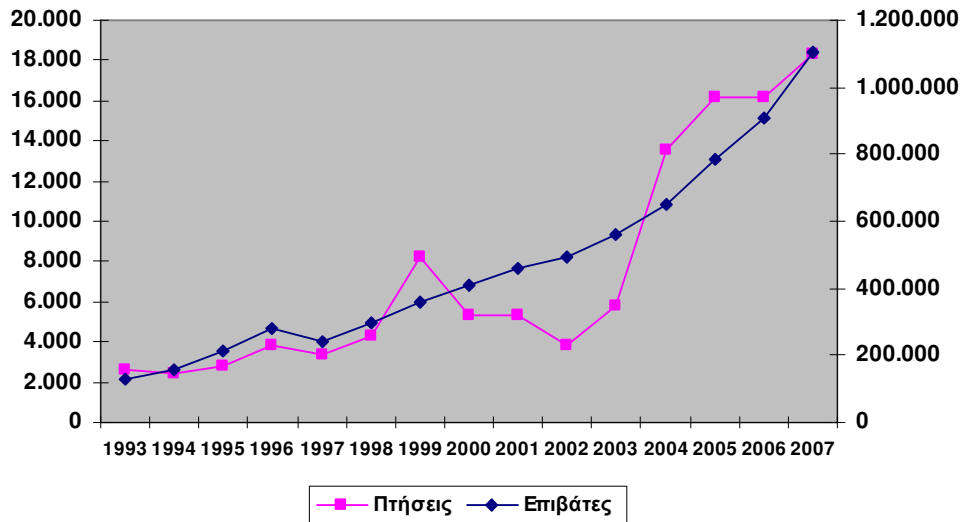
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (1993 – 2007)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟ- ΤΗΤΑ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	ΜΕΡΜ (%)
Αεροπορικές εταιρίες	10	11	14	14	13	13	12	10	11	11	12	12	12	16	16	3,4
Κοινοπρακτικές	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	4	3	8,2
Ξένες	9	10	12	12	11	11	10	8	9	9	10	9	9	12	13	2,7
Πτήσεις	2661	2.434	2.817	3.790	3.388	4304	8249	5302	5307	3862	5809	13514	16183	16152	18.276	14,8
Επιβάτες	130123	158192	213343	283010	242435	295308	356823	408334	460020	495102	561446	649750	784640	906103	1107323	16,5
Αφίξεις	64113	77383	104188	134360	118002	143783	173111	194827	219982	237640	276077	320631	380209	441874	543780	16,5
Αναχωρήσεις	66010	80809	109155	148650	124433	151525	183712	213507	237356	256894	285369	329119	404431	464229	563543	16,6
Εμπορεύματα (τόνοι)	377	734	585	873	794	926	895	1089	1389	1570	1623	1558	2101	2109	3499	17,3
Εισερχόμενα	322	599	472	738	650	786	800	948	1215	1066	1173	1153	1627	1667	1586	12,1
Εξερχόμενα	55	135	113	135	144	140	95	141	174	504	450	405	474	442	1913	28,9
Airmail (τόνοι)	156	134	98	143	149	222	210	315	316	263	251	260	--	357	349	5,9
Εισερχόμενη	138	115	73	110	99	160	139	215	231	233	223	215	--	282	260	4,6
Εξερχόμενη	18	19	25	33	50	62	71	100	85	30	28	55	--	75	89	12,1

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 138

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΤΗΣΕΩΝ – OVERFLIGHTS – ΕΠΙΒΑΤΩΝ

15.6.3.7. Η αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών στα Δυτικά Βαλκάνια και ο ρόλος της Ε.Ε.

Σύμφωνα με στοιχεία του πενταετούς σχεδίου δράσης (2008 – 2012) της ειδικής υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής SEETO (South East Europe Transport Observatory), η οποία βρίσκεται υπό τη διαχείριση της ελληνικής εταιρίας συμβούλων Trademco, για την αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων απαιτείται εισροή κεφαλαίων ύψους 3 δις ευρώ.

Στη λίστα προτεραιοτήτων του σχεδίου περιλαμβάνονται 25 ομάδες έργων, με 39 έργα στο σύνολο του δικτύου (Σερβία, Μαυροβούνιο, ΠΓΔΜ, Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Κροατία, UNMIK / Κόσοβο). Είκοσι ένα (21) έργα αφορούν τους Πανευρωπαϊκούς Άξονες, με έμφαση στον Άξονα 10. Από το σύνολο των έργων προτεραιότητας, το 38% αναφέρεται σε βελτιώσεις των σιδηροδρομικών υποδομών, το 36% στους οδικούς άξονες, το 13% στα αεροδρόμια και το 8% στα λιμάνια.

Δεκαοχτώ (18) από τα τριάντα εννιά (39) έργα προτεραιότητας βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο ωριμότητας. Από το σύνολο των απαιτούμενων επενδυτικών κεφαλαίων για έργα με προχωρημένη ωριμότητα, εκτιμάται ότι απαιτούνται κεφάλαια 1,47 δις ευρώ για την ολοκλήρωση των εργασιών. Έργα που βρίσκονται ακόμη στο αρχικό στάδιο προγραμματισμού έχουν συνολικό εκτιμώμενο κόστος 1,26 δις ευρώ.

Στο νέο πενταετές σχέδιο δράσης αναφέρεται ότι η κατάσταση στο 46% των οδικών αξόνων αξιολογείται από καλή έως πολύ καλή. Σε αντίθεση, μόλις το 7%

του σιδηροδρομικού δικτύου κατατάσσεται σε πολύ καλή κατάσταση και το 28% σε κακή.

Στο σιδηροδρομικό δίκτυο, τονίζεται ότι ο Άξονας 10 «κατέχει» μερίδιο 79% στο σύνολο της κυκλοφορίας. Το σιδηροδρομικό δίκτυο παρέχει πρόσβαση στα λιμάνια της Ριέκα, του Πλότσε, του Σπλιτ, του Μπαρ, του Δυρραχίου και της Αυλώνας.

Επίσης, δίνει κάλυψη στις ενδοπεριφερειακές μεταφορικές συνδέσεις, καθώς και στις διεθνείς συνδέσεις με όλες τις γειτονικές χώρες.

Η Σερβία και η Κροατία «κατέχουν» περίπου το 48% του οδικού δικτύου και ακολουθούν η Βοσνία – Ερζεγοβίνη με 15% και η Αλβανία με 13%.

Πηγές άντλησης των απαιτούμενων χρηματικών πόρων για την υλοποίηση των έργων αποτελούν οι εθνικοί προϋπολογισμοί, αλλά και δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα, μεταξύ των οποίων η Παγκόσμια Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ΕΤΕΠ.

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδιάζει τη δημιουργία ευρω – βαλκανικής ένωσης στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, ο οποίος θα συμβάλει στην προσέγγιση των λαών και στη μείωση των εντάσεων στην περιοχή. Στόχος της προσπάθειας είναι η επέκταση του ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού δικτύου στις χώρες των Βαλκανίων, ώστε να καταστεί δυνατή η συνδυαστική λειτουργία των δικτύων (Ναυτεμπορική, 21.01.2008).

Είναι προφανές ότι ο τομέας των μεταφορών θα αποτελέσει σημαντικό πεδίο επενδύσεων στα Βαλκάνια και ως εκ τούτου και στην Αλβανία. Με δεδομένο ότι η κατασκευή των απαραίτητων έργων απαιτεί σημαντικούς χρόνους, είναι βέβαιο ότι θα απαιτηθούν τουλάχιστο 15 χρόνια συνεχούς επενδυτικής δραστηριότητας.

15.6.3.8. Συμπεράσματα

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι ο τομέας των μεταφορών στην Αλβανία, παρά τη σημαντική πρόοδο που καταγράφει κατά τη μεταβατική περίοδο, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά και δυσεπίλυτα προβλήματα, λόγω των δυσχερειών της κυβέρνησης να διασφαλίσει τα μεγάλα κονδύλια που απαιτούνται για την αντιμετώπισή τους.

Οι υποδομές των μεταφορών είναι ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η χώρα, ενώ ο «γερασμένος» στόλος των μεταφορικών μέσων δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα, με αποτέλεσμα το κόστος μεταφοράς επιβατών και προϊόντων να είναι υψηλό.

Τα ανωτέρω σε συνάρτηση με την έλλειψη υποδομών logistics, τόσο σε επίπεδο εξοπλισμού (κτίρια, εμπορευματικά κέντρα, σταθμοί μεταφόρτωσης κλπ) όσο και σε επίπεδο έκτασης και ποιότητας των προσφερόμενων

υπηρεσιών, εμποδίζουν την ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και εφοδιαστικών αλυσίδων.

Οι προοπτικές του κλάδου μπορεί να καταστούν θετικές αν ξεπεραστούν οι προαναφερθείσες αδυναμίες, δημιουργηθεί ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο και σταματήσει η έντονη πολυδιάσπαση του κλάδου.

Η Αλβανία, στο άκρο των δυτικών Βαλκανίων, με κομβική και ικανοποιητική θαλάσσια σύνδεση με την Ιταλία και οδική με την Ελλάδα, μπορεί να εξελιχθεί σε σημαντικό κέντρο μεταφορών.

Βασική και απαραίτητη προϋπόθεση για όλα αυτά είναι η διασφάλιση των απαιτούμενων πόρων από τον κρατικό προϋπολογισμό, την Ευρωπαϊκή Ένωση, διεθνείς δανειστές και από ιδιωτικά κεφάλαια, ιδιαίτερα για την ανάπτυξη των υποδομών logistics.

15.6.4. Ταχυδρομεία – Τηλεπικοινωνίες

15.6.4.1. Γενικά

Ο τομέας «Ταχυδρομεία – Τηλεπικοινωνίες», στη μεταβατική περίοδο χαρακτηρίστηκε από την παρουσία νέων παροχέων υπηρεσιών, τη βελτίωση και εξάπλωση των υπαρχουσών υπηρεσιών και την εισαγωγή νέων.

Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες πραγματοποιούνται από τον δημόσιο φορέα ταχυδρομικών υπηρεσιών, τα «Αλβανικά Ταχυδρομεία», καθώς και από τις ιδιωτικές εταιρίες DHL, TNT, FedEx, UPS και YAPS. Η κύρια δραστηριότητα αυτών των ιδιωτικών εταιριών είναι οι υπηρεσίες ταχυμεταφορών (αλληλογραφίας και μικροαντικειμένων).

Τα «Αλβανικά Ταχυδρομεία» είναι η εταιρία που προσφέρει το μεγαλύτερο εύρος υπηρεσιών. Λειτουργεί μέσω 520 γραφείων σε ολόκληρη τη χώρα. Ο φιλοτελισμός είναι επίσης μια από τις δραστηριότητές τους. Η έκδοση γραμματοσήμων γίνεται αποκλειστικά από τα «Αλβανικά Ταχυδρομεία».

Οι τομείς σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, ως μέρος της αγοράς τηλεπικοινωνιών, έχουν σταθερή άνοδο της δραστηριότητάς τους. Οι παροχείς σταθερής τηλεφωνίας είναι η ALBTELECOM SH.A. και άλλες επαρχιακές εταιρίες. Η τοπική κινητή τηλεφωνία στις αστικές περιοχές παρέχεται αποκλειστικά από την ALBTELECOM. Ως αποτέλεσμα της αύξησης στις εγκαταστάσεις τηλεφωνικών γραμμών, ο αριθμός των συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας αυξήθηκε το 2007 κατά 32% σε σχέση με το 2001.

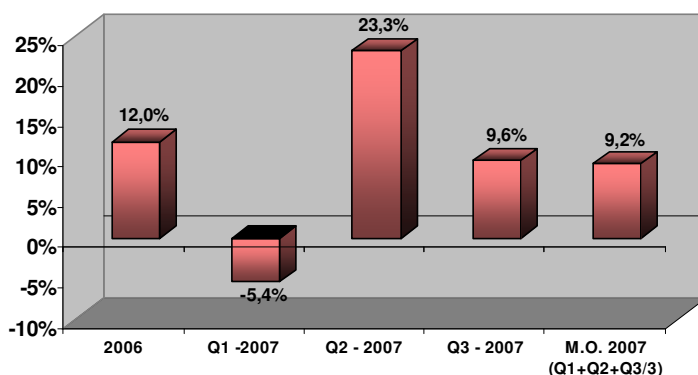
Η κινητή τηλεφωνία παρέχεται από δύο (2) φορείς : την AMC και την VODAFONE. Η επέκταση της εγχώριας κάλυψης και η εισαγωγή υπηρεσιών προπληρωμένων καρτών έχει αυξήσει τον αριθμό χρηστών κινητών τηλεφώνων, περίπου στα 2,1 εκατομμύρια.

15.6.4.2. Βραχυπρόθεσμες οικονομικές εξελίξεις

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών σημειώθηκε αύξηση πωλήσεων, 9,2% κατά μέσο όρο στην περίοδο Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου 2007, παρά τις αρνητικές εξελίξεις του πρώτου τριμήνου. Η αντίστοιχη αύξηση του έτους 2006 ήταν 12%. Ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 7,3% έναντι 5,7% το 2006 και οι αμοιβές κατά 14,7%, έναντι 5,4% το 2006.

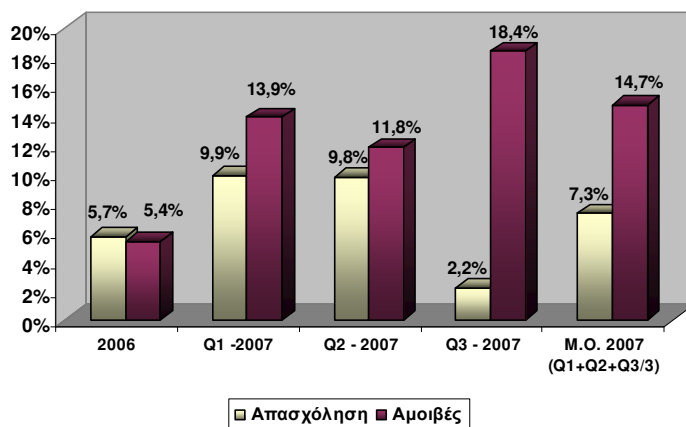
ΓΡΑΦΗΜΑ 139

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ : ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ (%)

ΓΡΑΦΗΜΑ 140

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ : ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΩΝ (%)

Στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών κατά τα έτη 2006 και 2007 σημειώθηκε σημαντική αύξηση των εσόδων κατά 34% και 49% αντίστοιχα,

οφειλόμενη σχεδόν αποκλειστικά στην αύξηση της δραστηριότητας στην κατηγορία «απλά γράμματα και δέματα», που είναι και η κυρίαρχη.

15.6.4.3. Διαχρονική εξέλιξη της δραστηριότητας

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, κατά την περίοδο 1995 – 2007, ο αριθμός των συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 15,9% και έφτασε το 2007 στις 261.000. Ο αριθμός των κατόχων κινητών τηλεφώνων αυξήθηκε σημαντικά στην πρώτη περίοδο 1996 – 2000, από 1.000 σε 21.000 περίπου. Από το 2001 και μετά άρχισε μια συνεχής και ραγδαία άνοδος, με αποτέλεσμα το έτος 2007 να καταγράφεται αριθμός κατόχων κινητού τηλεφώνου 2,1 εκατομμύρια (πίνακας 148 και γράφημα 141).

Στον τομέα των ταχυδρομείων, κατά την περίοδο 1993 – 2000, οι πωλήσεις κυμάνθηκαν σε χαμηλά επίπεδα και με σχετικές διακυμάνσεις. Από το 2001 και μετά ακολούθησαν σταθερά ανοδική πορεία, η οποία ήταν ιδιαίτερα έντονη κατά την τελευταία τριετία (πίνακας 149 και γράφημα 142).

Ο κύριος όγκος των πωλήσεων (85% - 90%) προέρχεται από τη διακίνηση απλών επιστολών και δεμάτων. Τα έσοδα από συνημμένες επιστολές και δέματα παρουσίασαν αύξηση κατά την τελευταία τετραετία αλλά παραμένουν ακόμη σε χαμηλά επίπεδα. Τέλος, τα έσοδα από ασφαλισμένα δέματα παρουσίασαν σημαντική πτώση, με έντονες διακυμάνσεις διαχρονικά.

Ο τομέας των τηλεπικοινωνιών ήταν ο πρώτος που τέθηκε σε διαδικασία ιδιωτικοποίησης και ως εκ τούτου συγκέντρωσε το ενδιαφέρον πολλών διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών. Η Παγκόσμια Τράπεζα και η EBRD βοήθησαν στην εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλαισίου μέσω ρυθμιστικών μέτρων που περιλαμβάνουν τη δημιουργία ρυθμιστικής αρχής και τη θέσπιση του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου.

Έτσι σήμερα η «ALBTELECOM SH.A.» έχει ιδιωτικοποιηθεί κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της, με την εξαγορά (τον Ιούλιο 2007) του 76% των μετοχών της από την κοινοπραξία των τουρκικών εταιριών «Calik Energy & Truck Telecom», έναντι 120 εκατ. ευρώ, ενώ οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας παρέχονται από την AMC (Albanian Mobile Communication SA), συμφερόντων της θυγατρικής του Ο.Τ.Ε. «Cosmo – Holding Albania», από την «Vodafone» και από την «Eagle Mobile», θυγατρική της Albtelecom, από το Μάρτιο 2008.

Τον Νοέμβριο 2007, η τουρκική κοινοπραξία προσπάθησε να εκτοπίσει από την αγορά σταθερής τηλεφωνίας τις μικρές εταιρίες που λειτουργούν κυρίως στην ύπαιθρο. Η άμεση παρέμβαση της Ρυθμιστικής Αρχής Τηλεπικοινωνιών, απέτρεψε την εξέλιξη αυτή.

Για τον εκσυγχρονισμό της Albtelecom, οι νέοι επενδυτές αποφάσισαν να συνάψουν δάνειο 100 εκατ. ευρώ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης και από την Τράπεζα Εκσυγχρονισμού και Ανάπτυξης του Εύξεινου Πόντου (Πρεσβεία της Ελλάδας στα Τίρανα, Απρίλιος 2008).

Σε πρόσφατη ανακοίνωσή του, ο Υπουργός τηλεπικοινωνιών της Αλβανίας ανέφερε ότι θα ξεκινήσει τις συζητήσεις για την εκχώρηση μιας ακόμη άδειας λειτουργίας δικτύου κινητής τηλεφωνίας.

Με την πρόσφατη είσοδο της «Deutsche Telecom» στον Ο.Τ.Ε. και με δεδομένο το ενδιαφέρον και την παρουσία της στα Βαλκάνια, αναμένεται ότι θα υπάρξουν κινήσεις για αύξηση της παρουσίας του Ο.Τ.Ε. στον τομέα τηλεπικοινωνιών στην Αλβανία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 148

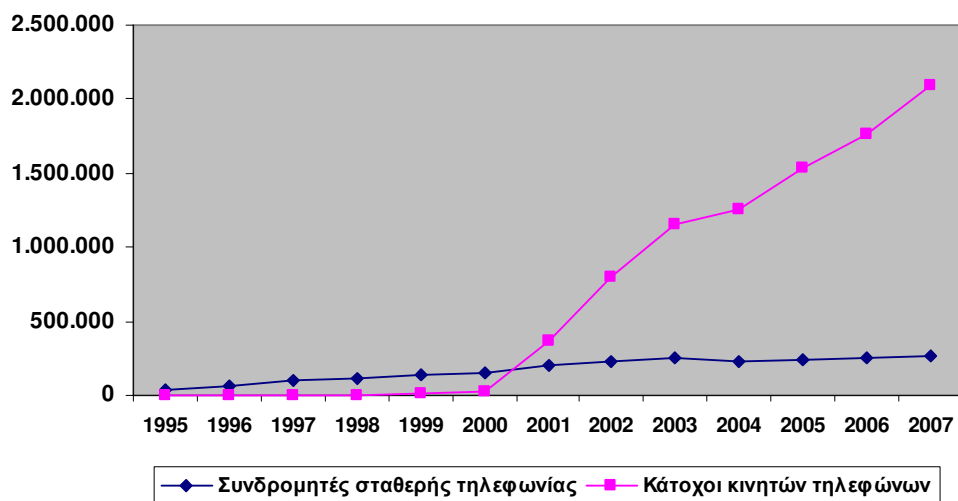
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (1995 – 2007)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Αυτόματες κλήσεις (000)	345.210	424.869	500.786	639.202	1.046.598	1.060.498	1.412.444	1.488.897	1.842.774	4.094.924	2.393.237	1.988.825	2.117.997
Συνδρομητές σταθερής τηλεφωνίας	44.287	60.457	107.741	114.784	140.389	152.687	197.496	228.858	256.000	231.264	238.141	259.637	261.000
Κάτοχοι κινητών τηλεφώνων	--	1.000	3.337	5.599	11.009	20.791	370.000	800.000	1.150.000	1.259.200	1.530.000	1.769.100	2.095.000

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 141

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

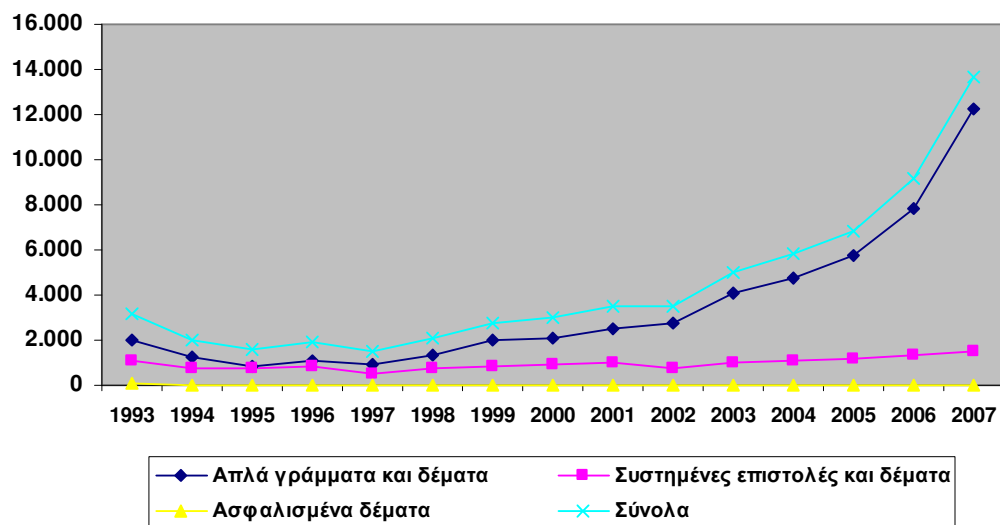

ΠΙΝΑΚΑΣ 149
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ 1993 – 2007
(σε χιλιάδες λεκ)

Έτη	Απλά γράμματα και δέματα	Συστημένες επιστολές και δέματα	Ασφαλισμένα δέματα	Σύνολα
1993	2.019	1.122	52,0	3.193
1994	1.253	733	21,0	2.007
1995	844	775	6,0	1.625
1996	1.097	813	3,0	1.913
1997	949	531	1,6	1.482
1998	1.304	743	3,0	2.050
1999	1.970	804	7,0	2.781
2000	2.095	892	10,0	2.997
2001	2.503	989	11,0	3.503
2002	2.750	735	13,0	3.498
2003	4.067	965	6,2	5.038
2004	4.709	1.096	7,4	5.812
2005	5.712	1.143	5,9	6.861
2006	7.871	1.302	4,7	9.178
2007	12.212	1.467	4,4	13.683

Πηγή : INSTAT

ΓΡΑΦΗΜΑ 142
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

15.6.5. Συμπεράσματα – Επιστημονικές – Προβλήματα – Προοπτικές για τον Τριτογενή Τομέα

1. Ο τριτογενής τομέας συμβάλει με το μεγαλύτερο ποσοστό στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας. Το ποσοστό συμμετοχής του αυξομειώνεται τα τελευταία χρόνια, ωστόσο κινείται πάντα σε υψηλά επίπεδα.
2. Οι δυναμικότεροι κλάδοι είναι αυτοί του εμπορίου – ξενοδοχείων – εστιατορίων, ενώ η συμβολή των υπολοίπων είναι ιδιαίτερα περιορισμένη.
3. Ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης (πανεπιστημιακής – επαγγελματικής κλπ), είναι ελάχιστα πρακτικά προσαρμοσμένος στις ανάγκες του τριτογενή τομέα, απουσιάζει δε σχεδόν παντελώς από σύγχρονες επιχειρηματικές δραστηριότητες.
4. Ο δείκτης πωλήσεων του εμπορίου, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, σημείωσε σημαντική αύξηση, σε σύγκριση με το έτος βάσης (2005).
5. Σχεδόν όλες οι βασικές ομάδες εμπορευμάτων παρουσίασαν αύξηση, με την ομάδα «βιβλία – εφημερίδες – χαρτικά είδη κλπ» να κατέχει τη σημαντικότερη θέση.
6. Ο κύριος όγκος των εμπορικών δραστηριοτήτων εμφανίζεται στις μεγάλες πόλεις, στις οποίες παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση του πληθυσμού.
7. Σχεδόν σε ολόκληρη τη χώρα και ιδιαίτερα στις πόλεις, τουλάχιστον τα τελευταία έτη, παρατηρείται μια σημαντική ανάπτυξη τόσο του χονδρικού όσο και του λιανικού εμπορίου, με την ίδρυση μικρότερων επιχειρήσεων αλλά και πολυκαταστημάτων που καλύπτουν ευρύτερη γκάμα αναγκών.
8. Σχετικά σημαντική υστέρηση στη χώρα έχει η οργανωμένη διακίνηση εμπορευμάτων (δίκτυα διανομών και logistics). Σε ολόκληρη τη χώρα λειτουργούν περίπου δέκα (10) μεγάλες, τέτοιου είδους, επιχειρήσεις, των οποίων η εμπορική εμβέλεια είναι παναλβανική.
9. Λόγω ελλείψεων σχετικών υποδομών, εμπειρίας, τεχνογνωσίας κλπ., το σύστημα προβολής και διακίνησης των εμπορευόμενων αγαθών είναι, σε μεγάλο βαθμό, πλημμελές.
10. Το μεγαλύτερο μέρος των διακινούμενων εμπορευμάτων αφορά εισαγωγές, γεγονός το οποίο προσδίδει μία ιδιαιτερότητα στη διακίνηση αλλά και στην προβολή.
11. Η κατάσταση στις Νότιες περιοχές, δεν διαφέρει αισθητά από την αντίστοιχη της χώρας, λόγω όμως της γειννίας με την Ελλάδα και των αμεσότερων εμπορικών επιρροών που δέχεται από αυτή, εμφανίζει ορισμένα σημεία συγκριτικής υπεροχής.
12. Όσον αφορά τις εμπορικές υποδομές, προβλήματα παρατηρούνται στην ύπαρξη κατάλληλων και επαρκών αποθηκευτικών χώρων και κυρίως φυκτικών εγκαταστάσεων (συντηρήσεις – καταψύξεις).

13. Το επίπεδο των δημόσιων υπηρεσιών αλλά και των υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης, σε όλα σχεδόν τα επίπεδα, είναι πλημμελές. Όσες από τις υπηρεσίες αυτές αφορούν παραγωγικούς τομείς (γεωργία, κτηνοτροφία, μεταποίηση κλπ), αποτελούν, πολλές φορές, ανασταλτικό αναπτυξιακό παράγοντα.
14. Εξίσου χαμηλού επιπέδου και περιορισμένης εμβέλειας είναι και οι ιδιωτικές υπηρεσίες και ειδικότερα οι συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα επιχειρηματικότητας. Συγκριτικά καλύτερη εμφανίζεται η κατάσταση στον τεχνικό – κατασκευαστικό τομέα, λόγω της εγκατάστασης και λειτουργίας στη χώρα ξένων εξειδικευμένων εταιριών.
15. Η εκπαίδευση σε επαγγέλματα αιχμής της αγοράς (πληροφορική, marketing, management κλπ.) είναι περιορισμένη και κυρίως δεν χαρακτηρίζεται από συνέχεια.
16. Οι υπηρεσίες και οι υποδομές που οδηγούν στην εξασφάλιση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας είναι σχεδόν ανύπαρκτες, με συνέπεια ελάχιστα αλβανικά προϊόντα να είναι ποιοτικά διασφαλισμένα και ελκυστικά στις ξένες αγορές.
17. Οι κρίσιμες υπηρεσίες πληροφόρησης – ενημέρωσης, που παρέχονται κυρίως από κρατικές υπηρεσίες ή οργανισμούς είναι περιορισμένες, ενώ ο ιδιωτικός τομέας, στις ανάγκες αυτές, λόγω και των δικών του αδυναμιών, δεν μπορεί να αποτελέσει αξιόπιστη και αποτελεσματική εναλλακτική λύση.
18. Ο τουρισμός στη χώρα χαρακτηρίζεται από μια αυξητική τάση και είναι στο μεγαλύτερο βαθμό εγχώριος.
19. Ο θαλάσσιος τουρισμός αυξάνει με γοργούς ρυθμούς, λαμβανομένου υπόψη ότι η χώρα διαθέτει καλές σχετικές προϋποθέσεις (παραλίες, κλίμα κλπ.)
20. Οι υποδομές του θαλάσσιου παραθεριστικού τουρισμού αυξάνονται και βελτιώνονται τα τελευταία χρόνια, ακόμη όμως έχουν σημαντικές, κυρίως ποιοτικές ελλείψεις και αδυναμίες. Οι συμπληρωματικές υποδομές των ξενοδοχειακών καταλυμάτων καθώς και οι σχετικές υπηρεσίες, που συμβάλλουν όχι μόνο στην προσέλκυση τουριστών αλλά και για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη παραμονή τους, είναι πλημμελείς.
21. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η έλλειψη εθνικού τουριστικού σχεδιασμού καθώς και το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του τουριστικού προσωπικού. Η προοπτική παλιννόστησης, κυρίως από την Ελλάδα και την Ιταλία, Αλβανών που απασχολούνται με τις δραστηριότητες του τουρισμού στις χώρες αυτές, μπορεί να αμβλύνει σημαντικά το πρόβλημα.
22. Ενδιαφέροντα παραθεριστικά θαλάσσια σημεία, προκαλούν το ενδιαφέρον Ελλήνων, Ιταλών και Βαλκάνιων επισκεπτών.
23. Όσον αφορά τις ήπιες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, επισημαίνεται ότι η κατάσταση είναι σε αρχικά στάδια. Η χώρα διαθέτει πλούσιους και ενδιαφέροντες φυσικούς πόλους έλξης (περιβάλλον, πανίδα, χλωρίδα), σημαντικά πολιτιστικά μνημεία και αρκετά ενδιαφέρον δομημένο περιβάλλον, όμως οι σημαντικοί αυτοί πόλοι έλξης δεν έχουν αναπτυχθεί ούτε προβληθεί επαρκώς. Η άσκηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού μπορεί να αποτελέσει

μια ενδιαφέρουσα συμπληρωματική δραστηριότητα, δεδομένης και της μεγάλης γεωγραφικής διασποράς τους.

24. Η κατάσταση στο Νότιο τμήμα της χώρας, δεν διαφέρει αισθητά από την αντίστοιχη ολόκληρης της χώρας, με την ουσιώδη διαφορά ότι ο παραθεριστικός τουρισμός κυρίως της περιοχής από τους Αγίους Σαράντα έως και την Αυλώνα είναι περισσότερο αυξημένος, λόγω των πολλών μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα αλλά και Ελλήνων επισκεπτών, δεδομένου ότι η πρόσβαση στον προορισμό αυτόν είναι γρήγορη και εύκολη. Στο νότιο τμήμα βρίσκονται συγκεντρωμένα τα περισσότερα πολιτιστικά μνημεία της χώρας.
25. Οι υποδομές του αστικού τουρισμού (επαγγελματικές, εκπαιδευτικές, υγείας κλπ) είναι επαρκείς μόνο στα μεγάλα κέντρα και κυρίως στα Τίρανα, όπου παρατηρείται σημαντική μετακίνηση πληθυσμού.
26. Η πληρότητα των παραθεριστικών ξενοδοχείων είναι συγκριτικά μικρή, όπως και ο χρόνος της τουριστικής σεζόν. Αντίθετα η πληρότητα των αστικών ξενοδοχειακών μονάδων κυμαίνεται σε υψηλότερα επίπεδα, συγκριτικά όμως και αυτή είναι χαμηλή.
27. Οι περισσότερες ξενοδοχειακές μονάδες ιδρύθηκαν μετά το 2000, είναι μικρής δυναμικότητας και οικογενειακής μορφής και κατά πλειοψηφία ανήκουν στην κατηγορία των 3*. Οι λίγες μεγάλες και καλά οργανωμένες μονάδες του κλάδου, οι περισσότερες από τις οποίες βρίσκονται στην περιοχή Τιράνων - Δυρραχίου, είναι είτε αμιγώς ξένων συμφερόντων, είτε μικτές.
28. Παρατηρείται έλλειψη γενικότερων κοινωνικών υποδομών, που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη του τουρισμού (μεταφορές, υπηρεσίες υγείας κλπ).
29. Σοβαρό μειονέκτημα αποτελεί η έλλειψη αεροδρομίου στο Αργυρόκαστρο ή στους Αγίους Σαράντα, που θα διευκόλυνε την τουριστική κίνηση αλλά και την κίνηση των μετακινούμενων για επαγγελματικούς λόγους.
30. Η έλλειψη οργανωμένης προστασίας του περιβάλλοντος, οι πιέσεις που ασκούνται καθώς και οι επιβαρύνσεις που δέχεται, δημιουργούν πρόσθετα προβλήματα στην τουριστική ανάπτυξη.
31. Το πλημμελές θεσμικό πλαίσιο ιδιοκτησίας της γης προβάλλει, πολλές φορές, σοβαρά εμπόδια στην τουριστική ανάπτυξη.
32. Η ολοένα και περισσότερο διευρυνόμενη συνεργασία ελληνικών τουριστικών γραφείων και ξενοδοχείων με αντίστοιχα της Αλβανίας, κυρίως στην Νότια περιοχή της χώρας, έχει ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα.
33. Η ύπαρξη σημαντικών ομοεθνών πληθυσμών σε γειτονικές χώρες, είναι δυνατό να αξιοποιηθεί προς όφελος του τουρισμού.
34. Τα τελευταία κυρίως χρόνια (κυρίως από το 2004 και ύστερα), πραγματοποιείται μία αξιωματική οργανωμένη προσπάθεια ενίσχυσης των τουριστικών υποδομών, μέσω διαφόρων διεθνών οργανισμών.

35. Οι μεταφορές στην Αλβανία παρουσιάζουν μεγάλη υστέρηση, λόγω της κακής κατάστασης τόσο των σχετικών υποδομών όσο και των μέσων μεταφοράς όλων των κατηγοριών.
36. Το σύνολο των αεροπορικών μεταφορών εξυπηρετείται αποκλειστικά από το μοναδικό αεροδρόμιο της χώρας και παρά τα προβλήματα, παρουσιάζει αυξητική τάση τόσο σε πτήσεις όσο και σε επιβάτες και προορισμούς.
37. Οι θαλάσσιες μεταφορές πραγματοποιούνται κυρίως από τέσσερα (4) λιμάνια, με αυτό του Δυρραχίου να καταλαμβάνει το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό του διακινούμενου όγκου εμπορευμάτων.
38. Το σιδηροδρομικό δίκτυο είναι σχετικά περιορισμένο, όχι ασφαλές και γενικά σε κακή κατάσταση, διακινείται όμως μέσω αυτού σχετικά μεγάλος και διαρκώς αυξανόμενος όγκος εμπορευμάτων.
39. Οι οδικές μεταφορές καταλαμβάνουν σημαντική θέση στο συνολικό όγκο του μεταφορικού φορτίου, όμως οι ελλιπείς υποδομές (οδικό δίκτυο κλπ) και η παλαιότητα του στόλου, δημιουργούν σοβαρά προβλήματα, ενώ αυξάνουν σημαντικά τους κινδύνους τροχαίων ατυχημάτων.
40. Τα γενικότερα προβλήματα υποδομών (ποιοτικά και ποσοτικά), σε συνδυασμό με την έλλειψη υποδομών Logistics, εμποδίζουν την ορθολογική και αποτελεσματική ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και εφοδιαστικών αλυσίδων.
41. Τα τελευταία χρόνια καταβάλλεται μία συνδυασμένη προσπάθεια από το Αλβανικό Κράτος, σε συνεργασία με άλλες χώρες και οργανισμούς, αφενός βελτίωσης και εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων υποδομών και αφετέρου δημιουργίας νέων σύγχρονων, σε όλα τα μεταφορικά πεδία. Τα αποτελέσματα άρχισαν ήδη να εκδηλώνονται θετικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

16. S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ

Η S.W.O.T. ανάλυση που ακολουθεί, περιλαμβάνει αφενός τα πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες και αφετέρου τα μειονεκτήματα και τις απειλές που υφίστανται σήμερα στην Αλβανική αγορά και τα οποία πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και να σταθμίζονται αναλόγως, προκειμένου να ασκηθεί οποιαδήποτε επενδυτική – επιχειρηματική δραστηριότητα στη χώρα αυτή.

Τα περισσότερα από αυτά (πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα), έχουν σχεδόν σταθερό και μόνιμο χαρακτήρα και δεν αναμένεται να μεταβληθούν σημαντικά, τουλάχιστον στο εγγύς μέλλον.

Στην καταγραφή των συμπερασμάτων της ανάλυσης, η ομάδα μελέτης οδηγήθηκε κυρίως από την επεξεργασία των στοιχείων της υφιστάμενης κατάστασης (πρωτογενή και δευτερογενή στοιχεία), τα οποία συγκεντρώθηκαν και παρατέθηκαν στο κείμενο της μελέτης.

Παρότι τα συμπεράσματα της S.W.O.T. ανάλυσης είναι ακριβή και δίνουν ενδεικτικά αλλά περιεκτικά το περίγραμμα της κατάστασης που επικρατεί, θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη η μελέτη των πορισμάτων – συμπερασμάτων – προοπτικών, με τις οποίες ολοκληρώνονται σχεδόν όλα τα σχετικά κεφάλαια της παρούσας μελέτης με σκοπό την πλήρη κατανόηση και εκτίμηση τόσο των πλεονεκτημάτων – ευκαιριών όσο και των μειονεκτημάτων – κινδύνων.

Πλεονεκτήματα – Ευκαιρίες

- ➔ Ύπαρξη εκτεταμένης μεθορίου με την Ελλάδα και λειτουργία πολλών πυλών εισόδων - εξόδων
- ➔ Σημαντική και συνεχώς διευρυνόμενη εμπορική συνεργασία (εισαγωγές – εξαγωγές) με την Ελλάδα, στην οποία υπερτερούν οι εξαγωγές από την Ελλάδα στην Αλβανία

- ➔ Σημαντικές εισροές μεταναστευτικών εμβασμάτων
- ➔ Σημαντική παρουσία μεγάλου αριθμού παραγωγικών και κατασκευαστικών ελληνικών επιχειρήσεων, η οποία εκτείνεται σε ολόκληρη την Αλβανία, με αναλογικά μεγαλύτερο ποσοστό στο Νότιο μέρος της
- ➔ Ισχυρή και συνεχώς αυξανόμενη δραστηριότητα και συνεργασία στον χρηματοπιστωτικό τομέα αλλά και σε άλλους στρατηγικούς παραγωγικούς και μη τομείς
- ➔ Συνδρομή της Ελλάδας στην βελτίωση της επιχειρηματικότητας στην Αλβανία, κυρίως στους τομείς της μεταποίησης και του τουρισμού
- ➔ Προοπτική σύνδεσης της Αλβανίας με το Διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών
- ➔ Πλούσιο και ενδιαφέρον φυσικό περιβάλλον
- ➔ Μεγάλος αριθμός ενδιαφερόντων πολιτιστικών πόρων και ιστορικών μνημείων (πόλων έλξης), κυρίως στο Νότιο τμήμα της Αλβανίας
- ➔ Η τμηματική ολοκλήρωση των μεταφορικών υποδομών της Ελλάδας (οδικών, λιμενικών κλπ) και ειδικότερα του μέρους τους που αφορά την ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες θα συμβάλουν καθοριστικά στο εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο της Αλβανίας
- ➔ Σχετικά επαρκής και φθηνή γη για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων όλων των τομέων, ακόμη και του τουρισμού
- ➔ Παραλιακή ζώνη υψηλού επιπέδου και μεγάλης έκτασης, τόσο στο Νότιο τμήμα της χώρας όσο και σε άλλες περιοχές της
- ➔ Μεγάλη και συνεχώς διευρυνόμενη (ποιοτικά και ποσοτικά) αγορά, η οποία δεν χαρακτηρίζεται από αυτάρκεια και καταναλώνει, κατά κύριο λόγο, εισαγόμενα προϊόντα
- ➔ Συγκριτικά μικρό κόστος εργασίας

- ➔ Ύπαρξη ανεκμετάλλετου ορυκτού πλούτου
- ➔ Ύπαρξη εμπειρίας και εξειδίκευσης, σε ορισμένους τουλάχιστον, δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα
- ➔ Πρόσφορο πεδίο και θετικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη επιλεγμένων δραστηριοτήτων τόσο στο πρωτογενή όσο και στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα, για τις οποίες η χώρα διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα
- ➔ Θετικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη Α.Π.Ε.
- ➔ Θετικές προοπτικές ένταξης της Αλβανίας στην Ε.Ε. μετά την υπογραφή του Συμφώνου Σταθερότητας και Σύνδεσης
- ➔ Θετική εξέλιξη στο θέμα ένταξης στο NATO
- ➔ Επικοινωνιακή συνεργασία με διεθνείς οικονομικούς και αναπτυξιακούς οργανισμούς : Παγκόσμια Τράπεζα, Διεθνείς Νομισματικό Ταμείο, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κλπ.

Μειονεκτήματα - Απειλές

- ➔ Εκτεταμένη συνοριακή γραμμή που ευνοεί την ανάπτυξη λαθρεμπορίου, λαθρομετανάστευσης κλπ, λόγω και της ανεπαρκούς φύλαξης των συνόρων
- ➔ Υψηλή εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα, παρότι δεν διαθέτει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα
- ➔ Χαμηλή ποιότητα βασικών υποδομών σε όλους τους τομείς
- ➔ Ορεινό ανάγλυφο, το οποίο συνδυαζόμενο με την έλλειψη οδικών υποδομών, δημιουργεί σημαντικά προβλήματα πρόσβασης καθώς και διακίνησης αγαθών και ανθρώπων

- ➔ Έλλειψη ασφάλειας στις μεταφορές και στις μετακινήσεις εντός του Αλβανικού εδάφους
- ➔ Ερήμωση της υπαίθρου, λόγω εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης
- ➔ Υψηλός δείκτης μετανάστευσης στο εξωτερικό, ατόμων που ανήκουν στις παραγωγικές ηλικίες
- ➔ Χαμηλοί ρυθμοί παλιννόστησης ατόμων που έχουν αποκτήσει στο εξωτερικό εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρία
- ➔ Υψηλό ποσοστό ανεργίας, κυρίως στα αστικά κέντρα, ατόμων χωρίς εξειδικευμένες επαγγελματικές γνώσεις
- ➔ Υποβάθμιση του φυσικού ανθρωπογενούς και δομημένου περιβάλλοντος
- ➔ Σταδιακή απαξίωση των εγκαταστάσεων και του παραγωγικού εξοπλισμού, που κληρονομήθηκε από το προηγούμενο καθεστώς
- ➔ Περιορισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας, από τις περισσότερες Αλβανικές επιχειρήσεις, σε συγκεκριμένους μόνο κλάδους, χωρίς ιδιαίτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα
- ➔ Αδυναμία σωστής εκμετάλλευσης του σημαντικού ορυκτού πλούτου
- ➔ Ελλιπές, δυσκίνητο και γραφειοκρατικό φορολογικό, δασμολογικό, εργατικό κλπ. καθεστώς
- ➔ Ανάλωση του μεγαλύτερου μέρους του ΑΕΠ αλλά και των μεταναστευτικών εμβασμάτων, κατά κύριο λόγο σε καταναλωτικά αγαθά και κατοικία και δευτερευόντως σε παραγωγικές επενδύσεις
- ➔ Σοβαρά προβλήματα στο νομικό καθεστώς απόκτησης, μίσθωσης ή χρήσης γης
- ➔ Χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών και παροχών παιδείας και υγείας

- ➔ Έλλειψη προσανατολισμένης παιδείας στις ανάγκες της παραγωγής και της αγοράς, εξειδικευμένης σε σημαντικούς κλάδους της οικονομίας
- ➔ Συνεχώς διευρυνόμενα ελλείμματα εμπορικού ισοζυγίου
- ➔ Ελλειμματικό ενεργειακό ισοζύγιο, με συνεχείς διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος
- ➔ Έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου για ανάπτυξη Α.Π.Ε.
- ➔ Έλλειψη καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων και επιχορηγήσεων σε επενδυτικές δραστηριότητες
- ➔ Δυσμενείς όροι τραπεζικού δανεισμού
- ➔ Έλλειψη εθνικού σχεδιασμού και προγράμματος τόσο για κλάδους όσο και για επιμέρους τομείς δραστηριότητας
- ➔ Μικρός εγκατεσπαρμένος και πολλές φορές όχι πλήρως κατοχυρωμένος κλήρος
- ➔ Περιορισμένη εκμηχάνιση γεωργικής παραγωγής
- ➔ Εκτεταμένη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, συχνά ανεξέλεγκτη
- ➔ Περιορισμένη επεξεργασία προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής
- ➔ Έλλειψη έργων υποδομής στη γεωργική παραγωγή
- ➔ Μικρό μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων, οι περισσότερες από τις οποίες είναι προσανατολισμένες κυρίως στην ιδιοκατανάλωση
- ➔ Υποτυπώδες σύστημα συγκέντρωσης, μεταποίησης - τυποποίησης, συσκευασίας, συντήρησης και μεταφοράς αγροτικών προϊόντων
- ➔ Κτηνοτροφική παραγωγή κυρίως εκτατικής μορφής

- ➔ Μικρό μέγεθος κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, με χαμηλό βαθμό εκμηχάνισης
- ➔ Έλλειψη έργων στήριξης της κτηνοτροφίας (παραγωγή ζωοτροφών, σφαγεία κλπ)
- ➔ Σχεδόν παντελής έλλειψη κτηνοτροφίας εντατικής μορφής και κυρίως χοιροπτηνοτροφίας
- ➔ Χαμηλό επίπεδο ενημέρωσης – πληροφόρησης σε θέματα επιχειρηματικότητας κλπ
- ➔ Χαμηλό επίπεδο Δημοσίων ή ιδιωτικών υπηρεσιών συμβουλευτικού χαρακτήρα
- ➔ Περιορισμένη αξιοποίηση, ανάδειξη και οργανωμένη προβολή ενδιαφερόντων πόλων έλξης
- ➔ Χαμηλό επίπεδο τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών
- ➔ Πλημμελής προβολή τουριστικού προϊόντος στο εξωτερικό
- ➔ Μικρή και αποσπασματική ανάπτυξη ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- ➔ Έλλειψη οργανωμένων δικτύων διανομών και logistics, σε όλους τους παραγωγικούς τομείς
- ➔ Πρωτογενής τομέας (γεωργία και κτηνοτροφία) με ελάχιστη καθετοποίηση
- ➔ Εκτεταμένη και πολλές φορές ανεξέλεγκτη επέκταση αστικών χρήσεων γης σε βάρος της γεωργικής γης
- ➔ Έλλειψη παραγωγικών προδιαγραφών και χαμηλό επίπεδο διατροφικής ασφάλειας
- ➔ Έλλειψη θεσμοθετημένων περιοχών άσκησης παραγωγικών δραστηριοτήτων (βιομηχανικές ή βιοτεχνικές περιοχές κλπ)
- ➔ Περιορισμένος βαθμός καθετοποίησης της παραγωγής

- ➔ Υψηλό κόστος παραγωγής, παρά τα χαμηλά επιμέρους κοστολογικά μεγέθη (αμοιβή εργασίας κλπ)
- ➔ Εσωστρέφεια επιχειρήσεων
- ➔ Απόκτηση σχετικά μεγάλης εμπειρίας από κατασκευαστικές επιχειρήσεις, με βασικό όμως μειονέκτημα του κλάδου την εξάρτησή του από την εξωτερική αγορά
- ➔ Ύπαρξη ελάχιστων εμπορικών επιχειρήσεων με παναλβανική εμβέλεια

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

- ➔ Alpha Bank, Financial Markets – Group planning Department – Market Analysis Section: “South East Europe”, April 2008.
- ➔ A.N.A., 2008: Athens New Agency, 14.7.2008 (www.web.ana.gr).
- ➔ Αρβανιτίδης Πασχάλης, Παυλέας Σωτήρης, Πετράκος Γιώργος (2005): Η μητροπολιτική κυριαρχία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη: μια εμπειρική διερεύνηση. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Σειρά Ερευνητικών Εργασιών, 11(17): 331-362.
- ➔ Αργυρίου Ευάγγελος, 2003: «Η μακροοικονομική πορεία της Αλβανίας κατά τη μετάβαση». Πτυχιακή εργασία. Α.Π.Θ. – Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών, Φλώρινα 2003.
- ➔ Bank of Albania, 2007: Annual Report 2006 (έκδοση 2007).
- ➔ Bank of Albania, 2008: Annual Report 2007 (έκδοση 2008).
- ➔ Bank of Albania: Press Release, on the meeting of the Supervisory Council of the Bank of Albania on February 2008 – Governor’ s Speech, 27.2.2008.
- ➔ Bank of Albania, 19.03.08: Bank of Albania Statement, “For the financial stability of Albania”, Publication date 19.03.2008.
- ➔ C.C.I.C.G.A., 2007(Chamber of Commerce and Industry of Gjirokaster, Albania): “Members Directory 2007 – 2008”, Cjirokaster 2007.
- ➔ Γκοτσίνας Γ., 2007: Οι μετανάστες «παράγουν» το 23% του Α.Ε.Π. της Αλβανίας. Εφημ. «Ημερησία», 26.9.2007.
- ➔ Greek Insight, 2007, Daily Newspaper for Greeks of Diaspora (www.greekinsight.com): «Εξήχθη συνάλλαγμα 500 εκατ. Ευρώ από τους μετανάστες στην Ελλάδα», 14.11.2007.
- ➔ Δάμα Γεωργία: «Εμβάσματα ζωής για τις πατρίδες τους», Ελευθεροτυπία, 27.12.2007.
- ➔ Δ.Ε.Η. : Δελτίο Τύπου, 4.6.2008.

- ➔ Ε.Ε.Β.Ε., 2007: Ελληνοαλβανικό Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο, «Ενιαίος φόρος – Ένα απλό και διαφανές φορολογικό σύστημα για την Αλβανία» (www.gacci.al/gr).
- ➔ Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα): «Χρηματοπιστωτικές Εξελίξεις στην Κεντρική, Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη», Μηνιαίο Δελτίο, Νοέμβριος 2006.
- ➔ ΕΞΠΡΕΣ, 2008: www.express.gr, 14.5.2008.
- ➔ ΕΞΠΡΕΣ, 2.8.2008, www.express.gr, «Αλβανία: Μνημόνιο συνεργασίας με την USAID για τον ενεργειακό τομέα.
- ➔ Ε.Τ.Ε. (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος): «Δελτίο Αναδυομένων Οικονομιών της Ν.Α. Ευρώπης και της Μεσογείου», Ιανουάριος-Μάρτιος, 2008.
- ➔ Ευστράτογλου Κλέαρχος, 2004: «Εκτίμηση κινδύνου χώρας από τον Ο.Ο.Σ.Α.», εφημ. «ΕΞΠΡΕΣ», 31.10.2004.
- ➔ Ζαβός Αλέξανδρος, 2007 (Πρόεδρος ΙΜΕΠΟ): Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου με θέμα: «Διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα; Εμπειρίες - Πολιτικές - Προοπτικές», Χανιά, 2.7.2007.
- ➔ ΙΜΕΠΟ (Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής): «Στατιστικά δεδομένα για τους μετανάστες στην Ελλάδα», Τελική Έκθεση, Αναθεωρημένη έκδοση, 15.11.2004.
- ➔ ICAP, 2002: «Διείσδυση των Ελληνικών Επιχειρήσεων στα Βαλκάνια», 11.2.2002.
- ➔ Institute of Statistics (INSTAT). www.instat.gov.al/
- ➔ INSTAT-α, (2004): Population Projections for Albania 2001-2021, copyright 2004.
- ➔ INSTAT-β, (2004): Migration on Albania.
- ➔ INSTAT, 2008: Social Indicators/Wages/.
- ➔ INSTAT, 2008: Social Indicators, Environment, (στοιχεία των: Nature Science Museum 2001-2004, General Directorate of Forest and Pastures, Ministry of Environment and Water Administration).
- ➔ Καθημερινή, 2006: «Μετανάστες: Οι καλύτεροι πελάτες των Τραπεζών», 20.3.2006.

- ➔ Καψάλης Απόστολος, 2007: «Αξιολόγηση των πρόσφατων εξελίξεων στην Ελληνική μεταναστευτική πολιτική», ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, 2007.
- ➔ ΚΑΠΕ, 2008: Δελτίο Τύπου, 16.5.2008, «Κοινό πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας Ελλάδας-ΗΠΑ στον τομέα της ενέργειας».
- ➔ Κωστίπουλος Τρύφωνας, 2001: «Οι Ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια: Περιφερειακές ανισότητες και Οικονομικές αλληλεπιδράσεις», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών, 2001.
- ➔ Λαμπριανίδης Λ. κλπ, 2002: « Έρευνα αγοράς εργασίας της Αλβανίας». Επιχορήγηση ΟΑΕΔ.
- ➔ Λαμπριανίδης Λ.-Χατζηπροκοπίου Π.: «Παλιννόστηση και οικονομική ανάπτυξη: η περίπτωση των Αλβανών μεταναστών που παλιννοστούν από την Ελλάδα και την Ιταλία», Σύγχρονα Θέματα, 20-21/2003.
- ➔ ΜΕΜΟ/08/177: «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2007-2013: Νοτιοανατολική Ευρώπη», Βρυξέλλες, 27.3.2008.
- ➔ Μίντζα Βασιλική: «Οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Αλβανία», Πτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Δ. Μακεδονίας, Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών, 12.9.2005.
- ➔ «Ναυτεμπορική - Haemus», Σεπτέμβριος 2007: «Οι Ελληνικές επιχειρήσεις στα Βαλκάνια», ειδικό αφιέρωμα.
- ➔ «Ναυτεμπορική»:
 - 15.1.2007: «Βαριές συνέπειες από την ενεργειακή κρίση».
 - 27.9.2007: «Σύνδεση τριών χωρών με τον αγωγό TAP μέσω Ελλάδας».
 - 7.12.2007: «Αλβανία: Ενδιαφέρον για παραγωγή από την ENEL».
 - 24.12.2007: «SECIPRO: Απέδωσε το πρόγραμμα TTFSE στη Ν.Α. Ευρώπη»
 - 9.4.2008: «Νέο επενδυτικό fund 150 εκατ. Ευρώ.
 - 14.4.2008: «Αλβανία: Εργατικό δυναμικό από γειτονικές χώρες».
 - 22.4.2008: «Αλβανία: Υστερεί στο επιχειρηματικό περιβάλλον».
 - 3-4.5.2008: «Οι προοπτικές εννέα χωρών της Ν.Α. Ευρώπης».
 - 9.5.2008: «Αλβανία: Προοπτικές ανάπτυξης στην αγορά ακινήτων».
 - 2.6.2008: «Αλβανία: Συμβόλαια για πέντε υδροηλεκτρικούς σταθμούς».

- 15.5.2008: «Δεν αναμένεται νωρίτερα από το 2009 η ανάκαμψη της οικονομίας».
- 17.6.2008: «Αλβανία: Επενδύσεις 16 εκ. € για την αναβάθμιση των δικτύων ηλεκτροδότησης».
- 22.5.2008: «Οι προσφορές για την πώληση της ARMO».
- ➔ Νίκας Χρήστος, 2006: «Η αποταμιευτική συμπεριφορά και τα εμβάσματα των Αλβανών μεταναστών στην Ελλάδα». Εισήγηση στο Επιστημονικό Συμπόσιο του ΙΜΕΠΟ, με θέμα «Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες - Πολιτικές - Προοπτικές», Αθήνα, 23-24.11.2006.
- ➔ Ξενόπουλος Ι., 2007: « Ο φορολογικός ανταγωνισμός στις χώρες της Βαλκανικής», Ναυτεμπορική, 5.5.2007.
- ➔ www.economia.gr. , «Οικονομική»: «Επέκταση της Bankers Petroleum στην Αλβανία», Μάρτιος 2008 και «Αλβανία: Σε τροχιά έντονης ανάπτυξης η οικονομία», Ιούλιος 2008.
- ➔ Παγκόσμια Τράπεζα, Pricewaterhouse Coopers, στο: «Φορολογική επιβάρυνση κερδών και υποχρεώσεις στις βαλκανικές χώρες», του Ηλία Φλέγκα, «Ναυτεμπορική», 24.3.2008.
- ➔ Παντελίδης Ε.-Καβουτσέας Γ, 2006.: «Έρευνα συνόρων για την ταξιδιωτική δαπάνη: μεθοδολογία-παρουσίαση και αξιολόγηση αποτελεσμάτων 2003-2005», Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο, τεύχος 27/Ιούλιος 2006.
- ➔ Παπαδοπούλου-Κούρκουλα Αναστασία, 2007: «Λαθρομετανάστευση: μύθοι και πραγματικότητες», Εισήγηση στο Επιστημονικό Συμπόσιο του ΙΜΕΠΟ, με θέμα «Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες - Πολιτικές - Προοπτικές», Αθήνα, 23-24.11.2006.
- ➔ Πρεσβεία της Ελλάδος στα Τίρανα-Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών - Υποθέσεων: - Ετήσια Έκθεση για την Οικονομία της Αλβανίας, έτους 2004.
- ➔ Ενημερωτικό Δελτίο, Ιανουάριος 2008.
- ➔ Ενημερωτικό Δελτίο, Μάρτιος 2008.
- ➔ Π.Σ.Ε. – Κ.Ε.Ε.Μ. (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων – Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών): «Το εμπόριο της Ελλάδος με τα Δυτικά Βαλκάνια». Περιοδική έκδοση «Επισημάνσεις», Νο 25, Μάιος 2005.

- Σακελλάρης Πλούταρχος: «Νοτιοανατολική Ευρώπη: η νέα αναπτυσσόμενη δύναμη», www.enthesis.net, 17.11.2006.
- ➔ Σάρρας Μιχάλης, 2007: «Η μετανάστευση ως αναπτυξιακός παράγοντας», Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, 2007.
- ➔ Συγκελάκης Α. - Χαραλάμπους Β.: «Οι εμπορικές συναλλαγές και η θέση της Ελλάδος στη Ν.Α. Ευρώπη (1995-2006)», Π..Σ.Ε. – Κ.Ε.Ε.Μ., Δεκέμβριος 2006.
- ➔ Συμβούλιο Ε.Ε. – Δ. Βαλκανίων: Θεσσαλονίκη, 21.6.2003.
- ➔ Σωτηροπούλου Βασιλική: «Χωρική συνεργασία στην Ν.Α. Ευρώπη- Προκλήσεις και ευκαιρίες για τις Περιφέρειες στο πλαίσιο της 4^{ης} προγραμματικής περιόδου». Εισήγηση στο αναπτυξιακό συνέδριο της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος, 4-5.7.2005.
- ➔ S.E.T., 2007, (Southeast European Times): «Η Bankers Petroleum πρόκειται να διευρύνει τις δραστηριότητές της στην Αλβανία», 26.7.07.
- ➔ S.E.T., 18.2.2008, (Southeast European Times), Νέζα Σάμι:«Αλβανία 2008, προβλέψεις και προκλήσεις».
- ➔ Τράπεζα της Ελλάδος, 2007: Έκθεση για το έτος 2006, Αθήνα 2007.
- ➔ Τράπεζα της Ελλάδος, 2008: Έκθεση για το έτος 2007, Αθήνα 2008.
- ➔ Τριανταφυλλίδου Άννα, 2005: Ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική, Προβλήματα και Κατευθύνσεις, ΕΛΙΑΜΕΠ, Δεκέμβριος 2005.
- ➔ Τριανταφυλλίδου Άννα, 2008: Ο μεταναστευτικός πληθυσμός της Ελλάδας, Διαστάσεις, Κοινωνικά-Δημογραφικά χαρακτηριστικά και ένταξη στην αγορά εργασίας, ΕΛΙΑΜΕΠ, Εισήγηση στο Θ' Συμπόσιο Ομίλου «Αριστόβουλος Μάνεσης», Ιωάννινα, 4-5 Απριλίου 2008.
- ➔ ΥΠ.ΟΙ Ο., 2004, (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών}: Πρόγραμμα Γεινίασης Ελλάδα-Αλβανία, Αναθεωρημένο Κοινό Προγραμματικό Έγγραφο, Αθήνα 2004.
- ➔ ΥΠ.ΟΙ.Ο., 2005, (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών): «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013», Στρατηγικό μέρος, Δεκέμβριος 2005.
- ➔ ΥΠ.ΟΙ.Ο. – Γ.Γ.Ε.Α. (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης): Παροχή Υπηρεσιών για την

εκπόνηση της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προγράμματος Ελλάδα-Αλβανία, του στόχου 3: Ευρωπαϊκή Χωρική Συνεργασία», Οκτώβριος 2007.

- ➔ Φλέγκας Ηλίας: «Βαλκάνια: διευρύνονται οι απειλές για τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα», Ναυτεμπορική, 11.3.2008.
- ➔ Φλέγκας Ηλίας: «Σε οριακή κατάσταση ο ενεργειακός τομέας πολλών χωρών», Ναυτεμπορική, 28.3.2008.
- ➔ Foreignpress, 2008: www.foreignpress.wordpress.com (9.6.2008).
- ➔ Forthnet, (2007), www.forthnet.gr, Επικαιρότητα-Ειδήσεις: «Ρεκόρ μεταναστών η Αλβανία».
- ➔ Χαλικιάς Ι. – Καλδέλη Π., 2003: «Τα βασικά εξαγωγικά προϊόντα της Ελλάδος κατά το έτος 2000», Π.Σ.Ε. – Κ.Ε.Ε.Μ., Αθήνα, Σεπτέμβριος 2004.
- ➔ Χαλικιάς Ι., 2007: «Μεταβολές στη σύνθεση των ελληνικών εξαγωγών κατά την περίοδο 1998-2005», Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) – Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ.), Ιανουάριος 2007.
- ➔ UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development): World Investment Report, 2007.
- ➔ UNEP, 2000: “UNEP GRID – Arental. Report on National situation of biodiversity in Albania”. National Protection Directorate, 2000.
- ➔ <http://orgprints.org/4646/> , “The Albanian agriculture – present situation and analysis for the development changes of ecological agriculture. Additional summary”.
- ➔ www.agora.mfa.gr
- ➔ www.bankofgreece.gr
- ➔ www.dionet.gr
- ➔ www.economia.gr , Δεκέμβριος, 2007: «Βραδεία πρόοδος στα Δυτικά Βαλκάνια».
- ➔ www.energytimes.gr , 27.9.2007: «Αγωγή φυσικού αερίου κατασκευάζουν Αλβανία, Κροατία και Μαυροβούνιο».
- ➔ www.greekeconomy.gr : Δηλώσεις του εκπροσώπου του Αλβανικού Υπουργείου Εργασίας προς το ΑΠΕ-ΜΠΕ, 1.2.2008.
- ➔ www.humanaid.gr, 2008, «Έργα και προγράμματα 2007-2008».

- ➔ www.in.gr , 17.4.2008: «Στην Αλβανία θα λειτουργήσει η μονάδα λιθάνθρακα της ΔΕΗ με την RWE.
- ➔ www.stockwach.com/CY & www.imerisia.gr, 11.9.2008: «Ελληνική η μια στις δύο ξένες άμεσες επενδύσεις στην Αλβανία»
- ➔ www.ypex.gov.gr